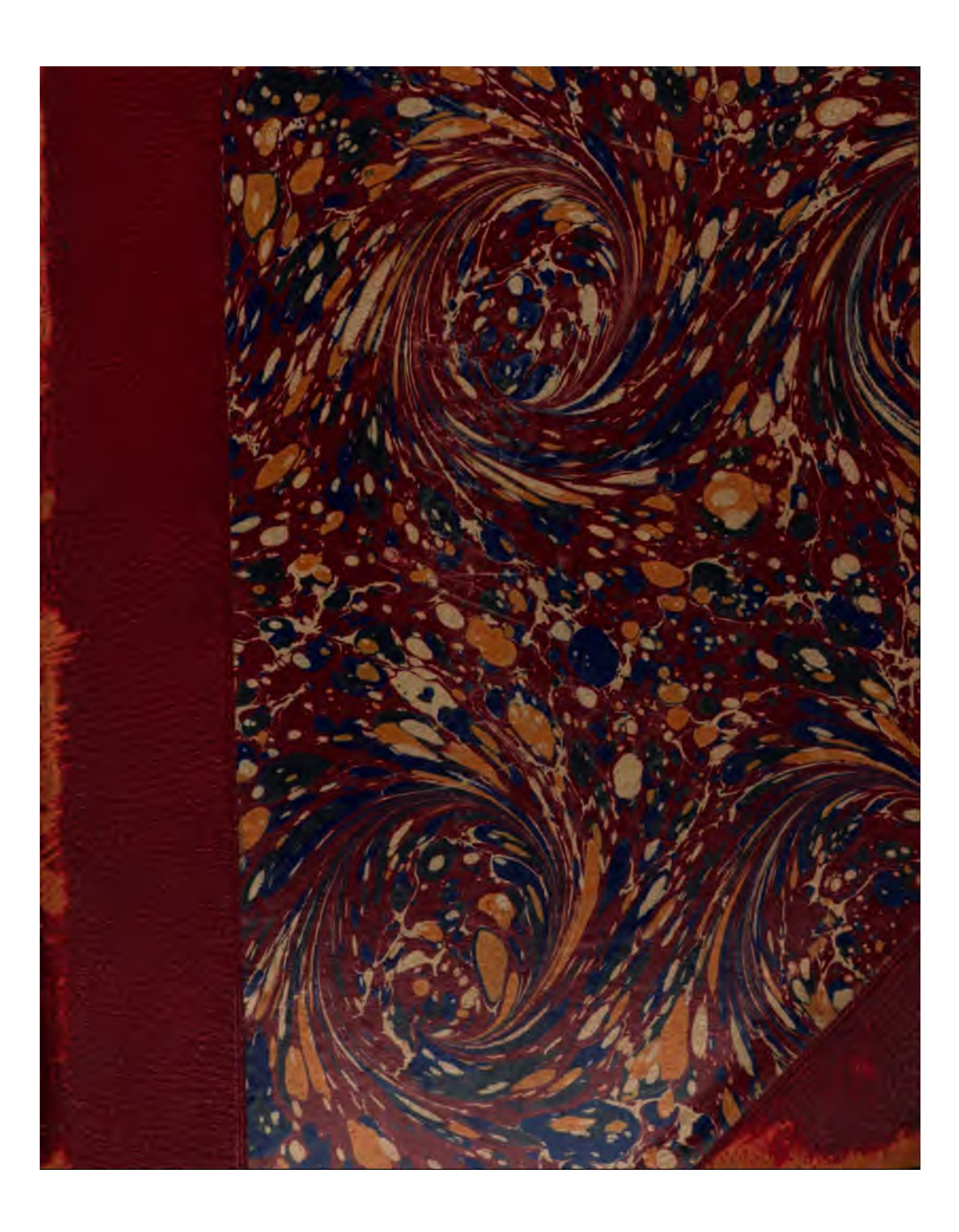
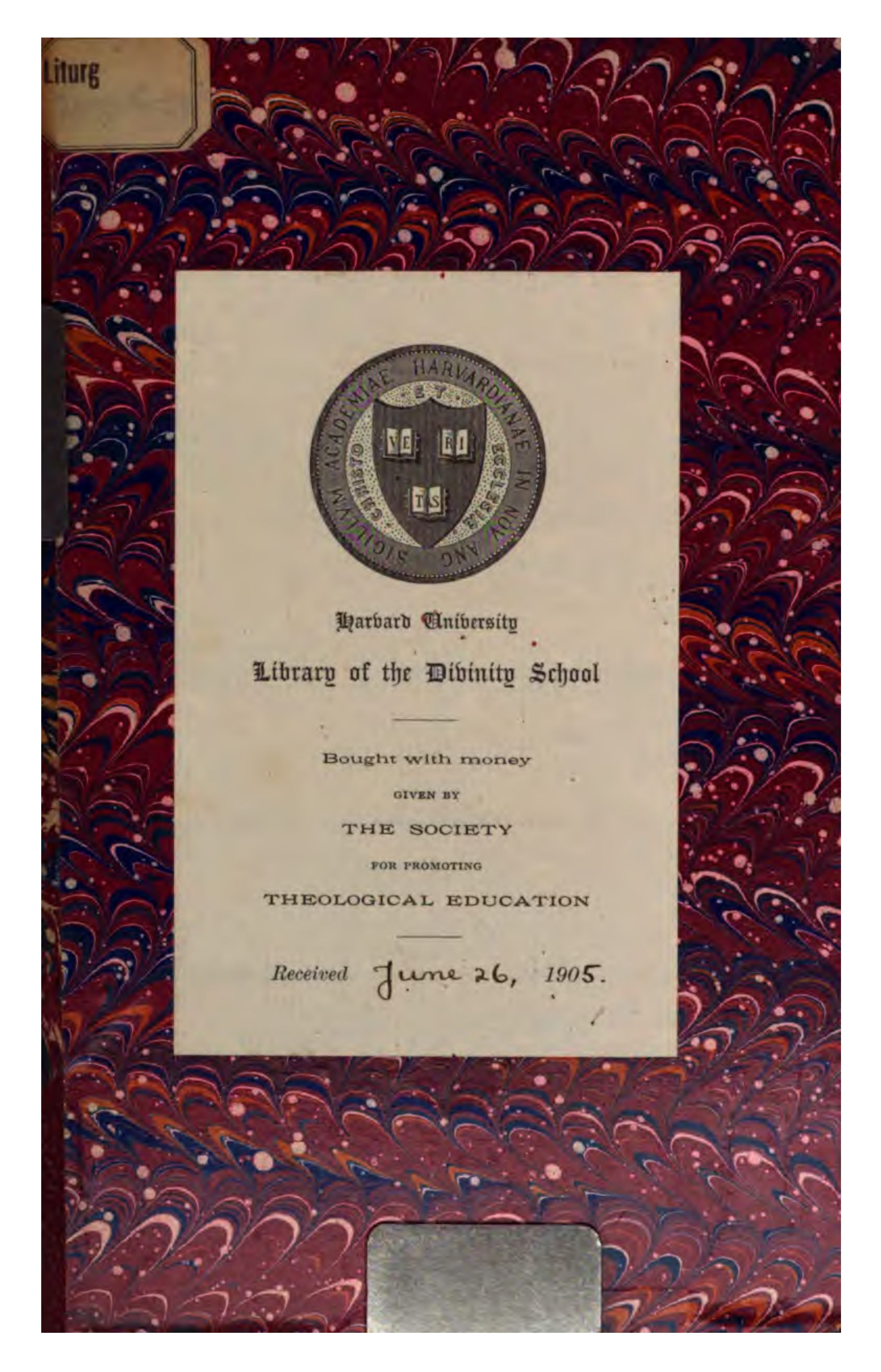
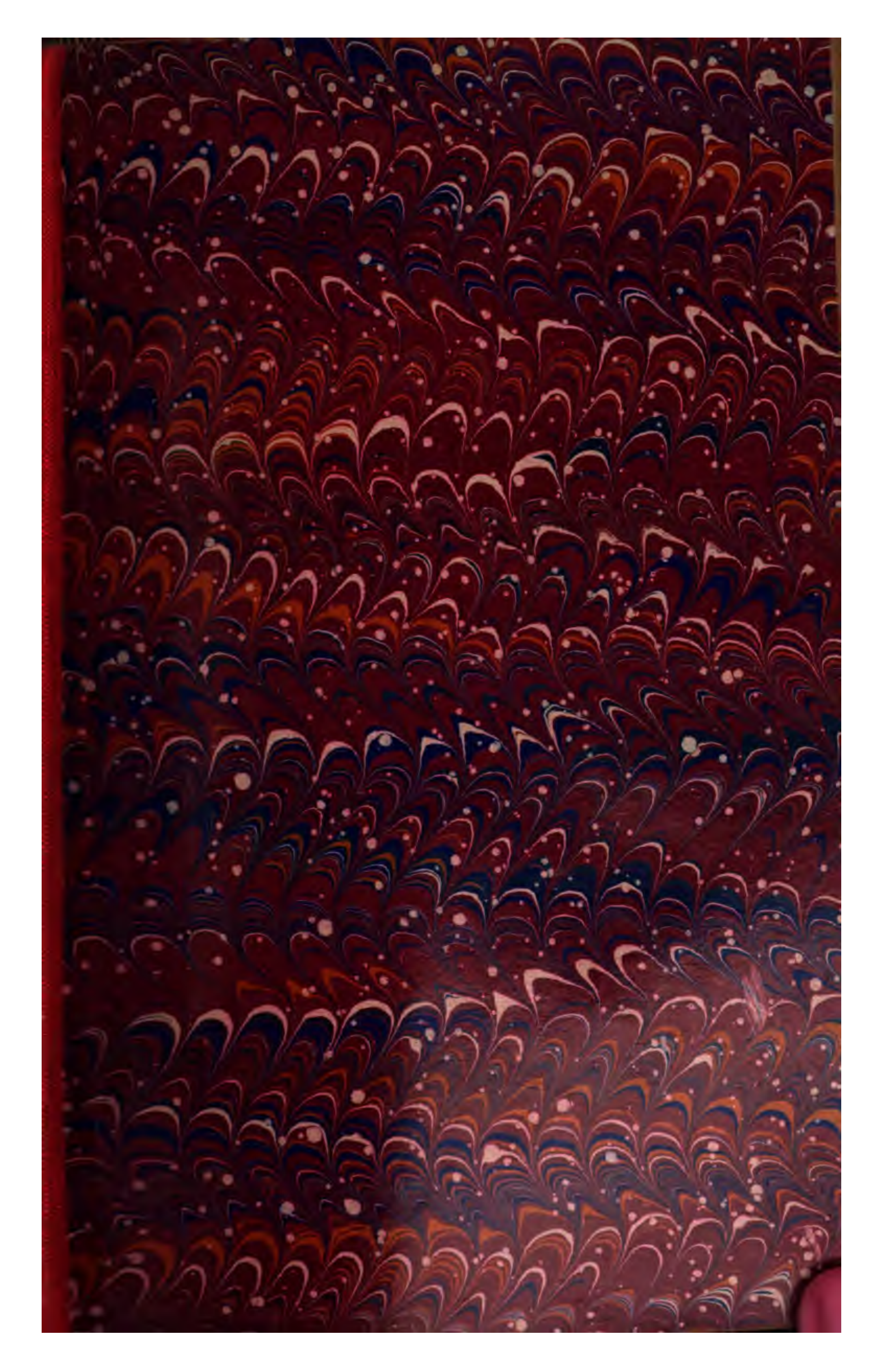
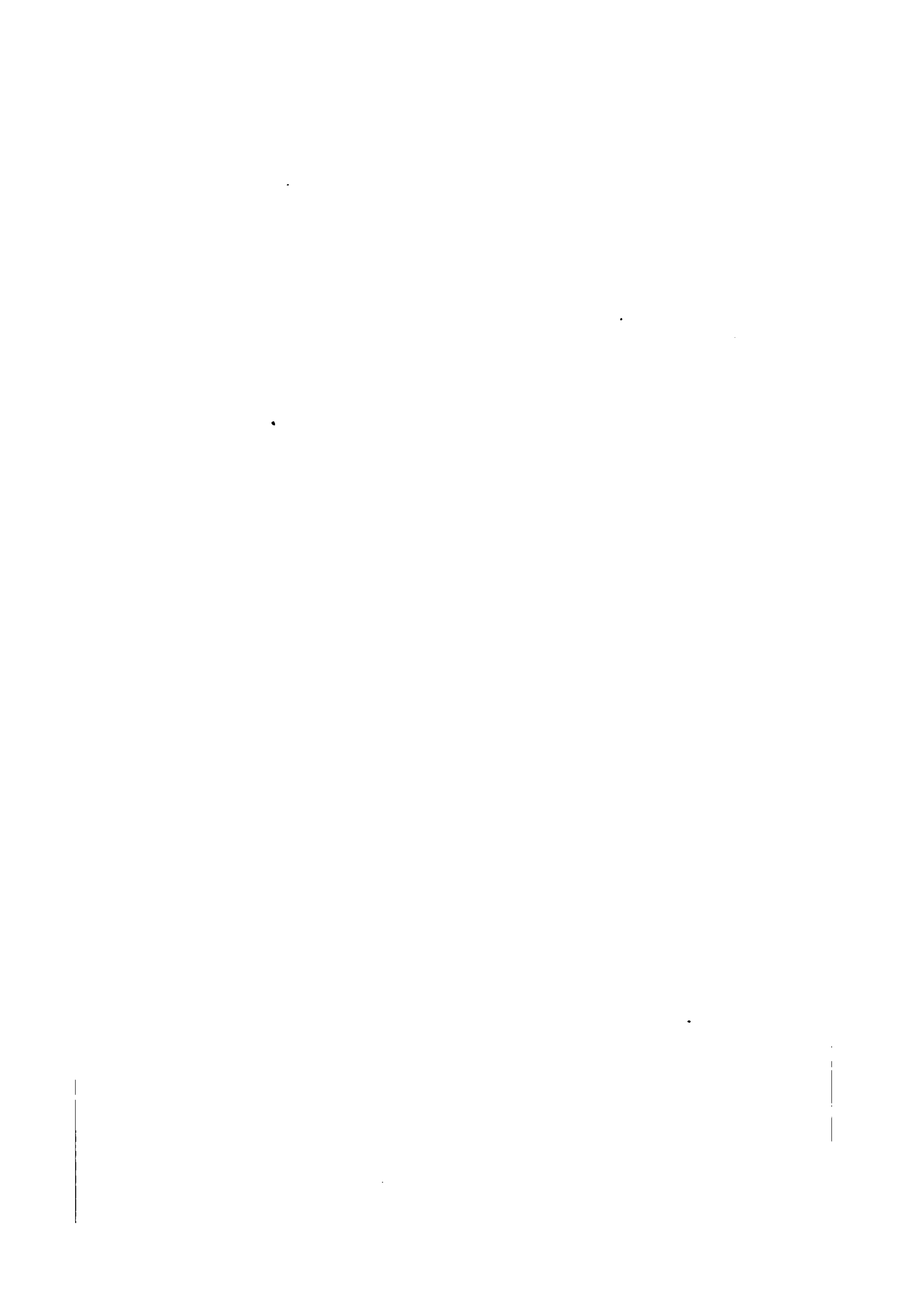

o

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

Herausgegeben
von
Clemens Blume und **Guido M. Dreves.**

XLV a

HISTORIAE RHYTHMICAE.

Liturgische Reimofficien

des

Mittelalters.

Achte Folge.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1904.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

Liturgische Reimofficien

des

Mittelalters.

Achte Folge.

Aus
handschriftlichen und gedruckten Quellen
herausgegeben
von

Guido Maria Dreves
S. J.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1904.

VORWORT.

Die Quellen, aus welchen die in vorliegendem Halbbande nachgetragenen Officien geschöpft wurden, sind im wesentlichen dieselben, denen der Hymnenbestand des XLIII. Bandes dieser Analekten entnommen wurde. Es sei daher auf die einleitenden Worte jenes Bandes verwiesen. Bemerkt sei aufserdem, dafs dieser Folge von Reimofficien anhangsweise auch einige rhythmische Mefsformulare, oder Teile solcher Formulare, zugesellt wurden, darunter auch die von Mone in seinen „Lateinische und Griechische Messen" mitgeteilte Missa VIII.

Die Bruchstücke gereimter oder doch rhythmischer Officien, denen man da und dort begegnet, lassen sich in drei Gruppen zusammenfassen. Sie sind entweder

1. Fragmente eines in allen seinen Teilen (oder doch zum gröfsten Teile) rhythmischen Officiums, von denen uns aber in den Quellen nur Torsos erhalten oder in Druckwerken nur Proben mitgeteilt sind. Solche Bruchstücke finden sich in Quellen, die ihrer Bestimmung nach nur Teile des Officiums enthalten konnten (Diurnale, Vesperale, Nocturnale), sowie in hagiographischen Monographien und Sammelwerken, besonders häufig in den Acta SS. So finden wir, um noch einiges zu dem Band XXVI, S. 7 ff. Bemerkten hinzuzufügen, in den Acta SS. Maii II, 55 drei Antiphonen aus einem Reimofficium auf den hl. Avertinus. Die erste dieser drei Antiphonen beginnt mit den Worten: Deus noster exaltat humiles.

Ein weiteres Bruchstück eines Reimofficiums treffen wir an Acta SS. Iulii III, 655. Es sind die fünf Antiphonen super Psalmos aus der ersten Vesper und die drei Antiphonen der

ersten Nokturn, von denen indes eine prosaisch abgefaſst ist. Dies Officium auf den hl. Vincencius Madelgarius beginnt mit den Versen:

> Magnis muneribus dotavit Hibernica tellus
> Nos, Madelgarium dum fecit habere beatum.

Dazu die Bemerkung: „Antiphonae officii Sonegiensis sancti Vincentii, Sonegiensis Patroni, una cum Responsoriis et Capitulis secundum usum ecclesiae Sonegiensis.“

Ein drittes Bruchstück ist einem Officium des hl. Flos, Bischofes von Pola, entnommen und findet sich Acta SS. Oct. XII. 341. Es beginnt mit den Worten: Ecce flos odoris miri, und besteht aus den fünf Antiphonen super Psalmos aus der ersten Vesper, der Antiphon zum Magnifikat, dem Invitatorium und je drei Antiphonen der drei Nokturnen. Es ist bedauerlich, daſs diese Historia nicht vollständig mitgeteilt ist, ja nicht einmal die Quelle bezeichnet, aus der sie geschöpft wurde. Bei der groſsen Fülle des Materials glaubte ich solchen Bruchstücken aus zweiter und dritter Hand tunlichst aus dem Wege gehen zu müssen.

2. Eine andere Art von Bruchstücken bilden einzelne rhythmische Antiphonen, Responsorien, Invitatorien, die sich zuweilen mitten in sonst prosaischen Officien finden. Solche vereinzelte Antiphonen oder Responsorien sind aus den Analecta grundsätzlich ferngehalten. Indes ist es vielleicht nicht ohne Interesse, ein oder das andere Beispiel hier anzufügen.

So befindet sich in einem Passionale ms. S. Sergii Andegavensis saec. 10. Cod. Andegaven. 813 (730), von einer Hand des 11. Jahrh. eingetragen, ein im übrigen prosaisches Officium der HH. Sergius und Bacchus. Doch steht zum Magnifikat in 1. Vesp. folgende Antiphon:

> Felix Sergi atque Bacche,
> sancto iuncti foedere,
> Terris Christo proeliati,
> caelis regno praediti,
> Vestrum qui colit triumphum,
> conservate populum,
> Ut dignemur hoste victo
> sanctorum consortio.

Das Invitatorium besteht aus zwei Hexametern:

Christum suppliciter veneremur corde fideli,
Sergius et Bacchus quem laudant voce perenni.

Rhythmisch ist dann wieder die Antiphon „in evangelium“, d. h. zum Benedictus:

Hymnis diem decoramus, in qua Christus praemium
Sergio et Baccho dedit, quod est felicissimum,
Quippe sibi ut astarent seque luce viverent
Ac repulsam non timerent, cum quid nobis peterent.
Hymnis ergo iuncta prece postulemus supplices,
Ut salutis suae orent fore nos participes.

Aufserdem befinden sich am Rande der Handschrift folgende drei Pièces eingetragen, deren Bestimmung unbestimmbar bleibt: das erste derselben ist beim Einbinden der Handschrift verstümmelt; die beiden anderen lauten:

1. *Ecce,* fratres, *quam* sit *bonum*
Et non nisi Dei donum,
Quam honestum et *iucundum*
Brevem declinasse mundum,
Emendasse menda mundi,
Ut vivamus non immundi,
Propter Christum abnegare
Nosmet et sic *habitare*
Fratres in unum.

Die im Druck hervorgehobenen Worte bekunden, dafs das Stück auf Ps. 132, 1 Bezug nimmt.

2. Sancte Sergi, martyr fortis,
Nobis per te, fac, extortis
A secundae poena mortis
Pars supernae detur sortis.
Fac, intremus Sion portis
Et caelestis nos cohortis
Deus iungat civibus.
Tuis sacris precibus
Fac nos in caelestibus
Conregnare sedibus
Cum fratribus.

In einem handschriftlichen Brevier von Rennes, 15. Jahrh., Cod. Vatican. Ottobon. 543. befindet sich ein im übrigen prosaisches Officium des hl. Symphorianus. Rhythmisch sind nur die fünf Antiphonen der Vesper sowie das Invitatorium.

1. Peractis vir nequissimus
In multis mundi partibus
Sanctorum cruciatibus
Aurelianus Aeduae
Se praesentavit finibus.

2. Erat ergo tunc temporis
Cuiusdam orbis principis
Puer praeclarae indolis,
Symphorianus nomine,
Mirando pollens [schemate].

3. Hunc pater Faustus nobilis
Puerum instructum literis
Baptizari constituit.

4. Regeneratur ergo [l: igitur]
In Christo fontis lavacro
Caelicolis agentibus
Benigno et Andochio.

5. Coepit puer profusius
Piis crescendo moribus
Divinae legis studiis
Vacare iam praecipuis.

Invitatorium.

Regi sidereo iubilemus corde benigno,
Qui superis sanctum sociavit Symphorianum.

In dem sonst prosaischen, aus der Schrift gezogenen Officium der hl. Maria Magdalena findet sich spätestens seit dem 11. Jahrhundert sehr häufig die folgende Antiphon, die noch Elision zeigt (nach Brev. ms. Secoviense saec. 11/12. Cod. Graecen. 770):

Fundans Sion in saphyris, rex Christe altissime,
Ac propugnans iaspidibus, te ex fide scientibus,
Memor Raab et Babylonis cum Maria Magdalena,
Confer nobisque ex illius pietatis magnalia
Ut et corde paenitenti nos alienigenas
His quandoque collaetari, miserator, perficias.

In demselben Officium begegnet man (nach Brev. ms. Benedict. Suecic. saec. 15. Cod. Upsalen. C 477.) noch der folgenden rhythmischen Antiphon:

Gloriosa iam per orbem rutilat sollemnitas,
Qua caelestem sumpsit vitam Maria Magdalena,
Luce vernans pretiosa turmas inter caelicas,
Cuius nos, Iesu benigne, iam tuere precibus,
Ut cum illa te laudare possimus per saecula.

Aus einem handschriftlichen Breviere von Remiremont (Cod. Spinalien. 164 saec. 16.) notiere ich die Antiphon auf Romaricus:

Pastor clemens Romaricus,
Dei servus et amicus,
Per Amatum eremitam
Spiritalem duxit vitam,

Quam devote sic finivit,
Quod caelestem acquisivit.
Ergo, Christe, te rogamus,
Cuius esse nos optamus,
Ut pro nobis sit confessor
Ad te pius intercessor.

Ein Responsorium auf die hl. Katharina von Siena entnehme ich dem handschriftlichen Liber divinae doctrinae der Heiligen, Handschrift des Dominikanerklosters zu Wien Nr. 19. saec. 15:

R. O spem miram, quam dedisti,
Dum vixisti (et), dum transisti,
Filiis, quos dilexisti,
Dum te ipsis profuturum
Post mortem promisisti,
Nos tuis iuva precibus,
Imple, mater, quae dixisti.
V. Quae tot signis claruisti
Et virtutibus fulsisti,
Nobis opem feras Christi.

Drei vereinzelt stehende Antiphonen auf die HH. Ausonius, Barbara, Christoph enthielt das 1542 zu Poitiers gedruckte Brevier von Saintes.

De sancto Ausonio.

A. O pastor huius patriae,
Ausoni, dux egregie,
Qui per gregem martyrium
Subisti, caput proprium
Deferens tuis manibus
Angelis comitantibus
A loco fusi sanguinis
Ad locum tui nominis,
Ora pro hac familia
Deum in caeli patria.

De sancto Christophoro.

A. O Christophore, respice
Nos pietatis oculo
Sub huius adhuc lubricae
Carnis gementes vinculo;
Te diligentes unice.
Te venerantes sedulo,
Consors lucis angelicae,
Caeli subscribe titulo.

De sancta Barbara.

A. O flos campi, lucida facies,
Te, Barbara, mirantur acies,
Te tuentes confortat species
Tua, per quam sit nobis requies.

Das folgende Responsorium, entnommen dem Psalt. ms. Valcidorense saec. 11/12. Clm. Monacen. 13067, zeigt einen primitiven Rhythmus; dennoch möchte ich es hier notieren, da es von hagiographischem Interesse ist:

R. Mole gravati criminum
ad te confugimus,
Hugberte, abba egregie,
ne contingat nobis
cum pessima morte finire.
V. Impetra nobis, quaesumus,
de praeteritis malis veniam,
de praesentibus emendationem
atque de futuris cautelam.

3. Eine letzte Art von Bruchstücken bilden solche, bei denen es zweifelhaft bleibt, ob sie der ersten oder zweiten der vorerwähnten Klassen angehört. Solcher Bruchstücke habe ich eine grofse Anzahl aus Cod. Colonien. 28. im Anhange zu Band XXVIII. der Analecta zusammengestellt. Einige weitere finden sich in dem reichhaltigen und oft benützten Cod. Darmstadien. 521. Es sind die folgenden:

De sancto Gerlaco, Comite Valkenbergensi. Zu den Band XIII S. 8 mitgeteilten Trümmern eines Reimofficiums auf diesen Heiligen bringt Cod. Darmstadien. zwei weitere:

A. O dexterae mutatio
Excelsi! phalerato
Evectus in dextrario
Asello insellato
Revehitur, cilicio
Induitur pro pallio,
Cuius in hoc exsilio
Nobis assit oratio.

R. Surgit, qui diu iacuit
In lecto peccatorum,
Et laetum gramen messuit
Ex semine dolorum,
Qui sic haberi meruit
Concivis angelorum.
V. *Qui seminant in lacrimis, in exsultatione metent.*

De sancto Godefredo, Comite Cappenbergensi. Zu dem Anal. XXVIII, 297 Mitgeteilten ist die folgende Antiphon hinzuzufügen:

O quanta plenus gratia
Per clara fulget merita.
Qui solum per intuitum
Effugavit daemonium.

De sancto Ludgero. Die folgende Antiphon findet sich nicht in dem Officium des Heiligen Anal. XXVI, Nr. 91:

Salve, confessor inclite,
Ludgere beatissime,
Caelesti fulgens schemate,
Qui facis Christo credulam
Pius plebem Saxonicam,
Frisonum gentem asperam
Tu facis Deo subditam.

„Lutardi confessoris, quondam comitis Cliviensis atque fundatoris ecclesiarum sancti Clementis in Wysschel ac sancti Quirini in Nussia anno Domini octingentesimo XXV°." Aufser dem Resp. O virum imitabilem, das Anal. XXVI, Nr. 95 mitgeteilt ist, die folgende, dort fehlende Antiphon:

O quam venerandus
Est iste sanctus
Regum progenie ortus,
Qui contempsit pompam saeculi
Et secutus est praecepta Christi.

De sancto Paulo Eremita. Weder in den Officien Anal. XXVIII, Nr. 44 und 45 noch ibid. S. 315 finden sich die beiden Antiphonen und das Responsorium, die hier folgen:

A. O quam mirifice,
Christe, coruscas,
Qui tam mirifice
Sidera fuscas
Exaltans humiles,
Gloriam caeli
Qui Paulo dederas
Iure fideli,
Qui par apostolis
Atque prophetis.

R. Exemplar morum
nec non speculum monachorum,
Paule pater, clarum
nos duc per iter tibi carum,
Huius deserti
fac nos intendere bellis,
Ut tecum certi
iungamur in aethere stellis,
V. Cernere fac tecum
Christum gaudereque secum.

A. O praeclara caeli stella,
Paule pater, seda bella,
In eremo quae patimur,
Ignis ardet, mordet serpens,
Gravat labor atque torpens
Mens (l.: Nos) Amalech insequitur;
Duc ad montem visionis,
Terram ad promissionis,
Supernam Ierusalem.

De sancto Silvestro. Eine Antiphon und ein Responsorium. Vgl. Anal. XXVIII, 320, wo andere Bruchstücke eines Reimofficiums mitgeteilt sind.

Silvester admirabilis,
Confessione nobilis,
  Caput factus ecclesiae,
In sede Petri positus,
Eius quondam vicarius,
  Consors ipsius gloriae,
Caeli gaudes in culmine;
Pios intende gemitus
Iuvando tuis precibus,
Qui talentum multiplicas,
Ut tuo regi placeas.

R. O praesul clarissime,
Silvester sanctissime,
Aeterno regi supplica,
Ut nostra regat tempora,
Cuius vita mirabili
Praeco esse meruisti;
V. Serva tuo precamine
Christi redemptos sanguine.

Schliefslich sei noch eines sehr jungen Reimofficiums erwähnt, welches zeigt, dafs die Liebhaberei für diese Art von Officien selbst durch die „Moderne“ der Renaissance nicht ganz umzubringen war, was schon die ähnlichen Hinweise Anal. XXVI, S. 9 u. f. ins Licht setzen sollten. Dieses Officium auf den hl. Fortunat, Bischof von Todi, findet sich in Cod. Vatican. Ottobon. 584. saec. 17. in. Als Probe diene die Antiphon ad Magnificat in 1. Vesp.

Praesul Fortunate,
Spes tuorum civium,
Nitens lux Italiae,
Nobile depositum
  Urbis Tudertinae,

Porta donum gratiae,
Christi patrocinium,
Quo feramur prospere
Ad caeleste regnum
  Almo te ductore.

Die Inscriptio dieses Opus lautet: „Ad illustrissimum et reverendissimum D. D. Marcellum, S. R. E. Card. Ord. Min. Convent. Protect., Episcopum Tudertin. Officium s. Fortunati, Episcopi Tudertini . . . . per fratrem Iulium Arigonum Cremonensem eiusdem ordinis, servum humillimum, rhythmis deductum. Da Cardinal Marcellus Lante seit 1606 Bischof von Todi war, fällt also die Abfassung dieser Historia rhythmica in den Anfang des 17. Jahrhunderts.

München, den 1. Mai 1904.

Guido Maria Dreves.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

1. Die Dominica.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pro fidei meritis
   vocitatur iure beatus,
   Legem qui Domini
   meditatur nocte dieque.

2. Iuste Deus iudex,
   fortis, patiensque benignus,
   In te sperantes
   muni miserando fideles.

3. Surge et in aeternum
   serva munimine sacro
   Custodique tuos,
   astripotens, famulos.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Naturae genitor,
   conserva morte redemptos
   Facque tuo dignos
   servitio famulos.

2. Pectora nostra tibi
   tu, conditor orbis, adure
   Igne pio purgans
   atque cremando probans.

3. Tu populum humilem
   salvasti ab hoste, redemptor,
   Atque superba tuo
   colla premis iaculo.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sponsus ut e thalamo
   processit Christus in orbem
   Descendens caelo
   iure salutifero.

2. Auxilium nobis,
   salvator, mitte salutis
   Et tribuas vitam
   tempore perpetuo.

3. Rex sine fine manens,
   miseris tu parce ruinis
   Praemia concedens,
   aethera cuncta regens.

Brev. ms. Baiocense saec. 13/14. Cod. Capit. Baiocen. 74. — Der Anfang des Officiums fehlt in der Hs. — In 3. Noct. A 1, 1 ut et thalamo. — A 3, 4 Et tua cuncta.

2. De Corona Spinea.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude felix
   mater ecclesia,
   Assunt tibi
   nova sollemnia,
   Nam corona
   quondam ingloria
   Nunc per orbem
   refulget gloria.

2. Corona contumeliae
   Cruore regis gloriae
   Sacro consecratur,
   Veneremur opprobrium,
   Quo salutis remedium
   Mundo reparatur.

3. Exite, Sion filiae,
   Videte regem gloriae
   Sub coronae ludibrio,
   Fert diadema spineum
   Et sceptrum arundineum
   Mundano spreto gaudio.

4. Coronam pulchritudinis
   De carne sumptam virginis
   Pro nobis Christus detulit,
   Quae sub corona spinea
   Pio cruore rosea
   Vitae coronam contulit.

5 Christum eductum populo
   Damnant crucis patibulo
   Iudaei, viri sanguinum,
   In vestitu purpureo
   Illusum serto spineo
   Mundi coronant Dominum.

Ad Magnificat

A. O coronae
   miranda dignitas,
   Poenas mortis
   repellens debitas!
   Tu spes lapsis,
   infirmis firmitas,
   Tu restauras
   coronas perditas.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Assunt dominici
   Serti sollemnia,
Laude multiplici
   Plaudat ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christum sub serto spineo
   Deridet plebs perfidiae,
   Cuius cruore roseo
   Sertum confertur gloriae.

2. Plebis fit abiectio
   Decus angelorum,
   Spinae sub opprobio
   Datus rex caelorum.

8. Sertum contumeliae
   Non abominatus
   Florem sprevit gloriae
   Spinis coronatus.

Responsoria.

1. Spina carens
   flos spina pungitur,
   Per quam culpae
   spina confringitur,
   Spina mortis
   spinis retunditur,
   Dum vita moritur.

V. Hac ludibrium
   Hostis deluditur,
   Mortis dominium
   Per mortem tollitur.

2. Spinae poena
culpas exterminat,
Et dolores
dolor eliminat,
Mors[que] vitam
sub spina germinat
Et mortem terminat.
V. Inter spinas
honor illuditur,
Vita mortem
sub spinis patitur.

3. Flos de virga
natus virginea,
Puritate
nitescens nivea,
Sub punctura
marcescit spinea
Crucis in area;
V. Virga florem
virtutum genuit,
Per quem totus
orbis refloruit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gestat coronam spineam
Rex in derisum traditus,
Ut ad coronam auream
Nobis pateret aditus.

2. De torrente
bibens miseriae
Exaltavit
caput rex gloriae
Coronatum
spinis angustiae.

3. Regem Sibylla cecinit,
Quod ferret sertum spineum,
Hoc Iudaea non meminit
Spinae praebens aculeum.

Responsoria.

1. O miranda
regis dignatio,
Quae se spinae
subdit opprobrio;
Felix huius
spinae condicio,
Quae spinetum
purgat a vitio!
V. Flos, spineti
decus et gloria,
Pro spineto
suffert opprobria.

2. Mortis sceptrum comminuit
Vita, dum spinis pungitur,
Vitae coronam tribuit,
Dum sub corona moritur.
V. Christus spinae
punctus angustia
Nobis confert
coronae gaudia.

3. Coronat regem omnium
Iudaea serto spineo,
Stat inter spinas lilium
Vernans cruore roseo,
Spinarum culpae nescium,
Spinae punctum aculeo.
V. Sub decore
fulget purpureo
Corpus nitens
candore niveo.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. O felix punctio,
Quae vitam reddidit,
Cuius supplicio
Mors mortem perdidit.

2. Spinam rex non reppulit
Nec spinae dolorem,
Spinae sertum detulit
Nostrum ob amorem.

3. Rex sub spinae cuspide
Olim laureatus
Pretioso lapide
Fulget coronatus.

Responsoria.

1. Felix spina,
per cuius circulum
Fluit sanguis,
qui sanat populum,
Felix poena,
felix piaculum,
Quod salvat saeculum!
V. Spina, quae Christum cruciat,
Mundum a culpis expiat.

2. O coronae
tropaeum inclitum,
Sub quo vita
vicit interitum,
Tu tuorum
solamen militum
Et perennis
coronae miritum.
V. O praeclarae
signum victoriae,
Tuos serva
servos in acie.

3. Felix spina,
cuius aculei
Guttis rubent
roris sanguinei,
Vires frangunt
regis tartarei,
Seras pandunt
regni aetherei.
V. O spinarum
immensa gloria,
Quae tot nobis
praestant remedia!

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
Quo diadema spineum
Regnum suscepit Galliae
Christi cruore roseum.

2. Summum regem gloriae
Spinis coronatum
Ridet plebs perfidiae
Morti condemnatum.

3. O quam felix punctio,
Quam beata spina,
De qua fluit unctio
Mundi medicina!

4. Pungens spina vulnerat
Christum patientem
Et a morte liberat
Populum credentem.

5. Spinae rubent sanguine
Christum cruentantes,
Mundum lavant crimine
Caelum reserantes.

Ad Benedictus.

A. Ave, spina,
poenae remedium,
Servi decus,
regis opprobrium,
Tua plaga,
dolor, ludibrium
Vitae nobis
mercantur praemium.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O decus ecclesiae,
Gloriosa spina,
Sertum regis gloriae,
Mundi [medi]cina,
Praesentis angustiae
Dulcor et resina,
Te laudantes hodie
Serves a ruina.

Legend. ms. Laurentii Odonis Lincopen. saec. 14/15. Cod. Dresden. A 182. — In 1. Vesp. A 4, 5 roseo. — In 3. Noct. A 3, 4 Fulget laureatus. — R 1, 2 per cuius tinnulum. — Vgl. Anal, V Nr. 10 und 11.

3. De Sepulcro Domini.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Christum nunc laudate,
   Qui omnia creavit,
   Et tumbam honorate,
   Quam sibi reservavit.

2. Laudate Dominum,
   Nam sine fallacia
   Eius in aeternum
   Manet laus et gloria.

3. Lauda regnaturum,
   Elisos erigentem
   Nobisque profuturum,
   Escam egenti dantem.

4. Deo nostro laudem
   Da sparsos congreganti,
   Malignorum fraudem
   Potenter conculcanti.

5. Lauda, Ierusalem,
   Qui in te benedixit,
   Sic et tu, Betlehem,
   Christum, dum homo vixit.

R. Ad cuius nutum floruit
   Omnis creatura,
   In ara crucis aruit
   Egens sepultura.
V. In amore et fervore
   Gaudete mente pura.

Ad Magnificat.

A. A cruce deponitur
   Corpus vulneratum
   Et unguentis ungitur
   Ad tumulum praeparatum.

Ad Completorium.

Super Nunc dimittis.

A. Tumuli iucunda
   Iugis fraglantia
   Sicut laetabunda
   Populi frequentia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Alleluia, regem
Gloriose sepultum,
Venite, adoremus.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Qui in tumba torridum
   Corpus dormitare
   Voluit refloridum
   Potenter suscitare.

2. Deus exaudivit me,
   Cum ipsum invocarem,
   Quem et in maerore
   Sensi redemptorem.

3. Magnum nomen Dei
   Est notum in Iudaea,
   Et pacis locus ei
   Paratus est in ea.

Responsoria.

1. Ortus sol in Bethlehem
   Est valde speciosus,
   Occidit Ierusalem,
   Hinc factus radiosus.
V. Dum sic redit
   Sibi cedit
   Aer nubilosus.

2. In horto quodam fuerat
Tumba dominicalis,
Ioseph quam exciderat,
Vir Christo specialis.
V. O praeclara
Tumba cara,
Nulla visa talis!

3. In cordis nostri tumulo
Christus sepeliatur
Et virtutum cumulo
Feliciter ungatur,
V. Cum scis, qualis
Hospes, talis
Digne custodiatur.

In quo pax aeterna
Metipsa habitavit.

4. De Arimathia
Ioseph a spectabili
Est parata via
Christi tumbae habili.

5. Locus a locato
Clare serenatur,
Christo, Deo nato,
Laus, honor, virtus datur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudemus nunc sepulcrum,
Christi locum nobilem,
In eo nam sepultum
Vidimus immobilem.

2. In sacro monumento
Christi corpus iacuit,
Undique unguento
Fraglans balsamizavit.

3. Hoc Ioseph cisterna
Sepulcrum figuravit,

Ad Benedictus.

A. Sepulcrum praeelegerat,
Cum per prophetam dixerat,
Quod esset gloriosum;
Adcelerent ad quod plurimi
Et venerentur cernui
Miraculis famosum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gaudeant archangeli,
Laetentur et angeli
In hac festivitate,
Qua Christi tumba colitur
Et laudibus extollitur
Sacra sollemnitate.

Viat. ms. Wratislavien. anni 1412. Cod. Wratislavien. 1132. — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 4 lies Ad tumbam oder paratum. — In Laud. Ad Bened. A, 4 lies Adcurrant? — Hymnen: In 1. Vesp: Rex gloriose nimium; Ad. Complet: De sepulcro irradiat.

4. In Praesentatione Beatae MV.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Utero materno
Fuit consecrata
Mundi redemptorem
Virgo paritura.

2. Offerunt in templo
Virginem parentes,
Ut voverunt, Deo
Eam mancipantes.

3. Pneumatis impletur
Gratiarum donis,
Veri adornatur
Templum Salomonis.

Responsoria.

1. Sancta priusquam nata fuit
pia virgo Maria,
Ventre parentis clausa creantis
pneumate plena,
V. Pulchra nimis Dominoque
placens,
formosa, decora.

2. Regum, pontificum
de stirpe suum capit ortum,
Pontificem Christum
regem paritura supremum;
V. Nobilis est genere,
sed nobilior probitate.

3. Trima gradus ter quinos
scandit ipsa libenter
Sola parentes non
exspectans se praeparantes;
V. Summo se teneris
Domino praesentat in annis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Templi gradus trima
Quindecim ascendit,
Castitatem prima
Dominoque vovit.

2. Frequenter ab angelis
Virgo visitatur,
Quorum ab infantia
Vitam imitatur.

3. Seraphin et thronos
Vincit puritate
Superatque sanctos
Omnes pietate.

Responsoria.

1. Virginitatem prima
quae vovit virgo relinquens
Exemplum multis
postea virginibus;
V. Omnis ab intus gloria
virginis exstitit huius.

2. Norma fuit cunctis
vivendi spiritualis
Instituens vitam
duxit et angelicam,
V. In Domini lege
meditatur nocte dieque.

3. Simplex, pacifica,
prudens humilisque pudica,
Gratis ornata
moribus ipsa fuit;
R. Pura fide, patiens
spe, miro fervet amore.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dono summi regis
Plena benedicto
Feminarum legis
Caret maledicto.

2. Sumens illud Ave
Gabrielis ore
Concipit intacta,
Parit incorrupta.

3. Mater opulenta,
Dulcis et benigna,
Nos tuo praesenta
Nato prece digna.

Responsoria.

1. Pneumatis imbuitur
doctrinis mente serena
Ac paradisi mortalis
praegustat amoena;
V. Haec genito patris
praeparatur mansio digna.

2. Virgo Maria, maris,
expers et criminis omnis,
Fit geniti patris
genetrix, quem non capit
orbis,

V. Cunctos praecellens,
speciali munere gaudens.

3. Absque dolore parit,
post partum virgo remansit,
Nutrit virgineo
de caelis ubere pleno;
V. Stella parit solem,
Gignit plasmata creantem.

4. Prudens, cunctis humilior,
In amore ferventior,
Prior est in vigiliis,
Frequentior in canticis.

5. Professione, corpore
Et mente virgo exstitit,
Quae florem pudicitiae
Post generare debuit.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Plasmator caeli siderum
Lumen creat mirificum,
Cuius vita sanctissima
Illustratur ecclesia.

2. Munda ab omni crimine
Prodit ex regum germine,
Offertur a parentibus
Deo vota reddentibus.

3. Solis divinis usibus
Mancipanda prae ceteris
Magnis nitet virtutibus,
Custoditur ab angelis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Maria, flos virginum,
Rosa sine spina,
Inter spinas lilium,
Stella matutina,
Sole, luna clarior,
Mundi medicina,
Balsamo suavior,
Caelorum regina,
Gloria prae ceteris
Et honore digna,
Nobis prece miseris
Succurre, benigna.

Brev. Atrebatense imp. Atrebati 1595. — In 3. Noct. R 2, 5 Unctos praecellens. — R 3, 6 plamata creastem. — Zugehörige Hymnen: Ad Vesp. et ad Matut.: „Ut tibi laudes valeant fideles"; In Laud.: O nimis felix".

5. In Visitatione BMV.

1. Ex motu infantium
Laus divina promicat,
Dum mater clementiae
Matrem Iohannis visitat.

2. A calore caritatis
Calefacta sterilis,
Dum vox sonat pietatis
Salutantis virginis.

3. Inquinata nulla sorde
Per carnis delicias,
Virgo carne, virgo corde,
Lavat immunditias.

4. Ab intus plena gratia
Fusa probat copia,
Foris digna ideo
Laudis et honoris.

5. Domini refugium
Fortiter accedit,
Cui patrocinium
Mariae procedit.

6. Quanto sese deprimebat
Sponsa fabri nobilis,
Tanto magis elucebat
Mater Dei humilis.

7. Ferax est terra Domini
Venter sacratae virginis,
Qui thesaurum fert homini
Nostrae parem imaginis.

8. Habens Christum fundamentum
Aurum, gemmam et argentum
Sic superaedificet,
Ut Mariam glorificet.

9. Deo decantent omnia,
Qui proles exstat virginis,
Elisabeth praeconiis
Effugat erronea.

10. Iuste lux orta gratiae
Mentem eius penetrat,
Cuius domum visitat
Per se sol iustitiae.

11. Novum tibi canticum,
Virgo, decantamus,
Ut te vitae viaticum
[Semper] habeamus.

12. Deus palam omnibus
Revelet clementiam,
Quando pro hominibus
Sumpsit carnis substantiam.

13. Cornu praeconis buccinat,
Regem novum annuntiat
Castris electorum
Et in domo Zachariae
Cornu frangens Ezechiae
Errores eliminat,
Vertitati sublimat
Cornua iustorum.

14. Exsultat infans utero,
Dum domum mater [et] virgo
Elisabeth intravit,
Iam se indicavit
Eius praecursorem;
Cuius beneficio
Humana condicio
Advenisse crederet
Mundi redemptorem.

Diurn. et. hymn. ms. Benedict. Suecic. saec. 15. Cod. Upsalen. C. 477. — Die Stellung dieser Bruchstücke im Officium läſst sich schwer erraten; doch scheint 13. die A ad Benedictus, 14 eine solche zum Magnificat zu sein.

6. De Beata Maria V.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Trinitatis thalamum,
Angelorum gloriam,
Castitatis balsamum
Et lapsorum veniam
Laude totus et devotus
Chorus iste veneretur,
Dei matrem et precetur,
Ut nos ita sub hac vita
Mundos omni vitio
Caros reddat filio,
Quod ipsius prece pius
Piae matris regno patris
Ipsa duce vera luce
Frui donet et coronet
Ut dilectos et electos
Laurea triumphali.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Salutis matrem
adoremus virginem,
Cuius sanctitas mundo
Deum parit et hominem.

In 1. Nocturno.

Responsoria.

1. Mater casta, pia
   rosa, mitis virgo, Maria
   Concepit florem
   nec perdidit ipsa pudorem,
   V. Haec impraegnata
   Christum parit inviolata.

2. Florem virga parit,
   quam flos prius ipse creavit,
   V. Teste prophetia
   Deus est flos, virga Maria.

3. Virga dedit florem
   castum servando pudorem,
   Iustitiae solem,
   patris per saecula prolem.
   V. Gaudeat omnis homo,
   quoniam peperit pia virgo.
   Gloria divino
   sit regi, nomine trino.

Prosa.

Pater per saecula
Sponsam ad oscula
Invitat virginem,
Adulescentula
Confestim credula
Gignit propaginem.

Res mira geritur.
Vilibus tegitur
Hic infans vestibus,
Quo solo regitur,
Quidquid concipitur
In mundi finibus.

Hostis perfidiam
Non per iniuriam
Hic fregit parvulus.
Precatur Mariam,
Matrem et filiam,
Fidelis populus,

Auferat haec molem,
frangantque precamina prolem.

In 2. Nocturno.

Responsoria.

1. Ave festiva ferculis
   Salomonis conviva,
   Regis aurea
   conscendens triclinia,
   Pro agni occisione
   martyr purpurea mente,
   Pro gratia
   benedictionis
   Argenteis
   suffulta colonnis.
   V. Monte Libano magis
   candida virgo,
   O quam terribilis
   in ordine caritatis
   Transiit per medias
   Ierusalem filias.

2. Maria sacratissima,
   Dei mater et hominis,
   Roga natum, piissima,
   Ne nos ob culpas criminis
   Tradat in obscurissima
   Loca poenalis fulminis.
   V. Cuius praesidio
   toti succurritur orbi,
   Posce reis veniam
   nobis cum prole beata.

3. Haec est mater triumphalis,
   Mundi salus unica,
   Cuius aula virginalis
   Voce sub angelica
   Verbo fecundatur,
   Quod ex patris voluntate
   Obumbrante spiritu,
   Fracto nunquam aditu
   Nec abscissa trinitate
   Deus humanatur,
   V. Ut nos salvet a peccatis,
   Quos lex eius sauciat,
   Et heredes faciat,
   Suae pietatis.

Trinus honor trinitati
Detur, laus et gloria,
Cuius dante gratia
Deo sumus grati.

Prosa

Virgo sine simili,
Mater singularis,
Digna partu nobili
Vitae salutaris.

Tuam nobis gratiam
Praesta, quam optamus,
Fac, ut mundi gloriam
Mundi caveamus.

Virgo, mater regia,
Scimus ex te natum,
Per quem datur venia,
Cessat et peccatum.

Nobis placa filium,
Cuius sumus rei,
Ut in eius gaudium
Adiungamur ei,

Qui dignatur humilis
Nobis apparere,
Cum sit rex mirabilis,
Trinus, unus vere.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Aurea de spinis
processit vilibus olim
Virgula, flos cuius
roseus resplenduit ut sol.

V. Sentes Iudaeam
portendunt, virga Mariam,
Ex cuius flore
Messiam protulit ex se.

2. Sicut sol stellas
superat, sic virgo puellas,
Quae genuit prolem
superantem lumine solem.

V. Virgo, Dei genetrix,
assit lapsis reparatrix.

3. Rosa fragrans, lux solaris,
Virginale speculum,
Tu praesignans singularis
Castitatis titulum
Et propinans salutaris
Medicinae poculum;
Matris reae, mater pia,
Redimens interitum,
Templum patris es effecta
Ob virtutum meritum.

V. Ius naturae superari
Stupet per te virginem,
Quia Deum peperisti
Pariter et hominem.

Prosa.

Templum pudicitiae,
Nova stella maris,
Naufraganti lux viae
Partu salutaris,

Per te sol iustitiae,
Lapis angularis,
Hos coaptet gloriae,
Ubi gloriaris.

Roga patrem, filia,
Placa, mater filium.
Cum dulci melodia
Sibi vox psallentium

Per tua subsidia
Dari poscit bravium,
Quod non tollat dulia
Nec demergat vitium.

Efficaci tua prece
Omni nos emunda faece,
Sic collaudet te vox chori,
Ut coaptet se cor ori

Ob virtutum meritum.

Trop. ms. Martialense saec. 11.—14. Cod. Parisin. 1139. add. saec. 14. — In 1 Vesp. Super Ps. A, 13 Ipso. — Ad. Magn. A Salve, regina misericordiae etc., die bekannte Antiphona maior. — Ad Noct. Vor R 1 ein anderes prosaisches: Benedicta et venerabilis es etc. — R 3, 8 nomini. — In 2. Noct. Vor R 1 ein anderes prosaisches: O Maria, ne timeas etc. — R 1, 5 occasione. — R 1, 10 suffulta colonis. — R 2 steht in der Hs. vollständig in 1. Vesp., hier nur der Anfang. Dort ist noch die Doxologie beigefügt:

Doxa, perennis honor, virtus, laus, summa potestas
Sit patri, genito sancto cum flamine sacro.

In 3. Noct. Ad Cantica A prosaisch: Speciosa facta es et suavis etc. — Vor R 1 ein anderes prosaisches: Salve, nobilis virga Iesse etc. — R 1, 5 Mentes Iudaeam. — R 3, 5 Et propugnans. — R 3, 11 superaris. — Prosa, v. 11 Cum dulcedi melodia. — Ibid. 12 Tibi vox. — Nach der 3. Noct. folgt Prosa ad Benedictus: Sub tuum praesidium etc., dann vier prosaische AA, als fünfte: Alma redemptoris mater etc.

Es folgen auf dies Officium, das augenscheinlich für den Sonntag bestimmt ist, die Officien der Wochentage. Unter den prosaischen Bestandteilen derselben finden sich folgende teils metrische, teils rhythmische Partien: Feria II. Ad Vesp.

R. Virga parens floris, via regia, forma pudoris,
V. Esto memor nostri, celebris medicina doloris.

Ad Magnificat

A. Mater patris et filia,
Mulierum laetitia,
Stella maris eximia,
Audi nostra suspiria.

Regina poli curiae,
Mater misericordiae.
In hac valle miseriae
Sis reis dona (l: vena) veniae.

Maria, propter filium
Confer reis remedium;
Bone fili, preces (l: prece) matris
Dona tuis regna patris.

Diese A ad Magnificat scheint aus drei Strophen eines Hymnus gebildet zu sein. — In 1. Noct. RR 3 und 4:

3. Ad nutum Domini nostrum ditantis honorem
Sicut spina rosam genuit Iudaea Mariam,
V. Ut vitium virtus, operiret gratia culpam.

4. Mater Dei Maria, felici nomine digna,
V. Ora pro famulis nunc, benedicta, tuis.

Feria III. sind R 3 und A ad Vesp. in poetischer Form, nämlich Strips Iesse virgam produxit etc. Cfr. Anal. V, 50; Ave stella matutina Peccatorum medicina etc. Cfr. Mone II, 321. — Feria IV. sind RR 3 und 4 metrisch:

3. Sancta Dei genetrix et semper virgo, Maria,
V. Ora pro nobis ad Dominum domina.

4. Solem iustitiae, regem paritura supremum
Stella Maria maris felix processit ad ortum,
V. Cernere divinum lumen gaudete, fideles.

Feria VI. alles prosaisch. Dann Aliae Lectiones, zu diesen ein metrisches R, das dritte:

R. Candida virginitas, paradisi clara colonis,
Hortus conclusus florenti cespite vernans,
Cui merito mundus celebrat praeconia totus.
V. Quae meruit Dominum progenerare suum,
Ipsa suo nato nos reddat florida virgo.

Es folgen dann in der Hs. noch drei Lectiones mit ebensovielen rhythmischen **RR**; ob diese der feria VII. angehören bleibt ungewifs. Diese drei **AA** finden sich auch in Collect. ms. Martialense saec. [12. et] 13. Cod. Parisin. 5245. B:

1. Sit tibi laus, o benigna,
Tu es omni laude digna,
Digna indignos respice.
Indigni nos precamur te,
Ut tuum, qui creavit te,
Pro nobis ores filium.
Laetentur qui sperant in te,
Coram Deo et coram te,
In lumine viventium.
V. Tu regem regum omnium
Genuisti, ipsum per te
Habeamus propitium.

2. Ave, fulgens et praeclara,
Digna Deo, Deo cara,
Virgo Dei placens ei;
Ave, lumen nostrae spei,
Deum orans, mater Dei,
Illuc nobis locum para,
Ubi spes dat locum rei.
V. Absque te lux non est clara,
Sed bonis praesunt amara,
Mors vitae et nox diei.

3. O pium gaudium,
Dulce remedium,
Dum virgo filium
Pro nobis orat;
Unde scis, et quis ignorat,
Pro impiis pia pium,
Pro indignis digna dignum
Semper orat.
Orat pro me, orat pro te,
Orat pro suis, non pro se,
Semper orat.
Si suus es, securus es,
Suus ego sum, non nego.
Ergo plaude
Et in eius laude gaude,
Quae pro suis semper orat.
V. Plaudat coetus, non est metus
His, pro quibus semper orat.
Tace, fletus! iam sum laetus,
Immo gaudio repletus,
Quia virgo semper orat.

1, 7 Laetetur, qui sperat in te B. — Nach 3, 4 Semper orat B. — Nach 3, 4: Nisi pia subveniret | Orando, quis non periret? —

7. De Beata Maria V.

Lectio I.

1. Forma, decus puellarum
Et sanctior feminarum,
Regis iustitiae solem
Gaudes esse tuam polem.

2. Ut sanctus evangelista
Fideliter dicit ista,
Verum Deum incarnatum
Confitemur tuum natum.

3. Verba, quae dixit propheta,
Cognoscimus adimpleta,
Dat Deus benignitatem
Propter suam caritatem.

Lectio II.

1. Terra nostra dedit fructum
De caelestibus adductum,
Quo cibati et refecti
Universi sunt electi.

2. Hanc, ut psalmista praedixit,
Terram Deus benedixit
Avertens captivitatem
Et dans nobis libertatem.

3. Praefulgida maris stella,
Iesum Christum interpella,
Ut tua prece placatus
Nostros expurget reatus,

4. In mundo pro quo pressuram
Tu sustinuisti duram,
Martyrium passa forte
Illius conspecta morte.

5. Capta nimio maerore
Satiata es dolore,
Dum dator aeternae lucis
Toleraret poenam crucis.

Lectio III.

1. Tu assumptionis hora
Consurgens velut aurora,
Sicut cunctis est compertum,
Mundi relinquens desertum.

2. Adest angelorum coetus
Et Iesus occurrit laetus
In caelesti regno secum
Te locans, ut fuit aequum,

3. Inter claras margaritas
In caelesti sede sitas
Dans fulgorem claritatis,
Nil habens obscuritatis.

4. Sancta sic glorificata,
Dilue nostra peccata
Rogans regem sempiternum,
Ne cadamus in infernum,

5. Regnum sed possideamus,
In quo semper gaudeamus
Cum agminibus sanctorum
Per saecula saeculorum.

Tropar. ms. Martialense saec. 12. add. saec. 13, in Cod. Parisin. 3719. — Als Lectt. IV, V und VI aus dem Officium B. M. V.

8. De beata Maria V.

Ad Matutinum

Hymnus.

Quem colit et laudat, veneratur machina trina,
Qui caelum portat, mare portat, sidera portat,
Claudit et omne, quod est, conclusit virginis alvus.
Sit tibi, summe Deus, laus et benedictio, virtus,
Quem colimus sanctum, trinum venerantes et unum.

Lectio I.

Quis tibi condignas poterit persolvere laudes,
O genetrix pretiosa Dei, quae munere sacro
Languentem mundum, laesos lapsosque parentes
Ad vitam revocas confracto carcere mortis?
Munere tu solo mundo bona cuncta tulisti,
Principium sine principio, virgo, genuisti.

Responsorium.

Impar et exilis quamvis sit nostra, Maria,
Laus tantis meritis, exiles suscipe laudes.
V. Immaculata parens maculatas ablue mentes.

Lectio II.

Quae superos cives proprio praecellis honore,
Aures mo[nstrato] nostris precibus pretiosas;
Quod mens nostra timet, excusa, fer medicinam
Morbosae menti, veniae fons, spes miserorum.

Responsorium.

Salve, stella maris, vitae via, porta salutis,
Imis depressos, errantes corrige servos,
V. Cuius ad imperium caelestis curia pendet.

Lectio III.

Aegrotis medicina curis, tutela beatis,
Nos moderare vagos, stupidos rege, siste ruentes
Indoctosque doce, nutantes erige, tristes
Laetifica, laesos sana, succurre cadenti,
Mater, femineum sexum rege, consule clero,
Auxiliumque tuum levamen sentiat omnis,
Qui te corde pio matrem veneratur in orbem.

Responsorium.

Lumen laetitiae, limes pietatis, origo
Virtutis, veniae mater thalamusque pudoris,
Cuius ad ingressum redit aetas aurea mundo.
V. Virgo Dei solio residens et sede superna,
Ubere sacrato lactasti cuncta creantem,
Germine felici reddens, quod perdidit Eva.

Collect. ms. Llantoniense(?) saec. 13. Cod. Coll. Corp. Christi Oxonien. 59. — L I, 1 condignis. — L III, 2 siste sitientes. — R 3, 2 veniae ant. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

9. De beata Maria V in Inventione Reliquiarum Baiocensium.

In 1. Vesperis.

R. Stirps Iesse virgam
produxit virgaque florem,
Et super hunc florem
requiescit spiritus almus,
V. Virgo Dei genetrix
virga est, flos filius eius.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. [O] specialis
virgo inter agmina
Virginum, gaude
munere magnifico,
Quae sola regem
regum ferre, Maria,
Digna fuisti
casta intra viscera,
Qui minoratus
paululum ab angelis.
Ex deitate-
que patri consimilis.

2. Caeli reginam
te iure, Maria, fatemur,
Ex cuius thalamo
processit iustitiae sol.

3. Virgo, creatoris
caelorum mater et orbis,
Innocuis manibus
mundo quoque corde beata,
Rite Dei pinguem
meruisti scandere montem.

Responsoria.

1. Prodiit ex Abrahae
generosa stirpe Maria,
V. Virgo creatorem
progenitura suum.

2. Virga tulit sicca
fructum virgoque pudica
Non operante viro
prolem tulit ordine miro,
V. Nam virgo pariens
inviolata manet.

3. Castitatis ad exemplum,
Virgo, Dei facta templum,
Ora patrem, filia,
V. Nos ut mundos a peccatis
Sua salvet gratia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gratia caelestis,
reparatrix totius orbis,
Diffusa est labiis
virgo Maria tuis;
Propterea regum
te rex benedixit in aevum
Et facit a dextris,
casta, sedere suis,
Aurea quam fulvo
vestis circumdata limbo
Ambit et exornat
riteque condecorat.

2. Sanctificans Dominus
templum Christus sibi dignum
Virgine matre satus
descendit ab arce polorum,
Cunctae cui gentes,
terrae simul omnia regna;
Gaude, Dei genetrix,
dicunt, he Kyria chere.

3. Aula, Maria, Dei
casta titulusque pudoris,
Porta Sion rutilis
semper fundata saphiris,
Quae sola cunctis
patuisti clausa tonanti,
Suscipe servorum
miserans pia vota tuorum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Psallite cantantes
Domino nova cantica Christo,
Omnis et illius
nomen benedicito tellus,
Mundo virginea
quem florens protulit alvus.

Brev. ms. Baiocense saec. 13/14. Cod. Capit. Baiocen. 74. A. — Brev. ms. Baiocense saec. 13. Cod. Capit. Baiocen. 73. B. — Brev. ms. Baiocen. saec. 15. Cod. Capit. Baiocen. 70. C.

In 1. Vesp. R ist diesem Officium nicht eigentümlich, sondern Entlehnung. — In 1. Noct. A 1, 12 qui A, qua B. — R 2, 3 virgo A. — R 3, 5 Salvet sua B. — In 2. Noct. A 1, 8 sedere tuis ABC, korrigiert in C. — A 2, 8 dicunt ei Kyria C. — A 3, 6 tonantis C. — In 3. Noct. A 1, 4 benedicto A. — Alles Fehlende prosaisch.

10. De sancto Alexandro.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ave, decus martyrum,
Ave, splendor siderum,
Alexander pie, bone;
Ave, caeli gaudium,
Ave, salus hominum,
Ductor viae, spes coronae,
Eductos de tenebris
Nos coniunge superis.

R. Gloriosa bella certaminis
Recolens ecclesia
Alexandri, Eventii et Theodoli
Venerantur merita,
V. Triumphalem titulum
Erigens ad sidera.

Ad Magnificat.

A. O vos flores pretiosi,
In conspectu Domini
Assistentes gloriosi
Cum palma martyrii,
Alexander, instar rosae
Stipatus Eventio
Et fulcitus specioso
Flosculo Theodolo,
Preces nostras exaudite,
Ut consortes fieri
Mereamur, subvenite,
Vestri pleni gaudii.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christo, regi martyrum,
Laeti iubilemus,
Alexandrum martyrem,
Venite, laudemus.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Alexander, ecclesiae
Pontifex Romanae,
Velut lignum frondibus
Sic viruit virtutibus.

2. Hunc sequens Eventius,
Fide constantissimus,
Caritate fervidus,
Spe regni fortissimus.

3. Quorum se collegio
Securus de praevio
Sociat Theodolus,
Poenis invictissinus.

Responsoria.

1. Quorum meritorum
specialis gratia
Corpus oppressorum
Levat de angaria,
V. Una trium horum
Celebris memoria.

2. Hi tres viri trinitatis
Unitatem, maiestatis
Praedicant imperium,
V. Trinum amant,
Unum clamant
Auribus fidelium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. In camino caritatis
Martyres probati
Scandunt thronum claritatis
Lauro coronati.

2. Hymnizantes, iubilantes
Deo canunt dulcius,
Qui per Deum triumphantes
Ludunt in caelestibus.

3. In crucis angaria
Isti tres igniti
Mente ad caelestia
Oscitant in siti.

4. Hi cum tribus pueris
In camino passionis
Creatorem omnium
Benedicunt Dominum.

5. Laus immensa Deo,
sanctorum digna tropaeo,
Quorum martyrium
sanguine pingit humum.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus,
Qui beatum Alexandrum
Coronavit hodie,
Eventium et Theodolum
Simile ob meritum
Pari iungit gloriae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Christi martyres,
Nos in via fragiles
Prece sustentate,
Ne in fide debiles
Ruamus ad flebiles
Poenae praeparatae.

Ant. ms. Schaffnaburgense anni 1536. Cod. Bibl. Capit. Schaffnaburgen. 3. —

11. De s. Amando Lemovicensi.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificet ecclesia
Amandi prodigia,
De quo caeli curia
Gaudet cum laetitia.

Ad 1. Nocturnum.

Antiphonae.

1. Beatus Amandus in viis
Peccatorum non adfuit,
Sed vivere in eremo
Secus Vigennam voluit.

2. Pastores obstupuerunt,
Dum Amandum invenerunt
Inter rupes habitare
In eremo sine lare.

3. Praesuli Lemovicensi
Roricio retulerunt,
Qualiter sanctum Amandum
In eremo invenerunt.

Responsoria.

1. Locus, ubi conversatur,
Commodoliacus vocatur,
Inter rupes positus
Iuxta Vigennae litus.

2. Roricius cellam ibi
Praecepit aedificari,
In qua beatus Amandus
Posset Deum venerari
Et vivere corde mundo
Segregatus ab hoc mundo.

3. Vir Amandus eremita
Tentabatur in hac vita,
Ut Deum respueret
Et idola coleret.

Ad 2. Nocturnum.

Antiphonae.

1. Cum Amandus invocaret,
Ut daemonem captivaret,
Iesum Christum, quem quaesivit,
Ipsum statim exaudivit.

2. Cellae portam propulsavit
Iunianus et clamavit:
Percipe, sancte Amande,
Verba mea et intende.

3. Ego vocor Iunianus,
Verus Dei christianus,
Qui destruo pugnatorem
Inimicum et ultorem.

Responsoria.

1. Cumque sanctum Iunianum
Vir Amandus recepisset
Et ipsum in fide nostra
Firmiter edocuisset,
Tandem spiritum Amandus
Redemptori reddidit,
Cuius corpus sepulturae
Iunianus tradidit.

2. Hugo, abbas Cluniaci,
Commodoliacum petens
Et ibi sancti Amandi
Vitam beatam audiens
Statim esse construendam
Basilicam disposuit,
Ubi beatus Amandus
Suam cellulam habuit.

3. Canonicis supradictis
Recedens Hugo praedixit
In cella sancti Amandi,
In qua ipse diu vixit,
Esse brevi ecclesiam
In eiusdem memoriam.

Ad 3. Nocturnum.

Antiphonae.

1. Cum ad Commodoliacum
Praefatus abbas revenit
Nec aliquid de capella
Esse factum adinvenit,

2. Tunc canonicus Ramnulphus
Promisit Amandi corpus
In eius cella quaerere
Et capellam construere.

3. Antequam corpus quaereret,
Triduum hic ieiunavit
Et in sancti Iuniani
Altari missam cantavit.

Responsoria.

1. Petrus levita, physicus,
Ramnulphi concanonicus,

Febris flamma cruciatus
Super arbore dormiit
Et a somno excitatus
Sanus factus abiit.

2. In tumuli apertione
Et corporis inventione
Ex membris sancti Amandi,
Confessoris venerandi,
Tantus odor emanavit,
Quod omnes vere languentes
Ad sepulcrum confluentes
Sospitati restauravit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Amandus est nominatus,
Amans Deum et amatus
Per populum, quem docuit,
Et a Christo, quem coluit.

2. In lapide, qui est Christus,
Fundaverat fidem suam
Et in eo semper vixit
Et finivit vitam suam.

3. Dum Amandus ab hoc mundo
Feliciter exspiravit,
Eius corpus Iunianus
Iuxta petram tumulavit.

4. Beati corpus Amandi
Et eius reliquiae
Sunt inventae per Ramulphum
Die quartae feriae.

5. In caelis est elevatus
Amandus et laureatus
A Christo, cuius amore
Nitido vixit corpore.

Ad Benedictus.

A. Hodie canonicorum
Devotio ac sanctae manus
Sanctum corpus invenerunt
Amandi et transtulerunt
Iuxta thecam, in qua iacet
Sanctissimus Iunianus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. In loco, in quo beatus
Amandus erat humatus,
Facta est ecclesia,
Per cuius suffragia
Datur ibi caecis visus
Et redditur maestis risus,
Languentibus sanitas
Et claudis stabilitas,
Dementibus ratio
Et mutis locutio.

Acta SS. Octob. VII, 845 sq. „Ex traditionibus mss. Ecclesiae S. Iuniani Commodoliacensis.“ Das Fehlende prosaisch. Zugehörige Hymnen: Gaude tellus illustrata (ad Vesp.), Amandi puris mentibus (ad Laud.).

12. De s. Antonino Apamaeensi.

Lectio II.

Germine conspicuo primis natalibus ortus
Floruit hic sanctus magnis virtutibus auctus.

Lectio III.

Denique caelestis doctrinae lampade fervens
Iura sacerdotii meritis poscentibus ipsis
Induit et Christo studuit servire tonanti.

Lectio IV.

Inde salutiferi spargendo semina verbi
Omnia perlustrat, caeli sed pondere fessus
Indiguit potu; sic verba precantia fundens
Figit humi baculum torrentis et excipit haustum.

Lectio V.

Hinc natale solum repetit, fanaticus error
Sub dictione truci quod adhuc vexarat enormis,
Sicque sacrilegos actus et frivola sacra
Destituenda monens, gladio truncatus in altum
Subruitur pelagus, superis concivibus auctus.

Lectio VI.

Perfida gens, agnosce Deum, quae talia cernis,
Deserit unda suum revoluto flumine cursum
Et servat stupefacta sacrum famulando thesaurum.
Tu quoque saeva manes nullis exterrita signis?
Aspice christicolas, ut laeto pectore plaudant
Exponantque vadis corpus venerabile siccis.

Lectio VII.

Quis reticere valet tanti miracula facti,
Quae sine vi supera nec fas est credere gesta?
Nam caput abscissum mox ut fluvialibus undis
Conicitur, statim nivei candoris ad instar
Caelitus assistunt volucrum duo corpora pulchra
Impositumque rati ducunt, mirabile dictu,
Remigio alarum, colitur qua iure perenni.

Lectio VIII.

Qui iusto sanctoque viro caeleste brandivum,
Gymnasium mortis forti certamine quondam
Rite triumphanti, rutilis concessit in astris
Hosteque devicto spoliis ditavit opimis
Atque coronatum victrici tempora lauro
Angelicis cuneis ascivit iure sodalem,
Cum quibus aeterna fruitur sine tempore doxa.

Collect. ms. S. Lupi Trecen. saec. 10. [et 11.] Cod. Trecen. 1170. — Lect. III. v. 2 Iure. — Lect. VIII. v. 7 tempora. — Die 1. Lectio des Officiums war jedenfalls de sacra scriptura. Man beachte, dafs die zweite Lection zwei, die dritte drei, die vierte vier Verse zählt u. s. f. Daraus geht hervor, dafs der 8. Lection ein Vers fehlt, was auch der Sinn bestätigt, da dem Satze der Nachsatz fehlt.

13 De sancta Aurea.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Rosa rubens
et candens lilium
In beata
refulgent Aurea.
Dum insigne
virgo martyrium
Celebravit
in carne nivea.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad decus Domini,
Prolis virgineae,
Laus nostra virgini
Serviat Aureae.

In 1. Nocturno.

Responsorium.

3. Tibi. Christo,
dulce solacium,
Qui me clausam
per caeli nuntium
Ad aeternum
invitas gaudium
Exsolvo gratias.
V. Tu lux mihi
splendens irradias,
Tu ieiunam
te ipso satias.

In 2. Nocturno.

Responsorium.

3. Nullum pavens
virgo supplicium
Torta torquet
Aurea Claudium,
Vincta demum
subit exsilium
Tendens ad patriam.
V. Exsul ergo
fertur in Ostiam,
Ubi Christo
se fecit hostiam.

In 3. Nocturno.

Responsorium.

3. Vanas spernens
virgo delicias
Et suscipi
ad agni nuptias
Praeparata
per poenas varias
Intrat in gloriam;
V. Ad beati
sponsi praesentiam
Transit sponsa
per aquam nimiam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. A Roma missam Ostia
Sanctam suscepit Auream,
Remisit cum victoria
Ad patriam sideream.

2. Cum sanctis Christi famulis
Instabat piis actibus,
Agonem suum sedulis
Christo commendans precibus.

3. Tormenta, plagas, vincula,
Dum forti fide tolerat,
Invicta Christi famùla
Ministros Satan superat.

4. Post multiplex martyrium
In mare virgo mergitur,
Aeternae vitae bravium
Sic moriens assequitur.

5. Iam coetibus angelicis
Et choris iuncta virginum
Novis exsultat canticis
Laudans in caelo Dominum.

Domo nobis
eductis lutea
Per te caeli
pateant ostia.

Ad Benedictus.

A. Ex regali
procedens linea
Regnum mundi
contempsit Aurea,
Sed ad regna
scandens siderea
Coronatur
fulgenti laurea.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Christi sponsa
nobilis, Aurea,
Per quam fulget
in terris Ostia,

Per Hebdomadam.

Ad Benedictus.

A. Pretiosis
Aureae precibus
Insistentes
ipsius laudibus
Tuis, Christe,
dita muneribus.

Ad Magnificat.

A. Ad honorem
virginis Aureae
Diem festum
celebret Ostia,
Quae iam compos
lucis empyreae,
Hanc illustrat
celebri gloria.

Offic. ms. S. Aureae Ostien. saec. 15. Cod. Vatican. Regin. 1949. — Ad Matut. Invit., 1 Ave decus. — In 1. Noct. R 3, 10 sq. Tu ieiunantem ipso.

14. De sancta Barbara.

Ad Magnificat.

A. O Christi cultrix
ac vita lucida,
Virginali
pollens munditia,
Haec Barbara,
scrutatrix provida,
Virgo martyr
fulget in gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum, regem eximium,
Magnificet ecclesia,
Qui nunc Barbarae solium
Sublimavit in gloria.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec Barbara emicuit
Omni docta peritia
Et frequenter exposuit
Quaedam in luce dubia.

2. Elegantia indolis
Sanctam se devovit
Christo atque a frivolis
Animam removit.

3. Tactum mundi lubrici
Barbara abiecit
Gregisque Dominici
Legem nunquam fregit.

Responsoria.

1. Verbum Dei,
 fons sapientiae,
 Splendor patris
 et sol iustitiae,
 Rigat montes
 pluvia gratiae
 Et illustrat
 luce constantiae
V. Hanc Barbaram
 genere nobilem
 Tanquam firmam
 et valde stabilem.

2. O anima sanctissima,
 Qua contemplante dulciter
 Corpus linquebat infima
 Se baptizans feliciter.
V. Tunc liquidius cernitur
 Virtus deitatis,
 Dum Barbara renascitur
 Nomine trinitatis.

3. Haec Barbara
 crescit dulcedine
 Abigendo
 mundi saevitiam,
 Sed quaeritur
 tali indagine
V. Nec sequitur
 cordis duritiam.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. O munus Dei gratiae
 Ac maximum miraculum,
 Pestiferae lasciviae
 Nunquam sentivit stimulum!

2. Pastor ipsam indicat
 Patri fugientem,
 Quam terra mirificat
 Signis adfluentem.

3. Barbara suspenditur
 Versis sursum pedibus,
 Caputque contunditur
 Malleis atrocibus.

Responsoria.

1. Christi pia
 tracta dulcedine
 Mundum linquens
 probatur turbine
 Haec Barbara,
 sacrata numine,
 Vicit prorsus
 pulsa libidine;
V. Ipsa pro culpa
 orante pastoris
 Versus est in
 statuam marmoris.

2. De excelsis
 fons sapientiae
 Sic Barbarae
 infudit copiam
 Tamquam flumen
 clarae scientiae,
 Quae susceptam
 refudit gratiam,
 Dum fluentis
 summaę peritiae
 Fidem defensavit
 et hanc ecclesiam.
V. Mens fuit angelica,
 Lingua fructuosa,
 Vita apostolica
 Morsque pretiosa.

3. O Barbarae
 mira potentia,
 Quae in vitam
 mutat interitum,
 Corporisque
 sancta praesentia
 [Improvisum]
 depellit exitum
 Restituta
 formae decentia!

V. Vitae exspectans
supernum meritum
Implorata
Dei clementia
Statim sensit
salutis reditum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec Barbara
repleta gratia,
Assueta
sacris miraculis,
Mundi et carnis
hostisque vitia
Fugat, data
exemplar saeculis.

2. Mentis innocentia
Flosque puritatis
Exstiterunt praevia
Suae sanctitatis.

3. Instante vitae termino
Vidit plura caelestia
Et revelante Domino
Novit parata praemia.

Responsoria.

1. Barbara, sidus aureum
Summi ac honoris,
Candorem servans niveum
Dono creatoris,
Decus habens virgineum
In supernis choris,
V. Tu speculum munditiae,
Servatrix innocentiae,
Tu flos pudoris.

2. Catholica fervida
Fidei zelatrix,
Constans et intrepida
Haeresis damnatrix,
Veritatis lucida
Doctrix et amatrix,
V. Verbo vitam indicat,
Signis crebris emicat
Legis aemulatrix.

3. Dum Barbara Christum quaerit,
Lictor caput sacrum ferit,
Sic triumphi palmam gerit,
Dum pro fide moritur.
V. Haec Barbara, pugil fortis,
Constans profert hora mortis
Fidem, pro qua patitur.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Barbaram sollenniter
Christus sublimavit,
Cuius mente iugiter
Dominus regnavit.

2. Dies est laetitiae
Barbarae tropaeo,
Caelestes militiae,
Iubilate Deo.

3. Ad te de luce vigilat
Zelus Barbareus,
Sed nunc in caelis iubilat:
Deus, Deus meus.

4. Barbara nunc fruitur,
Acto vitae tramite,
Quae tam digne colitur,
Cuncta benedicite.

5. Barbara caelestibus
Flagrat claritate,
Pro suis virtutibus
Dominum laudate.

Ad Benedictus.

A. De iacente virtus crescit,
De sepulcro gratia,
De latente lux diescit,
De luctu laetitia,
Barbara dum innotescit
Mira dans prodigia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Splendor Nicomediae,
Nobilis propago,
Deitatis regiae
Instar et imago,
Virtutis eximiae
Culmen et indago,
Nobis spem fer veniae,
Tu morum compago.

Brev. Ebredunense imp. Lugduni 1520. — Ad Matut. Invit., 4 solum. — In 1. Noct. A 2, 1 Eleganti. — R 3, 8 cordis pueritiam. — In 2. Noct. R 1, 6 sacro numine. — R 3, 14 divina clementia. — In 3. Noct. R 1, 2 Sumendo ac honoris. — R 2, 5 lucidae. — In Laud. A 4, 4 Cuncta fehlt. — A 5, 1 Barbara fulget caelestibus. —

15. De sancta Begga.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O fundatrix Begginarum,
Gregem tuum dirige,
In odorem unguentorum
Christi fac nos currere.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Laudemus Deum nostrum in confessione sanctae matris Beggae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ardens flamma caritatis
Se decore castitatis
Sancta Begga induit,
Cui mundus florens viluit.

2. Relinquens aulas regias
Septem struxit ecclesias,
Ut Christo vacans caelica
Serviret cum laetitia.

3. Begga, mater piissima,
Aspirans ad caelestia
Christo dicavit plurima
Virginitatis agmina.

Responsoria.

1. Iuncta thoro Begga mater
Fructu prolium beatur,
Christo pie famulatur
Divitans ecclesiam.
V. Patricidam Gonduinum
Pie educat divinum
Docta verbum fertque trinum
Ex virtute meritum.

2. Persecutor dum parentem
Impie trucidat, mentem
Pia vidua dolentem
Munit patientia.
V. Flumen transiens secura
Fugit Christo servitura
Et pericula futura
Vincit ope caelica.

3. Iam soluta lege viri
Christi iugo vult muniri,
Romam petit erudiri
Pietate cupiens.
V. Sacra Christo reddens vota
Secum retulit devota,
Quas optabat mente tota,
Sanctorum reliquias.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pie disponens omnia
Fert vitae necessaria
Begga mater clientibus
Mentemque dat caelestibus.

2. Mariae matris virginis
Exemplo praeit omnibus
Oboedientem, humilem
Castamque vitam praedicans.

3. Sic filiarum gloriam
Intus per Christi gratiam
Demonstrat, tota caelicis
Obtemperans oraculis.

Responsoria.

1. Cor ad Christum anhelabat
Et in loco, quem monstrabat
Dominus, septem fundabat
Pervigil ecclesias.
V. Ad salutem animarum
Iesu Christo devotarum
Piam vitam Begginarum
Postmodum instituit.

2. Ad exemplar Christi matris
Voluntatem summi patris
Fundamentum pietatis
Asseclas edocuit.
V. Castitatem mentis flore
Et humilitatem more
Observandam vult decore
Cum oboedientia.

3. Moritura mater pia
Caelum suscipit in via,
Quam calcavit cum Maria,
Virgine deipara.
V. Vocans turmas filiarum
Cibum petit animarum,
Sacramentum Christi carum,
Ultimum viaticum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Humilis ancilla Christi,
Quem ferventer dilexisti,
Regnum eius percepisti;
Nos clientes respice.

2. Castam humilemque mentem,
Iugiter oboedientem,
Christo pie adhaerentem,
Mater, nobis impetra.

3. Begga, mater gloriosa,
Paradisi vernans rosa,
Esto nobis gratiosa
Apud Christum iudicem.

Responsoria.

1. Meritorum tota plena,
Christum flagrat mens serena,
Quae beatur vitae vena
Tendens ad caelestia.
V. Begga, mater pietatis,
Speculum humilitatis,
Ad profectum sanctitatis
Gregem tuum dirige.

2. Sancta mater, vivens caelo,
Nos clientes sacro zelo,
Dum artamur in hoc prelo
Carnis, praesens adiuva.
V. Tuae vitae institutum,
Sacra semita virtutum,
Ut sit nobis iter tutum,
Apud Deum satage.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, mater speciosa.
clarior sideribus,
Cuius vultum ac decorem
concupivit Dominus,
Sancta Begga, Begginarum
mater, dives meritis,
Funde preces redemptori
pro tuis supplicibus.

Officia Sanctorum Archiepiscopatus Ultraiectensis et episcopatuum suffraganeorum. Coloniae 1641. — In 1. Noct. R 3, 4 Pietatem. — Ad Laudes alles prosaisch.

16. De sancta Berta.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Inclitae martyris festa
Beatae colentes alma
Flagitemus, Christe, tuum
Nobis dari praesidium
Quo illius ope celsa
Vitae sumamus praemium.

Ad Magnificat.

A. Magnifice regem
laudemus cunctipotentem,
Omnis cui sexus,
aetas, genus, ordo sacratur,
Qui sibi praeclaram
delegit vivere Bertam,
Cuius maiestas
nos protegat ac benedicat.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Contio nunc hilaris
Domino iubilemus in hymnis,
Caelica qui sanctae
tribuit sponsalia Bertae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ad Domini nomen,
tota mirabile terra,
Emicuit nostris
in finibus inclita Berta.

2. Alma, diu thalamo
meritis coniuncta beatis,
Nos tecum veri
fac lumina capere solis.

3. Insons et mundi
felix habitudine cordis,
In montem Domini
precibus nos tolle pudicis.

4. Gratia te, mater,
caelestis iunxit ovanter,
Propterea Domino
nobis benedicta, faveto.

5. Facta Deo templum
te sanctificante beatum,
Fac precibus nostris
habitare in cordibus ipsum.

6. Sedes digna Dei
magnique habitatio regis,
In medio templi
recipi nos posce perennis.

Responsoria.

1. In sacrosanctae
sollenni lumine Bertae
Sursum cum manibus
voces et corda levemus,
V. Quo meritis, precibus
nos salvet conditor eius.

2. Sancta Dei Berta,
praedulcis Franciae alumna,
A summis procerum
generosum protulit ortum,
V. Cum carnis genere
mentis proba nobilitate.

3. Sponsa huic sponso
coniuncta, beata beato,
Par insigne animis,
Gumberto Berta sodalis,
V. Prole tamen cassa
latet, an sit et inviolata.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. In fundamentis
   rite aedificata supernis,
   Inter laetantes
   ibi nos habitare preceris.

2. Psallat nostra Deo
   socialis turma benigno,
   Qui tantae matris
   nos ditat munere digno.

3. Exsultet terra,
   laetentur et atria nostra,
   Quae Dominus gleba
   pius illustravit honore.

4. Cantica quae Domino
   modulis canis altisonoris,
   Protege nos meritis
   et nunc et in omnibus horis.

5. Sancte super Cherubim
   residens oculosa, canoro
   Carmine ter sanctum
   modulantia numine simplo,

6. Suscipe, quas laudes
   canimus tibi supplice voto,
   Cumque tua sponsa
   pie nos super astra levato.

Responsoria.

1. Desolata viro
   migrante beata virago
   Cuncta fere spreto
   pede reppulit infima saeclo,
V. Permutans pullo
   rutilantia flammea velo.

2. Dum sancta explorat,
   quo diva habitacula ponat,
   Angelico visu
   super hac re certificatur,
V. Monstraturque locus
   Vallis prius Aurea dictus.

3. Omnibus exstructis
   dum mater tractat herilis,
   Quisnam illuc Domino
   famulatu militet ordo,
   Virginibus saepta
   visa est sibi virgo Maria,
V. Sic monstrando locum
   monialibus instituendum.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Felix mater, ave
   longaque in saecula gaude,
   Vera Dei cultrix,
   mundi fortissima victrix,
   Oramus, domina,
   sic accipe cantica nostra,
   Ut tecum in superis
   coniungas gaudia nostra.

Responsoria.

1. Temporibus priscis
   aqua deerat sedibus istis,
   Unde gravata [Deum]
   dum sancta exposceret almum,
   Fons certusque locus
   sibi caelitus insinuatur,
V. Qui Virtus dictus
   iacet ad tria milia passus.

2. Illuc cum libra
   nummorum sancta profecta,
   Postquam pro pretio
   fuit illa solvere praesto,
   Pertrahit arva colum,
   sic ducit ad sua rivum,
V. Quo fluit usque hodie,
   servans cognomina Librae.

3. Felix et Domino
   gratissima Berta supremo,
   Dum per multiplices
   mundo obluctata labores
   Testata est, Christi
   quantum victoria possit,

Tandem martyrium
peragens petit alta polorum,
V. Quo divina videns,
etiam sine tempore gaudens,
Christo, cui placuit.
precibus nos iungere possit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnans cum Domino
virtute accincta virago
Cum grege sanctorum
gaudet sine fine dierum.

2. Alma Dei iubilans
et inenarrabile plaudens,
Nos prece iunge tibi
per pascua et atria regni.

3. Omnicreatori
benedictio personet omnis,
Quem superaxaltat
sanctorum contio casta.

4. O sacra, laudandum
laudans laudabile Christum,
Nos ipsum tecum
laudare exposce per aevum.

Ad Benedictus.

A. Christe, salus nostra,
tibi laus et gloria cuncta,
Qui nobis oriens
lux atque redemptio vera,
Nos tantae matris
donas praedivite gleba;
Cuius nos precibus
hinc abstrahe mortis ab
umbra.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Praeclari generis
meritique insigne beati
Berta triumphato
fausto certamine mundo
Libera sidereum
petit et palmata senatum,
Quo nos virtutum
curramus odore suarum.

Officia SS. Tresani, Gumberti et Bertae imp. Remis 1557. — In 1. Vesp. Super Ps. A, 2 Bertae colentes. — Ibid. 5 praecelsae. — In 1 et 2 Noct. R 1 prosaisch. — In 2 Noct. R 2, 6 Vallis Aurea = Monastère du Val d'Or d'Avenay. — In 3. Noct. R 4 prosaisch. — In Laud. Es scheint eine A zu fehlen und zwar die zum dritten Psalme: Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. — Hymnus: Decus futurum gloriae.

17. De sancto Catervo.

Ad Vesperas.

Antiphonae.

1. Miles in Christi curia
Catervus militavit.
Ex qua magna stipendia
Ad eum reportavit.

2. Armis pugnare didicit
Caelestibus in proelio,
In quo triumphum habuit
Cum claritatis bravio.

3. Vexillum defert principis,
Ornatum Christi sanguine,
Per quod honorem militis
Adeptus est victoriae.

4. Ora pro nobis Dominum,
Miles Caterve inclite,
Et salva tuum populum
De tenebris miseriae.

5. In conflictu bellantium,
Pater Caterve, miseriis [sic]
Mundi, carnis et daemonum
Nobis succurre miseris.

Ad Magnificat.

A. O nobilis protector
Plebis Tolentini,
Caterve, miles inclite,
Per quem semper divini
Auxilii iuvamen
Sentimus in adversis,
Conserva nos in pace,
Consolamen da maestis
Et pie duc ad patriam
Christi regni caelestis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Laudetur Christus Dominus
In hac die iucunda,
Qua [vota tibi] reddimus
Catervi sancti munda.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic vir in lege Domini
Mirifice plantatus
Dedit fructum dulcissimum
In via veri status.

2. Praeceptum Dei praedicans
Catervus cum fervore
Est in monte Domini
Collocatus cum sonore.

3. Quaerens pacem persequitur
Eam profuso corde
Et in virtute moritur
Sic absque ullo sorde.

Responsoria.

1. Catervus iste proelians
Adversus mundi vitia
Non terretur, sed glorians,
Cum bellat, de victoria,
Quam habuit, et iubilans
Tenet superna praemia.
V. Mundum, carnem suppeditans
Et zabulorum proelia,
Vexillum Christi baiulans
Vincit mundana crimina.

2. Per bona temporalia
Transivit sic beatus,
Quod non amisit praemia
Aeterna, hic fundatus
Enim erat et gratia
Altissimi locatus,
V. Et ideo in gloria
Cum immensa [laetitia]
Est digne coronatus.

3. Labentis vitae gaudia
Despexit miles Christi
Hic, Catervus, ut praemia
Posset habere iusti
Regis et transitoria
Reliquit mundo tristi,
V. Et ideo in gloria,
Domine, magna munera
Eidem contulisti.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocantem hunc Dominus
Virum sanctum audivit,
Quem in pace constituit
Et plene exaudivit.

2. Benedixisti, Domine,
Catervo tuo viro,
Quem voluntatis tuae
Coronasti scuto miro.

3. Super opera manuum
Constituisti, Domine,
Hunc famulum tuum
Catervum mirifice.

Responsoria.

1. Plebem commissam protege
Tibi, Caterve nobilis,
Quae sub tuo regimine
Defendatur in proeliis
Et ditari iuvamine
Sperat de caeli gaudiis.
V. Remove(cuncta)mala, Domine,
Amore huius militis.

2. Per te sumat precamina
Nostra Christus piissimus
Et auferat nunc crimina
A nobis ipse Dominus;
Caterve, tua gratia
Tuere nos divinitus
V. Et nobis caeli gaudia
Cum virtutum victoria
Impetra, pater, caelitus.

3. Placa prece altissimum,
Ne puniat iustissime
Nos, qui multorum criminum
Gravamur magno pondere,
Et nobis fer auxilium
In ultimo examine.
V. Nos sub tuum praesidium
Confugimus, ut Dominum
Roges, pater, piissimum
Pro nobis, miles inclite.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iustus et pius Dominus
Iustum dilexit famulum,
De quo habent superi[us]
Angeli magnum gaudium.

2. In tuo tabernaculo
Habitavit hic beatus,
Deus, qui est iustitiam
Veraciter operatus.

3. De pretioso lapide
Coronatus in gloria
Catervus, cuius hodie
Recolimus sollemnia.

Responsoria.

1. Gaudeamus in Domino
Hoc festum celebrantes,
Omnes cum magno iubilo
Christum regem laudantes
Et cum ingenti gaudio
Viva voce cantantes,
V. Ut ab omni periculo
Catervi patrocinio
Nos defendat precantes.

2. Pro terrenis caelestia
Lucratur hic sanctissimus,
Pro caducis et praemia
Meretur miles inclitus
Aeterna et in gloria
Locatus hic divinitus,
V. Et sic superna gaudia
Per saeculorum saecula
Adeptus est superius.

3. Regis aeterni famulus
Plaudit in eius curia,
Catervus, miles inclitus,
Cui donantur munera
Caeli, et stat superius
In angelorum patria.
V. Hic est miles egregius,
Quem coronavit Dominus
In paradisi gaudia.

4. Supra petram firmissimam
Erat enim fundatus,

Ideo vitam propriam
Despexit hic beatus,
Nunc autem est in patriam
Lucis clare translatus
V. Possidetque laetitiam
Et infinitam gloriam
In caelo collocatus.

5. Dedit Catervo Dominus
Virtutes operare,
Qui sanat aegros saepius
Et claudos ambulare
Facit iste sanctissimus
Et cunctos sanat clare;
V. Et si rogatur, citius
Paratus est sanctissimus
Petita gratis dare.

6. Ortus hic ex prosapia
Nobili praefectorum
Ornatur et militia
Civium Romanorum,
Nunc sequitur consortia
Militum supernorum;
V. Quem susceperunt agmina
In paradisi gloria
Sanctorum angelorum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Lucis decorem induit
Altissimus Catervum,
Quem in caelo constituit,
Ut vivat in aeternum.

2. Rutilat hic in gloria
Deo, cui servivit,
Et tenet nunc in patria,
Quae oculus non vidit.

3. Deus, Deus altissime,
Hic ad te vigilavit
Et verbo tuae gratiae
Catervus meditavit.

4. Benedicunt te angeli,
Christe, et de Catervi
Festo gaudent archangeli
Et cuncti tui servi.

5. Laudem dicit altissimo
In paradisi gloria
Et orat hic pro populo
Suo in Christi patria.

Ad Benedictus.

A. Respice nos et visita,
Pater Caterve, famulos
Et duc ad Christi patriam
Tuos fideles subditos.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Confugimus cotidie
Ad te, Caterve nobilis,
Nostras preces nunc suscipe,
Conserva nos in prosperis
Ac mala cuncta remove
A nobis tuis famulis.

Collect. ms. Caiet. Constantini saec. 17. Cod. Alexandrin. 96 (II). — In 1. Noct. A 3, 2 perfuso. — R 1, 3 territur. — R 1, 7 mundum crimina. — In 2. Noct. R 3, 2 puniat nos piissime. — In 3. Noct. A 2, 3 Dominus. — R 6, 1 hic extra prosapia.

18. De sancto Chrysogono.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Splendide Chrysogone,
Christi martyr pretiose,
Servos esse tuos
adversus effice tutos,
Cum pie credente
populo tua festa colente
Nosmet caelesti
commendans sedulo regi,
Caeli quo regno
dignos faciat miserendo.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Sanctorum regi
iubilemus carmine iugi,
Chrysogonum sanctis
qui iunxit in aethere turmis.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Fortiter accinctus
Domino Chrysogonus almus
Ut fluctus nimios
homines superavit iniquos,
Esse docens templum
Christi per saecla verendum.

2. Se confessus ovem
Domini sibi concinit oden
Hic martyr, portas
sic intrans eius apertas.

3. Almus Chrysogonus
cum corpore menteque totus
Christum sitivit,
cuius magnalia vidit.

4. Cuncta creata Deum
benedicant nunc et in aevum,
Hunc testem cunctis
merito iunxit quia sanctis.

5. Christum cum sancto
pie Chrysogono reboando
Iugiter insomnis
laudato, spiritus omnis.

Brev. ms. Emmeramense saec. 15. Cod. Lambacen. CLXIX. — In Laud. A 4, 4 unixitque sanctis.

19. De s. Cypriano Tolonensi.

Ad Vesperas.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
Patent caeli palatia,
Doctori novae gratiae
Nova confertur gloria.

2. Carnis liber ergastulo
Iam cum pastoris mercede
Caeli potitur pabulo
Clarusque doctoris sede.

3. Vivens refulget gratia,
Bina post finem laboris
Congaudet sanctus gloria
Vitae simul et honoris.

4. O pater sancte, filiis
Confer benedictionem,
Salutem nobis impetra,
Gratiae plenitudinem.

5. Consors caeli spirituum,
Pie pater miserorum,
Te nunc vota precantium
Iusta suscipe tuorum.

Ad Magnificat.

A. O pastor egregie,
Doctor veritatis,
Tu norma iustitiae,
Iudex aequitatis,
Speculum munditiae,
Custos sanctitatis,
Nos ad regnum gloriae
Deduc cum beatis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cyprianus, vir optimus,
In Christo fidelissimus,
Caesarii discipulus
Fit, comes individuus,
Eiusque servat monita.

2. Plebs Tolonensis humilis
Nunc puro corde et supplici
Te precatur et obsecrat,
Ut te patronum habeat
Et vim precantis sentiat.

3. Clemens pater, filiis
Da salutem miseris
Et obtine virtutem
Resistendi vitiis.

Responsoria.

1. Sub magno patre militat
Caesario vir optimus
Et animo sanctissimus
Eius sequendo semitas.
V. Tanti patris
doctus colloquio
Sacri verbi
fulget eloquio
Tamquam lumen
non tectum modio.

2. Semen verbi, quod messuit,
Post sparsit abundantius
Et mercede, quam meruit,
Iam fruitur felicius.
V. Post labores requiem
Possidet in caelis,
Dei cernens faciem
Servus tam fidelis.

3. Dum caelorum
scandisti culmina
Post devicta
mundi certamina,
Laeta currunt
sanctorum agmina,
Modulantur
dulcia carmina.
V. O senator
caelestis curiae,
Memor esto
tuae familiae.

Ad Benedictus.

A. Mentis fulgor,
carnis nobilitas,
Decus morum
et ingenuitas,
Lux doctrinae,
pastoris aequitas
Ornant iustum
et mira caritas.

Ad Magnificat.

A. Ortum solem
divinae gratiae,
Munus datum
urbi Tolonicae,
Cyprianum
laudat plebs humilis
Et Deum o-
rat mente supplici.

Acta. SS. Octob. II, 166 sqq. Aus dem Officium de s. Cypriano anni 1618 Aus jenem Jahre stammt nach den Acta SS. a. a. O. die Verbesserung des alten in der Kirche von Toulon gebräuchlichen Officiums durch Antonius du Blanc. Die Änderungen, welche letzterer vornahm, scheinen sich vor allem auf die Lektionen zu beziehen; ob aber ausschliefslich? Alles im Vorstehenden Fehlende ist in der neueren Redaction de communi. — Zugehörige Hymnen: Numen supremi numinis (ad vesp.), O nostri vindex criminis (ad laud.).

20. De sancto Dionysio et sociis.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude, felix Parisius,
Quam sanctus Dionysius
Decoravit martyrio;
Graeca laetare regio,
Quae tam clarum genuisti
Filium et eduxisti.

2. Dictus Areopagita
Hic Athenis infinita
Scientia praepollebat
Atque studium regebat.

3. Dum cruce Christus moritur,
Hic Athenis fert: „Patitur
Deus naturae, vel totum
Caelum modo diruitur.“
Miranda res, ut legitur,
Deum coluit ignotum.

4. Paulus Athenas veniens
Hunc convertit ad pascua
Veri; tamquam oboediens
Secutus est iussa sua.

5. Clemens papa destinavit
Sanctum versus Occidentem,
Ubi totam adornavit
Gallicanam fide gentem.

Ad Magnificat.

A. Gloriosis martyribus
Almisque, Dionysio
Ac sociis, nitentibus
In caelesti palatio
Plebs laetetur Gallicorum,
Nomini laudes eorum,
Lumini demus luminum,
Omnia quod vivificat,
Concinendo: Magnificat
Anima mea Dominum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Invitati properemus,
Summo Christo laudes demus,
Qui de tenebris gentium
Vocavit Dionysium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir,
quem Deus minavit
Cum sociis
securum per mare,
Ut Gallicis,
sicut post patravit,
Verbum Dei
posset praedicare.

2. Cernentibus
ipsis pericula
Populorum
in idolatria
Dicunt simul:
„Divina gratia
Dirumpamus
eorum vincula.“

3. Tunc ingressi
per mundi climata
Paganorum
sedant feritatem,
Arguentes
hos per charismata:
„Diligitis
quare vanitatem?“

Responsoria.

1. Gratuletur ecclesia
Christo canens praeconia
Cum dulcisonis cantibus
Sub inclitis martyribus
Sacrisque Dionysio,
Rustico, Eleutherio,
Qui lauream meruere
Perenniter possidere.
V. Intrepidi praedicabant
Alte per totam Galliam
Tormentaque supportabant
Propter aeternam gloriam.

2. Dum Lisbius refutavit
Agri sui pecuniam,
In quo sanctus post fundavit
Devotius ecclesiam,
Ipse dicebat: O care,
Desiste nunc ab incepto,
Non licet aedificare
Templum in gratis accepto.

V. Pauperibus erogare
Pretium velis affecto,
Iam verbo tibi directo,
Carissime, dico clare.

3. Agro vir empto fundavit
Templum in Christi nomine,
Ubi multas ampliavit
Secundo gentes ordine,
Restituens creatori,
Quos cernebat male mori.
V. A daemone subtrahebat
Quam plurimos prodigiis,
Luculenter verbis diis
Iudicium exponebat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. O rex Christe,
quam Dionysio
Scientiam
magnam tu dedisti!
Nam fertili
cognovit studio
Lunam, stellas,
quas tu fundavisti.

2. Memoria
tua redundabit,
Dixit, Deus,
apud omnes reges,
Laus super te
semper abundabit,
Nam bonorum
meorum non eges.

3. Rex aeterne,
super craticula
Servum igne
me examinasti,
Visitasti
nocte, per singula
Supplicia
cor meum probasti.

Responsoria.

1. Traditione parata
In hunc a pontificibus
Concurrebat plebs armata
Atrociter cum ensibus,
Sed hoc viso prosternebat
Se quisque vel fugiebat,
Quia caelesti lumine
Fulgebat plenus numine.
V. Idola tunc destruuntur
A manibus, quae fecerant,
Et daemonum irascuntur
Turbae, quae prius riserant.

2. Illustres Dionysius,
Rusticus, Eleutherius,
Proterviter cruciati,
Dire sunt examinati
A principe: „Quem colitis,
Et quem Deum asseritis,
Dum mundus sic convertitur
Et idolum dimittitur?“
V. Dio dono inspirati
Una voce trinitatem
Responderunt et beati
Christi Iesu maiestatem.

3. O mira res, in natura
Bestiae rabie dura
Excitatae ieiunio,
In quarum sanctus medio
Proiectus est, mansuetae
Sunt per crucis signaculum
Et sibi dantes osculum
Hunc dimittunt in quiete.
V. Inter has feras, Domine,
Assis servo, precor, isti,
Qui nos de sacro sanguine
Tuo vere redemisti.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum ab ore
sanctorum divinus

Sermo fine
datur, decollati
Momento sunt
et glorificati.
Beata gens,
cuius est Dominus!

2. Ossa Deus
custodit eorum,
Nam ad mensam
matrona vocavit
Perditores
corporum sanctorum
Et furtive
corpora celavit.

3. Parisius
dum unda sanguinis
Fidelium
late circumiret
Peremptorum
sub dono flaminis,
Nullus erat,
qui tunc sepeliret.

Responsoria.

1. Vir sanctus melle dulcior
In clibanum proicitur,
Sed hic auro splendidior
A rogo post eicitur,
Dicens: Christi, fili Dei,
Precor, miserere mei.
V. Post a pravis tortoribus
Patibulum adpenditur,
Sed hic orationibus
Semper vacans invenitur.

2. O mirandum mysterium,
Carcere conficienti
Omnipotentis filium
Apparuit sacramenti
Constitutor videntibus
Cunctis hic existentibus,
Quem angeli circumdabant
Melodiisque laudabant.
V. Hunc Christus sanctum cibavit
Pane, quem consecraverat,
Divineque confortavit,
Prout alias fecerat.

3. Inclitus Dionysius,
Athleta fortis et pius,
Dum suam orationem
Peregit devotissime,
Recepit truncationem
A lanista durissime,
Et sic animam tradidit
Christo, qui cuncta condidit,
V. Cadaver duo milia
Vexit caput canentibus
Angelis verba dulcia,
Cunctis turbis mirantibus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Paradisi ianua
Tibi, Dionysio,
Patet et in solio
Parata sedes tua.

2. Domino iubilate,
Nam dum credit Larcia,
Capitis prodigia
Sequitur fides rate.

3. Rex vero laetabitur
Sanctorum basilica,
Ubi melos canitur
A plebe catholica.

4. Benedicite Christo,
Qui meritis sanctorum
In orbe sanat isto
Copiam languidorum.

5. Laudate Deum, senes,
Virgines et iuvenes,
Qui fugat provincia
Martyrum daemonia.

Ad Benedictus.

A. Benedictus
sit rector omnium,

Dionysi,
qui te visitavit,
Tibi gratis
dans privilegium,
Ut tis lingua
fine peroravit,
Videlicet
sua petitio
Sive facta
tub tuo nomine
Adnuetur;
ergo subsidio
Tuo, posce,
simus in lumine.

Ad Magnificat.

A. Cleri progenies,
Domino nunc promere laudes
Alta voce tribus
nitere martyribus,
Larcia quos stravit
hodie vereque levavit
Horum natali
Christus in arce poli.
Ergo tu socii-
que rogate, sacer Dionysi,
Ut vir quisque Dei
possit amore frui.

Brev. S. Barnardi de Romanis imp. in Romanis 1518. — In 2. Noct. A 1, 3 fundasti. — In Laud. A 2, 2 crevit. — A 2, 4 fidem. — In 2. Vesp. Ad Magn 5 Laures quos.

21. De sancto Domnio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Belliger iste sagax
pro lege Dei sua membra
Contulit ad mortem
moriendoque perculit hostem,
Nam petra Christus erat,
qua solidus steterat.

2. Martyr hic est verus,
pro Christi nomine corpus
Qui dedit tortorum
spernendo tela minarum,
Militiae palma
quem caelum sustulit alma.

3. Respuit hic mundum,
ludos floremque iucundum,
Cuncta caduca soli
librans et gaudia caeli,
Divitias illic
atque velut ore locavit.

4. Dum quis temptatur,
si non cadit, inde beatur,
Coronavit eum,
qui iudicat omne probatum,
Ex merito rutilam
dabit isti laude coronam.

5. Hunc Deus ornavit,
qui pro meritis adamavit,
Glorificaque stola
vestivit splendida colla
Ad paradisiacas
ducendo per aethera portas.

Ad Magnificat.

A. O quam sancta dies,
o quam festiva refulget,
Viribus, o, totis
castis celebrandaque votis,
Qua bonitate bonus
noster meat astra patronus,
Domnius, ad vitae
gaudia perpetuae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Morte triumphali
superatis morsibus anguis

Christus ad celsi
remeavit culmina caeli.

2. Coetus apostolicus
divino lacte potatus
Dividitur multis
diversis partibus orbis.

3. At Petrus, ecclesiae
praelatus, in Antiochena
Multas virtutes
fecit ac dando salutes
Pluribus aegrotis
tenebris a corde remotis.

Responsoria.

1. Cum plebs innumera
simul, ut miracula vera
Viseret, affluerct
seu quod magis inde vigeret,
Contigit, accessit
Theodosius, accola civis,
V. Nobilitate cluens,
operum virtute [re]fulgens.

2. Hic Danae geniti
generosae prolis habenti
Natum se iunxit,
quam more suo sibi iunxit,
Qua subolem genuit
. . . . cia Domnius inquit.
V. Praestanti forma,
sed Christi postea norma.

3. Quippe suus genitor
velut almis cultibus auctor
Munere naturae
vitae spirando futurae
Ad Dominum saltus
dabat et gentiliter altus,
V. Qui fons est vitae
cunctis sine fine petendae.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praedicat ut plebi
verbum Petrus ore tonanti,
Audiit attentus
neque mundi compede tentus
Discipulum Christi
petiit sub tempere noctis.

2. Cuius doctrina
rutilans pietate superna
Credidit in Christo
devota mente sequendo.

3. Ut fidei lavacrum
tangens sprevit simulacrum,
Domnius et mater
fiunt pariterque fideles.

Responsoria.

1. Aurea gemma solo
sidus radiabilis caelo,
Domni, qui resides,
quem tulit alma fides,
Auxiliare tuis
solita pietate ministris,
V. Magnificare tua
valeant ut festa per aethra.

2. Qui puer aetate
sed mentis nobilitate
Celsus apostolicis
copulavit se documentis,
V. Potans a puero,
vomuit quae postea mundo.

3. Iam fidei plenus
studio Petrus Antiochenus
Visus (est) adire Romam
gestorum laude sonora[m],
V. Luceat ut princeps
a prima luce deinceps.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Domnius a seniore Petro
suadente magistro
Venit Dalmatiam
Domino ducente Salonam.

2. Semina divina
spargens ubi voce benigna,
Purificat, mundat
plures baptismatis unda.

3. Mox quibus ablutis
capiendo verba salutis
Corda maligna tamen
conclamant pseudovatem.

Responsoria.

1. Dum trahit a morbis
dominam, quae dicitur, orbis,
Discipulos mittit
lati per climata mundi,
V. Ecclesiae natos
pariant quo multiplicatos.

2. Pirgus ad haec tumidus
dialectico turbine fixus
Obstitit atque fidem
sibi draco colorat eandem,
V. Cesset ut athleta,
Iesu ne vinea crescat.

3. Sed ne cathegoricus
palma laetetur iniquus,
Doctorum doctor
vires parat ille ministro,
V. Cui dicit: Os aperi,
per me quod scito repleri.

2. Namque sacerdotes,
Christum venerantibus hostes,
Maurilium quendam
pretio[que et] munere parant.

3. Romae praefectus,
qui daemonis arte refertus,
Aurum spernentem
neque sacrificare volentem
Discipulum Christi
permultat verbere tristi.

4. Christicolae plures
clamant pie compatientes:
Cur pereat saeve,
qui praedicat omnia vere?

5. Praeses ad haec motus,
nullo moderamine fotus,
Hos novies quinque
super aethera detulit ense.

Ad Benedictus.

A. Pontificum norma,
splendor pretiosaque gemma,
Serta venustatis
retinens cum martyrizatis,
Scandere celsorum
da nobis regna polorum,
Qui barathri claustro
puerum precibus revocasti.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Cum pius athleta
mundi fugit omnia laeta,
Martyrii palmam
Deus hunc invitat ad almam.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Corpora sanctorum
tumulantur honore piorum
Vertice sub montis,
vocitatur qui Macarontis.

Brev. ms. Romanae Curiae anni 1318. Cod. Vatican. 6069. add. saec. 14. — In 1. Vesp. A 2, 3 dedit tartarum. — A 4, 3 coronatur. — A 5, 5 paradisicas. — In 1. Noct. A 2, 2 potitus. — A 3, 1 Ad Petrus. — In 2. Noct. A 1, 6 tempore notis. — In 3. Noct. R 3, 4 ministros. — R 3, 5 Qui dixit. — In Laud. A 2, 4 munere arant. — Zu beachten in 2. Noct. A 1 das Akrostichon Adam.

22. De sancto Ettone.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ad te, Christe, fili Dei,
Ad te clamant omnes rei,
Ut in hoc vitae stadio
Fessos idem paraclitus
Refoveat divinitus,
Etho cuius imperio
Caelestem sumpsit vitam,
Mentem iacentem visitet,
Consuscitet sopitam.
O quam felix Dei donum,
Quod perenne confert bonum!

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Etho Deum laudet,
per quem super aethera gaudet;
Nos igitur psalmis
illi iubilemus et hymnis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Germine feta sacro
laetetur Hibernia, fructu
Quod tam multipli
regna superna replet.

2. Haec septem radiis
tenebras illuminat orbis
Sideribusque novis
latius emicuit.

3. Septem namque viros,
meritorum lumine claros
Edidit et claris
condecoravit avis.

Responsoria.

1. Ad laudem Domini
produxit Hibernia septem
Fratres, insignes
caeli quos gloria fecit;
V. Par spes, par animus
erat illis et Deus unus.

2. Hos decoravit honor
mundi fulgens et origo,
Sed magis ingenuos
dedit actio mensque beata
V. Dignos laude viros,
tibi, sacrum flamen, alumnos.

3. Horum de numero
venerandus claruit Etho,
Cum pia progenies
mores sacravit heriles,
V. Unctio sancta Dei-
que doctrix adfuit illi.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Voti concordes
effecit gratia fratres,
Quos spes atque fides
fecerat esse pares.

2. Hi natale solum
liquerunt, aequora Christo
Remige sulcantes
extera regna petunt.

3. Fluctibus emensis
nebulosi post iuga montis
Sacra Petri subeunt
cum prece, cum lacrimis.

Responsoria.

1. Traditus Etho sacris
animo vigili documentis,
Praedicat esse pium
super omnia quaerere Christum,

V. Mundum cum flore
divino sprevit amore.

2. Etho domum, patriam,
mundum cum flore relinquens
Verna bonus Domini
gremio meruit refoveri,
V. Terrea cuncta terens
caeloque potenter inhaerens.

3. Plenus amore pio
mare transiit ac duce Christo
. . . . . .
. . . . . .
V. Solvit apostolicis
Romae sua vota tropaeis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Caelitus implorant,
quibus haec mortalia condant
Membra sub hospitiis,
ossa quibus tumulis.

2. Christus, servorum
miserens, ubi quivis eorum
Ius caperet sedis,
innuit a superis.

3. Sedit ab his unus
Etho, qua fonte refusus
Manat Corbriolus
caelitus exhibitus.

Responsoria.

1. Etho sacris precibus
lacrimisque peramplius instans
Mente polum penetrat
dignis affatibus astans,
V. Extera transgressus
ad spiritualia raptus.

2. Summus apex, celsi
solii moderator et aevi,
Orantem famulum
recreavit acroamate tali:

V. Gallia laetetur
et te pastore regatur.

3. Etho, divinae
per saecla ferax medicinae,
Clade piat populum,
fugat impia gentis, asylum
V. Subvenit adflictis,
miseris solacia praestat.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Felix confessor,
trinae deitatis amator,
Audit de caelis
semel et bis acroama salutis.

2. Mansio signatur
primum, post tumba iubetur
Quaeri, tumque dies
vitae postrema vocatur.

3. Posthuma facta patris
dando suffragio multis
Lucis eum sedem
testantur habere perennem.

4. Vota sacerdotis
acceptans carcere, vinclis
Ereptum recreat
spondensque salubria firmat.

5. Aeger abit sanus,
maerens solamen adeptus,
Nullus inexpertus
opis, est pater omnibus aptus.

Ad Benedictus.

A. Exsultemus hodie
Simul et cantemus,
Patris nostri gloriae
Pia vota demus,
Qui de mundi voragine
Feliciter sublevatus
Gaudet cael[est]i lumine
Divinitus illustratus
Nullam timens iacturam.

Pro nobis Deo supplica,
Sancte pater, et vendica
Laetitiam futuram.
O quam felix Dei donum,
Quod perenne confert bonum!

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Iesu Christi bonitas,
O gratia,
Dirige nostras semitas
Ad praemia,
Quae servas fidelibus
Ob meritum virtutis,
Da tuis supplicibus
Ethonem refugium
Ad gaudium salutis.
O quam felix Dei donum,
Quod perenne confert bonum!

Acta SS. Iul. III, 49 sqq. — In 3. Noct. R 2, 4 und Laud. A, 1 4 eine Silbe zu viel. Also ist acroama dreisilbig; wahrscheinlich stand in der Quelle acroma. Über ihre Quelle bemerken die Herausgeber l. c.: „Officium praedictum . . . misit ad P. Bollandum R. D. Luytens mense Novembri 1637, tum temporis Laetiensis supprior et magister iuniorum et postmodum laudati monasterii abbas.“ Das Officium stammt aber nicht aus der Abtei Liessies, wie schon die nicht-monastische Form desselben zeigt, sondern aus Buyn-Villare bei Arras.

23. De s. Euchario Tullensi.

Ad 1. Vesperas.

Antiphonae.

1. Gaudeat ecclesia
Pro palma victorum,
Quam adornat Gallia
Splendore sanctorum.

2. Eucharii natio
Sancta comprobatur,
Iustorum consilio
Christum imitatur.

3. Hic dum mundi gloriam
Pro Christo calcavit,
Aeternam memoriam
Iusti comparavit.

4. Laudans nomen Domini
Vir Deo devotus
Vacabat regimini
Per Deum promotus.

5. Huius sancti praesulis
Mors est pretiosa,
Quem laudant in populis
Signa gloriosa.

Ad Magnificat.

A. O pastor egregie
Doctorque fidelium,
Gemma Lothoringiae,
Nobile depositum
Liberduni castri.
Fer, Euchari, gratiae
Nobis patrocinium,
Ne perdamus anxie
Thronum tibi traditum
Supernalis astri.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi caelorum gloria
Devote concinatur,
Dum Eucharii gratia
Digne commemoratur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic in lege Domini
Pie meditatus
Se sanctorum agmini
Iunxit vir beatus.

2. Reges, intellegite
Providum rectorem,
Hunc sequi satagite,
Strenuum victorem.

3. Christus fuit gloria
Huius praesidentis,
Non timuit milia
Populi furentis.

Responsoria.

1. Laudemus permagnificum
In statu praesulari
Doctoremque catholicum
Adfatu salutari
Eucharium, mirificum
In actu regulari.
V. Ducem sequamur caelicum,
Colentem Deum unicum
Affectu singulari.

2. Fidei rupto foedere
Rex nequam Iulianus,
Ordinis spreto munere
Apostata profanus,
In Christum coepit furere
Vir Belial et vanus.
V. Sub eius grandi scelere
Passus est gravi vulnere
Populus christianus.

3. Dum Galliam ingreditur,
Urbem Grandem intravit,
Christicolas insequitur
Pluresque carceravit,
Eucharium aggreditur
Et ipsum decollavit.
V. Ab impio perimitur
Pastor pius nec vincitur,
Quem Christus coronavit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hunc sanctum mirificat
Deus veritatis,
Per quem tot multiplicat
Signa probitatis.

2. Mane Dei famulus
Orans exauditur,
Preces eius populus
Laetus experitur.

3. Laus perfecta sonuit
Ex pastoris ore,
Cuius vita splenduit
Virtutis honore.

Responsoria.

1. In Pompeio littore
Caeso praesulis capite
Et in loco tumbarum
Iam divisum a corpore
Ab ipso fertur equite
Palmis caput praeclarum.
V. Passus modico tempore
Conscendit recto tramite
Montem deliciarum.

2. Athleta victo turbine
Per sanctae vallis medium
Iter suum direxit;
Legentes olus feminae
Mirantur ex hoc nimium,
Quod caput suum vexit.
V. Plus stupet rubens sanguine,
Dum eas per sollemnium
Operari prospexit.

3. Praesul divino munere
Consummato martyrio
Per omnia directus
Recto pergens itinere
Liberduni confinio
Digne fuit collectus.
V. Super lapidem funere
Locato caeli gaudio
Fruebatur electus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vitam sine macula
Praesul hic finivit
Summa tabernacula
Laetus introivit.

2. O praeclare pontifex,
In virtute Dei
Sis salutis opifex
Nobis sanctae spei.

3. Rex aeternae gloriae,
Per hunc nos conducas
Ad montem laetitiae
Tecum et inducas.

Responsoria.

1. Corpus sanctum
defuncti praesulis
Dum deferret
cum reverentia
Urbis Leuchae
clerus cum populis,
Quadrivallis
non traxit spatia.
V. Liberduno debebatur
Sancti quies, ut probatur.

2. Subvectum in curriculo
Praesulis funus inclitum
Vaccae duae trahebant,
Quae pergrandi miraculo
Locum sepulcri debitum
Directe requirebant.
V. Quae cum decenti titulo
Liberduni depositum
Gressibus innuebant.

3. De celso sancti praemio
Vera sunt testimonia
Patrata Dei brachio
Per eum mirabilia,
Qui suo patrocinio
Magna confert remedia.
V. Pro triumphali proelio
Pastor regnat in gloria,
Magno dignus praeconio,
Dum expellit daemonia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sanctus vir Eucharius
Morum luce splenduit
Indutus decorem,
Sacerdos egregius
Melchisedech tenuit
Gradum et honorem.

2. Cordis prae laetitia
Iubilans in gaudio
Deum exquisivit,
Manens in iustitia
Iustorum consilio
Domino servivit.

3. Deus, ad te vigilans
Exsultando labiis
Mente iubilabat,
Rectis lumen rutilans,
Gloria, divitiis
Iustus abundabat.

4. Benedicant opera
Cuncta nomen Domini,
Quod est benedictum,
Dum scandit ad aethera
Summo iunctus numini
Martyr post conflictum.

5. Tuba, chordis, organo
Laudet omnis spiritus
Dominum virtutis,
Quem in caeli Libano
Cernit bibens primitus
Calicem salutis.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus,
Plebem suam visitans
Per almum pastorem,
Cuius vitae terminus
Hunc beatum clamitans
Hostisque victorem,
Nos ad bonum protinus
Miraculis excitans
Deo dat honorem.

Brev. Tullense imp. Parisiis (Higman) 1511. — Ad Magn. A 5 Luberdini (Liverdun). — In 2. Noct. A 3, 5 Luberduni. — In 3 Noct. R 1, 9 Luberduno.

24. De sancto Eunuphrio.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultet caeli curia
Sanctorum ad consortium
Novo cive translato,
Congaudeat ecclesia,
Nostrum quoque collegium
Eunufrio beato,
Omnis Christi militia
Virum laudet humillimum
In caelis exaltatum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In militis sollemniis
Rex regum collaudetur
Eunufrii, cum gaudiis
Et votis honoretur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ut arbor iuxta fluvium
Aquae vivae plantata
Eunufrii dat nimium
Fructum vita beata.

2. Casto timore pertulit
Imbutus disciplinam,
Iugum peccati reppulit
Et saeculi ruinam.

3. Voce devota clamitat
Et Dominus exaudit,
Opem devotis impetrat
Et monitis adplaudit.

Responsoria.

1. Vir sanctus ad coenobium
Eunufrius cum properat,
Implens Christi consilium
Virtus aetatem superat,
Per gratiae praesidium
Menti sensus obtemperat.
V. Luxu calcato noxio
Deo firmus inhaeret,
Foedo cum sui gaudio
Occasum mundi maeret.

2. Novit Heliae merita
Scriptura referente
Et praecursoris inclita
Duce Christo favente,
Deserti petit abdita
Spreta mundana gente;
V. Subtractus a consortio
Mundi decipientis,
Purgatus a contagio
Carnis allicientis.

3. Ingressus solitudinem
Virtute roboratur,
Temptantis altitudinem
Contra fidem luctatur,
Dei beatitudinem
Devote contemplatur.
V. Solis ardore squalidum
Ventus, imber infestat,
Casto timore candidum
Lux vitae manifestat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quiete pacis intimae
Christo mirificatur,
Electae pacis optime
Cum merito laetatur.

2. Ornatur scuto fidei
Christi miles invictus,
Dignus cum palma provehi
Ad caelum benedictus.

3. Caelis emisso nuntio
A Deo visitatur,
Honore, laude, praemio
Coronae decoratur.

Responsoria.

1. Capillo pro tegmine
Nudum corpus obducitur,
Radicum in esurie
Virentis herbae fruitur,
Tali cum moderamine
Daemon victus eicitur.
V. Aquae mensura bibitur
Vini spreta dulcedine,
Hostilis fraus depellitur
Illaqueans mulcedine.

2. Mirandum est, quod creditur,
Si summum sacramentum
Presbytero conficitur
Per Christi documentum,
A sancto viro sumitur
Salutis in augmentum.
V. Quod agitur, spiritibus
Sanctis ratificatur,
Virtus sacratis ritibus
Divina non ligatur.

3. Sex lustris pane pascitur
Mirando vir beatus,
Pampnutius suscipitur
Hospes fame laxatus,
Verbo Dei reficitur
Virtute solidatus.
V. Uterque pane vescitur
Tunc integro delato,
Largitor benedicitur
Egente saturato.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic iustus sine macula
Verax et mansuetus
Dilecta tabernacula
Colit iam Deo fretus.

2. Vultus divini visio
Virum virtute gratum
Completo desiderio
Laetificat beatum.

3. Hic quaerens Dei faciem
Eius subit in montem,
Contemplans Dei speciem,
Beatae vitae fontem.

Responsoria.

1. Oculis ac manibus
In caelum elevatis
Iungebat preces precibus
Devotis impetratis
Gratiae muneribus
A fonte bonitatis.
V. Migrantis luce claruit
Vultus viri mirificus,
Locum mirandus imbuit
Odor ut aromaticus.

2. Ad sancti viri transitum
Sanctorum chorus advenit
Laudes Deo canentium,
Christus ad caelum provehit
Virum, quem carne positum
Donis supernis imbuit.
V. Tamquam columba candida
Petit anima Deum
In omni vita nitida;
Prece pulsemus eum.

3. Leo deplorat mortuum
Curvatus et adorat,
Fodit in ungue tumulum,
Pampnutius ut orat,
Nudum viri corpusculum
Tegens vestis honorat.
V. Translato patre concidit
Palma cum sua cellula,
Pampnutius haec concinit
Eius vitae miracula.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Praecinctus fortitudine
Eunufrius prostravit
Hostem et pulchritudine
Indutus honoravit
Christum et sanctitudinem
Domus eius amavit.

2. Soluto culpae vinculo
Contemnit civitatem,
Deserti tabernaculo
Locatus ubertatem
Quaerit virentis pascuae,
Dei suavitatem.

3. De luce Deo vigilans
In sancto sic apparet,
Ut ipsum mente sitiens
Videret et amaret,
Antra deserti penetrans
Quietus et oraret.

4. Vir corde sanctus, humilis
In vita benedixit
Deum, virtute stabilis
Diabolum adflixit,
Se mente caeli habilis
Christo cruci confixit.

5. Hunc sanctum contra militat
Nix, ignis, grando, pluvia,
Sed robore stabilitat
Perfusa caeli gratia,
Hymnum novum cum gloria
Sibi canat ecclesia.

Ad Benedictus.

A. In sanctitate Domino
Servivit et iustitia,
Mortalis vitae termino
Solutus a miseria
Eunufrius beatus,
Nunc fruitur in patria
Beata caeli gaudia
Splendoribus ornatus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Eunufri, pater optime,
Te invocamus hodie,
Imple tui memoribus,
Quod pie promisisti,
Funde preces ad Dominum,
Ut deleat contagia,
Cuncta pellat tristia,
Fuget adversantia
Sublato saevo iudice,
Concessa culpae venia,
Omni pulsa miseria
Nobis aeterna gaudia
Donet in caeli curia.

Pontif. ms. Paulanorum saec. 15. Cod. Vatican. Ottobon. 502. In Laud. A 4, 4 addixit.

25. De sancta Eustella.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Regia virgo fuit
Eustella parentibus orta
Xantonicis et aquis
ethnica lauta sacris.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem nunc virginum,
Laudemus Dominum,
Qui hanc regiam
Virginem Eustellam

Delegit primam
Xantonum patronam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Xanctonibus claram
genuit rex Xanto puellam,
2. Protulit et prolem
nobis regina tenellam,
3. Quam Deus a toto
caram providerat aevo.

Responsoria.

1. Praedicat Eustellam
gens Xantona iure novellam
Magnificatque suam
iucundam [vere] parentem;
V. Suscipit hanc primam
concivem Xanto beatam.
2. Regium quippe vagum
mundi contempsit et omnem
Ornatum saeculi
sprevit amore Dei.
V. Credidit et vidit
Iesum, speravit, amavit.
3. Quae modo praestamus
tibi munera, summe, rogamus,
V. Nostra feras caelis
praestita vota tuis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hanc ut spina rosam
peperit pagana fidelem,
2. Et vocat Eustellam
mater propheta novellam,
3. Noctis digna bene
virgo bona stella vocatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nocte Eustella nitet,
fidei dum prima cohaeret.
2. Praefuit et nocti,
cum Christi iussa facescit.
3. Stella praeest nocti,
caeli dum regna capescit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Clara Deo regnat
nunc Eutropio sociata,
2. Ardet et in caelo
Xantona stella suo,
3. Raptaque amore Dei
translucet iuncta diei,
4. Resplendet famulis
ignea stella suis.
5. Offert Xantona
nova iam tibi munera, quare
Nunc tribuas nobis
dona petita tuis.

Ad Benedictus.

A. Depulit Eustellam
pater improbus urbe puellam,
Monteque mox latitat,
vigilat, ieiunat et orat.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Dum fumus arte parens
durus terretque puellam,
Eutropium scurra
lanio Xanto necat.

Brev. Xantonense imp. Pictavii 1524. — In 2. Noct. A 3, 1 Nostris digna bono. — In Laud. A 5, 3 tribuis. — Die zugehörigen Hymnen: Ad Vesp. „Pangere cantica laetitiae"; ad Laud. „En orta stella Xantones."

26. De sancto Evurtio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Signo divino
   credunt cives peregrino
   Omnibus in Domino
   concordibus omine trino.

2. Ales caelestis
   pro fratrum schismate maestis
   Patribus est testis,
   quia, quem Deus eligit, est is.

3. Aedes ardor edit,
   praesul iubet, ignis oboedit,
   Sors exstincta redit,
   exstinctaque flamma recedit.

4. Signa manus subita
   videt et stupet hypolevita,
   Magna tribus merita,
   qui speculantur ita.

5. Gentilis coetus,
   infuso chrismate laetus,
   Desinit esse vetus
   novus in baptismate foetus.

R. Stirps Romae quondam
   florens tulit hypolevitam,
   Et super hunc palam
   descendit spiritus almus,
V. Urbe diu vidua
   pastore fit hic pater eius.

Ad Magnificat.

A. O virum ineffabilem,
   Evurtium pontificem,
   Cuius vita mirabilis
   Praedicatur in saecula
   Et gloriosus spiritus
   Paradisum possidet,
   Ad cuius consortium
   Introducat nos Dominus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Aeternum regem laudemus
   Iesum Christum,
Qui beatum Evurtium
   Ad summum
Elegit sacerdotium.

Offic. ms. Aurelianen. saec. [14. et] 15. Cod. Vatican. Regin. 623. — In 1. Vesp. A 2, 3 elegit. — A 4, 1 Digna. — R, 2 hypolevitem.

27. In Translatione s. Evurtii.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Felix praesul Evurtius
   Exiens urbem Romanam
   Transtulit se rectius
   Ad plagam Aurelianam.

2. Angelus ei nuntiat
   Cum splendore mirae lucis,
   Ut fundamenta iaciat
   Basilicae sanctae crucis.

3. Veris tempore amoeno
   Hospes mundi, caeli civis
   Novit aere sereno
   Locum per circulum nivis.

4. Elidit idolatriam
   Sancta praedicatione
   Deo exhibens latriam
   Sincera devotione.

5. Obitus sui praescius,
Cognoscens finem humanum,
Gloriosus Evurtius
Pronuntiat Anianum.

R. Dum refertur
sanctus ad propria,
Fit tempestas
et grandis pluvia,
Providente
Dei clementia,
Ut pateret
beati gloria;
V. Sed non tangit
pluvia baiulos
Nec cum eis
euntes populos.

Ad Magnificat.

A. Magnificat miraculis
Evurtium divinitas,
Coram omnium oculis
Monstratur eius sanctitas,
Grati vultus serenitas
Et perfecta humilitas,
Carnis eius integritas,
Intellectus sagacitas,
Tantis gratiae titulis
Apparet vitae veritas.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum, summum regum regem,
Adoremus propitium,
Qui Aurelianum gregem
Gubernat per Evurtium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In malorum consilio
Evurtius non abiit,
Sed cum Dei auxilio
Mundum transiens obiit.

2. Peccatorum vincula
Fortiter rumpamus,
Ut sancti sine macula
Cum praesule vivamus.

3. Susceptor Evurtii
Fuit servator Iesus,
Qui nullius vitii
Esse legitur laesus.

Responsoria.

1. Mundum vocans
ad Dei gratiam
Exit Roma,
transit ad Africam,
Semet regens
per ignorantiam
Plurimorum
pellit tristitiam.
V. Per Dei providentiam
Sublimatur
ad praesidentiam.

2. In columbae specie
Sanctum flamen apparuit,
Coram plurium facie
Miraculum hoc claruit,
Et vox magna laetitiae
In populo personuit:
Hic est a Deo dilectus,
Hic praesul noster electus,
Sicut columba docuit.
V. Dum recessit sancta avis,
Exclamat devota ovis.

3. Datus mundo
pro mundi gloria,
Dignus laude,
dignus memoria,
Iam de hostis
gaudet victoria,
Plebi suae
dat adiutoria.
V. Cuius virtus
est tam notoria,
Daemonibus
exstat contraria.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Diligentes vanitatem
   Et quaerentes mendacium
   Cognoverunt veritatem
   Per beatum Evurtium.

2. Scuto bonae voluntatis
   In terra fuit ornatus
   Et corona sanctitatis
   Est in caelo coronatus.

3. Mirabile Dei nomen
   Aurelianis praedicavit,
   Et tunc verbi Dei semen
   Multum fructificavit.

Responsoria.

1. Verbum vitae
   dum pontifex profert,
   Gregem suum
   ab hostibus aufert,
   Christicolas
   idolatris praefert
   Et aegrotis
   sanitatem confert,
V. Tribulatis
   auxilium offert,
   Desolatis
   laetitiam infert.

2. Dignitatis
   ascendens culmina
   Columba volitans
   circuit agmina,
   Et post plebis
   multa precamina
   Hunc elegit
   gratia divina.
V. Cantet chorus
   praesuli carmina,
   Ut nobis miseris
   laxentur crimina.

3. Panis vitae et intellectus
   Sanctum praesulem cibavit,
   Per gratiae effectus
   Ecclesiam roboravit,
   Malignorum defectus
   Viriliter increpavit
   Et bonorum effectus
   Caritate inflammavit.
V. Hic iam praesul effectus
   Plebis cumulat profectus,
   Dum urbem sic decoravit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sine macula est ingressus
   In Dei tabernacula,
   Quia vitae suae progressus
   Patuit per miracula.

2. Desiderium animae
   Ei Dominus tribuit,
   Quia de mundo minime,
   Dum vixit, curam habuit.

3. Manum desuper immissam
   Deus de nube eduxit,
   Ipsi celebranti missam
   Evidenter benedixit.

Responsoria.

1. Granum expulsum palea
   De Romanorum horreo,
   Fidei tutus galea
   Et caritatis clipeo,
   Caruit faece fellea
   Et peccati aculeo,
   Dum dulcedine mellea
   Habitans Deus in eo.
V. Victo rege tartareo
   Nunc in caelo empyreo
   Laetanter fruitur Deo.

2. Felix praesul,
   cuius solacio
   Angelorum
   servivit contio,

Vita eius
caruit vitio,
Assueta
Dei servitio.
V. Antistiti Evurtio
In missae sacrificio
Data est benedictio.

3. O rem miram, quam fecisti!
In processionis via,
Dum transferri meruisti,
Longum iter per bivia
Baiulos custodisti
Ab inundante pluvia,
Qui urbem protexisti
Pellendo mala gravia.
V. Qui tot signis claruisti
Per miracula pervia,
Nobis opem feras Christi
Gratia eius praevia.

Prosa.

Supernae matris gaudia
Evurtio sunt grandia,

Cum caelica melodia
Nostra sonent praecordia.

Inter noctis primordia
Et diei exordia
Decantetur psalmodia.

Quaerant nostra studia
Per huius mundi stadia
Pontificis subsidia.

Mortuis vitae subsidia,
Mutis datur facundia,

Caecis, claudis remedia,
Febris fugat excidia.

Fastus, luxus,
gula, acidia,
Cupiditas,
ira, invidia
Repelluntur
atque vecordia
Per gratiae
stillicidia.

Fratres captos
hostis perfidia,
Carcerali
clausos custodia,
Eius prece
ad Deum media
Laetos vidit
post tanta taedia.

Iesu bone, tu nos irradia,
Caritatis, praebens incendia,
Tua pia misericordia.

Spreta mentis desidia
Per brevia compendia
Tolle mentis fastidia,

Qui urbem protexisti
Pellendo mala gravia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Evurtii magnalia
Et virtutum praeconia
Faciunt credibilia
Dei testimonia.

2. Aureliana patria
Deum laudet devotius,
Quia in Dei atria
Introivit Evurtius.

3. Os magna loquentium
Per Deum est obstructum,
Et per sanctum Evurtium
Est vulgus instructum.

4. Haec terra Aureliana
Deum verum benedicat,
Quia in aula superna
Praesul pro ea supplicat.

5. Iuvenes et senes,
Dominum laudate,
Et populi omnes,
Praesuli cantate.

Ad Benedictus.

A. [Deus] ex alto oriens
Mundum visitavit
Et in tenebris sedentes
Tunc illuminavit,
Cum pontifici beato
triumphum donavit,
Quo dono sibi collato
Gloriam intravit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. De sede potentes
Deus deposuit,
Horum superbiam
iuste compescuit,
Pastori Evurtio
baculum praebuit,
Quo lupum inferni
in tantum terruit,
Quod a fauce eius
gregem eripuit.

R. Dum Elias curru scandit,
Pallium substernitur,
Evurtius numen pandit,
Gratum cunctis cernitur,
Sic evectus spem protendit,
Sursum per quam labitur.

V. Confert vigil praesul fortis
Vitam notas tergens mortis,
Qua pro semper fruitur.

Prosa.

1. Ore defert Noe risum
Columba, dum placat visum
Oliveti ramulo,
In praesulem prodit fusum
Evurtium sic suffusum
Virtutum ex cumulo.

2. Ignis flagrans deprimitur,
Et thesaurus exprimitur
Ad decus ecclesiae,
Mathathias ulciscitur
Et per Iudam reducitur
Opimum amasiae.

3. Fratres praeda captivatos
Ut Tobias liberatos
Reddit Dei munere,
Clipeus stat, donec tortos
Iosue terat, sic gratos
Manus pandit opere.

4. Omni die dat salutem
Animabus atque dotem
Fugans poenae sarculos,
Hic Moyses scidit fortem
Maris stillam et cohortem
Velat eius baiulos.

5. Ergo rite fibris clangit
Plebs, Evurti, dum assurgit
Cultu, qui praefigitur,
Tecum duces nunc adplaudit,
Ut protegas, manus tendit
Affectu, quo rapitur.

Offic. ms. Aurelianen. saec. 15. Cod. Vatican. Regin. 623. — In 1. Vesp. A 1, 4 Aurelianem. — A 3, 2 cives. — Ad Magn. A, 2 Evurtio. — Ibid. 9 gratiis. — Ad Matut. Invit. 3 Aurelianem. — In 1. Noct. A 3, 4 Fuisse legitur. — R 1, 3 Romam. — In 2. Noct. A 1, 3 Cognoscunt. — R 1, 4 ab hoste. — R 2, 3 und 11, je zwei Silben Überschufs. — R 2, 12 laxantur. — A 3, 1 Pane. — In 3. Noct. A 2, 1 sq. ei animae. — A 3, 2 educit. — R 1, 5 fesse fellea. — In Laud. Ad Ben. 5 Trina cum pontifici. — In 2. Vesp. R, 3 pendit. — Prosa 4, 6 lies baculus? — Ibid. 5, 5 proteges.

28. De sancta Fide.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ave, gemma claritatis
ad instar carbunculi,
Ave, rosa paradisi
rore fragrans balsami,
Fides alma, virgo felix,
gloriosa meritis,
Assistentes tuae laudi
caeli iunge gaudiis.

R. Virgo Fides, dilecta Deo,
lux inclita mundi,
Auxilium miseris
quae cito ferre soles,
Ad te clamantum
pie suscipe vota precantum,
Aethereo residens
solio sponso sociata.

Ad Magnificat.

A. Ad honorem atque laudem
sempiterni numinis
Celebremus diem festum
sanctae Fidis virginis,
Quae per ignem, per tormenta
calicemque sanguinis
Est adepta triumphali
bravium certaminis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus collaudantes
Christum Dei filium,
Cuius fide virgo Fides
huius vitae stadium
Percurrendo comprehendit
immortale bravium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo Fides, generosis
edita parentibus,
Generosius effulsit
actu, verbo, moribus.

2. Haec instructa documentis
fidei catholicae
Custodivit vias duras
legis evangelicae.

3. Non est eius cor elatum
titulis natalium,
Nec attrivit decor formae
castitatis lilium.

4. Quippe vultu speciosa,
corpore iuvencula,
Mente sprevit, actu fugit
nuptiarum vincula.

5. Vultus eius et incessus
nuntiabant deforis,
Quis affectus possideret
officinas pectoris.

6. Sic in ea coruscante
bono pudicitiae
Arridebant ei simul
et virtutes aliae.

Responsoria.

1. Ex rubente rosa simul
et candente lilio
Virgo Fides coronata
vivit ex martyrio
V. Inter choros angelorum
geminato praemio.

2. Virgo stirpe supergressa
primos Agennensium

Sanctitate cumulavit
gloriam natalium,
V. Pacta secum custodire
semitas fidelium.

3. His enitens ad supremum
culmen sanctimoniae
Holocaustum fecit Deo
votum continentiae,
V. Rata crimen attrectari
florem pudicitiae.

4. Dacianus introgressus
urbem Agennensium
Christi servos et ancillas
trahit ad supplicium,
V. Immolare contemnentes
eius ad imperium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pectus Fidis, hortus Christi,
vernat morum floribus
Et ad flatum lenis Austri
fluit aromatibus.

2. Hoc in votis eius erat,
hoc in desiderio,
Ut perennem compararet
gloriam martyrio.

3. Aestimabat enim Christo
gratam parum virginem,
Nisi virgo propter Christum
funderetque sanguinem.

4. Audit Deus et exaudit
vota sanctae feminae,
Clarificaturus eam
proximo certamine.

5. Intrat urbem Dacianus,
furit atrox bestia,
Spondet necem christianis,
intonat supplicia.

6. Accersita primum Fides
ad tyrannum ducitur,
Immolare vel feriri
gladio praecipitur.

Responsoria.

1. Ecce, Fides evocata
clamat ante iudicem:
Christum colo, Christum testor,
omnium artificem,
V. Ut arcanum mei cordis
tibi, iudex, indicem.

2. Nihil mihi cum Diana,
nihil cum Appolline,
Quos vel appellari deos
longe sit ab homine,
V. Dii vestri manufacti
dii solo nomine.

3. Sponsa Christi contemnente
minas, preces, munera,
Tortor parat universa
tormentorum genera,
V. Iussus poenas innovare,
perscrutari viscera.

4. Ex praecepto Daciani
carnifex congreditur,
Cratem profert, subtus carbo,
super virgo ponitur,
V. Nihil ille praetermittens
ex his, quae praecipitur.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Tortor furens fovet ignem,
flamma surgit altius,
Rupta cute vis ardoris
penetrat interius,
V. Dum carbones et aes candens
vulnerant exterius.

2. Nuntiatur Daciano
virginis constantia,

Quam non flectunt sed nec terrent,
minae vel supplicia,
V. Iubet ergo, capitalis
puniat sententia.

3. Ducta Fides ad delubra
cum tribus iuvenibus,
Quia nolunt immolare,
feriuntur ensibus,
V. Uno corde, pari voce
spretis deum cultibus.

4. O coruscans in superno
lapis aedificio,
Virgo martyr, laureata
mixto rosae lilio,
Tua nobis apud Christum
assit intercessio,
V. Quo conscribi mereamur
in caeli palatio.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dum in crate pateretur
virgo pro iustitia,
Certis signis agonistae
claruit victoria.

2. Nam columba de supernis
visa est descendere
Coronamque super caput
ustulatae ponere.

3. Ignis visus est extingui,
rore Fides ablui
Redditaque sanitati
vestem albam indui.

4. Ista mente contemplatus
sanctus vir Caprasius
Coronandam passione
Fidem novit certius.

5. Mox et visu roboratus
in tanto certamine
Post tormenta decollatur
pariter cum virgine.

Ad Benedictus.

A. O Fides Deo devota,
o athletae strenui,
Quibus est collatum morte
vita superindui,
Mementote subvenire
devoto conventui,
Quo vobiscum mereamur
summo bono perfrui.

R. O beata et
venerabilis virgo,
Fides vocata,
Quaesumus, tuo
interventu dilue
nostra peccata.
V. Sponsa Dei egregia,
In caelesti palatio
Diademate gemino
Laureata.

Prosa.

O Fides virgo, in caelo
Iuncta sponso inclito,
Illius dono aeterno
Congaudens in thalamo
Collegio praeclaro
Angelorum socio,
Nunc ideo devoto
Corde praesens contio
Conclamat Domino:
dilue nostra peccata.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O beata, quae iam sponsum
virginum complecteris,
Iam, quocunque vadit agnus,
agnum virgo sequeris,
Fac orando, ne tradamur
ignibus tartareis,
Cum frumentum iustus iudex
dividet a paleis.

Pass. ms. S. Fidis Conchen. saec. 11. ex. Cod. Selestadien. 95 (1187). add. saec. 13. A. — Brev. Lascurrense imp. Lascurris 1545 (reimpr. 1891). B. — In 1. Vesp. A super Ps. fehlt B. — R Nuntiatur Daciano etc. = R 2

Noct. 3. — Ad Magn. A, 7 Adepta est B. — In 1. Noct. A 5, 1 Cultus eius B. — In 2. Noct. A 1, 2 vernans. B. — A 1, 4 fluens B. — A 3, 4 funderet et B. — AA 4—6 ad Primam, Tertiam, Sextam B. — R 1, 6 iudex nuntiem B. — R 2, 3 vel opinari B. — In 3. Noct. RR 3 und 4 fehlen B. — In Laud. A 3, 4 albam vestem B. — A 5, 1 Mox his visis roboratur B. — A 5, 2 et exemplo feminae B. — Ad Bened. A, 1 O felices Christi testes B. — Ibid. 2 et athletae B. — R und Prosa fehlen B. — In 2. Vesp. Ad Magn. A, 2 virginem B. — Bei diesen Abweichungen sind jene Umstellungen unerwähnt geblieben, die notwendig wurden, weil B das Officium in nichtmonastischer Form bietet. — Das Officium unvollständig nach Mone schon XXVI, 32 ff. Die Gründe ebenda. Inzwischen konnte Blume die Hs. in Schlettstadt selbst benützen. Ediert auch von Dr. Bouret in seiner Histoire de sainte Foy par l'abbé Servières, 4. ed. Rodez 1879, unter dem Titel „Proses„ mit dem Vermerk: „Les lettres Evovae qui terminent la plupart des strophes étaient probablement l'intonation de quelque psaume, qui se chantait peutêtre après ces strophes. Ces longues proses servaient à tromper la longueur des veilles sacrées, au pied de la statue de St. Foy.“ Was die Vokale evovae am Schlusse von Antiphonen bedeuten, sollte füglich jeder wissen, der sich mit liturgischen Dingen glaubt befassen zu dürfen. Dieselben haben aber in der Literatur schon unglaublichen Gallimathias zutage gefördert.

29. De sancto Firmina.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Firmina virgo,
   virtutis speculum,
   Transit felix
   ad caeli solium,
   Cuius prece
   coetus fidelium
   Summi regis
   intret in gaudium.

2. Opus Firmina
   fecit mirificum
   Ad lucem de tenebris
   revocans impium
   Elimpiadem,
   convertens ad Dominum.

3. Manus, quam levat impius
   Stetit immobilis,
   Adflictus clamans caelitus
   Liberatur virginis precibus
   Et sic pro fide moritur.

4. O quam magnum miraculum!
   Flatu confringens idolum,
   In lutumque convertitur,
   Sic error vincitur.

5. Post tot magna miracula
   Tantaque dira martyria
   Crinibus virgo suspenditur,
   Rogus adhibitur
   Et sic felix
   caelum ingreditur.

Ad Magnificat.

A. Gaude, Roma,
   ditata gloria,
   Tot sanctorum
   agens sollemnia,
   Gaude tota
   de rosa rubea,
   Qua ditatur
   felix Amelia,
   Quam tu profers,
   vivit in saecula.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum, regem gloriae,
omnes adoremus,
In honorem virginis
ipsi iubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praefecti genere
   rosa progreditur,
   Cuius odor
   per mundum spargitur.

2. Mundum fugit
   spernens illicita,
   Deum pulsat
   prece mirifica.

3. Haec constanter
   tyrannum superat,
   Dum ferventer
   fidem annuntiat.

Responsoria.

1. Mundum calcat sub pedibus
   Romam derelinquens,
   Deserta loca transmeat
   obsequiis insistens.
V. Mentis servans munditiam,
   carnis virginitatem,
   Deo servire studuit
   per morum honestatem.

2. Virgo, pugil Christi,
   virtutum forma fuisti,
   Dum pro fide Christi
   coronari meruisti;
V. Fulgida stella maris,
   nos protege, nos tuearis.

3. Dum Firmina gressum figit
   in Christo, stat fortiter,
   Fidem tenet, non mollitur
   resistens viriliter,
   Iudex furit nec timetur,
   dum sperat sublimiter.
V. Haec blandimenta respuens
   iudicem despexit,
   In Christo sponso glorians,
   quem multum dilexit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum iniusti
   lacertus tenditur,
   Riget statim,
   nequaquam flèctitur.

2. Orat firma
   Firmina dulciter,
   Relaxatur
   Lacertus iugiter.

3. Stupet iudex,
   statim convertitur,
   Fidem tenens
   pro fide moritur.

Responsoria.

1. Nobilis est genere
   praefectorum alumna,
   Gentem devicit perfidam-
   que nimis furibundam
   Coronam lucrans gloriae
   pretiose iucundam.
V. Haec convertit praesidem
   Secumque traxit iudicem
   Ad gloriam caelorum.

2. Virgo flagellatur,
   suspenditur et cruciatur,
   A Christo iuvatur
   nec flagellis superatur.
V. Stat constanter pugil fortis,
   Fidem tenet hora mortis,
   Dum pro Christo patitur.

3. Dum orantis
   devota carmina
   Caeli petunt
   alta sublimia,
   Mox redduntur
   stupida brachia
   Iam fideli.
V. Adflictus verbere,
   Promittit credere,
   Redditur sanitas.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum imago devastatur,
Virtus Christi demonstratur
Flatu sanctae virginis.

2. Stupent omnes et mirantur,
Laudes Christo decantantur
Immenso prodigio.

3. Cum Firmina verberatur,
Amor Christi inflammatur,
Nec terretur verbere.

Responsoria.

1. Verbum Christi
dum palam promitur,
Multitudo
magna convertitur.
Iudex furit,
mina contemnitur
Nec timetur.
V. Vix flagelli
amore vincitur,
Dum in Christo
Firmina figitur.

2. Deos exprobrat,
statua frangitur,
Dum Firminae
flatu contingitur,
Stupent omnes,
fides extollitur;
Sic error vincitur.
V. Firma, [virgo],
fortis in agmine!
Verba profert
virtutis nimiae.

3. O, quam magna
virtus ostenditur,
Dum Firmina
crine suspenditur,
Stat invicta,
sic tamen moritur.
Alleluia.
V. Virgo sancta,
commenda Domino,
Qui te laudant
devoto cantico.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
Qua rosa delicata
Offertur regi gloriae
Deliciis ornata.

2. Haec corona duplici
In caelis coronatur
Et virtute multiplici
In terris comprobatur.

3. Nobilis es genere,
Firmina, virgo Christi,
Non superaris verbere
Inimicum vicisti.

4. Carnem adflixit iugiter
Ieiuniis vacando,
Fidem defendit fortiter
Pro Christo moriendo.

5. Castitatis lilium
Suspenditur per crines,
Gloriatur nimium
Tendens in sublimes.

Ad Benedictus.

A. Ave, virgo speciosa,
Gemmae iubar, florens rosa,
Stella splendens virtuosa,
Nos conserva iugiter.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O speculum munditiae,
Summi vas honoris,
Virginitatis lilium
Mirifici candoris,
Translata es cum gloria
In supernis choris.

Brev. ms. Franciscano-Romanum (Amerinum) saec. 14. in. Cod. Vatic. 10000. — In 3. Noct. R 1, 6 minas conectitur. — Ad Laud. A 5, 3 Glorias eximium. — Hierzu die Hymnen: Ad Vesp. Agmina sacra; ad Laud. Almae virginis.

30. In Octava s. Floriani.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

1. Laeta psalle Noria,
Sublimata gloria
Advocati nobilis,
Floriani martyris.

2. Sacra cuius passione
In caelesti regione
Es effecta celebris,
Terris honorabilis.

3. Principatum regiae
Tenens hic militiae
Strenue regebat,
Stemmate pollebat.

4. Famulorum multitudo,
Rerum simul amplitudo
Sanctum Dei vallaverunt
Et insignem effecerunt.

5. Licet apex saecularis
Hunc ornaret singularis,
Tamen spes in Christo fuit,
Quem secrete coluit.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus florem florum,
Floriano qui bonorum
Sortem dedit aeternorum.

In 1. Nocturno.

Super Psalmos.

A. Iste sanctus impiorum
Respuit consilium,
Dum contempsit idolorum
Stultum sacrificium.

Responsoria.

2. Aquilinus Noricorum
Fines tunc intraverat,
Quem ferina mens duorum
Regum destinaverat
Christianos indagare
Et repertos exstirpare.
V. Omnes gentes fremuerunt,
Reges terrae convenerunt.

3. Christi mox idoneus
Tiro, cum ultroneus
Fidem suam profitetur,
A profanis detinetur;
V. Ut agnus obmutuit
Nec se capi veruit.

In 2. Nocturno.

Super Psalmos.

A. Scuto bonae voluntatis
Martyr sanctus coronatur,
Dum caducis refutatis
Diris uncis laceratur.

Responsoria.

1. Praeses in dementiam
Versus ob constantiam
Christum profitentis,
Iubet hunc crudelibus
Torqueri verberibus,
Arrisit tormentis.
V. Paratus in gaudio
Pro Christo incendio.

2. Martyr tandem pretiosus,
Diis profanis odiosus,
Ferreis est ungulis
Laceratus scapulis;
V. Ferri cernens aciem
Non avertit faciem.

In 3. Nocturno.

Super Psalmos.

A. Caro fluvium proiecta
Requievit spe secura,
Supra petram dum evecta
Conservatur avis cura.

Responsoria.

1. Ales missa caelitus
Sanctum obumbravit,
Aquilini penitus
Ausum confutavit,
Signum crucis dum expressit,
Tortor sperni quod suggessit.
V. Omnes volucres pennatae,
Nomen Dei collaudate.

2. Sanctus ut Valeriae
Se monstrat humandum,
Cernitur ut hodie,
Bubus ad potandum
Fons scatet ducentibus
Corpus venerandum;
V. Aegris salus redditur,
Dum sepulturae traditur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Christus fortitudine
Cinxit Florianum,
Dum vicit certamine
Saevientis manum.

2. Exsultando iubilemus,
Hunc patronum quod habemus
Erga Deum, cum quo vivit,
Portas cuius introivit.

3. Supra petram reclinatus
Florianus, vir beatus,
Sub alarum velamento
Gaudens non est motus vento.

4. In caelesti firmamento
Sis benedictus, Domine,
Tribuisti qui iumento
Potum novo flumine.

5. Salvatorem omnium
Laudemus de caelis,
Cuius per suffragium
De hoste fidelis
Agonista triumphavit,
Idola dum refutavit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Miles Dei, Floriane,
Lucis flos meridianae,
Aestu pulso nos carnali
Fonte pota spiritali.

Brev. ms. S. Floriani saec. 14. Cod. Florian. XI 916. — In 1. Vesp. A 3, 2 Sedens hic militiae. — In 2. Noct. R 1, 8 Dari pro Christo. — In 3. Noct. R 1, 8 Nomen Domini. — R 2, 8 lies sepulcro? — Die fehlenden Teile: In 1. Vesp. ad Magn. A. In 1. Noct. R 1, in 2 et 3 Noct. R 3, In Laud. Ad Bened. A sind dem Festoffic. Anal. XXVI, 37 ff. entlehnt.

31. De sancto Galectorio.

In 1. Vesperis.

R. Sanctus Galectorius,
Praesul Lascurrensis,
Orabat devotius
Manibus protensis,
Dum saevit protervius
Rex Vuandalensis.
V. Felix, quem non gladius
Terret, sed in melius
Ictus mutat ensis.

Ad Magnificat.

A. Beatus Galectorius
Cum corona victoriae,
Praesul, martyr egregius,
Suscepit thronum gloriae;
Cum magis trino munere
Protestans verbis, opere
Deum regem in homine
Iesu, nato de virgine.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem, qui regit omnia,
Saecula venerantur,
Cum praesulis sollemnia
Lascurris celebrantur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus Galectorius,
Vir fortis, norma morum,
Non abiit ut impius
In via peccatorum.

2. Deo servit Vasconia,
Gens Gota facit peius
Prae ceteris iniuriam
Adversus Christum eius.

3. Fide propugnat comminus,
Preces fundit ad Deum
Exclamans: Tu es Dominus
Exaltans caput meum.

Responsoria.

1. Romanorum imperium
Non ferens gens Gotorum
Regem praefecit proprium,
Fines Italicorum
Transit, ad hemisphaerium
Pervenit Gallicorum.
V. Beatum Galectorium,
Praesulem Lascurrensium,
Rumor pulsat eorum.

2. Dum iteratis vicibus
Pago Burdegalensi
Damna darent Vasconibus
Goti graves, immensi,
Enarratur a pluribus
Praesuli Lascurrensi,
V. Quod Gotis profanantibus
Offeruntur altaribus
Loco faeces incensi.

3. Beatus Galectorius,
Vir mirae probitatis,
Devotus, benignus, pius,
Excelsae sanctitatis,
Compatitur profundius
Vasconibus gravatis.
V. Fide plenus ferventius
Ceteris fit contrarius
Gotis malis armatis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Lascurrensis ecclesiae
Gregem cum gubernaret,
Favit Deus iustitiae,
Ipsum cum invocaret.

2. Clamat orationibus
Sanctus non mente rea:
Domine, piis auribus
Percipe verba mea.

3. Deo fit acceptabile,
Quod hic fecit in guerra,
Cuius nomen mirabile
In universa terra.

Responsoria.

1. Mente gestans et corpore
Signum crucis vivificae
Servus aeterni regis,
Cruce signat pro tempore,
Memor mortis dominicae,
Agmen commissi gregis
V. Gotorum spreto robore,
Quos invadit magnifice
Zelo succensus legis.

2. Agmina Bearnensium
Beatus Galectorius
Sermonibus movebat,
Contra turbas Gotensium
Velut primipilorius
Armatus praecedebat,
V. Neque mortem nec gladium
Vel, si quid est acerbius,
Pro Christo metuebat.

3. Dei magnificentiam
Intendens et victoriam
Contra Gotos pugnabat,
Currens per patientam
Ad martyrii gloriam
Ictus plagas portabat;
V. Sanctus propter iustitiam
Liber transit ad patriam,
Pro qua vivens certabat.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic Christi miles ceteros
Praeivit hostes vivens,
Morte transit ad superos
In Domino confidens.

2. Verbi divini pabulo
Subditos recreabat,
In Dei tabernaculo
Devotus habitabat.

3. Multis potens miraculis,
Providens de salute,
Iuva nos in periculis
Domini in virtute.

Responsoria.

1. Carnis vitam
contemnens penitus,
Caelo sanctus
praevidens spiritus,
Ad aethera
vocatur caelitus
Repromissa
sibi divinitus.
V. Intrat aulam summi regis
Pastor gregis, praeco legis.

2. Beatus Galectorius,
Lascurrensis ecclesiae
Praesul et pater patriae,
Vir futurorum praescius,
Mortem subit iucundius
Amore verae gloriae.
V. Hic cum laude victoriae
Reportatus decentius
Adoratur devotius
Altari sedis propriae.

3. Per huius sancti merita
Sanitatis remedia
Dominum operari
Sanata probant capita
Plebisque testimonia,
Quae non decet celari.
V. Salus sic mihi tradita
Me veritate praevia
Docet testificari.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Beatus Gallectorius,
Praesul Lascurrensis pius,
Tantum Christum amavit,

Quod ad caelum iuncundius
Morte transit et fortius,
Quo Dominus regnavit.

2. In acerbi martyrii
Beati Gallectorii
Sancta sollemnitate
Sicut laetantes filii
Psalmis, hymnis officii
Domino iubilate.

3. Deus, qui sanctis omnibus
Mortem pro te ferentibus
Das exemplum in cruce,
Fons vitae sitientibus,
Lux ad te vigilantibus
Ostenderis de luce.

4. Caeli, terraeque marium
Facturae rerum omnium
Benedicant factorem,
Qui genti Bearnensium
Beatum Galectorium
Dat patrem et pastorem.

5. Laboris confirmatio,
Honoris retributio
Fit cum felicitate
Alto caeli palatio
Beato Galectorio,
Cur Dominum laudate.

Ad Benedictus.

A. Sancte Galectori,
patriae lux, praesul, adesto
Sic precibus nostris
adiutor tempore praesto,
Quod pulsis culpis
laetemur perpete festo.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Deus, in cuius nomine
Beato Galectorio
Salus et vita datur,
Per ducat nos in lumine
Cum numero ternario,
Quo Iesus adoratur.

Ad Tertiam.

A. Legem in corde posuit
Dei, quam facto tenuit,
In qua iustificatur,
Beatus Galectorius
Praesul, martyr egregius,
Pro qua martyrizatur.

Ad Sextam.

A. Defecit vita corporis
Huius mensura temporis
Laboreque dolore,
Decapitantis gladii
Coronam cepit bravii
Plenam felicitate.

Ad Nonam.

A. Multa sunt mirabilia
Multaque testimonia
Eximiae virtutis,
Beato Galectorio
Praestante patrocinio
Donum adest salutis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gaude, Lascurris civitas,
Tanti patris reliquiis
Decorata miraculis,
In populis ut veritas
Protestetur, quod sanctitas
Beati Galectorii
Sit sequenda vestigiis
Amore summi praemii.

Brev. Lascurrense imp. Lascurris 1541 (reimpr. Pau 1891). — In 1. Noct. A 3, 1 propugnat quominus. — R 1, 4 Italiorum. — In 3. Noct. R 1, 3 Caelo scitum. — R 3, 6 Amore vitae gloriae. — R 2, 8 arreportatus die decentius. — In Laud. A 3, 2 pro te fruentibus. — Von diesen Irrtümern scheinen einige auf Rechnung des Neudrucks zu kommen. — Die zum Officium gehörigen Hymnen siehe Anal. XLIII, 148.

32. De sancto Galgano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laetetur plebs fidelium,
Ad sanctorum consortium
Galganus scandit inclitus,
Omni virtute praeditus.

2. Exortus in provincia
Castro Clusdino Tusciae,
Proavorum prosapia
Spectabilis progenie.

3. In annis puerilibus
Satis effrenis moribus,
Instruitur angelica
Visione mirifica.

4. Princeps caelestis patriae,
Michael visu adfuit,
Sumat novae militiae
Signa, Galganum monuit.

Ad Magnificat.

A. Magnificat prae ceteris
Virtutibus innumeris
Galganum sanctum deitas
Per gratiam praeveniens,
In eadem stabiliens,
Coronans per gloriam;
Per quem nobis veniam
Praestet beata trinitas.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem laudemus aeternum,
Qui sancto Galgano regnum
Dedit in caelo supernum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus evangelicam
Legem meditatur,
Quae per doctrinam caelicam
Sibi demonstratur.

2. Quare mundialia
Vana cuncta sprevit,
Qui sola caelestia
Quaerere decrevit.

3. Cum invocarem Dominum,
Ait sanctus, iustitiae,
Vitare turbam hominum
Docet vanae militiae.

4. Verba mea, Domine,
Percipe praecautis,
Viam tuo lumine
Dirigens errantis.

5. Domine, mirabilem
Tenens principatum,
Da, ut vincam terribilem
Daemonis conatum.

6. In Domino fiduciam
Totam hic iactavit,
Qui carnis immunditiam
Vere declinavit.

Responsoria.

1. Aperit matri filius
Secreta visionis,
Quae reseravit nuntius
Caelestis regionis.

Quam mente volvens tacite
Mater respondit concite:
Immensum tibi gaudium
Figurat hoc praesagium.
V. Christus Dei filius
Galganum specialius
Suum vocat per nuntium.

2. Archangelus apparuit
Iteratoque monuit
Galganum, se sequatur,
Ad flumen magnum veniunt,
Molendinum conspiciunt,
Quod ibi rotabatur,
V. Decursus praesentium
Mundanorum fragilium
Illo figurabatur.

3. Transacto ponte fluvii
Pratum florum reperiunt
Odoris mirifici,
Ascendunt montem Sepii,
Domum ipsi conspiciunt
Caetus [archangelici];
V. Erat domus haec rotunda,
Ubi turba stat iucunda
Senatus magnifici.

4. Librum iubetur tollere,
Versiculum hunc legere,
Literas qui ignoravit:
In potentias intravit
Divini memor nominis;
V. Imaginem speciosam,
Quam cognovit gloriosam,
Vidit Dei et hominis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Domine, sine macula
Ingreditur possessor
In tua tabernacula
Tuus hic confessor.

2. Domine, laetabitur
In virtute tua
Sanctus, qui servabitur
In puritate sua.

3. Domini est gratia
Regnum praeparatum,
Qui servat innocentia
Cor immaculatum.

4. Exaudi orationem
Meam, Deus, qua deprecor,
Patefac sanationem,
Pro qua confracta tribulor.

5. Te decet hymnus hodie
Galgani vocem audiens,
Rex aeternae gloriae,
Fractum ensem reficiens.

6. Bonum tibi confiteri,
Creatori omnium,
Cui semper misereri
Fuit et est proprium.

Responsoria.

1. Dum ad castrum Civitellae
Pergit, equus stans in via
Prope castrum Ligriani
Contradicit suo velle;
Motus orat voce pia:
Deus, dirige Galganum,
V. Primum Adam qui plasmasti,
Mihi quoque demonstrasti
Spernere hunc mundum vanum.

2. Prece fletu terminata
Equus motu proprio
Pergit condenso nemore
Sistens in monte Sepii,
Ubi manet fixa spata
Per eum omni tempore.
V. Vera crux ense signatur,
Quae per sanctum honoratur
Mortificato corpore.

3. Herbis famem refocillans,
Aquae siti non vacillans
Perseverat fortiter,
Satan saevit acriter
In Galganum exsiliens;
V. Daemon terrere cupiens,
Orantem venit iaciens
Trabem ignis, post fugiens.

4. Fama latere cupiens
Sanctus micans virtutibus,
Diffunditur in Tuscia.
Mulieres post veniunt
De Aretii partibus
Cum maxima fiducia;
V. Manu contractam puellam
Ad ipsius ductam cellam
Sanat Dei gratia.
Cum gloria.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Beatus solitarie
Vitae Galganus studuit,
Non thesauris pecuniae
Spem suam unquam posuit

Responsoria.

1. Apostolorum limina,
Qui sunt mundi lumina,
Visit pro indulgentia,
Dum fit absens, aliquorum
Corda fremunt malignorum
Pro pessima invidia;
V. Hos ad locum accedentes,
Ensem fractum relinquentes
Dei ferit sententia.

2. Cum sic Romae perseverat,
Haec per visum asserebat
Sibi caelestis nuntius;
Dolens cogitur redire,
Ubi meretur audire:
Ne adeas ulterius!
V. Pars fracta dum reponitur,
Spatae fractae reficitur
Ensis auditque citius.

3. Construxit cellulam
Galganus parvulam
De lignis humilem,
Rotundam, similem
Ei, quae cernitur
V. In montis culmine,
Caelesti numine
Talis ostenditur.

4. Sacris dum vacat studiis,
Continuis vigiliis,
Luce missa caelitus
Vox clamat divinitus:
Satis est, quod laborasti,
Mete nunc, qod seminasti.
V. Corpus inane linquitur,
Anima caelo rapitur,
Galgano dum sic dicitur.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Laudes reddit sanus factus
Puer parvulus, contractus
Manibus atque pedibus,
Sancti Galgani precibus.

Ad Benedictus.

A. Benedictus es, Domine,
Qui reparas in homine
Angelicum excidium,
Galganum vana spernere,
Te solum Deum quaerere
Tuorum docens praemium.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Reddens vitae puerum
Demersum in fluvio
Solatur patrem miserum
Suo patrocinio.

Ad Tertiam.

A. Clausus exit e carcere,
Fugit ab ergastulo
Sancti Dei munere
Liber a periculo.

Ad Sextam.

A. Religatum in catenis
Visu sanctus eripuit,
Liberum a diris poenis
Suis eum restituit.

Ad Nonam.

A. Quasi omnis gratiae
Dono invocatus
Cuidam custodiam
Reserat beatus.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sancti mirabilia
Canamus multiplicia,
Privatum cunctis sensibus
Suis reddidit usibus.

2. Visitans sancti limina
Contracta manu femina
Cum sanitatis gratia
Laeta redit ad propria.

3. Vexatam a daemonio
Mulierem septennio,
Latam in oratorio,
Suo curat suffragio.

4. Leprosus, sui similem
Cerae ferens imaginem,
Curatus agit gratias
Sancto Galgano nimias.

Ad Magnificat.

A. Magnificat miraculis
[Sanctum] coram oculis
Dominus cernentium,
Capitis servans decorem
Devotorum ad honorem
Sibi famulantium,
Per ipsum languentibus
Cunctis se petentibus
Dans salutis gaudium.

Off. ms. Faustae de Beccarinis in Monast. Visit. S. M. V. (Ord. Cist.) saec. 16. Cod. Senen. F VI 22.

33. In Translatione s. Gengulphi.

Ad Magnificat.

A. Recolenda gloriosi
Gengulphi praeconia
Pro voto [hunc] personando
celebrat ecclesia,
Cui congaudet in excelsis
angelorum curia,
Coronato post agonem
triumphali gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Contio nostra Deo
iubilans pia vota rependat,
Per quem martyrio
Gengulphus in axe coruscat.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir insignitus
clara stirpe germinis,
Tamquam lignum vitae florens
in decursu fluminis,
Fructum dedit ante Deum
pretiosi sanguinis.

2. Disciplinam apprehendens
puritatis animo

Serviebat vir beatus
in timore Domino,
Pro quo tandem mortem tulit
felici martyrio.

3. Adversantes vicit hostes
circumdantis populi
Et contrivit peccatorum
dentes scuto fidei,
Coronandus inter choros
senatus aetherei.

Responsoria.

1. Gloria lausque Deo
per saecula cuncta resultet,
Per quem sancta Sion
victrici pignore gaudet,
Dum sic martyrii
numerosa prole refulget.
V. Quam specialis amor
matris pia viscera complet!

2. Gengulphus martyr
titulis insignis avorum,
Stemmate reque potens
et culmine fretus honorum,
Dulce decus generis
compsit dulcedine morum,
V. Pro Christo patiens
certamina dura laborum.

3. Lingonis urbs felix
divinum nacta virorem,
Parturiens roseum
viridi de caespite florem,
Gengulphi meritis
dignum diffudit odorem,
V. Sicut fructifera
produxit oliva saporem.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocavit Deum suum
amator iustitiae,
Ut ab illo procul pellens
maerorem tristitiae
Vultum eius consignaret -
splendore laetitiae.

2. Scuto bonae voluntatis
in agone praeditus,
Linguam nequam et dolosam
nihil prorsus veritus,
Operantes vanitatem
vicit martyr inclitus.

3. Iustum sanctus se confidens
habiturum iudicem
Procellosum peccatorum
devitando calicem
Transmigrabat gloriosus
ad virtutum apicem.

Responsoria.

1. Dux venerandus emit
collato munere fontem,
Utque viri sancti
fieret memorabile nomen,
Transtulit externam
pius hunc Deus in regionem;
V. Servat adhuc veterem
laticis fons ille colorem.

2. Dum solito more
regis dormiret in aula,
Ne Domini servum
vexaret nox tenebrosa,
Caelitus accendi
meruit deiecta lucerna;
V. Rex stupuit mirans,
quia ter virtute superna.

3. Martyr et athleta
fidei fervendo calore
Terrea contemnens
vitae caelestis amore
Fulget in excelsis
celebri Gengulphus honore,
V. Martyrii roseo
radians super astra cruore.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Montis Dei semper optans
sanctus heres fieri
Et caelestis habitator
esse tabernaculi
Totis votis affectabat
coronam martyrii.

2. Magna satis ante Deum
beatorum gloria,
Qui coronat decertantes
felici victoria,
Vitam praestans longiorem
per aeterna saecula.

3. Quam beatus, qui in vanum
non accepit animam,
Mundo corde, pura manu
servans innocentiam!
Hic salutem obtinebit
et misericordiam.

Responsoria.

1. Coniugis incestae
potuit nudare reatus
Frigidus in fonte
lapis a duce sanctificatus,
Dum cute detracta
digitis cadit ungnis abactus;
V. Terribilis Deus hic
districtius est operatus.

2. Miles Christi gloriose,
Gengulphe sanctissime,
tuo pio interventu
Culpas nostras ablue,
V. ut caelestis regni sedes
Valeamus scandere.

3. O quam mira Dei
pietas virtusque refulget,
Per quem Gengulphus
signorum iubare splendet;
Arcet enim febres,
requiem dat daemoniosis,
Praecipue piat hos,
quos pestifer inficit ignis;
V. Omnibus optatae
donat pia vota salutis

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Triumphali fine sanctus
translatus ad aethera,
Sicut crebra incessanter
protestantur opera,
Claris signis illustratur
post beata funera.

2. Dum Gerardus praesul sacra
Tullum defert pignora,
Fragor venti ter extinxit
cerae luminaria,
Sed haec Deus reparavit
propter sancti merita.

3. Caecus supplex [est] prostratus
in beato limine
Et post Christum invocato
sancti viri nomine
Sospitatem est adeptus
reparato lumine.

4. Captus quidam vir evadens
templum sancti subiit,
Quem perversae mentis homo
extra templum reppulit,
Unde reus mox a terra
absorptus interiit.

5. Iam veterno lapsu pendens
ruebat maceria,
Quam sic pronam diu fixit
viri Dei gratia,
Donec plebis procedentis
pertransirent agmina

Ad Benedictus.

A. Tua, Christe, sunt ubique
laudanda miracula,

Qui in sanctis gloriosus
facis mirabilia,
Tu es, Deus, benedictus
per aeterna saecula.

Brev. Tullense imp. Mussiponti 1595. — In 1. Noct. A 2, 4 Domini. —

34. De sancto Gaudioso.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sedenti super cathedra
Exsultet cum ecclesia
Populus clamore,
Agens laeta sollemnia
Et iubila praeconia
Plena devotione.

2. Lux exorta rutila,
Cum sacra carnis germina
Pullulant splendore,
Sicque doctrina varia
Cumulat suspiria
Fervida amore.

3. Rosam rubentem obtulit
Finiens per incendium
Vitam Christo, cui credidit,
Et puritatis lilium.

4. Agmina prae ceteris
Laudent Salernitana
Pro tanti patris culmine
Voce cotidiana.

Ad Magnificat.

A. O stupor, o gaudium,
O dator caecis luminum,
O claudis gressum praevium,
Miserorum auriga,
Consors existens superum,
Specta praesens exsilium
Et lacrimarum gemitum,
Egentium quadriga.
Fuisti pastus pauperum,
Saginatio inopum,
Abiectorum solacium
Et daemonum pedica,
Ad devotum collegium
Converte mentis oculum
Et pietatis viscera,
Nos Christo mente dica.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic vir anachoriticae
Perfectionis forma,
Contionis ierarchicae
Micuit quasi norma.

2. Excelsi dextra copiam
Charismatum effudit,
Mentis intellegentiam
Per saecula diffudit.

3. Mansuescit humiliter,
Dum Christum imitatur,
Celso throno sublimiter
Patribus sociatur.

4. Pertractum ad altaria
Sedule celebrantem
Laeva monstrat taeterrima
De caelis acceptantem.

5. Iam liber manu mutila
Fervet devotione,
Dextera fulva rutilat
In consecratione.

6. Ductus ad sacrificium
Per angelum monetur,
Ut sacrum ministerium
Assensus celebretur.

Responsoria.

1. Produxit auctor omnium
   De stirpe puellari
   Mirum clare praeludium
   De genere regali,
   Habet tenellum vasculum
   Sanctitate mentali;
V. Paci iunctum amabili
   Orbi monstrat vertibili
   Lucem et divinali.

2. Leprosum illum sordidum,
   Putri caduco corpore
   Qui carne defluebat,
   Factum mundi spectaculum
   Abstersa cutis sanie
   Saliva liniebat:
V. Sanat perfecte languidum
   Omni propulso vulnere,
   Dum ipsum abstergebat.

3. Optata sapientia
   Venit per abstinentiam
   Ingentis Salomonis,
   Spernit et refulgentiam,
   Orbicularem gloriam
   Imaginis decoris,
V. Carnem mundumque conterens,
   Vectem nudatam deferens
   Tractu devotionis.

4. Mundi contemptor exstitit
   Culmen indignum suscipere
   Se fatur subditorum,
   Quem praesul grate recipit,
   Verbo salutis adfluit
   In ordine polorum,
V. Gemens alta suspiria
   Multiplicat, oracula
   Cum pilis camelorum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cor pietatis gratia
   Ad plene delibutum
   Saccum plenum pecunia
   Ostendit distributum.

2. Panem salutis attulit
   Famelicis ac stratis,
   Angelus lucis obtulit
   Sacculum pietatis.

3. Ut novis alimoniis
   Cessavit famis pestis,
   Suffecit elemosynis
   Saccus ille caelestis.

4. Audit hoc sanctissimus
   Pietatis custos,
   Sed agit promptissimus,
   Consolatur maestos.

5. Trahe nos ad sidera,
   Pater invocate,
   Cordis desideria
   Replens bonitate.

6. Ponit in caelestibus,
   Sed non in pertusum,
   Quod datur pauperibus
   Per numen diffusum.

Responsoria.

1. Gaudiosus in publicum
   Verba vitae serendo,
   Factus praeco caelestium
   Populum admonendo,
   Stabat ad puerperium
   Mulier pariendo,
V. Supplevit lumen caelicum
   Flagrans mentis incendium
   Sic distans audiendo.

2. Leprosis praestat oscula,
   Irradiata plantula
   Servit et sauciatis.
   Frangit domat[que] vitia,
   Auget superna opera
   Indagine claritatis;
V. Sidus clarum emicuit,
   Procul sermo insonuit
   Apice veritatis.

3. Functus gradu authentico,
Vultu nitens angelico
In veste pastorali,
Spreto pravo consortio
Oves redimit otio
Cultro pontificali.
V. Mulierum munuscula
Fugit et eius oscula
Pro vita virginali.

4. Cibum flexis proplitibus
Assidue pauperibus
Non cessat ministrare,
Sicque praelatus altius
Humilitatis actibus
Nitet in praedicare,
V. Quam summi patris filius
Peroptat sed in melius
Pro cunctis laborare.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Vernat in miraculis,
Dum esset viator,
Nunc profundit singulis
Sistens contemplator.

Responsoria.

1. Cum sinistram purrissimam
Mulier osculatur,
Extunc per noxam flammeam
Sancti mens titillatur,
Capit cum dextra rompheam,
Sinistra resecatur.
V. Manum illam obnoxiam
Per vocem evangelicam
Tollit, dum stimulatur.

2. Dum sanctus hic ut mutilus
Desiit celebrare,
Insolitum hoc populus
Coeperat mussitare,
Sed latens mentis gemitus
Pavebat revelare,
V. Cum manum nigram angelus
Ferens missus caelitus
Iubet sacrificare.

3. Draco ille teterrimus,
Qui virus fundens noxius
Omnem hanc regionem
Vastabat ferus pessimus,
Flatu necans pestiferus,
Vomens contagionem,
V. Hunc sanctus celeberrimus
Fugat pulsum remotius
Per solam iussionem.

4. Atrox famis inedia
Exinanitum populum
Consumens perimebat,
Victus omnis inopia
Panis tollens edulium
Pariter defluebat;
V. Motus misericordia
Pro plebis alimonia
Cuncta distribuebat.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dum Gaudiosus praeviis
Orationum studiis
In Domino confisus,
Inter arma micantia
Se in salutis foedera
Est athleta provisus.

2. Hic concitos ad proelium
Et ad mortis excidium
Cives Beneventanos
Flectit ad pacis vinculum
Per solum iussum caelicum
Contra Salernitanos.

3. Tres tenet in prodigiis
Ordines: miraculis
Potestates pellit,
Feritates iaculis,
Largitate muneris
Daemones expellit.

4. Doctus per flamen spiritus
Se dedicavit funditus
Servire creatori,
Spernens mundum penitus,
Donis perfusus caelitus,
Innixus redemptori.

5. Laudans in cordis iubilo
Decachordo psalterio
Melodi symphonia,
Haec est plena devotio
Gaudiosi praecordio
Exsultans melodia.

Ad Benedictus.

A. O praesul fragrans meritis,
Spretis ad plenum deviis
Et abiectis lasciviis
Ac mundanis illecebris
Carne maceratus,
Refectus exstas praemiis
Illis summis collegiis
Sociatus aethereis
Et civibus caelicolis
Rosis laureatus;
Nobis assis miseris
Et pressurarum taediis,
Lacrimarum profluviis,
Pater, miseratus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O virum mirabilem,
Cuius vestis in liquidis
Undis exstat vehiculum
Quasi navis perfecta!
Fugiebat a perfidis,
Deferens sancti pallium,
Super ipsum stans solidum
Aqua tunc refecta.
Aciem verte luminis
Ad peccatorum barathrum,
Ne immergens periculum,
Labae praecipitium
In plebe sit subiecta.

Per Octavam.

Ad Magnificat.

A. O lumen ecclesiae,
Doctor veritatis,
Pontifex egregie,
Norma caritatis,
Aquam sapientiae
Propinasti gratis,
Praedicator gratiae,
Nos iunge beatis.

Officium ms. SS. Fortunatae et Gaudiosi saec. 16. Cod. Vatican. Reg. 1797. A. — Officium s. Fortunatae V. et M. et s. Gaudiosi E. et C. imp. Neapoli (Joseph Cacchius) 1568. B. —
In 1. Vesp. A 1, 1 cathedram B. — A 1, 4 Augens B. — A 4, 2 Salernitani B. — A 4, 3 patre A. — Ad Magn. 1 stupor et gaudium A. — Ibid. 6 auxilium. — Ibid. 10 Saginatibus A, Saginatis B. — Ibid. 11 solacium fehlt B. — Ibid. 15 pietate viscerum A. — In 1. Noct. A 2, 4 Dei secreta diffudit. — A 4, 3 teterriam A, taeterrima B. — R 1, 9 Lucens B — R 2, 5 cunctis A. — R 2, 6 Sana A. — R 3, 4 revulgentiam A; redolentiam B. — R 4, 4 praesul postea recipit B. — R 4, 5 adfuit A. — In 2. Noct. A 2, 1 Pacem salutis AB. — A 2, 2 ac statis A. — A 3, 3 Sufficit A. — A 6, 3 Quid B. — R 1, 8 Fragaus A, Fragrans B. — R 2, 1 Leprosus B. — R 2, 4 Fragit A; vitiat AB. — R 2, 5 Angit AB — R 3, 5 otio fehlt B. — R 3, 5 Munere pontificali B. — R 3, 7 Mulierum nebulam AB. — R 4, 4 altus B. — R 4, 6 in fehlt B. — In 3. Noct. A 1, 3 perfundit B. — A 1, 4 Exsistens B. — R 1, 3 flammineam B. — R 1, 4 mentis B. — R 4, 6 reverale B. — R 3, 2 fundebat B. — R 3, 5 pestifera B. — R 4, 2 Exinanitu. — In Laud. A 1, 4 Intra AB. — A 1, 5 Se ut salutis AB. — A 2, 1 Hic cunctos ad B. — A 3, 5 muneris fehlt B. — A 5, 3 Melodis. — Ad Ben. A 6 Refertus B. — Ibid. 8 Sociatus et herois B. — Ibid. 10 laureatis A. — Ibid 11 assit A. — In 2. Vesp. Ad Magn. A

fehlt B; statt dessen die A per octavam. — Hymnen: Supernae lucis claritas und Iesu, lux vera mentium. Aus B auch in Acta SS. Oct. XI. 903 ff.

35. De sancto Georgio.

In 1. Vesperis.

R. Coepit praeses contristari,
Se a sancto superari
Erubescens doluit
Et dolens erubuit,
Conversus ad alia
Impia consilia
Cessat a suppliciis,
Cogitat blanditiis
Posse mentem immutari
A fide, quam docuit;
V. Ridens martyr blandientem
Aeque sicut deterrentem,
Exaltari, coronari
Meruit.

Prosa.

1. Cogitabat Dacianus
Martyrem seducere
Blandimentis, quem tormentis
Non valebat vincere.

2. Firma petra fixam mentis
Ancoram evellere
Coepit verbis vir profanus
Mollibus insistere.

3. Dabat sanctus verba ventis
Nolens acquiescere,
Plus amabat et optabat
Crebro caedi verbere,

4. Exspectatam et optatam
Coronam percipere;
Post labores et dolores
Fracto carnis carcere
Coronari meruit.

Ad Magnificat.

A. Magnificemus principem
Magnificantem militem,
Qui coronae participem
Fecit in regno divitem,
Caeli civem, non hospitem,
Georgium,
Cuius magnitudinis
Nullum est initium
Nullus erit finis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Auctorem rerum omnium
Laudet turba fidelium,
Qui martyrem egregium
Coronavit Georgium.

In 1. Nocturno,

Antiphonae.

1. Non in via culpae stetit
Ideoque vera metit
Gaudia Georgius.

2. Fremit frendens Dacianus,
Sanctum martyrem profanus
Membris sectis laniat.

3. Susceptor meus, Domine,
Tu es, pro cuius nomine
Patior fuso sanguine.

Responsoria.

1. Miremur admirabilem
In sanctis suis omnibus,
Deum desiderabilem
In cunctis terrae finibus,
Collaudemus laudabilem
In singulis operibus,
Gloriosum, amabilem
Universis fidelibus,

V. Cuius suberbos
deicit potentia,
Corde benigno
respicit humilia.

2. Dum regnaret Dacianus,
Sacrilegus et profanus,
Christi nomen
exosum habuit,
Dis culturam
vanam exhibuit,
Ad tormenta
fideles rapuit;
V. Georgius
videns ingemuit
Tyrannoque
sese opposuit.

3. Sapienti
usus consilio,
Ne tardaret
rerum retentio
Iter ad Dominum,
Aurum non modicum,
Quod habuit,
Egenis distribuit,
Ut currat expeditius
Et tutius
Ad patrem luminum.
V. Mox vultu interrito
Tyrannum intuetur,
Timore deposito
Christum confitetur.

In 2. Nocturno,

Antiphonae.

1. Invocantem exaudivit
Sanctum suum Dominus,
Hoste victo vita vivit,
Cuius non est terminus.

2. Verba mea percipe
Auribus clamosa,
Frangi, Deus, praecipe
Idola exosa.

3. O quam admirabile
Nomen tuum, Domine,
Qui confringis sculptile,
Quod est sine numine.

Responsoria.

1. Clamat miles: Quid profane
Sic insanis Daciane
Et adoras idola?
Ego sum christicola,
Deum unum verum colo,
Qui creavit omnia,
Huic offere puri volo
Cordis sacrificia.
V. Ipsi soli servio,
Pro quo persecutio
Saevit in ecclesia.

2. Dii tui sunt
vere daemonia,
Inimica
humano generi,
Simulacra
sensu carentia,
Muta et surda
iubeto conteri,
Nullum numen
inesse operi
Crede mortalium.
Supra nos est,
in nobis habitat
Creator omnium,
V. Hunc adora et honora,
Ipsum ama, ipsum time,
Si vis salutem animae.

4. Ad haec verba fit insanus
Nec se capit Dacianus
Prae cordis insania,
Inflammatus est furore
Nec recedit ab errore,
Nam Deum pesequentium
Crescens semper ad odium
Ascendit superbia.
V. Ad exquisita rapitur
Et trahitur
Velocius
Supplicia Georgius.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In Domino confidens
Et praesidem deridens
Tormenta non timuit
Nec terrores horruit.

2. Ingressus sine macula,
Operatus iustitiam,
Hic tua tabernacula
Elegit domum propriam.

3. Corona de lapide
Pretioso decoratur,
Purpurea chlamyde
In excelsis honoratur.

Responsoria.

1. Omne genus tormentorum
In conspectu beatorum
Oculorum ponitur,
Ferrea erigitur
Serras velut gladios
Nefarios
Habens in se rota;
Ut concludam brevius,
Quidquid potest gravius
Cogitari,
Iubet praeses praeparari,
Sed martyr Georgius
Mente stat immota.

V. Aurum in fornace
Comprobatur,
Hic purgatur.
Ut fruatur
Perpetua pace.

2. Sic vinum elicitur,
Cum calcata premitur
Uva torculari,
Sic excussa palea
Defertur ad horrea
Granum modo pari;
Ferrum fit splendidius
Et clarius
Iussum elimari.

V. Sic maiorem dat odorem
Tus iniectum ignibus,
Sonum reddit altiorem
Chorda tensa manibus.

3. Sale superposito
Redivivus subito
Redit dolor vulnerum,
Dum tortetur, non terretur,
Iesum magis confitetur,
Stabat victus et afflictus
Plenus praeses scelerum.

V. Quanto poena acrior,
Tanto miles fortior
Animatur ad certamen,
In quo spirat sanctum flamem.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. In aeternum
regnabit Dominus,
Cuius regni
non erit terminus.

3. Iubilate et servite
Domino in sobria
Exsultatione,
Portas eius introite.

3. Ad te de luce vigilo,
Deus meus,
et tibi iubilo
Pulso procul
a corde nubilo.

4. Benedicat creatori
Omnis creatura,
Suum plasma plasmatori,
Factori factura.

5. Sol, luna et omnia
Caeli luminaria
Laudant Deum, qui propria
Potentia
Curvat imperia.

Ad Benedictus.

A. Benedictus rex invictus,
Pro quo multis est afflictus
Pressuris Georgius,
Nobis sit propitius.

In 2. Vesperis.

R. Pretiosam stolam lavit
Et in agni dealbavit
Sanguine Georgius,
Pro fide, quam exaltavit,
Adhuc pugnat ut pugnavit
Bellator egregius.
V. Qui iuxta morem solitum
Christianorum militum
Semper praeit exercitum.

Prosa.

1 a. Ut pro fide catholica
Pugnet, chors angelica

1 b. Descendit saepe praevio
Sacro duce Georgio.

2 a. Cum veste candida,
Nimis splendida.

2 b. Fugit perterritus
Mox exercitus

3 a. Infidelis populi
Et ultore gladio
Sternuntur in proelio
Nostrae pacis aemuli.

3 b. Facta strage vincitur
Inimica legio,
A multis agnoscitur
Castrorum in medio.

4 a. Dux eorum bellatorum
In candore et nitore
Se ostendens habitus
Praecedit exercitus.

4 b. Turba cadit, quam invadit,
Hostis cedit, victor redit
Ad caelos Georgius,
Bellator egregius.

Ad Magnificat.

A. Magnificemus Dominum,
Qui pretioso sanguine
Natus Maria virgine
Detersit sordes criminum,
Ponens dolori terminum,
Qui Dacianum expulit
Et Georgium transtulit
Ad regionem luminum.

Brev. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Archiep. Utinen. Oct. 10. A. — Antiph. ms. Civitatense saec. 14. Cod. Civitaten. LVII. add. saec. 15. B. — Brev. ms. Civitatense anni 1476. Cod. Civitaten. LXXIV (28). C. — Auch in: Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XLVIII. — Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XLIV. — In 1. Vesp. Prosa fehlt AC. — In 1. Noct. A 1, 4 Nobis sit propitius AC. — R 3, 8 tribuit B. — In 2. Noct. R 2, 13 et in nobis ABC. — In 3. Noct A 2, 2 Operatusque ABC. — R 1, 16 Hic probatur A. — R 2, 11 Tus ictum. — R 3, 4 Dum tortetur A. — Vor R 2 schiebt B folgendes R ein:

Lampadarum latera
Igne concremantur,
Nuda patent viscera,
Fibrae reserantur,
Pedes, manus, cetera
Membra laniantur,
Vulnerantur vulnera,
Nullus locus est illaesus.
V. Invocatur iugiter,
Quam tenet memoriter,
Qui praesens est omnibus
Ipsum invocantibus
Vere et non ficte.

In 2. Vesp. R und Prosa fehlen AC.

36. De s. Gerardo Cenadiensi.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Aurea iam saecula
   Diem adduxerunt,
   Quo Gerardi specula
   Mundo claruerunt

2. Laetabunda iubilet
   Mater filiorum,
   Gaudia multiplicet
   Gaudiis eorum.

3. Gratiarum actio
   Patri sonet luminum,
   Et reis remissio
   Donetur peccaminum.

4. In tui memoriam
   Dona congregatis
   Hostium victoriam
   Meritis beatis.

5. Iustus Deus iustitias
   Servi sui dilexit
   Et ad caeli delicias
   Dilectum iam evexit.

Ad Magnificat.

A. Claret dies,
   claret sollemnitas,
   Quo Gerardi
   refulsit sanctitas.
   Chorus caelum
   propulset vocibus.
   Reddat melos
   sanctis affectibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Trinum et unum
adoremus Dominum,
qui felici martyrio
coronavit beatum Gerardum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In sede pestilentiae
   Sanctus Dei non sedit,
   Sed cathedram iustitiae
   Christi martyr accedit.

2. In timore laetitiae
   Christi martyr servivit
   Et documentis gratiae
   Devotus oboedivit.

3. In Dei tabernaculo
   Gerardus habitavit
   Et terso vitae speculo
   De hoste triumphavit.

4. Sanctus contuso vertice
   Martyrio sacratur
   Et sic a summo iudice
   [Honore] coronatur.

5. Innocens iste manibus
   Ascendit [montem] Domini
   Et sanctae legis passibus
   Servit aeterno numini.

6. Iuste iustus laetabitur
   In auctore bonorum,
   In quo sperans laudabitur
   Rectitudo sanctorum.

Responsoria.

1. Urbs praecelsa Venetorum,
   Laudes Dei nuntia,
   Decorata luce morum
   Dei providentia,
   Qui Gerardum dat decorum
   Intra tua limina.

V. *Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei.*

2. Dei gratia praeventus
   Devotus efficitur,
   Salutaribus intentus
   Regulae subicitur,
   Via carnis non detentus
   Via Christi graditur.

V. *In quo corrigit adulescentior viam suam? in custodiendo sermones tuos.*

3. Adulescens mente cernit
   Paradisi gaudia,
   Pauper sepulcri decernit
   Videre magnalia,
   Vita mundus mundum spernit
   Et parentum grandia.

V. *Beatus vir, cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit in loco lacrimarum.*

4. Autrum quaerens carnem terit
   Mauri contubernio,
   Rex ingressus hunc reducit
   Maceratum eremo
   Et in praesulem elegit
   Et magistrum populo.

V. *Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Deus praeclaris meritis
   Sanctum mirificavit
   Et hostibus perterritis
   Electum sublimavit.

2. Beatus, quem elegeris,
   Deus, de mundi carcere,
   Beatus, quem assumpseris
   Omni deleto crimine.

3. Mundus mundum abhorruit,
   Ut cedrus elevatus
   Et sicut palma floruit
   Spe vitae sublimatus.

4. Iustus Deus iustitias
   Servi sui dilexit
   Et ad caeli delicias
   Dilectum suum vexit.

Responsoria.

1. Veneratur hic dilectus
   Et pater efficitur,
   Crescit numerus electus
   Et fide concipitur,
   Templa struit, sed perfectus
   Humilis cognoscitur.

V. *Permanet in aeternum in conspectu Dei, misericordiam et veritatem eius qui requiret.*

2. Mentis fastum hic detestans
   Dat manum ad fortia
   Et leprosis stratum praestans
   Relevat mancipia,
   De silvis ligna sequestrans
   Prava fugit otia.

V. *Videant pauperes et laetentur, quaerite Deum, et veniet animo nostro pravo.*

3. Donis prophetiae plenus
   Futura praenuntiat
   Regi, sed mente serenus
   Populis insinuat,
   Quod seditionis [genus]
   Illis superveniat.

V. *Os iusti meditabitur sapientiam, et lingua eius loquetur iudicium.*

4. Sacra dies illucescit,
   Quo vir sanctus celebrat,
   Sed de morte spes accrescit,
   Quod ipse praedixerat,
   Christi fides hunc erexit,
   Ne quid[quam] iam timeat.

V. *Considerat peccator iustum et quaerit mortificare eum.*

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Ait fratribus: ad cenam
agni [Dei] ducimur,
Turbam videns fraudis plenam
Mente non concutitur,
Sed ostendit hanc amoenam,
Dum saxis opprimitur.
V. *Dominus autem non dereliquit eum in manibus eius nec damnabit illum, cum iudicabitur illi.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ad laudes gratiae
surgat ecclesia,
Cui spem veniae
donat memoria
Martyris inclita.

2. O aurora
super terram diescens
Et lux meridiano
caelos illustrans,
Nos in vim luminis
recipe foris lucere
Et intus suaviter
ardere concede.

3. Prima luc[ern]is propriis
Lux ipsa mundo rutilat,
Quam nectaris indiciis
Vita fuscata nubilat.

4. Gerardi alto merita,
Dum frenis continentiae
Norma carnis est subdita.
. . . .

5. Legit fructum ecclesia
Praeclare iam [virtutis],
Quos cernit per indicia
Praeclarae iuventutis.

Collect. ms Caietani Constantini saec. 17. Cod. Alexandrin. 95 (II). — In 1. Vesp. A 2, 1 Laetabundo. — A 2, 3 Gaudio. — A 5, 1 iustitiam. — In 2. Noct. A 2, 2 Dominus de mundi. — A 4, 4 evexit. — A 5 und 6 prosaisch. — In 3. Noct. A ad laud. prosaisch. — R 2—4 prosaisch. — In Laud. A 3, 2 ipse. — A 3, 3 Quem necteris iudiciis. — 4, 1 alto = exalto. — Ad Bened. A prosaisch. — In 2. Vesp. ad Magn. A wie in 1. Vesp.

37. De s. Gerardo Potentino.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laudet, eia, salvatorem,
Qui Gerardum confessorem
Sibi dedit in pastorem
Potentina contio.

2. Qui dum circa Dei forum
Lucra quaerit talentorum,
Regni consors fit caelorum
Spreto nequam otio.

3. Lege vigil in divina
Christi fulsit in doctrina
Quasi stella matutina
In nebulae medio.

4. Hinc adeptus est aeterna,
Domo gaudet in superna,
Qui refulsit ut lucerna
Sanctitatis radio.

5. Tua nos oratione
Salvans in hac regione
Fac et caeli mansione
Christi frui gaudio.

R. Sancte Gerarde, tuis
famulis succurre benigne
Et fac nos omnes
meritis iungi tibi digne,
V. Ora devoto
pro clero, pro grege toto
Intercede pie,
da prospera fine remoto,
Sentiat ut celebrans
hoc festum dona salutis.

Ad Magnificat.

A. Ad honorem salvatoris
exsultet ecclesia,
Nam Gerardi confessoris
Rutilant sollemnia,
Ortus causa cum canoris
Vocibus Placentia
Laudet, causa sed honoris
Gaudeat Potentia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus regem summum
Mentibus supplicibus,
Qui Gerardum confessorem
Caeli iunxit civibus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Venit ab Italia
Domino ducente Gerardus.

2. Ipse Placentinus
civis placuit bene Christo.

3. Fitque Potentinus
doctor sic postea praesul.

Responsoria.

1. Praesulis eximii
festa cane, contio laeta,
Et dignas laudes
persolve Deo sine meta;
V. Gaude, festa cohors,
gaudet provincia tota.

2. Ecclesiam rexit,
dictando magnificavit
Commissumque gregem
faciendo, docendo, beavit,
V. Sobrius, ornatus,
prudens, mitisque pudicus.

3. Pervigil et sollers,
cautus, patiensque benignus,
Cultor iustitiae,
rectus, pius, undique dignus,
V. Lector et assiduus,
doctor, largitor egenis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quadam die visitando
dum iret parochiam
Quandam, beatae Mariae
venit ad ecclesiam.

2. Sitientes fratres eius
nec non et familiae
Vinum, quod non erat ibi,
magis petunt anxie.

4. Fertur aqua de mandato
praesulis sanctissimi,
Signat aquam et fit vinum
saporis dulcissimi.

Responsoria.

1. Cernentes socii
tantum mirabile signum,
Immensae reputant
hunc laudis munere dignum,
V. Sed Domini famulus
refugit praeconia famae.

2. Exigit a sociis
sibi fida mente caveri,

Ne nisi post mortem
praesumant visa fateri,
V. Spernens adplausus
vacuos vulgaris honoris.

3. Praesentis vitae
dimittens lubrica castra
Terrea commutat
caelo, dum migrat ad astra,
V. Pro carnis pugna
caelestem sumere palmam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Anno migrat in octavo,
Iam relicto mundo pravo
Tendit ad caelestia.

2. Gaudet chorus angelorum,
Sacrum sacer auget chorum,
Caeli gaudet curia.

3. Ibi perstat advocatus,
Nostros levigat reatus
Voce precatoria.

Responsoria.

1. Flet populus, gaudet
caelum, caelestia pangunt
Agmina, dulcisonis
melodiis organa tangunt,
V. Quod datur his socius,
quod amicus crescit amicis.

2. Congaudet aegris
subita veniente salute,
Pelluntur morbi,
febresque fugantur acutae,
V. Redduntur claudis
gressus et lumina caecis.

3. O lumen patriae,
populi dux, gloria cleri,
Digneris precibus
nos, sancte Gerarde, tueri,
Illustra patriam,
populum rege, protege clerum,
V. Ut tecum simus
per saecula cuncta dierum,
Cernentes pariter
lumen de lumine verum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Cantemus Domino
laudum praeconia trino,
Ut per patronum
praebeat omne bonum.

2. Laudemus Dominum
iubilantes voce canora,
Cuncta Deo resonent
in sacris laudibus ora.

3. Psallamus pariter
caelesti cantica regi,
Ut mereamur eo
cuncta regente regi.

4. Laude creatori
benedicite cuncta creata
Exsultando Deum
sibi dicite cantica grata.

5. Caelum, terra, mare,
simul his contenta resultent,
Cymbala, psalterium,
reboantia tympana pulsent.

Ad Benedictus.

A. Exsultemus in hac die
cummulato gaudio
Celebrantes sancti viri
festa cum tripudio.
Sancte nos Gerarde iuva
tuo patrocinio,
Ut possimus collocari
supero palatio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Euge, Dei serve bone,
iam intrasti gaudium,
Post triumphum iam coronae
percepisti praemium;
Nos, qui sumus in agone,
Sic duc per hoc devium,
Ut caelesti mansione
Consequamur bravium.

In Commememoratione.

Ad Benedictus.

A. Tua nos oratione
Salvans in hac regione
Fac in caeli mansione
Christi frui gaudio.

Ad Magnificat.

A. Supplicat ex animo
tibi plebs tua, sancte Gerarde,
Impetret ut per te
posse placere Deo.

Collect. ms. Card. de S. Severina anni 1529. Cod. Arch. Vatic. X 98. — Zu dem Officium finden sich folgende Benedictiones:

In 1. Nocturno.

1. Confessor, praesta tua nos promere gesta.
2. Serve Dei vere, nos, sancte Gerarde, tuere.
3. Sis nobis praesto, quotiens precamur, adesto.

In 2. Nocturno.

1. Nos rege, confessor et Christi maxime messor
2. Et populum dita virtutibus, Israelita.
3. Culpae pellat onus veniam donando patronus.

In 3. Nocturno.

1. Auxilium turbis confessor condonet urbis.
2. Atque gregi dona, praesul, caelestia dona.

Bruchstücke dieses Officiums Acta SS. Oct. XIII. 471 aus P. Campi, Historia di Piacenza II, 382 ff.

38. De sancto Germano Antissiodorensi:

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Virtutum titulis
Germanus laude perenni
Floridus a populis
veneretur non prece segni.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex illustri
ortus prosapio
Hic Germanus
artium studia
Liberalia
voluntarius
Amplectitur,

2. Parabatur
[huic] eloquentia,
Praeditabat
iuris scientia,
Pontifici
[erat] iustitia
mox futuro.

3. Cum iuventus effloruit
Ducatus ei traditur,

Ut regeret populos
Diversis ducatibus
Constitutos.

Responsoria.

1. Divina virtus, omnium
Artifex mirabilium,
Germanum, ducem gentium,
Pastorem fecit ovium.
V. *Elegit eum Dominus ex omni carne et excelsum fecit illum.*

2. Cum sacerdos efficitur,
Hordeo corpus pascitur,
Cilicio comprimitur,
Cinis pro lecto sternitur
V. *Iugis ei erat gemitus, oratio perseverans.*

3. Loquuntur sibi mutuo
Cives caelestis patriae,
Sed quod vivus cum mortuo,
Hoc admirandae gratiae.
V. *Mirabilis Deus in sanctis suis, mirabilis in altis Dominus.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tonsuratur in clericum,
Qui princeps erat militum,
Sed haec fuit mutatio
Dexterae excelsi.

2. Processu vero temporis
Diu in lege Domini
Meditatur, sacerdotium
Suscepit invitus.

3. Erat autem fide igneus,
Torrens caelestis eloquii
Et praeceptorum operarius
Dei indefessus.

Responsoria.

1. Destinati supplicio
Mortis reatus pondere
Orationis pretio
Redimuntur a carcere.
V. *Dirupisti, Domine, vincula eorum et liberasti eos.*

2. Extremum diem clauserat
Volusiani filius,
Quem ad vitam accelerat
Germanus, Dei nuntius.
V. *Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini erexit eum.*

3. Vir nobilis ex genere,
Nobilior in opere
Sanctitatis, a carcere
Carnis migravit hodie,
Quem Christus ante transitum
Invitavit ad meritum
Reserando introitum
Ipsi perennis gloriae.
V. *Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! beatus vir, cui parasti ea!*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Post decessum antistitis
Domino revelante
Ab omnibus concorditer
Episcopus eligitur.

2. Noctibus nunquam vestitum,
Raro cingulum, raro
Calceamenta detraxit.

3. Prostratus super cineres,
Artatus in cilicio,
Quiescere vix poterat
Multo fessus martyrio.

Responsoria.

1. Pontifices, qui venerant
Ad viri Dei transitum,
Altercando diviserant
Inter se patris habitum.
V. *Regina sumpsit capsulam sanctorum reliquias continentem.*

2. Imperatrix sanctissimum
Corpus involvit sericis,
Quod transmisit ad Gallias
Victa prece pontificis.
V. *Rogaverat enim, ut gleba sui corporis patriae redderetur.*

3. Patronum excepit
civitas propria,
Sepulti corporis
custos ecclesia,
Cuius miraculis
fulget et gloria.
V. Personans laudibus
clerus cum populo
Ruit obviam
eius vehiculo.

Brev. Atrebatense imp. Atrebati 1595. — In 1. Noct. A 2, 3 Praedicationibus. A 2, 5 sq. Iustitiae pontifici. — Zugehörige Hymnen: Ad Vesp. et Matut.: „Sanctorum meritis . . . . vocum concordia"; ad Laud.: „Iste confessor meritis praeclarus" (Anal. XI, 146).

39. In Translatione s. Gertrudis Nivellensis.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gertrudis festa
veneremur sacraque gesta
Cum laetitia.

2. Huic viluit mundus,
placuit super omnia Christus
In pudicitia.

3. Corpus demacerat
et mundi lurida calcat
Prae abstinentia.

4. Aetatis iuvenis
annosaque mente pudica
Cum diligentia.

5. Pauperibus calida,
surdis caecisque medela
Per miracula.

Ad Magnificat.

A. Ave, Gertrudis, virgo grata,
Ex regali stirpe nata,
Leprosos mundare non sprevisti
Propter amorem Iesu Christi;
Caecis viam demonstrasti,
Pauperibus nummos collocasti,
Quibus tua hospitia
Dedisti suavissima.
O virgo, fideliter
Oraque suppliciter
Iesum, Mariae filium,
Ut nobis det hospitium
Hic et in suo palatio
Cum aeterno gaudio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In cordis iubilo
laudemus cunctipotentem,
Qui sibi Gertrudem
iunxit super omnia sanctam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gertrudis meritis
vivamus caelibe vita
Per saecula.

2. Congaudendo pias
canat haec plebs nunc sibi laudes
Per haec festa.

3. In cordis iubilo
Gertrudis gaudet in alto
Perenni gaudio.

Responsoria.

1. *Diem recolamus festum, quo Gertrudis virginis corpusculum summa cum laetitia est translatum,*
V. Corpus virgineum
meritis mirisque coruscum.

2. *Beatae Gertrudis corpori factus est sollemnior orationis locus, ut per eius intercessionem populo suo miscreatur Deus;*
V. Multum enim assidua
valet oratio munda.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Carnalem sprevit
sponsum, Christo sed adhaesit
Mente casta.

2. Non regem audivit,
sua verba statim refutavit
Abominans illa.

3. Ob haec vota fugit,
templum Domino praeparavit
Haereditate paterna.

Responsoria.

1. *O pia virgo, quae gaudes exsultando cum Domino,*
V. Fac, ut laetemur
aeterna morte fugata.

2. *Laudemus Dominum in cordis iubilo, quia beneplacitum est ei in te, o pia virgo;*
V. Esto soror nostra, ut
bene sit nostris animabus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec patre defuncto
matris monito oboedivit
Ut supplex filia.

2. Arae prostrata
sursum fit clarificata
Luce insueta.

3. Comam decidit
sacroque velamine vixit
Monastica vita.

Responsoria.

1. *Deus, sanctorum tuorum splendor mirabilis, meritis precibusque Gertrudis virginis*
V. Haec plebs christicola
potiatur caelibe vita.

2. Exsultet caeli regio,
Et mundialis machina,
Abyssus atque maria
Laudent Deum per saecula,
V. Namque Dei genitus
humilem iunxit sibi sponsam.

3. Patri natoque pariter
Sit decus, laus et gloria
Cum spiritu, qui iugiter
Regit, gubernat omnia,
V. Cui pia Gertrudis
congaudet omne per aevum.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Haec praeerat multis
Nivel monialibus annis,

Edocuit docta
pastorum dogmata sacra.

2. Ipsa sacris litteris
inhaesit tempore cuncto,
Et pastoris onus
facit, ut sibi maxime praesit.

3. Ter decies ternos
haec cum compleverit annos,
In Christo dormit,
per maxima mira refulsit.

4. Exacto decimo
Nivellae ferbuit anno
Ignis in exstructo
claustro, cui praefuit ipsa;
In flamma sursum est
eius conspecta figura.

5. Ignis ei cessit
cunctis astantibus illic,
Daemon et expavit;
nobis sua gratia prosit.

Ad Benedictus.

A. O Christi virgo, Gertrudis,
Intercede pro nobis miseris
Ad te confugientibus
Apud Christum Dominum,
Ne pro reatu criminum
Vexemur in perpetuum.

In 2. Vesperis.

R. Gertrudis, decus virginum,
Honor, exemplar, gloria,
Nostrorum nexus criminum
Solve [ora]tu, o pia,
Nobis virtutum cumulum
Procura precum copia,
Nostrae salutis aemulum
Nequam premens in hac via.
V. Virgo, coniuncta virgini,
Domino supplicemini,
Tuos rege per devia;
Lumen videre luminum
Post huius vitae terminum
Fac nos in caeli patria.

Gertrudis divae virginis Officium triplex secundum tria eiusdem virginis festa, suavissimis historiis et hymnis illustratum. Impr. Coloniae supra antiquum forum. In fero viro. Anno Domini 1513. — In 1. Noct. R 3 ganz prosaisch. — In 2. Noct. R 1 ganz prosaisch. — In 2. Vesp. R 10 Christo supplicamini. — Ibid. 11 regi. Dazu der Hymnus ad 1. Vesp.: Plaude mater ecclesia | Gertrudis — Das 3. (resp. 1). dieser drei Officien ist das Anal. XXVI, Nr. 19, mitgeteilte.

40. In Consecratione s. Gertrudis.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Hodiernae
lucis sollemnia
Congaudendo
colat ecclesia,
Qua Gertrudis velamine
Consecratur Dei munere.

2. O virtutum tu speculum,
Posce nobis suffragium,
Ut hoc possimus consequi,
Quo te gaudeamus perfrui.

3. In vocis iubilo
laudemus Dominum,
Qui est mirabilis
conditor hominum,
Quem virgo conspicit
in caeli patria,
In hymnis splendida
penetrans atria.

4. Laudemus Dominum
virginis filium,

Quem laudant virginum
chori nobilium,
Inter quos inclita
Gertrudis rutilat,
Cui nostra contio
gaudens coniubilat;
Quae pudicitiae
gestans insignia
Praestet cultoribus
dona perennia.

5. Sancta Gertrudis,
Intercede pro miseris
Ad te confugientibus
Apud Christum piissimum,
Regem atque Dominum,
Ut det nobis veniam peccatorum,
Et emendationem morum
Et gaudium sempiternum.

R. Virgo carens fraude,
celebri dignissima laude,
Velo vestitur
et virginibus stabilitur;
Mater sacrata
nunc gaudet luce beata.
V. Huius per merita
potiamur caelibe vita.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Annua iucundo
rutilant sollemnia mundo,
Gertrudis Christo
sacratur corpore sancto.

2. Praesulis Amandi
iussu mater venerandi
Claustro Gertrudem
velamine consecrat almam.

3. Virgo claustralis,
sacrata Deo monialis,
Pro cultu morum
curam capit ipsa sororum.

4. Virgo Deo teste
servat commissa modeste,
Christum mente ferens,
scripturae semper inhaerens.

5. Virginis ergo merae
famulos, pie Christe, tuere
Daque sibi gratum
nostrum fieri famulatum.

Officium triplex s. Gertrudis impr. Coloniae 1513. — In Laud. A 1, 2 rutilat. — A 1, 3 Christi. — Zugehörige Hymnen: In 1. Vesp. Assunt festa iubilaea; ad Laudes Iesu corona virginum | Tete Gertrudis coluit.

41. De s. Guilelmo Vercellensi.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. A teneris annis
Christi famulus Gulielmus
Contempsit mundum
Domini praecepta secutus.

2. Ferrea vincla sibi
circumdans membra domabat,
A vitiis liber,
virtutum munere plenus.

3. Aspera vestis ei
fuerat, vestigia nuda,
Sic patiens supplex
visebat limina sacra.

4. Apuliae tandem
feliciter attigit arva;
Felix, quae tantum
suscepit terra patronum!

5. Contentus modico
tenebat corpus aceto

Gratia caelestis
cuius sacra corda replerat.

6. Crux sibi deliciae,
fuerat crux gloria summa,
Post mortem vita
frueretur ut omne per aevum.

Responsoria.

4. O pie confessor,
votis, Guilelme, faveto
Atque tuis precibus
nobis concede iuvamen,
Iudicis ut faciem
mereamur cernere laeti,
V. Cum pius et iustus
veniet dare digna quibusque.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Filia dispensans
caeci vestigia patris;
Iustitiae solem
flexis genibus rogitantem
Solo ex odore
Guilelmus vidit adesse.

2. Iamque domum repetit
tenebris miserandus opacis,
Confestim lumen
Gulielmo orante recepit.

3. Per iuga Laceni
gradiens confessor et orans
Aspexit Christum,
cuius flagrabat amore.

4. O nimis excelsa,
nimis admiranda potestas!
Imperat ille feris,
fiunt praecepta iubentis.

5. Regna poli cupiens
multis comitantibus ire,
Exemplis, verbis
virtutum dogma docebat.

Responsoria.

2. Ardore quidam nimio
Sancti quidem itineris
Dum sacri viri monitis
Non vult praebere assensum,
Omni mora deposita
Mox accepta licentia
Iter aggreditur.
V. Cum autem iter faceret,
Est affectus verberibus.

4. O Gulielme pater,
famulorum suscipe vota
Nosque tuis precibus
festum sollenne colentes
Commendes iugiter
Christo, cui tu placuisti,
V. Pectore devoto
nos ut servire queamus.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. O sanctissime confessor
Gulielme Domini,
Supplicantum famulorum
exaudi precamina,
Tuis semper illis sancta
tribue suffragia,
Ut horrendis nos erepti
poenis de tartareis
Tecum, pater, collaetemur
in aeternis laudibus.

Responsoria.

4. Virtutum meritis,
Domini confessor amande,
Sic vestris precibus
nostros absolve reatus,
V. Ut tibi coniungi
mereamur in aede polorum.

Collect. ms. Constantini Gaetani saec. 17. Cod. Alexandrin. 93 (III). — In 2. Noct. A 1, 5 Solis odorem. — In 2. Noct. R 2, 9 Multis est affectus. — In 3. Noct. A 1. 6 fehlt. — Alle im vorstehenden fehlenden Teile des Officiums prosaisch.

42. De sancta Hedwige.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Advigis mirabilis,
Ornata sanctis moribus,
Carne, mente spectabilis,
Nos iuva tuis precibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem gloriosum
Semper collaudemus,
Advigisque sponsum,
Christum adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tempus puerile
Percurrens puella
Cor gessit senile
Aetate tenella.

2. Mens fuit angelica,
Forma gratiosa,
Vita evangelica
Morsque pretiosa.

3. Haec honestis moribus
Exstitit ornata,
Ceteris virtutibus
Plenius dotata.

Responsoria.

1. Sicut Rachel emicuit
Venustam habens faciem
Et quasi Lia genuit
Fecunditatis subolem;

V. Contemplari nititur
Deum mente pura,
Coniugi obsequitur
Legis reddens iura.

2. Postquam suscepit subolem,
Manere casta postulat,
Sponsum sanctum et nobilem
Ad castitatem provocat;

V. Carnis spurcitiae
Vitans conubia
Vota munditiae
Quaerit salubria.

3. Sponsi soluta vinculo
Se totam Deo dedicat,
Spreto praesenti saeculo
Ad caelum mentem applicat;

V. Hostis insidias
Cernens celeriter,
Mundi blanditias
Spernit viriliter.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctum monasterium
Intrat feminarum,
Ubi ministerium
Agit gratiarum.

2. Divinum officium
Audiens ferventer,
Sacrum sacrificium
Sumit reverenter.

3. Flere mortem Domini
Iugiter conatur,
Pro te, Christe, dulciter
Saepe lacrimatur.

Responsoria.

1. Piis gestans visceribus
Miserias languentium,
Saniem suis manibus
Detergebat dolentium.
V. Gemens cum gementibus
Se iis conformabat,
Gaudens cum gaudentibus
Singulos amabat.

2. Natus ipsius unicus
Dux exstitit Silesiae,
Quem gladius Tartaricus
Necat [dirae] malitiae,
V. De cuius martyrio
Renuit plorare,
Optat desiderio
Cum illo regnare.

3. Pauperibus compatiens
Eos fovere studuit
Ac paupertatem diligens
Sua largiri voluit,
V. Abstinere nititur,
Multum vigilavit
Cilicio utitur,
Se quoque domavit.

Responsoria.

1. Vitam, mores et habitum,
Crebra pandunt prodigia,
Felicem eius obitum
Clara clamant miracula.
V. Mulieri perditum
Visum reparavit,
Cum ipsius meritum
Illa imploravit.

2. Clemens, antistes inclitus,
Advigem sanctis coetibus
Adgregatam divinitus
Colendam confert omnibus.
V. Viterbii sollemniter
Haec canonizatur,
Ubi annualiter
Festum celebratur.

3. Gaudeamus in Domino,
Festum Advigis inclitum
Celebrantes, cum iubilo
Nostrum solvamus debitum.
V. Venerandam praebuit
Pastor hanc matronam
Atque coli praecipit
Nobilem Polonam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec sanctis stigmatibus
Fertur insignita,
Cunctis aromatibus
Virtutum munita.

2. Humilis, pacifica,
Plena claritate,
Tribuit magnifica
Cum hilaritate.

3. Carnis nexu solvitur,
Gaudens ad caelorum
Regnum felix vehitur
Manu angelorum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Rota molae premitur,
Puer et necatur,
Sed per Advigem redditur
Vita et sanatur.

2. Clauda gressum recipit,
Cum femur putrescit,
De quo vermis scaturit,
Sed sana recessit.

3. Tibiae gracilitas
Tantum inspissatur,
Quod gressus facilitas
Puero donatur.

4. Paralysi perditum
Latus cancerosum
Est usui redditum,
Factum virtuosum.

5. Membra paralytica,
Usu iam privata,
Virtute mirifica
Sunt consolidata.

Ad Benedictus.

A. Benedictus
sit rex pacificus,
In Advige
qui est mirificus,
Donans ei
dona magnificus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificat rex gloriae
Advigem in miraculis,
Magnificam ecclesiae
Ostendit in prodigiis;
Magnificemus hodie
Ipsam laetis praeconiis.

Collect. ms. Constantini Gaetani saec. 17. Cod. Alexandrin. 95. — In Laud. A 4, 1 In paraclisi.

43. De ss. Helaro et Taciano et Sociis.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Haec vera fraternitas
Nunquam violanda,
Sancta nunc sollemnitas
Semper veneranda
Puros monet pueros
Sacrum luminare,
Caelum, terram, inferos
Deum collaudare.

2. Omnes gentes Deum laudent,
Patrem omnis gratiae,
Quae patronos sanctos gaudent
Datos Aquilegiae.

3. Hi, qui iustis sociari
Meruerunt supplices,
Sunt scintillae, sunt praeclari
Reges, sunt et iudices.

4. Adest merces copiosa,
Vitam beans hominum,
Qui pro fide gloriosa
Fusionem sanguinum
Patientes moriuntur,
Dum et vivi recoluntur
Non habentes terminum.

5. Hierusalem, lauda
summa dignum laude,
Sed Aquilegia
summo plausu plaude,
Nam laurearis
patribus impensis,
Per quos ditaris
laudibus immensis.

Ad Magnificat.

A. Salve, pater Hellare,
Doctor veritatis,
Ac grassante Caesare
Virga maiestatis,
Gregem tuum prohibe
Zelo pietatis,
Opem lapsis exhibe
Tuae sanctitatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Hodierna lux diei
Nos invitat laudes Dei
Cantibus exprimere,

Quos sanctorum festa quina
Recensentes lex divina
Docet sic incipere.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. A Numeriano
Caesare Romano
Praeses Aquilegiae
Datus est Baronius,
Cum effectu plenius
Fautor idolatriae.

2. Regimen episcopatus
Hellarus dum recipit,
Ordinem diaconatus
Tacianus accipit.

3. Iniquorum verbera
Sancti non timentes
Meruerunt aethera
Terrea spernentes.

Responsoria.

1. Fulget mater ecclesia
Tantis dotata patribus,
Qui sunt in Aquilegia
Magnis quinque nominibus,
V. Dant isti pacem
mortem mordentque mordacem.

2. Sacer Monoffantus
Sacrilegos cantus
Gentium exemplo
Maior ministrabat,
Deos adorabat
Herculis in templo,
Cuius poená futilis
Opere mirabilis
Et famosa fuerat.
V. Plurimis numinibus
Multis haec hominibus
Necis causam dederat.

3. Plagis, scorpionibus,
Flagris et carbonibus
Membra beatorum
Feriuntur, laniantur,
Affliguntur, ustulantur
More pessimorum;
Sic ad astra pervenerunt,
Sic et regnum intraverunt
Omni plenum gaudio.
V. Tanti fac itineris
Orphanos et muneris
Frui beneficio.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Orat praesul cum timore,
Spem apponit in amore
Liberari cupiens
A profanis inimicis,
Ut tam toto quam in micis
Deo sit oboediens.

2. Hellarus dum Christum orat
Et praesidium implorat
Mentis cum intuitu,
Fana templi sunt confracta,
Sunt in nihilum redacta
Flante sancto spiritu.

3. In aetate iuvenili
Vicit hostes et senili
Cultus spretor veteris,
Salvatoris hysopus,
Hellarus episcopus,
Doctus fide, litteris.

Responsoria.

1. Pontifice beato
Dominum precante
Ruit templum Herculis
Illo profugato,
Qui tam post quam ante
Mendax est in singulis.
V. Tremit tota civitas,
Sicque Christi deitas
Scitur ex miraculis.

2. Plantis terra claruit
Semi-Martis tempore,
Quo theos inseruit
Arbores cum arbore,
Quibus inest flos suavis,
Fructus dulcis, cantans avis
Voce salutifera,
V. Sunt hae plantae, cultor pie,
Quae clarescunt ista die
Quinque caeli sidera.

3. O martyrum constantia
Constansque patientia!
Tu legis liberalitas
Et libera legalitas,
Nam verbis non perverteris,
Verberibus non frangeris,
Tu passim passa praedicas,
Te Christo regi dedicas.
V. Orbis totus admiratur,
Hinc ad fidem elevatur
Laudesque magnificas.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sunt transfixa gladiis
Corpora beata,
Rosea martyriis
In arce coronata,
Quae fruuntur praemiis
Morte iam sublata.

2. Isti quinque, tot talenta
Duplicantes per augmenta
Sapienti studio,
In amoenis angelorum,
Quibus pollet rex polorum,
Vivo splendent radio.

3. Qui pro fide veritatis
Bella mirae probitatis
Et squalorem carcerum
Cupiendo, capiendo,
Supportando, superando
Contrectastis asperum,
Aquileiae civitatis,
Multae locum sanctitatis
Conservate prosperum.

Responsoria.

1. Vinculorum unione,
Mortis quoque passione
Simul isti principes
Sociati sunt beati,
Sempiternae qui sunt nati
Gloriae participes.
V. Collegas quorum
faciat nos rector eorum.

2. Ritus vanos exuentes,
Mores sanos induentes,
Christi veste praediti,
Deum verum veneremur
His et vere sociemur,
Actu qui sunt incliti,
V. Divinorum dilectores,
Idolorum subversores
Summo bono consiti.

3. Sacerdos et pontifex,
Cuius dies agitur,
Tu virtutum artifex,
Impetra, quod petitur,
Ut nos tecum ad superna,
Lucet ubi lux aeterna,
Perducamur gaudia.
V. Quare festum hoc honestum,
Tam suave, tam modestum,
Celebrat ecclesia.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Pastor Aquilegiae,
Pacis patriarcha,
Vas misericordiae,
Pietatis arca,
Nobis assit *Hellarus*,
Ne suo nos tartarus
Voret cum monarcha.

2. Defleta gentilitas
Degens in errore,
Cuius est crudelitas
Fervens in furore,
Tacianus igitur,
Hellari levita,
Legem tutus sequitur
Eius, qui est vita.

3. Deo cum laetitia
Felix ille serviens
Meruit felicia,
Morte vitam finiens.

4. *Largus* sive Largius
Iste nuncupetur,
Largus Christi filius
Largius dicetur.

5. Recolentes proelia
Tua, *Dionysi*,
Fac habere prandia,
Quae sunt paradisi.

Ad Benedictus.

A. Ferunt mundo quinque sensus,
Quinque dona, quinque census,
Sancta quinque nomina,
Caritatis semina:
Hellarus hilaritatem,
Felix fert felicitatem,
Tacianus taciturnitatem,
Clamat *Largus* largitatem,
Deo *Dionysius*
Dat nos studiosius.

Antiph. ms. Aquilegiense saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Semin. Goritien. B. A. — Sanctorale ms. Aquilegiense saec. 15. Cod. Labacen. 71. B. — Brev. Aquileiense imp. Venetiis (Francisc. de Hailbrun) 1481. C. — Ebenfalls in: Brev. ms. Civitatense anni 1476. Cod. Civitaten. LXXIV (28) — Brev. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Archiep. Utinen. Oct. 10. — Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XLIX. — Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XXXIV. — Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XLIV. — In 1. Vesp. **A** 1, 1 Haec est vera B. — **A** 1, 5 Pueros monet C. — Ad Magn. **A**, 3 Acrassante B, Ac crassante C. — In 1. Noct. **A** 1, 4 Beronius. — **R** 1, 1 Fulge B. — **R** 1, 6 voracem C. — **R** 2, 7 penna fictilis C. — In 2. Noct. **A** 2, 4 Vana B. — **R** 1, 1 Pantocre beato B. — **R** 1, 2 Domini C; Deum imprecante B. — In 3. Noct. **A** 2, 6 splendet BC. — **A** 3, 6 Contractastis BC. — **R** 1, 8 facies B. — **R** 2, 9 Summe C. — **R** 3, 9 Tam sane B. — In Laud. **A** 2, 1 Defleat C. — **A** 3, 2 iste. C. — Ad Bened. **A**, 7 Levita taciturnitatem. — In 2. Vesp. Ad Magn. **A** prosaisch.

44. In Memoria ss. Hermelandi et Baldi.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Christo plebs dedita,
Sanctorum glebis praedita,
Gratuleris hodie,
Tota sis iucunda;
Erumpens in laudibus
Sursum erectis cordibus
Lauda regem gloriae
Labe mente munda.
Spem fide corrobora,
Ecce, sanctorum corpora
Hermelandi Baldique
Tibi commendantur;

Votis ergo sedulis,
Dignis concentus modulis
A nobis nunc utrique
Laudes referantur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Sinceris Christo mentibus
Exsultemus cum gaudio,
Qui sanctorum pignoribus
Nos honorat in stadio.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Laus litetur in sanctorum
Festo grata numini,
Nam in lege Domini
Fuit voluntas eorum.

2. Super Sion constituti
Montem sanctum Domini
Sunt honoris gemini
Serta tandem assecuti.

3. A fructu multiplicati
Caelestis pinguedinis
Dei vultus luminis
Claritate sunt signati.

Responsoria.

1. Lux, ecce, fulget hodie
Novae sollemnitatis,
Laudum litentur hostiae
In ara puritatis,
Ne sanctorum reliquiae
Auferantur ingratis.
V. Psallat huius ecclesiae
Chorus pro tantis gratiae
Donis sibi collatis.

2. Mundum ad agni nuptias
Invitans rex caelorum
Servos praemittit varias
Promittens post laborum
Cursum vitae delicias
Mercedem meritorum.
V. Horum sancti, nunc proprias
Quorum colis exuvias,
Typum tenent servorum.

3. Cultu laudum impendia
Sacrae devotionis
Prome, praesens ecclesia,
Paradisi colonis,
Quorum fulges praesentia
Congaudesque patronis,
V. Laudes eorum amplia
Vitae compescens vitia
Filiae Babylonis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Intraverunt Dei templum,
Ut orarent timidi,
Cunctis zelo fervidi
Praebentes exemplum.

2. Hoste strato cum dulcore
Praeventrice gratia
Viri sancti gloria
Coronantur et honore.

3. Sui semper procedebant
In conspectu Domini
Et idcirco termini
Lapsum prorsus eludebant.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Deum quaerens sine sorde
Haec est generatio,
Manus eius officio
Innocens et mundo corde.

2. Beati, remissae quorum
Erunt culpae penitus,
Illi nempe caelitus
Sorte fruentur iustorum.

3. Exaudiri meruerunt
Clamantes ad Dominum,
Quia spei terminum
Suae Christum posuerunt.

Responsoria.

1. Assunt nobis celebria
Beatorum sollemnia
Hermelandi Baldique,
Digna laudum praeconia
Devote cum laetitia
Referamus utrique,
V. Ut horum prece praevia
Christi remittat gratia,
Quae gessimus inique.

2. Clara sanctorum merita
Signa praemonstrant inclita,
Nam ipsorum obtentu
De caelo datur pluvia,
Fugatur aegrimonia
Sanitatis adventu.
V. Restaurantur deperdita,
Languorum cessant taedia,
Pulsi morbi detentu.

3. Te, Christe, laudant supera,
Terra, pontus et cetera,
Quaecunque condidisti,
Qui tot in vitae vespera
Nobis sanctorum pignora
Praeclara contulisti;
V. Nobis remitte scelera
Tibique nos confoedera,
Christe, quos redemisti.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sanctorum testimonia,
Sacris quorum pignoribus
Praesens splendet ecclesia,
Facta sunt credibilia.

2. Nostra nunc terra iubilet
Laetanter illis serviens,
Laudum sonis invigilet
Festum sollemne faciens.

3. Ad te, Christe, pervigiles
Exstiterunt de luce,
Carnem ut firmi pugiles
Domantes multa cruce.

4. Cunctorum universitas
Christo confiteatur,
Per quem nostra nunc parvitas
Tot donis gloriatur.

5. Exuti carnis carie
Deum laudant in caelis,
In laude quorum hodie
Resultet nostra chelys.

In 2. Vesperis.

Super Magnificat.

A. O Iesu, fidelium
Spes et gloriatio,
Per quem tot magnalium
Haec aula deposito
Digne gloriatur,
Firma fides mentium
Crescat et dilectio,
Da spectatum gaudium,
Quo pro vitae merito
Te dante fruatur.

Brev. Lochense imp. Turonibus 1536. — In 1. Noct. R 2, 3 praemiunt. — In 2. Noct. A 1, 4 Se praebentes. — A 3, 1 Sui. — Die RR aus dem Officium des Hauptfestes: „Lectiones de sermone Sacramentum cum tribus primis RR diei." — In 3. Noct. A 1, 3 lies: eius a vitio? — In Laud. Ad Bened. A keine.

45. De sancto Hyacintho.

In 1. Vesperis.

Super psalmum.

A. Adest dies celebris,
Quo nobis mater ecclesia
In festo tanti luminis
Offert nova praeludia,
Dum Iacintum sanctissimum
Cunctis tradit hominibus
Venerandum per saecula.

Ad Magnificat.

A. Iacinti, novi sideris,
Magnificemus gloriam,
Qui in vita pauperrimus,
Magnis dotatus meritis,
Semper auxit ecclesiam.
Quam pius, quam humillimus,
Exemplum dedit saeculis
Nunquam casurum mentibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubar, quod diu latuit,
Cunctis resplendet hodie.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iacinti corpus tumulo
Laeta sumit Cracovia,
Sanctique viri spiritum
Caeli suscepit curia.

2. Quare frementis populi
Iacintus corda gentium
Verbo convertit humili,
Corda tangebat hominum?

3. Vir fuit evangelicus,
Qui sui patris monita
Secutus est divinitus
Caelesti plenus gratia.

Responsoria.

1. Iacentem mundum tenebris
Iacintus totum repperit,
Sed luce sancti flaminis
Totus accensus ferbuit
Et corda tangens hominum
Multos ad fletum compulit.
V. *Fluminis impetus laetificat civitatem Dei.*

2. Hic sanctorum confessorum
Gloria sanctissimus,
Hic studentum norma morum,
Vir est hic catholicus,
Suis vertens in stuporem
Patriam sermonibus.
V. Ignitum verbum proferens
Inflammat corda frigida.

3. Inter flores hoc Iacinto
Flos non redolentior,
Inter gemmas pretiosas
Nulla gemma clarior,
Qui virtutum flos et morum,
Gemma splendens omnibus.
V. *Date Deo voluntarias primitias et purpuram et hyacinthum.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Te invocamus Dominum
In huius sancti gaudiis,
Exaudi tuum populum
Placatus suis meritis.

2. Verba prudentis hominis
Fluunt ex ore caelici,
Dum aqua sancti fluminis
Purgentur omnes populi.

3. Noster in caelis Dominus
Regnat, qui cunctis saeculis
Nos sui sancti precibus
Caeli coniungat angelis.

Responsoria.

1. Magnus praeco divinitus
Missus ad partes patriae,
Vir vere Dei caelitus
Cunctos subegit gratiae
Morbos curando omnium
Christi invocando nomine.
V. Verbo, vita, miraculis
Saevos repellit daemones.

2. Corpus afflictum iugiter
Subegit Christi legibus,
Quod calcans multipliciter
Non tulit mergi turpibus,
Sed dono Dei gratiae
Mundum servavit spiritum,
V. Carnem adversus animam
Rebellem sensit plurimum.

3. Exemplar datum humilis
Iacintus fuit saeculo,
Cracoviensem populum
Caelesti pascens pabulo,
Christi frequentans poculum
Et corporis mysterium.
V. Velum fecit de iacintho
Cortinasque purpureas.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quis vidit in caelestibus
Florentem tanta gloria,
Qui vitam in terrestribus
Conservat Dei gratia?

2. Virtute magna praeditus
Vicit omne mortiferum
Et mente semper fervidus
Caeli conscendit solium.

3. Terra relicta ceteris,
Spreta contemptu facili,
Pauper Iacintus statuit
Degere sibi humili.

Responsoria.

1. Patres Ivo, Dominicus,
Et Deus, rex altissimus,
Te doctum, sanctum, humilem
Fecerunt cunctis saeculis,
O vir inenarrabilis;
V. Iacintus, plebem supplicem
Conserva tuis meritis.

2. Scandenti caeli sidera,
Consecuturo praemium
Caelesti tibi curia
Occurrit rex psallentium;
Vir sancte, viso Domino
V. Levans ad caelum oculos
Cogis abire spiritum.

3. Orantibus discipulis
Pater relicto saeculo
Laetus ascendit spiritu
Toto plorante populo.
O vir, pater sanctissime,
Tuis succurre filiis,
V. Qui lacrimarum fluvio
Confidunt tuis meritis.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. In hora sui transitus
Iacintus pansis manibus
Caelo praemisit spiritum
Cunctis solutis fletibus.

2. „In te speravi, Domine,"
Decantans voce flebili
Sanctam efflavit animam
Aspectu visus angeli.

3. Cum venit ad versiculum
„In manus tuas, Domine,"
Relicta carnis sarcina
Redit ad suum dominum.

4. O virum ineffabilem,
Benedicendum iugiter!
Regnans in caeli solio
Nos benedic per saecula.

5. Laudantem sancti merita
Sanctorum iunge coetibus,
Ploranti sua scelera
Parce Iacinti precibus.

Ad Benedictus.

A. O quantus luctus populo,
Quanta lamenta fratribus,
Dum vir Iacintus saeculo
Discessit tendens oculos
Ad Iesum, suum dominum,
Orans coniunctis manibus:
In manus tuas, Domine,
Meum commendo spiritum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, gemma pretiosa,
Cunctis gemmis clarior,
Ave, florum flos, Iacinte,
Omni flore purior,
Ave pie, ave bone,
Pastor noster inclite,
Tu qui potes, scis et vales,
Preces nostras suscipe,
Ut potenti tua prece
Nos trahas ad superos.

Miss. Cracoviense imp. 1545. — Vor dem Commune Sanctorum steht das vollständige Officium des Chores und des Altares. — In 2. Noct. R 3, 1 fehlt der Reim. — In Laud. A 3, 4 Rediit. — Zugehörige Hymnen: In 1. Vesp.: Laudibus celsis; Ad Matut.: Gaude, mater ecclesia; Ad Laud.: Aeterni regis maximus.

46. De s. Iohanne Evangelista.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pater venerabilis,
Orbi cuncto mirabilis,
Lux evangelistarum,
O lux apostolorum,
Exemplar abstinentiae,
Insigne pudicitiae,
Imago veritatis,
Te laudat caeli curia
Christi felici gloria
Assumptum cum beatis
Chorisque apostolicis,
Propheticis, angelicis
Fac frui deitatis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iohannes velut aquila
Transcendens mentem omnium
Beatorumque agmina
Adeptus est in praemium.

2. Hic a Deo praedilectus
Adhaesit Christo firmiter,
Cena stringens sacrum pectus
Obdormivit suaviter.

3. Alta voce coetus clamat:
O pie discipule,
Drusiana, quam amabas,
Fertur in hoc funere.

4. Mortem vicit hic mortalis,
Dum mortuos resuscitat,
Fervens oleum legalis
Iohannes in se superat.

5. Pendens Christus patibulo
Matrem Iohanni condonat
Et de puro discipulo
Virginis natum adprobat.

6. Funde preces iam pro tuis
   Devotis fidelibus,
 Ut fruantur tamquam suis
   Gaudiis caelestibus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Venenum mortem continens
   Crucis signo praemonitus
 Iohannes, vitam instruens.|
   Sumpsit ob id intrepidus.

2. Revelator arcanorum
   Se transtulit ad insulam,
 Librum vitae atque morum
   Scripsit hic christicola.

3. Mira virtus de Iohanne
   In Pathmos extollitur,
 Ubi dulce canit carmen,
   Quo secretum panditur.

4. Sit qui venit benedictus
   In honorem Domini,
 Clamat populus electus
   Civitatis Ephesi.

5. Cum hic esset scriba doctus
   Confectus dulci senio,
 Iesum vocat praeelectus
   Ferventi desiderio.

6. Sponte se submittit humo,
   Unde manna provenit,
 Liberum a mortis fumo
   Iohannem Christus suscipit.

In 3. Nocturno.

Responsorium.

Supra pectus Iesu Christi
Tu, Iohannes, dormivisti,
Eius matrem recepisti,
Cruci cuius astitisti;
Veni, mi amor, audisti,
Cum ad caelos ascendisti.
V. Sicut absque omni labe,
Ita sine carnis tabe
Iungi Christo meruisti.

Offic. ms. Faustae de Beccarinis in Monast. Visitat. BMV (Ord. Cist.) saec. 16. Cod. Senen. F VI 22. — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 7 Imago virginitatis.

47. De s. Iohanne Evangelista.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Qui Iohannem diligebat,
Adoremus dulcem Iesum.

In Nocturno.

Antiphonae.

1. Iohannes, fac in laudibus
   Iesu nos occupari,
 A quo debent in nubibus
   Mortales iudicari.

2. Iohannes iam praeteritas
   Nos culpas deploremus,
 Et agat Dei bonitas,
   Illas ne replicemus.

3. Iohannes, patrocinium
   Nos tuum imploramus,
 Quo caeli sic fastigium
   Securi conscendamus.

V. Sic Iohannes omnia
   Paterna dimisit,
R. Quod Iesu vestigiis
   Firmiter adhaesit.

Ad Laudes.

Super Psalmos.

A. Iohannes, cum collegium
Missorum congregavit,
Redemptor tunc te filium
Tonitrui vocavit.

V. Iohannes Iesu pectori
Caput adclinavit,
R. Cum suae mortis Dominus
Reum revelavit.

Ad Benedictus.

A. Iohannes, Iesu aemulus,
Dignus Dei apostolus,
Cum angelis laetatur,
Summi patris imaginis
Visu fruens et virginis
Iucunde delectatur.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Iohannes, pie credimus,
Quod asinam minavit,
Quam Iesus, sicut legimus,
Dum fleret, equitavit.

V. A Iohanne caritas
Fuit praedicata
R. Suisque discipulis
Morte commendata.

Ad Tertiam.

A. Iohannes cenam ultimam
Cum Simone paravit
Iesu, qui morti animam
Pro populo donavit.

V. Iohannes multis lacrimis
Iesum sepelivit,
R. Post eius matri humilis
semper oboedivit.

Ad Sextam.

A. Iohannes, Dei filius
Prostratus tibi lavit
Pedes, quem Iudas impius
Argento commutavit.

V. Iohannes nunc in patria
Valde sublimatur,
R. De cuius magna gloria
Ecclesia laetatur.

Ad Nonam.

A. Iohannes amicitia
Plus cunctis Christo iunctus,
Dira fuit angustia
In sua morte punctus.

V. Iuxta crucem Domini
Iohannes pie stabat
R. Matremque cum filio
Amare deplorabat.

Ad Vesperas.

Super Psalmos.

A. Iohannes, multis lacrimis
Cum matre sepelisti
Iesum, quem poenis maximis
Affligi conspexisti.

V. Sic Iohannem virginem
Iesus peramavit,
R. Quod illi matrem virginem
Care commendavit.

Ad Completorium.

A. Iohannes cunctas Asiae
Ecclesias plantavit,
Quas singulas cotidie
Tam bene gubernavit.

V. In medio ecclesiae
Iohannes praedicavit,
R. Spiritu sapientiae
Quem Dominus implevit.

Super Nunc dimittis.

A. Iohannes inter proceres
Est primus paradisi,
Ob cuius fructus uberes
Sunt plurimi gavisi.

Officium novum beati Iohannis, qui supra pectus Domini in cena recubuit. Imp. Bononiae 1525. — Colophon: Impressum Bononiae in aedibus heredum Benedicti, quondam Hectoris de Faellis Bononien. civium. Anno C. MDXXV. Nonis Aprilis. — Vor jeder Hore:

V. Singuli Iohannem
semper collaudemus,
R. Eius ob honorem
Deo iubilemus.

48. De ss. Iohanne et Marciano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Hi duo nostri martyres,
De clara tribu nobiles
In Lubrae civitate,
Gentiles in catholicos
Rapti sunt, in neophytos
Pro Christi caritate.

2. Sacer Abundus ducitur,
Ad supplicium vehitur,
Quem rogat Marcianus,
Natum ut restituat
Vivum, quem iam perdiderat,
Ut fiat christianus.

3. Sanctus illum resuscitat
Iohannem, qui dormierat,
Pristinae sanitati
Patrem natumque renovat,
Aqua salutis adgregat,
Fons vivus, deitati.

4. Tres decollari praecipit
Caesar, quos Christus suscipit
In gloria caelesti,
Quorum sacrata corpora
Humat clara Theodora
In praedio campestri.

5. Et post annorum spatia
Iubente Christi gratia
Hoc in templum delata
Marciani sanctissimi,
Iohannis sacratissimi
Corpora sunt beata.

Ad Magnificat.

A. O gloriosi principes,
Patroni nostri proceres,
Qui praesulis ministerio
Crescentiani sedulo
In hac aula sedetis,
Quique Petri pontificis
Ope, summi artificis,
Miraculis fulgetis,
Ad Deum intercedite,
Devota mente poscite,
Ut plebem istam augeat
Virtutibusque muniat.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum regem collaudemus,
Iohanni et patri iubilemus.

Responsoria.

1. Defunctum gemens filium
Hic princeps Marcianus
Euntes ad supplicium
Iam cernit, quos insanus
Caesar tunc infidelium
Mittit Diocletianus,
V. Ut vitam per martyrium
Abundus. Deo carus,
Finiretque Abundantius
Per impiorum manus.

2. Vir Marcianus inclitus
Inquirit, sciscitatur:

Qui sunt, quos chorus horridus
  Pungit, trahit, minatur?
Audit, quod horum Dominus
  Christus Iesus vocatur.
V. Per hunc virtutum omnium
  Suis potestas datur,
Per hunc et cunctis etiam
  Mors et vita donatur.

3. Hic, maestus dum illacrimat,
  Obvius illis factus,
Orbum se nato clamitat
  Cordis dolore tactus.
Abundus sanctus flagitat:
  A quo est tibi raptus?
V. Hic leto raptum explicat
  Anxio luctu fractus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae

1. Herculem summum adorate
Et invicto Iovi tura date,
Nisi, ad tormenta properate.

2. Sancti martyres dixere
Et Diocletiano respondere:
Te confundat altus Deus
Et te profanet unus Deus.

3. Vobis terminum praefixi,
Ut deponatis legem Christi,
Et imolate diis veris,
Ut non deficiatis in his poenis.

Responsoria.

1. Sacer Abundus loquitur:
  In Christo si nunc credis,
Anima tua salvabitur,
  Et natum vivum habebis.
Tunc Marcianus utitur
  Humiliter his verbis:
V. Quidquid tu, sancte, iusseris,
  Implere me videbis.

2. Fer, ille inquit, filium,
  Quem tantum deflevisti,
Videbis mirabilium
  Virtutem Iesu Christi,
Quem creatorem omnium
  Credas cordi non tristi,
V. Verum Dei filium,
  Ut recte spopondisti,

3. Viri tunc huius nobilis
  Cessat omnino fletus,
Qui[que] fuerat flebilis,
  Incipit esse laetus,
Et mox Lubram ingreditur,
  Sequitur eum coetus.
V. Filium tollit umeris,
  Affert, ut suscitetur,
Rapido cursu graditur,
  Christum ut imitetur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Stulte, miser, insensate,
Redemptori tura date
Et adorate crucifixum
Et Trinitatem in idipsum.

2. Coepit imperator altercari
Et sanctos in eculeo levari
Iussit et capita truncari.

3. Dum ad necem mitteret insanus
Sanctos Christi, Marcianus
Exclamavit: Heu mihi,
Quia natum unicum amisi.

Responsoria.

1. Abundus orat, suscitat
Iohannem, qui dormierat,
Patrem confestim renovat
Et natum, qui perierat,
Ex fonte, qui vivificat,
In mortem qui abierat.

V. Quos fides, spes et caritas
Sic implet, purgat, [re]creat,
Ut, qui [Christum] non noverat,
Mori pro Christo iam quaerat.

2. Sic isti Christi athletae
Tunc pariter certantes,
Constantes et intrepidi,
In nullo murmurantes
Ab impio satellite
Percussi sunt orantes.
V. Et sic in agni sanguine
Suas stolas dealbantes
Ad regnum summae gloriae
Volarunt collaetantes.

In Laudibus.

Ad Benedictus.

A. Marcianus cum abisset
Et ad locum pervenisset,
Ministri diri Satanae
Noluerunt tantum sustinere,
Usque quo natum adduceret;
Ad locum autem venientes,
Nihil ipsum sustinentes,
Natum tollit ferens ad Abundum
Et simul pergit ad secundum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ottone magno imperante,
Silvestro papa triumphante
Pax rediit ecclesiae,
A Sclavinis timentes,
Adalbertum perimentes,
Eorum pium praesulem.
At pius imperator militavit
Slavoniam, inde corpus adportavit
Adalbertum et humavit
In mirabili ecclesia,
Inter duos pontes est constructa
Urbe Roma florida,
Ibi corpora deducta
Abundi et Abundantii,
Aliorum corpora multa
Et beata Theodora.

Offic. ms. Castellan. saec. 17. Cod. Borgian. L VII 26. — In 1. Vesp. A 1, 5 in cophitos. — A 5, 2 Christi clementia. — Ad Magn. A, 3 misterio. — In 3. Noct. R 1, 10 modo quaerat. — In Laud. Super Pss. AA ex 1. Vesp. — Ad Bened. A, 8 tollit illum ferens. — In 2. Vesp. Ad Magn. A, 3 reddidit. — Ibid. 5 Ad Sclavinis. — Ibid. 5 et 9 Ad Albertum.

49. De sancto Ioseph.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Nunc venias properesque libens, devote sacerdos,
Ut Mariae sponso Christique canamus alumno.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Illustris patriarcha, Ioseph, David inclita proles,
Fac, placeant summo carmina nostra Deo.

2. Purifica, sana, dita nos, maxime Ioseph,
Noster enim est animus sordidus, aeger, egens.

3. Qui peregrinus eras, nobis esto peregrinis
Dux, comes et fautor, scandala tolle viae.

4. Conscius arcani es,
quod nescivere priores,
Dum Christum tangis,
fers, refoves et alis.

5. Tu vir, tu dominus
matris Domini dominorum,
Et tibi subicitur,
qui regit astra Deus.
In terris igitur
es magno dignus honore,
Cui nunc in caelis
gloria magna datur.

Desuper intendas
nobis miserosque benignis
Aspicias oculis,
quos creba pericula vexant.

Ad Benedictus.

A. A propriis laribus
quondam fugis, at modo regnas
In caeli patria
felix, securus et omnis
Expers terroris,
labor, anxietas, metus absunt.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Ioseph, adcrescens
dictus, tu crescere fac nos
Virtutum gradibus,
donec Iesus videatur.
Incola dum terrae
fueras, hoc munus habebas,
Quod caeli dominus
dignatus erat tibi subdi.
Quid modo, divus, habes,
o quanta potentia, quanta est
Vis impetrandi,
quia, dum vir, dum pater orat
Uxorem et natum,
velut imperium reputatur.

Officium ex evangelio et probatis doctorum Bernardi: Petri de heliaco: et Iohannis Gerson: sententiis absque apochrifis(!) collectum de sancto Ioseph nutritore cristi: cuius festum. XIX. die marcii celebrandum instituit reuerendissimus et illustris princeps dominus Albertus ex bavarie ducibus: argentinensis Episcopus. Et assumpserunt illustres et generosi domini de capitulo maioris ecclesie eiusdem. Impressum per Iohannem wehinger IX. die marcii: Anno dñi MDIIII. — Zugehörige Hymnen: Ad 1. Vesp.: Claro de Davidis; ad Complet.: Quem patres Christum; ad parvas horas: O praecolenda trinitas. Alle drei Hymnen (letzteren als „ad laudes") hat Morel (S. 146f.) mitgeteilt aus einem „Officium ex evangeliis et probatis doctorum . . . . sentenciis. S. l. e. a.", — allem Anschein nach eine frühere Ausgabe des vorliegenden Officiums. — Die anderen metrischen Teile des Officiums scheint Morel nicht bemerkt zu haben. — Das übrige der „Hystoria sancti Ioseph sponsi Marie: et nutritoris alumnique dñi nostri Ihesu Christi" ist prosaisch.

50. De sancta Iuliana.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Plaudat mater ecclesia
Novis laudum praeconiis,
Quam Iulianae gloria
Festivis replet gaudiis.

2. Haec nata de nobilium
Praefectorum progenie
Patris, matris, insignium
Civium Nicomediae.

3. Ab annis puerilibus
Sacris imbuta moribus,

Sponsum Christum praeelegit,
Cui totam se subiecit.

4. Sprevit omnem viri thorum
Hostis manens vitiorum,
Conservare volens statum
Virginalem illibatum.

R. Trahentes ad interitum,
Igni martyr proicitur,
Sed gaudens tradit spiritum,
Dum caput ense caeditur.
V. Honor, virtus et gloria
Sit Christo, sponso virginum,
Qui nos ad caeli gaudia
Ducat post vitae terminum.

Ad Magnificat.

A. Ad honorem Iulianae,
Contemptricis pompae sanae,
Persolvamus laudis melos
Hac qua die scandit caelos
In vestitu speciosa
Solis more luminosa,
Sponso Iesu praesentata
Sit pro nobis advocata.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem regum adoremus,
Voce, votis honoremus,
Qui Iulianam hodie
Heredem fecit gloriae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Admirabilis, Domine,
Comprobaris in virgine,
Humanas quae blanditias
Sprevit atque delicias.

2. Caeli narrabant gloriam
Perpetuam se quaerere,
Non mundi transitoriam,
Quae noscitur deficere.

3. Haec est generatio
Quaerentium Dominum,
Perseverans natio
Sacratarum virginum.

4. In virginis labiis
Est gratia diffusa,
Nam caesa suppliciis
Stabat inconfusa.

5. Deus noster refugium
Fuit Iulianae,
Patris nequam consilium
Faciens inane.

6. Dominum mirabilem
Virgo laniata
Fatetur laudabilem
Caelo iam beata.

Responsoria.

1. Iuliana nobilis
A patre flagellatur,
Ut immolet daemonibus,
Minime mutatur,
Vacat dei laudibus,
V. Christum Dei filium
Vocat in auxilium
Exposita verberibus.

2. Caesa datur Iuliana
Praefecto, quam puniat
Iudicis officio;
Movet iudex verba vana,
Ut eam emolliat
Carnali contagio;
V. Immortali servo quidem,
Inquit, soli puram fidem,
Nulli iam consentio.

3. In furore iudex motus,
Mente caeca captus totus
Virginem exspoliari,
Quatuor iubet mactari,
Ministrorum manibus.
V. In tormentis vultu laeta
Domini stabat athleta
Nullis laesa caedibus.

4. Praefectus coepit fremere
Se volens interimere
Caecus iracundia,
Mandans statim viris illis
Nudam appendi capillis
Die fere media.
V. Dura quassata procella
Cuncta tolerat puella
Mira patientia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fundamenta posuit
Sancta sanctis montibus,
Oleum haec habuit
Intrans cum prudentibus.

2. Cantate regi virginum,
Omnis terra, canticum,
Haec sancta propter Dominum
Carnis vitavit lubricum.

3. Dominus sapientia
Triumphum dedit virgini
De mundi malitia
Sanctorum iungens agmini.

4. Cantate mirabilia,
Quae Dominus ostendit,
Dum cuncta visibilia
Martyr haec vilipendit.

5. Dominus glorificavit
In aeterno solio
Virginem, quae triumphavit
Perpesso supplicio.

Responsoria.

1. Tyrannus magis saeviens
Illatis nil proficiens
Tormentis [crudelius],
Ollam plumbi bullientis
Super caput patientis
Fundi iubebat saepius,
V. Poenam libenter patiens,
Pro Christo mori cupiens
Nil reputabat carius.

2. Religata post catenis
Reservanda novis poenis
[Iuliana] ergastulo
Datur adminiculo
Sublato ministrantis;
V. Non defuit solacio
Divina miseratio
Angeli consolantis.

3. Nocte Satan veniens,
Angelum se mentiens
Bonum, dicit talia:
Cur tam dura pateris?
Tuis membris teneris
Sunt haec nimis gravia.
V. Christo placent minime
Nec tuae prosunt animae
Perpessa supplicia.

4. Dubitavit primitus,
Sed docetur caelitus
Capere daemonium;
Interrogat, quid ageret? —
Quod homines deciperet,
Hoc suum officium.
V. Amat fraudes, odia,
Quaelibet convicia
Nutrit cum discordia.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Quasi rosa vel lilium
Plantata secus fluvium
Fructus fecit honestatis
Viam servans puritatis.

Responsoria.

1. Educta de carcere
   Summe verberatum
   Trahit Dei munere
   Daemonem ligatum,
   In lutum proiciens;
V. Vade, inquit, in infernum,
   Christianos in aeternum
   Sinas, leo rugiens.

2. Praeceptoris imperio
   Rota grandis erigitur,
   In ipsa dum extenditur
   Carnificum officio
   Tota conquassatur;
V. Angelus statim adfuit,
   Rotam illam comminuit,
   Mox virgo liberatur.

3. Numero quingenti viri
   Signo viso tanti miri
   Se fecerunt baptizari,
   Qui sunt iussi decollari;
V. Centum triginta feminae
   Confidentes in virgine
   Viris petunt sociari.

4. Iuliana ad praemium
   Virgo praesentata
   Capite minuitur.
   Corpus terrae linquitur,
   Anima secura
   Intrat caeli gaudium;
V. Christo mente semper iuncta
   Vita vivit vita functa.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Dominus fortitudinem
   Iulianae tribuit,
   Quando nullam gravedinem
   Tormentorum timuit.

Ad Benedictus.

A. Flos Iuliana virginum,
   Ora pro nobis Dominum,
   Pro nobis, virgo Christi,
   Ut mundi post exsilium
   Intremus caeli gaudium,
   Martyr, quod meruisti.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Haec est virgo sapiens
   De numero prudentum,
   Devote custodiens
   Virgineum talentum.

Ad Tertiam.

A. Ista virgo sapiens
   Inventa margarita,
   Mundana despiciens
   Comparavit ita.

Ad Sextam.

A. Benedixit creatorem
   Suis [in] operibus,
   Virginalem servans florem,
   Datum caeli civibus.

Ad Nonam.

A. Duo minuta protulit,
   Quod est quadrans, obtulit,
   Corpus tormentis tradidit,
   Animam caelo reddidit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Glorificat miraculis
   Iulianam divinitas,
   In qua divinis oculis
   Mira fulsit fidelitas,
   Quam gratiarum titulis
   Sollemnem fecit populis
   Virginalis integritas.

Offic. ms. Faustae de Beccarinis in Monast. Visitat. BMV. (Ord. Cist.) saec. 16. Cod. Senen. F VI 22. — In 1. Vesp. R, 3 tradidit. — In 1. Noct. A 4, 1 virgineis. — A 5, 3 E patris. — A 5, 4 Faciens mane. — R 3, 8 caedibus laesa. — R 4, 3 Sua caecus. — In 3. Noct. R 1, 2 verberatam.

51. De ss. Iusto et Clemente.

Ad Vesperas.

Antiphonae.

1. Laetetur ecclesia
   Mater voto mentis,
   Recolens sollemnia
   Iusti et Clementis.

2. Horum vera fraternitas
   Probatur Deo grata,
   Quam exornat integritas
   Carnis immaculata.

3. Isti sunt triumphatores
   Mundi, carnis inimici,
   Vanitatis contemptores,
   Dei facti sunt amici.

4. Patriarchae sectatores
   Exiverunt patriam,
   Divini praedicatores
   Verbi petunt Italiam.

Ad Magnificat.

A. Veneremur sanctos patres,
   Iustum et Clementem fratres,
   Quorum carnis fraternitas,
   Magis perfecta caritas,
   Mundi ac caeli socia
   Pari locatur gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem regum sempiternum
   Dignis colamus laudibus,
Qui regnum dedit aeternum
   Iusto et Clementi fratribus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beati pestilentiae
   Cathedram refugerunt,
   Magis oboedientiae
   Viam ambulaverunt.

2. Quare sancti disciplinam
   Visi sunt apprehendere,
   Evangelicam doctrinam
   Docentem cuncta spernere.

3. Cum invocarent Dominum,
   Audiri meruerunt,
   Viros dolosos sanguinum
   Sancti cum fugaverunt.

4. Verba percepit auribus
   Dominus confessorum,
   Orantium pro frugibus
   Fame tribulatorum.

5. Domine, mirabile
   Nomen cognoverunt
   Tuum, formidabile
   Quod praedicaverunt.

6. In Domino fiduciam
   Iactaverunt totam,
   Linquentes provinciam
   Pergentes ad ignotam.

Responsoria.

1. Iustus et Clemens nomine,
   De genere nobilium
   Fratres partium Africae,
   Refugiunt mirifice
   Consortium affinium,
   Levi ne peccent famine.

V. Admiranda fraternitas,
Quam servat Dei pietas
Impollutam a crimine.

2. Exeuntes de patriae
Solo, relicto proprio
Fines intrant Italiae,
Vulterram dictam hodie
Pergunt Dei consilio,
Corruptam tunc perfidia.
V. Magnam gentem copiosam,
Rebus miris speciosam,
Nominatam Antonia.

3. Replent terram semine
Divini verbi, germine
Pleno fructum percipiunt
Sacramenta tribuentes,
Convertendo cunctas gentes,
Fideles sic efficiunt,
V. Orantes ab haeresibus,
Forinsecus ab hostibus
Civitatem eripiunt.

4. Orta fames cives ferit,
Gens clamabat, quia perit,
Confessorum auxilium,
Et ferte dicunt populis:
Cras vestris coram oculis
Videbitis suffragium.
V. Reperiuntur frugibus
Mane sanctorum precibus
Horrea plena civium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Domine, sine macula
Tui confessores
Sacri montis per saecula
Fiunt possessores.

2. Domine, in virtute
Tua laetabantur,
A sua iuventute
Cum te sequebantur.

3. Domini potentia
Sanctis est collatum
Servare pudicitia
Cor immaculatum.

4. Exaudivit Dominus
Preces confessorum,
Liberans eos protinus
De manu malignorum.

5. Te decet hymnus, Domine,
Qui habitans in homine
Templum facis sanctitatis,
Omnis replens bonitatis.

6. Bonum nobis confiteri
Est Domino altissimo,
Psallere, qui misereri
Ut pater scit piissimo.

Responsoria.

1. Nocte sanctis orantibus,
Guandalis quiescentibus,
Omne bladum exterius
Simul fertur interius
Angelico praesidio;
V. Aeternae rex clementiae
Novum genus potentiae
Sanctorum dat arbitrio.

2. Iratae gentes efferae
Ad arma currunt propere
Spoliatae cibariis,
Pressae famis angustiis;
V. Faciunt pro lapidibus
Afflictis plagis variis
Proici panes hostibus.

3. Mira res et laude digna.
Fit clementia benigna,
Turba nocere cupiens,
Gustato pane furiens,
Turbata coepit fugere,
Quaeque praerupta petere.
V. Instante tota civitas
Ad laudes surgit debitas
Tanto recepto munere.

4. Una voce tollitur
Iustus, constituitur
Pontifex civitatis,
Docet mundum spernere,
Caelum semper quaerere,
Locum securitatis;
V. Novus praesul factus gregis
Formam tenet summi regis,
Sedem humilitatis.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Sanctorum sapientiam
Narrabat omnis populus,
Eorum providentiam
Quia cernebat oculus.

Responsoria.

1. Fabricant ecclesiam,
Domum orationis,
Foris portam Antoniae,
Praestant ibi gratiam
Causa devotionis
Euntibus cottidie;
V. Vacabant sacris studiis,
Hymnis, psalmis, ieiuniis,
Doctrinarum vigiliis.

2. Elegerunt asperrimum
Ferarum animalium
Locum valde deterrimum,
Daemonum infernalium,
V. Consecrant Dei laudibus,
Fit sacrum domicilium
Cunctis purgatum sordibus.

3. Carnis degentes sensibus
Succurrebant dolentibus,
Quibuscunque languoribus
Suis orationibus,
V. Imperant daemonibus,
Pellunt de corporibus,
Assistunt invocantibus.

4. Iusta iustis venit dies,
Quo perennis datur quies
Viantium laboribus,
Redditur simul gloria
Conformis, par victoria
Iusto et Clementi fratribus.
V. Ecce, vere datur vita
Digna mortali finita
Domini confessoribus.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Terret poena detrahentes
Beatis confessoribus
Duos, qui fiunt rigentes
Corporis membris omnibus.

Ad Benedictus.

A. Benedictus rex gloriae
Sit, qui caelestis patriae
Regni confert munus
Sanctis, quorum precibus
Nobis supplicantibus
Det trinus et unus.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Horarum vigiliae
Per hos sunt custoditae,
Nunc ad bonum gloriae
Audiunt *Venite*.

Ad Tertiam.

A. Fideles isti Domini
Servi sunt probati,
Suo dantes nomini,
Quae sunt operati.

Ad Sextam.

A. Beati servi vigiles
Hi patres sunt inventi,
Bono pastori similes,
Errantibus intenti.

Ad Nonam.

A. Horum sacrata servitus
Deo grata probatur,
Quae festum sancti spiritus
Semper concomitatur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificat divinitas
Confessores virtutibus,
Sanctorum immortalitas
Probatur ex operibus,
Gratiam praestantium
Quibuscunquelanguentibus,
Optatum praesidium
Cunctis [dant] petentibus.

Offic. ms. Faustae de Beccarinis in Monasterio Visitationis B.M.V. (Ord. Cist.) saec. 16. Cod. Senen. F VI 22. — In 1. Noct. A 3, 3 sanguinem. — R 2, 1 patria. — R 2, 7 gente copiosa. — In 2. Noct. A 6, 3 Ei psallere. — A 6, 4 piissime gegen den Reim. — R 4, 2 Iustus sic. — In 3. Noct. R 2, 2 sq. Ferarum locum animalium valde. — Ad Prim. A, 1 Et harum vigiliae. — Hymnus: Felicis alma gloriae (Anal. XLIII, 210).

52. De s. Iusto Tergestino.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Fulget clara dies,
a Christo magnificata
Martyrio sancti
Iusti nimis atque dicata;
Hanc omnes Christi
merito venerantur amici,
Ecclesiae sanctae
per quam pereunt inimici,
Hanc Tergestini
cives recolunt pretiosam,
Per quam se noscunt
turbam superare dolosam;
Ergo pio Christo
pie tu nos redde patrone.

Ad Nocturnum.

Invitatorium.

Regem iustorum,
quem Iustus, frater eorum,
In regno vitae
laudat, rogitare venite.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iste beatus vir,
nomine Iustus, sapienter
Absque reatu legit
in actu vivere semper.

2. Adversus Iustum
populi mala sunt meditati,
Quos pia mens risit
Iusti super astra beati.

3. Ad Dominum Iustus
clamavit voce beatus
Et de monte Dei
fuit hac in valle iuvatus.

Responsoria.

1. Tempore, quo vanus
regnabat Maximianus
Eius et insanus
collega Diocletianus,
In Tergestina
micuit ceu stella marina

Urbe sacer Iustus,
vitiis vir semper inustus.
V. Iste fide, verbis
pro Christi iure superbis
Obstabat magnus
martyr, mitis velut agnus.

2. Sanctum credentes
postquam genuere parentes
Iustum, se Christo
mundo commisit in isto,
Actibus in sanctis
observans iussa tonantis.
V. Pro regno Christi
quia mortem sponte subisti,
Gaudes in caelis
cum iustis, Iuste fidelis.

3. Dum sacer hic turbae
Tergesti ferret in urbe
Iustitiae lumen
fidei condendo cacumen,
Magnatius praeses
barathri mox frenduit heres
In servum Christi
minitans sibi verbere tristi;
V. Tunc Iesu dignus
martyr, per cuncta benignus,
Exoptans Christum
minitantem non timet istum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iustitiae solem,
quia Christum Iustus amavit,
Hunc scitote, pii,
Dominus quia mirificavit.

2. Iste domum Domini
fidei virtute regebat,
Qui fidei scuto
ceu sidus in astra nitebat.

3. Gloria, laus et honor
Christus Deus atque corona
Martyris est Iusti,
sibi dans caelestia dona.

Responsoria.

1. Vir Domini Iustus,
fidei sub tegmine tutus,
Non dubitans Christum
venerari tunc crucifixum,
Coram praefecto
respondit famine recto;
V. Hic inquisitus
fidei de iure peritus,
Mente quidem sana
contemnens idola vana.

2. Tunc sanctum vanus
Magnatius ille tyrannus
Carcere conclusit,
sed, cum lux altera fulsit,
Orantem istum
renuit de carcere ductum.
V. Hunc iussit servis
crudis affligere nervis,
Laudantem Christum
Dominum, Iesum crucifixum.

3. Iste mori lucrum
pro Christi nomine multum
Credidit et Christum
semper coluit crucifixum,
Optans post istam
caelestem ducere vitam;
V. Verus amor Christi
sic iusto praefuit isti,
Quod nihil in terra
cuperet nisi sola superna.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iustus te Dominus
dilexit, Iuste beate,

Per quem sunt gentes
Christo credendo renatae.

2. In sancto sanctus
iam Iustus monte quiescit,
A Christo Domino
qui nunquam corde recessit.

3. In caput huius te
lapidem summum posuisti,
Iesu, tuque corona sibi
pretiosa fuisti.

Responsoria.

1. Postquam vel poenae
vel sponsio vocis amoenae
In sanctum vere
Iustum non praevaluere,
Ipsum per mortem
vult praeses perdere fortem;
V. Hic solum Christum
quia praedicat in cruce fixum
Atque diis terrae
contemnit tura referre.

2. Ergo praefatum
Iustum per saecla beatum
Praeses damnavit
nec non sibi membra ligavit,
Sub multo plumbo
pelagi dans ipsa profundo;
V. Prudens iste nimis,
dum sic pateretur in imis,
Laudabat Iesum
pro mundi crimine laesum.

3. Funibus et plumbo
Iustum per membra ligatum
De pelagi fundo
solvit maris unda beatum,
Martyris ergo Dei
dedit aequor signa tropaei,
Cum non est tanti
[mare] passum vincula sancti.
V. Praecipiente pio
tunc noctis tempore Iusto
Condita sunt digno
sua digne membra [sepulcro].

Antiph. ms. Civitatense saec. 14. Cod. Civitaten. LVII. — Das Weitere fehlt, da leider ein Blatt aus der Hs. entfernt worden. Dasselbe Officium findet sich auch in den Acta SS. Nov. I, 430 u. f., aber in einem so unheilbaren Zustande, dafs es nicht einmal möglich war, die fehlenden Laudes-Antiphonen daraus zu ergänzen. Der Text verdient verglichen zu werden als lehrreiches Beispiel dafür, was ein Abschreiber aus einem Texte zu machen imstande ist.

53. De s. Katharina Senensi.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Virginem Katharinam maximis
Hodie veneremur laudibus
Quae meritis pollens amplissimis
Vitae fuit exemplar omnibus,
Unde sertis ornata plurimis
In supernis refulget sedibus.

Ad Magnificat.

A. Quae sub divo
patre Dominico
Iussa caeli
complevit omnia,

Comitante
coetu angelico
Alta poli
conscendit atria,
Digna virgo,
quam dulci cantico
Rite, pie
colit ecclesia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum, regem regum,
supplices adoremus,
Qui immortali gloria
virginem Senensem
dotavit Katherinam.

In Nocturno.

Antiphonae.

1. Lumen Senensis patriae,
Haec sacra virgo Domini
Multum adiecit gloriae
Praedicatorum ordini.

2. Claris orta natalibus,
Religione praedita,
Magnis aucta virtutibus,
Vita florebat inclita.

3. Cum solo pane vescitur
Caelestis alimoniae,
Fama per orbem spargitur
Ingentis sanctimoniae.

Responsoria.

1. Salvatoris nostri clementia
Sororum decoravit ordinem
Sub arta vitae paenitentia
Digne per Katharinam virginem,
Cuius ampla refulget gratia
Late per omnem mundi cardinem.
V. Stella caeli haec orta saeculis
Lumen praebet salubre populis.

2. Virgo fortis in sexu fragili
Tutum salutis iter eligit
Et Christum mente sequens humili
Carum gratiae munus attigit,
Cum amore fragrat mirabili
Poenas sponsi ferre, quem diligit;
V. Nam toti mundo salutifera
In se Christi suscepit vulnera.

3. Ad instar puri nitens speculi
Orbem taetris purgat a vitiis,
Omni carens labe piaculi
Summi regis potitur nuptiis
Post pretiosi pignus annuli.
V. Nos suis ducat meritis
Ad caeli domicilium,
Quae sertis floret inclitis
Stans ante Christi solium.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Alma virgo Katharina,
Verbo potens et opere,
Luce fruitur divina,
Semper felix in aethere.

2. Quae recte Christum coluit
Amore semper intimo,
Haec exaltari meruit
Honore caeli maximo.

3. Plena fruentem copia
Caelestes alunt nuptiae,
Quam diva pavit hostia
Miro cum fructu gratiae.

4. Pro flagris tunc asperrimis
Et duro ferri cingulo
Bonis gaudet uberrimis
Nunc in perenni saeculo.

5. Divino laudes nomini
Dantur, cum trinam lauream
Accepit sponsa Domini
Aulam scandens aetheream.
Nos consortes reddat fruentium
Caritate perennis gloriae.

Ad Benedictus.

A. Haec sponsa clarissima,
Quae signa faciens potissima
Saepe morbos sanavit plurimos
Et feroces demulcens animos
Pacis dedit foedera gentibus,
Nos suis salvet dignis precibus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sororum gemma paenitentiae,
Katherina, decus Etruriae,
Quae dono Christi, regis omnium,
Diadema suscepit hodie,

Per Octavam.

Ad Benedictus.

A. Lux effulgens matutina,
Salubris cura populi,
Det nos frui Katherina
Aeterna pace saeculi.

Ad Magnificat.

A. Felix virgo Katherina,
Mente nitens et corpore,
Nos praeservet a ruina
Extremo vitae tempore.

Antiphon. ms. S. Katharinae Divoduren. saec. 14. Cod. Vatican. s. n. (ol. 122 bis). — In Noct. R 2, 2 elegit. — Ad Laud. Ad Bened. A, 5 dedit tendera.

54. De s. Katharina de Suecia.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O beata sponsa Christi,
Katharina, meruisti
Apud regem angelorum
Suscitatrix mortuorum
Fieri quam plurium;
Felix tui depressio
Superbis fit repressio
Et robur humilium.
Tu pro nobis, virgo pia,
Roga regem omnium,
Ut donet vera gaudia
Praesens post exsilium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi Christo iubilantes
Laudum per insignia
Exsultemus venerantes
Katharinae sollemnia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nata virgo Katharina
Regalis prosapiae
Rara continentiae
Mox refulsit gratia.

2. Katharina puellula,
Flagellata (a) daemonibus,
In amore radicata
Christi stat robustius.

3. Adulta virgo nubilis
Duci desponsatur,
Quem sanctis suis monitis
Castum Christo lucratur.

Responsoria.

1. Facto voto castitatis
Sponsa, sponsus pariter
Sub aspectu deitatis
Mundum ludunt fortiter,
Spreta spe posteritatis
Deo vivunt dulciter.
V. Carnem sub cilicio
Iugiter premebant,
Precibus, ieiunio
Semper insistebant.

2. Dum sic ambo continenter
Christum colunt sedulo,
Urget daemon fraudulenter
Cadere proposito,
Hinc in sanctos impudenter
Fratrem movet odio.
V. Nam dum frater observavit
Horum castimoniam,
Quasi stultos obiurgavit
Exprobrans ignaviam.

3. Sanctae matris et avorum
Sequitur vestigia,
Romam petit, ut sanctorum
Veneretur limina
Et ut Christi passionem
Recolat intimius,
Terrae sanctae regionem
Visitat devotius.
V. Sicut quondam patriarcha
Dereliquit propria,
Sic maritum Katharina
Spreta liquit patria.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Postquam virgo Katharina
Exsul Romae habitat,
Matrem piam comitata
Sancta loca visitat.

2. A maligno est tentata
Coniugis memoria,
Quem mox Deus ad beata
Caeli duxit gaudia.

3. Maria matri reserat,
Quam felix eius filia,
Quod pauper facta spreverat
Opes cum mundi gloria.

Responsoria.

1. Quidam comes inflammatur
Veneris incendio,
Ab hoc sancta postulatur
Iungi matrimonio;
At repulsus comes nocte
Abditur in vineis,
Ut hanc raptet facto mane,
Sed privatur oculis.
V. *Apertis comes oculis, nihil videbat; ad manus autem illum trahentes introduxerunt ad sanctam Katharinam, qua orante cum matre pro eo confestim cecidit caligo ab oculis et visum recepit.*

2. Virgo Christi passionem
Cogitabat sedulo,
Semper sponsi unionem
Affectabat serio,
Ut referret talionem
Ex affectu intimo.
V. Quaerit Iesum toto corde,
Eius mortem cum maerore
Tractat fundens omni die
Lacrimas pro sanguine.

3. Matris ossa, virgo pia,
Dum defers in Sueciam,
Ne errares hac in via,
Stellam habes praeviam,
Cuius luce Deo duce
Recta petis patriam.
V. Quot perversi sunt conversi
Sacris tuis monitis,
Quot infirmi sunt curati
Precibus et meritis!

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quanto sese deprimebat
Humilis nobilitas,
Tanto magis elucebat
Nobilis humilitas.

2. Quando Tibris alte suum
Superabat alveum,
Grave Romae civitati
Minitans exitium,
Haec rogata tactu pedum
Dimovet imperium.

3. Sicut coenobitas fugit
Suis votis non contentos,
Katharina sic diligit
Factis votis delectatos.

Responsoria.

1. Tordonis manum praesulis
Post mortem virgo comprimit,
Hoc, ut fidelem subditis
Impendat curam, innuit,
Quem vivens iuvit gratia
In Romana curia
Pro confirmanda infula.
V. Quod viva verbis, precibus,
Exemplo, zelo, monitis,
Post mortem fecit nutibus,
Sic salus facta plurimis.

2. Post labores hic completos
Vocaris ad praemium,
In amplexus sponsi laetos
Properas et gaudium.
Gaudet terra, plaudit caelum
Sidus mittens lucidum,
Quod ad tui stetit promptum
Funeris obsequium.
V. *Stella, quam viderant viri timorati cum aliis luminaribus in aëre, antecedebat funus, usque dum veniens staret supra, ubi sacrum pignus conditum fuit.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sicut Ioseph et Maria,
(Sic) Eghardus et Katharina
Carnali sine copula
Casta fuerunt lilia.

2. Devota meditatio,
Preces et ieiunia,
Iugis humi cubatio
Erant horum media,
Quibus pellebant vitia;
Sequamur haec vestigia.

3. Pompam despexit vestium
Non sequens morem principum,
Hinc oculis nobilium
Ipsius vestis lacera
Divinum per miraculum
Putatur praestantissima.

4. Ab ancillis obiurgata
Gaudens fert ludibria,
A vicinis damnis laesa
Reddit beneficia.

5. O Katharina filia,
Non cedis matri mortua
Miraculorum gratia.
Sancta mater, felix nata,

Nobis per vestra merita
Caeli donentur gaudia.

Ad Benedictus.

A. Gestant reges et magnates
Corporis exuvias,
Multis modis student omnes
Tangere reliquias;
Eius sanctos imitantes
Mores simus humiles,
Ut pro nobis fundat preces,
Deprecemur supplices.

Officia propria sanctorum et aliarum festivitatum ordinis Salvatoris, vulgo S. Birgittae, Romano Breviario accommodata, recitanda a monialibus Anglicanis civitatis Ulyssiponensis. Ulissipone 1690. — Daraus mitgeteilt von Robert Geete in: Svenska Litteratursällskapets Tidskrift Samlaren. 1903, 5—11. — Trotz der jungen Quelle (eine noch jüngere zitiert Chevalier, Repert. Hymnol. Nr. 12 685) nehme ich dies Officium, als ein augenscheinlich älteres Produkt, hier auf. Ad Mat. Hymnus: Exsultet aula caelica.

55. De sancto Kentigerno.

In 1. Vesperis.

R. In septentrionali Wallia,
Non longe ab Albania,
Sancta colit ecclesia
Kentegerni sollemnia,
Cui volatilia,
Ferae, pisces, flumina
Parent ut mancipia
Domino clientia.
V. Eius flatu facula
Sopita pro invidia
Succenditur in Scotia
Sine ignis materia.

Ad Magnificat.

A. Alme praesul Kentegerne,
laudum digne iubilo,
Qui dum lumen tenebroso
praebuisti populo,
Lux scintillis splenduisti
crebris in candelabro,
Tibi laudes decantantes
repraesenta Domino.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Caelestis regem patriae
Adoremus cottidie,
Qui Kentegernum hodie
Coronavit glorifice.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Stirps regalis Britannorum
Kentegernum protulit,
Quem Servanus, vir non vanus,
Litteras edocuit.

2. Iste ab infantia
Iugum portans Domini
Praesulari stragula
Promeruit indui.

3. Aemulorum ausibus
Obviat puerulus
Vitam dando volucri,
Quam necarant invidi.

Responsoria.

1. Christi miles Kentegernus,
plenus Dei gratia,
Regi regum militavit
ab adulescentia,
Qui per eum ampliavit
electorum agmina,

Dum moneret legis hostes
tuba evangelica.
V. Eructando flumina
salutaris scientiae,
Plebem lavit tepidam
de tabe apostasiae.

2. Mirantes pavent aemuli,
Quod vita redit volucri,
Quam necarant improvidi
Avulso lento capite.
Virtutum haec primordia
Sunt facta in Albania
Per Kentegerni merita,
V. Qui illaesum quondam rubum
inflammavit stipite,
Sine rogo accendebat
corilum mirifice.

3. Qui elixas condiebat
dapes in lebetibus,
Hunc defunctum lamentatur
herus cum clientibus,
Sed culinae redit vivus
Kentegerni precibus
Albaniam fugientis
citatis anfractibus.
V. Siste gradum, praebe vadum,
fuga ponti rheumata,
Doctor clamat, ad quem amat
assequens vestigia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sacro flatu pueri
Conscintillant spatulae
Viridantis corili
Ut faces ignicomae.

2. Pulsat aures Domini
Vox orantis pueri
Pro defuncto famulo,
Qui revixit concito.

3. Stupet Ledonis alveus
Mallcnae ructans fluctibus,
Quod salebre divortia
In se grassant reciproca.

Responsoria.

1. Olim fetae arcam Dei
vaccae Dagon obruto
De Accaron ad Bethsames
plaustrant sine scrupulo,
Sic de Ckernach functum tauri
reddunt nullo praevio,
Qui in Glascu funeratur
Kentegerni merito.
V. More Simeonico
Accepto oraculo
Aeger viso puero
Obiit in Domino.

2. Cultro lupi exaratus
Ager ac tellure satus
Germinavit triticum,
Furibundus rex caecatus
Mitis est illuminatus
Per virum authenticum.
V. Silvestri apro praevio
Compaginatur praedium,
In quo sancto collegio
Fit Asaph monasterium.

3. Crudi moris rex infaustus
Et exosus clericis
Documentis obviavit
sanctis sicut magicis,
Doctilogum calce pellens
instigante vernula,
Quem festina mors detrusit,
rexque languet podagra.
V. Qui submersit Pharaonem
Et Goliam obruit,
Regem nequam et tironem
Dira nece perculit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Kentegernus nunquam nimbi
passus est discrimina,

Nec dumtaxat nix vel grando
eius rigant pallia.

2. Lupino fissum vomere
Agellum sevit pulvere,
Mirante superficie
Albescit caespes segete.

3. Crimen suum palliavit
Regina per annulum,
De profundo quem portavit
Pisciculus laticum.

Responsoria.

1. Aporia ingruente
vir largus diriguit,
Miro modo recreandus
opera, qua viguit,
Cum horrisonum avari
flumen lambens horrea
Classicaret sine rate
ad eius mapalia.
V. Qui mare scidit Moysi
Et Iordanem Iosue,
Annonam sancto praesuli
Cludum fecit vomere.

2. Cudenti in ferrugine
glauca fabro mittitur,
Quod per culpam incuriae
vado lac effunditur,
Nec commiscetur gurgiti
liquor nec defluitur,
Virtutum in congerie
sic Kentegerni cuditur.
V. Vervex gregem comitatur
Amputato capite,
Quod in petram transmutatur
Ut uxor Loth Sodomae.

3. Iubente Petrus Domino
Inescat piscem hamulo,
In quo reperto statere
Didragmam iussit solvere;
Sic Kentegerni merito
Reginae piscis baiulo
De stagno aurum attulit,
Quo velut insons claruit.
V. Reginam rex supplicio
Mortis pro adulterio
Torquebat, sed redemptio
Miranda fit in annulo.

Prosa.

1. Gens Cambrina cum regina
Plaudite tripudio,
Vibex fletus, dolor, metus
Et mortis condicio

2. Iam cassatur et purgatur
Vitali remedio,
Lympha celat, quod revelat
Ichthys herae clanculo.

3. Latet regem, per quam legem
Ditetur cum annulo,
Ensem tortor condit, horror
Sedatur prae gaudio.

4. Laudes ergo Kentegerno
Decantat haec contio,
Metam auro quod reperto
Traxit de ergastulo
Velut insons.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Eia, laudes decantemus,
iubilemus Domino,
Kentegernum venerantes
laudum cum praeconio.

2. Per coronam auream
In peplo angelico
Et columnam flammeam
Notus est in cuneo.

3. Sospitati pristinae
Mortuum mirifice
Kentegernus hominem
Reddidit et volucrem.

4. Benedictus Kentegernus
   Gregem suum visitans
   Larvas fugat, aegros curat,
   Plebs exsultat obvians.

5. Laudes Deo decantare
   Suevit in frigidis
   Undis artusque siccare
   Super frontem silicis.

Ad Benedictus.

A. Sacrosanctam Kentegernus
   servans parcimoniam
   Fame, siti et algore
   eius pavit animam,
   Dum in aquis decantaret
   frigidis psalterium
   Ac quatriduano cibo
   foveret corpusculum;
   Ipsum omnes proclamemus
   cum precum instantia,
   Ut de mortis terra ducat
   nos ad caeli gaudia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O paradoxe pontifex,
   Per orbis vasta climata
   Quem phalanges uranicae
   Et siderum officia
   Et elementa omnia
   Alterna per prodigia
   Carum declarant Domino,
   Qui poli regit dindima
   Ab illo nobis vendica
   Perennis vitae praemia.

Alexander Penrose Forbes, Lives of S. Ninian and S. Kentigern, Edinburgh 1874. p. XCIV sqq. „from a ms. Breviary of the latter half of the thirtheenth century, lately acquired for the Advocates Library.“ — In 1. Noct. R 2, 9 cipite. — In 2. Noct. R 1, 6 redant nullo. — R 3, 4 sine magicis. — In 3. Noct. Prosa 2, 4 Ixtis (ιχϑυς). — Ibid 4, 2 quo aeperto. — In Laud. Ad Bened. A, 11 mortis torre. — In 2. Vesp. A, 9 vendita.

56. De s. Laurentio Sipontino.

Ad Vesperas.

Antiphonae.

1. Ad hanc urbem Sipontinam
   properet Apulia,
   Convocetur Beneventum
   et victa Campania
   Ad colenda patris nostri
   festiva sollemnia.

2. Felicissimus Felici
   successit Laurentius,
   Aulae regis triumphalis
   Constantini maximus,
   Quo patrono gratuletur
   Sipontinus populus.

3. Viduata suo sponso
   Sipontina civitas
   A Zenone confirmari
   cleri petit unitas,
   Et concessa illi fuit
   patris nostri sanctitas.

4. O Laurenti, membrum Christi,
   pontifex mirabilis,
   Terris templum recepisti
   conditum ab angelis
   Et nunc caelestis cum illis
   omnibus amabilis.

5. Gratuletur et laetetur
   Sipontina contio

Laudes Deo referendo
et sancto Laurentio,
Qui hanc regit et gubernat
suo patrocinio.

Ad Magnificat.

A. Martyr volens adorari
Et Siponti venerari
Stephanus immobilis
Portu stetit, voto quaerit
Domum sui nominis;
Qua promissa est concesssa
Cunctis via facilis,
Et reliquias portantes
Intrant urbem, visitantes
Domum summae virginis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus regem magnum
confessorum omnium,
Qui pastorem nobis dedit
beatum Laurentium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Urbs beata Constantini
genuit Laurentium,
Educavit et instruxit
adiuvans imperium,
Quem donavit Sipontinis
ad salutem omnium.

2. Urbs antiqua Sipontina,
gaudeas in Domino,
Qui te tanti confessoris
munit patrocinio,
Terra regit et gubernat
ac maris navigio.

3. Consecravit hunc beatum
pontifex Gelasius,
Eius magnae sanctitatis
et virtutis conscius,
Rogans verbis et exemplo,
ut putetur socius.

Responsoria.

1. Urbs laetare Sipontina,
gaudeat Byzantium,
Nam quo patre nos laetamur,
dedit illa filium
Ad honorem tui cleri
et salutem civium.
V. Laudes Deo referas,
Sipontina civitas,
Qui patronum tibi dedit
[beatum] Laurentium.

2. Ut est facta Sipontinis
digna postulatio,
Et Zenonis celebrata
exstitit concessio,
Ad nos pater adventavit
celeri navigio.
V. Hic martyris Stephani
communitus brachio
Et mamillae Agathae
Caelesti subsidio.

3. Postquam sanctus portum cepit
cum sanctis reliquiis,
Donec votum praesul dedit,
mox stetit immobilis,
Quod celeriter formarat
templum protomartyris.
V. Hinc intravit civitatem
tendens ad ecclesiam
Matris nostri salvatoris,
dignam petens veniam.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hunc suscepit consecratum
Sipontinus populus
Laudes Deo referendo
quasi gemens servulus
Et pastori obviando
velut patri filius.

2. Vere felix hic monstratur
caeli fultus gratia,
Nam instinctu Michaelis
datur ei filia,
Quae Romanae sanctitati
possit esse socia.

3. Plebs pagana haec impugnans
et Samnitum moenia
Michaelis fulminatu
sternitur per devia
Et prostrata trucidatur
divina potentia.

Responsoria.

1. Tandem Romam consecrandus
vir beatus adiit
Et Gelasio sacratus
felix praesul rediit,
Sed a Deo informatus
sanctitate praefuit.
V. Hic inunctus et instructus
Romano pontifice
Digna lege in hac sede
Multis annis praefuit.

2. Hunc beavit et artavit
Michael archangelus,
Dans favorem, ut sub eo
sit Montanus populus,
Qui pro loci sanctitate
dicitur Angelicus.
V. Hic hortatu Michaelis
cepit ius regiminis
Civitatis atque cleri
et caelestis lapidis.

3. Turba Neapolitana
bello citans Samnium
Et Siponti ut pagana
quaerens exterminium,
Fulgur sensit malesana
et humanum gladium.
V. Nam beatus praesul noster
hoc vidit per somnium,
Quod virtute Michaelis
iret in exitium.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hunc dum Totila impugnat
trucem equum dirigens,
Quasi agnum mitigavit
super illum residens,
Et ad regem properavit
multa signa faciens.

2. Civitate liberata
condidit ecclesiam,
In qua totam designavit
Siponti parochiam,
Qua pictura prophetavit
teneri memoriam.

3. O Laurenti, membrum Christi
et comes mirabilis,
Postquam carnem exivisti,
iam regnas cum angelis,
Sed ut felix exstitisti
es et venerabilis.

Responsoria.

1. Haec dum Totilae flagellum
obsideret moenia,
Ferum equum sancto misit,
multa plenum mania,
Quem sedavit equitando
sanctitate nimia;
V. Quem ut vidit rex crudelis
remissa saevitia,
Condonando civitati
remisit ad propria.

2. Hic habendo prophetiae
sanctitatem duplicem
Aulam fecit praecursoris
depingendo silicem,
Quam parochiae praedixit
recuperandae vicem.
V. Hic habendo sanctitatis
et virtutis calicem
Ad pingendum suae manus
adaptavit pollicem.

3. Laudes Deo hoc in festo
demus annis singulis,
Quia stetit ut in terris
patronus mirabilis.
Sic in caelo stat cum Deo
et regnat cum angelis.

V. Gaudeamus et ad preces
nunc sit quisque humilis,
Nam, ut fuit hic benignus,
cunctis venerabilis.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Praesens festum venerantes
laudes demus Domino,
Qui Sipontum exaltavit
tanto beneficio,
Et hanc aulam assignavit
beato Laurentio.

2. Gaude, puer, gaude, senex,
gaudeat et iuvenis
Sipontinae civitatis
decus portans luminis,
Et hoc festo cantet clerus
dulce melos carminis.

3. O Laurenti, pater pie,
audi preces populi
Te clamantis et precantis,
tui devoti filii
Ut sint tibi commendati
velut veri servuli.

4. Gaudeamus et laetemur,
clerici et milites,
Et nobiscum gratulentur
nobiles et humiles,
Et hac die nuptae cantent,
et exsultent virgines.

5. Hic Eliae, Deum rogans,
sensum cepit duplicem,
Nam futura praesignavit
et sanavit debilem
Ac superbum conculcavit
et erexit humilem.

Ad Benedictus.

A. Res miranda et colenda
Siponti per saecula,
Quo, Laurenti, tibi dedit
angelus oracula,
Beneventum simul sensit
tua beneficia,
Et domita sub te fuit
Totilae superbia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Lumbos cinxit et praecinxit
beatus Laurentius
Ac lucerna fulgens fuit
et servorum servulus,
In hac sede digna sedit
sanctitatis cumulus.

Acta SS. Febr. II, 62 sq. — Vorher (p. 56) die Note: Triplicem illius vitam damus, quam ex veteri codice manu in membrana exarato, qui in ecclesia Canonicorum Sipontinorum Manfredoniae asservatur, descriptam nobis transmisit Antonius Beatillus noster [S. I.]. . . . . Tertia non tam vita est, quam Antiphonae et Responsoria, ut vocant, Officii ecclesiastici. . . . Porro duplex erat horum metrorum exemplar: unum priori Vitae praefixum, alterum secundae, in lectiones partitae interiectum." Der Text ist nach dem ersteren mitgeteilt; Varianten aus dem zweiten: In 1. Noct. R 1, 3 Nam quem patrem laeta tenes. — R 2, 1 Ut ex facta a Siponto. — In 2. Noct. R 2, 1 beavit et ornavit; zu arctavit am Rande die Bemerkung: alias dotavit. — R 2, 4 zu Montanus am Rande die Bemerkung: Garganus. — In 3. Noct. A 3, 3 carnem exuisti. — R 1, 4 plenum insania. — R 3, 3 Qui fuit ut. — Das zweite Exemplar schliest mit dem 3. Resp. der 3. Noct. In dem ersteren folgt nach dem eben genannten Resp. samt Versikel noch folgendes „Aliud Responsorium":

Caeli aulam dum mandaret
pontifex Gelasius
Consecrari, convenerunt
primitus Laurentius,
Hi[n]c Sabinus Canusinus,
Salpensis Palladius
Et Iohannes Rubesanus,
Tranensis Eutitius
Et cum illis Venusinus
affuit Austerius.
Hoc vetavit Deo missus
Michael archangelus
Dicens: Domum istam feci
et sacravi caelitus.
V. Quibus visu dum astaret
summi regis nuntius,
Ut cessarent ab incepto
monuit archangelus.

57. De s. Leonardo Lemovicensi.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Christe, tui sancti
confessoris Leonardi
Laude pia praesta
nobis sacra solvere festa.

2. Adflictis operante Dei
virtute potenter
Auxilium meruit
conferre salubre frequenter.

3. Hic vir despecto
mundi praesentis honore
In sancto studuit
Domino servire timore.

4. Hinc algore, fame
fragilis instantius artus
Corporis edomuit,
daret ut sibi praemia Christus.

5. Iste, salutaris
baptismi gurgite tinctus
Est fidei verae
prudenter dogma secutus.

Ad Magnificat.

A. Confessor Christi,
sublimi proxime patri,
O Leonarde tuis
hodie succurre ministris,
Digna laude tua
recolentibus inclita festa,
Et, qui peccati
sumus undique mole gravati,
Clemens dignare
relevando iustificare.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Cuncta gubernantem
Dominum laudemus in unum,
Qui famulum dignum
sibi praevidit Leonardum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hymnis almiluis
Christo pariter iubilemus,
A quo supremum
decus est Leonardus adeptus.

2. Hic aetate tener
didicit mundana cavere,
Mundo corde Deo
satagens et mente placere.

3. Sedulus ardenti
studio praebebat ovanter
Auditum sacris
evangelii documentis.

Responsoria.

1. Servus Christi Leonardus,
coruscans virtutibus,
A primaevo coepit Deo,
servire attentius,
Sanctitatis incessanter
insistens operibus.
V. Claruit eximiis
Francorum gentibus ortus.

2. Sanctitate roboratus
fidelis Christi famulus
Erat, rebus vir benignus
perfectus in omnibus,
Trinitati summae semper
obsequens viriliter.
V. Edidit hunc alitrix
Gallia nobiliter.

3. Elegit sanctum
de plebe Deus Leonardum,
Nomine, virtute
magnificavit eum.
V. Solveret Vae, quosque
vinctos, sanaret et aegros.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. In terris degens
Christi miles Leonardus
Membra voluptati
carnis sua non dedit ulli.

2. Qui postquam coepit
probitatis viribus uti,
A Domino meruit
dare morbida membra saluti.

3. Fulget in excelsis
coniunctus coetibus almis,
Perpetuo potiens
doni cum principe summo.

Responsoria.

1. Incrementis adulescens
Bonitatis hic succrescens
Tanta Dei sublimari
Gratia promeruit,
Ut reginae aegrotanti
Prae dolore pariendi
Sospitatem redderet.
V. Ad Dominum lacrimando
preces fudit Leonardus.

2. Vere miranda
magnalia sunt Leonardi,
Noverat adflictis
dare caelica commoda cunctis,
V. Quo fundente preces
[vina fiunt] latices.

3. O felix dilecte Deo
Leonarde coheres,
Custodi nos et
nostri dignare reatus
Iam nexus laxare tui
virtute precatus;
V. Nobis ergo bonus
petimus succurre patronus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Demus digna Deo
laudis praeconia summo,
Qui sibi dilecto
regna dedit Leonardo.

2. Iste Dei sanctus
divino robore fretus
Sanavit multos
morbi valetudine pressos.

3. Te, clemens, aeterne Deus,
proni rogitamus,
Suscipe vota precum
tibi devote famulantum.

Responsoria.

1. Quidam servus Leonardi,
dira vinctus compede
Augebatur taetrae trusus
angustia speleae,
Cui sanctus in vestitu
candido apparuit
Atque potenter eum
solvit et eripuit.
V. Ecce, daturus opem
tibi misertus ait: assum.

2. Miles erat positus
angustiis artis in antris,
Qui graviter diris
constringebatur habenis,
V. Huic Christi famulus
mox subvenit Leonardus.

3. O beati Leonardi
veneranda praeconia!
O immensae admiranda
caritatis opera!
Qui, dum saeculi des·exit
[prospera] labentia,
Supernae felicitatis
promeruit gaudia.
V. Reddidit aegrotos
validos, alacres tribulatos.

4. O disruptor vinculorum,
Pater et dux captivorum,
Conservator infantium,
Liberator praegnantium
Et curator languentium
Superatorque daemonum,
Leonarde, fidelium
Audi preces servulorum,
Impetrans nobis gaudium
Ante regem saeculorum.
V. Reginam et plebem
qui succurristi
Ac regem dolentem
qui confortasti,
Leonarde.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudibus alma tui
dilecti festa colentes
Fac pie provisi,
Deus, heredes paradisi.

2. A puero sanctus
athleta Dei Leonardus
Moribus, eloquiis
praefulsit et actibus almis.

3. Iste salutaris
baptismi gurgite tinctus
Est fidei verae
prudenter dogma secutus.

4. Sancti Remigii
veris rutilans documentis
Elegit placitam
Domino deducere vitam.

5. Digne iam superis
est civibus associatus,
Qui culmen renuit
praesumere pontificatus.

Ad Benedictus.

A. Alme Deus trine,
qui cuncta regis sine fine,
Agminibus concede piis
meritis Leonardi
Iustorum nos spirituum
feliciter addi.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O bone protector,
clemens Deŭs, optime rector,
Custodi famulos
semper ab hoste tuos
Et fer opem nobis
ipsius propter amorem,
Cuius sollennem
das celebrare diem.

Offic. ms. S. Leonardi Lemovicen. saec 15. Cod. Sangenovefian. 122 (BBl. Fol. 32). — In 1. Noct. R 1, 2 fidei coruscans. — R 1, 4 regi summo servire. — In 3. Noct. A 2, 8 Sanat. — A 3, 4 famulatum. — R 1, 7 sq. Pentameter. — R 3, 7 sq. promeruit felicitatis. — Hymnen de Communi.

58. De ss. Liberata et Faustina.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

Ad gloriam
Dei et fidelium
Discretionis
verae celsitudini
Innotescat
sacratissimas virgines
Liberatam et Faustinam
Secundum carnem sorores
Nobiles quidem genere,
Sed longe nobiliores
Vita et conversatione.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Agnum, sponsum virginum,
Venite adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virginibus sacris
pangamus carmina laudis,
Ut penetret caelos,
quod damus, ecce, melos.

2. Virgo Liberata
Ioannatis libera nata,
Et Faustina soror,
candida sicut olor,

3. Moribus ornatae
claraque propagine natae,
Spreverunt aevum
suntque secu‘ae Deum.

Responsoria.

1. Mentes tuorum visita,
Christe, redemptor omnium,
Et nos salva per merita
Tam beatarum virginum,
Quae per mundi climata
Tibi dant obsequium,
V. Quocumque pergis, virgines
Sequuntur atque laudibus
Post te canentes cursitant
Hymnosque dulces consonant.

2. Liberata et Faustina
Sorores tunc geminae,
Mundi recusant nuptias
Sancto calentes flamine,
Modo metunt manipulos
Pro rite iacto semine.
V. *Euntes ibant et flebant mittentes semina sua.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgineas mentes
   miroque pudore nitentes
   Replevit citius
   spiritus, ecce, pius.

2. Quando virum flebat
   laniataque crine dolebat
   Gemitu miro
   sponsa relicta viro,

3. Tunc animos vincunt,
   opes patriamque relinquunt,
   Perdiderant matrem
   destituuntque patrem.

Responsoria.

1. Templa struunt, vigilant,
   ieiunant, iugiter orant,
   Carnis membra domant
   Christoque placere laborant,

V. Haec nempe mundi gaudia
   Et blandimenta noxia
   Caduca rite deputant.

2. Dolebat pa-
   ter lugens nimium,
   Coniunx cessit
   nullum (hinc) consilium,
   Quis super his
   dabit auxilium.

V. *Fuerunt illi lacrimae suae panes die ac nocte.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sic duce Marcello
   devicto denique bello
   Comum tunc quaerunt
   donaque multa ferunt.

2. Igitur hic orant
   commissaque crimina plorant
   Pluraque templa struunt,
   flumina prope fluunt.

3. Finis sic vitae
   fuit illis denique rite,
   Suntque labore brevi
   regna secuta Dei.

Responsoria.

1. Virgineos artus
   replevit spiritus almus,
   Funera, cum flebat
   coniunx orbata marito.

V. *Deduxit eos Dominus in portum voluptatis suae.*

2. Sic Comum properant,
   opibus patriaeque resignant
   Armillasque ferunt
   et munera plurima secum.

V. Has iustus sequitur,
   Marcellus nempe sacerdos.

3. Urbs Comensis gratuletur,
   Hymnis tota iucundetur
   Hodie clementius,
   Quam thesauro tam praeclaro
   Sublimavit Dominus.

V. *Gaudeat terra nostra, tantis irradiata fulgoribus et tantarum virginum splendore lustrata, totius saeculi sentiat se amisisse caliginem.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. O felix virginitas,
   quae Christo dum attendit,
   Omnem mundi gloriam
   prorsus vilipendit.

2. Quam felix germanitas,
   quae se talem exhibuit,
   Quod in caeli solio
   consociari meruit.

3. Propter fidem sedulam
Suae caritatis
Quasi bina lilia
Odorem dant suavitatis.

4. Benedicat terra Deum,
Quae sic est ditata,
Quod tantarum virginum
Membris est lustrata.

5. Virginum corporibus
nimium exsultat
Comensis ecclesia
totaque resultat.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sponsae Christi carissimae
Spretis mundi illecebris
Piis vacabant studiis,
De corporis ergastulo
Ergredientes libere
Regna tenent caelestia;
Cuncti fideles, plaudite.

Brev. sec. ritum patriarchalem Comensis ecclesiae imp. Comi (Gotardus de Ponte) 1519 et 1523. — In 1. Noct. R 3 prosaisch. — In 2. Noct. R 3 prosaisch. — In Laud. Ad Ben. A prosaich.

59. De s. Lucia Salernitana.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Iam splendor, lumen luminum,
[In] Ecclesia micuit,
Nam lux, quae radiavit,
Lucia, consors virginum,
Candor lucis apparuit,
Ad caelos evolavit.

2. Cuius perfecta sanctitas
Per mundum duxit rivulos,
Qui scaturiunt, aquarum,
Istius fontis claritas
Sororum traxit ramulos.
Ad matrem filiarum.

3. Haec virgo spernens gloriam
De mundo fert victoriam
In ordine Minorum,
Dumque Francisci studia
Sectatur, est in gratia
More patrum priorum.

4. Lucia docens filias,
Cuius est ad iuvenculas
Caelestis disciplina,
Crucis Christi delicias
Informat haec novitias
Exemplis et doctrina.

5. Virgo Lucia, gaudeas,
In laude semper floreas
Ad Christum perduc florem,
In annis puellaribus
Delectamenti facibus
Spretis quae das odorem.

Ad Magnificat.

A. O proles nobilium,
O virgo, splendens lilium,
Ex te sidus claruit,
Quod nos illustravit,
Castitas per saecula,
Refulgens Christi vernula,
Lucia lux micuit,
Quae crucem amavit.
In te rosa rutilat,
In te fructifer pullulat
Requiescens spiritus,
Dulcis vis odorum,
Cuius replet sanctitas
Sorores Christo deditas,
Per te nobis aditus
Pateat polorum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi, qui mundo claruit,
Cuncti demus honorem,
Lucia cruci praebuit
Crucem amans amorem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec virgo prudentissima,
Virgo fulgens, flos florum,
Lucia splendidissima
Virginum intrat chorum.

2. Francisci tenens formulam
Haec virgo Deo grata
Illuminavit regulam
Sponso Christo dicata.

3. Mundi spernens delicias
Vult Christum invenire,
Per corporis miserias
Ad caelum studet ire.

Responsoria.

1. Francisci sequens regulam
Cum sancta paupertate,
In voto Christi sedulam,
Perfectam caritate,
Lucia virgo plantulam
Se plantat sanctitate.
V. O iuvenem virgunculam,
Quae se Christo tam parvulam
Dedicat castitate.

2. In mundo spernens vivere
Mundum suppeditavit,
Quae morum fulgens opere
Sorores informavit,
Sic botrum Christi colere
Studens fructificavit.
V. Dum fructus venit legere
Legionis fructiferae
Fructus multiplicavit.

3. In paupertatis nidulo
Iacens virgo sacrata,
Virtutum pollens titulo
Christo configurata,
Sine nummorum loculo
Vivit alleviata.
V. . . . .
. . . .
. . . .

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pauper affectans vivere
Pauperibus se vinxit,
Adnullans se in cinere
Cilicio [se] cinxit.

2. Tamquam fidelis docuit
Sorores castitatem
Et semper eas monuit
Sectari sanctitatem.

3. Delectat evangelium
Christi semper audire,
Desiderat in superum
Gaudium introire.

Responsoria.

1. Haec est virgo paupercula
De numero prudentium,
Amatrix margaritae,
Quae castigatur ferula,
Sorores paenitentium
Docens: istic venite;
V. Cunctis datur haec formula:
Quem gessit virgo filium,
Ad ipsum omnes ite.

2. Amica crucis plangere
Crucifixum non desinit,
Quem docens ipsa plangit
Pro dulci ferens pondere,
Crucis iugiter meminit,
Nec eam dolor angit;

V. Per crucem credens vivere
Psalmos huic dulces concinit,
Quam tractans manu tangit.

3. Vivens [in] caeli gaudio
Lucia cum tripudio
Cum Christo iucundatur,
Splendorem dans palatio
Lux lucet, cuius radio
Mundus illuminatur;
V. Cursu laboris praevio
Sursum felici bravio
Fruens deliciatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Crucem diligens iugiter
Cordi suo adfixit,
Quam dulce pondus suaviter
Eam laedens adflixit.

2. De petra trahit oleum
Et de rosa odorem,
De testa crucis rubeum
Et lilii candorem.

3. Virgo Lucia macerat
Corpus se flagellando,
Sic ad caelestem properat
Curiam exsultando.

Responsoria.

1. Carnis virgo,
spernens delicias
Metit granum,
excutit paleas,
Caeli solum
captat divitias,
Deo laudis
offert primitias;
V. Virgo virtutes varias
Sponso portat ad nuptias.

2. De paupertatis horreo
Dum studet spicam vellere
Virgo, suo corporeo
Dum castigatur verbere,
Fit panis, quem offert Deo
Pro sui fructus munere;
V. Sic pro pane cinereo,
Quem fletu rigat ubere,
Pane cibatur melleo,
Quod est cum Christo vivere.

3. Felix virgo, quae laetaris
Gaudio polorum,
Quae cum pace iam cibaris
Pane angelorum,
Quaesumus, reminiscaris
Supplicum tuorum,
V. Iam corona puellaris
Tibi datur pro amaris
Vitae meritorum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sancta Lucia gaudeat,
Choris [con]iuncta virginum
Habet, quem adamavit;
In caelo gaudens floreat,
In quo lucet lux luminum,
Qua Dominus regnavit.

2. Agnus vocat ad nuptias,
Invitat ad delicias
Luciam castitate,
Non quaerit haec inducias,
Sed spernit mox divitias
Pro Deo, iubilate.

3. Haec in te tota sitiens,
O tu fons indeficiens,
Deus, ad te de luce
Vigilavit, quem diligens
Frequentavit non neglegens,
Amplexans te in cruce.

4. Amatrix crucis Domini
Det crucifixi nomini
Gloriam tractans crucem,
Hanc tenet manu dextera
Ut benedicant opera,
Per quem transit ad lucem.

5. Laudans factorem omnium
Monet turbam fidelium
Hunc solum [adorare],
Quem cymbalis pulsantibus
Et tympanis sonantibus
Non cessat personare.

Ad Benedictus.

A. O lux lucens ecclesiae,
Virginis tam egregiae!
Amat Lucia pauperes,
Spernit mundi degeneres
Mens intus ditata,
Cuius in claustro lectulus
Pauperculus et nudulus,
Crucifixo coniungitur,
Christo passo conectitur,
Cruci conformata;
Post finis sui terminum
Virgo cum turba virginum
Scandit ad caelos fulgida,
Splendet ut lumen lucida,
Pulchre laureata.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gaude, plebs fidelium,
Plaude, conventus ordinum,
Lucia, candor virginum,
Tuum lauda factorem,
Tibi dantur monilia
Gemmis effulgentia
Dantibus splendorem.
O vita caelestium,
Quae lampade non vacua
Venit ut virgo fatua
Oleum non ferens,
Sed evigilans aperit,
Sponsum digne repperit,
Hunc toto corde quaerens.

Alia Antiphona.

O Iesu, lux signorum,
Fons luminum et stella
Signis radiosa,
Dulcissimus flos florum
Manat ex tua cella,
Virgo speciosa.
Ex rosis hunc hortorum,
Lucia nobi(li)s bella
Radiat ut rosa.
Balsamus unguentorum,
Tus, cedrus et fiscella
Non sic pretiosa,
Sicut est vis odorum,
Quo replet nos puella
Signis gratiosa.

Offic. ms. S. Mariae Magdalenae Salernitanae saec. incert. s. n. Daraus bei Caietanus, Octavius, Vitae Sanctorum Siculorum, Panormi 1657, Tom. II. Animadverss. p. 70 sqq. — In 1. Vesp. A 1, 5 luci. — A 2, 3 Per multum. — A 3, 4 studium. — A 5, 3 produc. — Ad Magn. A, 14 Christo dedicatas. — In 3. Noct. R 3, 9 In te meritorum. — A 5, 3 solem. — Hymnen: Exsultemus et laetemur Ad Vesp. et Noct. und Summi regis palatio (ad Laudes). Das Officium folgt dem des hl. Franciscus s. Assisi.

60. De s. Lucia de Monte Virginis.

In 1. Vesperis.

R. Extremum peragens
felix Lucia laborem
Virgo beatorum
merito perrexit in arcem,
Qua divina videns
diademata virginitatis

Fulgebit semper;
tua nunc solacia praebens
Sidereum regem
nobis deposce favorem,
V. Implora veniam,
cura nos, cuncta secunda.

Ad Magnificat.

A. Sponsa Dei, Lucia, memor
[huius] esto catervae,
Quae tua gesta canens
a te petit auxiliari,
Natalis cum grata tui
sollemnia pollent,
Et te quaerentes
scelerum fac peste carere.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Praecelso regi,
cui machina subiacet orbis,
Qui sibi sacravit
Luciam dote beatam,
In labiis huius
memores et corde canamus.

In 2. Nocturno.

R. Flos sudans rorem
ascendit ad montis honorem
Et super hunc florem
Deus inspiravit odorem,
Flos virgo, ros grata salus,
odor aura salutis.

In 3. Nocturno.

A. Multorum dulci
medicamine vulnera curans,
Aula Dei radians,
domus et deitatis amica,
Fer curam nostri
nobisque, benigna, faveto.

Responsoria.

1. Carnis terens
adulescentiam,
Dei tantum
quaerens notitiam,
Regnum linquens,
notos et patriam,
Gressum vertit
in Lotharingiam;
V. *Optans Christo sponso coniungi voluntarie mundanam vicit gloriam.*

2. O lampas ecclesiae,
Rivum fundens olei,
Medicina gratiae,
Nutrimentum fidei,
Tutelam praesta pavidis,
Calorem minus fervidis,
Languidis medelam.
V. In te [virgo] veritas,
Oliva fructifera,
Cuius lucet puritas
Et resplendent opera.

In Laudibus.

Antiphonae.

2. Gaudia festivae
percurrant ora diei,
Christicolae plebis
celebrat qua laeta [caterva]
Virgineum decus ad
laudem Domini Luciam.

3. Haec est virgo nitens,
quae clara iam tibi sponsa
Obviam processit,
factura perenniter illic
Obsequii pensum,
divis sociata choreis.

4. Aula capax lucis
verique domus pia solis,
Quae medicante manu
miseros compassa fovebas,
Nunc petimus nostris
occurre per omnia morbis.

5. O felix ancilla Dei,
nos pondere pressos
Exonera et fessos
mordacibus exue culpis,
Aetheris et pateat
te supplice ianua nobis.

Acta SS. Sept. VI, 101. „Ex apographo transmisso," leider nicht vollständig mitgeteilt. — In Laud. A 3, 2 iam te. — A 3, 4 illi.

61. De s. Marcellino Ebredunensi.

Lectio 1.

O beate Marcelline,
gloriose pontifex,
Qui fuisti praedicator
et dux innocentiae,
Intercessor sis pro nobis
ad regem clementiae.

Lectio 2.

Qui ab Africa venisti
te ducente Domino
Parentibus inconsultis
et relictis omnibus,
Citra mare remeasti
versus partes Alpium;
Impetra, ut deleantur
sordes nostrum omnium.

Lectio 3.

Benignissime confessor,
domino praedilectus,
Qui serpenti venenoso
eras non incognitus
Et sodalem elegisti
beatum Vincentium,
Ut opprimeres errorem
perfidorum omnium,
Praebe nobis, te rogamus,
bonum patrocinium.

Lectio 4.

Sancte pater Marcelline,
nobilis progenie
Fideque nobilior
erga regem gloriae,
Per diversas mundi partes
docuisti populum,
Ut errorem relinquendo
sequerentur Dominum;
Funde preces, deprecamur,
pro nobis ad Dominum.

Lectio 5.

Sanctissime Marcelline,
Pontifex egregie,
Illustrator veritatis,
monstrans viam veniae,
Custos gregis Iesu Christi
[et] doctor assiduus,
Nomen suum praedicasti,
electorum socius,
Sis tuorum devotorum
adiutor perpetuus.

Lectio 6.

Pater sancte, Marcelline,
nobis suspirantibus
Manum tuam sic extende
cum fletu poscentibus,
Ut exutos a peccatis
in caeli palatio
Tuis precibus oblatis
caelorum altissimo
Valeamus collocari
cum sanctorum gaudio.

Brev. Ebredunense imp. Lugduni 1520. — Diese Lektionen folgen auf das Officium votivum des Heiligen mit der Bemerkung: „Sequentes lectiones possunt dici, quando placuerit." — Lect. 2, 1 Qui ab infantia venisti. — Lect. 3, 5 sodalam.

62. De sancta Martha.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Assunt festa magnifica,
Nova pangamus cantica
In laude Christi hospitae.

2. Martha Dominum suscepit
Et sollicite refecit
In hospitio suo.

3. Iesus Martham peramabat,
Se tangentem ipsam sanat
A profluxu sanguinis.

4. Erat Martha valde pia
Et fecunda et benigna,
Gratiosa omnibus.

5. Hanc baptizat Maximinus,
Vir praeclarus et divinus,
Et custodit sedule.

Ad Magnificat.

A. O praeclara
Domini hospita,
Roga Deum,
ut nostra debita
Pietate
relaxet solita
Nosque ducat
ad regna caelica.

Ad Nunc dimittis.

A. O felix Dei famula,
Digna laude per saecula,
Martha, Christi discipula,
Pro nobis deprecare,
Ut a peccatis expiati
Efficiamur Deo grati
Et in caelis collocati
Digne possimus dicere
Alleluia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Sanctae Marthae hospiti,
Christo iubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctae Marthae sollemnia
Nobis assunt celebria,
Iucunda, salutaria.

2. Sancta Martha interpellat,
Christum iudicem appellat
Pro sororis requie.

3. Iesus Christus pascebatur,
Martha vero laetabatur
Pro suscepto Domino.

Responsoria.

1. Splendent Marthae sollemnia,
Tota Christi ecclesia
Petat eius suffragia;
V. Plebs fidelis et devota
Festum colat mente tota
Marthae, Christi hospitae.

2. Beata Martha nobilis,
Carne Christo amabilis,
Exsultat Iesu Domino
Suscepto in hospitio;

V. Sancta Martha satagebat,
Soror vero audiebat
Verba Christi dulcia.

3. Prece Marthae Lazarum
Christus suscitavit,
Iam foetentem mortuum,
Quem ipse amavit;
V. Dei gloriam videbis,
Ait Christus, et habebis,
Martha, si credideris.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sancta Martha egregia
Stirpe descendit regia.

2. Fecit se foras deferri,
Ut caelum possit intueri
Et poni in cinere.

3. Passio dum legitur
Christi, Martha transit,
Ut *In manus* dicitur,
Spiritum emisit.

Responsoria.

1. Aqua sancta iacitur
Ad draconis mortem,
Christi crux ostenditur,
Quem ligat ut ovem,
V. Dei freta pietate
Populoque comitante
Ad draconem properat.

2. Fecit Martha statuam,
Ornatam veste fimbria
Ad Domini imaginem;
V. Herbae sub illa crescentes
Atque fimbriam tangentes
Multos sanant languidos.

3. Iesus Marthae obitum
Funere levavit,
Quae per annum integrum
Febre laboravit,
V. Laudes Christo referebat,
Febres magnas sustinebat
Corde semper hilari.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
In qua Martha egregia
Sedem recepit gloriae.

2. Iesus, Fronto episcopus
Corpus Marthae sepeliunt
Officiumque finiunt.

3. Hospes mi, pauperculam
Tuam me custodi,
Caelesti hospitio
Facias reponi.

Responsoria.

1. Ante sui obitus
Octo dierum spatium
Videt sororis animam
Duci ad caeli curiam;
V. Sonant voces peramoenae,
Animaque Magdalenae
Ducitur ab angelis.

2. Sancta Martha praesentiens
Suum vicinum exitum
Astantibus innotuit,
V. Ut attente vigilarent
Obitumque observarent
Accensis luminibus.

3. Veni, mea
dilecta hospita,
Intra mea
regna caelestia,
Ut gaudeas
per cuncta saecula.

V. Tuo me hospitio
Suscepisti, Martha,
Ego te recipio
In sanctorum sancta.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Martha sine alimentis
Atque navis armamentis
Cum multis includitur.

2. Servos suos Christus pavit,
A periculis salvavit
Misitque Marsiliam.

3. Tandem ad quam adierunt
Populumque converterunt
Fidei ad gratiam.

4. Erat ibi quoddam nemus,
Ubi draco erat saevus
Mirae magnitudinis.

5. Sancta Martha nemus intrat
Et draconis collum ligat
Proprio cum cingulo.

Ad Benedictus.

A. O lucis invisibilis
Amatrix, Martha nobilis,
Nostros depelle tenebras,
Quae luce caeli habitas.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

O salvatoris hospita,
Beata Martha inclita,
Nunc felix iuncta Domino,
Ora pro nobis miseris,
Ut sociemur superis.

Antiph. ms. Civitatense saec. 14. Cod. Civitaten. LVII. add. saec. 15. A. — Brev. ms. Civitatense anni 1476. Cod. Civitaten. LXXIV (28) B. — Auch in Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XLIV. — Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XXXIX. — Brev. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Archiep. Utinen. Oct. 10. — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 4 delicta B. — In 3. Noct. R 3, 4 caelica AB.

63. De sancto Matthaeo.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaude, diva
radix levitica,
Tanti rami
dans nobis gaudia,
Magis tamen
plaudat ecclesia
Apostoli
dotata gloria,
Matthaei re-
gnantis in patria.

R. Dum Matthaeus Christum fatur,
Maurorum regis filia
Vivo verbo inspiratur
Caelibum tunc constantia,
Sicque Christo desponsatur
Insignis Ephigenia,
V. Quae lilium
sibi convallium
Habet iunctum,
Mariae filium.

Ad Magnificat.

A. Transfert Dei
ad Mauros filium
Matthaeus dans
eis consilium,

Ut credentes
post hoc exsilium
Suscipiant
triumphi lilium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Virginalem puerum
Ore collaudemus,
Apostolorum Dominum
Mente adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fontem vitae reserare
Venit Matthaeus Mauriam,
Veram lucem nuntiare
Reis donantem veniam.

2. Morem gerens hominis
Deum incarnatum
Describit et nominis
Sui caelibatum.

3. Documentis populum
Erudivit gratiae,
Praemii nunc cumulum
Tenet Dei facie.

Responsoria.

1. Mundum gyrans
percurrit stadium,
Gentes caecas
vocat ad bravium,
Hostem fugat
assumens gladium
Verbi vi clavium.
V. Fontem vitae monstrat
Christi, qui proclamat:
Quicunque sitiat,
Veniat et bibat.

2. Transit gentes
alienigenas,
Mauros, Indos
et Macedonicas
Iugo Christi
subdens terricolas,
Parans caelicolas;
V. Vocatus a
Christo dixit: Assum;
Quem promovit
mox in apostolum.

3. Patriarcha orphanorum,
Exterge sordes mentium,
Luctus aufer pupillorum
In hac valle gementium
Et in coetu angelorum
Consortes fac gaudentium.
V. Rex coronat
fortes et pugiles,
Christo iungat
Matthaeus humiles.

In 2. Nocturno.

1. Domesticis, inquilinis
Et dogma evangelicum
Christus nuntiis cum binis
Mittit et apostolicum.

2. Agonizans
claret miraculis,
Plebes munit
divis signaculis,
Parans iugi-
bus tabernaculis.

3. Atrox carnis martyrium,
Susceptas plagas vulnerum,
Perfidorum ludibrium
Habebat ad solacium.

Responsoria.

1. Huius corpus
lictor transforat,

Quando Christi
corpus consecrat;
Dante Christo
Sic mors abscesserat,
Vita redierat.
V. Mox assistit
caeli militia
Ducens illum
ad vera gaudia.

2. Cunctos salvavit languidos
Oppressos vi daemonii,
Peccati faece morbidos
Vi Christi [sanat munii];
V. Signis, verbis
reficit variis
Aethiopos
sponsi cellariis.

3. Radiavit splendens
miris prodigiis,
Missus in salutem
terrarum filiis
In effecto rutilo,
Quos curavit,
Baptizavit
Errorum pulso nubilo,
Gaudens cordis iubilo.
V. Coniunctus sanctorum solacio
Illic plaudit
[laeto] tripudio.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Eligebat sanctus
Mundi ludibrium,
Tale Christo tantus
Dans sacrificium.

2. Rubens martyr sanguine
Fide gratulatur,
Deum poli agmine
Clare contemplatur.

3. Orat prece sedula
Deum clare visum
Nobis dare per saecula
Tuum paradisum.

Responsoria.

1. Verbo vitae
dum pascit populum,
Peccatorum
frangens ergastulum
Beatorum
promittit poculum
Simulque saeculum;
V. Ex abundanti gratia
Praestat caeli palatia.

2. Visitanti
desertas Indiae
Partes minas
pater invidiae
Dat Matthaeo,
plebes perfidiae
Ad adyta
vocat tragoediae,
V. Per quem tamen
eversor latriae
Effugatur
a pagis Mauriae.

3. Opem, Christe, promisisti
Apostolos laudantibus,
Dum per eos transmisisti
Salutem oberrantibus,
Semper ergo nos fac sisti
Tibi tuis astantibus.
V. Qui Matthaeum adiunxisti
Felicium agminibus,
Nos a morte salva tristi
Eius beatis precibus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sidus oppressum nebula,
Humano latens pallio,
Nunc claritate sedula
Splendet in caeli solio.

2. Datus mundi vespere
   Mundo senescenti
Parare in aethere
   Vitam paenitenti.

3. Anguis fraude lividus
   Mauros excaecavit,
Quos Matthaeus fervidus
   Fide, spe sanavit.

4. Ore, corde pariter
   Levi veneremur,
Cuius prece iugiter
   Nece protegemur.

5. Supplex assessor iudicis
   Christo supplicabit
Pacem, quam viris caelicis
   Digne impetrabit.

Ad Benedictus.

A. Dum Matthaeus
   Christum annuntiat,
Plebis clamor
   mortuum resonat
Regis fili-
   um, quem resuscitat
Sicque Mauros
   errore liberat.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O lux Macedoniae,
   Sceptrum maiestatis,
Candor Aethyopiae,
   Hortus voluptatis,
Venam fontis gratiae
   Reserasti gratis,
Illustrator Indiae,
   Nos adde beatis.

Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Carolsruhan. St. Pet. 32. — In 1. Vesp. Super Ps. A, 6 plaudet. — R, 7 sq. sibi lilium. — R, 9 vinctum. — Ad Magn. A, 7 sq. Triumphi suscipiant. — In 2. Noct. A 2, 3 Plebs. — R 2, 4 Vi Christi daemonii. — In 3. Noct. R 2, 2 sq. partes Indiae. — Das Officium folgt dem Schema des Dominicus-Officiums Anal. XXV, Nr. 85. — Hymnen: Ad Vesp.: Psallat devota contio; Ad Laudes: Fulget in choro martyrum (Mone III, 132).

64. De sancto Nicolao.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sacris duxit originem
   Nicolaus parentibus,
Sanctitatis imaginem
   Servans a puerilibus.

2. Ortus sui prima die
   Rectus stetit in pedibus,
Quarta et sexta semel pie
   Matris fotus uberibus.

3. Sanctus redemit virginum
   Trium turpem infamiam
Clam, nolens laudes hominum,
   Auri donando copiam.

4. Divina providentia
   Nicolaus almificus
Ponitur in ecclesia
   Episcopus mirificus.

Ad Magnificat.

A. Veneremur inclita
Nicolai merita,
Qui a pueritia
Plenus sapientia,
Sanctitatis fuit norma,
Caritatis vere fórma,
Ut sit nobis propitius
Per eum Dei filius.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Summum regem adoremus,
Hymnis, votis honoremus,
Qui Nicolaum hodie
Stola dotavit gloriae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ortus ex venerabili
Nicolaus progenie
Proposuit amabili
Vacare sapientiae.

2. Primo die, quo nascitur,
In pedibus erigitur,
Sanctitatis praesagium
Futurae mox indicium.

3. Vitam continentiae
Inde genitores
Eligunt, modestiae
Vere sectatores.

4. Semel lac sanctus sugebat
Quarta cum sexta feria,
Sanctior semper fiebat
Divina plenus gratia.

5. Iuvenum lascivias
Iuvenis vitabat,
Potius ecclesias
Vigil visitabat.

6. Scripturarum memoriter
Audita retinebat,
Quae postmodum viriliter
Servare cupiebat.

Responsoria.

1. Defunctis parentibus
Coepit cogitare
Divitiarum copiam
In pauperum inopiam
Velle erogare,
Spretis vanis laudibus,
V. Thesaurizare studuit,
Ut Dominus consuluit,
In caelorum aedibus.

2. Servus fidelis Domini
Vicino sibi homini
Aurum coepit porrigere,
Tres putanti filias
Ad humanas infamias
Pro paupertate tradere.
V. Aurum proiecit tertio,
Ne virgines comercio
Turpi cogatur ponere.

3. Ignarus, tanti muneris
Quis esset auctor operis,
Horam coepit custodire,
Gratus volens caute scire
Virum tantae clementiae.
V. Custodiens vigilias
Homo pater familias
Invenit noctis tertiae
Virum tantae clementiae.

4. Clero totius civitatis
Pro pastore congregatis
Monstrat eligendum
Divina providentia,
Quem morum pudicitia
Facit reverendum.
V. Vox emissa caelitus
Nicolaum penitus,
Docet promovendum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ut visio docuit,
Nocte venientem
Praesulem constituit
Clerus renitentem.

2. Cathedram superbiae
Fugit sublimatus,
Privatae modestiae
Statum meditatus.

3. Humilis erat doctrinae,
Quam inspirabat unctio,
Sanctae dator disciplinae,
Quae competebat vitio.

4. Caritatis operum
Sectator studiosus,
Pater erat pauperum
Ut praesul gloriosus.

5. Vitabat colloquia
Cuiuscunque vanitatis,
Risum sapientia,
Laesiva puritatis.

6. Vitam sine macula
Pontifex ducebat,
Caeli tabernacula
Quia sitiebat.

Responsoria.

1. Nautis pereuntibus
Iam prope naufragium
Certum moriendi
Adest invocantibus,
Tribuens auxilium
Firmum evadendi.
V. Apparentem Dei virum
Cognoverunt, spem niminum
Donantem se petendi.

2. Dura fames perculit
Viri Dei provinciam,
Nicolaus reppulit
Tantae pestis miseriam,
Multiplicando triticum.
V. Annis duobus nemini
Defecit cibus semini,
Omni collatum homini.

3. Daemonis praestigium
Ne possit offendere,
Docet navigantes
Tale [hic] praeludium
Oleum effundere
Viros ignorantes,
V. Daemon ut disparuit,
Nicolaus adfuit,
Illos sic admonuit.

4. Scholares tres hospitio
Susceptos ferit gladio
Hospes per avaritiam,
Libros putans pecuniam
Noctis intra silentium;
V. Suscitans hos benigne,
Increpans virum digne
Criminis tanti conscium.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Narrat omnis ecclesia,
Qua pater providentia
Vacavit sapientiae
Thesauris, non pecuniae.

Responsoria.

1. Nullius noxae conscios
Eripuit tres anxios
Velatos stantes capite,
Ligatos flexo poplite;
V. Nicolaus iustitiae
Zelo datos sententiae
Liberavit indebitae.

2. Peregrini fastigium
Assumendo daemonium
Occidit patris filium,
Celebrantis convivium
Nicolai sollemniis;
V. Mox viventem genitoris
Patri reddit, ne doloris
Fatigetur suspiriis.

3. Falso laesae maiestatis
Carceratos infamia
Suae sanctus pietatis
Liberavit clementia;
V. Monet iudicem, immunes
Ut dimittat hos impunes,
Minis duris per somnia.

4. Coronandus ad gloriam
Angelos habet obviam,

A quibus introducitur:
Intra, fidelis, gaudium,
Tibi paratum praemium.
V. Orans sanctus decantavit:
In te, Domine, speravit
Meum cor; sic exspiravit.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. In caeli tabernaculis
Refulget sanctus gloria,
Gloriosus miraculis
Coruscat [in] ecclesia.

Ad Benedictus.

A. Sancti patris pauperum
Signorum innumerum
Olei manatio
Est nota declaratio,
Desudans ex ossibus
Cunctos curat languoribus.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Reddit vitae vita functum
Iacentem in bivio,
Curru tritum corpus cunctum,
Perditum periurio.

Ad Tertiam.

A. Consolatur patrem maestum,
Annuum colentem festum,
Filium a Deo datum
Sibi reddens captivatum.

Ad Sextam.

A. Fures cogit reddere
Imagini, quae tulerant,
Quorum dato verbere
Afflicta membra fuerant.

Ad Nonam.

A. Vir de clara progenie
Vas aureum ecclesiae
Vovit, sibi votum [gratum]
Si donaverit optatum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Felix pater, gratiarum,
Nicolae, variarum.
Dona praestans, caecis visum,
Functis vitam, maestis risum,
Tua prece nobis dona,
Ut devicta carnis trabe
Transeamus sine labe
Ad caelestis vitae bona.

Offic. ms. Faustae de Beccarinis in Monast. Visitat. BMV. (Ord. Cist.) saec. 16. Cod. Senen. F VI 22. — In 1. Vesp. A 4, 1 praesentia. — Ad Matut. Invit., 2 adoremus. — In 1. Noct. R 4, 3 sq. umgestellt. — In 2. Noct. A 2, 2 Fuit sublimatus. — A 2, 4 Statum sublimatus. — A 3, 3 Sanctaeque. — R 1, 7 Apparente. — R 2, 1 pertulit. — R 2, 7 cibo. — R 4, 8 conscii. — In 3. Noct. R 1, 1 conscius. — R 1, 2 Erepuit tres anaias. — R 2, 5 sollemnis. — In Laud. Super Ps. A, 1 tabernacula. Ad Bened. 6 Cunctis. — A Prim. A, 1 vitam vitae. — Ibid., 4 periurium. — Ad Sext. A, 3 Cuius dato.

65. In Translatione s. Nicolai.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaude plaudens,
fidelis contio,
Tantae laudis
dotata gaudio,
Nam lucerna
latens sub modio
Novae lucis
resplendet radio,

Dum antistes,
plebis victoria,
Iam per orbem
fulget in gloria.

Ad Magnificat.

A. O praesul egregie,
Limes aequitatis,
Doctor sapientiae,
Candor puritatis,
Auctor innocentiae,
Veniam peccatis
Apud thronum gloriae
Posce cum beatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Venite, magnifice
Iubilemus
Et pro tanto pontifice
Honorem demus
Domino.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. In lege Dei docilis
Studet clarus virtutibus
Puer, cunctis amabilis
Mundanis spretis opibus.

2. Constitutus in acie
Praesulum oraculo
Totum se confert gratiae
Christo vacans sedulo.

3. Doctor apostolicus,
Honor confessorum,
Est effectus caelicus
Civis angelorum.

Responsoria.

1. Gemma beatorum,
Nicolae, salus miserorum,
Inclite dux Christi,
dum transferri meruisti,
Dulcis odor manat,
tua virtus languida sanat;
V. Natum voce pia
flectas cum matre Maria.

2. Farris adauctus cumulus
Gentis supplet inopiam,
Aurique datus sacculus
Patris pellit tristitiam,
V. Tumbae sacrae
salubris rivulus
Nicolai
testatur gloriam.

3. Mundi decus, forma cleri,
Nicolae, norma veri,
Te quaerentes revereri
Iuva sanctis precibus
Apud Christum, regem tuum,
Ut conservet gregem suum
Iungens caeli civibus.
V. O maestorum
dulce solacium,
Cunctis pium
praesta subsidium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Gemma decorem induit
Dudum lucens in gloria,
Cuius virtus exhibuit
Aegrotis beneficia.

2. Servite cum laetitia
Nicolao pontifici,
Videntes mirabilia
Multa per illum effici.

3. Terra suum protulit
Fructum praeter morem,
Dum pro flore contulit
Olei liquorem.

4. Hymnum Deo dicite
Flumine quassati,
Sancto benedicite,
Opi suae grati.

5. Praesul, salvator virginum,
Auctor pietatis,
Laudat in caelis Dominum
Fruens cum beatis.

Ad Benedictus.

A. Nicolae,
decus fidelium,
Virginalis
custos munditiae,
Vas virtutum,
candoris lilium,
Tuae pandens
sinum clementiae
Te quaerentes
duc post exsilium
Cum beatis
ad thronum gloriae

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pastor, dulce bravium,
Desolatorum gloria,
Mentes illustrans omnium
Verbo, signis et gratia,
Translationis gaudium
Colentes cum laetitia
Transfer ad regni solium
Post huius vitae stadia.

Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Carolsruhan. St. Pet. 32. — In Laud. A 1, 2 lies: Dudum iacens ingloria? — A 3, 1 praetulit. — In 2. Vesp. Ad. Magn. A, 8 stadio. — Hymnen: Ad Vesp.: Ad est dies sanctissima; in Laud.: Regi caelorum.

66. De sancto Paride.

Ad Vesperas.

Antiphonae.

1. Praeclarus dies rutilat,
In quo Paris, almificus
Christi pontifex, draconis
De faucibus nos eruit.

2. Hic Athenis huc advenit
Nos quidem redimere,
Hostis senis quos invenit
Sub cultura vivere.

3. Religatus relegatur
Durus hostis et prostratur,
Draco furens adplicatur
Ad profunda pelagi.

4. Ingratanter hoc suscepit
Plebs insana, dum accepit
Viri sancti victoriam.

5. Mens caecatur, dum antiquo
Famulatur inimico,
Nam cultorem trinitatis,
Amatorem deitatis,
Plebs immensae caecitatis
Nece dignum comprobat.

Ad Magnificat.

A. Rex regum vere,
populi miseri miserere,
Ad te clamantis
summis precibusque precantis,
Qui Paridem laetum,
sollenni laude repletum,
Ad patriam vitae
ducis, quam maxima rite
Gaudia concrescunt,
flores nitidique virescunt.

Invitatorium.

Rectorem caeli
veneremur corde fideli,
Qui nos per Paridem
fecit habere fidem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vir Domino dignus
rector populique benignus
Urbem salvando
nos salvet purificando.

2. Urbs felix dira
laniatur [daemonis] ira,
Daemonis infestus
sed tandem pellitur aestus.

3. Ad sancti tactum
loculum draco desinit actum
Atque maris fluctus
subiit per devia ductus.

Responsoria.

1. Christi confessor,
Paris, almificusque sacerdos
Caelorum [caeli]
loca nactus iure perenni,
Augeat augmentis
nos sanctis ac documentis;
V. Celsa petens laetus,
Domini virtute repletus,
Gaudia cuncta ferat
crimen et omne terat.

2. O custos habilis,
Dux venerabilis,
Custodi populum,
Quaesumus, inclitum,
Tu [cunctas] maculas
Cordis [et] abluas,
Ut valeat solium
scandere perpetuum.
V. Hunc tu purifica
Cunctis a vitiis
Necnon salvifica
Praeclaris meritis.

3. Ad tactum sancti
Paridis iugiter venerandi
Serpens immitis
. . . .
Cogitur ad crebras
pelagi remeare tenebras.
V. Invitus pergit,
invitus in horrida mergit,
Non linquens solitum
sponte sua loculum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hoc mirum digne
peragens sanctissimus ille
Protinus a turbis
in moenia ducitur urbis.

2. Tunc plebs infelix
stat nondum corde fidelis,
Insontis clarum
dant corpus in ora ferarum.

3. Hae mites factae,
rabiem nescire coactae,
Suppliciter tantum
coeperunt lambere sanctum.

Responsoria.

1. Rumor directus
populi mox attigit aures,
Quod quidam sanctus,
senio iam corporis actus,
Urbem salvaret
hostem pellendo superbum;
V. Haud mora nempe fuit,
sexus uterque ruit
In sanctum Domini
talia suscipiens.

2. Duceris in patriam,
patriae defensor herilis,
Traderis atque feris,
sed ovans illaesus haberis,
V. Morsibus alma nimis
dantur tua membra ferinis.

3. Cives turbati
Paridis virtute beati,
Sed iam credentes
eius pia facta videntes
Pastorem dignum
statuunt patriae gregis illum.
V. Dignum quoque gerens
cunctaque saeva terens,
Efficitur [gratus]
sic omnibus ille beatus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sic cunctis gratus
factus pater ille beatus
Antistes plebis
sanctae stabilitur et aedis.

2. Huius vita satis
fuit eximiae pietatis,
Nullum spernebat,
cunctos pietate regebat.

3. Aegros quaerebat
propriis opibusque fovebat,
Illos salvabat
signo crucis et vegetabat.

Responsoria.

1. O pater alme Paris,
qui tantus adesse probaris,
Nos te laudantes
festumque tuum celebrantes
Auxiliare tuis
almificis meritis,
V. Ut caeli solium
mereamur adire perenne.

2. Ex eius templo
fons manans sanctificatus,
Ex quo gustantes
nimium quoque febricitantes
Incolumes remeant;
V. Concurrunt populi
vario languore coacti,
Sed precibus sancti
incolumes remeant.

3. Flos patriae floret
cunctis dans semper odorem,
Quem, pie rex regum,
voluisti scandere caelum
Sic dicens: Intra in regnum Dei.
V. *O virum admirabilem, cui Dominus dignatus est tantam impertiri gratiam dicens: Intra in regnum Dei.*

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Alme Dei pontifex,
Praesul honorande,
In servos tuos respice,
Paris venerande,
Quos reduxisti, domine,
Ad semitam salutis,
Rege, tuere, confove
Baculo virtutis,
Quo fugasti pestiferae
Iuga servitutis.

Officia ss. Reparatae, Paridis, Amasii etc. imp. Neapoli (Ioan Sulsbacchius) 1533. — In 1. Vesp. Ad Magn. 2 miserere. — In 2. Noct. R 3, 4 nimium eoque. — Ad Laud. Alles prosaisch. Zugehörige Hymnen: Ad Vesp.: Gratulemur concinentes; ad Laud.: O quam mira, Iesu, fuit. Von den in dem Drucke mitgeteilten Officien wird bemerkt: „quae omnia fuerunt diu Sidicino in architemplo servata neque antehac tradita impressoribus“.

67. De sancto Petro.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Aethereos patres,
   divos de lumine soles,
   Bethsaidae thalamus
   germano protulit ortu.

2. Hos Iudaea potens,
   regali germine pompans,
   Christo sub veteris
   nutrivit grammate legis.

3. Ex patribus geminis
   sed dum Deus infima sumpsit,
   Sic ab utroque micans
   dux et rex, unctio, flamen
   Sancivit proceres,
   per quos fera sceptra domaret.

Responsoria.

1. Fluctibus abstractis
   ceduntur flumina mundi,
   Turbida lucifluis
   clarescant quo vada lymphis,
   Unicus unde sator
   Iordanis ginnat abyssos.

V. *Benedicite, aquae omnes, quae super caelos sunt, Domino.*

2. Suscipit ex merito
   deitatis primus amator
   Discere amantinos
   Acherontis frangere traclos
   Et virtute potens
   regnorum ferre tridentem.

V. *Beatus, quem elegisti et assumpsisti, Domine.*

3. Errores primae
   resecat nova gratia culpae,
   Petrus in hostilem
   dum vires exserit aurem;
   Nil minus id pandit
   medico medicante cicatrix.

V. *Hic sanat contritos corde et adligat contritiones eorum.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praescius omnipotens
   Gallilaeae litora lustrans
   Sensit in aequoreis
   splendentia lumina campis.

2. Nec mora, rex reges
   creat et cognomine ditat
   Et facit heredes,
   triplices disponit honores.

3. Cuius ad imperium
   victricia arma capescunt
   Inclita praeclaris
   peragentes bella tropaeis
   Et placitis firmans
   pacatum legibus orbem.

Responsoria.

1. Cedens proposito
   Petrus fidei pede lapso,
   Unius allophilae
   tremefactus voce puellae,
   Quos ferat, addiscit
   gratis sibi redditus illi.

V. *Cuius dum mentis moti sunt pedes et effusi gressus.*

2. Inter divinae
   quondam convivia mensae
   Tres dedit audaces
   confessio trina timores,
   Terque regenda Petro
   traduntur ovilia sancto.

V. *Gloria et honore coronatur et constituitur super opera Domini.*

3. Sculpsit petra Petrum
poliens redditque quadratum
Et super hunc locat hos,
quos diva litura supernos
Mittit in usque polos
vitae solidante cemento,
V. *Civitatem magni regis montesque Sion et latera aquilonis.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sed dum multiplices
Petrus ferit ore penates,
Fascibus Ausoniis
invictus parcere spernit.

2. Nam, nisi victor erit,
bellator cedere nescit
Atque Saturnalem
deitatis vendicat urbem.

3. Exsequitur celebres
felix bellator agones
Hostis apostatici
dum fraudes trudit ab altis,
Arcibus ipse poli
victor vexilla reponens,
Militiae metam
superatis cladibus explens.

Responsoria.

1. Vestis panzodion
nodo religata quaterno,
Caelitus adlabens,
mundari pendula poscens
Velle Dei numen
totum signaverat orbem;
V. *Omnis carnis parati cibi et praeparatio illorum.*

2. O virtus celebris,
quod principis umbra beati
Morbos et clades,
languores, funera, pestes
A quocumque fugat,
prisca valetudine ditat,
V. *Ossa conturbata et mentes saucias animasque gravatas.*

3. Laudibus insignis,
quem perpes gloria cingit,
Leges in populos
statuens velut archisenator,
Saecli iura tenens,
regum diademata solvens,
Orantes turmas
vitiorum solve catenas,
Caelica caesareo
praetendens gaudia dono.
V. *Excrescit ut pluvia doctrina tua, fluit ut ros eloquium tuum.*

Collect. ms. saec. 10. Cod. Vatic. Regin. 592. add. saec. 11. — In 2. Noct. R 3, 2 poliensque reddit.

68. In Inventione s. Quintini.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Eligius praesul,
Quintinus, martyr honorus,
Quorum festivis
iam nunc incumbimus actis,
Subveniant nobis
meritis precibusque benignis.

2. Martyr mirificos
passus dire cruciatus
Praesul et egregios
lucratus mente maniplos,
Submissae vobis
semper succurrite plebi.

3. Nomine pro Christi
poenarum milia passe

Angustaeque viae
praesul, qua tendis in aethra,
Pro nobis Dominum
famulis orate subactis.

4. Domine vulnifice
Christi testisque laudate,
Assertor fidei
verae praesul et luculente,
Impetrate gregi
veniam vitaeque coronam.

5. Martyris eximii
confessorisque benigni
Impetret oratus,
quod nostra non prece quimus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Thesauri sacri
celebre festum recolentes
Aeternum columen
speciosa voce canamus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Orbita solaris
satagit nos festa novare
Corporis inventi
Quintini, martyris almi.

2. Cuius sancta Deo
texit servante vetustas
Membra trecentenis
annis et quinque viginti.

3. Cuius praesidiis
virtus rutilabat opimis
Languentum membris
infesta peste gravatis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quidam Martinus,
regis cantor vitiosus,
Corpus nacturum
iactabat se fore sanctum.

2. Qui praesumptivae
mentis molimine [pravae]
Aggreditur sanctam
cumbo divellere terram.

3. Slivae moxque manus
eius haesere ligonis,
Plebs stupet, haeret, hebet,
refugit, miratur et horret.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vermibus ephesis
manibus stillantibus eius
Amisit vitam
divino verbere laesam.

2. Hoc gentis nostrae
signo radiante per aures
Multo magnificus
ditatur munere sanctus.

3. Martyris ob meritum
mirabile praesulis atque,
Harmonicas quorum
digne persolvimus odas,
Quorum subsidiis
semper [fruamur] honestis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Eligius praesul
Quintini martyris artus
Quaesitos studio
vigilanti repperit agro.

2. Visibus humanis
 ter centum quinque fuerunt
Annis absconsi
 Christo servante viginti.

3. Perfodiens cumbum
 terebrando ligone venustum
Lux et odor pariter
 cunctis fulsere verenter.

4. Pignora cum caperent,
 clavos capitisque capillos,
Dentibus abstractis
 profluxit lympha cruoris.

5. Tunc pater Eligius,
 tanto de munere laetus,
Corpus susceptum
 condivit more sacrorum.

Ad Benedictus.

A. O Quintine sacer,
 nostras iam suscipe preces,
Eligio Christum
 poscens cum praesule Iesum,
Conferat ut veniam
 nobis vitaeque coronam.

Brev. S. Quintini imp. s. l. et a [1520].

69. De sancto Quirino.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Martyr, praecinctus Domini virtute, Quirinus
Fluctus errorum pressit moderamine morum,
Praebens exemplo. Christi sit gloria templo.

2. Laeto conatu stetit in Domini famulatu,
Eius ad aspectum rogitans sibi cor fore rectum,
Divinum nomen ferret quo laudis honorem.

3. Summa inflatus seu corporis iste beatus
Illum sitivit, qui fons sine limite vivit,
Eius virtutem quo cerneret atque salutem.

4. Angelicus coetus, Dominum benedicito laetus,
Ipse quod in regno iussit fulgere superno
Hunc meritis gratum, cum martyribus decoratum.

5. Laudibus exsultet caelum, mare, terra resultet,
Rex quia caelestis manet huius gloria testis
Cum sanctis cunctis caelorum lumine functis.

Brev. ms. Tegurin. saec. 15. Cod. Lambacen. CLXIX. A. — Brev. ms. Tegurin. saec. 14. Clm. Monacen. 19302 B. — In 1. Vesp. Ad Magn. O rex caelestis famulis miserere scelestis, Anal. XXVIII. S. 156; alles andere Prosa.

70. De Reliquiis Ecclesiae s. Frambaldi Silvanectensis.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ad laudem regis gloriae
De thesauris ecclesiae
Lapides pretiosi
Prodeunt in propatulo
Radiantes in populo
Virtute luminosi.

2. Attolamus praeconio,
Ne lateant sub modio,
Lucernas claritatis;
Hi sunt iubar ecclesiae,
Exemplar sanctimoniae,
Speculum sanctitatis.

3. Vigens vigore spiritus
Vigor, antistes inclitus
Baiocae civitatis,
Hanc exornat ecclesiam,
Quam collaudat ad gloriam
Divinae maiestatis.

4. Ad laudis assint cumulum
Laudes sanctorum praesulum
Silvini et Gerbaldi,
Quos hic in sede propria
Comitatur praesentia·
Gloriosi Frambaldi.

5. Assint cum rosis lilia,
Reginarum consortia
Ac beati Baumiri,
Quibus sanctis corporibus
Et sacris nos quam plurimis
Datum est insigniri.

Ad Magnificat.

A. O quantis magnificat
Vos Christus honoribus,
Quos et hic mirificat
Signis et virtutibus
Et secum glorificat;
Assit vestris precibus
Nobis, quos laetificat
[Hodie] his laudibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoret ecclesia
Regem saeculorum
De sanctorum gloria
Gaudens confessorum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sancti legem Domini
Corde meditantur,
Per quos Christi nomine
Plebes adgregantur.

2. Praecepta dominica
Docent et consilia
Contemnentes lubrica
Pro perenni gloria.

3. Sic suos mirificat
Sanctos rex virtutum,
In caelo glorificat,
Hic dat iter tutum.

Responsoria.

1. Sonet vox in laudibus
Summae bonitati,
Nam accepti ratio
Nos monet et dati,
Ne de tanto munio
Reddamur ingrati;
V. Gratiarum sit actio
Pro tanto beneficio
Divinae largitati.

2. In carnis huius carcere
Carne mortificati,
Non sibi soli vivere
Sed Christum amplexati,
Plurimorum proficere
Student utilitati;

V. Docentes bona facere,
Mundana vana fugere,
Pro Christo mala pati.

3. Intima brevi tempore
Christo foenerantes
Et cum multo foenore
Lucrum deportantes
In promissum gaudium
Intrant gloriantes, —
V. O quam felix comercium! —
Pro terrenis caelestium
Regna commutantes.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Laetentur in te, Domine,
Sancti, quos hic inhabitas
Et quos aeterno lumine
Tua replet aeternitas.

2. Militans ecclesia
Sanctos hic honorat,
Quos Christus in gloria
Corona decorat.

3. Hic qui sine macula
Sanctos honorabunt,
Tua tabernacula,
Deus, habitabunt.

Responsoria.

1. Adflicti paenitentia
Carnis vicerunt vitia
Despecto mundi flore,
Cesserunt his daemonia,
Spreverunt temporalia
In spiritus ardore.
V. Ex hac trina victoria
Coronantur in gloria
Et [maximo] honore.

2. In praesenti periculo
Ferebant in propatulo
Lucernas sanctitatis,
Exemplum dantes populo
Lumbosque suos cingulo
Praecincti castitatis.
V. Christo vacabant sedulo
Et proximis in osculo
Mutuae caritatis.

3. Per istorum precamina
Nostra delere crimina,
Salvator mundi, velis,
Vitae nostrae discrimina,
Tua virtute termina,
Protector Israelis;
V. Reiecta carnis sarcina
Transferamur ad agmina
Beatorum in caelis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tu sanctis es, Domine,
Pars hereditatis,
Totus cum dulcedine,
Torrens voluptatis.

2. Sanctorum generatio
Christum quaerunt et sitiunt,
Mundum habent fastidio
Et, quae sursum sunt, sapiunt.

3. Sanctorum suffragio
Tecta sunt peccata,
Ne sint in iudicio
Cunctis revelata.

Responsoria.

1. Si narrem miracula,
Narrando deficiunt
Lingua, vox et manus,
Nam mors, error, vincula,
Daemon, lepra fugiunt,
Aeger redit sanus.
V. Ne sanctorum singula
Facta retexamus,
Haec de multis paucula
Gesta recolamus.

2. O virtutum rosaria,
O lilia fragrantia
Sanctitatis odore!
O clara luminaria,
Vos sidera micantia
Veritatis splendore!
V. Opem nobis impendite,
Mentes nostras accendite
Caritatis ardore.

3. In circuitu, Domine,
Tuo lux nunquam deficit,
Ubi lumen de lumine,
Christus, electos reficit,
Ibi sanctorum animae,
Quas sanctus ardor afficit;
V. O quam felix iucunditas
Est in tanta dulcedine
Et quam mira suavitas
Aeterno frui numine!

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Cinctis lumbis deportemus
Lucernas in manibus,
Ut sic laudes praesentemus
Sanctis confessoribus.

2. Creatori iubilantes
Cum cordis laetitia
Gloriemur exsultantes
Cum sanctis in patria.

3. Vigilantes hic de luce
Post mundi vigilias
Perducamur Christo duce
Ad sanctorum nuptias.

4. Sacerdotes [praelecti],
Summo benedicite,
Ad superna iam provecti
Nos illuc ascribite.

5. Laudes demus altissimo,
Fervore cordis intimo
Regnantem contemplemur,
Ut post praesens exsilium
Per sanctorum suffragium
Cum ipsis coronemur.

Ad Benedictus.

A. Confessores
excelsi meriti,
Vestram nobis
opem porrigite;
Patres sancti,
pastores incliti,
Nos in viam
pacis dirigite.

Ad Magnificat.

A. Tu, Christe, nostrum gaudium,
Adesto nostris precibus,
Qui cum sanctorum milibus
Veniens ad iudicum
Apparebis in nubibus,
Da sanctorum cultoribus
Cum Sanctis vitae praemium.

Brev. Silvanectense imp. Parisiis 1521. — In 1. Vesp. A 4, 3 Gerbaudi; dann müſste auch ibid. 6 Frambaudi geschrieben werden. — Ad Magn. A, 2 Nos. — In 2. Noct A 3, 3 In tua. — R 2, 2 Ferebat. — R 2, 7 vacabta. — In 3. Noct. R 3, 1 sq. tuo Domino lux. — Zugehörige Hymnen: In 1. Vesp. p. et Mat. Sanctorum nobis meritis; in Laudibus: Voces attollat populus.

71. De sancta Reparata.

Ad Magnificat.

A. O beata Reparata,
virgo prudentissima,
Quae cum Christo thronum tenes
in caelesti curia,
Famulorum supplicantum
attende precamina,

Tua prece fac, ut Christi
perfruamur gratia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Virginis ad festum
Reparatae convenientes
Reddamus Christo
grates indeficientes.

In 1. Nocturno.

Responsoria.

1. Virgo, satis grata
reparatori, Reparata,
Nos sponso repara
danti tibi regna beata,
V. Ut sponso cari
mereamur sponsa vocari.

2. Gaude, virgo Dei,
quae praesidis ante tribunal
Promerita es sisti
pro dulci nomine Christi.
V. Molles adfatus,
terrores et cruciatus
Aeque contemnis
pro dulci nomine Christi.

3. Eia, virgo decens,
monitus attende salubres,
Esto nostrorum
cultrix devota deorum;
V. Hoc decet, hoc fas est,
Christum coluisse nefas est.

In 2. Nocturno.

Responsoria.

1. O iudex insanis,
non sunt libamina vanis
Diis impendenda,
Christo sunt haec referenda,
V. Qui mare quique solum
condidit atque polum.

2. Mox ad tormenta
manus est conversa cruenta,
Virginis et corpus
duros tolerat cruciatus,
V. Lampades ardentes,
plumbum fornacis et ignes.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo prudens, fide fervens
in aetate tenera,
In amore Christi [sui]
permanet inconcussa.

2. Christum verum esse Deum
clamat, voce praedicat,
Deos illos falsos esse
ratione comprobat.

3. Christo, inquit, soli debet
immolari hostia,
Per quem fiunt, vivunt, crescunt
et reguntur omnia.

Responsoria.

1. Virgo virum fortem
fragilis, iuvenem duodennis
Vicit et ad vitae
festinat regna perennis,
V. Pervigili cura
reprobat, refugit peritura.

Offic. SS. Reparatae, Paridis etc. imp. Neapoli 1533. — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 7 Et tua prece. — In 1. Noct. R 1, 6 sponso. — R 2, 6 contemnit. — In 2. Noct. R 2, 6 ignis. — Hymnen: Ad Vesp.: In titulos Reparata tuos; ad. Laud.: Fervida lampas adapta tibi.

72. De sancto Richario.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Rector orbis et redemptor,
nostra dele crimina,
Qui sancti tui Richarii
laetamur praesentia,
Cuius pro nobis, rogamus,
assit intercessio.

In 1. Nocturno.

Responsoria.

1. Dilectus est in omnibus
Et laudibus et actibus
Et modo suis meritis
Praesidium [est] populis,
V. Confessor fuit inclitus
Et clarus in virtutibus.

2. Cum quidam claudus parvulus,
Privatus suis gressibus,
Sancti sepulcrum Richarii
Contigisset fide [bona],
Sanatus est continuo,
V. *Fide munda qui ad eum convenerat et puro obsecraverat corde.*

3. Dum vincti viam transeunt
Catenis collo subditis
Sanctum precantes Richarium,
Protinus saeva illius
Meritis vincla solvuntur;
V. Efferimus (inquiunt) te laudibus,
Ut tuis nos suffragiis
Liberes a piaculis.

In 2. Nocturno.

Responsoria.

1. Dum saeva quondam patriam
Clades voraret, plurimos
Oppressit, quosdam graviter,
Sancti Dei de famulis,
Sed eius sacri tumuli
Tactu salutem capiunt.
V. *Fide munda quotquot ad eum confugerant et puro obsecraverant corde, nullus ex eis periit.*

2. Richari, tu nostrum decus,
Fretus divino oraculo
Tu contempsisti saeculum
Et invenisti Dominum;
V. Paupertas tibi placuit,
Mundi pompa displicuit,
Non tibi quidquam defuit,
Mens tua Deum habuit.

3. Verbis fultus et sensibus
Et dogmatum mysteriis,
Repletus [donis] supernis
Et pietate exstitit,
Cuius ante mausoleum
Taetri fugantur daemones.
V. O (pretiosa) sacerdotum gloria,
O magna lux ecclesiae!

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Confessor Christi fueras
Et saeculum contempseras,
Sequendo evangelium
Scandisti caelum arduum,
V. O Richari, decus nostrum,
Fretus divino oraculo.

2. Efferimus te laudibus,
[O] sancte pastor Richari,
Et postulamus precibus,
Ut tuis nos suffragiis
Liberes a piaculis,

V. Dilectus Deo in omnibus
Et laudibus et actibus (tuis)
Profusis te gemitibus
Imploramus [et] precibus.

3. (Sancte) Richari, Christi confessor,
Audi rogantes servulos
Et impetratam caelitus
Tu defer indulgentiam.

V. O sancte Richari, sidus aureum,
Domini gratia servorum gemitus
Solita suscipe clementia.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Debilis ad sancti
veniebat saepe sepulcrum,
Quidam contractus
meritis salvatus est eius.

Ad Horas.

Ad Tertiam.

A. Qua moriebantur
plures, dum peste laborat,
Frater salvatur,
tumulum dum contigit eius.

Ad Sextam.

A. Vir sanctus Domino
fundens pia verba precatur,
Produxit fontem
sterili de caespite vivum.

Alia Antiphona.

Verbis fuit et sensibus
Et dogmatum mysteriis
Dei repletus spiritu
Et pietate utilis.

Ad Nonam.

A. Nexus culparum
nostrarum solve, redemptor,
Qui sancti meritis
rupisti vincula ferri.

Alia Antiphona.

Confessor Christi fueras
Et saeculum contempseras,
Sequendo evangelium
Scandisti caelum arduum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Interventu, Christe, sancti
poscimus Richarii,
Nos ab omnibus noxiis
absolve reatibus,
Ad caelum quem sublimasti
floridum virtutibus.

In Commemoratione Sancti.

Die Dominica.

A. In terris merito
te christicolae venerantur,
Caelica quem socium
laetatur habere caterva.

Feria secunda.

A. Votis supplicibus
te, pastor sancte, rogamus,
Commenda Christo,
quos doctrinis genuisti.

Sabbato.

A. Iam regnaturus
cum Christo celsa petisti,
Ora pro nobis,
ne detineamur ab imis.

Hénocque, Hist. de l'abbaye et de la Ville de Saint-Riquier II (Amiens 1888), p. 488 ff. [bildet den 10. Band der Mémoires de la société des antiquaires de Picardie]. Quelle: „Extrait d'un manuscript du XIII. siècle à la

bibliothèque d'Abbeville, intitulé Horae diurnae de Saint-Riquier." In 2. Noct. R 2, 2 divino miraculo; vgl. in 3. Noct. R 1, 6. — R 2, 7 tibi quicunque defuit. — In 3. Noct. R 2, 8 gemitibus te. — Ad Horas. Ad Tert. A, 1 Quia. — Alles Fehlende prosaisch. Der Herausgeber bemerkt zu diesem Officium: „On lit dans Hariulfe: Albinus (Alcuinus) antiphonas quoque et responsoria vel hymnos de eodem sancto composuit, ut magni patris festivitas nihil minus congrui officii habere videatur. — Nous pensons que cet office, aujourd'hui incomplet par l'absence de quelque pages est celui dont parle Hariulfe; ce qui lui donne un mérite tout spéciale dans l'histoire de Saint-Riquier." — Es ist noch beizufügen, dafs Saint-Riquier eine Benediktinerabtei war, während dies Officium die Form des Cistercienserbreviers aufweist.

73. De sancto Severo.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gloria sanctorum,
Deus, accipe vota precantum
Nosque tuas laudes
in Severo venerantes
Respice placatus
nostros solvendo reatus.

Ad Magnificat.

A. Magnificemus in excelsis
Christum venerantes,
Qui sanctum Severum
in sede locavit Olympi,
Angelico fruitur
ibi nunc diademate gaudens;
Unde, pater, humiles
odas tu respice nostras.

In 1. Nocturno.

Responsoria.

1. O Severe gloriose,
Servis tuis condescende,
Sub obtentu meritorum
Solvens nexus delictorum.
V. Post vitae cursum
trahe nos ad gaudia sursum.

2. Mellifluum florem,
divino rore madentem,
Sicut apis studio
mellis, sic quique frequentant
Severum praesulem
vitae documenta docentem,
V. Ut gelidos fontes
cervi quaerunt sitientes.

In 2. Nocturno.

Responsoria.

1. Rex caelorum, pie Deus,
Ad te spectat laus illius,
Tu per eum nobis parce
Ac redemptis miserere.
V. Plasma tuum, Christe,
defende benignus ab hoste.

2. Sancte Severe, Christi praesul,
Audi rogantes servulos
Et impetratam (nobis) caelitus
Tu defer indulgentiam.
V. O sancte Severe, sidus aureum,
Domini gratia servorum gemitus
Solita suscipe clementia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ad hunc montem suspirare
Fac nos, pater sanctissime,

Ut exutos carne gravi
Excipiat aula caeli.

Responsoria.

1. Miles Christi gloriose,
Severe sanctissime,
Tuo pio interventu
Culpas nostras ablue,
V. Ut caelestis regni sedem
Valeamus scandere.

5. Laudibus omnigenis
confessor corde canebat,
Ore etiam Domino
psallens non deficiebat.

Ad Benedictus.

A. O Severe, tuis,
pie pastor, caelitus assis,
Te memorem nostri
faciat clementia Christi,
Ac per eam, Christe,
nobis, petimus, miserere.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Induit omnipotens
virtutum cyclade sanctum
Severum, pietatis opus
de corde sequentem.

2. Servivit Domino
sanctus pangendo sacerdos
Et meruit penetrare
polorum regna beata.

3. Aurora croceo
clari sub tegmine solis
Pausante hic psallebat
ovanter carmina Christo.

4. Pervigili sanctus
cura Severus ovile
Christi comissumque gregem
sine labe regebat.

In 2. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Hic athleta tuus,
celebris pietate patronus,
Post invictorum
certamina plena laborum
Migrat ad aethereas
hodie gaudendo choreas.

Ad Magnificat.

A. Exsultemus Deo omnes
Nunc in sanctis collaudantes;
O Severe sacer, ave,
Preces audi, culpas dele,
Nos his festis fac adesse
Et aeternis non deesse.

Brev. S. Mariae Erphordien. imp. Nurembergae 1497. A. — Brev. ad morem Severiani Collegii Erphordien. imp. Moguntiae 1518. B. — In 2. Noct. R 2, 1 Sanctus Severus A. — Alles hier Fehlende prosaisch.

74. De sancto Siffredo.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. In his sacris sollemniis
Exsultet aula caelica
Et promptis desideriis
Pangat hic chorus cantica,
Cum de Siffredi praemiis
Recensentur mirifica.

Ad Magnificat.

A. Siffrede, terror daemonum,
Dans tribulatis gaudia,

Iam turba supplex hominum
Tua poscit auxilia,
Ingemiscens exsilium
Aspirat ad sublimia,
Quae te colit, ecclesia.
Ergo, gemma pontificum,
Exerce mirabilia,
Agmen fuga terrificum,
Quod volat per inania,
Pium tuere populum,
Ne prematur insania
Illius fraudulentia.

Alia Antiphona.

Ad sacra sancti
Siffredi sollemnia
Mente devota
fidelium agmina
Simul occurrant
atque dent praeconia,
Ut ad caelorum,
quae percepit, gaudia
Nobis cedatur
ascendendi gratia,
Et conregnemus
per eius suffragia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Christum regem,
confessorum Dominum,
Qui pontificem Siffredum
supra caeli solium
Condonavit percepturum
angelorum gaudium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christi miles Siffredus
Campaniae finibus
Exstitit oriundus,
Qui suam satis claram
Honestavit prosapiam.

2. Hic adhaerens genitori
Comes individuus
Omnibus renuntiavit
pompis mundialibus,
Optans, ut efficiatur
Lirinensis monachus.

3. Hunc ut vidit pater clarus,
pontifex Caesarius,
Omni studio instruxit
adornatum moribus
Et provexit Arelatem
admirandum omnibus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quem austerae vigor vitae
perfecit laudabilem
Et signorum sequens virtus
reddidit mirabilem,
Cum viderent sanctum virum
in praesenti caelibem.

2. Vendascenses tunc pastore
desolati populi
Conqueruntur aggregati,
ne subdantur alteri,
Ne sine ductore lapsi
videantur comprimi.

3. Ad Arelatis
festinantes moenia
Ante Caesarii
provolvuntur genua,
Petunt Siffredum,
ad sua suffragia
Consensit praesul
motus querimonia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Siffredus hoc ut comperit,
Ne fiat factum, distulit

Et nititur aufugere,
Quod se videt eligere.

2. Tunc violenter capitur
Et praesul benedicitur,
Proponitur in cathedra
Cum magna plebis gloria.

3. Ecce, praesul beate,
qui de te gloriamur,
Salutis adiumentum
a te experiamur;
Audi, Siffrede, preces,
quibus te deprecamur,
Ut semper tecum bonis
perfrui mereamur.

R. O pontificem beatum,
o sacratum praesulem,
Qui tuum familiarem
huius vitae exsulem
Et defunctum suscitasti
et fecisti caelibem,
Tu nostram fragilitatem
interventu protege
Et caeleste nobis regnum
interpellans obtine.
V. Per tuam, pastor ovilis,
dignam confidentiam
Nostram, petimus, fulciri
praesentem miseriam,
Ut perduci mereamur
ad perennem gloriam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ad hoc motus pater pius
consolari nititur
Et certatim affluentes
temperare lacrimas,
Ne mutarent in lamentum,
quod laetandum cernerent.

2. Illi hoc audito nullum
flendi dant remedium,
Plangunt in commune damnum
adfuturum proprium
Et precantur dilatari
sui patris exitum.

3. Ut cognovit praesul sanctus
lamentantem populum,
Increpando arguebat,
dicens, ut ad Dominum
Corda vertant et exquirant
ab eo auxilium.

Ad Benedictus.

A. Celebrantes festum diem
Siffredi pontificis
Dominum benedicamus,
salvatorem omnium,
Cui hodie Siffredus
suum misit spiritum;
Ideoque nos poscamus
eius adiutorium,
Ut cum ipso conregnemus
laeti in perpetuum.

Alia Antiphona.

O castitatis lilium,
Siffrede, dux humilium,
Lucerna confessorum,
Castiga saevientium,
Se passim ingerentium
Incentiva morborum,
Et tamquam praevium
More laudantium
Laudis influe radium,
· Deo nostro decorum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Siffrede, vir beate,
o pastor egregie,

Quem confidimus regnare
in caelis cum Domino,
Te potentem exorare
deprecamur supplices,

Ut pro nobis intercedas
fidenter ad Dominum,
Qui te secum regnaturum
dat per omne saeculum.

Brev. ms. Carpentoractense saec. 14. Cod. Vatican. Borgh. 53 A I. — In 1. Noct. A 3, 1 Tunc ut vidit. — Alle RR prosaisch mit Ausnahme des letzten. — In Laud. die zwei ersten AA prosaisch.

75. De s. Siro Ticinensi.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Salvatorem Syrus sequens
Praedilectum Christum, praebens
Sacrantem matrem virginem,
Gradum tenet principalem,
Virum docens singularem,
Nam verum Deum hominem.

2. Atritus Ticinensium
Cum laude praesidentium
Per Syrum fit catholicus,
Hic salutem sitiebat,
Ad quos istum dirigebat
Auditor apostolicus.

3. Erigitur ecclesia
Et datur Christo gloria,
Cum transit sacrilegium;
Collaudemus veritatem,
Sancti Syri probitatem,
Qua pelletur daemonium.

4. Cum viris apostolicis
Nutritus in canonicis
Attentius praedicabat
Ecclesiae mysteria
Tollebatque fastigia
Idolorum, quae damnabat.

5. Confirmant hunc miracula,
Cum suscitatur plantula
Orante matre humili,
Panduntur probabilia,
Adduntur mirabilia,
Expressa mundo fragili.

Ad Magnificat.

A. Praesul benignissime,
Tu fidei catholicae
Doctus es in infantia,
Ora pro populo,
Morum lumen optimum,
Ducatum ferens hominum
Fundis in Papia
Firmus in commisso,
Tu rector animarum,
Tu destructor et culparum,
Vigil in custodia
Gregis, quem fecisti;
Precamur, miserere
His, quos vides oportere
Visitari gratia
Redemptoris Christi.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus redemptorem,
Iesum, Dei filium,
Qui nunc Syrum praeceptorem
Fecit Ticinensium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Turbam cernit in deserto
Famelicam et multam
Vivus panis, qui de caelo
Annonam dat augustam.

2. Pandit Andreas puerum,
Dominus interrogat:
Unde praebebit prandendum
Populo, qui venerat?

3. Dat innocens pisciculos
Syrus, quos ferebat,
Et panes hordeaceos
Auctori, qui pascebat.

Responsoria.

1. In orbe splendor oriens
Catholicae testurae,
Verbum a patre exiens
Deificae naturae,
Syrum dedit incipiens
Honestae praelaturae,
V. Hic civitates adiens,
Ac Christo cunctos colligens
Deservit creaturae.

2. Hic vir, cum Christus loquitur,
Spernit vitam fragilem,
Cum ceteris colligitur
Et ad fidem stabilem
Fortis athleta iungitur
Monstrans mundum labilem;
V. Sermo divinus funditur,
Grex humilis erigitur
Ad pastorem nobilem.

3. Verbum spargit affluenter
Doctus Aquilegiae,
Signa facit evidenter
Superans egregie
Inimicum eminenter
Actionis optimae;
V. Postquam sanctus hic recenter
Est instructus excellenter
In doctrina gratiae.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocantem exaudivit
Christus cum gemitibus,
Unde Syrum huc transmisit
Firmum in amoribus.

2. Lacrimatur gens devota
Pontificem attendens,
Per quem creditur promota,
Sed manet hunc distendens.

3. In nomine tu Domini
Venisti, benedicte,
Dirigens vota populi
Fudisti verba vitae.

Responsoria.

1. Cum ingressus civitatem
Syrus esset Papiensem,
Commendatam praesuli,
Voce magna caritatem
Audiebat diffundentem,
Cum deflebant populi.
V. Declinabant falsitatem
[Et] optabant veritatem
Lacrimantes oculi.

2. Non piger, sed sollicitus
Eradicabat errores
Damnatae falsitatis,
Non horridus, sed inclitus,
Cum disseminat odores
Expressae veritatis;
V. Sic procedit ad honores,
Sic accedit ad favores
Hic coetus civitatis.

3. Postquam fidem complantatam
Divino spectat munere
In commissis filiis,
Gentem quaerit depravatam
In Brixiensi genere,
Adhaerentem idolis.
V. Carnem daemone vexatam
Dat cum laude liberatam
In propinquis oppidis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ad altaris sollemnia
Frequenter in laudibus
Sollerti cum custodia
Orat pro fidelibus.

2. Iudaeus tunc incredulus
Ausu temerario
Christi corpus improvidus
Attingit ore arido.

3. Statim clamat haereticus
Sine forma mugiens,
Sed orat tunc episcopus
Et fit Deo serviens.

Responsoria.

1. Arcana detegens
Reserat prophetans
Humanorum cordium,
Per haec pusillum gregem
Ampliat perducens
Ad actorem omnium.
V. Ovis fictae, fraude tectae,
Vestem notam facit certe.

2. Clamans caecus [il]lustratur,
Ipse surdus et sanatur
A condolente miseris,
Vera fides diffamatur,
Spes futura commendatur
Ab hoc parente posteris.
V. Dei virtus collaudatur,
Pia mens congratulatur,
Christi fides augmentatur
Maximis miraculis.

3. Eventium, quem tertium
Sumpsit honor praesularis,
Ut dixerat propheta,
Pompeium intermedium
Sacer ordo clericalis
Consequitur assecla,
V. Relinquens corpus terrenum
Communem petit Dominum,
Rosis vernant dumeta.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Quam gloriari sufficit
Haec civitas, quae proficit
Talibus pastoribus!
Ergo Deo glorietur,
Ut per ipsum coronetur
Maximis honoribus.

2. Haec magistra civitatum
Praebet summas facultatum
Religionis Christi,
Ipsa vocat adiacentes
Et impugnat non credentes
Ad rationes Syri.

3. Orans pro grege vigilat,
Hic successores ordinat
Cathedralis infulae,
Istos doctrinis instruit,
Quas ipse Christus docuit,
Cum doceret sedule.

4. Benedicat creatura,
Dei gratis plasmatura
Excelsum creatorem,
Qui est Deus ex natura,
Homo factus in statura
Se fecit viatorem.

5. Cogita, gens incredula,
Auctoris beneficium
Sine tuo opere,
Laudemus hunc per saecula,
Clericorum collegium,
In aeterno sidere.

Ad Benedictus.

A. Vir doctus in principio
Cum spiritu cherubico
Prophetabat civitati,
Quae innixa veritati
Prospera videbat.
Procedes abundantius,
Nec locus erit vacuus,
Gaudebis excellentius
Bonis civibus repleta,
Sicut ostendebat.
Nos patrem confidentius,
Ne genus sit deterius,
Precemur affluentius,
Laetitia sit completa,
Sicut cupiebat.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Terrae cultor optime,
Quam reperis edomitam,
Nullae culturae redditam
Noxia sectanti,
Astringe lapsus varios,
Nos fecunda subditos
Magna suscitanti.
O pater sanctissime,
Quem tenemus defensorem
Et pro nobis oratorem
Ad tribunal Dei,
Officii conditoris
Et indigni successoris
Tu memento mei.

Collect. ms. Ticinense[?] saec. 15. Cod. Roman. 1300 (Sessor. 343). — In 1. Noct. A 1, 4 angustam. — In 2. Noct. R 2, 7 Hic. — In 3. Noct. R 2, 1 Clamamus caecus lustratur. — Über den „conditor officii" vgl. Anal. XLIII, Nr. 491 in not. Die Hymnen zum Officium ebenda S. 290ff.

76. In Festo Sororum BMV.

In 1. Vesperis.

R. Benedicta villa maris,
Quam thesauris tam praeclaris
Rex ditavit gloriae,
In te portus salutaris,
Sal virtutis et amaris
Aquaeductus gratiae.
V. Sola digna gloriaris,
Quod sorores amplexaris
Virginis eximiae.

Ad Magnificat.

A. O felix prosapia,
Ex regali germine
David propagata!
Beata Provincia,
Sub Mariae nomine
Stellis illustrata!
Digne gaudes, villa maris,
Quae duabus filiabus
Annae venustaris.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus in hac die
Dignis Deo laudibus,
Qui claris virtutibus
Regnum dat sororibus
Virginis Mariae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ecce, dies gloriosa,
Dies mundo gratiosa,
Qua sorores matris Christi
Meruerunt caelo sisti.

2. Gratuletur civium
Coetus supernorum,
Festivans sollemnium
Sacrarum sororum.

3. Almae matris nomine
Vocatae sorores
Stellae maris, feminae
Pollent gratiosae.

Responsoria.

1. Dies festus beatarum
Matris Christi germanarum
Celebratur hodie,
Quas invitat ad superna
Christus, luce sempiterna
Fruituras gloriae;
V. Felicium par sororum
Chorus gaudet supernorum.

2. Mirandae propagines
Tres ex una vite
Generantur,
Procreantur
Ex quibus sex homines
Et creator vitae;
V. Sic ex Anna tres puellae,
Omnes dictae maris stellae.

3. Ante regis solium
Astat purpurata,
Per duarum
Puellarum
Fulta ministerium,
Hesther delicata;
V. Hae puellae duo flores,
Matris Dei sunt sorores.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Anna, coniunx Ioachim,
trinos sponsos habuit
Et Mariam, Domini
matrem, primo genuit.

2. Quo defuncto Cleopham
maritum accepit,
De quo matrem Iacobi
Mariam concepit.

3. Demum sponso Salomae
tertio donatur,
Hinc Maria, Salome
dicta, generatur.

Responsoria.

1. Maria post sabbatum
Duaeque sorores
Emerunt aromatum
Mysticos odores,
Cupientes stigmatum
Ungere livores,
V. Et dicunt ad invicem:
Quis revolvet silicem
Ad sepulcri fores?

2. O Iesu, deiferae
Lucis instrumentum,
Olivae fructiferae
Dulce condimentum,
Quem duae materterae
Mane quaerunt ungere
Portantes unguentum;
V. Hae super candelabrum
Duo sunt olivae,
Post crucis ventilabrum
Testes carnis vivae.

3. Orto solis radio
Mulieres visio
Clara consolatur,
Angelus terribilis,
Veste delectabilis,
Amoto signaculo,
Reserato tumulo
Eas sic adfatur:
V. Non est hic, quem quaeritis,
Sed, prout videbitis,
Surgens gloriatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Maria de Ioachim
fuit primogenita,

Quae Christi per gratiam
mater fuit inclita.

2. Haec Maria Iacobi
minoris est mater,
Cuius fuit Cleophas,
homo iustus, pater.

3. Et Maria, Salomae
proles erudita,
Paterno sic nomine
fuit insignita.

Responsoria.

1. Duo luminaria
Praeclara formantur,
Duo sanctuaria,
Quae huc destinantur,
De quorum praesentia
Fulget haec ecclesia,
Caelum, terra, maria
Pariter laetantur.
V. Felices materterae,
Sorores Christiferae,
Cum virtutum munere
Ad nos applicantur.

2. Scriptam Deus in tabulis
Duabus legem statuit,
Post Verbum-caro populis,
Gratiae plenum, claruit,
Quam signis et miraculis
Mundo vivens exposuit.
V. Dum sorores matris hic posuit,
Duas legis tabulas tribuit.

3. Gaudeamus hodie,
Immensae laetitiae
Laudes extollantur,
Dum reginae gloriae
Sorores egregiae,
Annae duae filiae,
Caelo coronantur.

V. Hic chorus ecclesiae,
Ubi sunt reliquiae;
Plebs tota Provinciae
Digne gloriantur.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Cum Maria Magdalene
Sorores venerunt
Et unguentum fide plenae
Mane portaverunt.

2. Ad sepulcrum veniunt
Sociae beatae,
Quod solis aspiciunt
Orta claritate.

3. Et intrantes splendidum
Iuvenem sedere
Vident, stola candidum,
Et obstupuere.

4. Mulieres leniter
Angelus adfatur
Et paventes dulciter
Eas consolatur:

5. Scio, Iesum quaeritis
Credentes hunc mortuum,
Surrexit, videbitis,
Ecce, locum vacuum!

Ad Benedictus.

A. Benedicta sit trinitas
Ter Annae replens uterum,
Benedicta germanitas
Trium praeclara siderum;
Benedicta sit iterum
Trinae Mariae claritas,
Per quas hos fines visitas,
Dator aeterne munerum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O lux luce clarior,
Gemina lucerna,
Ceteris splendidior
Dies hodierna,
Qua sorores strenuae
Scandunt ad superna,
Gaudentes assidue
Luce sempiterna.

Brev. ms. Arelatense saec. 15. Cod. Parisien. 1284. A. — Brev. ms. Aquense saec. 15. Cod. Parisien. 1061. B. — Breviarium Aquense imp. Lugduni 1499. C. — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 4 O fehlt B. — Ibid. 7 stella maris B. — Ad Matut. Invit. 5 Matris virginis B — In 2. Noct. R 1, 8 lapidem B. — In 3. Noct. R 1, 11 numero A. — Vgl. Anal. V, Nr. 25 und die Anm. daselbst.

77. De sancto Tito.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Claret dies praecipua,
Qua tecum, summe Deus,
Gaudet in caeli curia
Titus pater, Creteus.

2. Tanti patris magnifica
Sonet fides natorum,
Quibus in urbe Cretica
Fulget nomen eorum.

3. Sicut a sole radius
Titi claret doctrina,
Qua Cretae laetus populus
Illustratur divina.

4. Hic quasi virens folium
Virtute germinavit,
Ad usque caeli solium
Se tollens elevavit.

5. Terris vivens ut angelus,
Spe firma solidatus,
Adplaudit caeli civibus,
Iam digne laureatus.

R. Solve, plebs Cretica,
Laudes et tura
Resume, cantica
Notaque pura;

V. Pangit angelica
Tito plebs inclita
Sanctorum iura.

Ad Magnificat.

A. Ave, nostrae fidei
Pater gloriose,
Qua sumus idonei,
Suntque gratiosae
Preces almo numini.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi regum
iubilemus Domino,
Qui stola gloriae
Beatum hodie
Coronavit
Titum apostolum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dies nuntiat diei,
Tito Deus verbum spei
Collatum divinitus.

2. Dei laudem hic in ore
Semper habens cum decore
Docuit sublimius.

3. Verbum bonum eructavit,
Cuius lingua multis favit
Velox sicut calamus.

Responsoria.

1. Caelestis hodie
vitis effronduit,
Cuius in palmite
novus apparuit
Flos pudicitiae;
V. Titum suscipite,
Patrem aspicite,
Qui fidem docuit.

2. Novus emittitur
Ad gentes nuntius,
Verus eligitur
Caelestis baiulus
Verbi prudentiae;
V. Sidus eximium,
Magister gentium
Prolesque Minoae.

3. Ros refrigerii
De caelo mittitur,
Spes desiderii
Gratis amplectitur
In urbe Cretica;
V. Dignum depositum,
Quod ibi positum
Virtute caelica.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Populos Tito subiectos
Verbo donat esse rectos
Christi grata gratia.

2. Sub alarum velamento
Dei tectus in augmento
Lucis fulget gloria.

3. Gaudet Titus et laudatur,
Laus ipsius minus fatur
Digna laude caelica.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christi nomen invocantes,
Laudem Titi personantes
Exsultemus hodie.

2. Lux est orta iustis Cretae,
Cui semper congaudete
Luci laude praevia.

3. Parans hic directiones
Christi benedictiones
Impetravit populo.

Responsoria.

1. Auri candelabrum
Nitens prudentia,
Christi ventilabrum
Purgans in area
Granum a paleis;
V. Corruunt idola
Populi subdola
Dediti vitiis.

2. Fulget in tenebris
Mundi lucerna,
Sancti regiminis
Adest pincerna
Patris familias;
V. Duc ad aeterna
Regna superna,
Fili familias.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Domum tuam, Domine,
Decet sanctitudo,
In qua Titi colitur
Vitae magnitudo.

2. Omnes Cretae populi,
Christo iubilate,
Titi nunc apostoli
Laudes elevate.

3. Sancta patris anima
Repletur pinguedine,
Cor eius et labia
Cantici dulcedine.

4. Benedicant omnium
Regi regum opera,
Qui Titum apostolum
Transduxit ad aethera.

5. In excelsis Dominum
Vocibus laudate,
Titum sed apostolum
Eius adorate.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Sicut vas electionis
Sanctus eligitur,
Capax benedictionis
Cretae dirigitur.

Ad Tertiam.

A. Exsultet mundus hodie
Renovatus laetitia,
Dum Titus urbis Creticae
Celsa refulget gloria.

Ad Sextam.

A. Sonet vox gaudii
Voce iustorum
Voxque tripudii,
Laus filiorum.

Ad Nonam.

A. Facti sicut consolati,
Sancto corpore ditati
Laetemur in Domino
Dulci vocis iubilo.

Brev. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Archiep. Utinen. Oct. 10. A. — Antiph. ms. Civitatense saec. 14. Cod. Civitaten. LVII. add. saec. 15. B. — Brev. ms. Civitatense anni 1476. Cod. Civitaten. LXXIV (28). C. — Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XXXIX. D. — Antiph. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Civitaten. XLIV. E. — In 1. Noct. A 2, 2 Semper hic cum decore A. — In 2. Noct. R 3 prosaisch. — In 3. Noct. Ebenso. — AA ad Bened. und ad Magn. in 1. Vesp. prosaisch. Die AA per Horas fehlen AC. — Die Hymnen hierzu Anal. XLIII, 295 sq.

78. De s. Valeria Lemovicensi.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnus es, rex Christe, sponse
Valeriae virginis,
Quam illustras et hic signis
et in caelo praemiis,
Sonet tibi, sonet illi
laus et honor celebris.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Virginalis palmae Christum
adoremus praevium,
Pro quo caesa Valeria
vexit caput proprium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Natalibus egregia
Et moribus Valeria
De genere gentilium,
De spinis fulsit lilium.

2. Haec et in ipsis ritibus
Non gentilis gentilibus,
Iam Christo Christi nescia
Vivebat horrens vitia.

3. Mente praesaga caelitus,
Dono praeventa spiritus,
Carne mansit virginea
Rosa de stirpe spinea.

4. Idola cernens deici
Ex viri apostolici
Martialis sermonibus,
Lavatur sacris fontibus.

5. Stephano, duci Galliae,
Sponsata dotes gratiae
Sponso terreno praetulit,
Hinc dura mortis pertulit.

6. Die noctuque Domino
Supplex pro sponso Stephano
Ei vitam obtinuit,
Per quem caesa occubuit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dux fremit ira Stephanus,
Intus ardens ut clibanus,
Dum se sperni considerat,
Sanctam punire properat.

2. Occurrit imperterrita
Nec auditur dans monita,
Sed ferit illam impiger
Mox feriendus armiger.

3. Caput caesum fert brachiis
Ad sanctum sancta propriis,
Durities marmorea
Plantis cedens fit cerea.

4. Illator mortis moritur,
Sed sancti prece redditur,
Sic dux ad fidem ducitur,
Stupet, credit, abluitur.

5. Caelum scandit aethereum
Per globum martyr igneum,
Concentus tunc angelicus,
Clangor auditur caelicus.

6. Vale, valens Valeria,
Tempore primiceria
Postpassum Christum Dominum
Agonizantum virginum.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. O Valeria, lilium,
O lux, o rosa caelica,
Quae nos tibi offerimus,
Offer Deo tu cantica.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Laudes decent Valeriam,
Domum tuam, rex, regiam,
Haec parata sedes tua
Visat nos ad festa sua.

2. Coniubilemus Domino,
Qui sponsam suam gemino
Coronat diademate
Suo signatam stigmate.

3. Adhaesit post te anima
Et caro mea victima,
Tuaque, Deus, dextera
Me suscepit in aethera.

4. Deo sit benedictio,
Qui sponsam de incendio
Babylonis eripuit,
Dum sponsum virgo respuit.

5. Auctorem unum omnia
Collaudent laude socia,
Valeriae qui gloriam
Dedit sicut victoriam.

Haec sedentes in tenebris
Illustret lampas celebris,
In viam pacis dirigat,
Ad regnum lucis adligat.

Ad Benedictus.

A. Hodie sponsa regia
Sponsum petit Valeria,
Hodie ab angelicis
Fertur choris hymnidicis,
Hodie thronum roseum
Per globum scandit igneum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Domini pietas,
o Christi summa potestas,
Morte petit roseas
Valeria virgo choreas,
Magnificat Dominum,
cum virgineum canit hymnum;
Impetret haec nobis
aeternae gaudia lucis.

Tropar. ms. S. Aridii Lemovicensis saec. 11. add. saec. 12. Cod. Parisin. 903.

79. De sancto Wulfranno.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Corde puro regis regum
poscamus clementiam
In sanctique veneremur
Wulfranni sollemniis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus Wulfrannus,
generosis patribus ortus,
A puero sanctis
traditus est studiis.

2. Doctrinae gradibus
divinae proficiebat
Aetatemque senis
moribus exhibuit.

3. Nutu divino
clamanteque plebe fideli
Wulfrannus praesul
praeficitur Senonum.

4. Concessa a Domino
praeclara per omnia cuius
Virtus ornavit
pontificale decus.

5. Orans commissam
protexit denique plebem,
Utque ad regna poli
tenderet, admonuit.

6. Maxime quodque solet
sanctis prodesse magistris,
Implevit factis,
voce quod admonuit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ostendebat eum
duplex dilectio gratum,
Prudenter moderans,
fortis [et] iustus erat.

2. Accipit in somnis
divina oracula sanctus,
Aggrestem Fresiae
viseret ut populum

3. Subveniatque docens;
illud nam tempus adusque
Error gentilis
ludificabat eum.

4. Tunc Rotomagensem
cathedram sanctus habebat
Ausbertus, rebus
conspicuus Domini.

5. Cuius praecepto
Christi zelatus amore
Sanctus Wulfrannus
hoc iter aggreditur.

6. Ecce, sacerdotum
collatio sancta piorum
Errantes tractat,
ne penitus pereant.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Pro nobis, Wulfranne, tibi
famulantibus ora,
Convertis Domino
qui Fresiae populum.

Chronicon ms. Fontanellense saec. 9 [12—15]. Cod. Portus Gratiae 332. — RR und die AA ad Laudes prosaisch.

80. De sancto Zosimo.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaude, felix
urbs Syracusia,
Tanti patris
dotata gloria,
Praesens tecum
mater ecclesia
In concordi
mentis melodia
Promat novae
laudis praeconia.

R. O praeclara sacerdotum
Christi natalitia,
Quibus Zosimam ascripsit
in caelesti curia
Lux virtutum, norma morum,
vitae sanctimonia.

V. Inter quorum gloriosa
positum consortia
Advocatum sentiamus
in Dei praesentia.

Ad Magnificat.

A. Laetare, urbs Syracusia,
Sedes sanctorum praesulum,
Quorum sacra patrocinia
Tuentur tuum populum;
Ergo beati Zosimi
Laus, hymnus et melodia
Oris, vocis et animi
Festivet haec sollemnia.

Alia Antiphona.

Urbs insignis Syracusa
Zosimi per merita,

Tanti praesulis perfusa
Gratia gratuita,
Ore, voce, mente pura
Recole sollemnia,
Cuius ope duratura
Consequeris praemia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Summo patri modulemur
Melos cordis intimum,
Qui honore praesulari
Decoravit Zosimum,
Inter caeli laureatum
agmen candidissimum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Plebs fidelis, plebs devota
Urbis Syracusiae,
Funde digna cordis vota
Plausibus laetitiae.

2. In hac die mentis piae
Ex affectu intimo
Psallit, gaudet chorus plaudens
Pio patri Zosimo.

3. Hunc coronat morum forma,
Honestatis titulus,
Hunc insignit legis norma
Virtutumque cumulus.

Responsoria.

1. Ut aetatis suae puer
Utitur septennio,
Ad exemplum Samuelis
Divino praesagio
V. Hunc parentum pia mente
Obtulit devotio
Templi celebris Luciae
Virginis obsequio.

2. Huius sanctae zelans florem
Illibati corporis
Dum aspirat ad decorem
Purpurati pectoris,
V. Est adeptus hunc fulgorem
Cumulandi decoris.

3. Sanctus Faustus, pater aedis,
Et adiutrix dextera
Aemulanti sancto actus
Et sanctarum opera
Sacrae martyris commisit
Pretiosa funera,
V. Per virtutem Dei patris
Mundo salutifera.

In 2. Nocturno.

Autiphonae.

1. Cibus ei verbum Dei,
Potus est oratio,
Strati cura mens est pura;
Tegimen dilectio.

2. Carnis fluxum stringit [luxum]
Zona continentiae,
[Repentinam] ne ruinam
Ferat pudicitia.

3. Mundum spernit et secernit
Mentem ab illecebris,
Tuba clangit, et vas frangit
Gedeon, in tenebris
Lux apparet, et sic claret
Dux triumphi celebris.

Responsoria.

1. Sanctus Faustus cunctae carnis
viam ut ingreditur,
Quem assumat in pastorem,
gregis mens suspenditur,
Ad Iohannem, urbis patrem,
tendit, abbas petitur,
V. Sed quem sprevit, Dei nutu
Zosimus eligitur.

2. Quanto gradu dignitatis
Eminet praecelsior,
Tanto nutu caritatis
Cunctis est humilior,
Quo interno mens affectu
Affluebat purior,
V. Gestu, verbo et aspectu
Effulgebat gratior.

3. O laudanda, o miranda
Virtus huius praesulis,
Donans signum laude dignum
Saeculorum saeculis!
Qui ad instar praecursoris
Prototestis luminis
V. Prodit virum et accersit
Revelatum numinis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Certat clerus, urbs contendit
optione copia,
Cui praestentur praesulatus
apicis insignia.

2. Mox sopitur apud patrem
Sedis apostolicae;
Post laborem praesulatur
Zosimus mirifice.

3. Nam Eliam urget furor
Iezabelis impiae,
Vox ancillae Petrum vexat,
Principem ecclesiae.

Responsoria.

1. Sublimatus vitae fama
gestorumque specula
Praesulari vir insignis
insignitur infula,
Per quem signa sanctitatis
fulgent et miracula,
V. Dignum clamat praesulem
clerus et gens incola.

2. Iam insudat vigilanter
praesulis officio,
Non exponens se torpori,
ne tepescat otio,
Ad usuram tradita talenta (a) numulario,
V. Quae reportat augmentata
duplici commercio.

3. Ut cuiusdam relevaret
pauperis inopiam,
Qua se tegit, vendi iubet
pater vestem propriam.
Dum remordet sui scribae
moram et desidium,
V. In momento vir ignotus
offert auri copiam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Invitatur
ad sponsi nuptias
Cultor agri,
pater familias,
Nam depromens
carnis exuvias
Vitae stolas
sumit eximias.

2. Dum triturat
messem in area,
Fructu replet
Domini horrea,
Caula lupos,
vulpes a vinea
Arcet tractans
arma siderea.

3. Ut se videt
a mundo exsulem
Fore, sanctum
eligit praesulem
Ne luporum
in morsus [trucium]
Grex in praeceps
effluat [ovium].

4. Benedicat Deum patrem
   trina mundi machina,
   In quo Zosimus exsultat
   inter caeli agmina.

5. Laus decora salvatori
   resonet per omnia,
   Per quem viget in hoc loco
   Zosimi memoria.

Ad Benedictus.

A. Alme praesul Zosime,
   Iubar sacerdotum,
   Auge mores, reprime
   Vitiorum motum,
   Serva clerum, protege
   Populum devotum
   Et in bonum dirige
   Utriusque votum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, pater
   et pastor optime,
   Nostra salus
   et vita, Zosime,
   Praesta nobis
   medelam animae,
   Fuga pestem
   et morbos adime
   Et, qui plausu
   laudis uberrimae
   Te attollunt,
   a malis exime.

Caietanus, Octavius, S. I, Vitae sanctorum Siculorum, Panormi 1657. Tom. I. Animadversiones p. 183. „Sollemne de sancto Zosima officium in ecclesia Syracusana, posteaquam a Rogerio Comite pulsis Saracenis restituta est, olim peragebatur. Exstant Hymni, Antiphonae et Responsoria ex eius vita desumpta descriptaque, ut barbara ferebant tempora. Hymnos exscribo." An diesem Officium ist nichts „Barbarisches" zu entdecken; barbarisch erscheint dagegen die doppelte Unwissenheit, die sich in der Anmerkung des Herausgebers kundgibt. Hymnen sind keine mitgeteilt. Die einzelnen Antiphonen usw. sind nicht getrennt, sondern als fortlaufendes Ganze gedruckt. Nur wird innerhalb der einzelnen Nokturnen angezeigt, wo die Antiphonen, wo die Responsorien beginnen. — In 3. Noct. A 2, 1 Vox sopitur. — R 2, 4 tepescant. — In Laud. A 2, 5 A caula. — Aus diesem Officium finden sich einzelne Bruchstücke Acta SS. Mart. III, 840 ff. Von diesen Bruchstücken registriert Chevaliers Repert. hymnol. das erste Ut aetatis suae puer; die anderen Bruchstücke — und noch weniger das Ganze — kümmern ihn nicht.

ANHANG.

MESSEN.

---

81. Missa Gallicana.

(Monii VIII.)

I. Praefatio.

Siderea de sede nitens, bone conditor orbis,
Te pietate probans, non nostra hic crimimina pensans,
Expositas admitte preces et iudice libra
Mitior aequali non reddas pondere poenam;
Errores ignosce gregis pastorque fidelis
Ereptis ovibus paradisi pabula reddas.

II. Collectio.

Summe sator rerum, qui spinis cultor ademptis
Catholicae ecclesiae plantaria fida locasti,
Flecte oculos ad vota pius, age, mente serena
Haec ut apostolico fodiatur vinea rastro,
Adridens foliis, vivaci palmite vernans.
Roscida fonte tuo, nullo cruciata vapore,
Nutriat aeternos felici germine fructus,
Fertilis et placeat largo vindemia partu.

III. Ante nomina.

Adnue, rector, opem vultuque adverte secundo,
Quae damus, accipiens, quod poscimus, ipse rependens,
Et quamvis trepidet proprio mens tacta reatu,
Vel sacra reddentes commendet causa redemptos,
Hoc speciale bonum tribuens, ut corde fideli
Vivamus Domino, moriamur crimine mundi.

IV. Post nomina.

Quod poscit divinus honor, quod munus amantum
Obsequio reddente Deo sollenne tributum,
Suppliciter Dominum per vota gemella precemur,
Ut, quos culpa premit, pietas miserata relaxet,

Atque interventu sacri libaminis huius
Vita superstitibus detur, indulgentia functis.

V. Ad Pacem.

Arbiter orbis, apex rerum, spes una reorum,
Tardus vindictae, veniae celer, immemor irae,
Qui loca perquiris, miseris ubi parcere possis,
Invitans ad dona magis, ne crimina damnes,
Necte fidem populis, pacem sere, pectora iunge,
Ut teneant animo, quod blanda per oscula produnt.

VI. Contestatio.

Dignum et iustum est, nos gratias tibi dicere dignas,
Summe Deus semperque manens dominator ubique,
Et qui cuncta potens propriis animata figuris
Artifici sermone facis, quique edita cernens,
5. Ante videns rerumque creans per nomina formas.
Cum fierent, vox semen erat, nec distulit ortus
Imperium natura sequens; mox spiritus oris
Aethera curvavit, sola nexuit, aequora fudit,
Materiamque operis sola est largita voluntas.
10. Ne deforme iugum similis portaret imago,
Tegmine servili latuit regnator Olympi,
Ut sua gentiles implerent coepta furoris.
Quis dolus Herodis, cum tristia bella moverent
Infantum mandata necis! quot ubere raptos
15. Vulnera suscipiunt parvis errantia membris,
Vix habitura locum! Saevoque iubente tyranno
Nasci poena fuit, cuius tulit impetus aevum,
Quem nescivit agi, qui perdidit. O nova mortis
Condicio, solum vitam pro fine subire
20. Et, cum prima dies atque ultima sit simul una,
Posse magis quam scire mori. Quis lumine sicco
Aut gemitu cessante queat memorare Pilati,
Quod deflent elementa, nefas? Quo iudice Christus
Subdere pro mundi voluit sua membra periclis,
25. Ut carnale malum caro solveret et ferus hostis,
Cuius ab ingenio fluxerunt tela veneni,
Perderet antiqui lacrimosa piacula belli
Materia superante pari, nec criminis ultra
Per subolem prodesset onus. Damnatio iusti
30. Libertas est facta reis. De semine verbi
Per tua dona colis signisque novalibus usa,
Colligat ista manus te fructificante maniplos,
De quibus ipse tui componas horrea caeli
Triticeamque fidem lolio pereunte corones.

35. Per quem cuncta tibi, quae sunt caelestia, semper
Virtutesque tonant sacro modulamine carmen,
Ang(e)lorumque chorus resonant his vocibus hymnum;
Quaesumus, ut iubeas nunc nos audire canentes,
Et tibi sint placitae laudes, cum dicimus istas.

VII. Alia contestatio.

Dignum, aequum ac iustum est, tibi nos, pie, clangere laudes.
Lux, via, vita, decus, spes, fons, sator, arbiter, auctor,
Gratia, dulcedo, sapientia, gloria, regnum,
Qui sine principio perstas, sine fine per aevum,
5. Cuius trinus apex statuit tria maxima rerum:
Sol, luna, astra, polus radiarunt lumine mundum,
Fons, pecus, herba, frutex terras variavit honore,
Piscis, concha, lapis, sal, murex aequora complet.
Sic hominem, genitor, finxisti ductile limo
10. Atque reformasti post crimina fonte lavacri;
Unde tibi merito, rerum Deus, una triades,
Vocibus angelicis haec carmina sancta resultant.

VIII. Post Sanctus.

Vere terribilis, sanctus, metuendus, amandus,
Conditor, instructor, moderator, tutor, operator,
Qui proprium genitum, per quem virtute paterna
Tunc adulescentis formasti exordia mundi,
Mittere sede poli demum dignatus es orbi,
Qui reparator adest nostrarum [lux] animarum.

Collect. ms. Augiense saec. 7/8. Cod. Carolsruhan. Aug. 253. Daraus Mone, Lateinische und griechische Messen, Frankfurt a. M. 1850, S. 30-35. — I. 1 obis. — 2 pensas. — II. 3 Plecte. — 8 vindemiae. — III. 3 reatus. — IV. 1 quod funus. — 5 libamini. — V. 5 serere. — VI. 8 sola nec suetaequora fudit; die Silben nur falsch verbunden von Mone. — 13 moveret. — 14 neci quos. — 19 solus. — 23 Quod iudice. — 25 carnalem. — 26 ingenium. — 29 proderit. — 30 Da semina. — 32 manipolus. — 36 Virtutisque toas. — VII. 4 praestas. — 5 maxime. — VIII. 2 fehlerhafteroder entstellter Vers; lies tutor opime? — 3 virtutem paternam. — 6 Qui repatur. — Die Messe ist in der Weise der lingua rustica geschrieben. Für diese rein orthographischen Lesarten, die der Messe jedenfalls nicht ursprünglich eignen, muſs auf Mone l. c. verwiesen werden.

82. E Missa Ambrosiana.

Praefatio.

Aequum et salutare nos tibi reddere grates,
[O] vis trina, Deus [clemens], sator optime rerum,
[O] qui cuncta [tuis] propriis animata figuris
Artifici sermone facis qui et facta conservas,

5. Qui dudum multo latitantem pulvere drachmam
Invenis accensa verbi virtute lucerna,
Ut pateant cunctis tua munera [rex pie] saeclis.
Reddens ecclesiae fausto certamine palmam,
Angelicos cernant humana lumina vultus,
10. Micent et tumuli splendida membra loco.
Iamiam qui repertus, olim absconditus agro,
Rutilat thesaurus, evangelicis praesignatus figuris.
En, superexsultat intemerata (ecclesiae) fides,
Dum sacrum mercatum margaritae lucrum capessat,
15. In qua, martyr sancte, tuus inclitus martyr
Geminam insignem Nazarius gestat coronam,
Qui meruit, Domini [testis] pro laude fidelis,
Sanguine martyrium clarificare suum.
O nimium dilecta Dei, membra Christi servata promisso!
20. O testis flagrantissime,
Nitore caeli fulgide!
Cuius inaestimabilis
Odor [cunctis] Sabaeicis
Praepollet aromatibus,
25. Quem pius Ambrosius sacrum
Locans ecclesiae munus
Perennem patronum dedit
Reperiens et medicum,
Propugnatorem fidei,
30. Sacri proelii bellatorem.
Propterea cum angelis
[Dicamus] et archangelis
Sanctus, sanctus etc.

Miss. ms. Ambrosianum saec. 9. ex. Cod. Ambrosian. A 24 bis inf. A. — Miss. ms. Ambrosianum saec. 10. Cod. Capit. Mediolanen. s. n. B. — Miss. ms. Ambrosianum saec. 11. Cod Capit. Mediolanen. s. n. C. — Der Text dieser Präfation ist augenscheinlich sehr verdorben. Der erste Teil derselben scheint aus Hexametern (und Distichen), der zweite aus Iamben bestehen zu sollen. Es wechseln aber metrisch-richtige Verse mit rhythmischen, rhythmisch-richtige mit solchen unrichtiger Betonung. Als völlig unheilbar sind 12—15 und 19 belassen, wie sie überliefert sind. — 4 quique facta ABC. — 5 multum B. — 8 Reddis A; ecclesiae secundum certaminis palmam ABC. — 9 ut cernant AB. — 10 Micent et splendida tumuli ABC. — 13 Et superexsultat ABC. — 19 promissio AC. — 27 sq. Perennem reperiens patronum dedit et medicum.

83. In Commemoratione s. Benedicti.

Introitus.

Gaudeat ecclesia Casinensis prole beata,
Cui Benedictus adest Scholastica virgoque grata,
Ornant hanc Maurus, Placidus, stirps nempe sacrata.

Gradale.

Per meritum gratia doctoris iussa sequentes
Sunt Maurus, Placidus, nunc Christo mente fruentes.
His pastor Benedictus in altis consociatur,
Et Scholastica nunc illis quoque perpetuatur.

Alleluia.

O venerande pater, Benedicte, gregis miserere,
O Maure, Placide, Scholastica virgoque, vere
Christum poscatis, ut nos possimus habere
Regnum caeleste, vestiti gloriae veste.
Alleluia, Alleluia.

Laudes Benedicto patri,
Piae Scholasticae matri,
Athletae forti Placido
Et duci Mauro fulgido
Devotis demus vocibus,
Us nos salvent ab hostibus.

Offertorium.

Benedicte gloriose,
Scholasticae frater piae,
Virtutibus copiose;
Maure, fulgens ut sol die,
Alta stirpe generosa;
Placide, dux nostrae viae,
Rogate Christum sedulo,
Ut in futuro saeculo
Cum sanctorum collegio
Caeli fruamur solio.

Communio.

Salvete, patres incliti,
Gubernatores saeculi,
Nostrum, Maure magnifice
Benedicteque caelice,
Placide, martyr Domini,
Cum Scholastica subveni
Nobis vos deprecantibus,
Ut iungamur regnantibus.

Miss. ms. Casinense saec. 11/12. Cod. Vatican. 6082. ad. saec. 15.

84. De sancto Claudio.

Introitus.

O rex regum gloriae,
Qui Claudium hodie
Ad regnum deducis,
Fac nos eius precibus,
Tam votis quam vocibus
Sic tibi placere,
Ut datum pauperibus
Regnum in caelestibus
Possimus habere.
Claudi, tuis miraculis
Ager fidei pullulat,
Gemens infernus ululat.

Graduale.

Non est nostrae paupertatis
Nec humanae facultatis
Referre miracula,
Quibus virtus deitatis,
Testis sancti sanctitatis,
Illustravit saecula.

Alleluia.

O Claudi, qui corpore
Hac in urbe reservatus,
Praeserva nos a languore
Venenosi flatus
Per tua miracula.
Alleluia.

Offertorium.

Quanti sanctus sit nominis,
Mortui testantur,
Qui utriusque hominis
Morte tenebantur,
Nam Claudii meritis
Multi suscitantur

Communio.

Gloriose praesul Christi,
Claudi sacratissime,
Duc nos tecum, quo ivisti,
Post Christum piissime,
Intercede et pro nostra
omniumque salute.

Miss. Carnotense imp. Parisiis 1535. A. — Miss. Tullense imp. Tullii. 1551. B. — Grad. 5 sanctitatis fehlt B. — Allel. 2 Hoc in orbe AB. — Com. 2 sanctissime AB. — Com. 5 et fehlt.

85. De sancta Ermelinde.

Introitus,

Gaudeamus
in te nos, Domine,
Et psallamus
in tuo nomine,
Sub colendis
condigno carmine
Ermelindis
festis et famine
Coastantibus
caeli civibus
Nomenque tuum
collaudantibus.

Graduale.

Virgo gradu gradiens
directo, sedula fiens,
Gratiore grata
veneratione veneranda;
Cur quasi regina
pro virginitate supina
Est exaltata
caeloque beatificata.

Alleluia.

O vere digna monacha,
O virgo cultrix eremi,

Christum tua prece placa,
Qui ne velit dire premi
Nos sorte daemoniaca,
Quos curavit semel emi,
Sed te frui
Vultu sui.

Quae per pudoris flosculum
Et per virtutes alias
Ornasti tuum vasculum,
Tu nobis hic et alias
Christum mitigato,
Pacisque bona dato.

Tractus.

Tu dives opum gratiae
Sponsa regis gloriae,
Te collaudat hodie
Plebs ovante facie.

Assis, pia,
Et de via
Lapsos rege
Et protege,
Deo tota
Funde vota
Vique tota
Nobis hic et alias
Christum mitigato
Pacisque bona dato.

Offertorium.

Offer summae trinitati
Votum prece supplice,
Virgo pia, ne peccati
Impediamur obice,
Sub peccato venumdati
Redempti sumus apice,
Ne damnemur iudicati
A Christo pio iudice.

Communio.

Stat tua per labia
distillans gratia dia,
Scandit et in Rama
redolendo tui thymiama.

Acta SS. Oct. XII, 866 ff. „e pervetusto codice pergameno archivii" Meldradiensis. — Das Graduale besteht aus Hexametern wie die Communio. Der zweite Satz ist kein Fragesatz, sondern cur steht hier wie öfters sonst statt quare. — Offert., 2 soll die Hs. Vocum preces attende lesen, was allerdings gegen den Reim verstieſse. — Hierzu die Sequenz Vox amoena mens serena Acta SS. l. c. 867.

86. De sancto Lazaro.

Introitus.

Collaudemus venerantes
Christi sacrum praesulem
Nos adulti et infantes,
[Genere] praenobilem,
Quem a morte Christus vocavit
Per mortem terribilem
Massiliamque decoravit
Hic fundendo sanguinem.

Alleluia.

Nobilis es ex genere,
Virtutibus nobilior,
O sancte praesul Lazare,
Ora pro nobis omnibus.

Offertorium.

Venit ab Ierosolymis
Massiliae oblatus

Lazarus, multum nobilis,
Stirpe regia natus,
Ab universis populis
Devote est laudatus,
Eius sanctis meritis
Sit nunc Deus placatus.

Faillon, Monuments inédits sur l'apostolat de Sainte Marie Madeleine II, 586 aus „Missale seu sacramentarium ad usum illibatae Aniciensis ecclesiae almifluis deiparae obsecrationibus angelicis manibus consecratae (gothique)".

Inhaltsübersicht.

Real-Index.

		Seite
1.	Die Dominica	15
2.	De Corona Spinea	16
3.	De Sepulcro Domini	19
4.	In Praesentatione BMV.	20
5.	In Visitatione BMV.	22
6.	De Beata Maria V.	23
7.	De Beata Maria V.	27
8.	De Beata Maria V.	28
9.	De BMV. in Inventione reliquiarum Baiocensium	30
10.	De sancto Alexandro	31
11.	De sancto Amando	32
12.	De sancto Antonino	34
13.	De sancta Aurea	36
14.	De sancta Barbara	37
15.	De sancta Begga	40
16.	De sancta Berta	42
17.	De sancto Catervo	44
18.	De sancto Chrysogono	47
19.	De s. Cypriano Tolonen.	48
20.	De sancto Dionysio	49
21.	De sancto Domnio	53
22.	De sancto Ettone	56
23.	De s. Euchario Tullen.	58
24	De sancto Eunuphrio	61
25.	De sancta Eustella	63
26.	De sancto Evurtio	65
27.	In Transl. s. Evurtii	65
28.	De sancta Fide	70
29.	De sancta Firmina	73
30.	De sancto Floriano	76
31.	De sancto Galecterio	78
32.	De sancto Galgano	81
33.	De sancto Gengulpho	84
34.	De sancto Gaudioso	87
35.	De sancto Georgio	91
36.	De s. Gerardo Cenadien.	95
37.	De s. Gerardo Potentino	97
38.	De s. Germano Autisiod.	100
39.	In Transl. s. Gertrudis	102
40.	In Consecr. s. Gertrudis	104
41.	De s. Guillelmo Vercellen.	105
42.	De sancta Hedwige	107
43.	De ss. Hellaro et Tatiano	109
44.	De ss. Hermelando et Baldo	112
45.	De sancto Hyacintho	115
46.	De s. Iohanne Evang.	117
47.	De s. Iohanne Evang.	118
48.	De ss. Iohanne et Marciano	120
49.	De sancto Ioseph	122
50.	De sancta Iuliana	123
51.	De ss. Iusto et Clemente	125
52.	De s. Iusto Tergestino	128
53.	De s. Katharina Senen.	132
54.	De s. Katharina Suecica	134
55.	De sancto Kentigerno	137
56.	De s. Laurentio Sipontino.	140
57.	De s. Leonardo Lemovicen.	144
58.	De ss. Liberata et Faustina	147
59.	De s. Lucia Salernitana	149
60.	De s Lucia de Monte Virginis	152
61.	De s. Marcellino Edredunen.	154
62.	De sancta Martha	155
63.	De sancto Matthaeo	157
64.	De sancto Nicolao	160
65.	In Translatione s. Nicolai	161
66.	De sancto Paride	162
67.	De sancto Petro.	163
68.	In Inventione s. Quintini.	164
69.	De sancto Quirino	165
70.	De Reliquiis Ecclesiae s. Frambaldi Silvanectensis	166
71.	De sancta Reparata	167
72.	De sancto Richario	168
73.	De sancto Severo	178
74.	De sancto Siffredo	179
75.	De s. Siro Ticinen	182
76.	De ss. Sororibus BMV	185
77.	De sancto Tito	188
78.	De s. Valeria Lemovicen.	190
79.	De sancto Wulfranno	192
80.	De sancto Zosimo	193
81.	Missa Gallicana	199
82.	E missa Ambrosiana	201
83.	In Commemoratione s. Benedicti	202
84.	De sancto Claudio	203
85.	De sancta Ermelinde	204
86.	De sancto Lazaro.	205

Verbal-Index.

	Seite
Adest dies celebris	115
Adest dies laetitiae	48
Ad gloriam Dei et fidelium	147
Ad hanc urbem Sipontinam	140
Ad laudem regis gloriae	172
Ad te Christe fili Dei	56
Aequum et salutare	201
Aethereos patres	168
Assunt festa magnifica	155
A teneris annis	105
Aurea iam saecula	95
Ave decus martyrum	31
Ave gemma claritatis	70
Belliger iste sagax	53
Benedicta villa maris	185
Christe tui sancti	144
Christum nunc laudate	19
Claret dies praecipua	188
Coepit praeses contristari	91
Collaudemus venerantes	205
Corde puro regis regum	192
Eligius praesul	169
Ex motu infantium	22
Exsultet caeli curia	61
Extremum peragens	152
Felix praesul Evurtius	65
Firmina virgo virtutis	73
Forma decus puellarum	27
Fulget clara dies	130
Gaudeamus in te nos	204
Gaudeat ecclesia Casien.	202
Gaudeat ecclesia pro palma	58
Gaude diva radix levitica	157
Gaude felix mater ecclesia	16
Gaude felix Parisius	49
Gaude felix urbs Syracusia	193
Gaude plaudens fidelis contio	163
Germine conspicuo	34
Gertrudis festa	102
Gloria sanctorum	178
Haec vera fraternitas	109
Hi duo nostri martyres	120
Hodiernae lucis sollemnia	104
Iam splendor lumen luminum	149
Inclitae martyris festa	42

	Seite
In his sacris sollemniis	179
In septentrionali Wallia	137
Laeta psalle Noria	76
Laetetur ecclesia	127
Laetetur plebs fidelium	81
Laudet eia salvatorem	97
Magnificet ecclesia	32
Magnus es rex Christe	190
Martyr praecinctus Domini	171
Miles in Christi curia	44
Nunc venias properesque	122
O Advigis mirabilis	107
O beata Reparata	174
O beata sponsa Christi	134
O beate Marcelline	154
O Christi cultrix	37
O Christo plebs dedita	112
O fundatrix Begginarum	40
O pater venerabilis	117
O rex regum gloriae	204
Plaudat mater ecclesia	123
Praeclarus dies rutilat	165
Pro fidei meritis	15
Quem colit et laudat	28
Qui Iohannem diligebat	118
Recolenda gloriosi	84
Rector orbis et redemptor	176
Regia virgo fuit	63
Rosa rubens et candens	36
Sacris duxit originem	160
Salvatorem Sirus princeps	182
Sanctus Galectorius	78
Sedenti super cathedra	87
Sidereo de sede nitens	199
Signo divino	65
Splendide Chrysogone	47
Stirps Iesse virgam	30
Trinitatis thalamum	23
Utero materno	20
Virginem Katharinam	132
Virtutum titulis	100

Piererche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

Nachtrag.

De Quinque Martyribus.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Torrentem per martyrium
   Quinque Fratrum Minorum
   Adepti sunt consortium
   Caelestium splendorum.

2. Mirabilem victoriam
   Dominus renovavit,
   Quando Fratrum familiam
   Triumphis decoravit.

3. Haec vere generatio
   Rectorum perhibetur,
   Quae praeclaro martyrio
   Coronam promeretur.

4. Vota fratrum humilium
   Deus celsus respexit,
   Quos ad caeli fastigium
   Martyriis erexit.

5. Lauda Christum praeconiis,
   Religio Minorum,
   Qui tuis dedit filiis
   Martyrium decorum.

Ad Magnificat.

A. Actor magnificientiae,
   Quae lucet in martyribus,
   Christus magnificetur,
   Veniae dos et gratiae
   Precetur cum sodalibus,
   Othoque nobis detur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Rex martyrum et praemium,
Christus laete laudetur,
Pro quo Fratrum collegium
Occidi non veretur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Felix Fratrum quinarius,
   Firmus in Christi lege,
   Factis probat et certius
   Se de Francisci grege.

2. Adversus Christi aemulos
   Saraceni frementes
   Augent poenarum stimulos,
   Ferunt illi gaudentes.

3. Perversi multifarie
   Sanctos aggrediuntur,
   Sed a Deo propitie
   Illi suscipiuntur.

Responsoria.

1. Quinaria familia,
   Francisci genitura,
   Spreta carnis lascivia
   Et mundanorum cura,
   Docebat in Hispania
   Documenta secura.

V. Per poenas et opprobria
Horum probat Sibilia
Vota firmaque pura.

2. Rege coram Sibiliae
Flatu sancto muniti
De causa, de progenie
Respondent requisiti,
Nec minis nec blanditie
Cesserunt impetiti;
V. Ieiuniis, vigiliis
Ac etiam suspiriis
Non neglegunt inniti.

3. Turris in summo positi
Non cessant praedicare,
Sed viri Satan subditi
Conantur hos turbare,
Quos populi rex perditi
Dire iubet necare;
V. Agente prece geniti
Non necantur immeriti,
Iubentur navigare.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sancti fratres et humiles,
Virtutibus perfecti,
Sunt ad manendum habiles
Divino regno tecti.

2. Voluntates mirificat
Suas Deus in sanctis,
Laetificans dignificat
Quos donis tot et tantis.

3. Francisci generatio
Quod vere quaerat Deum,
Probat haec felix contio
Tot passa propter eum.

Responsoria.

1. Ferventes ad martyrium
Christi propter amorem
Perveniunt Marochium
Non parvum post laborem,
Infans Portugalensium
Receptis dat honorem.
V. Divum pandunt eloquium,
Laeti ferunt supplicium,
Quaerunt regis furorem.

2. Diro ducti de carcere
Crudeliter caeduntur,
Nec propter hoc ab opere
Incepto retrahuntur,
Fidem veram disserere
Nolentibus nituntur;
V. Bene cum barbae vellere,
Cum labiis ex verbere
Cruore perfunduntur.

3. Maurorum dux aggrediens
Consortium decoris,
Nunc blandiens, nunc saeviens,
Perversi consors moris,
Quem Dei plebs despiciens
Vim non perdit rigoris;
V. Seorsum ligat furiens
Dux flagellans et feriens
Servos mundi factoris.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Confessi Deo cithara
Mortificationis
Contemnunt facta barbara
Perversae nationis.

2. Ex angustiis omnibus
Hos sanctos liberavit
Deus, horum qui mentibus
Dulce lumen donavit.

3. Spes, virtus et refugium
Sanctis Deus censetur,
Per cuius beneficium
Omnis iustus meretur.

Responsoria.

1. Vinctis post terga manibus
Nudi, discalceati,
Flagellis, pugnis, fustibus
Per totum verberati,
Regis diri conspectibus
Sunt sancti praesentati;
V. Laetis constantes vultibus
Respondent variis vocibus
A Deo confortati.

2. Praemissis minis voluit
Rex Almiramolinus
Pervetere nec potuit,
Sic amor nam divinus
Hos firmiter retinuit
Sinceros intra sinus;
V. Tres gladios exacuit
In his, sertaque tribuit
Deus unus et trinus.

3. Reliquiae praenobiles
Vilissime tractantur,
Quas igni dant ignobiles,
Sed a Christo servantur,
Tristantur incredibiles,
Christiani laetantur;
V. Deus conservat humiles,
Per lapides terribiles
Proiectos ne laedantur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Quinque fratrum martyria
Firmae credulitatis
Sunt firma testimonia
Eorum sanctitatis.

2. Constanter in laetitia
Hi Christo famulantur,
Ob quod eius praesentia
Aeterne gratulantur.

3. Francisci dat religio
Praeclarum fructum suum,
Quo prava, Christe, natio
Cognoscit nomen tuum.

4. Sacerdotes et laici
Christo benedixere,
Martyrio multiplici
Dum mortem sustulere.

5. Lauda Christum, Colimbria,
Gaudenter laude plena,
Hosque laude quinaria
Pangat plebs Agarena.

Ad Benedictus.

A. Gloriosi martyrii
Pretiosa devotio
Infantem liberavit
De taediis exsilii
Sanctoque desiderio
Antonium inflammavit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gaude quino martyrio,
Sed plange Machometicos,
Urbs Marochiana,
Pro tanto patrocinio
Plausus age melodicos,
Plebs Colimbriana.

Alia Antiphona.

A. O regnum Portugalliae,
Quod vergis ad occasum,
Te ditavit altissimus
Sanguine quinque fratrum;

Rex impius Marochiorum
Tibi per Petrum obtulit
Thesaurum hunc Minorum,
Quem Beata Crux suscipit.

Gaude illorum meritis,
O tam felix Hispania,
Sed tu iubila prae ceteris,
Devota plebs Colimbriana.

Breviarium secundum usum insignis monasterii Sanctae Crucis Colimbriensis, ordinis divi Augustini. Impr. Colimbriae (Germanus Galbardus) 1531. — In 2. Noct. A 1, 4 Divini. — R 1, 4 Non parum post. — In 3. Noct. A 2, 1 omnibus angustus. — In Laud. A 5, 4 ples. — Die letzte A ist augenscheinlich nicht vom Verfasser des Officiums. Zu diesem der Hymnus: Romana gaude natio. — Das seltene Brevier, dem dieses Officium entnommen, wurde mir erst nach Vollendung des Druckes der ersten Hälfte dieses Bandes bekannt. Ich verdanke Kenntnis und Einsichtnahme der Güte des Herrn Ludwig Rosenthal, Antiquars in München.

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

Herausgegeben
von

Clemens Blume und Guido M. Dreves.

XLV b

CANTIONES ET MUTETI.

Lieder und Motetten

des

Mittelalters.

Dritte Folge.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1904.

CANTIONES ET MUTETI.

Lieder und Motetten

des

Mittelalters.

Dritte Folge.

CANTIONES

Variae, Bohemicae, Suecicae.

Herausgegeben

von

Guido Maria Dreves

S. J.

Leipzig.

O. R. Reisland

1904.

VORWORT.

Der vorliegende Halbband enthält in drei Abteilungen einen Nachtrag von Cantionen. Die erste Abteilung umfaſst solche aus verschiedenen, die zweite aus böhmischen, die dritte aus schwedischen Quellen. Zu jeder dieser Gruppen wenige Worte.

I.

Mancherlei Lieder mit ein- oder mehrstimmigen Melodien enthält ein aus Eberhardsklausen stammender Sammelband des 15. Jahrhunderts, jetzt Cod. 322 der Trierer Stadtbibliothek. Es konnten aus dieser Handschrift leider nicht alle Lieder Aufnahme finden, da dieselbe fast nur Bruchstücke bietet. Die Sammlung ist nämlich ersichtlich zu musikalischen Zwecken angelegt und daher den Noten vielfach nur die erste Strophe der Lieder untergelegt. Folgendes sind die Anfänge der übergangenen Lieder:

Ave lumen Dei verum.
Nova simus conspersio.
O praemium et requies.
Paraclitus egrediens.
Physica harmonia.
Quondam stillans esu manna.
Sonat agmen caelestis curiae.
Tu sine principio.
Universi populi.
Veni sancte spiritus, Da nobis.
Veni sancte spiritusque pater.

Die Texte dieser Trierer Handschrift sind überaus schlecht und fehlerhaft. Die Handschrift selbst hat, falls sie nicht aus Böhmen stammt (allerdings aus dem deutschen Böhmen, da sie auch deutsche Texte enthält), jedenfalls eine böhmische

Vorlage gehabt. Ein Fingerzeig für diese (mindestens mittelbare) böhmische Herkunft gibt schon das Vorkommen des Husliedes Iesus Christus nostra salus (Anal. XLVb, Nr. 125), das indes auch aufserhalb Böhmens bekannt war. Einen weiteren gibt die Erwähnung der Literaten in dem Liede Adest dies celebris:

Pro literatis
Tibi paratis.

Dafs es auch aufserhalb Böhmens Literatengesellschaften (vgl. Anal. I, 27 u. f.) gegeben, ist nämlich mindestens sehr zweifelhaft. Endlich kommen unter den wenigen Liedern der Eberhardsklausener Handschrift zwei weitere vor, die entschieden böhmischer Herkunft sind, nämlich das Lied Omnium sanctorum festa recolamus, Anal. II, 126, und das Lied Katharina coronata (statt Dorothea coronata), Anal. XLVb, Nr. 156. Nach P. Bohn, der in den Monatsheften für Musikgeschichte 1897, S. 37 ff., eine kurze Beschreibung der Handschrift gegeben und einige Lieder aus derselben mitgeteilt hat, zeigt der deutsche Text „ein Gemisch von niederländischen und Moselaner-Dialekt." Diese Angabe entzieht sich meiner Kontrole. Ihre Richtigkeit vorausgesetzt, hätten wir also ein Schöpfen aus böhmischen Quellen anzunehmen.

In der Sterzinger Miszellenhandschrift, über welche Zingerle in den Sitzungsberichten der Wiener Akademie (Bd. 54 [1866], 293 ff.) berichtet, und aus der schon früher (Anal. XXXIII) mehrere Reimgebete mitgeteilt sind, befindet sich S. 29b noch das folgende Lied mit der Aufschrift: **Marnarii** de quinque vocalibus; de quinque vocalibus insofern, als die fünf Strophen des Liedes auf dieselben auslauten:

1. Iam pridem aestivalia
Pertransiere gaudia,
Brumalis saevitia
Venit cum tristitia,
Grando, nix et pluvia
Corda nunc reddunt segnia,
Ut desolentur omnia.

2. Nunc conticent aviculae,
Quae volebant in nemore
Cantica depromere
Et voluptates[1]) gignere,
Tellus caret gramine,
Laeto sol micat iubare,
Et dies currunt propere.

[1]) voluntates.

3. Ad obsequendum Veneri
Mens tota languet[1]) animi,
Fervor abest pectori
Et calor cedit frigori,
Maledicant hiemi,
Qui veris erant soliti
Amoenitate perfrui.

4. In omni loco congruo
Sermonis oblectatio
Cum sexu femineo
Evanuit omnimodo;
Tempori praeterito
Sit salus in perpetuo
Et gratiarum actio.

5. Prae lucis aurae transitu
Et tempestatis impetu
Tribulato spiritu
In gravi sumus habitu.
Ver, nunc tuo reditu
Refove, quos in gemitu
Reliquisti iam diu.

Diesem Liede füge ich ein anderes bei: ad salutandum cantorem in novo anno, weil sich dasselbe doch zu sehr dem weltlichen Liede nähert. Es steht in der Pariser Hs. 1139, einem Tropar von St. Martial in Limoges.

1. Annus novus in gaudio
Agatur in principio,
Magna sit exsultatio
In cantoris tripudio.

2. Anni novi principium[2])
Vox celebret psallentium,
Et cantorem egregium
Hymnus extollat omnium.

3. Anno novo in cantica
Recitentur[3]) organica,
Tota sonet ars musica
In cantoris praesentia.

4. Annum novum celebrantes,
Exsultantes et laetantes
Et cantorem venerantes
Gaudeamus congaudentes.

5. Anne nove, fit titulis
Hodie ineffabilis,
Tui cantor mirabilis,
Esto per saecla[4]) stabilis.

R^0. Ad haec sollemnia
Concurrunt omnia
Voce sonantia
Cantoris gratia
Et vitae spatia,
Per quem laetitia
Fit in ecclesia.

Die den Schlufs dieser ersten Abteilung bildenden Cantiones Scholasticae (Nr. 98—109) sind sämtlich einer aus St. Victor von Paris stammenden Hs. Cod. Parisin. 11412

---

[1]) languent. — [2]) principio. — [3]) recitetur. — [4]) saecula.

entnommen. Man vgl. über dieselbe Hauréau, Notices et Extraits V, 30 ff. Einige dieser „Noëls des écolires" hat Duméril, Poésis inédites du moyen-âge, 295 ff., publiziert. Diese Lieder sind alle von ein und demselben Verfasser geschrieben, für Schüler, gewifs, aber schwerlich von einem Schüler; dazu schreibt der Diktator doch zu kulante Verse, die ich nicht für so minderwertig erachten kann als Hauréau. Bemerkenswert ist, dafs in der Reihenfolge dieser Lieder das bekannte Gedicht Taurum sol intraverat in doppelter Redaktion, das andere Tanto viro locuturi in längerer Fassung sich findet.

II.

Dieses zweite Auctarium Cantionum Bohemicarum — denn ein erstes bilden die Cantiones Vissegradenses (Anal. II, 147 ff.) — ist vorzugsweise der Hs. XIII A 2 des Böhmischen Museums in Prag entnommen. Dieselbe ist 1512 von einem Priester Wenceslaus de Wyskytna geschrieben, selbstredend für eine Kirche der Prager Erzdiözese; für welche, dafür fehlen die nötigen Anhaltspunkte. Bemerken will ich nur, dafs die Kirchenweihe des betreffenden Ortes zwischen dem Feste des hl. Bartholomäus und dem des hl. Wenzeslaus lag. Aufser den im folgenden mitgeteilten enthält diese Hs. auch zahlreiche Cantiones, die schon Anal. I und II mitgeteilt wurden. Die Lesarten der Handschrift zu diesen Liedern werden später an geeigneterem Orte mitgeteilt werden, als es dieses Vorwort wäre. Das ganze Inhaltsverzeichnis der Handschrift hier aufzuführen, halte ich für überflüssig und bemerke nur, dafs die folgenden Stücke absichtlich übergangen worden sind:

1. Inter natos mulierum, Ut testatur. Dieses Lied besteht nämlich aus den Strophen 1—5 inkl., 11 b und 12 der Sequenz Anal. XXXIX, Nr. 194.

2. Profitentes trinitatem. Besteht aus fünf Strophen der bekannten Dreifaltigkeits-Sequenz Adams von St. Victor mit dem Rundreime:

Trinae sit laus unitati,
Sit et simplae trinitati,
Patri, nato ac flamini
Ab utroque procedenti,
Coaeterna gloria.

3. Ave Iesu quam formosus. Das Lied besteht aus acht dem Psalterium Ave Iesu lignum mite, Anal. XXXV, 53 ff. entlehnten Strophen.

4. Pomparum dux tunc corruit. Ein tschechisches Lied, dem nur die folgenden lateinischen Verszeilen vorausgehen:

Pomparum dux tunc corruit,
Dum virga Iesse floruit,
Emanavit,
Hunc locavit
Virguncula purissima.
Elatus dux opprimitur,
Dum rex caelorum nascitur.

R° Collaudemus hunc Dominum
Et salvatorem omnium
Matre cum clarissima.

Nur ein unbekanntes Lied bot die kleine Sammlung von Cantiones in einem Prager Gradual von 1473, Cod. Mus. Bohem. XII A 1[1]); dagegen sind einige lateinische Gesänge aus Ian Rozenpluts Kancyonàl, Holomaucy MDCI aufgenommen worden, weil sich dieselben als mittelalterliche Lieder charakterisieren. Ausgeschlossen habe ich eine Reihe von Cantionen, die sich in der Wiener Handschrift 11857 finden, die dem ausgehenden 16. Jahrhundert angehört. (Vgl. Anal. XLII, 9.) Diese Lieder sind nämlich augenscheinlich nicht mittelalterliche, stellen sich vielmehr als der mifslungene Versuch einer in voller Dekadenz begriffenen Zeit dar, sich der eleganten Formen entschwundener Tage zu bedienen. Folgendes sind die Initien der in dieser Sammlung enthaltenen Cantiones:

Venit in mundum de caelis.
Ave speciose fili matris castae.
Victoriosissimae matris.
Omnes cum gaudio Deo serviamus.
Virgo stellis quae est adornata.
Unigenitum parentis natum.
Vox angeli mitissima.
Universi pangamus.
Vigilanti iam animo.

[1]) Die Handschrift leitet die Sammlung von 14 Cantionen mit der Rubrik ein: „Sequuntur cantilenae de B. M. V. non secundum chorum Pragensem, sed de beneplacito cantandae."

Venite Dei cultores.
Dominum laudemus voce alacri.
Nos mortales omnes Deo parenti.
Salve fili matris castae.
Memorantes Christi adventum.
Viri fratres simul congregati.
Venite in nomine omnes Iesu Christi.
Venit in mundum rutilans propago.
Regi regum regi regum Domino.
Deus invictissime audi nos.
Venit de caelestibus Gabriel archangelus.
Virginem castissimam Delegit.
Virga Iesse refloruit Lugubri.
Ave Iesu gloriose Fili matris.

Beispielshalber mag das erste dieser Lieder hier eine Stelle finden:

1. Venit in mundum de caelis
Magni patris natus,
Ei semper amabilis
Atque reis gratus;
Nam ob salutem eorum
Venit rex caelorum,
Propheticis oraculis
Olim praedicatus,
Sybyllinis versibus
Pariter cantatus.

2. Caelorum factor altorum
Se exinanivit,
Et creator angelorum
Se humiliavit,
Servi formam suscipiens,
De nobis providens,
Dum in gremium virginis
Descendit humilis,
Factus est visibilis,
Cunctis placabilis.

3. Laudemus regem humilem,
Cunctis placabilem,
Ad hunc voces extollendo,
Preces porrigendo.
Venit in hoc exsilium
Ferens auxilium,
Nos ab omni privans malo
Et daemonis dolo.
Christo regi gloria
Sit et victoria.

4. Salve, Iesu piissime,
Fili matris castae,
Salve, puer mitissime,
Patris candor, Christe;
In cor nostrum illabere,
Nobis miserere
Tuam gratiam praestando,
Virtutes donando,
Ut te possimus pure
Et digne laudare.

5. Cuius tonitru tremiscit
Tellus atque aether,
Quem princeps mundi pavescit,
Mulges matris uber,
Infans perquam gloriosus,
Nobis gratiosus,
De plenitudine cuius
Omnes accipimus;
Illi ergo gloria
Sit et victoria.

6. Te nunc oramus, Domine,
Assis sine mora,
Tuo [1]) vivamus nomine,
In ultima hora,
Tuas in manus animas
Commendamus nostras,
Quas digneris gubernare
Et pie servare,
Ut consequantur tua
Laetanter gaudia.

7. Cum veneris iudicare
Omnes terrae tribus
Et omnes ad te vocare
De mundi partibus,
Statue nos ad dexteram,
Iuste iudex, tuam,
Ut audire verba tua
Queamus dulcia:
Ite, vos benedicti,
Deo praedilecti.

8. Da audire illam vocem,
Benigne salvator,
Ut atram vitemus necem,
Aeterne creator,
Duc nos tuam ad gloriam,
Post hanc victoriam,
Ut te laudemus in caelis
Cum sanctis angelis
Per tempora sedula
Per cuncta saecula.

III.

Die Lieder der dritten Abteilung führen den Namen Cantiones Suecicae nicht deshalb, weil sie ausnahmslos aus Schweden stammen, da manche vermutlich, einige wenige gewifs aus Frankreich, Deutschland oder Böhmen stammen, sondern weil sie jedenfalls der Mehrzahl nach nordischen Ursprungs und alle ein und derselben schwedischen Quelle entnommen sind, aus der sie bereits von Klemming in seiner schwedischen Hymnensammlung publiziert wurden. Obschon diese Quelle aus dem Ende des 16. Jahrhunderts stammt, ist doch ihr Inhalt ein mittelalterlicher. Der Titel dieses seltenen Druckwerkes lautet:

Piae cantiones ecclesiasticae et scholasticae veterum episcoporum in inclito regno Sueciae passim usurpatae, nuper studio viri cuiusdam reverendissimi, de ecclesia Dei et schola Aboënsi in Finnlandia optime meriti, accurate a mendis correctae et nunc typis commissae opera Theodorici Petri Nylandensis. His adiecti sunt aliquot ex psalmis recen-

[1]) Nobis tuo vivamus

tioribus. Imprimebatur Gryphisuualdiae per Augustinum Ferberum.

Colophon: Gryphisvvaldiae. Typis Augustini Ferberi Anno 1582.

Die Vorrede ist datiert Rostochii, die 23. Maii anno Christi 1582. Aus derselben sind die folgenden Abschnitte nicht ohne Interesse.

„Semper itaque sapientes gubernatores et pii episcopi una cum ceteris artibus ecclesiae necessariis etiam musicae studia foverunt et sedulo conservaverunt. Tales φιλόμουσοι, homines vere pii et docti, admiratores et laudatores operum divinorum, etiam in mea patria fuerunt non pauci, quod ipsum hic libellus, qui spirituales cantiones et carmina veterum episcoporum in inclito regno Sueciae continet, testatur. Quamquam enim permagnae in ecclesia tenebrae essent eo tempore. quo lux evangelii variis sophisticis superstitionibus et idolorum cultibus oppressa iaceret, tamen in tanta caecitate Deus excitavit aliquos pios viros, ipsum recte agnoscentes et fiducia misericordiae divinae propter Christum promissae eum invocantes et celebrantes. Huius asseverationis etsi alia quoque testimonia exstent, tamen hic libellus prae aliis locupletissimus testis esse potest. In quem tametsi iniuria librariorum mendae quaedam irrepserunt (ut fieri solet, cum liber aliquis ab imperitis saepius describitur), tamen ab istis erratis pene omnibus magna ex parte repurgatus et restitutus est. Quamvis interim negari non possit, cum omnia haec rhythmica potius sint quam poetica, pluribus in locis antiquae illius et tum in conventibus ecclesiasticis et scholasticis usitatae latinitatis vestigia adhuc subinde occurrere, quae tamen talia sunt, ut vetustatis reliogiosae nomine potius venerationem cum candida excusatione quam maledicam et superciliosam exagitationem promereri videantur. Sicuti veteres quoque illos post edita poemata Virgilii, Horatii et aliorum poetarum plane divina, tamen non propterea Ennium et Lucilium plane repudiasse et cum fastidio abiecisse constat . . . .

Cum vero usus talium cantilenarum non sit exiguus, cumque non solum in scholis, verum etiam alias in inclito regno Sueciae, patria mea carissima, passim usurpentur, eaedem insuper opera magnificorum et illustrium virorum in civitate

Aboënsi nuper revisae et approbatae sint, ego eas cum propter gloriam Dei, ad quam singuli nostra consilia, studia et actiones referre debemus, tum propter utilitatem ecclesiae scholarumque, quae in patria mea sunt, quibus me totum dedere iisque omnia mea quasi consecrare debere agnosco, typis elegantibus excudendas curavi."

Jedem springt sofort in die Augen, dafs die in diesem Werkchen enthaltenen Marienlieder sämtlich auf Christus „umgedichtet" sind. Bei der Umdichtung ist nämlich, soll ich sagen, so konservativ oder so salopp, verfahren, dafs die Veränderung überall mit Händen zu greifen ist. So wird Christus im ganzen Mittelalter niemals Stella maris genannt. Dieser Ausdruck ist ein ständiges Beiwort Mariens, weil er für die Übersetzung des Namens Mirjam galt. In diesen Umdichtungen wird aber Christus wiederholt schlankweg Meeresstern genannt. So Nr. 180, Str 6 b:

Stella maris
Appellaris
Lapsis in sentinam.

Vielfach ist aber die Überarbeitung noch viel perfunktorischer. So ist das Lied Nr. 179 auf Christus abgeändert; Str. 1 b wird derselbe (unter Zerstörung des Reims) angeredet:

Natus carens
Originis contagio,
Totis votis
Te carminis
laudat praeconio
Coetus nostri collegii.

Im Verlaufe seiner Arbeit hat aber der Revisor augenscheinlich völlig vergessen, wer der Angeredete ist, und fährt daher fort Christus zu apostrophieren nicht nur als:

Tu rubus ardens crederis,
Tu vellus Gedeonis,

was ständige Epitheta Mariens sind, sondern sogar:

Tu Judith fortis,
Hesther mortis
In caput sententiam
Commutans Haman pravi.

Wer diesen Gallimathias im Zusammenhange lesen will, kann diesem Wunsche bei Klemming II, 33 ff. Genüge leisten.

Bei einigen wenigen Liedern läfst sich aber auch die unkorrigierte marianische Fassung in älteren Quellen nachweisen. So vergleiche man das Lied Ave, maris stella Lucens miseris, Anal. I, 49, mit Klemming II, 15 sq.; das Lied Ave, maris stella, Divinitatis cella, Anal. XX, 143 sq., mit Klemming II, 13 sq.; das Lied Parce, virgo, spes reorum, Anal. XX, 169, mit Klemming II, 60, und man wird sehen, wie diese Überarbeitungen gemacht wurden. Ich habe nicht wie Klemming die überarbeiteten Texte des 16. Jahrhunderts abgedruckt, sondern den mittelalterlichen Text herzustellen gesucht, was in der Regel nicht schwierig erschien.

Dem zuletzt genannten Liede: Parce, virgo, spes reorum, sind in unserer Quelle vier weitere (ebenfalls umgedichtete) Strophen angehängt, die sich schon durch das verschiedene Metrum als nicht zum Liede gehörig kennzeichnen. Dieselben sind augenscheinlich nur ein Bruchstück eines längeren Marienliedes und darum fortgelassen. Man findet dieselben bei Klemming l. c. Auch hier kann man die Bearbeitung sofort an dem zerstörten Binnenreime erkennen: Iesu Christi, caecis via statt: O Maria, caecis via.

Übergangen habe ich auch das kurze Lied Regimen scholarium, das ganz zweifellos nur ein Torso ist. Wer es vermissen sollte, findet es bei Klemming IV, 65.

München, den 11. Juni 1904.

Guido Maria Dreves.

I.

CANTIONES VARIAE.

Cantiones Natalitiae.

1. De Incarnatione Verbi.

Grammatica.

1. Causans totam structionem
   Regi vi vis excipit,
Ens cum rerum passionem
   Accidentum suscipit,
Complens crux orationem,
   Dum transit, repraecipit
Et figuris rationem
   Ut naturam decipit.

Logica.

2. Inter locos locum nescit
   Locus a contrariis,
Praedicatum obmutescit,
   Fallitur in propriis,
Syllogismus enthymescit,
   Circlus epichremiis,
Et de suis erubescit
   Logica fallaciis.

Rhethorica.

3. Novus tropus in figura,
   Dum locos dat actio,
Nec solvit causae statura
   Sed deliberatio,
Quid concludat triiunctura,
   Periodi transmissio,
Primus color in scriptura
   Christi rubricatio.

Arithmetica.

4. Dum ab uno bis procedit
   Sesquas, par se meditas,
Dum impar gumpho succedit,
   Fit idem alteritas,
Semis bis se dodrans pedit
   Libram triens piditas,
Metas tamen non excedit
   Trisubstans medietas.

Geometria.

5. Suae artis in censura
   Geometra fallitur,
Dum immensus sub mensura
   Terrenorum clauditur,
In directum quadratura
   Circuli dissolvitur,
Claudit sphaeram ligatura
   Et sub ipsa clauditur.

Musica.

6. Dum factoris et facturae
   Mira fit coniunctio,
Quaesint iuncta, quaeiuncturae,
   Qui gumphi, quae ratio,
Tripente tetratessurae,.
   Bicicli mesnexio,
Suo stupet fracto iure
   Musica proportio.

Astronomia.

7. Solis lumen luna tectum
   Draconis certamine,
Nostrum vergit in defectum
   Sol ortus in virgine,
Ternum reddat ut aspectum
   Mars crucis quadramine,
In defectu dans effectum
   Crisis sub imagine.

Collect. ms. Campoliliense saec. 14. Cod. Campolilien. 137. — 2, 2 Locum. — 4, 2 Sesqñs part. — 4, 5 bisse dodran. Die ganze Str. bleibt unverständlich. — 5, 6 trisolvitur. — Mit dem Liede ist das Gedicht des Alanus „Exceptivam actionem" (Anal. XX, 42) zu vergleichen, von dem es eine Bearbeitung ist, und aus dem es ganze Phrasen beibehält.

2. In Nativitate Domini.

1. Pastores dicite, quemnam vidistis?
Vidimus parvulum, quem credidistis.

R. Manibus plaudite, pedibus terite,
Natus est parvulus, ergo venite.

2. Nuntiat gaudium angelus fulgens,
Natus est parvulus crimina indulgens.

3. Vah, lacte pascitur cibus sanctorum,
In foeno ponitur rex angelorum.

4. Dulces panniculi, dulce praesaepe!
Felix est anima, quae videt saepe.

5. O quam mirabile! rex maiestatis
Nasci de virgine voluit gratis.

6. Hinc inter bestias positus iacet,
Hunc stella nuntiat, et ipse tacet.

7. Matre paupercula pauper est natus,
Nobis pauperculis, nobis est datus.

8. Iesum puerulum, putas, videbo?
Iesum dulcissimum quando tenebo?

9. Iam cum pastoribus volo transire,
Vult meus animus ad Iesum ire.

10. Me iam nullatenus possum tenere,
Cum Iesu parvulo volo gaudere.

11. Venite, pauperes, ac transeamus,
Hunc mundum sordidum iam dimittamus.

12. Sit tibi gloria, pater benigne,
Laudes per saecula sint tibi digne.

Collect. ms. Sublacense saec. 14/15. Cod. Sublacen. CCLXXXVI. add. saec. 15/16. — R, 1 territe. — 3, 1 Vaht. — 7, 2 pauperculus. — Diese Abschrift danke ich der Güte des Herrn P. Leo Allodi, Prior von Subiaco. Das Lied, welches vielleicht einem Weihnachtsspiele entnommen, ist von Barbier de Montault in der Revue de l'Art Chrétien I, 125 sq. zuerst publiziert, aber mit einer Reihe von Fehlern, die hier aufzuführen zwecklos wäre.

3. In Nativitate Domini.

1. Omnis orbis
resonet in cantico,
Cantu caeli
resonent angelico.
Rosae crescit
surculum in Iericho
Fructu nato deico
Lumine mirifico
Ventre de Davidico.
Iam peperit Elisabeth,
Iam filium vetus habet,
Qui viam lucis praeparet,
Qui descendit in Nazareth.

2. Panis vivus
proficiscens peregre
Non mortalis
fieri tulit aegre,
Domus intrat
claustra, domus integrae.
Non amisso numine
Exit sine semine
Incorrupto limine.
Sicut praedixit Gabriel,
Iam natus est Emmanuel,
Iam colles fluunt lac et mel,
Iam ex Iacob fit Israel.

3. Homo laesus
agmine vulnifico,
Ierusalem
descendens in Iericho,
Sacerdote
prius et Levitico
Valle iacens publico,
Praetermissus illico
Diu sine medico,
Iam convalescit alacer,
Iam non iacet semilacer,
Iam venit sanctorum sacer,
Qui latronem domat acer.

Trop. ms. Casinense saec. 12. Cod. Vatican. Urbin. 602. — 1, 13 Quem descendit; dies zweite qui brachylogisch für illi, qui. — 2, 8 Exiit homo sine. — 3, 2 Descendens Ierusalem in. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

4. De Nativitate Domini.

1. Expurgator scelerum
   Aeterni patris dextera
   Descendit ad saucium
   Ad sananda vulnera
   Et duxit in stabulum
   Pietatis opera,
   Vinum dans et oleum
   Caritate supera.

2. Hic est noster proximus,
   Genitus de virgine,
   Pro nobis novissimus
   Rex in caeli culmine
   Factus est humillimus,
   Frixus in sartagine,
   Nos raperet potentius
   Hostium voragine.

3. Poenis se innexuit,
   Ut nos a poenis solveret,
   Saccum nostrum texuit,
   Ut fallentem falleret,
   Funera sustinuit,
   Ut funus nostrum vinceret,
   Carni se immiscuit,
   Ut carne nos redimeret.

4. Pauper rex efficitur,
   Ut pauper dives fieret,
   Potens prelo premitur,
   Ut impotens resurgeret,
   Christus crucifigitur,
   Ut homo caelum scanderet,
   Sol eclipsim patitur,
   Ut sidus lumen sumeret.

5. Hic sorti nostrae miserae
   Contulit subsidia,
   Duxit lapsos scelere
   Ad caeli fastigia,
   Mortis vivus asperae
   Passus est fastidia,
   Ut sanaret, viperae
   Quos laeserat invidia.

6. O quam mira circa nos
   Dei patris dilectio!
   Ut salvaret servulos,
   Non pepercit filio.
   O summae potentiae
   Quam miranda passio,
   Conditionis miserae
   Quam magna redemptio!

Collect. ms. Llantoniense? saec. 13. Cod. Coll. Corporis Christi Oxonien. 59. — 1, 5 duxerat. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

5. In Nativitate Domini.

1. Mira lege, miro modo
   Deus format hominem,
   Mire magis hunc reformat,
   vide mirum ordinem.

R° Reformandi mirus ordo
In hoc sonat decachordo.

2. Primus homo fit ex humo,
   mulier de homine,
   Nos ex illis; novus homo
   fit ex sola virgine.

R° Reformandi mirus ordo
In hoc sonat decachordo.

3. Sic se nobis coaptavit,
homo fit pro hómine,
Caecus alta ne desperet,
filius fit feminae.

4. Primus homo non peccare
potuit, sed noluit;
Nostrum tamen est peccare,
novus haec non potuit.

5. Mori potest et non mori,
primus homo conditur,
Sumus tamen nos mortales,
novus sponte moritur.

6. Acquisivit morte sua
nobis benignissimus
Vitam, in qua nec peccare
nec mori poterimus.

7. Pater Deus, mater homo,
Deus-homo filius,
Deus sursum, homo citra,
Deus-homo medius.

8. Matrem petat reus homo
hominem securius,
Fit per matrem natus, pater
per natum propitius.

9. Patrem intus portat mater,
ostium est filius,
Intrant rei per Mariam
prius atque latius.

10. Sol est pater, mater stella,
natus solis radius,
Pater sanctis, mater reis
lux, inferni filius.

11. Sic novatur vetus homo,
sic novari poteris,
Si per matrem tibi natum
advocatum feceris.

12. A praedicto decachordo
Discordanti non concordo,
Non sunt Christi, quibus cordi
Non est ordo decachordi.

Trop. ms. Martialense saec. 12.—14. Cod. Parisin. 1139. add. saec. $^{12}/_{13}$. — Mit zweistimmiger Melodie in Neumen. — 7, 3 scitra. — 12, 4 decacordo.

6. In Nativitate Domini.

1. Natus est rex
de virgine Maria,
Mundi salus,
aeternae vitae via,
Quem peperit
intacta mater pia.
. . . .
. . . .
O quanta gaudia
Dant in ecclesia
Haec natalitia,
Christi praesentia
Et eius gratia!

2. Novum regem
laudet orbis terrarum
Cum novarum
laude melodiarum,
Qui nos trahit
de lacu tenebrarum
Et cunctarum
mole miseriarum.
Adam, quem fregerat,
Hostis deceperat,
Regnum perdiderat,
Quod Deus dederat
Et eius gratia.

3. Iam sunt dicta
completa prophetarum,
Namque nobis
propago divinarum
Deum natum
testatur scripturarum,
Quod cum caede
salus est animarum.
Virgo virginibus
Dignior omnibus,
Subvenientibus
Salva nos precibus.
Laus et gratia.

4. Primus Adam
in morte nos prostravit,
Secundus hic
ad vitam reparavit,
Carnem sumptam
miro modo beavit,
Quam ad dextram
summi patris locavit.
Quod reddit aditum
Per gustum perditum,
Non fuit debitum
Vel nostrum meritum,
Sed sola gratia.

R⁰ Dat gaudia
Caelestia
Sunt pervia,
In patria
Patet via,
Perfidia,
Superbia,
Potentia
Hostis frangitur;
Introitus
Est redditus,
Rex genitus
Humanitus
Dat aditus,
Et perditus,
Expositus
Ad gemitus,
Homo solvitur.

Trop. ms. Martialense saec. 12. Cod. Parisin. 3719. — 2, 11 Perdiderat regnum. — 3, 13 Laus zweisilbig. — 4, 7 Quem ad. — 4, 9 Qui. — R⁰ wiederholt sich nach jeder Strophe; vor R⁰, 1 Et gratia, was dem Rhythmus zufolge überflüssig, dem Sinne nach entbehrlich ist.

7. In Nativitate Domini.

1. Lumen patris resplenduit,
Exsultet omnis mundus,
Deus natus est hodie,
Sit homo laetabundus.
Humana caro floruit
In hominem secundum,
Quam primus parens posuit
Doloris in profundum.

R⁰ In gaudio
Sit contio,
Sollennis modulatio
Atque mentis devotio.

2. Maria, proles regia,
Concepit novum regem
Virginitatis utero,
Miramur novam legem,
Corruptionis nescia
Enixa summum rerum,
Pannis involvit vilibus
Puella lumen verum.

R[0] In gaudio
Sit contio,
Sollennis modulatio
Atque mentis devotio.

3. Virgo, parens mitissima,
Infantem lactans Deum,
Qui iacet in praesaepio
Maerendo plasma reum.
Vilis locus praesaepium,
Sed puer ille dives,
Cui cantant in gloria
Caelorum summi cives.

R[0] In gaudio
Sit contio,
Sollennis modulatio
Atque mentis devotio.

Trop. ms. Martialense saec. 12. [13. 14.]. Cod. Parisin. 1139.

8. In Nativitate Domini.

1. Ortum floris
Concinat laus oris.
Vas dulcoris,
Miri flos odoris,
Flos aetatis
Novitatis,
Radius splendoris,
De beatis
Caeli pratis
Vernans in his oris.
Odor thymiamatis,
Vas, plenum aromatis,
Fontismatis,
Baptismatis
Unda purioris,
Firma ratis
Naufragatis
Fluctibus erroris,
Datur natis
Evae gratis
Ortus redemptoris.

2. Exardescit
Rubus nec tabescit,
Virga crescit
Aaron et frondescit.
Alathia
Canit quia,
Pseustes obmutescit,
Dum Maria,
Mater pia,
Partu parem nescit.
Patrem parit filia;
Naturae contraria
Sunt talia,
Sed gratia
Caecitas decrescit.
Homelia
Prophetia
Praesenti patescit;
Isaia
Teste via
Legis innotescit.

3. Radix Iesse
Pullulat in messe;
Messem esse
Novimus expresse.
Non delevit,
Sed explevit
Quod erat necesse.
Venter gerit,
Quod mox erit
Manifestans res se.
Caro Deum operit
Nec pudorem deserit,
Sed asserit,
Nil interit
Virginis ob esse.
Mortem terit,
Mortem ferit;
Legem sic implesse
Iam non erit
Timor, perit
Evae mors transgressae.

4. Plebs fidelis
Careat querelis,
Mors crudelis
Fugit plenis velis.
Non invitus
Est unitus
Nostris parentelis,
Per quem strictus
Mortis ictus
Est cum suis telis.
Patris unigenitus
Sumpsit carnis habitus
Divinitus,
Dum inclitus
Sermo Gabrielis
Est auditus,
Redimitus
Salutis medelis;
Sic sopitus
Culpae ritus.
Deo laus in caelis.

Collectan. ms. Ramesiense saec. 14. Cod. Cantabrigen. Hh. VI. 11. — 1, 1 Hortum. — 1, 19 nautis. — 2, 7 Seustis. — 3, 15 obesse. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

9. In Nativitate Domini.

Versus optimus.

1. Radix Iesse
castitatis lilium,

2 a. Stella novum
nova profert radium;

2 b. Rosa mitis
et coruscans lilium

3. Exsulatis,

4 a. Captivatis,

4 b. Morti datis

5 a. Mater natis

5 b. Dedit gratis

6. Vitae bravium.

7 a. Nova profert radium

7 b. Virgo Dei filium,

7 c. Qui est salus omnium,

8 a. Qui non habet initium,

8 b. In hoc venit exsilium

8 c. Dare nobis consilium.

9. Cuius in praeconia

10 a. Intonet
harmonia,

10 b. Resonet
symphonia

11 a. Patri, nato
athanato,

11 b. Athanato,
athanato

12. De virgine Maria.

13 a. Ergo per haec gaudia

13 b. Gaudet caeli curia,

13 c. Gaudeat ecclesia,

14 a. Vociferans prodigia

14 b. Per haec sacra sollemnia

14 c. Patrem natum de filia.

Tropar. ms. Martialense saec. 12. [13. 14.]. Cod. Parisin. 1139. — Die Melodie (Neumen) entspricht genau der vorgelegten Abteilung.

10. In Nativitate Domini.

1. Resonemus hoc natali
Cantu quodam speciali,
Deus ortu temporali
De secreto virginali
Processit hodie,
Argumenta
cessent perfidiae.

2. Magnum quidem sacramentum,
Mundi factor fit figmentum,
Sumens carnis indumentum,
Ut conferat adiumentum
Humano generi,
Coetus inde
mirantur superi.

3. Post maerorem redit risus,
Aperitur paradisus,
Est in terris Deus visus,
Lapis manu non praecisus,
Quem vidit Daniel,
Quem venturum
praedixit Gabriel.

4. Hic est noster angularis,
Spes iustorum salutaris,
Hic est noster salutaris,
Potens caeli, terrae, maris,
Facturae condolens,
Quam premebat
tyrannus insolens.

Trop. ms. Martialense saec. 12 [13. 14.] Cod. Parisin. 1139. — 1, 6 sq. Cessant argumenta. — 4, 2 sq. das doppelte salutaris an erster Stelle adjektivisch, an zweiter substantivisch; daher nach mittelalterlicher Auffassung kein fehlerhafter (reicher) Reim.

11. In Nativitate Domini.

1. Res nova, principium
   Facti subit seriem,
   Rerum factor omnium,
   Novam sumit speciem
   In virgine.
R⁰ Miranda potentia,
   Quae sic naturalia
   Frangit iura!

2. Est irregressibilis
   Lex fatalis ordinis,
   Sed fit regressibilis
   Facta forma hominis
   In virgine.
R⁰ Miranda potentia,
   Quae sic naturalia
   Frangit iura!

3. Ut propheta docuit,
   Virga Iesse floruit,
   Verbum sic innotuit,
   Quod impleri potuit
   In virgine.
R⁰ Miranda potentia,
   Quae sic naturalia
   Frangit iura!

Trop. ms. Martialense saec. 12 [13. 14.]. Cod. Parisin. 1139. A. — Trop. ms. Martialense saec. 12. Cod. Parisin. 3719. B. — Str. 1 und 2 fehlen B; Str. 3 fehlt A. — 1, 2 Facis subit A. — 1, 7 Quae signatur alia A. — Vgl. auch Chevalier, Prosolarium ecclesiae Aniciensis p. 19. sq., wo diese Cantio als „Farsumen" in die Lektionen der zweiten Nokturn eingewoben ist.

12. In Nativitate Domini.

1. Ius naturae consumitur,
   Dum virgo parit filium,
   Et castitas [non rumpitur],
   Sed partu floret lilium.
   Nova mater novam prolem,
   Homo Deum, stella solem,
   Patrem profert filia.

2. Quem mundus nequit capere,
   Virgo claudit interius,
   Et fit sacrae puerperae
   Deus pater et filius.
   Felix alvus castae matris,
   Quia sumpsit verbum patris,
   Protulit ex gratia.

Trop. ms. Martialense saec. 12. Cod. Parisin. 3719.

13. In Nativitate Domini.

1. Virgine nato
   Rege beato
   Gaudeat orbis;
   Hoste fugato,
   Se medicato
   Gaudeat orbis.

2. Lux dominatur,
   Nox separatur,
   Gaudeat orbis;
   Vita paratur,
   Mors superatur,
   Gaudeat orbis.

Trop. ms. Martialense saec. 12. (13. 14.). Cod. Parisin. 1139. — 1, 5 Sed medicato. — 2, 5 separatur.

14. In Nativitate Domini.

1. Promat chorus hodie,
   O contio,
   Canticum laetitiae,
   O contio,
   Psallite, contio
   Psallat cum tripudio.

2. Regum rex et dominus,
   O contio,
   Quem non claudit terminus,
   O contio,
   Psallite, contio
   Psallat cum tripudio.

3. Ex cuius imperio,
   O contio,
   Servit nostra regio,
   O contio,
   Psallite, contio
   Psallat cum tripudio.

4. In utero virginis,
   O contio,
   Carnem sumpsit hominis,
   O contio,
   Psallite, contio
   Psallat cum tripudio.

Trop. ms. Martialense saec. 12. [13. 14.]. Cod. Parisin. 1139.

15. In Nativitate Domini.

1. Surge, vide, gens misera,
   De virgine puerpera
   Christum natum considera
   Fide eius reficiens.
   De virgine puerpera.

2. Illum citari propera,
   De virgine puerpera,
   Quem prophetavit litera,
   Praedixit falsum nesciens.
   De virgine puerpera.

3. Iam excluduntur vetera
   De virgine puerpera,
   Tua lex velut extera
   Iacet, quasi praeteriens.
   De virgine puerpera.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 1, 4 fehlt. — 2, 4 neciens. — Aus derselben Handschrift bei Luzarches, Office de Pâques, p. 45 mit folgenden Fehlern: 2, 1 citari propheta. — 2, 2 fehlt. — 2, 4 Praedixit falturum nesciens.

16. In Nativitate Domini.

1. In laudes debitas,
   Manet virginitas,
   Prorumpat civitas
   Omnis et regio,
   Manet virginitas
   In puerperio.

2. Divina bonitas,
   Manet virginitas,
   Res servat perditas
   Arto consilio,
   Manet virginitas
   In puerperio.

3. Absit iniquitas,
Manet virginitas,
Dolus et pravitas
Ab hoc collegio,
Manet virginitas
In puerperio.

4. Utquid exorbitas,
Manet virginitas,
Iudaeae caecitas,
Errans in invio?
Manet virginitas
In puerperio.

5. Ad trina excitas,
Manet virginitas,
Nos summa [deitas]
Laudem cum gaudio,
Manet virginitas
In puerperio.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 5, 1 Atrina excitas. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 30 sq., mit folgenden Fehlern: 1, 1 Oh laudes. — 2, 3 Mariae servatur puritas. — 2, 4 Sacro consilio. — 2, 6 fehlt. — 3, 3 Dolus et impuritas. — 3, 6 fehlt. — 4, 4 Errans in inferno. — 4, 6 fehlt. — 5, 1 Acriam excitas. — 5, 6 fehlt.

17. In Nativitate Domini.

1. Ignis in rubo cernitur,
Festa dies nunc colitur,
Neque rubus comburitur,
Hoc mystice ostenditur.
Congaudeat ecclesia,
Festa dies nunc colitur,
Nova dicamus gaudia.

2. Nunc ignis, qui aspicitur,
Festa dies nunc colitur,
In rubo, intelligitur
Spiritus, qui emittitur.
Congaudeat ecclesia,
Festa dies nunc colitur,
Nova dicamus gaudia.

3. Dum puer nobis nascitur,
Festa dies nunc colitur,
Per quem homo redimitur
A morte, quae non moritur,
Congaudeat ecclesia,
Festa dies nunc colitur,
Nova dicamus gaudia.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 1, 4 steht in der Hs. hinter 1, 7. — 1, 6 nec colitur. — 3, 6 nec colitur. Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 47, mit folgenden Fehlern: 2, 4 Spem qui emittitur. — 2, 5—7 fehlen.

18. In Nativitate Domini.

1. Deus pater filium,
O natale gaudium,
Deus pater filium
Proprium donavit;
O natale gaudium,
Dominus regnavit.

2. Habet vaticinium,
O natale gaudium,
Habet vaticinium
Suum psalmus David;
O natale gaudium,
Dominus regnavit.

3. Abraham fidelium,
O natale gaudium,
Abraham, fidelium
Pater, exsultavit;
O natale gaudium,
Dominus regnavit.

4. Ecce, sicut lilium,
O natale gaudium,
Ecce, sicut lilium
Iustus germinavit;
O natale gaudium,
Dominus regnavit.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 3, 4 Pauper exsultavit. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 54 u. f., mit folgenden Fehlern: 2, 4 Suum psalmus dedit. — 2, 6 fehlt. — 3, 6 fehlt. — 4, 3 fehlt. — 4, 6 fehlt.

19. In Nativitate Domini.

1. Beata nobis gaudia,
Dum patrem parit filia,
Nam Christi natalitia,
Concives, exsultate,
Cum patrem parit filia,
Sed salva castitate.

2. Sit celebris laetitia,
Dum patrem parit filia,
Per haec sacra sollemnia,
Concives, exsultate,
Dum patrem parit filia,
Sed salva castitate.

3. Gaudet nostrum ecclesia,
Dum patrem parit filia
De stirpe virgo regia;
Concives, exsultate,
Dum patrem parit filia,
Sed salva castitate.

4. Vagit inter praesaepia,
Dum patrem parit filia,
Salvatoris infantia,
Concives, exsultate,
Dum patrem parit filia,
Sed salva castitate.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 1, 1 gaudium. — 3, 3 regna. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 31 sq., mit folgenden Fehlern: 1, 6 Sua salva castitate. — 2, 3 Haec sacra. — 2, 6 fehlt. — 3, 1 Gaudet enim ecclesia. — 3, 6 fehlt. — 4, 6 Sua salva castitate.

20. In Nativitate Domini.

1. Magnus qui factus erat,
Tandem praeterit,
Novus, qui non aderat,
Caput exserit.
Virga, quae floruerat,
Virgo peperit.

2. Adam, qui perierat,
Portum comperit,
Evam qui deceperat,
Captus interit.
Virga, quae floruerat,
Virgo peperit.

3. Eva, cui crediderat,
Caput conterit,
Librum, quem lex clauserat,
Agnus aperit.
Virga, quae floruerat,
Virgo peperit.

4. Lex ad lucem properat,
Umbram deserit,
Legem lux non alterat,
Sed plus asserit.
Virga, quae floruerat,
Virgo peperit.

5. Pharao non imperat,
Undis deperit,
Licet, qui transierat,
Non meminerit.
Virga, quae floruerat,
Virgo peperit.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 1, 1 factus undeutlich. — 1, 4 exserat. — 2, 3 quae. — 3, 2 Captus conterit. — 5, 1 imperat undeutlich. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 43 sq., mit folgenden Fehlern: 2, 4 Caput interit. — 5, 3 Licet qui tum steterit.

21. In Nativitate Domini.

1. Agnoscat omne saeculum,
Nostri venit piaculum,
Mortis solvens periculum.

2. Isaias quae cecinit,
Christus implet, ut meminit
Fides, propheta praecinit.

3. Maria ventre concepit,
Mundus vero quod percepit,
Eo salus ortum cepit.

4. Radix Iesse iam floruit,
In Maria cum claruit
Fructus vitae nec defuit.

R°. Hymnizetur regi melos,
Qui natus est de virgine.

Cant. ms. Venetum saec. 15/16. Cod. Bononien. 2216. — 1, 3 resolvens. — 4, 3 ne defuit.

22. In Nativitate Domini.

1. Hamus prendit virginis
Verbo fortitudinis
Christum Iesum, ens entium;
Ecce, nitet in prora
Ut rutilans aurora
Rex in salutem gentium.
R° Iesus ille parvulus,
Quem Mariae alvulus
Gessit rerum praeter morem.

2. Numquid dormis, physica?
Dic, quod probat logica,
Dic, quis audivit talia?
Regnat quod praedicatum
Per subjectum monstratum,
Ens necans barathralia.
R° Iesus ille parvulus,
Quem Mariae alvulus
Gessit rerum praeter morem.

3. Infernorum hinc portam
Perquam reddit absorptam
Eiusdemque voraginem.
Constat, quod divinitus,
Immo non humanitus
Carnis sumpsit originem.

Collect. ms. Bohemicum saec. 15. Cod. Vindoboneu. 3143. — 1, 3 phy ens entium — 1, 4 Ecce nat in prora. — 3, 2 Per quod restat adcortam. — 3, 3 voraginis. — 3, 4 Constat a divinitus.

23. In Nativitate Domini.

1. Nascitur ex virgine
Sine viri semine
Verus sol iustitiae.

2. Laudemus in virgine,
Quod produxit libere
Nobis regem gloriae.

3. Iacet in praesaepio,
Cuius natalitio
Mundus floret gaudio.

4. Ergo nostra contio
Omni plena gaudio
Benedicat Domino.

Collect. ms. Hilariense saec. 15. Cod. Hilarien. 83. — Nach 1, 3 noch Natus sine crimine, ersichtlich eingeschoben. — Nach 4, 2 eingeschoben; Nunc et sine termino.

24. In Nativitate Domini.

1. Resonent pueruli
Sollenniter
Voce pia cantando
Unanimiter
Novo nato,
Qui plasmavit et creavit
Terram, pontum, aethera.

2. Infantes ut infanti
Pueriliter
Corde puro psallendo
Hilariter
Deo nato
Singuli concinite:
Suze libe nynne.

3. Aeternitas nascitur
. . . .
Templum dum destruitur
. . . . .
Et olei
Fluit rivus, quando vivus
Verus Deus redditur.

4. Natus est verbigena
De virgine,
Cui symphonizemus
Cum conamine
Ei grates
Referendo et laudando
Summum regem gratiae.

Process. ms. Ambergense saec. 15. Clm. Monacen. 2992. — 1, 7 Terra, pontus. — 2, 5 dioie. — 2, 7 Zuze nynne, ſuze nynne, ſuze libe nynne. — 3, 5 Et fehlt. — 3, 6 Fuit. — 4, 7 Summo regi.

25. In Nativitate Domini.

1. Vernalis lux emicuit,
Error vetus conticuit,
Iam resonant melodia,
Quae restant, nova gaudia,
Quae mundo sunt salubria.

2. Chorus noster in iubilo
Nato plaudat puerulo
Vigente pro victoria,
Cum superis abs scoria
In altis canens gloria.

R.° En, natus est de virgine
Nunc puer sine semine,
Quem vates dudum speculo
Vidit futurum saeculo.

Process. ms. Ambergense saec. 15. Clm. Monacen. 2992. — 2, 2 plaudet. — 2, 5 In artis. — R°, 4 Fautor futurum.

26. In Nativitate Domini.

1. Terit, perit illusio,
Protoplasti confusio
Per natum generosum,
Pyr ne, pyr ne, Pyr ne,
Pyr ne laedat furiosum.

2. Per trinitatis speculum
Vidit errare saeculum,
Cuncta qui creavit,
Pyr ne, pyr ne, pyr ne,
Pyr, ne laederet, fugavit.

3. Exinanivit semet El,
Uti praedixit Gabriel,
Mundus omnis doleret,
Pyr ne, pyr ne, pyr ne,
Pyr ne hominem urgeret.

4. Rogemus sanctum spiritum,
Patrem atque filium,
Ut plebem hanc defendat,
Pyr ne, pyr ne, pyr ne,
Pyr ne inferis mandet.

Process. ms. Ambergense saec. 15. Clm. Monacen. 2992. — 3, 3 omni. — 4, 5 inferos mandat.

27. In Nativitate Domini.

1. Enche, Enche, Enche,
Fetum nunc produxit ens
Verum, Enche,
Fetum nunc produxit dans
Libens, Enche.

2. Metſe, Metſe, Metſe,
Se exinanivit ens
Verum, Metſe, -
Se exinanivit dans
Libens, Metſe.

3. Trine, Trine, Trine,
Nobis aſta in fine ens
Verum, Trine,
Nobis asta in fine dans,
Libens, Trine.

4. Elſe, Elſe, Elſe,
Se humiliavit ens
Verum, Elſe,
Se humiliavit dans
Libens, Elſe.

Process. ms. Ambergense saec. 15. Clm. Monacen. 2992. — 3, 4 Statt Libens Trine: O fili Mariae. Vielleicht sind Str. 3 und 4 umzustellen.

28. In Nativitate Domini.

1. Sibyllae dictum floruit,
Et pacis templum corruit
Christo nato.

2. Abrahae semen capitat,
In quo Moyses navigat,
Suze nynne.

3. Pax in mundo penitus,
Angeli dicunt caelitus,
Cum gaudio.

Process. ms. Ambergense saec. 15. Clm. Monacen. 2992. — 1, 3 Christo nato to to to to to to to to to Christo nato. — 2, 3 Suze nynne zu zu zu zu zu zu zu zu zu Suze nynne. — 3, 2 dicent. — 3, 3 Nunc cum gaudio cum cum cum cum cum cum cum cum cum Cum gaudio.

29. In Nativitate Domini.

Quam felix, quam praeclara
Maria genuit
Christum, per quem amara
Mors nostra doluit!
Scripturas hic implevit
In Bethlehem,
In praesaepe locari voluit,
Quod toti mundo hic condoluit.

Die ſelige vnd vil reyne
Maria vns gepar
Christum, den wir loben,
den edelen herren clar;
Wir leſen in den bucheren,
wy Jesus in den tucheren
in eyner krippen lag,
der do in dem hymel iſt
vnd alle ding vermag.

Process. ms. Ambergense saec. 15. Clm. Monacen. 2992.

30. In Nativitate Domini.

Basilio poli laudemus hodie,
Natum, datum de virgine,
Qui nos redemit,
Pestem [ademit]
Atque restituit patris gloriae.

Den himmel kunick
der ist geparen von einer maidt,
als vns dy propheten haben gesait;
pist gelobet, Jesu crist,
das du vns geparen pist
vnd durch vnser not
pist gestorben tot.

Process. ms. Ambergense saec. 15. Clm. Monacen. 2992.

31. In Nativitate Domini.

Polo, polo egreditur
Per El, per El,
Intrat domum Gabriel
Nymphae retulitque Ave
Matris Dei in conclave.
O felix puerpera,
Nostra dele crimina;
Tuba, tuba canimus,
Exi, exi dulciter,
Natum, natum laudat bos
Et asinus.

Process. ms. Ambergense saec. 15. Clm. Monacen. 2992. — 5 Matrem Domini in.

32. In Nativitate Domini.

1. Ex sinu matris parvulus
Est egressus Iesulus,
Alſo die ſonn durchſcheint das glas.

2. Hic iacet in praesaepio,
Qui regnat sine termino,
Ohn end ſo iſt die herſchafft sein.

3. Natus est Emmanuel.
Quem praedixit Gabriel,
Und den bezeugt [Ezechiel].

4. Ab Oriente veniunt,
Aurum, tus, murram deferunt,
Die hailigen drey kinig kumen dar.

5. Qui Caspar, Melchior, Balthasar
Nomine dicuntur,
Gott brachten ſie das opffer dar.

6. Hic stella lucet dulciter,
Oriente pariter,
Alſo sahen ſie das kindelein.

7. Cognovit bina bestia
Iacentem in fascia,
Bekannten ſie das kindelein.

8. In hoc natali gaudio
Benedicamus Domino
Et Mariae puerperio.

Cant. ms. Kirchheimense saec. 16. Cod. Maihingen. II 2. 8° 13. — 1, 1 patris. — 7, 2 in effascia.

33. In Nativitate Domini.

1. Natus est nobis hodie
De pura virgine
Rex gloriae.

2. Ergo pangamus ei
Omnes et singuli
Cum voce tubali.

3. Qui et plasmavit omnia,
[Terras] et maria,
Per cuncta saecula.

4. Laudemus quoque Dominum,
Mariae filium,
Regem caelorum.

5. Laudetur sancta trinitas,
[Vera] aeternitas,
In esse unitas.

6. Benedicamus Domino
Atque regi nato
Cum tripudio.

Cant. ms. Kirchheimense saec. 16. Cod. Maihingen. II 2. 8° 13. — Nach Str. 3 folgt ein Vers aus dem Liede Puer natus in Bethlehem, der nicht hierher gehört; vor Str. 4 steht „Aliud"; augenscheinlich gehören aber diese Strophen zusammen. Nach jeder Strophe folgt deren deutsche Übersetzung, frei dem Sinne und frei dem Metrum nach. So lautet die Übertragung von Str. 6:

Mir loben das kindelein
mit reichem fchall,
mir klofterfrauwen all.

34. In Circumcisione Domini.

1. Novus annus, dies magnus
Assit in laetitia,
Lux aeterna de superna
Venit ad nos regia,
Culpam saevae matris Evae
Sola delet gratia.

R° Quia sic genitor
paradisi Adam,
Protoplasma suum,
vexit ad patriam
Crucis supplicio
reparando viam.

2. Omnis homo sacra domo
Propagate Domini,
Consecrate vel signate
Suo sancto nomini,
Gratulare et laetare,
Salus datur homini.

R° Quia sic genitor
Paradisi Adam,
Protoplasma suum,
vexit ad patriam
Crucis supplicio
reparando viam.

3. Ad haec festa, Christe, praesta
Cuncta nobis prospera,
Qui gubernas res supernas
Iura tenens omnia,
Istum chorum clericorum
Tua salvet dextera.

R° Quia sic genitor
paradisi Adam,
Protoplasma suum,
vexit ad patriam
Crucis supplicio
reparando viam.

Trop. ms. Martialense saec. 12. [13. 14.]. Cod. Parisin. 1139. — Chevalier, Prosolarium Aniciense (saec. 16. ex.) p. 19. B. — 1, 6 Epla delet A. — 2, 2 Propagata B. — 2, 3 Consecra te et signate B. — 3, 2 Nobis cuncta B. — 3, 3 de superna A. — 3, 4 tenens infima B. — 3, 5 Laetum chorum B. — In B als conductus bezeichnet.

35. In Circumcisione Domini.

1. Tuta canit Michael
   Gaudia,
   Natus est rex Israel;
   Eia, eia,
   Anni novi
   Nova novi
   Gaudia.

2. In excelsis canitur
   Gloria,
   Terris pax indicitur;
   Eia, eia,
   Anni novi
   Nova novi
   Gaudia.

3. Nostra nobis redditur
   Patria,
   In qua [bene] vivitur;
   Eia, eia,
   Anni novi
   Nova novi
   Gaudia.

4. Devitemus igitur
   Vitia,
   Per quae virtus moritur;
   Eia, eia,
   Anni novi
   Nova novi
   Gaudia.

5. Sua spargat castitas
   Lilia,
   Peperit virginitas;
   Eia, eia,
   Anni novi
   Nova novi
   Gaudia.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 4, 3 Per quem. — Aus dieser Hs. auch Luzarches, Office de Pâques, p. 52 u. f., mit folgenden Fehlern: 1, 1 Certa canit; in der Hs. steht uta, die Initiale fehlt. — Der Refrain ist nicht wiederholt.

36. De Nomine Iesu.

1. Cordi nihil vivacius,
   Auri nil tinnibilius,
   Ori nil sapit gratius,
   Quam Iesus Dei filius.

2. En, magnum nomen Domini,
   Quo cordi nihil mundius,
   Quo solo salus homini,
   Menti nihil iucundius.

3. Est iubilo plenissimum,
   Est ori sapor melleus,
   Auri melos dulcissimum,
   Rancor quo perit felleus.

4. Est nomen tetragrammaton
   Sanctum et ineffabile,
   Nec dici fas automaton
   Nomen hoc admirabile.

5. Est oleum languentibus
   Huius dulcedo nominis,
   Magnificatum gentibus,
   Hinc tota salus hominis.

6. Hoc nomen admirabile
   Est datum Christo homini,
   Omne genu curvabile
   Est huic sancto nomini.

7. Hoc magnum nomen gloriae
Sit nobis benedictio,
Nostrae fixum memoriae,
Non caritatis fictio.

8. Laus, bonitas, potentia,
Honor sit sancto nomini,
Virtus et sapientia
Christo Deo et homini.

Collect. ms. FF. S. Crucis in Colonia saec. 15. Cod. Vindobonen. 4556; mit Melodie.

37. In Epiphania Domini.

1. Oriente oriens
   Stella nova claruit,
Ex Iacob egrediens
   Lucifer emicuit,
Balaam praesagiens
   Ut olim edocuit.

2. Auctor saecli nascitur
   Saeculorum vespere,
A magis agnoscitur
   Artifex in opere,
Adorandus creditur
   Unus trino munere.

3. In ture divinitas,
   In auro dominium,
In murra mortalitas
   Et carnis supplicium,
Et haec tria caritas
   Offerat fidelium.

Trop. ms. Martialense saec. 12. Cod. Parisin. 3719. — 2, 3 Ac magis.

38. In Epiphania Domini.

1. Iam ver exoritur,
Laetemur igitur,
Hiems conteritur.
   Cesset tristitia,
   Floralis gaudia
   Dat Epiphania.

2. Hiems conteritur,
Laetemur igitur,
Novus sol oritur.
   Cesset tristitia,
   Floralis gaudia
   Dat Epiphania.

3. Ecce, flos oritur,
Laetemur igitur,
Herba nunc nascitur.
   Cesset tristitia,
   Floralis gaudia
   Dat Epiphania.

4. Draco conteritur,
Laetemur igitur,
Pax nobis redditur.
   Cesset tristitia,
   Floralis gaudia
   Dat Epiphania.

5. Laus Christo dicitur,
Laetemur igitur,
Angelis canitur.
Cesset tristitia,
Floralis gaudia
Dat Epiphania.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. 615 (927). — 5, 3 Angelus canitur. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 43. — Vgl. das Lied: Novum ver exoritur, Anal. XX, 94.

Cantiones Paschales.

---

39. In Resurrectione Domini.

R. Cedit frigus hiemale,
Redit tempus aestivale,
Iuventus laetatur.

1. Ecce, tempus est vernale,
Quo per lignum triumphale,
Inter ligna nullum tale,
Genus hominum mortale
Morte liberatur.

2. Iudaeorum turba duce
Nucleus exit de nuce,
Nudus ponitur in cruce,
Terra tremit, et sol luce
Propria privatur.

3. Accusatur, condemnatur,
Ligatur et flagellatur,
Aceto, felle potatur,
Opprobriis saturatur,
Spinis coronatur.

4. Gens Iudaea, „crucifige",
Clamans „tormentis adfige,
Per membra clavos infige";
Adam Averni de Styge
Extractus laetatur.

5. Gaude, plebs religionis,
Dies resurrectionis
Instat, novis plaude sonis,
Expende tempus in bonis,
Dum spatium datur.

Collect. ms. S. Mariae Rivipullensis saec. 13. in. Cod. Parisin. 5123. add. saec. 13. — Mit Melodie.

40. In Resurrectione Domini.

1. Mittendus praedicitur,
Morte vitae vincitur,
Et praedictus mittitur,
Concipitur
Et nascitur,
Magnum consilium.
Morte vitae vincitur
Et tollitur
Et moritur
Mortis dominium.

2. Deus homo nascitur,
Morte vitae vincitur,
Et propter nos traditur,
Conspuitur,
Contunditur
Et fit opprobrium.
Morte vitae vincitur
Et tollitur
Et moritur
Mortis dominium.

3. In cruce suspenditur,
Morte vitae vincitur,
Sanguis aqua labitur,
Redimitur
Et tegitur
Mundi flagitium.
Morte vitae vincitur
Et tollitur
Et moritur
Mortis dominium.

4. Consolemur igitur,
Morte vitae vincitur,
Surrexit, non moritur,
Absconditur
Et creditur
Nostrum iudicium.
Morte vitae vincitur
Et tollitur
Et moritur
Mortis dominium.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Turonen. 615 (927). — 2, 5 contenditur. — 3, 5 et regitur. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques. p. 50 ff.

41. In Resurrectione Domini.

1. Resurrexit libere
Filius puerperae
Die tertia;
Eia,
Gaudeat ecclesia
Nova colens sollemnia.

2. Nos volens redimere
Ab inferni carcere
Die tertia;
Eia,
Gaudeat ecclesia
Nova colens sollemnia.

3. Festina iam credere,
Iudaeae gens miserae,
Die tertia;
Eia,
Gaudeat ecclesia
Nova colens sollemnia.

4. Hunc vere resurgere
Gaudeamus hodie
Die tertia;
Eia,
Gaudeat ecclesia
Nova colens sollemnia.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Turonen. 615 (927). — 4, 2 der schlechte Reim hodie läfst eine Verderbnis des Textes vermuten; derselbe liefse sich mit den überlieferten Worten etwa so herstellen:
Gaudeamus hunc vere
Hodie resurgere.
Aus derselben Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 60 sq., mit folgenden Fehlern: 2, 2 De inferni. — 3, 1 iam edere.

42. In Resurrectione Domini.

1. Dies felix atque grata,
Haec est dies oblata,
Dies nostri
doloris terminus,
Haec est dies,
quam fecit Dominus.

2. Dies purgat haec peccata,
Haec est dies oblata,
Dies purgans
humanum facinus,
Haec est dies,
quam fecit Dominus.

3. Haec est romphea sublata,
Haec est dies oblata,
Vires perdit
hostis serpentinus,
Haec est dies,
quam fecit Dominus.

4. Evae mala sunt velata,
Haec est dies oblata,
Vetus cessat
luctus vespertinus,
Haec est dies,
quam fecit Dominus.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Turonen. 615 (927). — 1, 1 Dies felix et gloria gegen den Reim. — 2, 1 Dies purgata peccata. — 2, 3 Dies fehlt. — 4, 1 durch Radierung unleserlich; der Text der Zeile aus Luzarches, Office de Pâques, p. 38.

43. In Resurrectione Domini.

1. Agnus sine macula,
Inimici vincula,
Praedictus per saecula
Ex Abrahae semine;
Inimici vincula,
Dirupisti, Domine.

2. Post patrum oracula.
Inimici vincula,
Prodit ex virguncula,
Natus est de virgine;
Inimici vincula
Dirupisti, Domine.

3. Fraude Iudae sedula,
Inimici vincula,
Traditur per oscula
Occultato numine;
Inimici vincula
Dirupisti, Domine.

4. Post amara pocula,
Inimici vincula,
Per crucis patibula
Nos redemit sanguine;
Inimici vincula
Dirupisti, Domine.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Turonen. 615 (927). — 1, 4 Ex Habre. — 2, 1 Post partum. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 49 u. f., mit folgenden Fehlern: 2, 3 Prodit ex virgula. — 2, 6 fehlt. — 3, 6 fehlt. — 4, 4 redimit. — 4, 6 fehlt.

44. In Resurrectione DN.

1. Adest celeberrima
Dies resurgentis,
In qua sacratissima
Caro redimentis
Ministratur populis.
Expurgetur azima
Ab inquinamentis,
Nam virtus altissima
Stans in sacramentis
Plena est miraculis.

2. Procedunt oracula
Legis, prophetarum,
Succedunt miracula
Panem gratiarum,
Laudis et potentiae.
Sine fide sedula
Mentium sacrarum
Permanens in saecula
Operatur parum
Panis eucharistiae.

3. Sacerdos et hostia
Hoc in sacramento
Christus est, et gratia
Datur in augmento
Simul et remissio.
Totus est in hostia,
Totus in fragmento,
Manent accidentia
Sine fundamento
Et eorum actio.

4. Totum est miraculum
Christi sacramentum,
Quod praetendit speculum
Et vocis figmentum
Et splendor visibilis.
Datur in cenaculo
Mentis alimentum,
Ministratur populo
Sed per tegimentum
Specie sensibilis.

5. Panis vivus sumitur,
Sed non immutatur
Sumptus nec consumitur,
Sed sic operatur
Divina potentia.
Agnus verus editur
Hic et immolatur,
Per quem plebs redimitur
Et iam liberatur
Regis violentia.

6. Celebrantes gaudium
Resurrectionis
Recordemus pretium
Nostrae passionis
In cena dominica.
Crescat per edulium
Reparationis
Nostrae desiderium
Retributionis
Et fides catholica.

Ord. ms. Casinense saec. 14. Cod. Vatican. 9340.

45. In Resurrectione Domini.

Christus surrexit, vinctos de carcere vexit,
Quos hic dilexit, mundi cruciamine texit,
Polliciens caeli vincenti regna fideli,
Expertes caeli iustos sociavit Abeli.
Eia, felices hinc psallatis genetrices,
Omnes gaudete, destructae sunt quia metae.

Daemonis astuti sumus effecti quoque tuti,
O princeps Christe, tibi laus sit modulus iste.

Collect. ms. Eberhardiclusan. saec. 15. Cod. Treviren. 322. Mit Mel. — 1 victos. — 2 Et quod hic . . . cruciamina. — 3 Alliciens caeli viventi. — 4 iustus. — 5 hinc psallades. — 6 quia mitte. — 7 affecti. -- 8 O princeps opem tibi.

46. In Resurrectione Domini.

1. Surgens mortis victor fortis
Praedam tulit de distortis
Barathri militibus,
Patri factus coaequalis
Est mutatus talis, qualis
Se praestitit hominibus.

2. Formam sumens humanalem,
In se tenens triumphalem
Possidendam caelitus,
Nobis vitam reparavit,
Qua nos Adam parens stravit
Per peccatum penitus.

3. Hanc advexit supernorum
Turbae chorus angelorum
Per patentes aditus.

Collect. ms. Eberhardiclusan. saec. 15. Cod. Treviren. 322. Mit Mel.

47. In Resurrectione Domini.

1. Epulemur in azimis
Sinceritatis veteris
Et veritatis gressibus
Mundi huius solacium,
Donec purgentur vetera,
Quo premimur nos, vitia.

2. Gratulemur in laudibus
Praecelsae Dei virginis,
Det nobis suum filium,
Cordis, carnis pedibus
Zima purgato veteri,
Quo firmemur miseri.

Collect. ms. Eberhardiclusanum saec. 15. Cod. Treviren. 322. — 1, 5 purgando. — 1, 6 vitiis. — 2, 2 Ut nobis suum. — 2, 6 firmentur.

48. In Exaltatione s. Crucis.

1. O mira clementia,
Triumphus et gloria,
Propter nostra vitia
Crucis extollatur
Triumphus et gloria,
Christus immolatur.

2. Sua sola gratia,
Triumphus et gloria,
Pia pius hostia
Christus immolatur,
Triumphus et gloria,
Christus immolatur.

3. Evae contumacia,
Triumphus et gloria,
Adae ignorantia
Per crucem purgatur;
Triumphus et gloria,
Christus immolatur.

4. Zabuli saevitia,
Triumphus et gloria,
Potest[as, malit]ia
Cruce debellatur;
Triumphus et gloria,
Christus immolatur.

5. Gratis efficacia,
Triumphus et gloria,
Inferni potentia
Cruce conculcatur;
Triumphus et gloria,
Christus immolatur.

6. In crucis victoria,
Triumphus et gloria,
Porta prius invia
Caeli reseratur;
Triumphus et gloria
Christus immolatur.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Turonen. 615 (927). — 2, 4 wahrscheinlich verschrieben; lies etwa: Christus victimatur oder Ähnliches. — 4, 3 Was in Klammern steht, wegen Radierung unleserlich. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p., 33 mit folgenden Fehlern: 1, 1 Mira Christi clementia; in der Hs. steht mira clementia mit fehlender Initiale; O ist zu ergänzen. — 4, 3 Potestatis gratia. — 5, 1 Gravi efficacia. — Die sechste Zeile in allen Strophen mit Ausnahme der ersten ausgelasssn.

49. In Pentecoste.

1. Ex linguis multifariis
Hebraeus teritur,
Confusus tot linguagiis,
Quis phalanx loquitur
Apostolorum candida,
Amore flammea.

2. Nunc veni, pater pauperum,
Tributor munerum
Et lumen luminum,
In mentes hominum
Rigando, quod est aridum,
Regendo devium.

Collect. ms. Eberhardiclusanum saec. 15. Cod. Treviren. 322. — 1, 4 fallax. — 1, 6 flammeo.

50. De Corpore Christi.

1. Ecce, magnum sollemnium,
Quo Christus summum omnium
Constituit mysterium.
Hunc laudemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

2. Laetetur caeli curia,
Gaudeat omnis usia,
Deo patri sit gloria,
Decantemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

3. De corporis mysterio
Christi, quod in hoc orgio
Fiat cum magno gaudio,
Nos dicemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

4. Sicut fit vespertilio
Hebes pro solis radio,
De praesenti sollemnio
[Exsultemus],
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

5. Sed, quod nequit locutio,
Supplet mentis devotio,
Ob hoc, sother, auxilio
Decantemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

6. Cum turba stantes duodena
Ad mensam Christi in cena,
Alternatim voce plena
Laudes demus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

7. Expletis agni ferculis
Panem fregit, discipulis
[Suis] dedit; cum modulis
[Hunc] laudemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

8. Dicens eis: comedite
Ex hoc omnes et bibite,
Cibus et potus est vitae.
Hunc laudemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

9. Hunc discant panem Iudaei
Esse verum corpus Dei,
Baculo fulti fidei
Confitemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

10. In carnem panis mutatur,
Pro vino sanguis potatur.
In his fides operatur.
Adoremus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

11. In omnibus et singulis
Totus manet particulis,
Hunc in omnibus saeculis
Rogitemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

12. Unicum Deum senties,
Licet diversa species,
[Carnis] verae materies.
Hic spectemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

13. Pulsis peccatis ideo,
Qui est trinus et unio,
Benedicamus Domino.
Decantemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

14. In nomine trinitatis
Ite missa est dicatis,
Nos cum rege maiestatis
Exsultemus,
Doxa theo
in excelsis iubilemus.

Collect. ms. Victorinum saec. 15. Cod. Parisin. 15105. — 1, 5 theos, so immer. — 6, 1 Eine Silbe zuviel. — 11, 3 Nunc in. — 11, 4 Hunc rogitemus. — 13, 2 trinus et unus. — 14, 2 est deitatis (Lesefehler?). — Dafs Str. 13 spätere Zutat, beweist der Reim; vielleicht ist auch Str. 14 dem Liede nicht ursprünglich. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

Cantiones Partheniae.

51. In Nativitate BMV.

1. Iam novum sidus oritur,
   Iam patet galaxia,
   Iam ex Iudaea nascitur,
   Iam oritur Maria,
   Iam nobis enim panditur,
   Iam det nobis gaudia
   In caeli curia
   Christus, cuius filia
   Et mater es, Maria,

2. Iam nubes dissolvitur,
   Iam patet galaxia,
   Iam flos de spina rumpitur,
   Iam oritur Maria,
   Iam verum lumen cernitur,
   Iam demonstràtur via,
   Iam pro nobis pia
   Exorat Maria,
   Ut fruamur gloria.

Collect. ms. Eberhardiclusanum saec. 15. Cod. Treviren. 322. — 1, 8 filius. — 2, 1 desolvitur. — 2, 3 Iam nobis de spina rumpitur. — 2, 9 Ut summa fruitur.

52. In Purificatione BMV.

R. Gaudeamus
nova cum laetitia!

1. Fulget dies hodierna,
   Nata luce sempiterna,
   Nova dies,
   nova natalitia,
   Novus annus,
   nova haec sollemnia,
   Nova decent gaudia
   Novae laudis cantica.

2. Speciali gaude choro,
   Maritali iuncta thoro,
   Suo Deus
   sempiterno filio
   Ecclesiam
   copulat conubio;
   Viduata Domino,
   Annae gaude gaudio.

3. Prius gaude, vetuli
   Senex aetas servuli;
   Dat se visum
   Simeoni veteri,
   Mittunt aquas
   sub lechyto pueri,
   Novitas miraculi,
   Quo mittuntur iaculi.

4. Omnis ergo aetas, gaude,
   Sed tu, virgo, prius plaude,
   Virgo parit
   filium prudentiae,
   Novum genus
   mirum hoc potentiae,
   Partum esse feminae
   Sine plaudat semine.

Trop. ms. Martialense saec. 12. [13. 14.]. Cod. Parisin. 1139; mit Melodie in Neumen. — 2, 1 corum. — 2, 5 sq. Copulat ecclesiam. — 3, 1 gaude ut veruli. — 3, 2 seruli. — 3, 3 Da se. — 3, 6 sub eccite pueri. — 3, 7 miraculum. — Die Reime der Strophen bilden die Vokale a, o, i, e; demnach möchten die Strophen 1. 4. 3. 2 zu ordnen und eine Schlufsstrophe, in u reimend, ausgefallen sein.

53. In Assumptione BMV.

1. Cantat omnis creatura,
Sua refert nobis iura,
Sua nobis refert iura
Virginis assumptio.
O, o, Domino
Concinat haec contio.

2\. . . . . nos mensura
Sua refert nobis iura,
Cibi potusque mensura
Sit in hoc sollemnio.
O, o, Domino
Concinet haec contio.

3\. Christo regi demus tura,
Sua refert nobis iura,
Pio corde, [mente] pura,
Puro desiderio.
O, o, Domino
Concinat haec contio.

4\. Dedit suum ius natura,
Sua refert nobis iura,
Rerum factor fit factura
Virginis in gremio.
O, o, Domino
Concinat haec contio.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — Daraus auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 41 u. f., mit folgenden Fehlern: 1, 2 fehlt. — 2, 1 fehlt. — 3, 3 pura fehlt. — 4, 1 Dedit suum nil natura. — Der Schlufsrundreim fehlt immer.

54. In Assumptione BMV.

1. Adest dies celebris
Decoris et laetitiae
Virginis Mariae,
Quae assumpta hodie
Choris ab angelicis.

2\. Ubi regnat cum filio
In aeternis gaudiis,
Quae orat pro miseris
Postulando veniam,
Largiendo gratiam.

3\. Felix caelorum domina,
Plena polorum gaudiis,
Astris praepollens lucidis,
Pia Maria,
Pro literatis
Tibi paratis
Crucifixum exora.

Collect. ms. Eberhardiclusanum saec. 15. Cod. Treviren. 322. — 2, 1 regnas. — 2, 5 indulgentiam. — 3, 1 O felix. — 3, 3 Astris pollenciis. — Nach 3, 5 scheint dies Lied aus Böhmen zu stammen. Vgl. Anal. I, 27.

55. In Assumptione BMV.

1. Dies recolitur
Annua,
Virgo caeli vehitur
Ad ardua;
Nova res, panditur
Ianua,
Per quam vitae scanditur
Ad pascua.
R° Igitur
Merito
Plus solito
Adplauditur.

2. Sacri mysterium
Operis
Terris mittit gaudium
A superis;
Dum scandit solium
Aetheris,
Orat mater filium
Pro miseris.

3. Virgo virginibus
Sanctior,
Mater cunctis matribus
Beatior,
Fit astris omnibus
Clarior,
Fit supernis civibus
Superior.
R° Igitur
Merito
Plus solito
Adplauditur.

4. Stupet angelica
Dignitas,
Quod admittit caelica
Sublimitas
Carnem, quam publica
Pravitas
Arguit et lubrica
Fragilitas.

5. Tam mirandae rei
Gratia
Blanditur nobis Dei
Clementia,
Nam collatae rei
Venia
Laudis refer ei
Praeconia.

Trop. ms. Martialense saec. 12. Cod. Parisin. 1139 add. saec. 12/13. — 1, 5 Onara panditur.

56. In Assumptione BMV.

1 a. Instanter
Veneremur
Condignis nunc laudibus,

1 b. Laetanter
Coniungemur
Supernis nunc civibus.

2 a. Haec praesentia
Dulcis Mariae
festa per sollemnia

2 b. Laus sit angelis,
Gloria summo
Deo sit in excelsis.

3 a. Quam prompserunt angelorum
Collaudando nunc caelorum
Regem, Christum Dominum,

3 b. Qui pro nobis homo natus
Et in mundo conversatus
Pater factus hominum.

4 a. Laudem demus pronius,
Voce multa plenius,
Hilarius,
Amoenius,

4 b. Harmoniam crebrius
Discernentes merius,
Celerius
Ac verius.

5 a. Est in terra pax largita
Et parentum est sopita
Prorsus maledictio;

5 b. Adest nobis salus illa,
Felix tulit quam ancilla,
Est et benedictio.

Collect. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 18921; mit Melodie. — Nach Str. 5 wiederholt sich Str. 4 als Rundreim.

57. De Beata Maria V.

1. Gaude, gloriosa,
Morborum medela,
Laude copiosa,
Iustorum tutela.

2. Tutela iustorum,
Copiosa laude,
Medela morborum,
Gloriosa, gaude.

3. Via in viando,
Viantes procura,
Curia curando
Deviantes cura.

4. Cura deviantes
Curando curia,
Procura viantes
In viando via.

5. Prece preciosa
Precantes intende,
Nece tenebrosa
Peccantes defende.

6. Defende peccantes,
Tenebrosa nece,
Intende precantes
Pretiosa prece.

Collect. ms. Lirense saec. 12. Cod. Ebroicen. 17. add. saec. 13; zweimal mit Mel. A und B. — An ersterer Stelle folgen sich die Strophen: 1. 3. 5. 2. 4. 6. — 5, 4 Cantentes defende A. — 6, 1 Cantantes defende A. — Die geraden Strophen stets Umkehrungen der ungeraden.

58. De Beata Maria V.

1. Verbo verbum incarnatur,
Dum Maria salutatur
A salutis baiulo,
Sponso sponsa collocatur,
Pax in terra reformatur
Universo populo.

2. Virginale gravidatur
Claustrum, nimis admiratur
Naturalis regula;
Tecum Deus operatur,
Sic breviter persolvatur
Ista quaestiuncula.

3. Virgo sancta, te precatur
Grex hic, ut exaudiatur
Eius deprecatio,
Ut ad regnum perducatur,
In quo quisque praeditatur
Diurno denario.

Collect. ms. Lirense saec. 12. Cod. Ebroicen. 17. add. saec. 13. mit Mel.

59. De Beata Maria V.

1. O domina,
   Dominatrix,
   Illumina,
   Vitae datrix
   Femina,
   Nostras tenebras.

2. Illuminatrix
   Cordium,
   Eliminatrix
   Sordium,
   Imperatrix,
   Nos visita.

3. Respice nos,
   O matrona,
   Post hos threnos
   Nos duc, bona,
   Ad amoenos
   Vel amoena.

Collect. ms. Lirense saec. 12. Cod. Ebroicen. 17. add. saec. 13. Mit Mel.

60. De Beata Maria V.

1. Ave, virgo sapiens
   Et matura,
   Caro Deum pariens
   Contra carnis iura,
   Angelorum gaudium,
   Pasce, cura,
   Reorum remedium,
   Manu tange pura,
   Te gestantem brachia
   Tua gestent, eia,
   Tibi iungat basia
   Dei genitura.

2. Cum infante loquere
   Voce tuta,
   Quo loquente libere
   Lex silebit muta,
   Ritus prisci Moyses,
   Vultum muta,
   Erubescat facies
   Legis iam corruta.
   Puer nobis natus est,
   Cuius pater Deus est,
   Cuius mater prorsus est
   Virgo impolluta.

3. Quos abscondit regulus
   In operto,
   Noster iste parvulus
   Traxit in aperto;
   Serpens factus aeneus
   In deserto,
   Quos vulnerat igneus,
   Dono cura certo.
   Ergo spreta Veneri
   Vita simus pueri
   Novatore miseri
   Status iam reperto.

Liber ms. Miraculorum B. V. saec. 13. Cod. Arsen. 3517. add. saec. 13. — 2, 2 Nocitiva. — 3, 9 spreta venum; der Reim scheint die Form Veneri zu fordern. — 3, 10 puri.

61. De Beata Maria V.

R. Nardus odorifera
Stillat arce supera,
Per quam fit puerpera
Virgo maris stella.

1. Thronus regis instauratur
Hodie puella,
Terra caelo fecundatur,
Fundunt caeli mella,
Mella, quibus irrigatur
Virginalis cella,
Novus liquor eliquatur
De vite novella.

2. Deus, qui cum Deo vivit,
Unius usiae,
Quem prae cunctis illinivit
Oleo sophiae,
Humanandus introivit
Uterum Mariae,
Humanatus nunc exivit
Clauso cursu viae.

3. Qui Iudaeis suscitavit
Rude testamentum,
Sese nobis instauravit
Novum testamenutm,
Venit, ut non ultra staret
Vetus sacramentum,
Et ut legis azymaret
Veteris fermentum.

4. Benedictus sermo patris,
Qui sic nos revisit,
Per quem sacer thorus matris
Mendam non admisit,
Quem a sinu patris [nata]
Caro non divisit,
Dum se carne calciata
Deitas immisit.

5. Virgo prudens et virilis
Nescia mixturae,
Dum parturit sub virilis
Forma creaturae,
Virgo, cella trinitatis,
Obvia naturae,
Salvo iure castitatis
Purum parit pure.

Cod. Berolinen. Phillipp. 1996. add. saec. 12. — Der Refrain folgt jeder Strophe.

62. De Beata Maria V.

1. Salve, virgo regia,
Tui nati nata,
Patrem paris filia
Natura mutata.

2. Totius triclinium
Tu es trinitatis,
Paris, virgo, filium
Vi divinitatis.

3. Tua pudicitia
Nunquam violata,
Sed adest laetitia
Integre servata.

4. Eva nobis nocuit
Dans mortem et luctus,
Sed sic, virgo, floruit
Ventris tui fructus,

5. Quod antiqua vitia
Per te sint ablata,
Sed et castimonia
Salutis oblata.

6. Tu fons aquam gratiae
Omnibus inundans,
Mater regis gloriae,
Infernum pessumdans.

7. Dilue propitia
Reorum peccata,
Quia reis alia
Non est advocata.

Collect. ms. S. Mariae Rivipullen. saec. 13. in. Cod. Parisin. 5132. add. saec. 13. ex.

63. De Beata Maria V.

1. O venerabilis
et salutifera,
Semper amabilis
atque melliflua.

2. Regina virginum,
felix puerpera,
Decus sidereum,
stella clarissima.

3. Virtutum specimen
et vitae ianua,
Nobis tam miseris
stilla remedia.

4. Fac, nostras tenebras
videns irradia,
Tua dulcedine
supplices satia.

5. O Iesu Domini
genetrix inclita,
Iam suo iudici
reos concilia.

Collect. ms. incertae orig. saec. 13. in. Cod. Tolosan. 871. — Abschrift von Adr. Carrère S. I.

64. De Beata Maria V.

1. Ave, Maria,
Gratia
Plena, viris invia,
Via regia.
Thalamus pudoris,
Summi vas odoris,
Mater salvatoris
Atque filia,
Parens paris nescia,
Dans gaudia
Dulcia,
Terminans doloris
Nostri taedia,
Primi genitoris
Tollis vitia.

2. O solacium
Omnium,
Reis da remedium,
Mundo gaudium
Confer salutare,
Mundi luminare,
Servans singulare
Privilegium,
Dum post puerperium
Egregium
Gremium
Manens puellare
Nescit vitium,
Mater absque mare
Paris filium.

3. O puerpera,
Foedera
Ferens orbi prospera,
Cuius ubera
Christum lactaverunt,
Per te recesserunt,
Per te perierunt
Legis vetera,
Celsa supra sidera,
Mortifera
Scelera
Tua purgaverunt
Sacra viscera,
Quod magi noverunt
Dando munera.

4. Stella marina,
Lumina
Cordium illumina,
Felix femina.
Tuum ora natum,
Ne nos Adae fatum
Trahat in peccatum.
Caeli regina,
Vitae confer semina,
Discrimina
Termina,
Nostrum munda statum,
Terge crimina,
Mundes et reatum,
Mundi domina.

5. Christo laudibus
Iugibus
Insistens cum cantibus
Tuis precibus
Petit adiuvari,
Ne mundano mari
Possit naufragari,
Sed mortalibus
Purgatis criminibus
Et levibus
Omnibus
Possit adgregari
Caeli civibus
Atque gloriari
In caelestibus.

Cant. ms. Anglicanum saec. 13. Cod. Oxonien. Rawl. C 510. A. — Cant. ms. Gallicum saec. 13. Cod. Guefenbyteran. 677 (Helmstadien. 628). B. — 1, 6 Templum creatoris B. — 1, 11 Grandia B. — 2, 3 dans A. — 2, 7 Serva A. — 2, 13 Nescis B. — 2, 14 absque patre (gegen den Reim) B. — 3, 6 Per te claruerunt B. — 3, 7 paruerunt B. — 3, 15 Dantes B. — 4, 1 Stella maris A. — 4, 6 factum B. — 4, 7 ad peccatum. B. — 4, 12 purga statum B. — Str. 5 fehlt A.

65. De Beata Maria V.

1. O Maria,
O felix puerpera,
Mater pia,
Cuius suxit ubera,
Qui creavit sidera,
Munera
De te fluunt dulcia,
Spiritus sancti cratera.

2. Aqua viva,
Clausa semper ianua,
Progressiva,
Stella non occidua,
Ficus sed non fatua,
Irrigua
Paradisi pascua,
Balsamus, myrtus, oliva.

3. Ioseph spica,
Humus, de quo vipera,
Per quam sicca
Ionae perit hedera,
Sanans anguis vulnera
Pertica,
Funda tu Davitica,
Parens cedrum mirica.

4. Salomonis
Thronus es eburneus,
Visionis
Electrinus urceus,
David sitim satians
Puteus,
Tu septenus cereus
Radians septenis donis.

5. Iacob scala,
Fac me caelum scandere,
Mundi mala,
Carnem, Satan fugere,
Tollens Evae miserae
Scandala,
Pietatis ubere
Gratiae fove sub ala.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. XXIX. 1. A. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. B. — A hat nur Str. 1.

66. De Beata Maria V.

1. Cella pudoris,
   Maria, vocata,
Plena dulcoris
   Et inviolata,
Gloria regis,
Clausula legis,
   Per prospera,
   Per aspera,
Per invia
Servos rege, Maria.

2. Porta polorum,
   Aegris medicina,
Spes miserorum,
   Salus in ruina,
Flos mulieris,
Nescia sceleris,
   Per aspera,
   Per prospera,
Per devia
Servos rege, Maria.

3. Fons sine limis
   Supernae virtutis,
Qui pluis imis
   Pocula salutis,
Manna beatum
Das nobis gratum,
   Mirifice,
   Magnifice,
O pia,
Servos rege, Maria.

4. Corrige mores,
   Lava vitiosum,
Pelle furores,
   Praebe virtuosum,
Dele reatum,
Placa nobis natum,
   Per prospera,
   Per aspera,
Per devia
Servos rege, Maria.

Collect. ms. Llantoniense (?) saec. 13. Cod. Coll. Corp. Chritsi Oxonien. 59. — 1, 6 Flos mulieris, gegen den Reim; vgl. 2, 6. — Vor 3, 7 noch Mystice. — 3, 9 fehlt eine Silbe am Verse. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

67. De Beata Maria V.

1 a. Tenerae
Rosulae
Lenia folia
Pullulant ex arida.

1 b. Temere
Nebulae
Prodeant lolia,
Quae perimunt valida.

2 a. Species
Aurea
Quodlibet aes
Rutilitate praeminet.

2 b. Series
Rosea
Quaslibet res
Germinis supereminet.

3 a. Spectabilis
Haec valorifera
Remedia creticae
Turmulae.

3 b. Tractabilis
Haec odorifera
Viriditas inclitae
Rosulae.

R° Singuli terrigenae,
Diligite
Prae ceteris
rosulam floribus
Laudibus
In canoribus.

Proximam verbigenae
Porrigite
Nemoribus
In temporibus
Bulliens aream
Paradisi
plurimis decoribus.

4 a. Genitor,
Editor
Trifidae machinae
Caelitus hanc rosulam

4 b. Posuit,
Imbuit
Mystico semine
Desuper aridulam,

5 a. Auream,
Roseam
Butilatriam
Rediviviscit quoniam,

5 b. Aruit,
Caruit
Ope, patriam
Sed per rosulam Mariam

6 a. Apparuit,
Claruit
Amoenitas,
Qua reviviscunt
saecula.

6 b. Lux oritur,
Moritur
Sterilitas,
Hanc vivificat
diecula.

R° Singuli terrigenae etc.

7 a. Prae violis
rosulam diligo,
Quae pullulat in Iericho,
Supra celsas cedrus
emicuit
Ac intra Nazareth
viruit.

7 b. Quae rosula
protulit lilium,
Quod caeli supercilium
Regens fert saeculis
auxilium,
Praegnans verbigena
filium.

8 a. Per quod vetitus
Aditus
Humanitus
Est regenitus.

8 b. Tamquam eminus
Comminus
Hic eminus
Fulget Dominus.

9 a. Per rosulae
redolentiam
Deus omnipotentiam
Implicuit,
condescendentiam
Ad sceleris
inclementiam.

9 b. Per rosulae
stillicidia
Supprimuntur dissidia,
Salubria
dantur praesidia,
Tot rosulae
sunt subsidia.

10 a. Resonet laus et gloria
Per saecula
meritoria,

10 b. Lilia cum memoria
Per rosulam
duratoria.

11 a. Mater filium saeculo
Indulgeat,
lilium speculo

11 b. Sordes inquinamentorum
Et tribuat
genitis iterum

12 a. Post saeculum
ambigiferum

12 b. Peroptima
regna polorum.

R⁰ Singuli terrigenae etc.

Collect. ms. Tegurinum saec. 10. Clm. Monacen. 18628. add. saec. 13/14. A. — Miss. ms. Altovadense saec. 14. Cod. Altovaden. LXV. add. saec. 14. B. — 1 b, 1 Tremere B. — 1 b, 3 Prodeunt B; lolea A. — 1 b, 4 Quae peribunt B. — 2 a, 3 Quolibet B. — 2 b, 3 Quaelibet A. — 2 b, 4 Lies germinis? — 3 a, 2 Hic A. — 3 b, 2 Haec fehlt B; Hic A. — 3 a, 3 sq. und 3 b, 3 sq. umgestellt A. — R⁰, 7 verbigenam AB. — 5 a, 2 Rosulam B. — 5 a, 3 Luti laetam A; butilatria wohl statt buti latrix. — 5 a, 4 Rediviscit A, rediviviscat B. — 6 a, 4 rediviscunt A, rediviviscunt B. — 7 a, 1 Prae cunctis A. — 7 a, 3 pullulant AB. — 7 a, 4 celsa B. — 7 a, 6 Hac intra. — Str. 8 und 9 fehlen B. — 8 a, 1 veditus A. — 9 b, 3 Supruntur A. — 10 b, 2 rosulae A. — 11 b, 1 Sordens B. — 11 b, 2 tribuat et A. — 11 b, 3 genus iterum. A. — Die Wiederholung von R⁰ nach Str. 6 und 12 nur in B, an zweiter Stelle mit dem Vermerk: „quaeratis superius“.

68. De Beata Maria V.

1. Veni, sancte spiritus,
Et in me robur auge
virtuosum,
Effunde lumen caelitus
Et munda, quod est in me
vitiosum.
Fer solamen misero,
Qui nititur laudare
Mariam, piam virginem,
Cuius laudem intendo
propalare.

2. Maria, mater gratiae,
Spes veniae,
Solamen miserorum,
Tu civitas iustitiae,
Vas gloriae,
Reparatrix reorum;
Tu stella maris lucida,
Tu rutilans aurora,
De me demas aspera,
Da prospera,
Cor aridum dulcora.

3. Ave, regina virginum
Et angelorum,
Thronus Salomonis,
Tu peperisti dominum
Caelorum;
Ave, vellus Gedeonis,
Tu sola virgo crederis
Et mater deitatis,
Tu sine spina lilium,
Triclinium
Totius trinitatis.

4. Tu virtutum speculum,
Lucet in te
Salomonis sophia,
Tu perlustrasti saeculum
Splendore
claritatis, o Maria.
Luna sub tuis pedibus,
Tu es amicta sole,
Ex te processit filius
Homo Deus
Sine peccati mole.

5. Languoris tu solacium,
Peccantium
Tu spatium, Maria,
Spes in te sperantium,
Errantium
Tu es directa via.
Actus meos dirigas
Orisque rege dicta,
Hostes nocentes destruas
Et diluas,
Virgo, mea delicta.

6. Tu rosa parens lilium,
Tu virens virga
fructum protulisti,
Cum peperisti filium,
Quem contra carnis
morem genuisti;
Tu mater maris nescia,
Cella divinitatis,
A nobis pelle noxia
Et vitia,
Nos solvas a peccatis
Et fac caelesti gloria
Gaudere cum beatis.

Pass. et Orat. ms. Emmeramense saec. 14. in. Clm. Monacen. 14528.

69. De Beata Maria V.

1. *Ave*, mater o Maria
Pietatis, tota pia,
Sine te non erat via
Deploranti saeculo.

2. *Gratia* tu nobis data,
Quam fidelis advocata,
Caeli thronis es praelata
In aeterno solio.

3. *Plena* dulci medicina,
Tu protegens a ruina,
Tu es portus, tu carina
In omni periculo.

4. O Maria, tu solaris
Micans phoebus, stella maris,
Christo regi tutelaris
Coruscanti solio.

Cant. ms. S. Salvatoris Venet. saec. 15/16. Cod. Bononien. 2216. A. — Cant. ms. Franciscan. Venet. saec. 15. Cod. Marcian. It. IX 145. B. — 1, 4 A deploranti A. — 2, 3 prolata B. — Str. 3 und 4 umgestellt B. — 3, 1 dulcis A. — 3, 2 Tu es B. — 3, 3 Tu es puntus A. — 3, 4 In fehlt A. — Str. 4 fehlt A.

70. De Beata Maria V.

1. Rector potens caeli, terrae, maris,
Omnium factor, qui moderaris
Alto deitatis consilio
Summa cum imis nullo medio,
Tu matris ad laudes summe bonae
Digno dato sermone
Os aperi, pulsoque vitio
Purae matri pura sit cantio.

2. Dic, Christi, dic, misericordiae,
Dic nostra, dic, totius gratiae,
Qua laude te referamus, mater?
Quia contentus a nullo pater,
Continens omnia, qui non caelo
Capitur, hic sub velo
Velaminis carnis a te nata
Natus est filius, o beata.

3. Dicant omnes: o vere beata,
Quae per illud ave salutata
Ab ingenerato illo vaevae
Sanasti omnes filios Evae,
Nam morti deditus homo mortem
Non vicisset, si sortem
Hanc non terminasset per te data
Gratia misericors, beata.

Collect. ms. S. Floriani saec. [11. et] 13. Cod. Florian. XI 58. — 2, 5 Contines.

71. De Beata Maria V.

1. O quantum sollicitor
Et curis suppeditor,
Dum corde transmeditor
Praesens et futurum;
Praesens et praeteritum
Vergunt in interitum,
Talem habet exitum
Humana natura.
O qui intellegeret
Mortem, quam sit dura,
Et finem prospiceret,
In timore viveret,
Voveret et redderet
Deo sua iura.

2. Cunctis, quibus milito,
Diebus in proposito
Sum, quod velim subito
Aut cras emendari;
Cras ut corvus crocito
Et cras idem appeto,
Volo, sed non quaerito
A sorde mundari.
Lingua, sed non ratio
Spondet haud peccare,
Sed nec satisfacio,
Sed, [si] venit unctio,
Tunc venit compunctio
Vix passu salutari.

3. Vae vobis presbyteris,
Qui estis [in] literis
Testamenti veteris
Et novi doctores
Praestatuti ceteris,
Obstructores aetheris.
Indiscreti oneris
Estis iniunctores;
Cathedrae recubitus
Primos adamatis,
Si sit [vobis] subditus,
Commissus divinitus,
Grex salvus vel perditus,
Minime curatis.

4. Quid de vulgo proferam?
Nunquam eius sufferam
Ita, quod non efferam
Miras falsitates,
Cuius lingua florida,
Acta vero sordida
Et corda sunt perfida
Per subtilitates,
Traditur sophistice
Nec est, ut apparet,
Doctrinae catholicae
Iam factae sunt pseusticae,
Si quis vivit deice,
Mundi laude caret.

5. Adiuva nos, Domine,
Qui passus es pro homine,
Ut in tuo nomine
Semper gloriemur;
Maria, humilium
Et spes, salus omnium,
Tu pro nobis filium
Ora, ut salvemur.
Audi nos, nam te filius
Nil negans honorat;
Salva nos celerius,
Christe, sis propitius,
Pro quibus te dulcius
Virgo mater orat.

Collect. ms. Pragense saec. 15. Cod. Pragen. I G 39. — 1, 9 O quis. — 2, 3 Sim. — 4, 14 Hic mundi laude. — 5, 12 Christe, tu sis. — 5, 9 sq. entlehnt aus der Sequenz Ave praeclara.

72. De Beata Maria V.

Tempore Paschali.

1. Concordi laetitia
Propulsa maestitia
Mariae praeconia
Recolat ecclesia.
Virgo Maria.

2. Quae felici gaudio
Resurgenti filio
Floruit ut lilium
Vivum cernens filium.
Virgo Maria.

3. Quam concentu parili
Chori laudant caelici,
Et nos cum caelestibus
Novum melos pangimus.
Virgo Maria.

4. O regina virginum,
Votis fave poscentum
Et post mortis stadium
Vitae confer bravium.
Virgo Maria.

5. Gloriosa trinitas,
Indivisa unitas,
Ob Mariae merita
Nos salva per saecula.
Virgo Maria.

Clement, Felix, Choix des principales Séquences du moyen-age, Paris 1861, S. 86. „Tiré d'un manuscrit du XVe siècle, qui nous appartient."

73. De Beata Maria V.

1. In trinitate consistit perfectio,
In trinitate vitae stat refectio,
In trinitate graduum collectio,
Et in trinitate caeli radicantur.
In illo numero Deus trifario
Modo providit nobis ordinario,
Aspiciens de caeli viridario,
In quo lucis filii sine fine laetantur.
Extremis medium simul compegit
Magister omni in sapientia,
Illud videns Mariae providentia
Interpretes circumspecta sententia;
Tunc tripartitae portionis optimam elegit.

2. Disce praecelsae virginis magnalia,
Efficitur suppeditans carnalia
Mater Dei vera, non alia,
Haec ab aeterno vas electum meruit vocari.
Haec est deserti petra Moabitica,
De qua bibit aquam turba levitica,

Haec est triumphalis funda Davidica,
Per quam Golias debuit gigas humiliari.
Haec est stella lucis ex Iacob orta,
Haec est Salomonis reclinatorium,
Totius trinitatis consistorium,
Haec est proselytarum divisorium,
Soli Deo transibilis Ezechielis porta.

3. Vide, quanta Dei sit humilitas,
Quod eius caro facta est sublimitas,
Immensurabilis est haec stabilitas,
A nobis mentis oculis non potest videri.
Divina fecit ista miseratio,
Quod protoplasti cernitur salvatio,
Quem noxialis pomi masticatio
Morti dedit, hunc redemit natus Dei veri.
Ex virgine rex nasci dignabatur,
Haec est mater nostra verissima,
Virgo et mater Deo dilectissima,
Succurre nobis, quaesumus, piissima,
Nam per te genus hominum perpetuo salvatur.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.] — 2, 2 Virclitur. — 2, 5 petri.

74. De Beata Maria V.

1. Alma mater, gemma principalis,
Te perornat mira castitas,
Et collaudat plebs universalis,
Quam pavit tua fecunditas,
Dum per aurem Deum concepisti
Et sine dolore peperisti
Et post partum virgo permansisti.

2. Hunc partum legislator praesignavit,
Dum rubus ardens incanduit,
Ezechiel portam clausam monstravit,
In te virga Iesse floruit.
Gedeonis per te vellus rigatur,
Area telluris solidatur,
Filius Dei sic humanatur.

3. Cum sis nostri utriusque mater,
Summi regis ac lapsi hominis,
Nil negando te honorat pater
Ob virtutem tui nominis.

Ergo pro nobis interpella natum,
Pia prece dilue reatum,
Nos ducas in beatorum statum.

Collect. ms. Tegurinum saec. 10. Clm. Monacen. 18628. add. saec. 13/14. (Mit Neumen.)

75. De Beata Maria V.

1. Humilitate stringitur aeternitas,
Et corde puro capitur benignitas,
Sic mortis umbra cingit immortalem;
Incircumscriptus loco circumscribitur,
Cursus naturae his decretis labitur,
Dum Deus formam sumit talem.
De caeli ergo solio
Mariae claustrum verbum visitavit,
Ut nos mundaret lolio,
Caput serpentis virgo conculcavit;
Adulter princeps tollitur,
Maxilla Leviathan perforatur,
Regnum eius destruitur,
Emptitiis libertas condonatur.
Sic Holofernis demitur
Caput atque Goliae
Funda manu feminea,
Tunc Hebraea
Cessat immolatio,
Crescit honor Mariae.

2. Non sum dignus videre caeli solium,
Propter peccata defluo ut folium,
Dormio mortis umbra soporatus,
Pro fonte peccati septenario
Mergor delicti flumine nefario,
Fremo gehennae freno laqueatus.
Libellus repudii
Datus mihi facie sanctorum,
Cessat spes auxilii,
Nam duco tristis fructum labiorum,
Si dulcis me despexeris
Maria, revocatrix proscriptorum,
Cadentem ni erexeris,
Mox deputabor sorte damnatorum.
Aeternum principium,
Mitte me, si praesumis,
Salva praedulci gratia
Labentia,
Virgo beata, revoca,
Ex hoc honorem sumis.

3. Pulchre cubas poli summo fastigio,
Angelorum circumdaris collegio,
Fons sinu tuo manat pietatis;
Ponis funestae haeresi tu terminum,
Mater perfecta beatorum nominum,
Tenes thesaurum verae castitatis.
Immolatur tis filius
In forma panis manu sacerdotis.
Cibo quid hoc sapidius?
Hunc nobis confer, pia, tuis votis,
Ut cum molares steterint,
Clausis fenestris thorus dissolvetur,
Aethiopes si venerint,
Potestas contra nos his nulla detur,
Nam virtus omnis deficit.
Sola sis advocata,
Verbosa viris ratio
Et cautio
Deperit, si abfueris,
Praedulciter trabeata.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 1, 13 Regnum Dei destruitur. — 1, 18 Hebrae. — 2, 3 Dormitis mortis. — 2, 12 praescriptorum. — 3, 1 cumbas. — 3, 8 mana. — 3, 4 funestri. — 3, 7 Immolatur tibi filius. — 3, 9 quod. — Verfasser nach der Hs. Magister Nicolaus de Sweydnicz.

76. „Mutetum de beata Virgine".

Imperatrix supernorum
Civium,
Consolatrix miserorum
Et gaudium,
Verum lumen cordium,
Vitae datrix,
Mediatrix,
Hominum,
Exoratrix
Sis pro nobis ad Dominum.
Per te mors destruitur,
Per te vita redditur;
Mortem nostram destrue,
Vitam nobis tribue.
Tu nostrum refugium,
O Maria,
Nobis fer auxilium,
Virgo pia,
O splendor gloriae,
O lux ecclesiae,
Nos te laudantes,
Nos exsultantes
Tuis laudibus,
Iunge caeli civibus.

Sermones ms. (S. Bernhardi super cantica) saec. 12. Cod. Hilarien. 40. add. saec. 13/14. — Das Ganze mit einstimmiger Melodie, was zur Feststellung des Begriffes eines Mutetum von Interesse ist.

Cantiones de Sanctis.

77. De sancto Nicolao.

1. Incomparabiliter
   Cum iucunditate
   Gaudeamus pariter
   In hac sollemnitate.

   In festo beatorum
   Huius et aliorum
   Decet melos canorum
   Dari Deo deorum.
   Hi sunt beati, quorum
   Pater est rex caelorum
   Nicolaus elisorum
   Per saecula saeculorum.

R⁰ Festum ergo pontificis,
   Iam sociati caelicis,
   Cum cantibus mirificis
   Atque modis organicis
   Festivetur a clericis,
   Sed maxime scholasticis.

2. Innumerabilibus
   Nicolai vita
   Clarens claris actibus
   Ut gemmis redimita.

   Nondum verba formare
   Norat et praedicare,
   Novit iam ieiunare
   Et a mammis cessare.
   Incepit castigare
   Corpus suum amare
   . . . .
   . . . .

R⁰ Festum ergo pontificis,
   Iam sociati caelicis,
   Cum cantibus mirificis
   Atque modis organicis
   Festivetur a clericis,
   Sed maxime scholasticis.

3. Decet ipsum precari
   Et iuste venerari,
   Qui natas lupanari
   Iam datas revocari
   Fecit eisque dari
   Auri pondus praeclari,
   Sic patrem consolari
   Volens et has servari.

R⁰ Festum ergo pontificis etc.

Trop. ms. Martialense saec. 12. [13. 14.]. Cod. Parisin. 1139. — 1, 10 et rex. — 1, 11 Lies: clericorum? — 1, 15 sociasti. — 1, 18 hac clercicis. — 2, 7 Novit nam. — Vor 3, 1 scheinen vier Zeilen zu fehlen. — 3, 2 Et ustra venerari. — 3, 3 nata. — 3, 4 data. — 3, 8 Volens et asservari.

78. De sancto Nicolao.

1. Sollemni gaudio
Sit aucta contio
Fidelium
Ad digni [titulis]
Sollenne praesulis
Praeconium.

2. Praecedant clerici,
Succedant laici
Tripudio,
Ope Nicolai
Poscentes se trahi
De devio.

3. A morte clericos,
A mari laicos
Eripuit
Et multis aliis
Idem prodigiis
Emicuit.

4. Ut res haec clareat,
Iam lector subeat
Officio,
De vita praesulis
Audita populis
Sit lectio.

R° Sollenni gaudio
Sit aucta haec contio.

Collect. ms. Lirense saec. 13. Cod. Ebroicen. 1. add. saec. 13. Mit Mel. — 4, 1 res ex clareat.

79. De sancto Nicolao.

1. Nicolaus inclitus,
Laudet omnis spiritus,
Factus est divinitus
Praesul cum laetitia,
Laudet omnis spiritus
Gubernantem omnia.

2. Grex erat sollicitus,
Laudet omnis spiritus,
Quem pastoris obitus
Laeserat maestitia,
Laudet omnis spiritus
Gubernantem omnia.

3. Vox emissa caelitus,
Laudet omnis spiritus,
Viam, dixit, aditus
Serves vigilantia;
Laudet omnis spiritus
Gubernantem omnia.

4. Qui praefore praescitus,
Laudet omnis spiritus,
Praeferret intuitus,
Deferret insignia;
Laudet omnis spiritus
Gubernantem omnia.

5. Vigilare solitus,
Laudet omnis spiritus,
Sic est sancta deditus
Praesul in ecclesia;
Laudet omnis spiritus
Gubernantem omnia.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 3, 1 Vos emissa. — 4, 1 Qui praefore praesitus. — Aus dieser Hs. auch bei Luzarches, Office de Pâques, p. 42 sq., mit folgenden Fehlern: 4, 1 Qui pectore positus. — 5, 3 est sacra. — 5, 4 Praesul in Lycia.

80. In Festo S. Nicolai.

De Episcopo Puerorum.

1. O sedes apostolica,
Gaude, sedes mannetica,
In hac die dominica
Novum pastorem suscipe,
Gaude, sedes mannetica,
Novum pastorem suscipe.

2. In hac die dominica,
Gaude, sedes mannetica,
Emitte nova cantica,
Novus adplausus concipe,
Gaude, sedes mannetica,
Novum pastorem suscipe.

3. Emitte nova cantica,
Gaude, sedes mannetica,
Servos tuos laetifica,
Non adplaudentes corripe,
Gaude, sedes mannetica,
Novum pastorem suscipe.

4. Descende, virtus caelica,
Gaude, sedes mannetica,
Quod corruit, aedifica
Sub isto novo principe;
Gaude, sedes mannetica,
Novum pastorem suscipe.

Collect. ms. Maioris Monasterii saec. 13/14. Cod. Turonen. 615 (927). — 1, 2 Zu sedes mannetica cfr. Du Cange s. v. manneta, exametum. — 3, 4 aplaudantes. — Aus dieser Hs. auch Luzarches, Office de Pâques, p. 33 sq. mit folgenden Fehlern: 1, 2 und im folgenden immer Nannetica. — 2, 6 fehlt. — 3, 6 fehlt. — 4, 6 fehlt. — Zwischen Strophe 3 und 4 scheint mindestens eine Strophe zu fehlen, da sonst die erste Zeile jeder Strophe die dritte der vorhergehenden wieder aufnimmt.

81. De sanctis Innocentibus.

1. In laudes innocentium,
Qui passi sunt martyrium,
Psallat chorus infantium:
Sit decus regi martyrum
Et gloria.

2. Cum filius apparuit,
In quo patri complacuit,
Terrenus rex infremuit.
Sit decus regi martyrum
Et gloria.

3. Hunc magos iubet quaerere,
Qui praecedente sidere
Tres pergunt trinum colere.
Sit decus regi martyrum
Et gloria.

4. In somnis hanc fallaciam
Viderunt ac ad patriam
Per viam tendunt aliam.
Sit decus regi martyrum
Et gloria.

5. Nunc videns, quod paraverat,
Iratus rex cum furia
Nefas constans celaverat.
Sit decus regi martyrum
Et gloria.

6. Ut vitam morte omnium
Occidat, Dei filium,
Datur regis imperium.
Sit decus regi martyrum
Et gloria.

Trop. ms. Martialense saec. 12. [13. 14.] Cod. Parisin. 1139. — 2, 2 patris. — 3, 2 praecedentis. — 3, 3 Tres idem trinum. — 5, 1 Ne videns. — Nach 5, 3 Alleluia. — 6, 1 mortes. — 6, 2 Occidens. — 6, 3 Cantu regis.

82. De s. Iohanne Baptista.

1. Cleri universitas,
Solve laudes debitas
Beato Iohanni,
Ut per eum siccitas
Cesset, et humiditas
Assit boni anni.

2. Gaude, cleri contio,
Laetare cum gaudio,
Iohannem implora,
Ut eius subsidio
Aestuum effusio
Cesset absque mora.

3. Iohannis nativitas
Per sortes exhibitas
Claruit praeclare,
Cui laudes debitas
Populi immensitas
Debet decantare.

4. Dum iuventa floruit,
Maculari respuit
Vaniloquo felle,
Hinc eremum coluit
Et pro pastu habuit
Locustas cum melle.

5. Vitam ducens asperam
Docuit ad literam
Atque baptizavit,
Vestem gerens bugeram
Nec vinum nec siceram
Nec mustum potavit.

6. Mundo nolens subici
Nominis angelici
Voce nominatur,
Carne spernens infici
Laurea centuplici
Caelo laureatur.

7. Lux, lucerna praevia,
Hos aestus abhinc via
Pulsa livione
Ac in caeli curia,
Ubi pax et gloria,
Nos tecum repone.

Collect ms. Trecoriense saec. 14. Cod. Parisin. Nouv. acq. 426. — 1, 6 bonis. — 4, 4 Hic. — 7, 2 via, imp. von viare, transitiv gebraucht.

83. De s. Iohanne Baptista.

1. In hoc festo breviter
Iubilemus pariter
Collaudantes Dominum,
Salvatorem omnium.

R° Festum miri viri,
Festum miri viri,
Eia, celebremus.

2. In quo Samson meruit
. . . .
Aulam caeli scandere,
Qua regnat rex gloriae.

R° Festum miri viri,
Festum miri viri,
Eia, celebremus.

3. Qui natus de sterili
Fit praecursor Domini,
Signis et virtutibus
Effulsit in plebibus.
R° Ipsum, ipsum mirum
Virum, mirum virum,
Ergo collaudemus.

Trop. ms. Martialense saec. 11/12. Cod. Parisin. 1139. --

Cantiones Morales.

84. Pater Noster.

1. Pater, tui sumus,
Cui et poli sidus;
Sanctifica laude
Nomen tuum clare.

2. Adveniat regnum,
Quod est sempiternum;
Fiat voluntare
Sicut poli terrae.

3. Panem nostrum hodie
Cotidianum praebe;
Et dimitte pius
Sicut terrae pondus.

4. Libera nos recte
Ab antiqua fraude,
Maneat tutamen;
Fiat, fiat. Amen.

Trop. ms. Martialense saec. 12. (13. 14.) Cod. Parisin. 1139. — 1, 2 Qui et poli.

85. De Paenitentia.

1. Quare non cessas vivere,
O miser homo, misere?
Cur moriendo vivitas
Et quare te non excitas
A somno mortis miserae?

Clamat ad te cotidie
Pius largitor veniae:
Sunamitis, revertere,
O miser[a], egredere
De Babylonis carcere.

Dum modo possibilitas
Adest et opportunitas,
Cur differs culpas plangere?
Cur in obscaenis habitas,
Cur in sepulcro latitas
Perversae conscientiae?
Cur iudicem non dubitas,
Cur te demulcet foeditas
Luxus et immunditiae?

2. Cur de te non deliberas
Et quare te non liberas,
Miser, a morte misera?
Dum vivis, nunc accelera
Delere cito scelera

Nec paenitere differas,
Ne poenas mortis perferas
Illic, ubi est mors altera.
. . . .
. . . .

Dum tractas de iudicio
Finali vel supplicio,
Cur in te tanta caecitas?
In quo dormitat ratio,
Cur semper vacas otio?
Surge, ne poenas debitas
Cum damnatis sustineas
Et in infernum pereas,
Ubi nulla redemptio.

Collect. ms. S. Germani Autisiodoren. saec. 15. Cod. Autisiodoren. 23.

86. De paenitentia non differenda.

1. Dic, homo, cur abuteris
Discretionis gratia,
Cum vitae viam deseris
Et tendis ad supplicia?
Saluti praefers otia
Et pretiosis vilia
Nec metu poenae flecteris
Nec spe salutis traheris,
Ut summa quaeras gaudia.

2. Quid valet mundi gloria,
Vide, quam sic amplecteris,
Multa vides iudicia,
Qui scienter deciperis,
Mundum, qui fugit, sequeris
Et cum labente laberis
Sequendo transitoria,
Sic bona permanentia
Sub aure surda praeteris.

3. Certe non excusaberis
Dissimulando talia,
Nam, si sic subterfugeris,
Post restat conscientia,
Quae non tacet latentia,
Et divina iudicia
Declinare non poteris,
Sed, si convictus fueris,
Patet mortis sententia.

4. Non confidas de venia,
Si sero paenitueris,
Dies est peremptoria,
Quam nisi tu praeveneris
Fructu condigni operis
Et reatum purgaveris,
Erit tibi miseria
Absque misericordia
In aeternum cum miseris.

5. Ergo vides, cum veneris
In iudicis praesentia,
Qui tibi, prout egeris,
Iusta reddet stipendia,
Ne gloriosa patria
Tua te privent vitia,
Nam, si mundus occurreris,
Cum iustis sociaberis
In aeterna laetitia.

Collect. ms. Victorinum saec. 15. Cod. Parisin. 14810. A. — Collect. ms. Victorinum saec. [14. et] 15. Cod. Parisin. 14923. B. — Collect. ms. Victorinum saec. 15. Cod. Parisin. 15163. C. — 1, 2 Discretione B. — 1, 5 octia AB. — 2, 4 Quod B; Quae C. — 3, 5 non latet AC. — 4, 5 Fructu cum digni B. — 5, 1 vides AB; quo veneris A. — 5, 6 privat A; privant BC. — 5, 8 Cum istis A. — Nach jeder Strophe wiederholen sich 1, 1 sq. als Rundreim.

Gedanken, Ausdruck des Gedankens und Rhythmik dieses Liedes sind so sehr diejenigen Philipps de Grève, dafs ich nicht umhin kann, ihn für den Autor desselben zu halten. Dies um so mehr, als sein Lied: Cum sit omnis caro foenum in allen drei Quellen mit diesem Liede verbunden ist.

Dies Lied steht auch in Cod. Palatin. Matriten. 2 N 4 saec. 13/14, ebenfalls ohne Angabe des Verfassers. — Vgl. Leyser, 422; Hauréau, Des poèmes latins attribués à Saint Bernard, 28.

87. De Morte et Iudicio.

1. O Christi longanimitas,
   Et longa exspectatio,
O mira Christi pietas,
   O quanta miseratio!
   O cordis induratio!
Quid differs, cur non cogitas,
Homo, quae vitae brevitas?
   Cito fit consummatio.

R° Cernat hoc meditatio,
   Quid nos primo fuerimus;
Nihil prodest elatio,
   Nam terra tandem erimus.

2. O vanitatum vanitas,
   Curarum occupatio!
O cur ambitur dignitas,
   Cur opum cumulatio?
   Quo tendit congregatio,
Aut quid valet cupiditas
Et in sepulcro foeditas
   Et extra dealbatio?

3. O quae mortis acerbitas
   Et quanta trepidatio,
Cum tam tangit mortalitas,
   Ut fiat separatio!
   Quid prodest delectatio,
Quid pestiva iucunditas?
Numquid pro vita flagitas?
   O sera recordatio!

R° Cernat hoc meditatio,
   Quid nos primo fuerimus;
Nihil prodest elatio,
   Nam terra tandem erimus.

4. O servitus, quid cogitas
   Apparens in iudicio?
O arguens crudelitas
   Hostis et accusatio!
   O dolor, o confusio,
O horror, o obscuritas,
O poenarum aeternitas
   Et ignis aestuatio!

5. O homo, cur non cursitas,
   Ut detur tibi mansio?
Quam felix immortalitas
   Et nulla trepidatio,
   Sed perpes exsultatio
Sanctorumque societas
Et permanens felicitas
   Et laeta Dei visio!

Collect. ms. Victorinum saec. 15. Cod. Parisin. 14810. A. — Collect. ms. Victorinum saec. [14. et] 15. Cod. Parisin. 14923. B. — Collect. ms. Victorinum saec. 15. Cod. Parisin. 15163. C. — Nach 1, 5 folgt noch Et mortis festinatio ABC; diese Zeile ist aber nach Analogie aller anderen Strophen zu tilgen. — 1, 6 cur non agitas ABC. — R°, 1 haec AC. — 2, 8 de abbatio B. — 5, 6 Quid pecunia iucunditas B. — Das Repert. hymnol. Chevaliers bezeichnet dies Lied als „divisio" des Liedes Dic homo cur abuteris. Zwar hängen die beiden Lieder in A und C zusammen; daſs sie aber nicht zusammengehören, sondern zwei getrennte Lieder sind, beweist einmal das Versmaſs, das in unserem Liede eine Zeile weniger hat als in jenem, ferner der Reim, der in diesem Liede durch alle Strophen auf itas und io, in jenem dagegen auf eris und ia gebildet ist, endlich der Rundreim, der in beiden Liedern verschieden, in diesen vierzeilig, in jenem zweizeilig ist. Auch für dies Lied ist Philippe de Grève als Verfasser anzusehen, da beide Lieder zweifelsohne aus einer Feder geflossen.

88. De Poena Peccati.

1 a. Eva virum
dedit in mortem,
Omnes eam
sequimur sortem;

1 b. Perdidimus
caeli cohortem,
Gemit homo
se hinc exsortem.

2 a. Pulsus in hanc patriam
Patitur miseriam;
Proh dolor,
Proh dolor!

2 b. In sudore corporis
Cursum habens temporis;
Corporis,
Temporis.

3 a. Surgunt spinae,
tribuli,

3 b. Operantur
exsuli

4 a. Humillimi

4 b. Simillimi.

5 a. Eva, mater,
paris in tristitia;

5 b. Terribilis
data est sententia.

6 a. Sorte hic degunt misera,
Quos vipera
Letifera

6 b. Trudit sede de supera
Ad infera,
Ad infera

7. Sede de supera.

Trop. ms. Martialense saec. 12. (13. 14.) Cod. Parisin. 1139. — Mit Mel. in Neumen. — 4a, 1 Humillimo. — 4b, 1 Sub millimo. — 5b, 2 est fehlt. — 6a. 1 hic legunt. — 6a, 2 Quo. — 6b, 1 Strudit sedens de. — 7, 1 Sedens de.

89. De Morte.

1. Deus, quam brevis est
Vita mortalium!
Suo perit augmento.
Eam si compares
Ad aevi spatium,
Vix par est ut momento.

2. Ut fumus deficit,
Cadit ut folium,
Quod rapitur a vento.
Fili putredinis
Et cibus vermium,
Homo quod est, memento.

3. Ni tempus redimas,
Dum habes spatium,
Mors cita tibi lento.
Heu me, quid faciam,
Cum ad iudicium
Surgam de monumento?

4. Districti iudicis
Stans ad praetorium
Quo fruar argumento?
Quam felix fuerim
Intrans in gaudium
Lucratus de talento!

Tropar. ms. Martialense saec. 12. (13. 14.) Cod. Parisin. 1139. — Die Initialen der Strophen fehlen durchgängig (doch nicht in Str. 1); sollte indes nicht doch Heus statt Deus zu lesen sein? — 4, 1 Districtis. — 4, 3 Quid. — 4, 5 gaudio.

90. De Mundo.

1. Multa nobis adversantur,
Quibus mores impinguantur,
Tria tamen principantur,
Quae vicissim proeliantur:
Hostis invisibilis,
Mundus hic umbratilis,
Caro, comes fragilis,
Ista coniungantur.

2. Mundus fraudes praemolitur,
Scelus celat et blanditur,
Dum, quod spondet, non largitur,
Mendax esse comperitur,
Occultans versutias,
Rerum affluentias
Spondens et res varias,
Omnia mentitur.

3. Dignitates et praebendas
Hic promittit exhibendas,
Si magnates non offendas,
Sed ipsorum tegas mendas
Et occultes vitium
Suave per mendacium,
Quod est adulantium;
Sed hoc non attendas.

Flacius, De corrupto ecclesiae statu poemata. p. 23. sq. — 1, 2 mores adeo. — Nach Versmafs und Inhalt könnten diese Strophen füglich zu Anal. XXI, N. 207 gehören.

91. De Paenitentia et de Statu mundano.

1. O quantum sollicitor
Et curis suppeditor,
Dum corde transmeditor
Praesens et futurum.

Praesens et praeteritum
Vergunt in interitum,
Talem habet exitum
Humana natura.

O quis intellegeret
Mortem, quam sit dura,
Et finem prospiceret,
In timore viveret,
Voveret et redderet
Deo sua iura.

2. Cunctis, quibus milito,
Diebus in proposito
Sum, quod velim subito
Aut cras emendari.

Cras ut corvus crocito,
Et cras idem appeto,
Volo, sed non quaerito
A sorde mundari,

Ligari sed non cupio,
Spondens haud peccare,
Sed nec satisfacio,
Sed [si] venit unctio,
Tunc venit compunctio,
Vix possum salvari.

3. Vae vobis presbyteris,
Qui estis [in] literis
Testamenti veteris
Et novi doctores

Praestituti ceteris!
Obstructores aetheris,
Indiscreti oneris
Estis iniunctores.

Cathedrae recubitus
Primos adamatis,
Si [vobis] sit subditus,
Commissus divinitus,
Grex salvus vel perditus,
Minime curatis.

4. Quid de vulgo proferam,
Nunquam eius sufferam
Ita, quod non efferam,
Miras falsitates,

Cuius lingua florida,
Acta vero sordida
Et corda sunt perfida
Per subtilitates.

Graditur sophistice
Nec est, ut apparet,
Doctrinae catholicae
Iam factae sunt pseusticae,
Si quis vivit deice,
Hic mundi laude caret.

5. Adiuva nos, Domine,
Qui passus es pro homine
Ut in tuo nomine
Semper gloriemur.

Maria, humilium
Spes et salus omnium,
Tu pro nobis filium
Ora, ut salvemur.

Audi nos, nam te filius
Nil negans honorat.
Salva nos celerius,
Christe, tu sis propitius,
Pro quibus te dulcius
Virgo mater orat.

Collect. ms. S. Georgii Pragen. saec. 15. Cod. Pragen. I G 39. — 2, 4 emendare. — 2, 10 Lies peccari? — 5, 2 passus est. — 5, 6 Et spes salus omnium. —

92. De Fortuna mundana.

1. Fortuna, si alluseris
In altum me tollendo,
Gressus meos direxeris
Adversa deprimendo,
Firme muniendo,
Sum Salomonis socius;

Si versipellis figeris
Furtim nec non latenter,
More consueto feceris
Deplumans me recenter,
Vulgo tunc patenter,
Videbor [compar] ocius.

Tenes regnum, honores,
Nobilitatis copiam,
Posttergas inopiam,
Pauperem de sentina
Trahis ferendo balteum,
Sceptrum de pruina,
Botri tui vina
Laute mihi propina,
Felix medicina,
Succurre nunc velocius.

2. Ut quid spina dorsi premis,
Paupertas cumuls ·,
Sensus, simul vires demis
Cervice adgregata,
Sic coadunata
Motus vitales suffocas,
Abiectum cunctis populis
Tamquam vermem ostendis
Orbis totius oculis,
Arcum dire intendis,
Sic me deprehendis,
Mox vinctum abysso locas.
Prostibulo natas iungi
Patri egenti praecipis,
Formam, mores recipis,
Dormis sic contractus
Per cuncta mundi climata,
Heu, cui viget actus,
Ponderosus tactus,
Leges tuas nactus,
In nihil sum redactus,
Caelum contra me invocas.

3. Sother magne, mirabilis,
Votorum exauditor,
Super cunctos laudabilis,
Bonorum elargitor,
Vultus tui nitor
Cives supernos debriat,
Inaestimatum gaudium
Choris das angelorum,
Corda purges fidelium
Figura mundanorum,
Comites sanctorum
Pietas tua faciat.
Non aestimator meriti,
Sed verus veniae dator,
Vitae perennis sator
Valle nos lacrimosa
Degentes pie respice
Virtute gratiosa,
Ne ob criminosa
Caterva tenebrosa
Sede speciosa
Festine nos proiciat.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 (s. n.). — 1, 18 Ceptrum das pruina. — 2, 2 tumulata. — 3, 6 supremos. — 3, 9 purgis.

93. Planctus de temporum nequitia.

1 a. Advertite, percipite,
perpendite, cunctorum
populorum agmina.

1 b. Quantis mundum fraudulenter
improbant malis, turbant
et conculcant vitia.

2 a. Principes, satellites
ac praepotentes, ignea,
dum derident, et seducunt
et mergunt in tartara,

2 b. Iudicantes impia
iudicia tyrannica
et super innocuos
falsitatis ingenia.

3 a. Et dira conterentes
pauperum ferocia,

3 b. Mites et vesania
cedentes malitia,

4 a. Tendunt omnes iudicantes
ad maioris doni lucra;
Praesidis ante tribunal
vox pupilli plorat frustra,
Meliorem tenet locum,
quem honorant praemia.

4 b. Danti parcunt et succurrunt
principum praesidia,
Nulla paene iam virescunt
caritatis germina,
Bona cadunt, mala surgunt,
immutantur vitia.

5 a. Sic deludit Dei formam
daemonis versutia.

5 b. Miserere, Deus pie,
qui regnas immortalis

6. Per terrena saecula,
Mundi calcans crimina
Perenni victoria.

Collect. ms. Parisinum saec. 10. — 13. Cod. Mazarin. 1708 (1318). add. saec. 11. A. — Trop. ms. Nivernense saec. 11. Cod. Parisin. 9449 B. — 1b, 1 Quantus B. — 2a, 3 cum A. — 4a, 2 donis B. — 4a, 2 Praesides A. — 4a, 4 implorat A. — 4a, 5 tenent AB. — 5b, 2 Lies: regnas imperia?

94. Planctus Cleri.

1. Margarita pedibus calcatur,
Et electum aurum obscuratur,
Terrae sal infatuatur,
Azimusque panis fermentatur,
Et peripsima, * proh dolor, fit pulpa.

Iam in Israel non est propheta,
Exorcismus et verbum Effeta
Truculenta sunt in meta,
Sacerdos, eximius athleta,
Nugatoria * accusatur culpa.

Auditur ignobilis ecloga,
Non ecclesia sed synagoga
Iam diligitur * nec Deus in culpa.

2. Rota legis atque iuris cardo
Retractatur volumine tardo,
Citiores leopardo
Desidiae immutantur lardo,
Heu, iudicium * misere declinat.

Petri navis fluctuat damnosa,
Et suavis in Iericho rosa
Stat in campo dolorosa,
Neque prodest litera nec glosa,
Sub periculo * lupus ovem minat.

Hyaena in margine catini
Transiens in ordine Latini,
Velut antea * nemo iam divinat.

3. Doctus non auditur sed susurro,
Et fidelis aestimatur scurro,
Si ad axem caeli curro
Et ad centrum aridae recurro,
Non invenio * caritatis fidem.

Fides ab aula retrahit pedem
Et ineptam aptat sibi sedem,
Rusticanam petens aedem
Malum ordinat et mortis caedem,
Fides aurea * non est iam ut pridem.

Lazarus repellitur a mensa
Servorum divitis cum offensa,
Cuius indiget * ope dives idem.

4. Tortuosum labis modo tuber
Aemulatur canus atque puber,
Innocens sanguinis uber
Non curatur, quantumcunque ruber,
Chaos horridum * subarrhavit iura.

Austrum fugat rigor Aquilonis,
Dominatur feritas Neronis,
Clerus ad instar leonis
Rugit gemitu confusionis,
Quod premitur * enormi pressura.

Ululat ecclesiae libertas,
Quod promissiones perdat aetas,
Quod constituit * Pharao censura.

5. Caput mundi, proh dolor, aegrotat,
Ergo membra doloribus rotat,
Sponsus sponsam male dotat,
Prudens lector illud bene notat,
Quod praeposterus * ordo non servatur.

Roma misit Ungaris Gentilem,
Per quem fecit clerum hic servilem,
Iuvenem atque senilem,
Neque per annum hunc bissextilem
Mentis exstasis * iam apocopatur.

Maiorem degenerat potestas
Ob thesauri regulas incestas,
Nec est alia: * si das, tibi datur.

6. Nam apostolorum maior natu,
Petrus, degens in apostolatu,
Non vixit in apparatu,
Pastores ut hoc in incolatu,
In discipulis * hoc est manifestum.

Ovis in ovili non est tuta,
Quia timet victima versuta,
Facies Moysi cornuta
Facta nimis oculis acuta,
Intuentibus * iubar fert molestum.

Tibi soli Deo hoc revelo,
Clero fer auxilium de caelo,
Tributarium * ut evadat aestum.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L. 26 (s. n.). — 1, 5 perisma. — 2, 4 intorbonantur lardo. — 2, 8 Stat in rampno. — 2, 11 Lyena in. — 3, 1 sed surro. — 3, 2 curro. — 3, 7 Et fehlt. — 4, 9 premitu. — 4, 13 Pharaonis. — 5, 9 hunc fehlt. — 6, 3 Tanto non vixit, gegen das Versmafs. — 6, 4 ut huius incolatu. — 6, 7 victimae. — 6, 11 hoc fehlt. — Land und Zeit der Abfassung des Liedes bestimmen 5, 6 und 5, 9; Kardinal Gentilis de Monte florum weilte in Ungarn als Legat Clemens X. von 1307 bis 1310. Da in diese Zeit nur das eine Schaltjahr 1308 fällt, so ist in diesem das Lied geschrieben worden.

95. Adhortatio ad bellum sacrum.

1. Ierusalem, laetare,
Quae flebas tam amare,
Dum serva tenebare,
Ierusalem, exsulta.

2. Namque diu servisti
Turcis, sub quis fuisti
Post mortem Iesu Christi.

3. Fletu movisti regem,
Qui, ne nil veri negem,
Proposuit hanc legem,

4. [U]t contio fidelis,
Si vult potiri caelis,
Curet accingi telis,

5. [U]t perimat tyrannos,
Qui per tam multos annos
Vexarunt Christianos,
Ierusalem exsulta.

6. [U]t locus suae mortis
Nobis per fidem ortis
Proprie fiat fortis.

7. Vera res est et nota:
Non est Deo devota
Gens non ad haec commota.

8. Hoc praemium rex dabit,
Quod se manifestabit
Huic, qui bene pugnabit.

9. Cur ergo, creatura,
Non militas secura,
Cum sis hoc adeptura?

10. Quam bene servit patri
Proles devota matri,
Sic placitura fratri!

11. Christus tuus est pater,
Ipsi sunt tibi mater,
His tu soror et frater.

12. Nati, parete patri,
Fili, succurre matri,
Fratres, servite fratri.

13. [U]rbs regia, gaudeto,
Corde resulta laeto
Et secura maneto.

14. Rex praecipit, ut gentes
Gladiis renitentes
Te visitent gaudentes.

15. Procedant ipsae tutae
Signo crucis indutae,
Caeli regem secutae.

16. Lancea regis caeli
Genti datur fideli,
Ut sit mors infideli.

17. Coetus Christianorum,
Pro vobis stant cunctorum
Catervae superorum.

18. Quid igitur timetis?
Nonne plane videtis,
Quae dona capietis?

19. Iussa regis complentur,
Servuli gratulentur,
Per quos hostes delentur.

20. Rex pugnat et praecedit,
Sic mors neminem laedit,
Qui moritur, dum caedit.

21. O mira lex vivendi!
De casu moriendi
Ius oritur nascendi.

22. Ierusalem terestris,
Principium caelestis,
Laetare novis festis.

23. Felix est ille mensis,
Quo te tuorum ensis
Eruit ab infensis.

24. Iunius obsidendi,
Iulius capiendi
Ius dedit et gaudendi.

25. Ab ortu redemptoris
Ad hoc tempus honoris
Certis maturis horis

26. Anni centeni fructus
Undecies reductus
Diluit omnes luctus.

27. Sexta die suspensus,
Sexta fuit defensus
Eius locus immensus.

28. Meridies dum splendet,
Christus in cruce pendet,
Ut sic suos emendet.

29. Urbs capitur hac hora;
Nulla sit ergo mora,
Nostra sit vox canora,

30. Ut ipse dux laudetur,
Qui facit, ut iuvetur
Urbs eius et laetetur.

31. Rivi fluunt cruoris
Ierusalem in moris,
Dum perit gens erroris,

32. Et templi pavimentum
Efficitur cruentum
Cruore morientum.

33. Ipsi traduntur igni;
Vos gaudete, benigni,
Nam pereunt maligni.

34. Cum sit invasor reus,
Pulsus dolet Iudaeus,
Quod regnat Christus Deus.

35. Sit gloria, spes eo,
Unde surrexit leo
Suscitatus a Deo.

Collectan. ms. St. Mariae Rivipullensis saec. 13. in. Cod. Parisin. 5132. — 31, 2 über *in moris* von gleicher Hand: *vel in horis.* — 34, 3 Qui tenet Christus, darüber von gleicher Hand: *vel regnat.* — 35, 3 über der Linie von gleicher Hand: *Iam potitus tropaeo.* — Das Lied bezieht sich auf den ersten Kreuzzug; Str. 16 auf die Auffindung der hl. Lanze in Antiochien.

96. Adhortatio ad bellum sacrum.

1. Ierusalem mirabilis,
Urbs beatior aliis,
Quam permanens optabilis
Gaudentibus te angelis!

2. Nam in te Christus veniens,
Aperta bona tribuens,
Super asellum residens,
Gens flores terrae consternens.

3. Qui ibi cenam fecerat,
Cum discipulis manderat,
Iudas illum prodiderat,
Triginta nummis vendiderat.

4. Illum Iudaei emerant,
Colaphos ei dederant,
In faciem conspuerant
Et in cruce suspenderant.

5. In ligno poenas passus est,
In latus perforatus est,
Pedes, manus confixus est
Ibique nos redemptus est.

6. Et in sepulcro positus
Custoditur militibus,
Tamen surrexit Dominus
Illis aspicientibus.

7. Illuc debemus pergere,
Nostros honores vendere,
Templum Dei acquirere,
Saracenos destruere.

8. Quid prodest nobis omnibus
Honores acquirentibus
Animam dare penitus
Infernis tribulantibus?

9. Illuc quicumque tenderit,
Mortuus ibi fuerit,
Caeli bona receperit
Et cum sanctis permanserit.

Trop. ms. Martialense saec. 12. (13. 14.) Cod. Parisin. 1139. — 4, 2 Colafis ei. — 7, 1 Illic. — 9, 3 deceperit. — Die Melodie ist in der Hs. in Neumen en points superposés ohne Linien aufgezeichnet; ist daher mit einiger Sicherheit zu überschreiben. Sie lautet:

Quam per-ma-nens op - ta - bi - lis Gau-den-ti-bus te an-ge-lis!

97. De Amicitia.

R. Coetibus angelicis
Gaudium sit in caelis,

1. In terris omni populo
Celebris exsultatio,
Quia hodie vigilia
Sancti Mathaei fulgida,

2. Pellitur nebulum omne
Gemitus et tristitiae
Ab amicorum intimis
Cordis duorum secretis.

3. Fit amarum namque dulce
Qualitatum versa vice,
Fel quoque amarissimum
Nectar exsistit optimum.

4. Fuliginis duritia
Efficitur melliflua,
Dulcedine nectarea
Pacatur bilis acerba.

5. Firmatur foedus integrae
Ac fortis amicitiae,
Quod semper insolubile
Aeterno constet tempore.

6. Datur munus, ut nitidi
Existat testis foederis,
Et proprium fit commune
In usibus utriusque.

7. Constituitur, ut semel
Colloqua[n]tur omni die,
Ne frigescat multimodae
Fervor benevolentiae,

8. Sed ferveat benevola
Semper amoris gratia
Per saeculorum omnia
Christo donante saecula.

9. Quod adnuas, summe Deus,
Vultu deposco cernuus,
Qui cuncta hic et in caelo
Nutu gubernas proprio.

Trop. ms. Martialense saec. 10/11. Cod. Parisin. 1120. add. saec. 10/11.

Cantiones Scholasticae.

---

98. Pro Vacatione in Natali Domini.

1. Congaudentes exsultemus,
Exsultantes collaudemus
  Deum, Dei filium;
Deum, qui nos visitavit
Et in terra se monstravit
  Nostrae carnis socium.

2. Venit nostrae spes salutis,
Deus pacis et virtutis,
  Deus, dator gratiae;
Verbum patris incarnatum
Corpus sumit animatum
  Carnis uteus specie.

3. Ecce, dies specialis,
Vitae causa principalis,
  Salutis praeambula;
Fit Maria virgo mater,
Mittit natum Deus pater
  Ad salvandum saecula.

4. Virgo parit, et est mirum,
Virgo nullum passa virum
  Deum parit hominem;
Tumet venter virginalis,
Nec corrumpit partus talis
  Incorruptam virginem.

5. Nato mundi salvatore
Novo gaudet terra rore,
Caeli gaudent sidera;
Terra novum habet regem,
Dat rex novus novam legem
Legis complens opera.

6. O quam felix istud Ave,
Quam praeclarum, quam suave
Fuit verbum nuntii!
Illud verbum salutavit
Et puellam impraegnavit
Partu novi filii.

7. Consummatur in Maria
Prophetarum prophetia
Tot per vaticinia;
Stella praeit novum solem,
Virgo parit novam prolem,
Virgo viri nescia.

8. Ut nos ducat ad salutem,
Carnis sumit servitutem
Summi patris filius;
Lactis sumit alimenta,
Qui gubernat elementa
Potens et propitius.

9. Lex impletur et scriptura,
Fit creator creatura
Sine viri semine;
Ut sit mundi reparator,
Creatura fit creator
In Maria virgine.

10. O magister, vas honoris,
Pretiosi flos odoris,
Fluentum scientiae,
Te clamantes exoramus,
Nos permittas, ut petamus
Fines dulcis patriae.

11. Nos ituri tibi vale,
Doctor, damus, post natale
Revertemur iterum;
Cum ad scholas revertemur,
Omnes tibi largiemur
Largitatem munerum.

12. Iubilemus salvatori
Nos concordes cordis ori
Pura conscientia,
Laudes Christo concinamus,
Ut cum ipso gaudeamus
In perenni gloria.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 1, 6 carnis solium. — 4, 2 Virgo verbum passa. — 7, 3 Tot in vaticinia. — 8, 1 ducas. — 10, 5 Nos permittes si petamus. — Cfr. Duméril III, 300 sqq.

99. Pro Vacatione in Natali Domini.

1. Iubilemus omnes ei,
Cuius caecis iubilaei
Dies nobis oritur,
Dies, inquam, nostrae spei,
Dies, in qua primi rei
Delictum obstruitur.

2. Sola mater excors maris
Fit Maria, stella maris,
Sol de stella nascitur;
Pia parens, expers paris,
Dum parentem tuum paris,
Natura deluditur.

3. Lux lucet nulli secunda,
Lux insignis, lux iucunda,
Iucundemur pariter,
Natus mirata natura
Creator de creatura
Carne nostra tegitur.

4. Carnis nostrae reparator
Carnem vestit, imperator
Archangelis imperans,
Omnis caro renascatur,
Verbum patris incarnatur
Carne carnem liberans.

5. Fallit norma rationem,
In hoc verbo passionem
Dum recipit actio,
Nec aufertur vis activa,
Sed in ipsam vi passiva
Fit reciprocatio.

6. Immensum claudit mensura,
Factor exit de factura,
Figulus de vasculo,
Iustitia terras visit
De supernis, quod promisit
Davidis oraculo.

7. Caelos inclinans descendit,
Quod mundus non comprehendit,
Claustro brevi clauditur,
Ille ventre puellari
Dignatus est baiulari,
Qui non circumscribitur.

8. Ne serviamus aeternum,
Regnum cuius est aeternum,
Servi corpus induit;
Germinavit radix Iesse
Florem, quem satis expresse
Isaias innuit.

9. Virga Iesse comparatur
Et decenter adaptatur
Partui virgineo,
Sive rubus visionis,
Sive vellus Gedeonis
Sparsum rore vitreo.

10. Ezechiel non patentem
Se portam ad orientem
Vidisse perhibuit;
Ventris parit clausa porta
Virgo, de qua lux est orta
Et terris enituit.

11. Porta clausa post et ante,
Florens hortus austro flante,
Hortus fetus balsamo,
Hortus clausus florens austro,
Cuius Deus prodit claustro,
Sponsus ut ex thalamo.

12. Sine succo, sine rore
Virga leni dat cum flore
Fructum sine germine,
Virgo, per quam nobis datur
Fructus vitae, gravidatur
Sine viri semine.

13. A fructu mors emanavit,
Mundum fructus emundavit
Fracto mortis malleo,
Eva fructu nos seduxit,
. . . .
. . . .

14. Sacra lux nos elucescit,
Et nox eius noctem nescit
Ortum dantis luminis,
Quod ad lucem nos direxit,
Quod pedes nostros reflexit
A via caliginis.

15. Illustravit umbras praesto
Noctis huius intempesto
Veri solis radius,
In tenebras gentis missae
Lucem magnam micuisse
Notat Amos filius.

16. De nocte praevidens ista,
Ut dies, ait psalmista,
Nox illuminabitur,
Nox illustrans tenebrosa,
Legem legens legis glosa,
Legis nubes scinditur.

17. Iam aufertur sceptrum Iuda,
Synagoga sedet nuda
Fixo legis tegmine;
Tange lyram, pange laudes,
Tu qui Christum natum gaudes
Ex Maria virgine.

18. Gaude turba, lyram tange,
Gaude manu, melos pange,
Mente tamen sobria;
Tange lyram, turba, gaude,
Pange manu, pange, [plaude],
Nato canunt omnia.

19. Assistentes tuae laudi
Nos tuere, nos exaudi,
Sancta virgo virginum,
Digna mater, tu dignare
Auxilium flagitare
Pro nobis ad Dominum.

20. A maris huius procella
Nos erue, maris stella,
Verbi Dei baiula,
In Ierusalem superna
Nos disponens per aeterna
Saeculorum saecula.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.]. Cod. Parisin. 11412. — 5, 5 Sed in hanc vi. — 7, 2 mondus. — 10, 1 Iezechiel. — 11, 4 clausus florem. — 12, 5 Fructus in te. — 13, 2 mondum fructus emondavit. — 15, 1 umbra. — 15, 6 Noctat. — 17, 2 sedes. — 17, 4 Pange lyram. — 20, 6 In saeculorum. — Vgl. zu diesem Liede Anal. XX, 42.

100. Pro Vacatione in Natali Domini.

1. Gratuletur omnis mundus
Et festinet, ut sit mundus
Ab immundo crimine;
Ecce, mundi reparator,
Iesus Christus, rex, salvator,
Natus est de virgine.

2. Corpus sumit passionis
Deus trinus in personis,
Unus in substantia;
Virgo, vellus Gedeonis,
Templum veri Salomonis,
Mater est et filia.

3. Novus dator novae legis,
Princeps pacis, fortis aegis,
Fit Mariae filius,
Fons et auctor pietatis
Mundum salvat a peccatis,
Peccatorum nescius.

4. Virgo felix salutatur,
Salutata contemplatur
Hunc salutis nuntium;
Audit, stupet et miratur,
Et ad partum praeparatur
Ventris domicilium.

5. Sol de stella nascitur,
Dum Deus egreditur
De Maria virgine,
Nec virgo currumpitur,
Nec maiestas laeditur
Iuncto carni numine.

6. Rubus ardens per ardorem
Incorruptum signat florem
Incorruptae virginis,
Ardet rubus nec crematur,
Sic nec virgo violatur
Per ingressum numinis.

7. Pridem erat mundus caecus,
Sed nunc venit mundi decus,
Rex incomparabilis,
Deus, iudex iustus, fortis,
Ut sit comes nostrae sortis,
Homo fit passibilis.

8. O quantum mysterium,
Quantum beneficium
Dedit haec nativitas!
Salus datur homini,
Caro nubit numini,
[Nascitur divinitas].

9. Quidquid fuit in scripturis
Signis dictum et figuris,
Patens est ad oculum;
Erubescat nunc Iudaeus,
Qui non credit, quod sit Deus,
Nunc qui salvet populum.

10. O Bethlehem felix, gaude,
Lauda Deum digna laude,
Sonet iubilatio!
In te natus rex caelorum,
Medicina peccatorum,
Iacet in praesaepio.

11. Hic est ille, qui nos lavit,
Hic est, de quo prophetavit
Iohannis augurium;
Hic est, per quem sumus mundi,
Qui peccata tollit mundi,
Redemptor fidelium.

12. O magister, dux scholarum,
Cuius nomen est praeclarum
Titulo scientiae,
Vultu cerne nos clementi,
Audi preces et consenti
Voci pueritiae.

13. Aures tuas aperi,
Da, quod petunt pueri,
Ludendi licentiam,
Nostra quod infantia
[Pro tali licentia]
Tuam laudet gratiam.

14. Haec est illa sancta dies,
In qua debet esse quies
Et summa laetitia;
Christo nato concinamus,
Ut cum Christo gaudeamus
In aeterna gloria.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 1, 2 mondus. — 1, 3 immondo. — 3, 5 mondum solvat. — 4, 4 Audet. — 5, 6 Iusto carni munere. — 6, 1 Rubet. — 6, 4 Ardet rubet. — 9, 3 Parens. — 10, 4 Inde natus. — 11, 4 mondi. — 11, 6 Vice pueritiae. — Cfr. Duméril III, 297 sqq.

101. Pro Vacatione in Natali Domini.

1. Magistrorum omnium
Decus speciale,
Adelphe, per studium
Nomen immortale,
Accipe scholarium
Turbae pressae male,
Quae, tibi quod mittit,
non habet ipsa, Vale.

2. Turba tuorum
Discipulorum,
Quae grave nutat,
Quae studiorum
Continuorum
Mole volutat,
Scribit honorum
Carmen sonorum
Teque salutat.

3. Doctor sagax studio,
Sagax lege dia,
Sagax in quadrivio
Triviique via,
Cui non fit deceptio
Nec falsigraphia,
In cuius gremio
requiescit philosophia.

4. Doctor, cuius caritas
Longe dilatatur,
Cuius generositas
Vix enumeratur,
Tua nunquam probitas
Nec laus corrumpatur,
Quam labor et gravitas
operandi continuatur.

5. Lux subit, ecce, Dei,
lux festa, dies requiei;
Quaeque dies isti
cedit, quia natio Christi.

6. Mare, tellus, sidera,
Gaudia habete,
Homo, gaude, vetera
Prorsus pelle de te
Et curata cetera
Laetitiam pete;
Prospera lux oritur,
linguis animisque favete.

7. Quam dulce colloquium
Fuit et quam vernum,
Per quod virgo filium
Concepit paternum

Et sensit officium
Intacta modernum,
Solem iustitiae,
regem paritura supernum.

8. Paris ergo mentibus
Et plausu canoro
Psallamus in domibus
Linguis et in choro,
Sed quibus te laudibus
Efferam, ignoro,
Femina, caelesti
digna reperta choro.

9. Stella, maris
Expers paris
Contra iuris regulam
Deum paris,
Virgo, paris
Inexperta copulam.
Homo, fraude
Pulsa gaude,
Deo praebe gloriam,
Mente plaude,
Ut de laude
Consequaris veniam.

10. Istud est sollemnium,
In quo contra morem,
Virgo, parientium
Non passa dolorem
Peperisti filium,
Deum genitorem,
Ad laudem Domini
nostrum ditantis honorem.

11. O mira festivitas
Domini natalis,
Qua peperit castitas
Deum virginalis,
Particeps virginitas
Fit vitae carnalis,
Decet in hac solitis
poena carere malis.

12. Ergo parce miseris,
Magister perite,
Miserere miseriis
Aliorum rite,
Et si nobis dixeris
Licitum dans *Ite*,
Detur inoffensae
tibi metas tangere vitae.

13. Petimus licentiam
Imminente festo,
Relaxa familiam
Cum vultu modesto,
Ad misericordiam
Dandam pius esto,
Fac modo iustitiam
tibi nam, sunt munera praesto.

14. Si dederis licitum
pueris, mercede frueris
Et, si forte negas,
sis certus, quod punieris.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 1, 1 Dagistrorum. — 2, 8 honorum. — 3, 5 sit. — 6. 4 Prorsus per se dete. — 11, 6 Fit fehlt; vergl. Nr. 102, Str. 14, 6. — 12, 5 sq. fehlen; vergl. Nr. 102, Str. 16, 5 sq. — 13, 8 tibi non sunt.

102. Pro Vacatione in Natali Domini.

Doctorem nostrum puerorum turba salutat,
Nam nihil utilius esse salute putat.

1. Doctor, vatum gloria,
Decus morum, cui
Dedit sapientia
Primitias sui,
Rex qui regit omnia,
Sit protector tui,
Dans tibi perpetua
prosperitate frui.

2. Quisquam tibi similis
   Non fuit hactenus,
Corpore curabilis
   Moribus es plenus,
Nam, licet sis nobilis,
   Avis tam serenus,
Exsuperas morum
   nobilitate genus.

3. Es virtutum alveus,
   Custos et patronus,
Totus es sidereus,
   Tam ad bonum pronus,
Quodsi essem ferreus,
   Tamen, quam sis bonus,
Dicere conantem
   debilitaret onus.

4. Sed ut loquar brevius,
   Conferri tibi res
Nulla potest, totius
   Bonitatis vir es,
Nam in sensu potius
   Quam Salomon vires;
Heu mihi, tam parvas
   quod habent mea carmina vires!

5. Non mirum, languescimus
   Intus atque foris,
Nam, quidquid habuimus
   In vultu decoris,
Penitus consumpsimus
   Sub pondus laboris,
Quidquid et in nobis
   vivi fuit atque vigoris.

6. Sufferri diutius
   Nequit labor gravis;
Quid est bono firmius?
   Defecit sua vis;
Sis ergo propitius
   Nobis et suavis,
Nostra ne quam citius
   mergatur in aequore navis.

7. Nos per anni circulum
   Fuimus studentes,
Studendo corpusculum
   Nostrum atterentes,
Parum cordis oculum
   Alibi ponentes,
Sufficiens epulum
   vix nobis suscipientes.

8. Non modo contrarius
   Nostrae voluntati,
Da portum quam citius
   Fatigatae rati,
Nam cura diutius
   Scholarum gravati,
Possumus ulterius
   vix graviora pati.

9. Sine mora licitum
   Sit nobis collatum,
Ut colamus inclitum
   Regem regum natum,
Ortum tam insolitum,
   Tam longe praefatum,
Pandite nunc nobis
   praesentia numina vatum.

10. Deus volens solvere,
   Quod promisit pridem,
Mariam eligere
   Thalamum, ibidem
Voluit et sumere
   Carnem manens idem,
Quod fuit, et sumptam
   pace manere fidem.

11. Est factus ad virginem
   Sermo Gabrielis:
Tu paries hominem
   Deumque de caelis,
Virgo noscens neminem
   Stupet de loquelis,
Donec ait Gabriel:
   careant tua verba querelis.

12. Virtus sancti flaminis
    Obumbrans credentem
Te faciet hominis
    Deique parentem.
Fit consensus virginis,
    Mox omnipotentem
Concipit in gremio
    caelum terramque regentem.

13. Clauso puer limine
    Prodit, alienae
Sunt omnes a virgine
    Parientis poenae,
Sonat in hoc numine
    Talis ortus bene
Excedente modum
    stadium mortalis habenae.

14. O mira sollemnitas
    Domini natalis,
Peperit qua castitas
    Christum virginalis,
Particeps divinitas
    Fit vitae carnalis!
Debet in hac solitis
    poena carere malis.

15. Propter imminentia
    Festa regis tanti
Praestetur licentia
    Clero postulanti;
Ne moveam taedia
    Prece tam instanti,
Verba mihi desunt
    eadem tam saepe roganti.

16. Ergo parce miseris
    Potius concite,
Miserere miseris
    Aliorum rite,
Et si nobis dixeris
    Licitum dans *Ite*,
Detur inoffensae
    metas tibi tangere vitae.

17. Da licitum omnibus,
    Doctor, modo quoquo,
Pro me, pro sodalibus
    Unde Deum voco,
Quod veres de talibus
    Aliter sub ioco,
Defuit hic uno
    litera nostra loco.

Tu qui cuncta regis, dignus diademate regis,
Qui dator es legis, mihi sis protector et aegis.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 1, 4 Primitias eui. — 2, 3 Lies: amabilis? — 3, 7 cognantem. — 6, 7 Ne nostra quam. — 6, 8 sonatur in aequore. — 9, 2 nobis scholăr. — 10, 4 sibidem. — 15, 1 eminentia. — 16, 8 tangere lite; vgl. Nr. 101, Str. 12, 8.

103. „Salus Paschae."

1. Tempus novum renovat omnia,
Renovata sunt temporalia,
Faciamus spiritualia
        Renovari.

2. Rerum fetus emittunt germina,
Circumquaque pullulant semina,
Puerorum deposcit anima
        Spatiari.

3. In doctrina satis studuimus,
Omnem carnem mollem consumpsimus,
Mentes nostras cuncti retraximus
Ab errore.

4. Omnis error nobis displicuit,
Lascivire nobis non licuit,
Sicut patet et sicut patuit
In colore.

5. Tantus labor quaerit temperiem,
Quaerit pacem et quaerit requiem,
Generabit cito pernitiem
Iugis poena.

6. Fac, quod solent facere ceteri,
Gaudeamus statuto veteri,
Nos reformet eventu celeri
Pax amoena.

7. Postulamus a te licentiam,
Tui cordis misericordiam
Postulamus, pacis materiam
Sentiamus.

8. Consentire tacentem credimus;
Nobis faves, quaecunque petimus,
Ad Deum te, quia recedimus,
Commendamus.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 3, 2 sq. umgestellt. — Am Schlufs: „Explicit salus Paschae."

104. Pro Vacatione Paschali.

1. Universa gens laetetur
Et festinet, ut mundetur
A peccati macula,
Christus, cunctis aegis fortis,
Factus comes nostrae sortis
Est carnali copula.

2. Novus dator novae legis,
Princeps pacis, pastor gregis,
Pro salute populi
. . . .
. . . .
. . . .

3. Fructu ligni mors oblata,
Per parentes nostros data,
Nos dedit miseriae;
Superatur mors, et vita
Ligno nobis est largita
Dono dato veniae.

4. Vita morti dominatur,
Dum non mori dedignatur
In crucis ergastulo;
Nobis donum largitatis
Datur, rivus pietatis
Toto fluxit saeculo.

5. Impletae sunt prophetiae,
Quas praedixit Ieremiae
Nobilis facundia,
Ierusalem sub tributo
Corporeo servit scuto,
Christus obit hostia.

6. Palo serpens exaltatur,
Et Iudaea liberatur
Ignitis draconibus,
Christus in cruce levatur,
Homo vermis expurgatur
A suis squaloribus.

7. Quidquid fuit in scripturis
Signis dictum et figuris,
Patens est ad oculum,
Erubescat nunc Iudaeus,
Qui non credit, quod sit Deus
Morte salvans populum.

8. Christus, actor pietatis,
In virtute baptismatis
Nos dignetur tergere;
In honore tanti regis,
Nobis est qui fortis aegis,
Cuncto decet plaudere.

9. Ergo, doctor, qui nos foves
Documentis et removes
Posse tuo vitia,
Iube, quod est in Catone,
Fessis dixit: interpone
Tuis curis gaudia.

10. Valde sumus fatigati,
Parum sumus relaxati
Nos vacantes studio;
Labor frangit cuncta dura,
Nulla res est duratura,
Si desit pausatio.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 1, 2 mondetur. — 6, 1 Pallo. — 6, 6 scaloribus. — Zu Str. 7 vgl. Nr. 101, Str. 9. — 10, 3 vagantes. — Cfr. Duméril III, 295 sqq.

105. Pro Vacatione Paschali.

1. Ecce, dies gaudii,
Dies gloriosa,
Dies desiderii
Diesque iocosa,
In qua fuit filii
Caro pretiosa,
Crimina nostra pians,
pro peccatis operosa.

2. Mortem nobis praebuit
Morsu noxiali
Prima parens, statuit
Ligno triumphali
Mori Deus, voluit
Tactos labe mali
Sic quoque restitui
peccato nos criminali.

3. Mors minax et effera,
Mors pro morsu lata
Vincitur, ad infera
Victor pace data
Transit, sede misera
Traxit collocata,
Nostraque peccata
sunt ad veniam revocata.

4. Luget Sion nescia
Primitus doloris,
Hebraei nequitia
Laetatur erroris
Contemnens remedia,
Unda sed cruoris
Antidotum nobis
fuit et medicina doloris.

5. Praesens proposuimus
   Celebrare festum,
O dolor, quam citius
   Nostrum placa questum,
Penitus exuimus,
   Quidquid est molestum,
Cura, quid expediat,
   non est, sed quid sit honestum.

6. Ergo beneficio
   Vestrae pietatis
Illico cum gaudio
   Nobis concedatis
Et morandi taedio
   Non nos adfligatis,
Quia procul dubio
   nocuit differre paratis.

Da licitum gratis, nos mos est ludere pratis;
Exigit aetatis lascivia; dic: abeatis.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 5, 6 est moh estum.

106. Pro Vacatione Paschali.

1. Salve, doctor, gemma scientiae,
Lumen cleri, flos patientiae,
Odor recti, fons eloquentiae,
   Veritatis!
Quot in caeli sunt stellae regia,
Quod labuntur guttae per maria,
Quot in mari pisces, quot folia
   Vere pratis;

2. Quot abundant Gargara frugibus,
Quot sunt apes in Hyblae vallibus,
Quot racemi dependent vitibus
   In macera,
Quot volucres sub fronde latitant,
Quot [muscellae] circum has volitant,
Et quot membra vivunt et palpitant
   Mundi sphaera;

3. Quot sunt puncti diebus saeculi,
Quot aestate sunt flores patuli,
Tibi mandant, doctor, discipuli
   Tot salutes,
Et meliora putes, nisi ius superesse refutes.

4. Si commendo novo praeconio
Te perfectum, erit nugatio;
Auctorizat te conversatio
   Tuae vitae;
In te cum sit omnis perfectio,
Quid prodest laus, quid adulatio,
Nisi velis sub multiloquio
   Frustrari te?

5. Me compellit instans necessitas,
Ut revolvam, quod iubet aequitas;
Iubet usus et iubet veritas
Illud idem.
Sermo nugax et nugax otium
Postponatur, ne gignat taedium;
Si non possum tenere medium,
Me trucidem.

6. Pretiosa Domini passio
Hic sacrorum sacro ieiunio
Celebratur magno mysterio,
Prout debet.
Sion plangit, Ephraim queritur,
Iudas gemit, Iacob atteritur,
Ratione quoniam frangitur,
Questus praebet.

7. Vita lucis in ligno moritur,
Sol eclipsat, et Ioseph venditur,
Terra tremit, terra non fruitur
Iure lucis.
Vitam mori res est mirabilis,
Mortem subit libens et humilis.
[Imortalis factus passibilis],
Mortem crucis.

8. Mors amara, minax et effera,
Tu succumbis, victor ad infera
Quaerit suos, a sede misera
Revocantur.
Salus nostra mortis angaria
Liberatur in die tertia,
Fel, acetum, sputa, flagitia
Superantur.

9. Affligamur votis, ieiuniis,
Exsultemus Christo praeconiis,
Occurramus in paenitentiis
Salvatori.
Expurgetur vetus spurcitia,
Vetus error, vetus nequitia.
Emundemur convenientia
Meliori.

10. Vobis notum, magister, facimus,
Quod hucusque satis studuimus,
Mentes nostras cuncti retraximus
Ab errore.
Lascivire nobis non licuit,
Omnis ludus nobis displicuit,
Sicut patet et sicut patuit
In colore.

11. Detur ergo nobis pausatio,
Recreatur nam corpus otio,
Nunquam potest sine remedio
Sustentari.
Dicas nobis tuo dominio:
Ite lusum omnes cum gaudio,
Ne tollatur morandi taedio
Spatiari.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 2, 2 in Ible. — 2, 4 macera für maceria. — 2, 6 Quot frondes circum. — 2, 8 Mondi pena. — 4, 1 commenda nove praecognio. — 6, 1 Celebrator magno mixterio. -- 6, 7 fringitur. — 9, 1 Affigamur. — 9, 2 praecogniis. — 9, 7 Emundemus.

107. Pro Vacationibus.

Doctorem nostrum puerorum turba salutat,
Nam nihil utilius esse salute putat.

1. Salve, doctor optime,
Doctor, flos doctorum,
Arca sapientiae,
Fonte pollens morum,
Exaudi piissime
Preces subditorum,
Si non iusta petunt,
voces contemnas eorum.

2. Te, doctor, scientiae,
Thesaurus fecundat,
Et torrens facundiae
Tuum os inundat;
Quid loquar de specie,
Quae nulli locum dat?
Non eget exterius,
qui moribus intus abundat.

3. Quia labi respuis
Post mores amaros,
Sed magis proficuis
Exemplis ignaros
Invitas et instruis
Ad mores praeclaros,
Carmina iure damus
mores testantia raros.

4. Qui labori ponere
Suum finem nescit,
Diu nequit vivere,
Sed cito decrescit;
Terram potes cernere,
Quae, si non quiescit,
Frugibus assiduis
et fructu lassa senescit.

5. Opera novalium
   Tauros necuere,
Per cursum eximium
   Equi periere,
Frequenter tractantium
   Manus riguere,
Ferrum cuncta domans
   acet omni durius aere.

6. Laboris immodici
   Pondus cuncta terit,
Quo gregis scholastici
   Virtus tota perit,
Arcus, ut Nasonici
   Libri carmen serit,
Si nunquam cesses
   tendere, mollis erit.

7. Exemplorum [talium]
   Attendens virtutem
Paulisper studentium
   Tolle servitutem,
Revoca per otium
   Nostram iuventutem,
Quae, nisi tu dederis,
   non est habitura salutem.

8. Longo pressit spatio
   Nos labor poenalis,
Nec nos recreatio
   Fovit aliqualis,
Sed confracta studio
   Vis est corporalis,
Ingenium tantis
   exsultat omne malis.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 3, 3 Sed mage proficimus. — 3, 4 innaros. — 4, 4 diescit. — 5, 6 Manus confusere. — 6, 3 grege scholari. — 6, 6 carmine. — 8, 4 Fovet. — 8, 8 exigit. — Zu diesem Liede findet sich in der Hs. noch ein zweiter Anfang (fol. 9 a):

Magistrorum omnium
   Decus speciale,
Adelphe, per studium
   Nomen immortale,
Accipe scholarium
   Turbae pressae male,
Quae tibi, quod mittit,
   non habet ipsa Vale.

Dann folgt noch Str. 2 und die Bemerkung „Superius scriptum est.“ — Vgl. Nr. 101, Str. 1.

108. Altercatio inter Fratres et Magistrum.

Fratres.

1. R. decane civitatis,
In quo non est levitatis
   Crimen vel fallacia,
Omnes fratres domus Dei
Salutamus speciei
   Te plenum eximiae.

Magister.

2. Decane, vir nobilis,
   Salve, reverende,
Mihi favorabilis
   Cunctis condescende
Et magistri debilis
   Sermones attende,
Proposito stabilis
   proprium ius cuique repende.

Fratres.

3. Querelam intellige,
   Patrone perite,
Nec sermones neglige,
   Pauperum oblite,
Iudicio dirige
   Nos discussa lite
Detur inoffensae
   tibi metas tangere vitae.

Magister.

4. Hanc causam ingredior
Solus nec consultus,
Absque culpa patior
Istorum assultus,
Cum sit causa melior,
Huc adhibe vultus,
Ne fiat deterior
ac insons ne sit inultus.

Fratres.

5. Istud fratres primo proponimus,
Cum magistro nunquam potuimus
Computare, dum domus fecimus
Provisorem.
Nostrae domus proventus deterit,
Lis, gravamen se iam ostenderit,
Nobis fore dicit et asserit
Se priorem.

Magister.

6. Ad obiecta breviter
Respondere volo:
Computavi noviter
Absque cordis dolo,
Coram vobis firmiter
Terras, vites colo,
Temptatis me graviter
depellere crimine solo.

Fratres.

7. Audi, iudex, hunc loquentem,
Falsa veris inserentem,
Sicut scit fraternitas.

Magister.

Hoc per testes atque per me
Comprobabo, quod sit ferme
Cunctis nota falsitas.

Fratres.

8. Causa subest alia
Gravior priore,
Pauperes miseria
Pressos ac languore
Hic spernit, inedia
Dignus graviore,
Qui Christi clementia
non est motus nec amore.

Collect. ms. Victorinum saec. 13. [et 14.] Cod. Parisin. 11412. — 1, 4 Lies O decane? oder ist R. die Abkürzung für Reverende? — 3, 7 sq. vgl. Nr. 102, Str. 16, 7 sq. — 4, 6 Huc adhibeo multus. — 6, 7 der Hexameter setzt erst mit 6, 8 ein. — 8, 3 Paupere. — 8, 4 a languore. — 8, 7 vgl. 6, 7. — Nach Str. 8 folgt noch: Humo nos depellitis Pressos paupertate; das Weitere fehlt.

109. Planctus Vagorum.

1. Hac in terra
cernuntur nefanda,
Latinistis
denegantur danda,
Litera fit detestanda,
Non constat ratio blanda,
Iam despiciunt
Praelati scholares,
Omnes atten-
dunt vigellatores,
Nihil curant
latinos cantores,
Licet viles sint hi mores,
Saltatrices
et fistulatores,
Hos respiciunt
Uxores et mares.
Hanc noscatis,
domini, querelam,
Vilipendunt
nobilem loquelam,
Iam deficiunt
Radii solares.

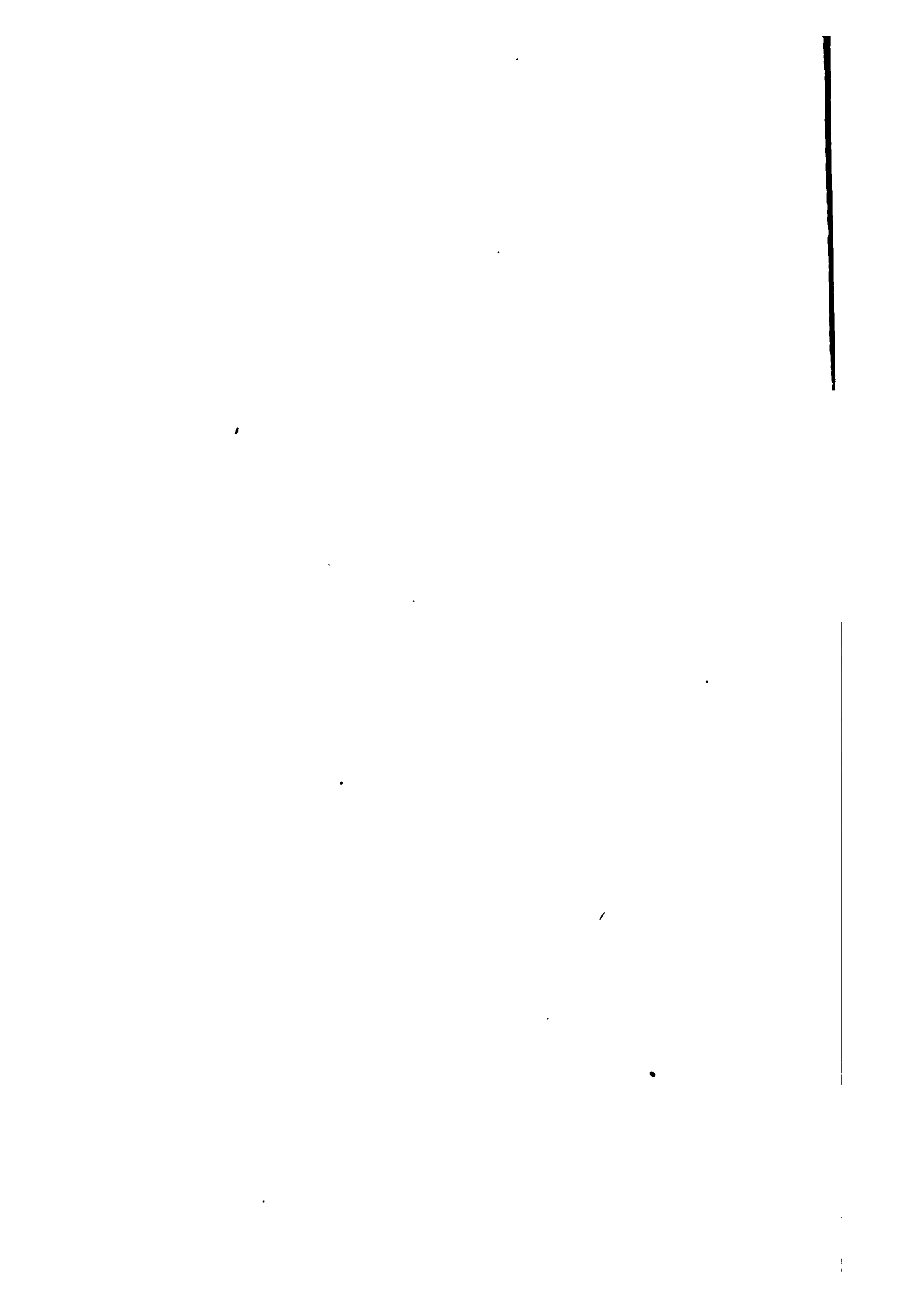
2. Disciplinis
amodo imbuti,
Dicebantur
qui quondam astuti,
Surdi sedent, quasi muti,
Conqueror il-
lud summae virtuti,
Quod subtilia
Nequaquam curantur,
Nec est modo,
prout fuit ante.
Vere scimus
sensu mediante,
Ratione comprobante,
Antichristo
iam appropinquante,
Per scurrilia
divina fugantur,
Paucos uti
cernimus virtute,
Vivunt besti-
aliter et brute,
Quia vilia
Per hos adamantur.

3. Eia, rosa,
verbi Dei mater,
Hunc lactasti,
qui est Deus pater,
Christus fertur noster frater,
Ne nos unquam
terat daemon ater
Multipliciter
tuearis, dia.
Salva vagos
tibi servientes,
Benedic his
dona tribuentes;
Tenaces sunt viles gentes,
Isti semper
sint deficientes.
Te suppliciter
deprecamur, pia,
Adoptamus
largos honorari,
Cum sanctis in
caelis coronari
Da feliciter
hos, virgo Maria.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 (s. n.). — 1, 5 Litera sunt. — 1, 6 planda. — 1, 9 Omnino. — 2, 1 sq. Amodo disciplinis. — 2, 3 sq. Qui quondam dicebantur. — 2, 18 sq. cernimus uti. — 3, 7 terreat. — 3, 13 retribuentes. — 3, 19 sq. Largos adoptamus.

II.

CANTIONUM BOHEMICARUM AUCTARIUM.

Cantiones Natalitiae.

---

110. De Nativitate Domini.

1. Sonitemus voculis
Neumatum in tropulis,
Res amoenitatis
Madefacto vellere
Stellam signat parere
Solem claritatis.

2. Vis hebescit physicae,
Partus hic mirifice
Flaminis adflatu
Sine viri semine
Pura fit de virgine
Salvo caelibatu.

3. Taciturus logice
Mirans prolis deicae
Partulum sincerum,
Cuncta qui disposuit,
Sic potens sic voluit,
Sic dans esse verum.

4. Assueri coniugio
Genus a supplicio,
Hesther, exemisti,
Dum pro Vasthi tumida
Veste regis fulgida
Sponso placuisti.

5. Benignis precatibus
Veniam reatibus,
Virgo, deprecare,
Audit namque protinus
. . . .
. . . .

6. Regis nec praesentia,
Virgo mater, filia,
Horre peccatores,
Sine quibus filio
Tanto puerperio
Nunquam digna fores.

7. A decreto deico
Carcere de Lymbico
Si non redimendi
Hi fuissent pretio,
Nulla tibi ratio
Natum pariendi.

8. Benedicta filio,
Rosa iuncta lilio
Iam es, o aurora,
Coram mundi principe
Vota nostra suscipe,
Gratiam implora.

9. Ad matris benigniter,
Rex o summe, iugiter
Vide supplicamen,
Salva matris servulos,
Cleros atque populos
Tergendo peccamen.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 2, 6 Salvato. — 3, 6 Si das esse. — 6, 3 Non horre.

111. De Nativitate Domini.

1. Verbum patris mundo fulsit
Uterum per virginis,
Mentem cuius non oppressit
Sarcina peccaminis.

2. Praesagium prophetarum
In hac die panditur,
Et figura paginarum
Novo partu solvitur.

3. En, secretum Isaiae
Propalatur hodie,
Porta clausa Ezechiel
Reseratur festine.

4. Iamque Gedeonis vellus
In area maduit,
Rubus quondam incombustus
Fructum vitae protulit.

5. Iam captivus liberatur,
Zabulon conteritur,
Vita datur, mors fugatur,
Deus homo nascitur.

6. O quam stupenda natio!
Parit virgo filium,
Haesitat stupens ratio
Infantis exordium.

7. Intellectus discurrendo
Syllogizans frustratur
Causam prolis inquirendo,
Quomodo humanatur.

8. Sed claudicat hic natura,
Ratio confunditur,
Nam est mira genitura,
Pneumate disponitur.

R. O beata progenies,
Dulci cum puerpera
Ab aerumnis te laudantes
Leva super aethera.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. **Mus.** Bohem. XIII A 2. — 1, 4 peccaminum. — R° steht hinter Str. 1.

112. De Nativitate Domini.

1. Salvator iam illuxit,
Mundi principem destruxit,
Pastoribus dans gaudium
Reclinavit praesaepium.

2. O mira humanitas,
Quod virginalis castitas
Semper illaesa exstitit,
Ex qua Deus prodiit!

3. Salutemus hunc natum,
Immolatum per ministrum
Generis Levitici,
Quod non credunt schismatici.

4. Omnes ergo plaudentes,
Patrem Deum venerantes,
Qui nos clarificavit
Et filium condonavit.

5. Mons hic manet illaesus,
De quo Christus lapis caesus,
Nobis est condonatus
Et pro nobis immolatus.

6. Sacra haec mysteria
Nos perducant ad gaudia,
Ubi pax et gloria
Per infinita saecula.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. **Mus.** Bohem. XIII A 2. — 1, 4 Declinavit.

113. De Nativitate Domini.

1. Succinamus vocum harmonia
Laudis sonorosae eulogia
Christi natalia
Exsultantes venerabilia.

2. Qui de throno gloriae polorum
Caeli dono aulae puellaris
Invisit conclave
Salutando Gabrielis ore.

3. Hunc enixa virgo egregia,
Procreata stirpe ex regia,
Turba prophetica
Quam praedixit laude hymnidica.

4. Est facturus omnipotens mirum,
Circumdabit puerpera virum,
Gemma mulierum
Germinabit antiquum dierum.

5. Portam clausam cernit Ezechiel,
Saxum ruptum propheta Daniel
Abs manu fragili,
Signans ortum virginis filii.

6. Iam egressus thalami cubile
Reclinavit praesaepium vile,
Stricta dum fascia
Membra ligat repleta gratia.

7. Qui parentis dolens de ruina
Voluisti appetere ima,
Ut tis medicina
Restauretur gaudia ad prima.

8. Molis nostrae expia reatum,
Ut post vitae taediosum statum,
Mentis caelibatum,
Mereamur caeli incolatum.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 5, 2 prophetavit.

114. De Nativitate Domini.

1. Est de monte lapis caesus,
Fuit tamen mons illaesus,
Quo processit noster Iesus.

2. Qui de sede maiestatis
Venit ad nos ferens gratis
Nostrae onus paupertatis.

3. Quam ut daret virga Iesse,
Tempus erat et necesse,
Cum iam seges sit in messe.

4. Thronus regi praeparatur,
Arca Noe fabricatur,
Per quam mundus liberatur.

5. Caelum stillat nobis rorem,
Apis mellis dat dulcorem,
Virga Iesse gignit florem.

6. Iesu, verbum summi patris,
Per amorem tuae matris
Nos tuere a peccatis.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. A. — Cant. ms. Vissegradense saec. 15. Cod. Capit Vissegraden. s. n. (ol. V C c η) B. — 3, 3 fit in A. — 4, 3 Per quem B. — 5, 3 gignens B. — In B zum Teile als Tropus des Sanctus verwendet.

115. De Nativitate Domini.

1. En, virgo parit filium,
Iubilemus,
Rosa gignit lilium,
Exsultemus.

2. Qui prophetizatus,
Iubilemus,
Est in orbem natus,
Exsultemus.

3. Hominum naturam,
Iubilemus,
Sumpsit contra iura,
Exsultemus.

4. Golias prostratus,
Iubilemus,
Homo liberatus,
Exsultemus.

R. Natum sine Patre,
Filium cum matre
Collaudemus.

Rozenplut, Kancyonál 1601, p. 78.

116. De Nativitate Domini.

1. Nobis est natus hodie
De pura virgine
Rex victoriae,

2. Cui sol, luna et terra
Et omnia sidera
Vernant per tempora.

3. Ideo nos terrigenae
Laudemus hodie
Regem potentiae.

4. Ob hoc nunc pangamus ei
Omnes et singuli
Cum voce chorali.

5. Laudemus nostrum Dominum,
Mariae filium,
Regem humilium,

6. Ut dentur nobis praemia
Magnaque gaudia
In caeli curia.

7. Salus illi et gloria
Atque victoria
Per cuncta saecula.

Rozenplut, Kancyonál 1601, p. 80. — 1, 3 fehlt eine Silbe; 2, 2 ist eine überschüssig.

Cantiones Paschales.

117. In Resurrectione Domini.

1. Phoebus ecclipsi tumuli
Restringens umbram saeculi,
Pridem neci subiectus,

Refulsit surgens hodie,
Per quem perennis gloriae
Spe homo est refectus.

R⁰ Alleluia laetitiae
Christo, soli iustitiae!

2. De morte surgens grabato,
Qui hominem in sabbato,
Totum mundum salvavit;

Mortem morte propterea
Devicit et tartarea
Claustra praecipitavit.

R⁰ Alleluia laetitiae
Christo, soli iustitiae!

3. Captivos, quos dilexerat,
De limbo patres vexerat
Ad agmina polorum;

Plutonis posse destruit
Et vitae sedem construit
Credentum populorum.

R⁰ Alleluia laetitiae
Christo, soli iustitiae!

4. O Iesu, qui conglutinas
Et in statera trutinas
Totius orbis molem,

Laus, honor cum victoria
Sit tibi, virtus, gloria,
Qui manes ante solem.

R⁰ Alleluia laetitiae
Christo, soli iustitiae!

5. In hoc paschali gaudio
Benedicamus Domino
Discantu cum tenore;

Laudetur sancta trinitas,
Deo dicamus gratias
Mente simul et ore.

R⁰ Alleluia laetitiae
Christo, soli iustitiae!

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — R⁰ steht hinter 1, 3. — Vor 5, 1 noch folgende, jedenfalls nicht dorthingehörige Zeilen:

Cum patre sed ingenito
Et spiritu nec genito,
Sed tantum procedenti.

118. In Resurrectione Domini.

1. Mortis, en, cum gloria
Victor mortis revixit,
Hostis posse victoria
Desolando vinxit.

2. Alacris lux oritur
Festa triumpho tali,
Quo mire decus promitur
Lucta palaestrali.

3. Retexit caliginem
Noctis lustrans livore,
Mortis dum vertit ordinem
Surgens miro more.

4. Tetendit ad inferos
Patres emanicipavit,
Manubriis horticulos
Captis spoliavit.

5. It patris ad solium,
Regnet ut sine fine,
Angelorum et hominum
Stipatus agmine.

6. Neuma caeli concinunt,
Patres laetificantur,
Colles, montes exsiliunt,
Una gratulantur.

7. Veris fer praesidia
Desuper, Iesu, cunctis,
Nobis et in Bohemia
Lege tua functis,

8. Surgentes ut colere
Pascha possimus digne,
Corde, ore et opere
Animo benigne.

R° Canentes Alleluia
Laudes da resonemus,
Nos te duce gens libera
Tecum conregnemus.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Mus. Bohem. XIII A 2. — Akrostichon: Martinus.

119. In Resurrectione Domini.

1. Fortis, ecce, leo ille,
Christus surrexit hodie
Carmine laetitiae.

2. Quem designat in figuris
Clarus David, manu fortis,
Carmine laetitiae.

3. Iam armatus in atrio
Spoliatur cum gaudio
Tollens capta spolia.

4. Nam captivos liberavit,
Israel Aegypto pavit,
Psallat vox laetitia.

5. Hic est Samson vere fortis,
Qui abstulit portas mortis,
Sonet vox laetitia.

6. Velut Samgar hic robustus
Necat vomere sexcentos
Divina potentia.

7. In hoc paschali gaudio
Christo, victori strenuo,
Benedicamus Domino.

8. Laudetur sancta trinitas,
Gloriosa divinitas
Laetabundo carmine.

Rozenplut, Kancyonál 1601, p. 238 sq.

120. In Ascensione Domini.

1. Constat aetheris Iesum sedilibus iam residere,
Viris Gallilaeis ipsum cernentibus, cum assistere.

2. Testes angelici, semper veridici, sic profitentes:
Iterum veniet, qui mundum possidet; este gaudentes!

3. Pueri, canite, denuo vivite absque fermento,
Stabiles. faciat, qui suos satiat vitae sacramento.

R° Per semitonia haec festivalia non ore nodoso
Chorus, Alleluia, canat per omnia corde iocoso.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — R° steht hinter 1, 1; 3, 2 und R°, 1 fehlerhaft.

121. In Pentecoste.

1. Spiritum misit hodie
Ab aethere rex gloriae.

2. Huic melos laetitiae
Plaudat decus harmoniae.

3. Ut flamen sancti spiritus
Succendat corda caelitus,

4. Foris atque interius
Expurget nostrum facinus.

5. Gavisi sunt discipuli
Orantes corde humili.

6. Gaudium nobis attulit,
Evidenter quod patuit.

7. Dies laeta intepuit,
Sol clarius resplenduit.

8. Concinamus corde laeto
Viventes absque fermento.

9. Angelorum altissimo
Benedicamus Domino.

10. Laudetur sancta trinitas,
Deo dicamus gratias.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2.

122. De sanctissima Trinitate.

1. Deum trinum adoremus,
Tres in una collaudemus
Personas essentia;
Hae personae personali
Distinguuntur, non locali
A se differentia.
Quamvis sunt tres, non sunt tria,
Quarum simplex est usia,
Sed trina distinctio,
Quas discernunt notiones,
Non humanae rationes,
Sed vera confessio.

2. Hae personae sunt diversae,
Non diversa nec aversae
In rerum regimine,
Cum sit illis idem nosse,
Idem velle, idem posse
Pari moderamine.
Pater alter est a prole,
Proles tamquam, sol ex sole,
A patre progreditur;
Quod procedit ab utroque,
Flamen patre fiilioque
Firma fide creditur.

3. Vivum, verum
Deum confitemur
Unanimiter,
Quem trinum in personis
Et unum in esse profitemur
Laudantes alacriter.
Per patrem vitia
Nostra a nobis removentur,
Per filium gratia tribuitur,
Fides per pneuma nobis datur.
Sic fide roborati
Stemus in fide rati.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2.

123. De sanctissima Trinitate.

1. Omnipotens
Pater gentium
Factor entium,
Exsistentium,
Quem colit terra,
Tremunt tartara
Et adorant aethera,

R⁰ Gloriosus rex caelorum,
Dux angelorum,
Decus sanctorum,
Sub potestate magnus
Sedes in throno ut agnus.

2. Unigenitus
Ac illustris
Filius patris
Natusque matris,
Fortis leo
De tribu Iuda,
Victor mortis capta praeda,

R⁰ Summus rerum opifex,
Verus pontifex,
Cuius mira lex,
Sub panis materia
Designat mysteria.

3. Consolatur
Mentis intimus,
Hospes optimus
Magisterque maximus,
Increatus
Nec factus nec natus,
Spiritus paraclitus,

R⁰ Sed procedens ab utroque,
Patre filioque,
Compar utrique
Potestate,
Maiestate,
Divina aeternitate.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 1, 12 et agno.

124. De Corpore Christi.

1. Iesus Christus dum cernitur,
A veris ipse colitur,
Corde tamen purissimo
Canamus regi Domino.

2. Agmina angelorum
Astantant nunc sacerdotum
Manibus offertur [pia]
Pro fidelibus [victima].

3. Corpus Christi immolatur,
Ut a matre generatur,
Verus homo, verus Deus,
Pius liberator meus.

4. Omni bono augmentatur,
Qui te fide speculatur,
Bone Iesu, miserere
Omnium nostrum tu vere.

5. Bonis, sanis sumentibus
Est refectio mentibus,
Indigne sumentibus
Est detrimentum talibus,

6. Ut non accedant infirmi,
Imbecilles et indigni,
Ut refert apostolus,
Ille doctor egregius.

7. Sanis, bonis inquit: ite,
Salutem vestram quaerite,
Nam summum bonum Deus est,
Quod maius eo, nihil est.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — Der Einflufs des nachfolgenden Liedes auf dieses ist unverkennbar. Nach dem Akrostichon dürfen wir wohl Iacobellus von Mies für den Verfasser halten.

125. De Corpore Christi.

1. Iesus Christus, nostra salus,
Quod reclamat omnis malus,
Nobis sui memoriam
Dedit in carnis hostiam.

2. O quam sanctus panis iste!
Tu solus es, Iesu Christe,
Caro, cibus, sacramentum,
Quo nunquam maius inventum.

3. Hoc donum suavitatis
Caritasque deitatis,
Virtus et eucharistia,
Communionis gloria.

4. Ave pietatis forma,
Dei unionis norma,
In te quisque delectatur,
Qui te fide speculatur.

5. Non es panis, sed es Deus
Homo, liberator meus,
Ut in cruce pependisti
Et in carne defecisti.

6. Non augetur consecratus
Nec consumtus fit mutatus
Nec divisus in fractura
Plenus Deus in statura.

7. Esca digna angelorum,
Pietatis lux sanctorum,
Lex moderna adprobavit,
Quod antiqua prophetavit.

8. Salutare medicamen,
Peccatorum relevamen,
Pasce nos, a malis leva,
Duc post, ubi lux est aeva.

9. O quam magna tu fecisti,
Dum te, Christe, impressisti
Panis et vini specie
Obfantium in facie.

10. Caro cibus, sanguis vinum,
Est mysterium divinum,
Huic sit laus et gloria
In saeculorum saecula.

R⁰ Eia, iubilantes
Vultum attollite
Nostro creatori,
Symphoniis hymnidicis
Christum zelate.

Grad. ms. Altovadense anni 1410. Cod. Altovaden. 42. A. — Cant. ms. Vissegradense saec. 15. Cod. Capit. Vissegraden. s. n. (ol. V C ε η). B. — Orat. ms. Pollingense anni 1501. Clm. Monacen. 11922. C. — Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. D. — 1, 2 Quam C. — 3, 3 virtus est D. — 4, 1 norma BD. — 4, 2 forma BD. — 5, 1 est panis sed est BCD. — 6, 2 Inconsumens fit BD. — 8, 3 Tibi sit laus et gloria B. — 8, 4 Duc nos ubi est lux CD; per infinita saecula B. — 9, 1 Ach quam. — 9, 2 Dum te cruci impressisti D. — 9, 3 Panis, vini in speciem B; Vini et panis specie D. — 10, 1 Caro, sanguis panis, vinum D. — Str. 9 fehlt in C, 10 in BC. Dieselben scheinen auch deshalb unecht, weil mit Str. 8 das Akrostichon I o h a n n e s endet und auch dem Sinne ein Abschlufs des Liedes wahrscheinlich ist. — Verfasser des Liedes I o h a n n e s H u s. Vgl. Anal. I, 51 u. f. Das Lied steht auch in Collect. ms. Eberhardiclusanum saec. 15. Cod. Treviren. 322. Der Text ist aber so schlecht, dafs eine Heranziehung seiner Lesarten wertlos wäre; ebenso in: Orat. ms. Vallis iocosae saec. 15. Cod. Labacen. 147 mit der Aufschrift: „Carmen nobile de venerabili sacramento". Vor Str. 8 (Str. 9 und 10 fehlen) steht der Rundreim mit der Überschrift: „R e p e t i t i o I o h a n n i s". Vgl. auch Anal. I, 43 (unter 8).

126. De Corpore Christi.

1. Panis vivus typicatus
Reclusus velaminibus,
Sciscitatur designatus
Lugubraminibus,
Nunc in mundum translegatus
Fit cibus viatoribus
Et in cruce est oblatus
Pro foedis peccatoribus.

2. Iste panis, est credenti
Qui salutis hostia,
Fideliter se vescenti
Caeli pandit ostia.
Pange, exsul, typicalem
Recolendo victimam
Sancti agni, quae paschalem
Se dedit dapem optimam.

3. In figuris praesignatus
Obscuri aenigmatibus,
Iste est agnus nobis datus
In pabulum credentibus.
Iste [panis] spiritalis,
Salubriter reficiens,
Vita bonis, mors est malis,
In se non deficiens.

4. Panis, ecce, angelorum,
Non mittendus canibus,
Est factus cibus viatorum
Repromissus patribus.
Iste panis sacramentum
Novum et celeberrimum,
Quod antiquum testamentum
Terminat durissimum.

5. Tantum ergo sacramentum
   Veneremur cernui
Et antiquum testamentum
   Novo cedat ritui,
Praestet fides supplementum
   Sensuum defectui,
Fides sitque firmamentum
   Aegro intellectui.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus Bohem. XIII A 2. — 2, 2 que. — 2, 7 agnique.

Cantiones Partheniae.

---

127. De beata Maria V.

1. Depromamus iubilose
Melos, pangamus cordose
Virgini gloriosae.

2. Aaron tu florens virgula,
Ex te sine macula
Carmen vitae prodiit.

3. Verbi Dei manens cella,
Regem regum interpella,
Salvet nos ut a procella.

4. Hymnizet cohors caelica
Sonora voce mellica
Virgini pia cantica.

5. Pelle culpas, o Maria,
Per te nobis detur via
Ad aeterna gaudia,

6. Ut ad caelos sic intremus,
Gratulemur et regnemus
Sedibus in caelestibus.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2.

128. De beata Maria V.

1. Divo fragrans numine.
   Maria dulcoris
Congaudet in culmine
   Angelicis choris;
Ave, virguncula,
Maria pia.

2. Radiis solaribus
   Undique amicta,
Stellis luminaribus
   In connexo picta,
Ingenti gaudio
Maria pia.

3. Honor est per filium,
   Tu dignum rapuisti
Singulare lilium,
   Quia genuisti
Ornata monilibus,
Maria pia.

4. Vale, virgo virginum,
   Ab angelis sumpta,
Mediatrix hominum,
   Tu sola innupta,
Charismatum munere,
Maria pia.

5. Almo quem tu ubere
Lactasti in solo,
Tecum regnat libere
Rutilo in polo,
O beatissima
Maria pia.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 3, 4 Quae genuisti.

129. De beata Maria V.

1. Gratulentur
musici, carminis
Prorumpant voces
in laudem virginis
Mariae gloriosae,
Sine spineto
florentis rosae,
Servans caelibatum
Orbi quae profudit natum.

2. Ex figuris
divinis claruit,
Dum rubus arsit
nec virens aruit,
Quo, virgo, praesignaris,
Partu producto
non temeraris;
Donum singulare!
Exstas mater sine mare.

3. Ortus clausus
germinas lilium,
Te fons signatus
rigans exsilium,
Te thronus Salomonis,
Vellus praesignat
te Gedeonis,
Flos florum, Maria,
Tu porta regis pervia.

4. Regis regum
genetrix humilis,
. . . .
. . . .
Prae cunctis es electa,
Mater honoris,
virgo, effecta,
Felix puerpera,
Lactans regentem aethera.

5. Gloriosam
te poli agmina,
Vatum beatam
collaudant famina,
Laudant et Evae nati,
Per filium
tuum reparati,
Te dignam laudibus
Concinunt omnes plausibus.

6. Iuncta tuo
congaudes filio,
Orbis assumpta
iam ab exsilio,
In veste deaurata
Astas a dextris
iam coronata
Corona gloriae,
Sponsa regis victoriae.

7. Vera mater
misericordiae,
Sis adiutrix
in valle miseriae,
Placando tuum natum
Potenter de-
terge reatum
Purgare vitia
Pietatis ex gratia.

8. Summe Iesu,
matris precamine
Nobis in diro
servis examine
Placare, rex sanctorum,
Coetibus ad-
iunge beatorum
Matris per iuvamen,
Da tibi conregnem. Amen.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 3, 1 Ortus statt Hortus fordert das Akrostichon. — 3, 7 te fehlt. — 5, 5 Laudant te et. — 8, 9 conregnemus. — Akrostichon: Georgius.

130. De beata Maria V.

1. Imperatrix egregia,
Virgo gloriosa,
Iesu Christi mater pia
Et imperiosa.

R. O dulcis Maria,
Interventrix dia,
Lux, serena flebiles,
Refove nos debiles,
Advocata pia.

2. Ave, plena tu gratiae,
Salus humanitatis,
Tu sceptrum regis gloriae,
Arca deitatis,

R. Fac nos esse mites
Semper et humiles,
Potestas summi Dei,
Miserorum sancta spes,
Iunge nos, ubi tu es.

3. Memento nostri, quaesumus,
Praeelecta, sancta,
Ut tuus primogenitus
Parcat nostra peccata,

R° O virgo virginum,
Exora Dominum,
Ut nos tuis precibus
Locans in caelestibus
Regni det solium.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2.

131. De beata Maria V.

1. Iam praestolantes gloriam,
Victoriam,
Surgite,
Clara dies illuxit,
Atram noctem destruxit,
Et nebula propellitur
Et umbra terrestris.

2. Nam mystice quem ceperit,
Hunc peperit
Maria,
Caelorum verum lumen,
En, pneumatis per numen,
Cui dixit Gabriel
Angelus caelestis:

3. O virgo venerabilis,
Laudabilis
Regina,
De stirpe David orta,
Tu vera caeli porta
Cunctis te laudantibus
Precibus praecelsis.

4. Trinitatis triclinium,
Tu filium
Vestisti
Patri [Deo] oboediens,
Paraclito consentiens;
Huic sit laus et gloria
Per aeterna saecula.

R° Ave, ave, gratia plena,
Dominus tecum,
Concipies et paries
Verbum patris altissimi;
Et verbum caro factum est,
Nobiscum est
Et manet in aeternum.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 3, 5 veri caeli. — R° steht hinter Str. 1.

132. De beata Maria V.

1. Iesu dulcis mater bona,
Mundi salus et patrona
Supernorum civium,

2. Ad te flentes suspiramus,
Te gementes invocamus
Evae proles misera.

3. Regina tu pietatis
Et totius sanctitatis
Flumen indeficiens,

4. O Maria, tu benigna
Christi consors atque digna,
Votis nostris adnue.

5. Spes reorum es, Maria,
Redemptoris mater pia,
Electorum gloria,

6. Leti finis, vitae via,
Tibi triplex ierarchia
Digna dat praeconia.

7. Ave, gemma pretiosa,
Supra solem speciosa,
Virginale gaudium,

8. Virga Iesse tu florida,
Stella semper praefulgida,
Sidus verae lucis.

9. Statum nostrae paupertatis
Vultu tuae maiestatis
Clementer considera.

10. Pacem confer sempiternam
Et ad lucem nos aeternam
Transfer post exsilium.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — Str. 3 steht als R° hinter Str. 1; das Akrostichon Iaroslaus weist ihr indes ihren Platz als Str. 4 an.

133. De beata Maria V.

1. Iesu mater, deica
Virginum *Maria*
O curatrix, medica
Hominum *Maria*.

2. O de Deo genita
Genetrix *Maria*,
O decus angelicum,
Gaudium *Maria*.

3. Haec divina *gratia*
Mire procuravit,
Te virtutum *gratia*
Privilegiavit.

4. Ave, ventrem *gratia*
Prole fecundavit,
Cuius mira *gratia*
Damnatos sanavit.

5. Nam *plena* munditiae
Cella puritatis,
O *plena* laetitiae
Porta pietatis!

6. Nam in ventris alvulo
Requievit *tecum*,
Iacens in praesaepio
Colludebat *tecum*.

7. Et prius in stabulo
Laborabat *tecum*,
Nunc sedens in solio
Gratulatur *tecum*.

8. Solam iam prae ceteris
Dominus dilexit,
Ultra summos angelos
Dominus te vexit.

9. Decoris te pallio
Dominus contexit,
Et dulcoris oculo
Dominus respexit.

10. Et benedicto Domino
Gaudens *benedicta*,
Nam Maria nomine
Tu es *benedicta*.

11. Tui fructus praemia
Da participare,
Amen dicat populus
Cum devotione.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 4, 1 ventrem tuum; gratia fehlt. — 8, 1 Sola. — Das Lied ist unvollständig; dies zeigt einmal die Glosse über das A v e M a r i a, anderseits das Akrostichon „I o h a n n e s d e . . .“

134. De beata Maria V.

1. Rosa, rosarum primula,
Consurgens ut aurora,
Immunis omni rimula
Noe salutis prora.

R° Davidis ala . . . .
Clangens et sonora,
Dulcor in aure Domini,
Virgo, pro nobis ora.

2. Omnis dos Abigail,
Iudith, Esther formosa,
Maria, sponsa pervigil,
Stirps Iesse fructuosa.

3. In tribus, virgo, tertium
Tu mundo peperisti,
Nos perduc in Cistertium
Lotos cruore Christi.

Grad. ms. Pragense anni 1473. Cod. Mus. Bohem. XII A 1. — R°, 2 et fehlt.

135. De beata Maria V.

1. Felici amatrici
Christique genetrici
Dulci sono resonemus,
Decet symphonizare
Virginem et laudare
Pro morum virtute.

2. Te Deus genetricem
Et nos te adiutricem
Egentium censemus.
Belial te spernente
Dominoque cernente
Servata es a fomite.

3. Tu virginum speculum,
Evellens hostis iaculum
Tu cum virtutibus.
Exhinc post statum gratiae
Assumpsit locum gloriae
Regnans in caelestibus.

4. Christicolae nos lasse
Precamur, ut non casse
Roges pro venia,
Ut tua per suffragia
Relaxentur vitia.
Et placetur Dominus.

R° O norma virginum.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1612. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — Eine primitive Umarbeitung der Cantio *Felici peccatrici*, Anal. I, 108. Das Versmaſs ist von dem Umdichter des öftern verderbt; der Rundreim offenbar unvollständig.

136. De beata Maria V.

1. Dies iam laetitiae,
Salutisque fiduciae,
In qua processit hodie
De stella sol iustitiae.

2. Servi sumens formulam,
Plastorum quoque normulam,
Per vatum praesagia
Mundi tollit contagia.

3. Sanctissima, te poscimus
Supplicibus nunc vocibus,
Adveni, dulcis domina,
Dele nostra peccamina.

4. Pro nobis ora filium,
Rosa, candens lilium,
Absterge nostra vitia,
Imple nos laetitia.

5. Per tuum, virgo, filium,
Per patrem, per paraclitum
Assis praesens ad obitum,
Da felicem exitum.

6. Maria, mater gratiae,
Mater misericordiae,
Tu nos ab hoste protege,
In hora mortis suscipe.

7. Maria, virgo virginum,
Deposce nobis omnium
Remissionem criminum
Tuum placando filium.

8. Gloria tibi, Domine,
Qui natus es de virgine,
Cum patre et sancto spiritu
In sempiterna saecula.

R. Aaron virga florida
Casta virgo fecunda,
Thronus veri Salomonis
Et vellus iusti Gedeonis.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. —

137. De beata Maria V.

1. Virgo nobilis,
Genetrix dia
Et amabilis,
Virgo Maria.

2. Summus te pater
Ab exordio,
Ut esses mater
Suo filio,

3. Dignam elegit;
Qui caelos regit,
Te adamavit
Ac illustravit.

4. Nuntium misit,
Cui commisit:
Haec arcana fer
Et cuncta refer.

5. Habitaculum
Archangelus it
Et oraculum
Dei aperit.

6. Ave, Maria,
Angelus dixit,
Plena gratia,
Et post detexit:

7. Paries natum,
Quem chori vatum
Praecinuere,
Adoravere.

8. Ex tuo alvo
Pudore salvo
Procedet natus
Desideratus.

9. Virgo turbatur
Archangelico
Et admiratur
In eloquio.

10. Virum non nosco,
Ait Maria,
Materque posco
Effici dia.

11. Noli timere,
Virgo sacrata,
Haec tibi ferre
Veni secreta.

12. Numen paternum
Te obumbrabit,
Pneuma supernum
Te adornabit.

13. Verbis secunda;
En, altissimi
Fies fecunda
Mater filii.

14. Velis credere,
Mitis puella,
In tua vere
Sacrata cella

15. Gigas armari,
Carne togari
Vult, oprimere
Hostem, sternere,

16. Cuncta spolia
Illi rapere
Et ad lilia
Patris transferre.

17. Hunc tuum natum
Vocabis Iesum,
Post immolatum
Videbis caesum.

18. En, Elisabeth,
Tua cognata,
Cum Deus iubet,
[Est] impraegnata.

19. Ecce, humilis
Dei ancilla;
Ea, quae dicis,
Fiant in illa.

20. Stupet natura,
Dum sua iura,
Puella pura,
In te franguntur.

21. O mater Dei
Felicissima,
Sis memor mei
Die ultima.

22. Spes mortalium
Prima post Deum,
Nobis filium
Fac propitium.

23. Virtutum cella
Fragrantissima,
Propinans mella
Suavissima,

24. Maria, stella
Serenissima,
Educ, ancilla,
Profundissima.

25. Quibus oriris,
Non naufragantur,
Fluctus aequoris
Non adversantur.

26. Splendens aurora,
Solis praevia,
Pro nobis ora,
Dulcis Maria.

27. Iericho rosa,
Palma in Cades,
Tu gratiosa,
Cui vis, ades.

28. Caeli fenestra,
Inferni castra
Da evitare
Ducens ad astra.

29. Vera patrona
Christianorum,
Pia matrona
Desolatorum,

30. Audi canentes,
O piissima,
Cura languentes,
Clementissima.

31. Pestem removens
Praebe vivere,
Post letum fovens
Summo aethere.

32. Aevum solamen,
Tuum iuvamen,
Sacrum det flamen,
Canamus Amen.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 17, 2 Vocabis eum. — 25, 4 Non aquasantur. — 31, 3 Post locum.

138. De beata Maria V.

1. Vigilanter melodum
Nymphae harmonizent,
Hymnidice phonicum
Matri modulizent,

2. Corde ovans cleri coetus
Carmen ructuando,
Ore tonans, mente laetus
Melos reboando.

3. Castissimam Assuerus
Hesther collocavit,
Vasthi spernens sceptro regni
Iure trabeavit.

4. Te architam Salomon
Dextris sociavit,
Venustate praecellentem
Laude adornavit.

5. Orphanorum lugubres
Laudant matrem voces,
Regi regum celebres
Per te mittunt preces,

6. Adiutricem exspectantes
Divam abs repulsa,
Redemit quos, ut salventur
Morte saeva pulsa.

7. Interventu caelibis
Matris, Iesu, salva
Hanc catervam deposcentem
Tua tecum regna.

8. Nymphularum reginam
Cohors interpella,
Consequaris protectricem
Euntem in regna.

R. Magnificans assistricem
Regis theotocos,
Humanitus alitricem
Summi venerando.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 1, 3 sq. und 2, 1 sq. vertauscht. — 1, 4 modulizet. — 2, 2 ructuantes. — 5, 3 sq. und 6, 1 sq. vertauscht. — 6, 2 Diva. — R° steht hinter Str. 1.

139. De beata Maria V.

1. Superni iubar aetheris
Praefiguratam veteris
Mundo detegit scripturam
Laudando Mariam piam.

2. Aspectu solis rutilans,
Salutis tempus nuntians
In orbe divo iam legi
Summo quoque Christo regi.

3. Nam chaos necis pellitur,
Caelestis vita redditur,
Hic sumus nunc exstantes
Ac praecelsum venerantes.

4. Praefulgens natus cernitur,
A sinu patris mittitur,
Paternalique dulcore
Iubilo canamus ore.

5. Hebescit sensus logicae,
Stupescit cursus physicae,
Obmutescunt cunctae artes
Ac philosophicae partes.

6. Dum virgo carens semine
Sacroque gignit germine
Caelique terrae rectorem,
Maris quoque dominatorem.

7. Aurora fulgentissima
Stellaque praepurissima
Subventrixque miserorum,
Consolatrix oppressorum.

8. Benigna, placa filium,
Ut nobis post exsilium
Donet regna introire,
Tandem chorum angelorum.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 3, 3 fehlt eine Silbe.

140. De beata Maria V.

1. Salve, mitis virguncula,
Tu trinitatis cellula,
Maria beatissima,
Virtuosa Annae nata,
In mysticis typicata
Figuris, aenigmatibus,

R. Nascentis Christi clementia
Illa, quam prodit Sibylla
Sollemni vaticinio.

2. Ierusalem filia,
Tu optima consilia
Dans veniam quaerenti,
Tu clavis es Davidica,
Tu es serpentis pertica,
Percussus qua revixit;

R. Realis est arca illa,
Ne Charybdis nos vel Scylla
Obruat in diluvio.

3. Amicta sole, luce plena,
Quam cum prole duodena
Te circumtendunt sidera,
Medicinalis camphora,
Tu es farinae amphora,
Tu olei lechytus.

R. Mystica tu metaphora,
Tu repetens anaphora,
Qua sermo fit politus.

4. Lux omnium pulcherrima,
Tu fama celeberrima,
Gens praerogat modesta,
Urna tu quoque aurea,
Tu tabula lapidea
Dans decem iussa genti.

R. Dotata mille sortibus
Et grata prae consortibus,
Te spiritus ignivit.

5. Memento nostri oneris,
Nos Abrahae ut generis
Fiamus coheredes,
Implora tuum filium,
Ut det nobis auxilium,
Tu honor trinitatis,

R. Laetemur ut in aetheris,
Sanctorum quae prae ceteris
Nostra es advocatrix.

6. Legalis es coniugii,
Vitalis es refugii
Fidelis advocata,
Arca tu es aetherea,
Tu, virgo, virga fumea
Aromate pigmenti

R. Et humilis [ancillula],
Tu es in nostra terrula
Vox turturis audita.

7. Sponsa tu praebens oscula,
Tu deitatis cartula
Sigillo communita,
Amica fidei tutrix,
Peccatorum es adiutrix
Et salus in periculis,

R. Regalis es virga Iesse,
Laborantum falx in messe
Mortis in articulo.

8. Armatura tu fortium,
Insultibus cohortium
Resistens alienis,
Vatum tu es oraculum,
Tu fidei signaculum,
Quo Deus subarrhavit,

R. Nos gratia rorifluos
Et famulos rege tuos,
Virguncula Maria.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 1, 8 Illam quam. — 2, 5 portica. — 3, 9 Que sermo sit. — 7, 8 Laborantium. — 8, 4 es fehlt.

141. De beata Maria V.

1. Salve, deitatis cella,
Virgo virginum,
Maria, nostra consolatrix;

Salve, de radice Iesse,
Noster chorus optat adesse
Orphanorum adiutricem.

R. Ex Davidis progenie,
Mater misericordiae,
Tu nos ab hoste protege.

2. Salve, vas deitatis,
Cubile trinitatis,
Placa tuum filium;

Salve, virgo virginum,
Deposce nobis omnium
Remissionem criminum.

R. Ex te nascitur verus
Iesus Christus parvulus,
O virgo sacrata.

3. Salve, mater Maria,
Tuo nos concilia
Regi, regum filia;

Salve, virgo singularis,
Serva nos a peccatis
Rogans tuum filium.

R. Salve, regina diva,
Suscipe haec carmina,
O virgo beata.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2.

142. De beata Maria V.

1. Salve, lux fidelium,
Lucens in aurora,
Quae es supra lilium
Pulchra et decora.

2. Nostra spes, fidelium
Vitae reparatrix,
Est et erit hodie
Mater virginalis.

3. Suspiramus fletibus
Nostris pro peccatis
Et nostris criminibus
Viliter patratis.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 3, 3 nostris gemitibus.

143. De beata Maria V.

1. Mater altissimi regis,
Tu humani altrix gregis,
Advocata potissima
In hora mortis ultima.

2. Amore matris filius
Placabitur facilius,
Ergo regnans cum natulo
Sis assistrix pro populo.

3. Regina caeli diceris
Sanctissima prae ceteris,
Spes prima tu post filium
Nostrum, servorum vilium.

4. Tu Hesther, salus Iudaei,
Ingementis Mardochaei,
Assuero regi placida
Astans in veste fulgida.

5. Habes accessum, o homo,
Coram sedente in throno,
Si monstrat mater ubera
Nato, is patri vulnera.

6. Accede, securus esto,
Sunt interventores praesto
Christus cum sanctis omnibus,
Regina cum virginibus.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. — 5, 3 Si fehlt. — Akrostichon: Martha; wohl nicht die Verfasserin, sondern eine dem Dichter irgendwie nahestehende Persönlichkeit, der er seine Dichtung zueignen wollte.

144. De beata Maria V.

1. Imperatrix gloriosa,
Mater gratiosa,
Mitis et serena,
Dona fer amoena,
Dulcedine plena.

2. Radix vera salutaris,
Clara stella maris,
Virgo singularis,
Miro modo paris,
Nato non gravaris.

3. Tu flos florum, fons hortorum,
Tu zelatrix morum,
Mater orphanorum,
Fugatrix dolorum,
Pudoris lilium.

4. Superas solem splendore
Lunamque decore,
Virgineo flore
Caelestique rore,
Repleta pudore.

5. Ave, templum deitatis,
Splendor claritatis,
Vas sinceritatis,
Decus sanctitatis,
Nympha bonitatis.

6. Nobis confer nunc solamen
Christi per iuvamen,
Ne nobis noceat
Iudicis examen;
Depromemus Amen.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 2, 1 vera salvatoris. — 4, 1 Tu superas.

145. De beata Maria V.

1. Ave, pura tu puella,
Dominantis domicella,
Cuius tuto sub mantello
Nullus timor est misello,
Sed timido latibulum.

2. Nulla inventa similis
Est in milibus feminis,
Gestans Christum in gremio
Et pariens cum gaudio
Mundi salvatorem.

3. Dilecta nunc gaude mea,
Cuius vadunt in chorea
Omnes tui spiritales
Sponsi, tui curiales,
Qui tuum cantant canticum.

4. Regina caeli exsulta,
Auro, gemmis bene fulta,
Ad te nostra mens suspirat,
Qui te amat, non delirat,
O amor, o amoenitas!

5. Electa, candens facies,
Caeli transscendens acies,
Dignare nos erigere,
Faciens tu diligere
Sortem beatorum.

6. Arbor praepulchra floribus,
Te fructus suavissimus
Subintrans ventris clausulam
Onustat castissimam
Cellam pigmentariam.

7. Salve, salutis facies,
Centena mille per vices,
Fac mundum nos despicere,
Tecum nos semper vivere,
O nutrix egenorum.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 2, 2 Est in milibus in femineis.

146. De beata Maria V.

1. Cantemus laudes virgini
Cuncti, senes et parvuli,
Haec est rosa floridior
Lilioque candidior.

2. Rident namque caeli ei
Vocantque matrem spei,
Et, si dicas Ave ei,
Cedunt daemones rei.

3. Illam nam Bernardus inquit,
Non dubites haec, fore sic,
Haec est pia advocata
Tutrixque praeparata.

4. Sola spes haec miserorum,
Quam opifex, rex caelorum,
Super choros angelorum
Locavit in solium.

5. O advocatrix benigna,
Rogamus, tu nos assigna
Dominatori cunctorum
In vitamque beatorum.

6. Speciosa o virgula,
Quae excedis amygdala,
Gena tua rubens, clara
Pulchriorque purpura.

7. Teque per advocatricem,
Sanctam quoque genetricem
Adiungamur nato pio
In caelesti collegio.

8. Omnes ergo assurgamus
Et laudes nunc prorumpamus
Christi genetrici dignae
Carmen per insigne.

9. Mater misericordiae,
Poenis Orci nos erue,
Ne labamur perpetue
Ex hac valle miseriae.

10. Virginitatis zelatrix,
Lapsus nostri reparatrix,
Culpam Adae tu tegisti,
Christum cum genuisti.

11. Sanctissima, deprecare,
Coetum cleri collocare
Velisque in sideribus
Solutis tunc doloribus.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 9, 2 A poenis. — 9, 3 labemur. — 10, 2 Lapsi. — 10, 3 tu texisti.

147. In Visitatione BMV.

1. Abit virgo in montana
Concrepando mente sana,
Elisabeth exsultavit,
Quam tunc Maria salutavit
Visitando gravidam.

2. Illa illam amplexatur,
Miles hero famulatur,
Dum praesens sit convenire,
Se matres sanctas sic ambire,
Senem mulcet pavidam.

3. Chorus noster dicat Amen
Collaudando sacrum flamen,
Quod utramque visitavit,
Divino igne inflammavit
Mariam et cognatam.

4. Alleluia decantemus,
Florescentem collaudemus,
Quae protulit sanctum florem
Iustis ac sanctis in honorem,
Matrem atque filiam.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 2, 2 Miles heres. — 4, 2 decantemus.

148. In Assumptione BMV.

1. Quae est ista, quae ascendit?
Quod vult ipsa? quo protendit
Gressus suos ponere?
Haec est rubus inflammatus,
Rore cubus elevatus
Moysi sub onere.

2. Haec est vellus humefactum,
Rore pellis de intactum
Gedeonis munere;
Haec vult caelum transmeare,
Orci velum depraedare
Supplicatus fenore.

3. Haec est mater Iesu Christi,
Suum munus adipisci
Venit [haec] speciosa,
Quam assumit angelorum
Rector, tector miserorum,
Turba cum iubilosa.

4. Haec est rubus inflammatus,
Per quem it discalceatus
Moyses electus,
Hunc inflammat numen sanctum,
Et conclamat eum tantum
Crimine detectus.

5. Haec ad Deum vult meare,
Qui eam vult coronare
[Honore et gloria]
Qua praecincta fulget iustis
Lumen praesidis adustis,
Qui degent iustitia.

R° Ergo pro nobis ora
Venerabilis
Et amabilis
Christum virgo Maria.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 1, 5 sq. unverständlich. — 1, 6 sub honore. — 2, 2 intacto. — 4, 6 Crimen. — 5, 3 Iustitia. — 5, 6 iustitiae. — 5, 4 Quia.

149. In Assumptione BMV.

1. Praelustri elucentia
Titani redimiris,
Virtutum sic fragrantia
Dulciflue fulciris.

2. Super choros angelorum
Maria exaltata,
Arcem muri vitiorum
Nostrorum rue grata.

3. Maria, flos munditiae
Et castitatis norma
Fugatrixque malitiae,
Tu deitatis forma.

4. Caelicis saepta turmulis
Spirituum beatorum,
Dulciter resonantibus
Neuma personorum.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — Es folgen noch die drei bekannten Hymnenstrophen: Maria, mater gratiae etc.; Maria, virgo virginum etc.; Gloria tibi, Domine etc.

Cantiones de Sanctis.

150. De Omnibus Sanctis.

1. Resonans cleri coetus
   Odas harmoniae,
   Personans visu laetus
   Carmen symphoniae,

R⁰ Concrepet cordis iubilo
   Cuncta gubernanti,
   Psallat oris modulo
   Per saecla regnanti.

2. Conditor, ens entium,
   Supplicantes audi,
   Director degentium,
   Gementes exaudi,

R⁰ Subleva laesos squalide
   Valle lacrimosa.
   Subleva lapsos valide
   Regno gaudiorum.

3. Nymphula speciosa,
   Regina caelorum,
   Virgula gemmulosa,
   Mater orphanorum,

R⁰ Cohortem plebis respice
   Sexus promiscui,
   Sortem vitae divide,
   Status perpetui.

4. Ordines hierarchici
   Omnes electorum,
   Incliti domestici
   Cives beatorum,

R⁰ Iungamur vestris precibus
   Regi supernorum,
   Orbi facti sedibus
   Taetris [tar]tarorum.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 1, 6 Cuncti. — 2, 8 Regni; der Reim verderbt; lies Urbe gaudiosa oder dgl. — 4, 5 Iungar. — 4, 7 Orbus factus.

151. De Omnibus Sanctis.

1. In hoc sacro sollemnio
   Anni versante circulo
   Exsultemus et laetemur
   Omnes cum tripudio.

2. Rogitantes Iesum pium
   Almae virginis filium,
   Ut de lacu miseriae
   Nos absolvat hodie.

3. O Maria, virgo dia,
   Mater et dulcis filia,
   Tu fac nobis propitium
   Tuum unigenitum.

4. Vos angeli, patriarchae,
   Vos quoque, sancti prophetae,
   Vos apostoli, martyres,
   Lucidi confessores,

5. Virgines nec non viduae,
   Vos precamur assidue,
   Ut per vestra precamina
   Luantur peccamina.

6. Omnes sancti et electi
Dominoque praedilecti,
Sollicitate Dominum
Votisque precaminum,

7. Utque per hanc miseriam
Peccati lustrans scoriam,
Mortalem tollens tunicam
Det vitam sempiternam.

R⁰ Eia, hagie,
Iesu Christe pie,
Christe, rex gloriae,
Tu riga nos,
Caelorum ros,
Virginis flos,
Salva nos.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2 — R⁰ steht hinter Str. 2.

152. De Omnibus Sanctis.

1. Omnium sanctorum pia iuvamina
Ad regis polorum nos ducant culmina.

2. Prophetae, apostoli atque virgines,
Patriarchae, viduae atque martyres,

3. Deum exorate pro nobis miseris,
Omnibus succurrite in miseriis.

4. Iam iudicis summi iram nunc cernimus,
Quem multiformi crimine offendimus.

5. Omnes christicolae, iam hoc deposcite
Totiusque plebis crimen abstergite.

6. Angelica voce nacti consolamen
Omnes cum honore decantemus Amen.

Rozenplut, Kancyonál, 1601, p. 514.

153. De sancta Barbara.

1. Perennis regis nymphula,
O Barbara, nunc incola
Per sponsum tuum, ave.

2. Trabea, dextrochirio
Virtutum et virgineo
Pudore insignita.

3. Ex claro manans genere
Aetatis virgo tenerae
Praelustris margarita,

4. Reclusa turri procerum,
Cum cursum stupes siderum,
Mox nuntius caelestis

5. Vim conditoris recitat,
Ad fidem sic te incitat,
Cuius es facta testis.

6. Stridens Dioscorus furit
Pater atque diis spondet
Libare, ut promisit.

7. Tu, abra Dei tenera,
Non crucis horres genera,
Blanditias sprevisti.

8. Constanter fidem adprobas,
Deos gentiles reprobas
Honorans nomen Christi.

9. Caelestis vox, o Barbara,
Te vocat dicens: propera,
Suscipe solacium.

10. Gaudens in caelis hodie
Nos iunge regi gloriae
Post carnis exsilium.

Rozenplut, Kancyonál, 1601, p. 509. — 2, 1 Trabeo. — 8, 3 nomen Iesu.

154. De sancto Bartholomaeo.

1. O sancte Bartholomaee,
O martyr et apostole,
O amice Dei,

2. Te Astrages, rex crudelis,
Iussit percuti baculis
Pro nomine Christi,

3. Parans, ut eius idolis
Secum credas ac incolis
Huius provinciae.

4. Sed te fides promptissima
Semper traxit ad aethera
Orans pro famulis.

5. Dicens ad eos: Audite,
Deum verum adorate
Sinentes idola,

6. Ex quo et in quo omnia,
Per quem vivunt et singula
Nunc et in perpetuum.

7. Tandem excoriari
Iussit et decollari
Propter constantiam.

8. Vincens hic minas tortorum,
Simul poenas tormentorum,
Migrasti a saeculo.

9. Sit benedicta trinitas,
Sit veneranda unitas
Tua pro victoria.

10. Laus patri cum filio,
Sancto simul paraclito
Nunc et in aevum.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. A. — Rozenplut, Kancyonál, 1601, p. 500. B. — 1, 2 et fehlt B. — 1, 3 Et amice B. — 2, 1 Te fehlt B. — Str. 3 fehlt A. — 5, 3 Spernentes B. — Str. 7—10 fehlen B. — 7, 1 exscoriari A. — Rundreim O amice Dei; aufserdem hat aber A statt Str. 3 die folgenden Zeilen, die gleichfalls ein Rundreim zu sein scheinen:

Petimus te, care,
Ut velis impetrare
Peccatorum veniam.

155. De sancto Bartholomaeo.

1. Bartholomaeo beato
Decantemus singuli,
Martyrio decorato,
Senes ac iuvenculi.

R° Qui divina pietate
De bonorum honestate
Est ditatus in aetate
Absque malignitate.

2. Qui princeps exstitit soli
Natus alto genere,
Manet adhuc princeps poli,
Tectus agni vellere.

3. Hinc Indos dum convertebat
Verbo salutifero,
Daemones tunc confundebat
Facto nimis aspero.

4. Bartholomaeus beatus
Sua devota prece
Populorum incolatus
Liberavit a nece.

5. Post ut agnus coriatur
Tyrannorum manibus,
In caelis mox adunatur
Duodenis sedibus.

6. Hunc ergo iam imploremus
Venerantes hodie,
Ut post mortem collaudemus
Secum regem gloriae.

R° Pater, natus, sacrum flamen,
Det nobis hoc iubilamen,
Ut consequentes [iuvamen]
Decantemus omnes Amen.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — R°, 2 Te bonorum. — 5, 1 scoriatur.

156. De sancta Dorothea.

1. Dorothea coronata
Aureola et aurea,
Dori senatoris nata,
Bina pollens laurea.

2. Oriunda ex profunda
Senatorum prosapia,
Cuius aedes atque sedes
Fuit Cappadocia.

3. Regi poli atque soli
Exstitit ab initio
Desponsata, pro qua data
Diro est supplicio.

4. Castitatis rationem
Fers primam cum virginibus,
Capitis truncationem
Alteram cum martyribus.

5. Pretiosa martyr Christi,
De sponsi viridario
Poma, rosas direxisti
Theophilo notario.

6. Hortum rosis dulcorosis
Tu plenum cum Theophilo
Meruisti, fac, ut isti
Iungamur cum iubilo.

7. Ergo, nympha, nos, quos lympha
Abluebat baptismatis,
Fac sentire, non odire
Hortulum aromatis.

8. Ad quem sursum fac post cursum
Orbis atque exsilium
Nos creatos, expiatos
Per Mariae filium.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. A. — Rozenplut, Kancyonál, 1601, p. 510. B. — A hat nur die Strophen 1, 5 und 4, worauf noch folgende zwei:

Vos, scholares et studentes,
Huius amatores nymphae,
Doctrinarum nectar lymphae
Sitis ab hac petentes.

Hos nam iuvat, quae honorant
Ipsius natalitium,
Ut in chorum beatorum
Intrent post exsilium.

Die Strophen 4 und 5 zerstören das Akrostichon Dor[ot]hea. Vier Strophen dieses Liedes mit dem Anfange Katharina coronata (sic!) und sehr schlechtem Text stehen auch in der Trierer Handschrift 322, einem Sammelband aus Eberhardsklausen (15. Jahrh.).

157. De sancta Dorothea.

1. Dulcem caeli collaudemus
 Virginem cum agmine,
Omnes simul decantemus
 Laeto modulamine,

R⁰ Regulante chorum
 Puella nobili
 . . . .
 . . . .
 Dorothea.

2. O dulcedo pietatis,
 Rex caelorum, Domine,
Temporibus qui mutatis
 Reples terram germine,

R⁰ Hoc (in mense) Februario
Rosae dum mittuntur
 a te notario,
Puellae datae
 pro praemio.

3. Eia, virgo, martyr Dei,
 Ora Christum Dominum,
Adiutrix sis sanctae spei
 Laetum optans terminum.

R⁰ Assis in extremis
 Iesu per iuvamen,
Amovendo fortiter
 sostium examen,
 Quo laetemur.

Cant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — 2, 5 Hoc in viso Februario.

158. De ss. Iacobo et Christophoro.

1. In hac die Christophorus
Iacobusque apostolus
Pro fidei suspirio
Trucidantur martyrio.

2. Iohannes, frater Iacobi,
Alter filius tonitrui,
Dum tonant evangelium,
Corda fremunt crudelium.

3. Fratris tunc bibit calicem
Sibi desiderabilem,
Hinc iungitur altissimo;
Benedicamus Domino.

Rozenplut, Kancyonál, 1601, p. 497 sq.

159. De s. Iohanne Evangelista.

1. Iohannes virgo clarior,
Amicus Christo carior,
Apostolus electior,
Discipulis dilectior.

2. Scrutator evangelicus,
Custos virginis caelicus,
Supra pectus recubuit,
In poenis non occubuit.

3. O virgo Christi dilecte,
Nobis veniam obtine,
Dum pleno vase oleo
Mersus es coram populo.

4. Illaesus exis de eo
Adiuvante te Domino,
Manens Patmos in insula
Secreta videns in ea.

5. Christus vocavit dicendo:
Veni, dilecte, psallendo
Ad choros, quos tu vidisti,
Cum adhuc ibi mansisti.

6. O Iohannes apostole,
Nostris delictis condole,
Caelorum tenes in aula
Pandendo nobis gaudia.

7. Exora nobis gratiam,
Ut ducamur ad patriam;
Cum dilecto discipulo
Benedicamus Domino.

Rozenplut, Kancyonál, 1601, p. 498 sq.

160. De sancto Laurentio.

1. O summa spes fidelium
Sanctorumque solacium,

2. Ad te clamantes respice,
Nostras preces non despice

3. Martyris et diaconi
Interventu Laurentii,

4. Qui caecis lumen reddidit,
In te sperans hoc edidit.

5. Pro tuo pio nomine
Et thesauro ecclesiae

6. Igne sanctus comburitur,
Passus caelum ingreditur.

7. Iacens iam in craticula
Gessit miranda opera.

8. O sanctissime Laurenti,
Nos coniunge sacrae genti,

9. Ut cum sanctis gaudeamus,
Christum verum recolamus.

10. Ergo de tali gaudio
Benedicamus Domino.

Rozenplut, Kancyonál, 1601, p. 504.

161. De sancta Margareta.

1. O praeclara Margareta,
Ave, tu decus virginum,
Serto candens lilium.
Sponsa Christi gloriosa,
Caeli scandens solium,
Evelle cordis lolium.

R⁰ Salva, Christe, te laudantes,
Tibi laudes concrepantes
Cordis cum tripudio.

2. A praefecto concupita
Eius spernis munera,
Caeli fulge gloria.
Margareta, flos virtutum,
Tua per suffragia
Duc ad caeli gaudia.

R° Eia, Iesu, rex benigne,
Fac, vivamus tibi digne
Nunc et in perpetuum.

Çant. ms. Pragense (Wenceslai de Wyskytna) anni 1512. Cod. Mus. Bohem. XIII A 2. — In Str. 1 steht der Abgesang vor dem zweiten Stollen.

III.

CANTIONES SUECICAE.

Cantiones Natalitiae.

162. In Nativitate Domini.

1. Ecce, novum gaudium,
Ecce, novum mirum!
Virgo parit filium,
Quae non novit virum,
Sed ut pirus pirum.
Gleba fert papyrum,
Florens lilium.
Ecce, quod natura
Mutat sua iura!
Virgo parit pura
Dei filium.

2. Mundum Deus flebilem
Cernens in ruina,
Rosam delectabilem
Produxit de spina,
Natum de regina,
Qui est medicina,
Salus gentium.
Ecce, quod natura
Mutat sua iura!
Virgo parit pura
Dei filium.

3. Nequivit divinitas
Plus humiliari,
Nec nostra carnalitas
Magis exaltari,
Deo coaequari,
Caelo collocari
Per coniugium.
Ecce, quod natura
Mutat sua iura!
Virgo parit pura
Dei filium.

Piae Cantiones 1582 fol. B 8a. (Klemming II, 12 sq. als: „Hymnus".)

163. In Nativitate Domini.

1a. Florens iuventus virginis
Fructum salutis germinat,

1b. Qui labentis originis
Vetustatem exterminat.

2a. Dum verbum patris nascitur
Ex matre simul filia,

2b. Factumque caro pascitur
Inter pudoris lilia.

3 a. In fine virgo temporis
Membris tumescit teneris

3 b. Viro perfecti corporis
In forma nostri generis.

4 a. O patris
Mira benignitas!

4 b. O matris
Praecelsa dignitas!

5 a. Quae pro salute hominum
Caeli regem et dominum
Sacrato fovet gremio,

5 b. Quem ordines angelici
Laudant, adorant caelici
Cives in regni praemio.

6 a. O Maria,
Virgo pia,
Orta dia
Ex regia
Progenie.

6 b. Expers maris,
Deum paris,
Portus maris
Salutaris,
Spes veniae.

7 a. In cuius laude deficit
Mens, lingua, sensus, ratio,

7 b. Sed laus haec eius reficit
Caelesti nos solacio.

8 a. Quae sola
Praebens solacia

8 b. Est schola
Docens veracia.

9 a. Scientia cum artibus,
Orationis partibus
Hanc cuncta laudant grammata,

9 b. Rhethorica cum floribus
Venustisque coloribus
Ac logicae sophismata.

10 a. Dignare me
Laudare te,
O sanctissima domina,

10 b. Libro scribi
Vitae tibi
Fac devotorum nomina.

11 a. Tu trinitatis templum,
Exemplum iustitiae,
Tu renatis
Sanctitatis
Speculum.

11 b. Tu rosa sine spina
Et via munditiae,
Tu sol lustrans
Et illustrans
Saeculum.

12 a. Ductrix gregis,
Doctrix legis
Gratiae,
Patris honor,
Carmen conor
Condere.

12 b. Sis indulgens,
Clara fulgens
Facie,
Mei memor,
Culpae premor
Pondere.

13 a. Sed vitia,
Flagitia
Tu relaxare propera,

13 b. Ut Domino,
Quem nomino,
Mea grata sint opera.

14 a. Ambitio,
Traditio,
Seditio,
Dire ne vulnus sauciat,

14 b. Ora Deum
Placans eum,
Ne me reum
Inferni Styx deglutiat.

15a. Ergo, columna
Misericordiae,

15b. Pacis alumna,
Basis concordiae,

16a. Me non ob reatum
Despice,
Respice
Pietatis oculo,

16b. Virtute beatum
Effice,
Refice
Vivi fontis poculo.

17a. Mater misericordiae,

17b. Spes et salus veniae,

18a. Bonitas immensa,
Plena Dei gratia,
Me patris in mensa
Pane vitae satia.

18b. Dat pauper amicus
Carmen tibi mellicum,
Postulat mendicus
A te donum caelicum.

19a. Salva multis annis,
Sis nobis perennis
Vita, veritas, via,

19b. Ut post finem vitae
Sortiamur rite
Sempiterna bravia.

20a. Sit laus Deo patri
Natoque victoria,

20b. Per quem suae matri
Magna datur gloria.

21a. Nos amborum pneuma
Erigat,
Dirigat,
Cura regat sedula,

21b. Ut melodum neuma
Intonet,
Personet
Per aeterna saecula.

Piae Cantiones 1582 fol. C 3 a. (Klemming II, 22 ff. als „Hymnus".) — Dies Lied ist ein umgeändertes Marienlied, das sich im wesentlichen leicht herstellen läßt. — 3b, 1 Virum. — 5a, 1 Qui pro salute. — 6b, 2 Portum. — 6b, 5 Spem. — 7b, 1 Et schola. — 9a, 1 Scientiam. — 9a, 3 Hunc. — 9b, 1 Rhetoricam. — 10a, 3 Christe, nate ex domina. — 11b, 1 Tu fehlt. — 12a, 1 Ductor. — 12a, 2 Doctor. — 13b, 1 Orans. — 17a, 1 Pater misericordiae. — 19a, 1 sq. Der falsche Reim schmeckt nach dem Überarbeiter. — 21b, 1 Et melodum.

164. De Nativitate Domini.

1. Laetetur Ierusalem,
Sion plaudat filia,
Nam Christus in Bethlehem
Natus est a filia;
Pax in terra comminus,
Lux in nocte claruit,
Rex et regum Dominus
Mundo dum apparuit.

2. In caelorum sedibus
Regnat et hic cernitur,
Irrigatur fletibus,
Heu, a multis spernitur;
Ibi felicissimus
In supernis colitur,
Hic vero mitissimus
In praesaepe ponitur.

3. Exsultarunt angeli
Nato Dei filio,
Exsultemus singuli
In isto exsilio,
Nam humano generi
Salus et redemptio
Ortus salutiferi
Venit ab initio.

4. Ipse fecit hominem
Et eum paenituit
Atque fudit sanguinem
Et peccata abluit;
Pneumati paraclito
Detur laus et gloria,
Cum patri et filio
Per aeterna saecula.

R⁰ In Mariae filio
Nostra gaudet contio,
In hoc ipso parvulo
Salvatore Domino.

Piae Cantiones 1582 fol. B 3 b. (Klemming II, 31 ff. als „Hymnus".) — 1, 4 est a familia. — 2, 3 Mitigatur.

165. In Nativitate Domini.

1. Psallat scholarum contio
In hoc convivio,
Sed Mariae filio
Non sit oblivio,
Nam is dat solacia
Sua bona gratia
Studentibus in trivio.

2. Extinxit ignem sceleris
Hic dator gratiae,
Exstans fructus foederis
In orbis acie,
Per quem regnant reguli
Super orbem saeculi
Cuncti in terrae facie.

3. Totius orci saeviit
Saevi potentia,
Dum puella genuit
Dei clementia,
Mundus quidem aruit,
Sed iam virens claruit
Et eius simul entia.

4. Respexit nos diluculo,
Qui ardet fulmine,
Caritatis oculo,
A caeli culmine
Venit huc, ut solveret,
Quos aestus involveret,
Christus suo fulcimine.

5. Venite ergo lilii
Hunc florem legere,
Ut nos partus filii
Possit protegere;
Hunc omnis laicitas
Oret et clericitas,
Ut det nos secum regere.

6. Seraphin laudes concinunt
Caeli palatio,
Christo Iesu iubilent,
Quos regit ratio,
Hunc omnis deifice
Collaudet mirifice
Triplatae vitae statio.

Piae Cantiones Ecclesiasticae 1582 fol. B 5 a. (Klemming II, 45 als „Hymnus".) — 1, 3 filii. — 5, 1 Conemur ergo gegen das Akrostichon. — 5, 5 omnis felicitas. — 6, 1 Certatim laudes gegen das Akrostichon; concinent. — 6, 3 Augenscheinlich geänderter Vers. — Akrostichon: Petrus.

166. De Nativitate Domini.

1. Tempus adest gratiae
   Hoc, quod optabamus,
   Carmina laetitiae
   Devote reddamus.

2. Deus homo factus est,
   Natura mirante,
   Mundus renovatus est
   Maria praegnante.

3. Ezechielis porta
   Clausa pertransitur,
   Unde lux est orta,
   Salus invenitur.

4. Ergo nostra contio
   Psallat iam in ostro;
   Benedicat Domino,
   Salus regi nostro.

R° Gaudete, gaudete,
   Christus est natus
   Ex Maria virgine,
   Gaudete.

Piae Cantiones 1582 fol. F 2 a. (Klemming II, 28 als „Hymnus".) — 2, 4 A Christo regnante. — 4, 2 iam in lustro. — R° steht als Str. 1 an der Spitze.

167. De Nativitate Domini.

1. Personent hodie
   Voces puerulae,
   Laudantes iucunde
   Qui nobis est natus,
   Summo Deo datus
   Et de virgineo
   ventre procreatus.

2. In mundo nascitur,
   Pannis involvitur,
   Praesaepi ponitur
   Stabulo brutorum
   Rector supernorum,
   Perdidit spolia
   princeps infernorum.

3. Magi tres venerunt,
   Parvulum inquirunt,
   . . . .
   Stellulam sequendo,
   Ipsum adorando,
   Aurum, tus et murram
   ei offerendo.

4. Omnes clericuli,
   Pariter pueri
   Cantent ut angeli:
   Advenisti mundo,
   Laudes tibi fundo,
   Ideo gloria
   in excelsis Deo.

Piae Cantiones 1582 fol. B 4 a. (Klemming II, 40 sq. als „Hymnus".)

168. De Nativitate Domini.

1. De radice processerat
   Iesse virga mirifica,
   Quae mirum florem gesserat,
   Fecunda vi deifica.

2. Huius virgae mysterium
   Si sane vis percipere,
   Virginis puerperium
   Tu debes intellegere.

3. Flos Christus est in saeculo
Dans odorem veraciter
Et in caeli rosario
Coruscans aeternaliter.

4. In fructum flos convertitur
Gustando salutiferum,
Hoc est corpus, dum loquitur
Natus ante luciferum.

5. Granum, de cuius fructibus
Egens turba reficitur,
Christus pro nobis omnibus
Cadens in terra moritur.

Piae Cantiones 1582 fol. B 1 b. (Klemming II, 18 als „Hymnus".) — 1, 3 sq. nach 2, 4. — 3, 2 odorem mirificum. — 4, 3 Hoc est corpus meum dum. — 4, 4 Loquitur natus ante luciferum.

169. In Nativitate Domini.

1. Congaudeat
turba fidelium,
Virgo mater
peperit filium
In Bethlehem.

2. Ad pastores
descendit angelus,
Dicens eis:
Natus est Dominus
In Bethlehem.

3. Loquebantur
pastores invicem:
Transeamus
Ad novum hominem
In Bethlehem.

4. Ad praesaepe
stant bos et asinus,
Cognoverunt,
quod esset Dominus,
In Bethlehem.

5. In octava
dum circumciditur,
Nomen ei
Iesus imponitur
In Bethlehem.

6. Trini trino
trina dant munera,
Regi regum
sugenti ubera
In Bethlehem.

7. Collyridas
simul cum nectare
Benedicat
Christus, rex gloriae,
In Bethlehem.

Piae Cantiones 1582 fol. B 2 a. (Klemming II, 17 als „Hymnus".) — 4, 4 quis esset.

170. In Nativitate Domini.

1. Angelus emittitur,
Ave dulce promitur,
Semen Dei seritur;
Igitur
Porta caeli panditur.

2. Vim natura patitur,
Filius concipitur,
Virgo non corrumpitur;
Igitur
Porta caeli panditur.

3. Grex in nocte pascitur,
Caeli lumen funditur,
Laus in altis canitur;
Igitur
Porta caeli panditur.

4. Gaudium praedicitur,
Pax quoque promittitur,
Bonis tamen traditur;
Igitur
Porta caeli panditur.

5. Novum sidus oritur,
Mortis umbra tollitur,
Mundi salus gignitur;
Igitur
Porta caeli panditur.

6. Diligendus proditur,
Nil culpandus moritur,
Non vincendus capitur;
Igitur
Porta caeli panditur.

7. Cruci vita figitur,
Infernus destruitur,
Captivitas tollitur;
Igitur
Porta caeli panditur.

8. Adam nexu solvitur,
Mors orco deprimitur,
Caput hostis teritur;
Igitur
Porta caeli panditur.

9. Argumentis igitur
In his Christus sistitur,
Morte sic excluditur;
Igitur
Porta caeli panditur.

Piae Cantiones fol. A 7 a. (Klemming II, 12 mit der irrigen Bezeichnung „Hymnus".)

171. De Nativitate Domini.

1. A dextris Dei Dominus
Initio qui
sedet et in aevum,
Advenit nobis comminus
Hostem scabellum
ponens pedis saevum.
Ex Sion flos,
Dulcoris ros,
Virga viret amoene.

R⁰ Rosam spina parit
sanctam vere,
A qua gratiarum
fluunt venae,
Cui cor fidele
dicat bene.

2. Hic crevit et in tegimen
Nec non cunctorum
dominationem,
Caeli. terraeque regimen,
Abs labe viri
incarnationem
Cepit, ut nos
Essemus dos
Aeternitatis plene.

R⁰ Rosam spina parit
sanctam vere,
A qua gratiarum
fluunt venae,
Cui cor fidele
dicat bene.

3. Hic damna ligni reparat
Surgendo scandit
compar patri digno,
Viam salutis praeparat
Scelus ob nostrum
mori volens ligno.
Sis nobis dux,
Hostis ne trux
Orci nos iungat poenae.

4. Ut agnus insons mutuit
Coram tondente,
dixit Esaias,
Assa caro perduruit
In ligno crucis
torrido, Messias
Sic iuvet nos,
Ne Dytis os
Voret ardore plene.

Piae Cantiones 1582 fol. G 1 a. (Klemming II, 70 irrtümlich das Lied als Hymnus bezeichnend.) Vgl. Anal. XX, 104, wo ein kürzerer und sehr abweichender Text mitgeteilt ist.

172. In Nativitate Domini.

Benedicite.

1. Tres personas Trinitatis,
Unum esse deitatis,
Hunc Deum benedicite.

2. A quo subsistunt omnia,
Rerum simul essentia,
Hunc Deum benedicite.

3. Deum creantem omnia
Universorum entia,
Hunc Deum benedicite.

4. Tres in fornacis medio
Odizant cum tripudio:
Hunc Deum benedicite.

5. Et Christum Dei filium
Ac sanctum quoque spiritum
Cantantes benedicite.

6. Et nos in hoc convivio
Benedicamus Domino
Cantantes benedicite.

7. Laudetur sancta trinitas,
Deo dicamus gratias
Cantantes benedicite.

Piae Cantiones fol. H 5 a. (Klemming II, 2 als „Hymnus".) — 1, 1 Benedicite tres. — 2, 2 simul entia. — 3, 1 Beneditc Dominum creantem. — 4, 1 Sic tres in. — Das Lied ist ein s. g. Benedicite, d. h. ein Tischgebet für das gemeinschaftliche Weihnachtsmahl der clericuli.

173. De Passione Domini.

1. Iesus humani generis,
Ex membris natus teneris
Virgineis,
Factus est salvatio;
Psallat fidelis contio.

2. Ovis gaudet deperdita
Et sanitati reddita,
Vitae data,
Spreta vi pythonica
Exsulta, plebs catholica.

3. Hamum appendit caelicum,
Qui fructum tulit deicum,
Magnificum,
Vincens inferni principem,
Pendens ad crucis stipitem.

4. Aspexit nos sophia,
Exclusos ierarchia,
Mundi via,
Emisit nobis filium,
Laudemus caeli lilium.

5. Nomen Iesu gloriosum,
Verbum Dei generosum
In saeculum,
Cuius amara passio
Est mitis consolatio.

6. Nostris da, pater luminum,
Culpis fore propitium
Atque pium,
Ne terreat supplicium,
Dele peccantis vitium.

7. Emisti tuo sanguine
A Stygis nos voragine
Et scelere;
Matris piae hortamine
Flentem naturam respice.

8. Sancto sit laus paraclito,
Cum patre simul filio
Prae gaudio;
Septem dona spiritus
Nobis redde divinitus.

Piae Cantiones 1582 fol. G 4 a. (Klemming II, 81 als „Hymnus".) — 5, 2 Et verbum. — 7, 4 Patris pii hortamine, augenscheinliche. ungeschickte Änderung. Der Vater ermahnt nicht den Mittler zum Mitleiden, sondern umgekehrt. — Akrostichon: Iohannes.

174. De Passione Domini.

1. Amoris opulentiam
Christus morte testatur,
Ad veram paenitentiam
Suos semper hortatur:
Expulsus sum ab omnibus
Et exsul cum exsulibus,
Maestum de suis domibus
Expellunt me cum canibus;
Audite, quod rependitur,
Caelorum rex offenditur.

2. Remotis meis vestibus
Sum funibus ligatus,
Iniuste victus testibus,
Flagellis flagellatus;
Amoris passionibus
Iuncturas dissolvebant,
Gingivae tunsionibus
Oris intumescebant,
Rumpuntur venae tactibus,
Assiduis incursibus.

3. Alapis caesa centies
Est veneranda facies,
Coagulatus quinquies
Sanguis deformat species,
Intitulatur passio
Honoris exhibitio,
Angore cor inficitur,
Cruci corpus affigitur,
Pedes perfossi pondera
Portarunt salutifera.

4. Latus ferro transfigitur,
Spinis punctus arguitur,
Extensa membra tenera
Pendent, nudata viscera;
Naturae solvi debitum
Patri commendans spiritum.
Attende, qualem exitum
Sum passus et interitum,
Discurre probans omnia,
Quod nemo curat talia.

5. O qualis retributio,
Contrarii commissio,
Magistratus despectio
Pro caritatis studio!
Infelix finis talium,
Aeterna mors stipendium,
Nautarum exclamatio
Sum semper et probatio,
Ut Samson fortis viribus
Oro pro peccatoribus.

6. Suavis Deus, omnium
Miserere peccantium,
Tales vermes occidere
Quid tibi pro hoc gloriae?
Eis magis compatere,
Tu, pater omnis gratiae,
Convertere laudabilis
Et esto deprecabilis.
Ubi misericordiae
Davidis in progenie?

7. Memorare substantiae,
Pater, tuae familiae,
Adfatur patrem filius,
Quod vix fiat celerius,
Miserebor ramusculis
David fugatis vitiis,
Aeternitatis cellulis
Locans pro paenitentiis,
Nobis optati taliter
Regnabunt aeternaliter.

Piae Cantiones imp. 1582 fol. G 3 a. (Klemming II, 71 mit der irrigen Bezeichnung „Hymnus".)

175. De Passione Domini.

I.

1 a. Autor humani generis,
Pietatis
Mirabilis consilio,

1 b. Pro redimendis miseris
Morti datis
Suo non parcens filio,

2 a. Natum Maria virgine
Morti crucis exposuit,
Qui passus sine crimine
Exsolvit, quae non rapuit.

2 b. Fulget crucis mysterium,
Aeternae lucis speculum,
Cui subditur imperium
Rectorum huius saeculi.

3 a. In paradisi gremio
Lignum vitae productum

3 b. Nostri laboris praemio
Salutis profert fructum.

4 a. Agnus haerens in vepribus
Pro Isaac occiditur,

4 b. Anguis spectandus omnibus
Cruce pendens erigitur.

5 a. Haec est ara salutaris,
Rigata rivis sanguinis,

5 b. Qua, Christe, sacrificaris
Pro lapsi culpa hominis.

6 a. Cruci clavis affigeris,
Tu patrem placans hostia,

6 b. Sic confixus erigeris,
Leti fracturus ostia.

7 a. Distenditur in stipite
Crucis caro virginea,

7 b. Ostenditur in capite
Sacro corona spinea.

8 a. Sanguis et unda profluit
De fossi fonte lateris;

8 b. Sic miseris crux profuit,
Quam innocenter pateris.

9 a. Hoc exaltatus solio,
Ut ad te trahas omnia,

9 b. Rixae destructo lolio
Fers ad amplexus brachia.

10 a. Cor ad amandum aperis
Inclinans os ad oscula,

10 b. Suffers plagas, dum caperis,
Sputa, flagella, vincula,

11 a Matrem piam discipulo
Commendans, patri spiritum,

11 b. Aceti sumpto poculo
Carnis exsolvens debitum.

12 a. Sic morte mortem destruis
Vincens inferni principem,

12 b. Qui latronem instituis
Tui regni participem.

13 a. Succurre nobis, Domine,
Qui passus es pro homine,

13 b. Fac nos in tuo numine
Frui caelesti lumine.

II.

1 a. A peccatis
Perpetratis
Reos libera,
Indulgere scelera
Accelera.

1 b. Tibi gratos
Et beatos
Pios effice,
Vitae verae perfice,
Nos aspice.

2 a. Tropaeo fac nos inclito,
Quo superas diabolum,

2 b. Cum spiritu paraclito
Hostem calcare subdolum.

3 a. Ave, crux,
Turmae dux,
Forma paenitentiae,
Tu Peccatorum venia.

3 b. In te spes,
Et (re)quies,
Norma patientiae,
Caelorum tangens moenia.

4 a. Nostrae salutis ancora,
Tu portus in naufragio,

4 b. Qui mundi placas aequora
Pacis dato suffragio.

5 a. Tu vexillum regis
Es victoriae,
Decoratum
Dignis lucis dotibus.

5 b. Tu sigillum legis,
Decus gloriae,
Sublimatum
Signis et virtutibus.

6 a. Ab hostis maligni
Fallacia
Atque pertinacia
Virtutis
Defende
Nos potentia,

6 b. Ut Iesu benigni
Nos gratia
Ducat ad solacia
Salutis
Colendae
Cum clementia.

7 a. Qui regnat in caelis,
Cum angelis
Exaltatus
Sine termino,

7 b. Ubi grex fidelis,
Archangelis
Sociatus,
Canit Domino.

8a. Cui aeterna
Cum gloria
Sit laus cunctorum
Sedula

8b. Pro superna
Victoria
In saeculorum
Saecula.

III.

1a. Cantate cantica, socii,
Crucis signati
charactere.

1b. Consortes tanti negotii,
Laetemur parili
foedere.

2a. Culpa liberemur,
Mundemur,
Purgemur
A fomite.
Laudes congaudentes,
Plaudentes,
Psallentes
Depromite.

2b. Vita reparata,
Beata,
Donata
Recipitur,
Dum nostrae corhortis
Plebs mortis
A portis
Eripitur.

3a. Christum ducem,
Qui per crucem
Nos ad lucem
Duxit gratiae.
Veneremur,
Imitemur,
Gratulemur
Laeta facie.

3b. Cunctis locis
Piis iocis,
Dulcis vocis
Claro studio
Personemus,
Decantemus,
Iubilemus
Cum tripudio.

4a. Pater, natus, sacrum flamen
Det nobis spem et solamen,

4b. Nos veniens ad examen,
Christus iudex salvet. Amen.

Piae Cantiones 1582 fol. F 2 a sqq. (Klemming II, 74 ff. alle drei Stücke als einen „Hymnus".) — II. 5a, 4 locis dotibus.

176. In Resurrectione Domini.

1. Cedit hiems eminus,
Surrexit Christus Dominus
Tulitque gaudia;
Vallis nostra floruit,
Reviviscunt arida,
Postquam ver intepuit
Recalescunt frigida.

2. Pastor, qui pro ovibus
Ducendis ab erroribus
Ponebat animam,
Libens ferre voluit
Crucis poenam maximam;
Solvit, quae non rapuit,
Per mortem turpissimam.

3. Vidit et condoluit,
Quod ovis una defuit
Errans per devium,
In deserto deserit
Magnum gregem ovium,
Abit, quaerit, reperit
Errantem per devium.

4. Magna miseratio!
Quam deduxit de devio,
Imponit umeris.
Non est dolor similis
Dolori, quem pateris,
Iesu, qui sic humilis
Factus es prae ceteris.

5. Mortis nexu diruto,
Dracone surgens obruto
Depraedans inferos,
Pharaonis impio
Captivos et miseros
Ducens ab imperio
Choros usque superos.

Piae Cantiones 1582 fol. G 5 a. (Klemming II, 108.) Vgl. das Lied gleichen Anfanges Anal. I, 98, das aber mit diesem nur die erste Strophe gemein hat.

177. De sanctissima Trinitate.

1. Triformis relucentia
Abundat in solio,
Lucis deficientia
Carens ab initio,
Est honor, virtus, gloria
Uniformi radio,
Qui supra rerum entia
Lucet abs primordio.

2. Haec lux mirando lumine
Mira triplex adfuit
Seraphico in culmine
Formulasque coluit,
Cuncta, quae sunt sub tegmine
Polorum, composuit,
Potentias in homine
De non ente statuit.

3. O quam pater ingenitus
Excellens potentia,
Patre procedit genitus,
Dives sapientia,
Ab utroque spiritus,
Praedulcis clementia,
Hae tres personae penitus
Simplices essentia.

4. Magnus Deus in opere,
Maior in natura,
Potens mira perficere,
Patet in creatura,
Qui polum scivit pingere
Plasmabili pictura,
Cuncta disponit pondere,
Numero et mensura.

5. Auctor descendit caelitus
In caritate pura,
Occultans se divinitus
Sub lilii clausura.
Quidnam admirabilius
Quam virgo paritura,
Quod Isaias penitus
Prospexit in figura?

6. Sol vertitur zodiaco
Gradiens in geminis,
Dum sol supremus thalamo
Iuvenescit virginis,
Erupit fons cum balsamo
Caelicae dulcedinis,
Rosa crevit de calamo
In salutem hominis.

7. **Fecit** grande convivium
Amator castitatis,
Suscipiens homagium
Nostrae fragilitatis;
Qui carnis per supplicium
Nos redemit gratis,
Laudemus Dei filium
Cum angelis beatis.

R⁰ Optima sunt entia
Optimam ducentia
Vitam in empyreo.

Piae Cautiones fol. H 7 a. (Klemming II, 8 ff. als „Hymnus".) — 2, 1 Lux haec gegen das Akrostichon. — 3, 3 procedit filius gegen den Reim. — 3, 5 Ab utroque manat. — 5, 5 Unreiner Reim. — Akrostichon: Thomas fecit.

178. De ss. Trinitate.

1. Bene quondam dociles
Scholares mirari
Coeperunt, mirabiles
Videntes creari
Res et has dissimiles
Actus operari;
Coepit Aristoteles
his miris philosophari.

2. In intellegentiam
Primi entis vere
Sensus per notitiam
Veteres venere,
Quo primam essentiam
Res omnes sumpsere,
Affirmant quoniam
nil posse creante carere.

3. Rident licet physici
De philosophia,
Quanto plus catholici,
Qui ex prophetia
Fiunt scientifici,
Non ex phantasia,
Nam data multiplici
fit eis virtute sophia.

4. Credimus stabiliter
Fide non creatum
Patrem aeternaliter
Generasse natum,
Et flamen aequaliter
Ab utroque latum;
Unum, tres pariter,
sunt hi super omne creatum.

5. Expedit grammaticis
Leviter transire
In rebus deificis,
Quam quid definire,
Ne queant haereticis
Nostri consentire,
Sitque theologicis
iudicare facile de re.

6. Regem Deum credimus
Trinum in personis,
Quem praeesse novimus
Malis atque bonis,
Nequaquam concedimus
Tres deos in thronis,
Sed Deus est unus,
ang(e)lorum canitur sonis.

7. Ut possimus fidere
Trinitatem esse,
Simplicibus sapere
Non plus est necesse,
Quam valebùnt metere
Fidei de messe,
Immo minus capere
docti reputant facile se.

8. Scholares in trivio
Studentes guberna,
Regnans ab initio
Trinitas aeterna,
Fac vita cum gaudio
Frui sempiterna,
Puros a vitio
ducens ad regna superna.

Piae Cantiones 1582 fol. H 6a. (Klemming II, 3 ff. als „Hymnus"). — 3, 1 Vident, gegen das Akrostichon. — 4, 7 sq. sunt pariter hi, gegen das Metrum. — 6, 7 Verum Deus. — 8, 7 Puros nos a. — Akrostichon: Bircerus; ob mit demselben Birgerus Gregorii, Erzbischof von Upsala, gemeint ist, von dem wir liturgische Dichtungen besitzen?

Cantiones Partheniae.

179. Laus Virginis.

1a. Laus virginis
Nati sonat cum iubilo,
Fraus criminis
Absit culpae
fugato nubilo.

1b. Parens carens
Originis contagio,
Totis votis
Te carminis
laùdat praeconio

2a. Coetus nostri collegii,
Laetus festo
natalis regii.

2b. Cedit luctus tristitiae,
Redit per te
fructus iustitiae.

3a. Praedestinata nosceris
In salutem credentium,

3b. Sancta priusquam nasceris
In lucem orta gentium.

4a. A prophetis praecognita
Signorum aenigmatibus,

4b. Quae decretis es praedita
Donorum charismatibus.

5a. David semen, stirps regia,
Virga Iesse florigera,

5b. Virgo, proles egregia
Servans pudoris foedera.

6a. Tu stella,
Quae bella
Procellarum destituis,

6b. Maria,
Spem pia
Gratiarum restituis.

7a. Porta clausa nec pervia,
Orta nobis
qua lux est praevia;

7b. Portus maris periculis,
Hortus clausus
Dei signaculis.

8 a. Signo fons indeficiens
Signatus sancti spiritus,

8 b. Redundari sufficiens
Mundo fluenta caelitus.

9 a. Audi nos,
Dos,
Honoris et flos,
Inter florum
et rosarum milia
Tu primatum
solus possides.

9 b. Vitae pax,
Fax
Amoris verax,
Quae caelorum
regem, nati filia,
Nobis placas,
cui nunc assides.

10 a. Tu es virtutis
Nos trahens exemplum,
In odorem
post te currimus.

10 b. In spe salutis
Ad te, pacis templum,
Trementes ab
hoste fugimus.

11 a. Cuius dira nequitia,
Fallax et infidelis,
Seduxit nos ad vitia
Deceptionum telis,

11 b. Ut tandem ad supplicia
Secum trahat crudelis,
Ab eius nos saevitia
Semper tueri velis.

12 a. O salus hominum,
Curans nos dextera,

12 b. O lumen luminum,
Illustrans aethera!

13 a. Tu rubus ardens crederis,
Tu vellus Gedeonis,

13 b. Tu arcus sacri foederis,
Tu thronus Salomonis.

14 a. Tu caeli sanctuarium,
Tu clavis paradisi,

14 b. Verbi Dei sacrarium
A patre indivisi.

15 a. Excelsa super sidera,
Tibi cedit natura,

15 b. Nam te virtutum opera
Praesignant in scriptura.

16 a. Tu Iudith fortis,
Hester mortis
In caput sententiam
Convertens Haman pravi,

16 b. Tu Sunamitis,
Ioel vitis,
Sisaris potentiam
Refutans ictu clavi.

17 a. O sancta domina,
Precamur miseri:

17 b. Tu nostra nomina
Fac caelis inseri.

18 a. Nato commenda
Et emenda
Nos consilio,

18 b. In hoc dignare
Gubernare
Nos exscilio.

19 a. A malis erue,
Adversa destrue,
Statum innocuae
Vitae restitue.

19 b. Reatum dilue,
Salutem tribue,
Stola perpetuae
Pacis nos indue.

20 a. Te collaudantes aspice
Nos, decus angelorum,

20 b. Quae dignitatis apice
Tenes arcem caelorum.

21 a. Eia, solari facie
Splendens caeli regina,

21 b. Caelestis aula gratiae,
Serva nos a ruina.

22 a. Tu vas virtutum,
Nobis tutum
Esto scutum
Muniens
Ab ira Dei magni;

22 b. Tu forma legis,
Mater regis,
Ductrix gregis,
Uniens
Morte redemtos agni.

23 a. Te cordis studio
Exorat animus,

23 b. Vocis tripudio
Melos hoc canimus,

24 a. Ut nos conducas
Et adducas
Regi Domino,

24 b. Qui regnat tecum
Et tu secum
Sine termino.

25 a. Qui se dedit in pretium
Nostrae redemptionis,

25 b. Det quoque per te praemium
Remunerationis,

26 a. Ut congaudentes
Et plaudentes
Iugiter
Nos unitati trinae

26 b. Laudes pangamus
Et canamus
Dulciter
Regnanti sine fine.

27 a. Sit finis huius carminis
Et cantio finita,

27 b. Quae dicitur Laus virginis.
Christo laus infinita.

Cantiones Piae 1582 fol. D 1a. (Klemming II, 33 ff. als „Hymnus“.) — Das Lied ist augenscheinlich wieder ein auf Christus ungeschickt genug umgekehrtes Marienlied. Denn wie kann ein vernünftiger Mensch von Christus sagen: Porta clausa nec pervia! Cfr. 6a, 1. — 1b, 1 Natus carens, den Reim zerstörend; vgl. 1b, 3. — 3a, 1 Praedestinatus. — 3b, 1 Sanctus. — 3b, 2 ortus. — 4a, 1 praecognitus. — 4b, 1 Qui; praeditus. — 6b, 1 Sophia. — 7a, 2 Hora nobis. — 10b, 5 regem tuum patrem (patrem reimt mit filia!). — 11a, 1 virtutum. — 17a, 1 O nate Mariae, gegen den Reim. — 18a, 1 Patri commenda. — 20b, 1 Qui dignitatis. — Nach Str. 20 folgen zwei Strophen, die wohl aus einem andern Liede entnommen sind, da sie mit dem Gedankengange dieses Weihnachtsliedes gar keinen Zusammenhang haben:

O dulcis Iesus,
Spinis laesus,
Flagris caesus
Asperis,
Velis placatus fore,

Qui lux de luce
Victo duce
Pendens cruce
Sceleris
Indutus es splendore.

Inferni portas urgens
Inde tuos duxisti

Post triduum resurgens
Mundi victor fuisti.

21a, 2 nate regina. — 22b, 2 Fili regis. — 22b, 3 Sis dux gregis. — 24a, 3 Patri Domino. — 25a, 1 Qui te dedisti pretium. — 25b, 1 Da quoque in te.

180. De beata Maria V.

1 a. Psallat fidelis contio
Cum gaudio
Iubilando Mariae,

1 b. Et praesentemus cantica
Organica
Sollennis melodiae.

2 a. Quam sine labe criminis
Et salvo flore virginis
Matrem pater elegit,

2 b. Per quam gustus exitii
Et perpetis exsilii
Ius pristinum infregit.

3 a. Tu es pincerna veniae,
Dives in caritate,
Et fons misericordiae
Manans suavitate.

3 b. Tu stella pudicitiae,
Tu vitae medicina,
Peccati telo sauciae
Munditiae cortina.

4 a. O nobilis puerpera,
Mundi tu lavas scelera,
Hoc orbi perfecisti,

4 b. Et mortalium generi
Clausisti portas inferi
Vectesque confregisti.

5 a. Flos virginum,
Dux agminum
Caelestium,
Prae ceteris hominibus
Beata.

5 b. Tu servulis
Periculis
Refugium,
Caelestibus agminibus
Praelata.

6 a. O regina,
Sine spina
Tu rosa vernalis,
Dans odorem
Dulciorem
Paradisi malis,
Tu gemma principalis,
Signum dumi,
Virga fumi
Vigor aestivalis.

6 b. Stella maris
Appellaris
Lapsis in sentinam,
Peccatorum
Naufragorum
Dirige carinam
Ad patriam divinam,
In qua domo
Nullus homo
Patitur ruinam.

7 a. Maria, salus hominum,
Medicina criminum,
Te decet post Dominum
Laus, honor et potestas,

7 b. Nam ex te manat gratia,
Pax, misericordia,
Fides, temperantia,
Lux, bonitas, maiestas.

8 a. Tu nati tui filia,
Supremi genitoris,
Continentis omnia
Nostrique creatoris,
Tu manna es saporis.

8 b. . . . .
. . . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

9a. Area arida,
Quam supernus
humor irrigavit,
Vinea regia,
Rosa spinae nescia,
Quam Deus plantavit.

9b. Tu sine semine
Nati Dei
mater exstitisti,
Caelicos aditus,
Vetitos introitus
Orbi reclusisti.

10a. Tu adulescentulis
Oleum effusum,
Salus in periculis,
Spes in offendiculis,
Ostium praeclusum.

10b. Tu nautae fluctivago
Sidus salutare,
Ancora tu naufrago,
Submersis in pelago
Nobis auxiliare.

11a. Tu principium
Nostrae salvationis,
Reduc devium
Ad thronum Salomonis.

11b. Flecte rigidum
Mundanis inhaerentem,
Fove frigidum
A crimine torpentem.

12a. Impetra divinitus
Laude te laudantibus
Et in te sperantibus
Vitam cum beatis,

12b. Ut sublatis penitus
Poenis infernalibus
Iungamur agminibus
Deo sociatis.

13. O mater pietatis.

Piae Cantiones 1582 fol. E 1b. (Klemning II, 41 als „Hymnus".) — Dies Lied ist ein in den Piae Cantiones oberflächlich und ungeschickt umgeändertes Marienlied und hier hergestellt. Doch bleibt die Herstellung in Str. 2 und 4 fragwürdig, da nicht durchsichtlich, wie weit die Retouche gegangen. — 1a, 3 Carmen nato Mariae. — 2a, 1 Quem. — 2a, 2 Ex pura carne virginis. — 2a, 3 Natum pater. — 2b, 1 quem. — 3a, 1 Hic est. — 4a, 1 O nate ex puerpera. — 5a, 1 Flos iuvenum; hier ist die Korrektur handgreiflich, weil sie den Reim virginum — agminum zerstört hat. — 5a, 5 Beate. — 5b, 1 In seriis, was den Reim zerstört. — 5b, 5 Praelate. — 6a, 1 Nate diva; hier ist wieder an der Zerstörung des Reims der Überarbeiter erkenntlich. — 6a, 8 bis 10 stehen irrtümlich (vgl. Reim und Sinn) zwischen 6b, 7 und 8. — 7a, 1 O Christe salus. — 8a, 1 Tu natus es ex. — 9b, 2 sq. Natus Dei patris. — 11a, 2 Verae salvationis. — 12a, 2 Adplaude laudantibus.

181. De beata Maria V.

1a. Unica, gratifera,
Legis veteris umbrae fuga,
Veritatis lucifera,
Virgo florigera,
Regali stirpe progenita
Deo gratissima.

1b. Ex Iacob surgit stella,
Mundo dum oreris lucida,
Florens virgula arida
Aaron mystica,
In cuius flore mirifice
Fructus producitur.

2 a. Novum signum
Laude dignum
Imitatur mirabile,

2 b. Incarnari,
Mundo dari
Caelo misit verbum pater,

2 c. Dum implevit,
Quod decrevit,
Virum circumdans mulier.

3 a. Florum flos,
Virtutum dos,
Virgo rosa
Formosa,
Tu vitis fructuosa,
Absint per te dolosa,
Absterge vitia.

3 b. Sola spes
Tu nobis es,
Doctrix morum
Bonorum,
Solamen peccatorum,
Iuvamen miserorum,
Pro nobis supplica.

4 a. Gaude, Mater mirabilis,
Quae in scripturis
Et figuris
Fulges venerabilis,
Spectabilis.

4 b. Rubus ardens non uritur,
Dum impraegnatur,
Fecundatur
Parens viri nescia,
Virgo pia.

5 a. De monte sine manibus
Lapis mire praescinditur,
Nam de fiscella
A puella
Moyses educitur,
Vitae datur.

5 b. Lignum aquis immergitur,
Marath dulcor infunditur,
Nam servans urna
Nos diurna
Pane vitae praepara,
Salvifica.

6 a. Terrarum
Nostrarum
Fons rigans superficies,
Ex te nostrae salutis spes;
Velut de pratis
Voluptatis
Fluvius egreditur,
Fons laeditur.

6 b. Servorum
Tuorum
Preces benigne suscipe,
Mater misericordiae,
Placans iratum
Redde gratum
Nostrum ministerium
Deificum.

7 a. Tu veri Salomonis
Eburneis [in] thronis
Apta coronis
Hanc plebeculam,

7 b. Porta Ezechielis,
Tu lacus Danielis,
Casta, fidelis,
Tu mundi domina.

8 a. Implorat, qui cognoscit
Se reum, et deposcit
Per te sublimari

8 b. Ab imis ad suprema,
Caeleste diadema
Ora nobis dari.

9 a. Cum digne de te fari,
Te venerari
Non valeo,

9 b. Respice affectum,
Cura defectum,
Iuvamen praestito.

10 a. Resuscita depressum
Et obtine ingressum
Pacis infinitae,

10 b. Ab hostibus defende,
Pium natum ostende
Post hunc finem vitae.

Piae Cantiones Ecclesiasticae 1582 fol. D 7 a. (Klemming II, 49 ff. als „Hymnus".) — Auf Christus umgeändertes Marienlied. — 3, 3 Christe rosa. — 3 b, 3 Doctor morum. — 4 a, 1 Gaude Christe mirabilis. — 6 b, 4 Pater misericordiae. — 7 b, 3 Caste. — 7 b, 4 domine gegen den Reim. — 10 b, 1 und 2 umgestellt. — 10 b, 2 Pium patrem ostende.

182. De beata Maria V.

1. Virgo mater piissima
Cunctorum plasmatoris,
Tu mihi sis certissima
Salvatrix peccatoris,
Sis omnibus in horis
Te corde flagitantium
Et ore collaudantium
Stipendium laboris.

2. Praecellit rosa lilium
Candore puritatis,
Virgo adorat filium,
Quem parit, castitatis;
Haec sidus claritatis,
Haec balsamo suavior,
Sole, luna splendidior
Fervore caritatis.

3. Virtutum flos et gratiae
Aures ad nos inclina,
Placata patris facie
Charismata propina,
Nos a mundi sentina
Celerius eripias
Et tecum nos custodias
In unitate trina.

Piae Cantiones 1582 fol. I 2 b. (Klemming II, 59 als „Hymnus".) — Umarbeitung eines Marienliedes auf Christus. — 1, 1 O Christe, rex piissime. — 1, 2 plasmatorum. — 1, 3 Tu nobis sis certissime. — 1, 4 Solamen peccatorum.

183. De beata Maria V.

1. Salve, flos et decus ecclesiae,
[Lumen huius viae
Ad te clamans sitio];
Te fatentur sacrae prophetiae
[Voxque Isaiae]
Puram omni vitio.
Virgo sine viro peperisti
Et post partum virgo peperisti,
Mater Iesu Christi,
Qui caret initio.

2. Haec adest, ubi periclitatur,
Vere nuncupatur
Portus navigantium;
In ardore rubi praesignatur
Et pie vocatur
Mater desperantium.
Moysi haec scirpea fiscella,
Praebens lapsis gratiarum mella,
Lucens maris stella,
Via deviantium.

3. Sublevatrix pia miserorum,
Ad regnum caelorum
Duc nos post exsilium,
Relevatrix pia peccatorum,
Rectrix supernorum,
Da sanum consilium.
O dulcis, o clemens atque pia,
Sis nobis directrix atque via
In extremis, dia,
Fer nobis auxilium.

Cantiones Piae 1582 fol. A 7 b. (Klemming II, 48 als „Hymnus“.) — Umarbeitung eines Marienliedes auf Christus; das zeigen aufser den zerstörten Reimen in Str. 1 vor allem 2, 7 und 9, da Moysi fiscella und maris stella typische Beiworte Mariens sind. — 1, 2 Iesu Christe pie. — 1, 3 Patris in palatio; der Reim der 3., 6. und 10. Verse ist gleitend. — 1, 5 Lexque vitae tuae. — 1, 6 Purum. — 1, 7 Virgo sine viro peperit te. — 1, 8 Et post virginem declaravit se. — 1, 9 Frater Iesu Christe. — 1, 10 cares. — 2, 1 Hic. — 2, 6 Pater. — 2, 7 hic. — 3, 1 Sublevator pie. — 3, 4 Relevator pie. — 3, 5 Rector. — 3, 7 pie. — 3, 8 director nostrae viae. — 3, 9 Et extremo die.

184. De beata Maria V.

1. Ave, regina omnium,
Maria, salus hominum
Credentium,
Quae pauperes salvare
voluisti.

Tu virtutis principium,
Tu pauperum refugium,
Solacium,
Tu lumen verum mundo
contulisti.

Te collaudat exercitus
Caelestis angelorum,
Magnificat,
Glorificat
Et praedicat,
Adorat omnis ordo
beatorum.

2. Tu solis habitaculum,
Iustitiae spectaculum,
Signaculum,
Tu sola patri semper
placuisti.

Tu vitae propugnaculum,
Tu summi Dei aureum
Palatium,
Tu caput Holofernis
constrivisti.

Tu balsami suavitas,
Tu odor pigmentorum,
Tu caritas,
Tu castitas,
Tu bonitas,
Tu fragrans cella plena
unguentorum.

3. Ad te clamantes respice,
Maria, pie protege
Et eripe
A laqueo aeterno
damnatorum

Mentes aegrorum refove,
Lapsorum gressus erige
Et dirige
Ad te tuorum corda
famulorum.

Tu lilium convallium,
Tu malum granatorum,
Tu campi flos,
Virtutum dos,
Et caeli ros,
Tu perduc nos ad regna
supernorum.

Piae Cantiones 1582 fol. I 3a. (Klemming II, 55 ff., als „Hymnus" bezeichnet.) Dies offenbar auf Maria verfaſste Lied ist in den Piae Cantiones auf Christus umgedichtet mittels folgender Änderungen: 1, 1 Ave, rex regum omnium. — 1, 2 O Iesu, salus. — 1, 4 Qui. — 2, 4 solus. — 3, 2 O Iesu pie.

Cantiones de Sanctis.

185. De s. Henrico Upsalensi.

1. Ramus virens olivarum
Per columbam panditur,
Binum genus animarum
Arca Noë clauditur.

2. Apex montis abscondatur,
Aquae vis dum tollitur,
Nubis sordes expurgatur,
Signum rei ponitur.

3. Grande mirum pietatis,
Arca dum salvatur,
At tunc cunctis animatis
Ira Dei datur,

4. Velut nostro demonstratur
Doctori Finlandiae,
Fides Christi dum fundatur,
Linquenti terram Angliae.

5. Vpsalensem praesulatum
Regno rexit Sueciae,
Per Ericum sublimatum
Pro cultu fiduciae.

6. Ardor strinxit caritatis
Corda patronorum,
Via ducti veritatis
Sorte supernorum.

7. Laeti petunt Finnorum
Terram pervenire,
Cultum pellunt daemonum
Palmam reperire.

8. Doctor mirae sanctitatis,
Ponens se periculis,
Formam verae pietatis
Turbis dans incredulis.

9. Uersus partes rex Ericus
   Tendens domicilii,
Sanctus praesul hic Henricus
   Comes fit exsilii.

10. Subit poenas patienter
   Palmas per martyrii,
Adest lictor vehementer
   Potum dans exitii.

11. Christus nobis patrem oret,
   Pacem servans patriae,
Laudis turba quem decoret
   Firma fide varie.

R⁰ Ergo, plebs Finnonica,
   Gaude de hoc dono,
Quod facta es catholica
   Verbi Dei sono.

Piae Cantiones 1582 fol. N 2 a sq. (Klemming IV, 93.) — Das Akrostichon dieses Liedes, Ragvvaldus, verrät uns, dafs dasselbe Ragvaldus I, Bischof von Abo († 1266), oder Ragvaldus II. († 1321) zum Verfasser hat. Str. 11 ist augenscheinlich „verbessert;" wahrscheinlich hiefs es: Praesul oder Pater nobis Deum oret etc., wenn nicht noch weitere Änderungen vorgenommen wurden, denn die Str. sieht verballhornt genug aus.

Cantiones Morales.

186. De Parabola Cenae Regalis.

1. Homo quidam, rex nobilis,
   Dives in caritate,
Cenam magnam divitiis
   Et magna largitate
Fecit vocatis plurimis
   Cordis hilaritate.

2. Tempus adest, convivium
   Ut intrent invitati,
Regale beneficium
   Contemnunt sed ingrati,
Sic verum perdunt gaudium
   Mundanis implicati.

3. Unus, ad quem rex miserat
   Suum fidum legatum,
Uxorem quod adduxerat,
   Invenit occupatum,
Venire nec aptus erat
   Ad festum praeparatum.

4. Alter, quem rex per nuntium
   Rogans iussit intrare
Ad locum exsultantium
   Et epulas gustare,
Spernens regis imperium
   Sic coepit excusare:

5. Domum altam aedificem,
   In qua gaudens manebo,
Alteram et amplificem
   Et plures possidebo,
Si venero, multiplicem
   Defectum hinc habebo.

6. Rex ad amicum tertium
   Servum velociorem
Mittens rogat, ut regium
   Non deserat amorem,
Sed derelinquens otium
   Eius servet honorem.

7. Respondit: Quinque debeo
Iuga boum probare,
Quae fortia possideo
Et ea valde care,
Cum quibus opes studeo
Et terras dilatare.

8. Die dum lucrum quaereret,
Boves defatigavit,
Sed sero, quo quiesceret,
Locum lassus optavit,
Et tenebras dum cerneret,
Noctem multam expavit.

9. Neglectum tunc convivium
Incepit cogitare
Regis et ad palatium
Iam tarde properare,
Clausum invenit ostium,
Iubetur foris stare.

10. Tunc rex aversa facie
Dixit: huc non intrabis
Nec epulas laetitiae
Vel cenam hanc gustabis,
Sed tuae neglegentiae
Dispendia portabis.

11. Iam privor beneficiis
Et filiis carebo,
Uxore cum deliciis
Et mecum permanebo
Pernoctans in miseriis
Et inde magis flebo.

12. Mundus, caro, daemonia,
Me male seduxistis,
Dum per diversa vitia
Me miserum duxistis
Et paradisi ostia
Finaliter clausistis.

13. Fratres, hortor, perpendite
Tormenta graviora,
Assidue dirigite
Ad bona meliora,
Ad cenam vos disponite,
Nam brevis vocat hora.

14. Caelestis pater gratiae,
Qui Christum huc misisti,
Tu nos ad cenam gloriae
Voca a mundo tristi,
Nobiscum stes in acie
Amore Iesu Christi.

Piae Cantiones 1582 fol. M 8 b sqq. (Klemming IV, 87.) — 8, 1 Tota die lucrum quaerens gegen den Reim. — 8, 3 quod.

187. De Onere Possidendi.

1. In stadio laboris
Currunt omnes socii,
Sed bravium honoris
Non sequuntur singuli;
Si non vis onerari,
Caveas honorari,
Honor vult onere gravari.

2. Sicut dulcedo mellis
Non evacuabitur,
Acerbitasque fellis
Nunquam relaxabitur,
Sic et in praelatura
Nullus est sine cura,
Rerum hoc exigit natura.

3. Sed si in libertate
Vivere volueris,
Vivas in caritate,
Sic tu non dolueris;
Nil habes, nil dolebis,
Perditum neque flebis,
Sed in hoc, quod habes, gaudebis.

Piae Cantiones 1582 fol. M 2 b sq. (Klemming IV, 52.)

188. De Morte.

1. Mirum, si laeteris,
Cum ex apparentibus
Magis quam ex veris
Mors concludit
Et illudit;
Dic, homo, quid tunc eris?

Mors fallax sophista,
Breves dies hominis;
Quam vera sunt ista!
Iustus aret,
Et disparet
Fragilis arista.

Cum sine vitiis
Homo vix in mundo,
Heu, sit, suppliciis
In lacu profundo
Agitatur
Et pulsatur
Ut ventis arundo.

2. Mors mundi figura,
Quae corrupta subito
Perit ut pictura,
Non in luctu,
Sed in fluctu
Hominem demptura.

O mundi sophia,
Nos errantes corrige,
Veritatis via
Ut eamus,
Ne cadamus
In mortis ruina.

Tu spes humilium,
Rutilans aurora,
Pro nobis Dominum
Iugiter implora,
Adiuvare
Tu dignare
Nos mortis in hora.

3. Hominem tam durum,
Iacentem in crimine,
Se iudicaturum,
Dum post mortem
Sciat fortem
Iudicem venturum.

Quid artes, quid iura
Tibi prosunt homini?
Solum ad futura
Vel est *Ite*
Vel *Venite*
Iudicis censura.

Ergo, dum veneris,
Iudex, iudicare,
Tu nostri generis
Statim memorare,
Quos emisti,
Redemisti,
Noli condemnare.

Piae Cantiones 1582 fol. K 1a. sqq. (Klemming IV, 31.)

189. De Condicione Humana.

1. In hoc vitae stadio
Diversa conditio
Carnis est humanae,
Agit hic in vitiis,
Ille in divitiis,
Et hic eget pane;
Mors ut ponit metas,
subit omnis sexus et aetas,
Cum mors quemque ferit,
quis modo tutus erit?

2. Concludit in tumulo
Mors multos ex cumulo
Populi frequenter,
Occultat in pulvere
Divitem cum paupere
Tunc indifferenter;
Factis vel verbis,
homo simplex, unde superbis?
Nam, si credideris,
tu cito pulvis eris.

3. Bella movent plurima
Mundus et daemonia
Carnem infestantes,
Vulnus suffert anima,
Ex eisdem saucia
Clamant hoc gustantes:
Pace frui plena
cupiens de sorde refrena
Carnem, mortiferis
ne pareat vitiis.

4. Sursum mentem erige,
Tua facta corrige
In hac vita dura,
Labili ac flabili,
Debili ac flebili,
Cito transitura;
Sentit adhuc proles,
quod commisere parentes;
Hinc tua facta rege
nec mala corde tege.

Piae Cantiones 1582 fol. K 5a. sqq. (Klemming IV, 19.) — Den Schlufs jeder Strophe bildet ein Distichon.

190. De Vanitate Mundi.

1. Vanitatum vanitas,
omnia sunt vana,
Nil sub sole stabile
in vita humana,
Velut fumus transiit
gloria mundana.
Ista cur amplecteris,
o tu mens insana?

2. Caecus es? an oculus
tibi caligavit
Et apertis oculis
caecitas prostravit,
Vel tuam dementiam
furor induravit?
Ista non consideras
neque cor expavit?

3. Dic, miser homuncule,
quidnam cogitasti,
Cuius erunt omnia
haec, quae congregasti?
Ad caput reponitur
tibi, quod amasti?
Nequaquam, sed possides
id, quod ignorasti.

4. Animam diaboli
rapiunt ad poenas,
Amici pecunias
dividunt amoenas,
Vermes carnem devorant
simul atque venas,
Res tua devolvitur
ad manus alienas.

5. Uxori et liberis
res tuas liquisti,
Pro his, miser, animam
tuam posuisti,
Uxor ducit alium,
quem tu non novisti,
Tui obliviscitur,
quam sic dilexisti.

6. Sic perit memoria
tuorum filiorum
Ipsis succedentibus
in prosperis bonorum,
Gaudent cum gaudentibus,
ut mos est eorum,
In tui memoria
cum sonitu verborum.

Piae Cantiones 1582 fol. I 7 a. (Klemming IV, 5.) — Dies Lied erinnert an so manche ähnliche, dafs man versucht ist, es für ein Bruchstück zu halten. Es kommt hinzu, dafs die Anfangsbuchstaben der 3 letzten Strophen: A, U, S auf ein verstümmeltes und verdorbenes Akrostichon hindeuten.

191. De Vanitate Mundi.

1. Mundanis vanitatibus
Astrictus potentatibus,
Nam sapiens sic instruit,
Servire magis congruit
Veris felicitatibus
Abiectis falsitatibus.
Elatus facultatibus
Resistit cum dogmatibus,
Sunt ista transitoria
Spernenda velut scoria
Propter caeli palatium,
Verum gazophylacium.

2. Vorax infernus surripit
Suis nos suasionibus,
Consentientem corripit
Aeternis torsionibus,
Mundus extollit leviter
Illos, quos fallit breviter,
Mortem ponens in foribus
Multos pulsat timoribus,
Carnalis urget macula
Perurens quasi facula,
Multi pro tanto vitio
Torrentur in supplicio.

3. Traduntur in historiis
Viri digni memoriis,
Virtutibus eximiis
Fulserunt et scientiis
Cunctis, loris et viculis
Ponentes se, periculis,
Spreverunt hic terrestria,
Amplexi sunt caelestia,
Praeclari solis radio
Certabant in hoc stadio,
Patris Abrahae gremio
Funguntur vitae praemio.

4. Quorum, scholares, studio
Benigne vos erudio,
Haec vobis sit conclusio,
Vana desit confusio,
In mentem nam malevolam,
Deformem sive frivolam
Non intrat sapientia
Virtutum seu decentia;
Clamans inquit sagacia
Per mundi cuncta spatia:
Vitam bonam comperiet
Homo, qui me reperiet.

Piae Cantiones 1582 fol. K 4 a sqq. (Klemming IV, 35.) — 3, 12 Lies: Fruuntur?

192. De Fallacia Mundi.

1. Insignis est figura,
Quam adinvenit aries,
Cunctorum flos camporum,
Mundum vocando vetulam,
Gressu mirabilem,

Ambigua statura,
Cuius rugosa facies,
Asperitas membrorum
Vitae praesentis formulam
Monstrat instabilem.

Constat cunctis certissime
Iam toties expertum,
Quod defluit certissime
Finem habens incertum;
Hanc ergo credas fabulam,
Rem tam probabilem?

2. O quam multa promittit,
Longam vitam, divitias,
Favores et honores;
Tandem in fine decipit
Te fallibiliter.

Nam nudum te dimittit
Ad maximas miserias,
Dolores et horrores,
Corpus dum terra suscipit
Miserabiliter.

Possessio disrumpitur
Heredes per carnales,
Et anima demergitur
Ad poenas infernales,
Scito, quis ista recipit
Iam satis graviter.

3. Quam miser es, avare,
Qui non vis Deo credere
Nec in eum sperare,
Qui diligis terrestia
Spernens caelestia.

Praedico tibi clare,
Quod cito debes perdere,
Quae congregas avare,
Teque cum violentia
Tollit mors impia.

Versutias, astutias
Persolvis cum usura
Post carnisque delicias,
Quae possides cum cura,
Traheris ad supplicia
Semper manentia.

4. Si tamen vis salvari
Innixus Christi sanguine,
Dum tempus indulgetur,
Pietatis operibus
Insta fideliter.

Misericors placari
Pater potest facillime,
Si tamen exoretur
Cum lacrimis et precibus,
Flectitur dulciter.

Nam si conversus fueris
Corde simul et ore
Tuaque libens dederis
Divino cum amore,
Vere cum sanctis omnibus
Vives feliciter.

Piae Cantiones 1582 fol. L 8 a. (Klemming IV, 22.)

193. De Mundi Malitia.

1. Nunc floret mendacium,
Pravitatis consortium,
In mundo diliguntur,
Qui falsa obloquuntur,
Veritas mutabitur,
Et fides desolabitur,
Amabitur nequitia,
Disperditur iustitia,
Prava avaritia
Iam et vana gloria
In cunctis malignatur,
Si tibi sit iustitia,
Iam mundi saevitia
Male te tristatur.

2. Fraus donis coronatur,
Virtus suppeditatur,
Pietas et felicitas
Est tamquam bestialitas,
Indignus recipitur,
Egenus vero premitur,
Mammon, usura Satanae,
Sunt cura praecipue,
Iura renuerunt
Iam et bona diviserunt,
Mala reponuntur.
Heu, studii moralitas,
Vigoris quippe bonitas
Lapsum patiuntur.

3. Tunc vis virtutis viguit,
Discipulus dum timuit
Doctorem cum pudore,
Sed iam addiscunt more
Mala propagare
Nec volunt nunc amare
Artis incrementum,
Fit ergo detrimentum
Praefatae disciplinae,
Mores dant ruinae,
Sensu abutuntur.

Piae Cantiones 1582 fol. K 3a. sqq. (Klemming IV, 38.) — 2, 2 sub pede datur; augenscheinlich Korrektur statt des mittelalterlichen suppeditare (im gleichen Sinne). — 2, 7 et Satanae. — Str. 3 fehlen drei Zeilen am Schlusse.

194. De Falsis Fratribus.

1. O mentes perfidas
et linguas duplices
Et testes subdolos
et falsos iudices!
Aurate fabricant
fraudum artifices
In dorso pauperum
ferrum et silices.

2. Impune frangitur
fides in publico,
Vix potest credere
privignus vitrico,
Vix pater filio,
vix aeger medico,
Ipse, qui conqueror,
in fide claudico.

3. Ubique timeo
dentem vipereum,
Venenum seminant
vendentes oleum,
Qui tecum loquitur,
trahit ad laqueum,
Ut tibi temperet
doloris balneum.

4. Nullus nocentior
hoste domestico,
In magno decipit
sicut in modico,
De non ambiguis
aperte iudico,
De fratris laqueo
vix pedem explico.

5. Si bonum fecerim,
occulte lacerat,
Si malum aliquid,
fingens exaggerat,
Si verum approbo,
in multis peierat,
Ut prosit hostibus,
amicos vulnerat.

6. Minatur filio
mortis in radio,
In visu regulus,
in cauda scorpio,
In dente coluber,
princeps in gladio,
Ficta simplicitas
in falso labio.

7. Clamori super hoc
infero terminum,
Per aegritudines,
per ictus fulminum
Romana curia
fovet periurium,
Pro nummi gratia
salvat mendacium.

Piae Cantiones 1582 fol. K 2 a sqq. (Klemming IV, 41.) — 7, 6 periuria. — 7, 8 mendacia.

195. De Temporum Iniquitate.

1. Honestatis
Decus iam *mutatur*,
Occultatur veritatis
Splendor per mendacia,
Conculcatur castitatis
Rosa sub luxuria,
Omnis *aetas*, sexus, ordo
Studet avaritiae,
Transit *metas* morum, corde
Complectuntur vitia.

2. Heu indigni
Quaerunt *sublimari*,
Ut *lucrari* subditorum
Valeant pecunias,
Strata namque vitiorum,
Heu, perdunt animas
Et egenos privant bonis
Nec dant elemosynas,
Sed potentes ditant donis
Propter amicitias.

3. Amicorum
Fides iam *vacillat*,
Et *titillat* cor eorum
Adulans fallacia,
Cum propinat fel pro melle
Per verba praedulcia,
Ore plaudant et ap*plaudant*
Sibi per convitia,
Corde *fraudant* meditando;
Haec nunc amicitia.

4. Audi, fili,
Morum disci*plinam*
Et doct*rinam* Salomonis
Attendens cor inclina,
Ut securus salvatoris
Sequaris vestigia;
Time Deum, placa eum,
Purga noxam lacrima,
Praesto sis et ora eum,
Ut ducat ad gaudia.

Piae Cantiones 1582 fol. K 6 a sq. (Klemming IV, 29.) — 3, 3 frangat captus plangat. — 3, 1 sq. Fides amicorum.

196. De Temporum Iniquitate.

1. Ieremiae prophetiae
Stilus nove pingitur,
Hierarchiae, matris piae,
Vox in Rama gignitur
Ululatus et ploratus
Prae maerore filiae,
Nam affatus nec solatus
Hanc vir est clementiae.

2. Nam Rachelis gens crudelis
Natum sudat sternere,
Ventis, velis, fraudis telis
Quosque vult perimere,
Nunc raptorum, exactorum,
Qui placent in curia,
Dominorum oppressorum
Tollunt res cum furia.

3. Fraus Herodis pravis modis
Toti terrae imperat,
Fidem frangit, captus plangit,
Nova lex exsuperat,
Maior cedit et obedit,
Minor senem arguit,
Schisma cedit, retrocedit
Lex, quae prius placuit.

4. Poena iacet, culpa placet
Cleris, servis, dominis,
Iusti degunt, stulti regunt
Cunctis mundi terminis,
Conculcatur, enervatur
Clerus et religio,
Quisnam scivit vel audivit
Tot rivos a vitio!

Piae Cantiones 1582 fol. L 4 a sqq. (Klemming IV, 26.) — Zu Str. 3 u. 4 cf. I a m v e r u s a m o r!

197. De Temporum Iniquitate.

1 a. Verus amor exspiravit,
Pax in terris exsulavit,
Patri proles imperat,

1 b. Legem dolus impugnavit,
Totus mundus se mutavit,
Nova lex exsuperat.

2 a. Fidem fraus incarcerat,
Famam lingua lacerat,
Regem rex exsuperat,
Plebem plebs vituperat.

2 b. Omnes mundi semitas
Occupavit novitas,
Vanitas, iniquitas,
Guerra vel hostilitas.

3a. Quis errores numerat,
Quos mundus exaggerat?

3b. Ebria modernitas
Res amat insolitas.

4a. Bella placent aulicis,
Protervire rusticis,
Usura politicis,
Simonia clericis.

4b. Vulgus habet onera
Aegre ferens vulnera,
Quis nescit, quot opera
Sequuntur post funera?

5a. Plus placet iam fatuitas
Quam personarum trinitas,
Plus Decii nobilitas
Quam fides, spes et caritas.

5b. Plus truncatus habitus
Quam dona sancti spiritus,
Plus idolorum servitus
Quam pro peccatis gemitus.

6a. Plus placet crinis tractio
Quam psalmus vel oratio,
Plus Veneris abusio
Quam missa vel devotio.

6b. Iam amplectuntur odio
Clerus et religio,
Quis novit ab initio
Tot rivulos a vitio!

7a. Maior cedit et obedit,
Minor senem arguit,
Schisma redit, retrocedit
Lex, quae prius placuit.

7b. Poena iacet, culpa placet
Cleris, servis, dominis,
Docti degunt, stulti regunt,
Lucra dantur asinis.

8. Pompa placet feminis,
Talis status hominis
Est in mundi terminis.

Piae Cantiones 1582 fol. K 7b sqq. (Klemming IV, 8 ff.) — Zu 6b, 3 sq. vgl. Nr. 196, Str. 4, 7 sq.; zu 7a, 3 sq. Nr. 196, Str. 3, 7 sq.; zu 7b, Nr. 195 Str. 4, 1—4.

198. De Temporum Iniquitate.

1. Mars praecurrit in planetis,
Homo pacis et quietis
Nil valet in saeculo,
Sed tyranni et feroces,
Qui ad mala sunt veloces,
Hi regnant in populo.
Effrenes et indomiti,
Qui devastant et incendunt,
Quae sunt sua, non attendunt,
Tales placent comiti.

2. Ducunt vaccas, equos, boves,
Capras, hircos, porcos, oves
Et, si quae similia;
Ducunt lanam atque linum,
De rapinis implent sinum,
Nudat matrem filia.
En, iudex ante ianuam
Clamat: redde, quae tulisti,
Vel peribis casu tristi
Mortem per turpissimam.

3. Iesu Christe, fili patris,
Confer nobis iam renatis
Tuum sanctum spiritum.
Quid prodesset nobis nasci,
Si tu velles, rex, irasci,
Ad nostrum interitum!

Memento, quod sumus tui,
Tu es factor, nos factura,
Tibi sit pro nobis cura,
Te precamur cernui.

Piae Cantiones 1582 fol. L 1 b sq. (Klemming IV, 24.)

199. De Temporum Iniquitate.

1. Invaluit malitia,
Iam hora vesperarum,
Despicitur iustitia
Ubique nunc terrarum,
Crescunt crebro vitia
Rerum mundanarum,
Est concors ad supplicia
Imago divinarum.

2. Ocello lustrat singula
Naturae vim pertransiens
Duelloque subtilia
Sophismatum discutiens,
Cum mundi huius machina
Et gyrum caeli ambiens
Quaeritque sic magnalia
Seipsum homo nesciens.

3. Amat nunc mundus dulciter
Honores populares
Erigitque suaviter
Ad gradus clericales,
Fallit tandem breviter,
Quos iam fecit tales,
Nec velut pridem nequiter
Nunc fallit immortales.

4. Exsurgens iam revertere,
O dulcis mi amica,
Emendemus nos hodie,
Ne moriamur ita,
Ad pedes Iesu sustine,
Imago insignita,
Nil tibi sit amabile
Nisi ipsa vita.

Piae Cantiones 1582 fol. L 2 b. (Klemming IV, 22.) — 4, 8 Lies Nisi superna vita.

Cantiones Scholasticae.

---

200. De Scholaribus.

1. Scholares, convenite,
Libenter haec audite
Procul a vitio,
Tractabo vobis rite,
Quae, qualis vestrae vitae
Constet condicio.
Nam primitus barbati,
In facie rugati
Stabant rigoribus,
Vix volunt ablactati
Iam esse subiugati
Suis doctoribus.

2. En, quondam timuistis
Magistros, dum sedistis
Vos in pulveribus;
Tunc certe profecistis,
Cum subditi fuistis
Scholae verberibus.
Omne caput languescit,
Dum pastor oves nescit,
Ac errans erit grex;
Latinum iam recessit,
Barbaricum accrescit,
Scholarum perit lex.

3. Scholaribus revera
Pecunia in pera,
Quinterna manibus,
Et capitis in sphaera
Mitra fulget sincera
Modis in omnibus.
Vix sciunt G, ut, A, re
Nec *Musa* declinare
Nec curant studium,
Sed discunt chorizare,
Incipiunt amare
Mundi tripudium.

Piae Cantiones 1582 fol. L 6 b sqq. (Klemming IV, 69.)

201. De Vita Scholarium.

1. O scholares, discite,
Auribus percipite,
Oculis videte,
Quam beatam ducitis
Vitam, quam diligitis
Studium quietis.
Mane scholas petite,
Vespere recedite
Domum repetentes;
Quis status felicior,
Quae vita securior
Inter nunc viventes.

2. Reges, duces, comites,
Principes et milites
Nunquam sunt securi,
Vivunt enim misere.
Arma debent gerere
Semper pugnaturi.
Appellantur domini,
Omini non homini
Talis laus debetur;
Bona transitoria
Sunt eorum gloria,
Sicuti videtur.

3. Mercatores avidi,
Nocte, die timidi
Flumina marina
Propter lucrum transeunt
Et quandoque pereunt
Morte repentina.
Quorum mercimonia
Sorte pendent dubia
Pariter et vita,
Visu miserabili
Pereunt de facili
Diu acquisita.

4. Rustici sunt asini,
Quibus terrae domini
Dominantur mire,
Quidquid habent, rapiunt,
Si non habent, adigunt
Pauperes abire.
De thesauro paupere
Magnis solent addere
Magnam portionem,
Sed eo flebilius,
Quod his Deus citius
Mittat ultionem.

5. Regula scholarium
Est excellens omnium
Vitae sanctitate,
Licet nulla similis,
Tamen est difficilis
In asperitate.
Soli Deo serviunt,
Sitiunt, esuriunt,
Quorum paupertatem
Enarrare nequeo,
Consequuntur ideo
Christi pietatem.

11. Ex istis colligite
Vitam, quam diligite
Semper, clericalem,
Singula pertranseo
Ita, quod nunc nescio
Similem vel talem.
Vos estis in medio
Libero arbitrio
Rite considentes,
Postquam senueritis,
Sacerdotes eritis
Deo servientes.

12. Qui in terris proprium
Linquunt, patrimonium
Habent spiritale;
Quapropter sollicite
Date preces debite
Propter donum tale.
Ipse vos ad gaudia
Transferat caelestia
Precibus placatus,
Ubi sine termino
Hymnum canit Domino
Populus beatus.

Piae Cantiones 1582 fol. L 6b sqq. — (Klemming IV, 58 ff.) — 1, 8 Vesperi. — 5, 10 nequeunt.

202. De Vitiis Scholarium.

1. Castitatis speculum,
Scholares, amate,
Relinquentes saeculum
Scholas frequentate,
Puerorum rudimenta,
Precor, ut colatis
Et virtutum incrementa
Summe diligatis.

2. Boetii studia
Iubent amovere
Veneris incendia
Nec in his gaudere;
Assumatur pro exemplo
Lucretiae natus,
Corrigatur sic extemplo
Iuvenilis status.

3. Commessationibus
Sed, heu, iam assuescunt,
Suis lectionibus
Omnino marcescunt,
Sicut causa et causati
Se contingunt sedes,
Sic sunt Bacchus foederati
Atque Ganymedes.

4. Intricatis vestium
Gaudent ornamentis
Et suorum crinium
Torvis polimentis,
Gulam suam decorare
Fuco concupiscunt,
Magistratum honorare
Pauci iam addiscunt.

5. Tabulatis calceis
Incedunt elati
Et in semircirculis
Gyrant ut inflati;
Nolunt scholis interesse
Truphis inhiantes,
Sed festinant hic abesse
Vanis ambulantes.

6. Vitia dementiae,
Scholares, fugate,
Nectare scientiae
Vos inebriate,
Toto nisu custodite
Morum honestates,
Ut aeternae vobis vitae
Dentur dignitates.

Piae Cantiones 1582 fol. L 5 b sqq. (Klemming IV, 45.) — 6, 7 Et aeternae.

203. De Concordia.

1. O quam mundum, quam iucundum
Vivere concorditer,
Nam psalmista verba ista
Loquitur veraciter.
Hac virtute sunt solutae
Res unitae fortiter,
Iussu oris creatoris
Vivunt regulariter.
Herus verus fert sincerus:
Sancti sunt pacifici,
Grati nati non vocati,
Fiunt hi deifici.

2. Christianus is insanus
Subito efficitur,
Cuius ore, corde, fore
Vera pax non cernitur,
Illo ore, corde, fore
Vera pax non cernitur,
Quo coniurat patrem, curat
Sternere, ut legitur.
Ipso corde, pleno sorde,
Cain simul corruit,
Vehementer, fraudulenter
Dum in fratrem irruit.

3. Hanc in facto nuper acto
Scharioth non habuit,
Dum letale, heu, tam male
Laqueo se induit.
Magnum donum, summum bonum
Confert pacis dignitas,
Tollit bella, cordis fella,
Mentis fit sinceritas.
Est amoris vinclum foris
Optima felicitas,
Premit iras intus diras,
Oris est sinceritas.

Piae Cantiones 1582 fol. M 6 b sqq. (Klemming IV, 76.)

204. De Concordia.

1. Laetemur, omnes socii,
Psallentes cum tripudio,
In nostro sit consortio
Sincerus amor, vera
Fides, procul ira
Et indignatio.

2. Benignam vitam ducite
In huius saecli tramite,
Omnes dolos abicite
Virtutes bonorum
Ac honestatem morum
Actis colligite.

Te, Christe, benigne,
Laudeque digne
Precamur,

Evelle scelera,
Da nobis iam praeterea
Tales, qui devote
Deo famulentur,
Ad astra leventur,
Et aethera.

Piae Cantiones 1582 fol. M 7 b. sq. (Klemming IV, 75.) — 2, 6 Ex actis ipsorum colligite.

205. De Inscitia.

1. Olla mortis patescit,
Quam vidit Ieremias,
Cleri status vilescit
Spernendo scholae vias,
Schola nola virtutis
Tutis clangescit moribus,
Qui spernunt, cernunt luctum,
Fructum perdunt cum floribus.

2. Linquunt scholas scholares
Iam spreta disciplina,
Doctis apparent pares
Parva docti doctrina,
Artis partes postponunt,
Praeponunt aulizare,
Qui scit parum quid scribere,
Arae se vult dicare.

3. Apostata infestus
Ut suos plus molestat,
Aulae scriptor molestus
Sic et clerum infestat,
At cura praelatura
Aulizantes exaltat,
Provectos, vita rectos
Hos honor iam persaltat.

4. Virgam vidit propheta
Praefatus vigilantem,
In scholis quae est spreta
Per mentem arrogantem,
Curas duras despiciunt,
Sciunt vix la, sol, fa, re,
Statim gradum sic sitiunt,
Fiunt astantes arae.

5. Uitae via vitatur,
Dum clero deviatur,
Pro libris trupha datur,
Taxillis disputatur,
Tales, quales hi regunt,
Degunt arte sollertes,
Heu, lex quam grex insignis!
Dignis praefert inertes.

6. Sors Dei exstat clerus
Ex scholis procreatus,
Ut sit votis sincerus,
Orat pro vulgo gratus;
O Christe, pie Domine,
Esto clero solamen,
Ut hi, qui tibi militant,
Vitent dirum examen.

Piae Cantiones 1582 fol. M 1 b sqq. (Klemming IV, 54 ff.) — Der Name Olaus, den das Akrostichon verrät, ist ein so häufiger, dafs es schwer fällt, an eine bestimmte Persönlichkeit als Verfasser zu denken. Unter den Bischöfen von Abo finden wir einen Olaus Magni † 1460.

206. De Disciplina.

1. Disciplinae filius
Ait imperterrito:
Frater, cur fis devius,
Cur sudas in devio?
Esto Noe similis
Consecratus Domino,
Forte sum odibilis,
Quia verum concino.

2. Timor est initium
Omnis sapientiae,
Timor fugat vitium
Vilis ignorantiae,
Timor dat fastigium
Regiae potentiae,
Timor est humilium
Clipeus in acie.

3. Quid nocet id perdere,
Quod tam cito redeat,
Quidnam cutem vendere,
Cum cito refloreat,
Pro cute recipere,
Quod plus auro valeat?
Ergo, frater, patere,
Quod te timor arceat.

4. Dulcia non meminit,
Qui non gustat tristia,
Mel, ut Plato cecinit,
Sapit post absinthia,
Nam Matthaeus concinit
Inter evangelia:
Ubi timor desinit,
Incipit miseria.

5. Sicut humor modicus
Est medela floribus,
Sic et timor medicus
Optimus in rudibus;
Taurum domat rusticus
Ictu, fuste, restibus,
Puerum scholasticus
Verbis et verberibus.

6. Nunquam Pharaonicus
Proficit in artibus,
Quia diabolicus
Talis est in omnibus.
Iam ad finem contraho,
Velut ambo sapimus:
Si vis esse Pharao,
Finis erit pessimus.

R° Patienter patere
Verba cum flagitiis,
Noli dura spernere,
Ne volvaris vitiis.

Piae Cantiones 1582 fol. M 1 a sq. (Klemming IV, 48.)

207. De Timore.

1. Schola morum floruit,
Dum timorem habuit,
Sed timore mortuo
Statim flos emarcuit
Nec florere potuit
Mos timore defluo.

2. Timor honoris vinculum
Instruxit discipulum,
Ergo, si vis instrui,
Fer timoris iugulum
Et docentis baculum,
Quem repellunt fatui.

3. Timor laudabilium
Honor est scholarium,
Pauperes magnificat,
Timor dat imperium,
Rudium ingenium
Docet et authenticat.

4. Timor habet ordinem
Ad supernum cardinem,
Ubi nemo litigat,
Timor mansuetudinem
Excitat et turbinem
Punientis mitigat.

5. Timor et attentio
Sunt scholis in pretio,
Puer, qui assumpserit,
Puer in hoc bivio,
Si floret ingenio,
Triumphare poterit.

6. Timor est in inferis,
Quo concordant superis,
Nam sine concordia
Error est in ceteris,
Haec sunt verba veteris,
Qui timebat omnia.

7. Timor ei poculum,
Vitae habitaculum
In aeterna gloria
Dat, si hunc timuerit
Ipsumque sapuerit
Aeva per solacia.

Cantiones Piae 1582 fol. M 3 b. (Klemming IV, 66.) — Str. 2 kehrt als R⁰ nach allen Strophen wieder, ist aber ursprünglich nicht als Rundreim gedacht.

208. Planctus Vagi.

1. Aliena provincia
Conturbat me miseria,
Iam deficit substantia,
Evanuit laetitia.

2. De provincia expulsus,
In angaria destructus,
Iam factus sum ut laicus,
Constringit me vilissimus.

3. Miles essem, equitassem,
Latro essem, spoliassem,
Non sum latro neque miles
Sed Phoebi pauper satelles.

4. Monachus esse nequeo,
Eremita non audeo,
Mendicare erubesco
Et fodere non valeo.

R⁰ O salvator mortalium,
Consolator fidelium,
Per te Deus nos salvavit
Et a morte liberavit.

Cantiones Piae 1582 fol. M 4 a. (Klemming IV, 72.) — R⁰ steht hinter Str. 1. — 1, 1 Sum in aliena. — 2, 1 sum expulsus. — 2, 2 sum destructus. — 4, 1 esse non valeo. — 4, 4 fodere iam nequeo. — R⁰ steht hinter Str. 1.

209. Invitatio ad Convivium.

1. O scholares,
Voce pares,
Iam mecum concinite
Et choream
Iubilaeam
Semper mecum ducite.

2. Iam ad festum
Modo maestum
Servitutis studii
Noster coetus
Speret laetus
Nobilis convivii.

3. Convivari,
Non tristari
Iubet lex in saeculo,
Consolari,
Iucundari
Mandat Bacchus populo.

4. Felix ludus,
In quo nudus
Scholaris verberibus
Non succumbit
Nec decumbit
Magistri livoribus.

R° Ergo, gaude,
Plaude laude,
Contio scholarium;
O si tale,
Tale, tale
Semper esset gaudium!

Cantiones Piae 1582 fol. M 4 b sq. (Klemming IV, 63.) — R° steht hinter Str. 2.

210. De Tempore Vernali.

1. In vernali tempore
Ortu laetabundo
Dum recedunt frigora,
Nuntiat hirundo:
Terrae, maris, nemoris
Decus adest deforis
Renovato mundo,
Vigor redit corporis,
Cedit dolor pectoris
Tempore iucundo.

2. Terra viret floribus
Et nemus virore,
Aves mulcent cantibus
Et vocis dulcore,
Aqua tempestatibus
Caret, aer imbribus,
Dulci plenus rore,
Sol consumptis nubibus
Radiis patentibus
Lucet cum dulcore.

3. O quam mira gloria,
Quantus decor Dei,
Quanta resplendentia
Suae faciei,
A quo ducunt omnia
Ima, summa, media
Formam speciei!
Maior est distantia
Quam sit differentia
Noctis et diei.

Cantiones Piae 1582 fol. N 2 b sq. (Klemming IV, 81.)

211. De Tempore Vernali.

1. Tempus adest floridum,
surgunt namque flores,
Vernales in omnibus
imitantur mores,
Hoc, quod frigus laeserat,
reparant colores,
Cernimus hoc fieri
per multos labores.

2. Sunt prata plena floribus
   iucundo aspectu,
   Ubi iuvat cernere
   herbas cum delectu,
   Gramina et plantulae
   hieme quiescunt,
   Vernali in tempore
   virent et adcrescunt.

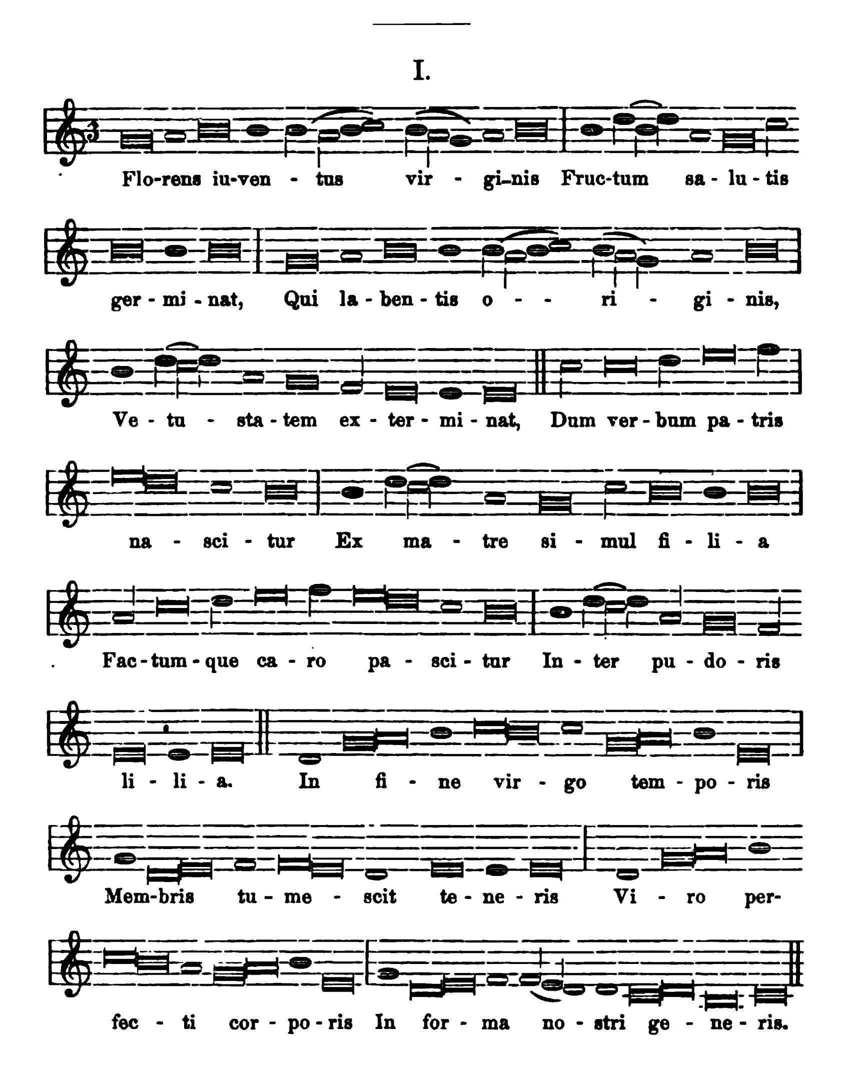
3. Hae vobis pulchre monstrant
   Deum creatorem,
   Quem quoque nos credimus
   omnium factorem;
   Tempus ergo hilare,
   quo laetari libet,
   Renovato iam mundo
   nos novari decet.

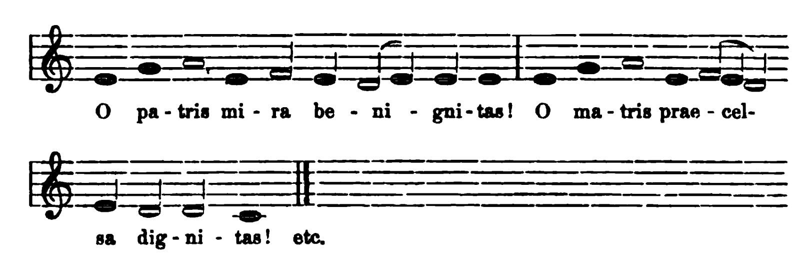
4. Terra ornatur floribus
   et multo decore,
   Nos honestis moribus
   et vero amore,
   Gaudeamus igitur
   tempore iucundo,
   Laudemusque Dominum
   pectoris e fundo.

Piae Cantiones 1582 fol. N 3 a sq. (Klemming IV, 83.)
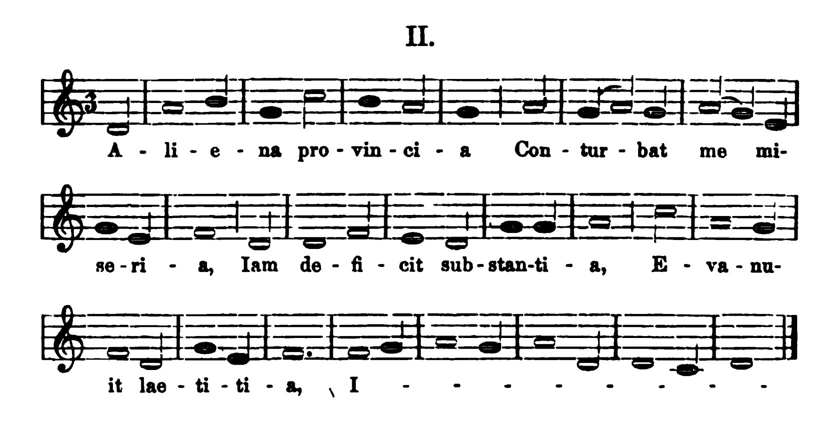
Musik-Beilage.

I.
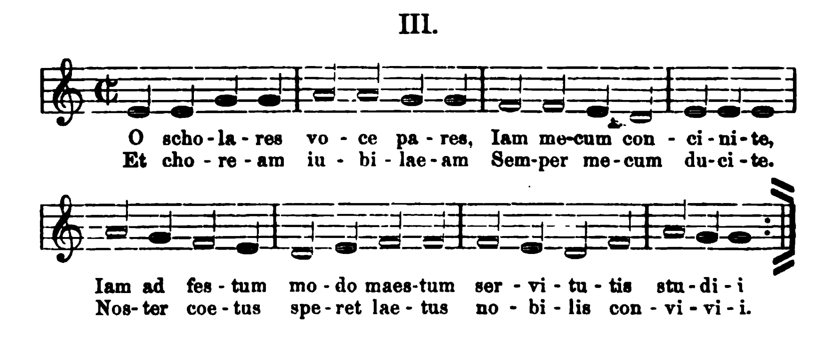

O pa - tris mi - ra be - ni - gni - tas! O ma - tris prae - cel-
sa dig - ni - tas! etc.
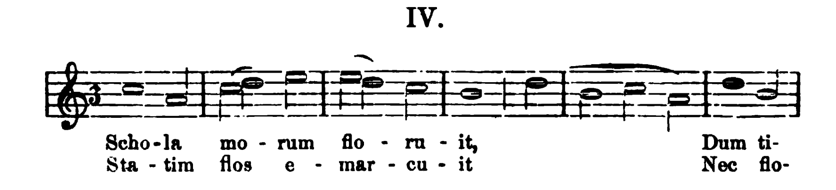
II.
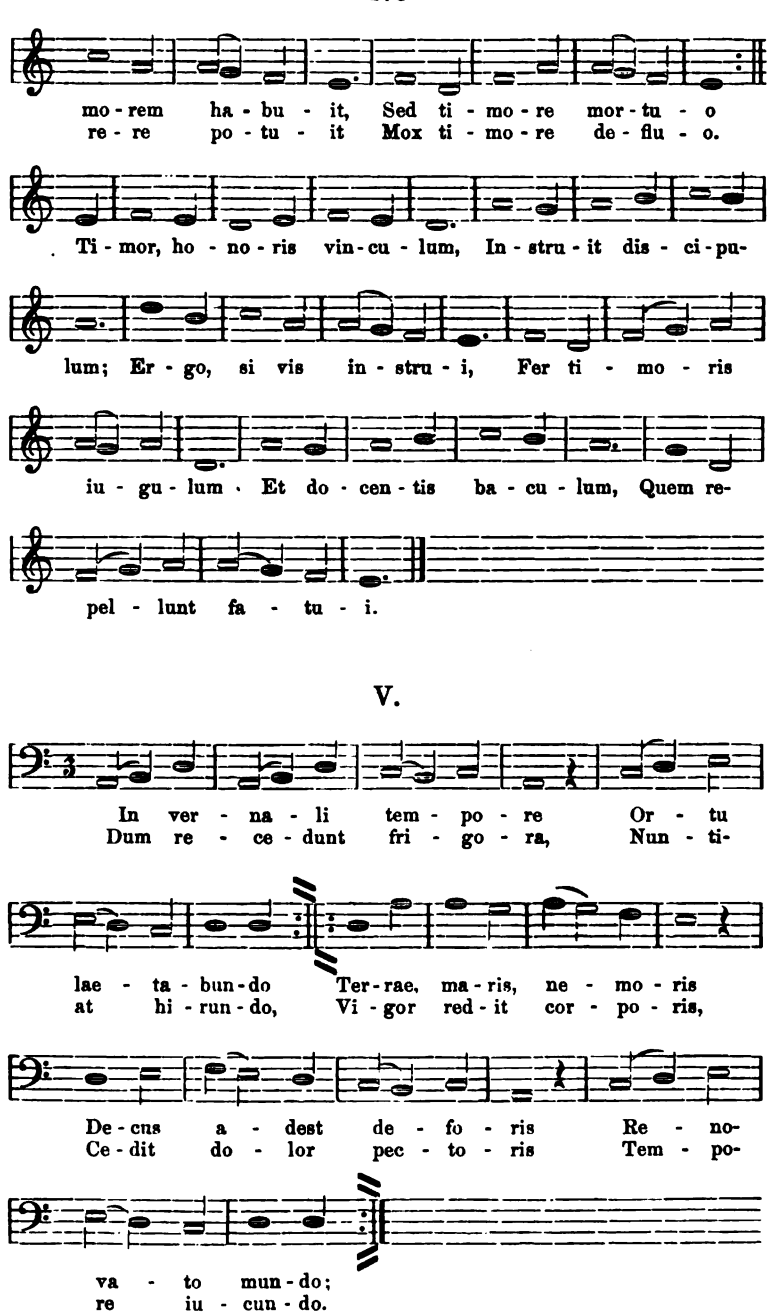

A - li - e - na pro - vin - ci - a Con - tur - bat me mi-
se - ri - a, Iam de - fi - cit sub - stan - ti - a, E - va - nu-
it lae - ti - ti - a, I - - - - - - - - -

III.
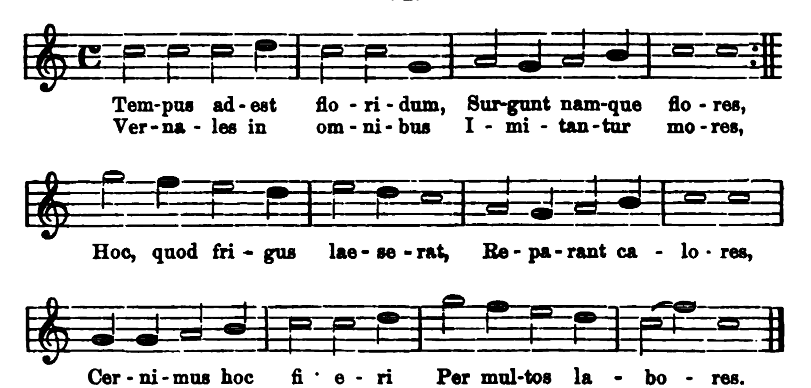

O scho - la - res vo - ce pa - res, Iam me-cum con - ci - ni - te,
Et cho - re - am iu - bi - lae - am Sem-per me-cum du - ci - te.
Iam ad fes - tum mo - do maes - tum ser - vi - tu - tis stu - di - i
Nos - ter coe - tus spe - ret lae - tus no - bi - lis con - vi - vi - i.

IV.

Scho - la mo - rum flo - ru - it, Dum ti-
Sta - tim flos e - mar - cu - it Nec flo-

mo - rem ha - bu - it, Sed ti - mo - re mor - tu - o
re - re po - tu - it Mox ti - mo - re de - flu - o.
Ti - mor, ho - no - ris vin - cu - lum, In - stru - it dis - ci - pu-
lum; Er - go, si vis in - stru - i, Fer ti - mo - ris
iu - gu - lum Et do - cen - tis ba - cu - lum, Quem re-
pel - lunt fa - tu - i.
V.
In ver - na - li tem - po - re Or - tu
Dum re - ce - dunt fri - go - ra, Nun - ti-
lae - ta - bun - do Ter - rae, ma - ris, ne - mo - ris
at hi - run - do, Vi - gor red - it cor - po - ris,
De - cus a - dest de - fo - ris Re - no-
Ce - dit do - lor pec - to - ris Tem - po-
va - to mun - do;
re iu - cun - do.

VI.

Tem-pus ad-est flo-ri-dum, Sur-gunt nam-que flo-res,
Ver-na-les in om-ni-bus I-mi-tan-tur mo-res,
Hoc, quod fri-gus lae-se-rat, Re-pa-rant ca-lo-res,
Cer-ni-mus hoc fi-e-ri Per mul-tos la-bo-res.

Inhaltsverzeichnis.

	Seite
Abit virgo in montana . . .	120
Adest celeberrima	41
Adest dies celebris	46
A dextris Dei Dominus . . .	137
Advertite percipite	73
Agnoscat omne saeculum . .	30
Agnus sine macula	40
Aliena provincia	170
Alma mater gemma	60
Amoris opulentiam	139
Angelus emittitur	136
Auctor humani generis . . .	140
Ave Maria gratia plena . . .	51
Ave mater o Maria	57
Ave pura tu puella	119
Ave regina omnium	152
Ave virgo sapiens	49
Bartholomaeo beato	124
Basilio poli laudemus	33
Beata nobis gaudia	29
Bene quondam dociles . . .	144
Cantat omnis creatura . . .	46
Cantemus laudes virginis . .	119
Castitatis speculum	166
Causans totam structionem . .	17
Cedit frigus hiemale	38
Cedit hiems eminus	142
Cella pudoris Maria	53
Christus surrexit	41
Cleri universitas	66
Coetibus angelicis	79
Concordi laetitia	59
Congaudeat turba fidelium . .	136
Congaudentes exsultemus . .	79
Constat aethereis Iesum . . .	103

	Seite
Depromamus iubilose	107
De radice processerat	135
Deum trinum adoremus . . .	103
Deus pater filium	29
Deus quam brevis est . . .	70
Dic homo cur abuteris . . .	68
Dies felix atque grata . . .	40
Dies iam laetitiae	112
Dies recolitur annua	47
Disciplinae filius	168
Divo fragrans numine . . .	107
Doctor vatum gloria	84
Dorothea coronata	125
Dulcem caeli collaudemus . .	127
Ecce dies gaudii	88
Ecce magnum sollemnium . .	43
Ecce novum gaudium	137
Ecce tempus est vernale . .	38
Enche, Enche, Enche	32
En virgo parit filium	100
Epulemur in azimis	42
Est de monte lapis caesus . .	100
Eva virum dedit in mortem .	70
Ex linguis multifariis . . .	43
Expurgator scelerum	20
Ex sinu matris parvulus . .	34
Felici amatrici	112
Florens iuventus virginis . .	131
Fortis ecce leo ille	102
Fortuna si alluseris	72
Fulget dies hodierna	45
Gratulentur musici	108
Gratuletur omnis mundus . .	82
Gaude gloriosa Morborum . .	48

	Seite
Hac in terra cernuntur	93
Hamus prendit virginis	30
Homo quidam rex nobilis	154
Honestatis decus iam	161
Humilitate stringitur	61
Iam novum sidus oritur	37
Iam praestolantes gloriam	109
Iam ver exoritur	37
Ieremiae prophetiae	162
Ierusalem laetare	76
Ierusalem mirabilis	78
Iesu dulcis mater bona	110
Iesu mater deica	111
Iesus Christus dum cernitur	105
Iesus Christus nostra salus	105
Iesus humani generis	138
Ignis in rubo cernitur	28
Imperatrix egregia	109
Imperatrix gloriosa	118
Imperatrix supernorum	62
Incomparabiliter	63
In hac die Christophorus	126
In hoc festo breviter	66
In hoc sacro sollemnio	122
In hoc vitae stadio	157
In laudes debitas	22
In laudes innocentium	65
Insignis est figura	159
In stadio laboris	155
Instantes veneremur	47
In terris omni populo	80
In trinitate consistit	59
Invaluit malitia	164
In vernali tempore	171
Iohannes virgo clarior	126
Iubilemus omnes ei	80
Ius naturae consumitur	26
Laetemur omnes socii	167
Laetetur Ierusalem	133
Laus virginis Nati	146
Lumen patris resplenduit	22
Magistrorum omnium	83
Magnus qui factus erat	29
Margarita pedibus calcatur	74
Mars praecurrit in planetis	163
Mater altissimi regis	118
Mira lege miro modo	20
Mirum si laeteris	156
Mittendus praedicitur	39
Mortis en cum gloria	102
Multa nobis adversantur	71
Mundanis vanitatibus	158
Nardus odorifera	50
Nascitur ex virgine	31
Natus est nobis hodie	34
Natus est rex de virgine	21
Nicolaus inclitus	64
Nobis est natus hodie	100
Novus annus dies magnus	35
Nunc floret mendacium	160
O Christi longanimitas	69
O domina dominatrix	49
Olla mortis patescit	168
O Maria o felix puerpera	52
O mentes perfidas	160
O mira clementia	42
Omnipotens pater gentium	104
Omnis orbis resonet in cantica	19
Omnium sanctorum pia	123
O praeclara Margareta	127
O quam mundum quam iucundum	167
O quantum sollicitor	58; 71
Oriente oriens	37
Ortum floris concinat	23
O sancte Bartholomaee	124
O scholares discite	165
O scholares voce pares	170
O sedes apostolica	65
O summa spes fidelium	127
O venerabilis et salutifera	51
Panis vivus typicatur	106
Pastores dicite quaenam vidistis	18
Pater tui sumus	67
Perennis regis nymphula	123
Personat chorus hodie	27
Phoebus ecclipsi tumuli	101
Polo polo egreditur	34
Praelustri relucentia	121
Psallat fidelis contio	148
Psallat scholarum contio	134

	Seite
Quae est ista quae ascendit	120
Quam felix quam praeclara	33
Quare non cessas vivere	67
Radix Iesse castitatis lilium	24
Ramus virens olivarum	153
Rector potens caeli terrae	57
R. decane civitatis	92
Res nova principium	26
Resonemus cleri coetus	122
Resonemus hoc natali	25
Resurrexit libere	39
Rosa rosarum primula	111
Salvator iam illuxit	98
Salve deitatis cella	117
Salve doctor gemma scientiae	89
Salve doctor optime	91
Salve flos et decus	131
Salve lux fidelium	117
Salve mitis virguncula	116
Salve virgo regia	50
Schola morum floruit	169
Scholares convenite	164
Sibyllae dictum floruit	33
Sollenni gaudio Sit aucta	64
Sonitemus voculis	98
Spiritum misit hodie	103

	Seite
Succinamus vocum harmonia	99
Superni iubar aetheris	115
Surgens mortis victor fortis	42
Surge vide gens misera	27
Tempus adest floridum	172
Tempus adest gratiae	135
Tempus novum renovat	86
Tenerae rosulae lenia	54
Terit perit illusio	32
Thronus regis instauratur	50
Tres personae trinitatis	138
Triformis relucentia	143
Tuta canit Michael	36
Unica gratifera	149
Universa gens laetetur	37
Vanitatum vanitas	157
Veni sancte spiritus	56
Vernalis lux emicuit	32
Verbo verbum incarnatur	48
Verus amor oxspiravit	162
Vigilanter melodum	114
Virgine nato rege beato	26
Virgo mater piissima	151
Virgo nobilis	113

Pierersche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

ANALECTA HYMNICA
MEDII AEVI.

Herausgegeben
von
Clemens Blume und Guido M. Dreves.

XLVI.

PIA DICTAMINA.
Reimgebete und Leselieder
des
Mittelalters.

Siebente Folge.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1905.

PIA DICTAMINA.

Reimgebete und Leselieder des Mittelalters.

Siebente Folge.

Aus Handschriften und Wiegendrucken

herausgegeben
von
Guido Maria Dreves
S. J.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1905.

VORWORT.

Der Inhalt dieses Bandes der Analecta schliefst sich an die sechste Folge mittelalterlicher Reimgebete an, die in Band XXXIII in Druck gelegt wurde. Diese neue Folge bietet, was seit dem März 1899 an Reimgebeten und Leseliedern des weiteren weniger gesammelt als gefunden wurde. Trotz der grofsen Masse des bereits publizierten Materials wird es keine Gattung religiöser mittelalterlicher Dichtung geben, in der es schwieriger wäre, absoluter Vollständigkeit nahezukommen, als diese. Denn diese Lieder sind nicht wie die liturgische Dichtung im wesentlichen auf gewisse Gattungen von Handschriften beschränkt, sondern finden sich vereinzelt in allen Arten von Codices eingetragen, wo sie, falls nicht sehr detaillierte Handschriftenverzeichnisse zu Hilfe kommen, wohl gefunden, nicht aber gesucht werden können. Es kommt ferner hinzu, dafs die Linie, welche diese Dichtungsart von andern Gattungen, z. B. der erzählenden oder didaktischen, trennt, eine so flüssige ist, dafs es nicht selten schwer fällt, zu bestimmen, ob ein Stück dieser oder jener zuzuweisen sei.

Im übrigen ist zu dem Inhalte dieser Sammlung nichts weiteres zu bemerken. Nur auf das eine möchte ich aufmerksam machen, dafs die sieben Cod. Arundel 201 entnommenen Lieder von e i n e m, allerdings unbekannten englischen Verfasser herrühren. Ich stelle deshalb die Anfänge dieser Lieder hier zusammen:

Florens virgo caeli rore.
Gloriose rex Oswine.
Lux illucens illustravit.
O Maria quae stetisti.
Christi virgo Katharina.
Mitis Agnes quae nupsisti.
Virgo prudens Margarita

Ebenso sind von einem Verfasser die drei Cod. Bernen. 414. entnommenen Lieder auf die Heiligen Matthäus, Stephan und Maria Magdalena, die auch durch die gemeinsame Bezeichnung als „Salus de beato Matthaeo" usw. auffallen. Es folgt in der Hs. noch ein weiteres, leider stark beschädigtes Lied weltlichen Inhaltes mit der Aufschrift „Salus de vindemia". Man vgl. denselben Ausdruck Anal. XLV b, S. 86.

Ich darf dieses Vorwort nicht schliefsen ohne ein Wort des wärmsten Dankes für unsern verehrten Freund und Mitarbeiter Rev. H. M. Bannister, dem ich, wie der Leser sehen wird, so viele wertvolle Beiträge auch zu diesem Bande verdanke.

München, den 17. Oktober 1904.

Guido Maria Dreves.

DE DEO.

Ad Horas Diurnas.

---

1. Hymnus Vespertinus.

Cursum mundi sol vergentis pariterque hominis
Designans et metas orbis ac sphaeras volubilis
Circumlustrans mutat acta conficit et tempora
Annorum nec non immensa peragit curricula,
5. Momenta volvens aeterna per aetatum milia.
Vectus aureo figmento et curru quadriiugo,
Lucidus in poli centro corporali radio
Via regia libratum per menses duodecim
Horas fingit, dies agit, oritur et occidit
10. Bisque secat zodiacum, binis aequinoctium
Tangens punctis quadruplatum reddit hemisphaerium.
Hominis sunt ista, Deus, ordinata dotibus,
Qui fungit vita diebus pariter et noctibus,
Iussus, quattuor ditatus te duce virtutibus,
15. Bina pulsat caelum luce: intellectu, opere.
Ergo, creator aeterne, pater potentissime,
Qui per filium tam magnam construxisti machinam
Atque hominem qui tuam condis ad imaginem
Quique nobis pignus sanctum dedisti paraclitum,
20. Miseris in nostra morte sis volens succurrere,
Quam occasu solis huius anxie recolimus;
Sed in solis magni morte plurimum confidimus.
Da nobis te invenire placatum, piissime,
Cum tibi reddemus flatum singulari vespere,
25. Qui tempus ad vespertinum post actum diluvium
Oleae misisti ramum homini praesagium.
Nam, quando misisti tuum filium carissimum,
Tale tunc nobis et tantum contulisti oleum,
Quod omnes praeoccuparet balsamorum guttulas
30. Et aromatum fraglaret super omnes virgulas.

Ad cuius iam pedes iacet devicta mortalitas,
Cuiusque dono sanatur nostra nunc infirmitas,
Et a quo prostrata morte regnat immortalitas.
Gloria sit Deo patri, prolique spiritui,
35. Deo trino nec non uni, paci, vitae, lumini,
Nomini nimirum dulci divinoque numini.

Collect. ms. incertae orig. saec. 10. Cod. Bernen. 584. — 11 redit emisterium. — 18 homine. — Dieses und die folgenden, derselben Quelle entnommenen Lieder, die selbstredend einen und denselben Verfasser haben, habe ich nicht unter die liturgischen Hymnen, sondern unter die Reimgebete eingereiht, da sie trotz der angehängten Doxologie nicht zu liturgischem Gebrauche, sondern für die Privatandacht bestimmt scheinen. Diese Vermutung gründet sich vor allem darauf, dafs über die Hälfte derselben, auch bei allem Enjambement, sich nicht in Strophen abteilen lassen, während doch die Doxologien drei-(beziehungsweise sechs-)zeilige Strophen zu fordern scheinen. Die Lieder waren also schwerlich für den Gesang berechnet. Vgl. auch Nr. 7 und Nr. 8 Vers 20. — Die Überschriften sind mit Ausnahme dieses ersten Hymnus, dessen Aufschrift ausradiert ist, der Quelle entlehnt.

2. Completorius.

Fluxit ille labor magnus, quem diurnum dicimus,
Et redit quietis tempus, quam nocturnam pangimus,
Esto nunc, dies aeterne, custos nobis intimus,
Qui nescis oriri certe, nescis et occumbere.
5. Tu vita, salus et quies, tu sine labe dies,
Tu lux perennis piorum, fons, origo mentium,
Qui noctem quietis almam tribuis mortalibus,
Noctem, inquam, tenebrarum signatricem providis.
Eo ductu monuisti spatiando noviter,
10. Illam quod divisionem disceremus graviter,
Principalem quam tulisti luce atque tenebris,
Lucem probans esse bonam cunctisque perutilem,
Providenter tenebrarum dirempta caligine
Ubi lancem posuisti geminam iudicii,
15. Cum lex coepit exarari Moysi temporibus,
Exsistens tuis deductor ad promissam patriam
Die nubis sub columna, nocte sub flammivoma.
Ergo, Christe, tenebrosa tolle nobis opera
Sisque nobis nube mitis, non igne terribilis,
20. Ut in te nunc aeternumque possimus quiescere.
Gloria, laus, honor patri, proli ac spiritui
Ex ambobus procedenti ante orsa saeculi,
Trinitati laus perenni, unitati perpeti.

Collect. ms. incertae orig. saec. 10. Cod. Bernen. 584. — 23 lux perenni.

3. Mediae Noctis ad nocturnos videlicet hymnos.

Galli cantu mediante noctis iam caliginem
Et profundae noctis atram levante formidinem
Te, Deus alme, rogamus supplicesque poscimus,
Ut a nobis tollas pie chaos confusibile
5. Erebique chasma pellas, mortis antra conteras.
Ad hoc nam venisti clemens a paternis sedibus,
Vigil, potens, lux perennis atque custos maximus,
Dum tenerent simul cuncta medium silentium
Redderent nec non mortalem mortui effigiem,
10. Quo nos excitares, Christe, de somno malitiae
Redderesque nobis lucem vitae semper comitem
Atque gratis liberares nocturno de carcere.
Namque nox signat adversa mortis et pericula
Tartarique phlegetonta pingit, antra tristia.
15. Contra quae venisti tandem, qui formasti hominem,
Lux aeterna, lumen potens, dies indeficiens,
Debellator atrae noctis, reparator luminis
Destructorque tenebrarum, illustrator mentium,
Quo nascente suscitamur, quo vocante surgimus,
20. Quo a morte liberati, quo sumus perlucidi,
Quo mortis victores facti, noctis atque saeculi,
Faciente quo beati, quo linquente miseri.
Ergo nobis, rex aeterne, lucem illam tribue,
Quae nulla fuscatur nocte, solo gaudens lumine.
25. Gloria sit Deo patri, prolique spiritui,
Deo trino nec non uni, paci, vitae, lumini,
Nomini nimirum dulci divinoque numini.

Collect. ms. incertae orig. saec. 10. Cod. Bernen. 584. — Dieser und die beiden folgenden Hymnen sind in der Handschrift entstellt überliefert, indem eine ganze Anzahl Zeilen des ersten und des zweiten in den dritten geraten sind. Ich teile daher statt aller Lesarten unter dem hergestellten Texte mit, wie derselbe in der Quelle vorliegt.

Galli cantu mediante noctis iam caliginem
Et profundae noctis atram levaute formidinem
Te, Deus alme, rogamus supplicesque poscimus,
Ut a nobis tollas pie chaos confusibile
Erebique chasma pellas, mortis antra proconteras.
Ad hoc nam venisti clemens a paternis sedibus,
Vigil, poteus lux perennis atque custos maximus,
Dum tenerent simul cuncta medium silentium
Redderent nec non mortalem meritis effigie,
Quo nos excitares, Christe, de somno malitiae
Atque gratis liberares nocturno de carcere.
Namque nox signat adversa mortis et pericula,
Contra quae venisti tandem, qui formasti hominem,
Debellator atrae noctis, reparator luminis,

Quo nascente suscitamus, quo vocante surgimus,
Quo a morte liberati, quo sumus perlucidi.
Ergo nobis, rex aeterne, lucem illam tribue.
Gloria sit Deo patri, prolique spiritui,
Deo trino nec non uni, paci, vitae, lumini,
Nomini nimirum dulci divinoque numini.

4. Rhythmus Matutinus.

Adest tempus matutinum, dulce gallinicium,
Quo morte perempta redit salvator ab inferis,
Ille blandus et tremendus, mitis et terribilis,
Qui crucis in ara pie nostrum flevit vespere
5. Et patri conciliavit toto fissus corpore,
Se pro nobis offerendo hostiam placabilem,
Holocaustum singulare, victimam mirabilem,
Mire multum, libra pensum, dulce sacrificium.
Hinc manarunt sacramenta, quis constat ecclesia,
10. Sanguis, aqua, vita nostra, mystica redemptio,
Pax enormis et dulcedo, lucida purgatio,
Quam providit et quadrato protulit senario.
Hinc ita surrexit Christus, blandus et fulgoreus,
Qualis est electis Christus, qualis peccatoribus,
15. Sicque restat sepultura, qua quiescunt mortui,
Lux aeterna, mane nostrum lumenque perpetuum,
Hoc currens nobis per simplum et proturbans geminum,
Quod docebat ad sepulcrum iuste sedens angelus.
Ergo te precamur, Deus fortis et omnipotens,
20. Vota nostra matutina digneris suscipere,
Nostros dies tua pace placeat disponere,
Dimittas peccata nostra, parcas facinoribus,
Salvans nos, vigil aeternus, a mortis operibus,
Facias nos crucifixos vitiosis actibus
25. Atque tibi consepultos quadratis muneribus,
Ut cum dies repentina tremendi iudicii
Coeperit clarere cunctis, specie terribilis,
Et tubae clangor audiri, qua resurgunt mortui,
Nos cognoscere digneris tuos esse proprios,
30. Immutatos, incorruptos pariterque lucidos,
Ac tales digneris parti deputare dexterae.
Atque ista modo primis ostendens auspiciis
Hunc diem sine peccato tribuas transigere
Hisque votis simul iunge, Deus clementissime,
35. Opem miseris instanter, da misericorditer,
Quo tibi possimus, Deus, adhaerere iugiter
Et tibi placere semper concede salubriter.
Gloria sit Deo nostro, patri potentissimo,
Proli magnae atque sancto flamini paraclito,
40. Quorum est una maiestas per aeterna saecula.

Collect. ms. incertae orig. saec. 10. Cod. Bernen. 584. — In der Hs. lautet dieser Hymnus:

Adest tempus matutinum, dulce gallinicium,
Ille blandus et tremendus, mitis et terribilis
Et patri conciliavit, toto fisus corpore,
Holocaustum singulare, victimam mirabilem.
Hinc manarunt sacramenta, quis constat ecclesia,
Pax inormis et dulcedo, lucida purgatio,
Quam providit et quadrato protulit senario.
His ita surrexit Christus, blandus et fulgoreus,
Qualis est electis Christi, qualis peccatoribus,
Lux aeterna, mane nostrum lumenque perpetuum,
Nostros dies tua pace placeat disponere,
Dimittas peccata nostra, parcas facinoribus
Atque tibi consepultas quadratis muneribus,
Coeperit clarere cunctis specie terribilis,
Nos cognoscere digneris tuos esse proprios
Ac tales digneris parti deputare dexterae.
Hunc diem sine peccato tribuas transigere,
Quo tibi possimus, Deus, adhaerere iugiter.
Gloria sit Deo nostro, patri potentissimo.

5. Horae Primae.

Audi laudes horae primae, Deus clementissime,
Quas tibi fundit devote nec non fidelissime
Grex pusillus ac misellus, humilis et modicus.
Namque tu es magnus sator, vitis et agricola,
5. Non confuse nec divise, tu pater familias,
Operarios conducens in electam vineam.
Quo existi primo mane Abel sacrificio,
Tertia progressus inde Noe arcam velitans,
Sextae pronotans et nonae Abraham et Moysen.
10. Hunc primum vivendi modum docens naturaliter,
Alterum per datam legem statuis legaliter,
Sicque gradibus ascensis iubes spiritaliter
Vivere, sic operari mystica in vinea,
Donec tandem tu venisti consecrans undecimam.
15. Spiritalis namque vita animalem iudicat
Et procedens aequa lance iam carnalem reprobat.
Inde fiunt iure primi, qui erant novissimi.
Ergo, Deus pie, clemens rexque praestantissime,
Nostram vineam moralem digneris excolere
20. Atque vitam puerilem misertus attollere
Ac primaevae iuventutis flosculos erigere,
Totum robur iuvenile miseranter regere
Ac corpus et cor senile pie iam invisere
Et facta divisione corporis et animae
25. In tuas sedes beatas dignanter recipere
Et, donec te videamus, hos dies disponere.

Collect. ms. incertae orig. saec. 10. Cod. Bernen. 584. — Diesem Hymnus fehlt die Doxologie. Der Text lautet in der Quelle:

Audi laudis horae primae, Deus clementissime,
Grex pusillus ac misellus, humilis et modicus,
Non confuse nec divise tu pater familias,
Tertia progressus inde Noe arcam velitans,
Donec tandem tu venisti consecrans undecimam.
Alterum per datam legem statuis legaliter
Vivere sic operari mystica in vinea,
Spiritalis namque vita animalem iudicat.
Ergo, Deus pie, clemens rexque praestantissime,
Redderesque nobis lucem vitae semper comitem.
Tartarique phlegetonta pingit contra tristia.
Lux aeterna, lumen potens, dies indeficiens
Destructorque tenebrarum, inlustrator mentium,
Faciente quod beati, quo liquente miseri,
Quo mortis victores facti, noctis atque saeculi,
Quae nulla fuscatur nocte solo gaudens lumine,
Quo morte perempta redit salvator ab inferis,
Qui crucis in ara pie nostrum flevit vespere
Se pro nobis offerendo hostiam placabilem
Mire vel multum, libra pensum, dulce sacrificium,
Sanguis, aqua, vitam nostram, mystica redemptio.
Sitque restat sepultura, qua quiescunt mortui.
Hoc currens nobis per simplum et proturbans geminum,
Quod docebat ad sepulcrum iuste sedens angelus.
Ergo te precamur, Deus fortis et omnipotens,
Vota nostri matutina digneris respicere,
Salvens nos, vigil aeternus, a noctis operibus,
Facias nos crucifixos vitiosis actibus,
Ut cum dies repentina tremendi iudicii,
Et tubae clangor audiri, qua resurgent mortui,
Immutatos, incorrupos pariterque lucidos.
Hisque votis simul iunge, Deus clementissime,
Opem miseris instanter da misericorditer
Et tibi placere semper concede salubriter.
Proli magnae atque sancto flamini paraclito,
Quorum est una maiestas per aeterna saecula.
Quas tibi fundit devote nec non fidelissime,
Namque tu es magnus sator, vitis et agricola,
Operarior conducens electam in vineam,
Quo existi primo mane Abel sacrificio,
Sexta pronotans et nonae Abraham et Moysen,
Hunc primum vivendi modum docens naturaliter,
Sicque gradibus ascensis iubes spiritaliter.
Inde fiunt iure primi, qui erant novissimi,
Et procedens aequa lance iam carnalem reprobat.
Nostram vineam moralem digneris excolere
Atque vitam puerilem misertus attollere
Ac primaevae iuventutis flosculos erigere,
Totum robur iuvenile miseranter regere
Ac corpus et cor senile pie iam invisere,
Et facta divisione corporis et animae
In tua sedes beatas dignanter recipere
Atque ista modo primis austendas aspitiis
Hunc dem sine peccato dona nos transigere
Et, donec te videamus, hos dies disponere.

6. Horae Tertiae.

Hora tertia qui missus advenisti caelitus,
Nunc, Deus, ad nos benignus veni, sancte spiritus,
Qui paraliter es pius ut pater et filius.
Exue nos universis, precor, a flagitiis
5. Facinoribus et cunctis omnibusque vitiis
Indueque te nos gratis indignos, ut perspicis.
Nam fovebas universam mundi novi fabricam
Animabas atque cunctam creaturae machinam,
Ostendens multiplicandam septiformem gratiam.
10. Unde te rogamus, alme spiritus paraclite,
Quatenus digneris ope famulos invisere
Nosque tuos, benedicte, servulos efficere,
Ut possimus in aeternum habere propitium
Te et patrem sempiternum filiumque maximum,
15. Quorum est una potestas et communis caritas,
Ineffabilis maiestas, infinita bonitas,
Admirabilis facultas et invicta pietas,
Inexplebilis voluptas, perpes immortalitas,
Honor, virtus atque regnum, decus et imperium,
20. Iuge sceptrum et tropaeum simulque tripudium.
Gloria sit Deo patri prolique spiritui,
Deo trino nec non uni, paci, vitae, lumini,
Nomini nimirum dulci divinoque numini.

Collect. ms. incertae orig. saec. 10. Cod. Bernen. 584. — 2 a nos. — 4 precor adfligitiis. — 9 septiformam. — 21 proli quin.

7. Sextae.

Hora sexta crucifixus, summi patris unicus,
Qui tuis aeterna salus, perpetim propitius
Nostros deleas excessus et peccata, quaesumus,
Et a nobis pelle taetras, lux aeterna, tenebras,
5. Quas Iudaei perpendendas non sensere mysticas
Neque suas tenebrosas agnoverunt maculas,
Caecati profunda nocte corde, ore, opere.
Unde sunt gavisi multum tanto de facinore,
Accensi nefanda nece facibus invidiae.
10. Sed tu splendor, alme Deus, tuis sis fidelibus,
Multum clemens et benignus atque praestantissimus.
Nostra semper dona nobis peccata deplangere
Maculasque iuventutis lacrimis diluere,
Bonis iugiter instare, mala vero fugere
15. Gratia semperque tua caelibes exsistere,
Quo perennes tibi laudes valeamus dicere.
Ex te,. per te, in te quoque hinc possimus vivere

Teque vitam sempiternam flamine cognoscere
Nec non ipso debriante te semper diligere.
20. Hic Amen subdo libenter dulci modulamine.
Gloria, laus, honor patri, proli ac spiritui
Ex ambobus procedenti ante orsa saeculi,
Trinitati laus perenni, unitati perpeti.

Collect. ms. incertae orig. saec. 10. Cod. Bernen. 584. — 4 pelle-erras. — 15 tuo.

8. Nonae.

Hora nona qui potenter emisisti spiritum
Et nobis vitae perennis contulisti praemium
Providaque pensum libra consecrasti pretium,
Nostrae mortis infernale penetrando barathrum
5. Lux ad inferos cessisti diem fundens tenebris,
Ubi tuis assignasti vestimenta nivea,
Reprobos multasti poena, inclite, fulgorea.
Hinc timentes et sperantes te precamur plurima,
A nobis aeternae mortis depellas formidinem
10. Et tuis profundae noctis auferas caliginem
Atque eos tuam transfer vitae ad dulcedinem.
Tu es veste candidatus, aspectu fulmineus,
Tu es blandus et amandus, mitis et terribilis,
Tu es pulcher et dilectus ac desiderabilis,
15. Solus vere immortalis et incommutabilis,
Tu sanctus et admirandus, idem rex et dominus.
Purga nos multum squalentes et peccatis sordidos,
Fac nos mente luminosos, corpore perlucidos,
Ut tandem corpus exutos recognoscas candidos.
20. Sic fiat, Amenque subdo votis iungens modulos.
Gloria sit Deo patri, prolique spiritui,
Deo trino nec non uni, paci, vitae, lumini,
Nomini nimirum dulci divinoque numini.

Collect. ms. incertae orig. saec. 10. Cod. Bernen. 584. — 6 tuos. — 7 Reprobis . . . medito furgorea. — 8 timente. — 10 adfores caliginem. — 11 transfert vita. — 20 Hic fiat.

9. De Deo.

Incipe, lingua senum, carmen cantare iucundum,
Cum pueris, iuvenes, laudis depromite voces,
Ex quibus Alle sonet, confestim luia resultet.
Conlaudate Deum, populi gentesque, benignum,
Cuius inundantem miseratio sustinet orbem
Et faculae validum mensura et pondere mundum

Per diversa movet, cum per se immobilis exstet.
Tempora cuncta ligat, solus sine tempore regnat,
Acta regit regum, semper sibi constat idipsum.
Expedit, ut trinum benedicat machina trina,
Terra, polus, pelagus nec non, quod constat in illis,
Credat, adoret, amet, timeat, colat, ornet, honoret.

Collect. ms. Tegurinum saec. 10. Clm. Monacen. 18628.

10. Ad Deum et Sanctos Commendatio.

1. Parce, pater piissime,
Quidquid peccavi hoc die,
Cordeque et corpore mundo,
Fac, cras exsurgam a lecto.

2. O Iesu Christe Domine,
Qui me servasti hoc die,
In hac nocte me protegas
Et a malo custodias.

3. Adveni, sancte spiritus,
Meis illapsus sensibus,
Ut, cum corpus obdormiet,
Cor in te semper vigilet.

4. Maria, virgo et mater,
Tu me custodi iugiter,
Ne hostis me deterreat,
Aut corpus sorde polluat.

5. Adeste, cives caelici,
Et tu, angele, custos mi,
Munite me signo crucis,
Ne noceat ullus hostis.

Devotae Orationes (Fontrebaldenses) imp. Parisiis 1546.

11. De sanctissima Trinitate.

Ad Matutinum.

1. Pater, fili, paraclite,
Mala vitae praeteritae
Dimitte nobis, quaesumus,
Nam sine te nil possumus.

2. Peccando nos polluimus,
Ut expies, deposcimus,
Ne tuum domicilium
Sit unquam cibus ignium.

3. Trinitas ineffabilis
Et lux inaccessibilis,
Ure per ignem geminum
Nostrarum sordes mentium.

4. Verum lumen ac splendidum,
Cor tepens redde fervidum,
Caecas mentes illuminans
Et mortis umbras terminans.

5. Trinitati sit gloria,
Laus, decus et potentia,
Qui sua nobis gratia
Concedat vitae gaudia.

Ad Laudes.

1. O sancta Deus trinitas,
De qua sanctorum sanctitas,
Te laudamus, sanctifica
Donando nobis caelica.

2. Trinitas ineffabilis
Unitasque laudabilis,
Instantes tuis laudibus
Veris dita muneribus.

3. Cuius in nobis munera
Conservet illa dextera,
Quae benedicet credulos,
Reprobabit incredulos.

4. Trinitas individua,
Nos tua lux perpetua
Et a damnatis segreget
Et cum beatis adgreget.

5. Sit tibi, sancta trinitas,
Decus, honor, sublimitas,
Potestas, dominatio,
Maiestas, collaudatio.

Ad Primam.

1. Pater, creator omnium,
Cuncta creans per filium,
Accepta nostros gemitus
Per donum sancti spiritus.

2. O trinitatis unitas
Et unitatis trinitas,
Pro tuo sancto nomine
Emunda nos a crimine.

3. Nudatos a criminibus
Orna virtutum floribus
Et in polorum sedibus
Fac iungi cum felicibus.

4. Sit laus patri per saecula
Agnoque sine macula,
Sit laus sancto spiritui,
Quo mereamur perfrui.

Ad Tertiam.

1. Caelestium rex agminum,
Fili redemptor hominum,
Consolator maerentium,
Fer miseris solacium.

2. O veneranda trinitas,
Tua nobis benignitas
Succurrat, ne fragilitas
Nos trahat ad res vetitas.

3. Caventes a prohibitis
Utamur bene licitis,
Ut gaudeamus gaudio,
Quo caeli gaudet contio.

4. Trinitati, quam credimus,
Adoramus et colimus,
Sit gratiarum actio,
Salus et benedictio.

Ad Sextam.

1. Genitor ineffabilis,
Ipsius proles parilis,
Paraclite consimilis,
Memento vitae fragilis.

2. Proni sumus et fragiles
Ad peccandum et habiles,
Tua misericordia
Nos levet a miseria.

3. Ex te vitae principium,
Per te vitae remedium,
In te vitae solacium,
Da nobis vitae praemium.

4. Patri cum unigenito
Et spiritu paraclito
Sit maiestas et gloria,
Potestas et victoria.

Ad Nonam.

1. A patre prodit genitus,
Ab utroque paraclitus,
In his est una deitas,
Quam laudat universitas.

2. Ex quo nostra conditio,
Per quem nostra redemptio,
In quo nostra remissio,
Cum hoc fruamur gaudio.

3. Vitam sanctis repositam
Ob artam vitae semitam
Praestet nobis gratuito,
Quam non debet ex merito.

4. Genitori sit gloria,
Redemptori victoria,
Consolatori gratia,
Nobisque per hunc venia.

Ad Vesperas.

1. Deus de nullo veniens,
Deus de Deo prodiens,
Deus ab his progrediens,
In nos veni subveniens.

2. Tu nostrum desiderium,
Tu sis amor et gaudium,
In te nostra cupiditas
Et in te sit iucunditas.

3. Pater, cunctorum Domine,
Cum genito de virgine
Intus et in circuitu
Nos rege sancto spiritu.

4. Regendo clemens corrige
Et corrigendo dirige,
Diligendo nos eligas
Et cum electis colligas.

5. Memento, sancta trinitas,
Quod tua fecit bonitas
Creando prius hominem,
Recreando per sanguinem.

6. Nam quos creavit unitas,
Redemit Christi caritas,
Patiendo tunc diligens
Nunc diligat nos eligens.

7. Trinitati sit gaudium,
Pax, virtus et imperium,
Decus, omnipotentia,
Laus, honor, reverentia.

Ad Completorium.

1. Trinitas, lumen luminum,
Illumina cor hominum,
Tuam similitudinem
Reformans et imaginem.

2. Ex te mens nostra fulgeat
Et in te vota compleat,
Ad te per te se dirigat,
Credens, sperans te diligat.

3. Trinitas, salus omnium,
Cor sana male saucium,
Concedens noxis veniam
Per septiformem gratiam.

4. Fac nos ex fide vivere
Et per spem sursum tendere
Et caritatis geminae
Fac nos vestiri tegmine.

5. Patri sit benedictio
Cum coaeterno filio,
Benedictus sit spiritus
Et nos in ipso caelitus.

Collect. ms. S. Trinitatis in Belliloco saec. 10—12. Cod. Vatican. Reg. 243. add. saec. 12. A. — Orat. ms. Franciscan. Germ. saec. 14. in. (Privatbesitz) B.

Ad Matut. fehlt B. — Ad Laudes. 1, 1 trinitas Deus. B. — 2, 1 immutabilis B. — 3, 4 Reprobatis scelestibus B. -- 5, 1 sancta fehlt. — Ad Primam. 2, 1 O fehlt B. — 2, 4 nos fehlt A. — 3, 1 Munda nos a B. — 3, 4 cum caelestibus B. — Doxol. in B:

Sit laus patri cum filio,
Sancto simul paraclito,
Nobisque mittat filius
Charisma sancti spiritus.

Ad Tertiam. Str. 1 fehlt B. — 2, 1 O fehlt B. — 2, 4 res miseras B. — 3, 4 gaudet caeli B. — 4, 1 colimus. B. — 4, 2 credimus B. — Ad Nonam. 1, 1 De patre B. — 1, 2 utrisque B. — 2, 2 remissio B. — 2, 3 redemptio B. — Ad Vesperas. 2, 4 Et vitae sit B. — 3, 3 Intus et exterius B. — 3, 4 sancte spiritus B. — 4, 2 dilige B. — 4, 3 elige B. — 4, 4 collige B. — 5, 2 bonitas fecit B. — 5, 3 Ad tuam nos imaginem B. — 6, 1 Nam quod B. — 6, 3 Tunc patienter B. — Ad Completorium. 1, 2 Illuminator hominum. B. — 2, 2 In te vota percompleat B. — 3, 1 salus hominum A. — 3, 2 male sana B. -- 3, 3 nobis veniam. B. — 3, 4 septiformis B. —

Dieser Cursus steht aus jüngeren Handschriften in kürzerer Fassung und anderer Anordnung schon Anal. XXX, 11ff. Die Bedeutung der Quelle A liefs eine Wiederholung notwendig erscheinen.

12. Cursus de sancta Trinitate.

Ad Matutinum.

1. In matutinis, Domine,
Dum tibi ore canimus,
Caelestium pinguedine
Mox repleatur animus.

2. Ad te de luce vigilet
Cor nostrum desideriis,
In te mens nostra iubilet,
Dum te laudamus labiis.

3. Uni trinoque Domino
Sit sempiterna gloria,
Qui vitam sine termino
Nobis donet in patria.

Ad Laudes.

1. Precamur, sancta trinitas,
Te elevatis manibus,
Veraque simplex deitas,
Nostris intende precibus.

2. O lux inacessibilis,
Illustra nos perspicue,
Solus invariabilis,
Conforta nos assidue.

3. Voluntas nostra cupiat,
Mens meditetur iugiter,
Te summum bonum sapiat
Synderesis veraciter.

4. O Deus, decus gloriae,
O Deus exercituum,
Nos benedicas hodie,
Nos salva in perpetuum.

5. Uni trinoque Domino.

Ad Primam.

1. Te vere, summa trinitas,
Spes nostra, fides, caritas,
Unum fatemur Dominum
Personas trium nominum,

2. Aequalis esse gloriae
Eiusdemque substantiae
Cum patre unigenitum
Ac utriusque spiritum.

3. Honor patri, laus genito,
Sit gloria paraclito,
Qui frui nobis omnibus
Se donet in caelestibus.

Ad Tertiam.

1. Nunc omnes gentes, populi,
Tribus et linguae singuli,
Senes cum iunioribus,
Pusilli cum maioribus,

2. Cuncti laudemus inclitum
Patrem, natum, paraclitum,
Eius misericordia
Ut firmet nos in gratia.

3. Honor patri, laus genito.

Ad Sextam.

1. O Adonai Domine,
Regnans in caeli culmine,
Per tuum admirabile
Nomen et ineffabile

2. Tuam similitudinem
In nobis et imaginem,
Infectam culpa, repara,
Ad te fruendum praepara.

3. Honor patri, laus genito.

Ad Nonam.

1. In psalmis, hymnis, canticis
Te iubilantes melicis
Deum laudamus pariter,
Unum trinum alacriter.

2. Conserva nos in gratia
Et semper cum laetitia
Tibi servire tribue
Cunctamque noxam dilue.

3. Honor patri, laus genito.

Ad Vesperas.

1. O filii ecclesiae,
Deum laudemus iugiter,
Ut verae pacis requie
Fruamur aeternaliter.

2. Emitte verbum, Domine,
Ut corda liquefaciat
Et flante sacro flamine
Fletum amoris pariat.

3. O summa vere trinitas,
Verbum, pater, paraclite,
O vere summa bonitas,
Remunerator inclite,

4. Post spem da rem percipere,
Post fidem frui specie,
Perfecteque diligere
Fac nos te regem gloriae.

5. Uni trinoque Domino.

Ad Completorium.

1. O pater, nate, spiritus,
Nostros exaudi gemitus,
Propitius accelera
Et nos ab hoste libera.

2. A peccatorum foveis,
Ab inimici laqueis
Educ nos, une Domine,
In trinitatis nomine.

3. Honor patri, laus genito.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Labacen. 45. — Ad Tertiam. 1, 2 singulae. — Ad Sextam. 1, 1 O fehlt.

13. De sanctissima Trinitate.

O qualem, quantum, quam magnum, quam venerandum,
O quam formosum, quam pulchrum, quam decorosum,
Regem regnantem, media de sede tonantem,
Altithronum Dominum, sub personis tribus unum,
5. Omnia complentem, caelos terrasque tenentem!
Ex, per et in quo sunt, vivunt simul omnia, quae sunt,
Cui sedes caelum, cui terra profunda scabellum,
Cui nemo mundus, non iustificabitur ullus,
Quem grex sanctorum, virtus praecelsa polorum,
10. Quem vicenorum plebs quattuor et seniorum
Semper glorificat, semper collaudat, honorat,
Semper adorando, venerando, colendo, tremendo,
Semper cernentes, quod semper erant cupientes,
Semper captantes, quod semper erant adamantes,
15. Saepius optatam vitam sine fine beatam.

Collect. ms. Carth. Montis S. Beati saec. 13. [14. 15.] Cod. Vindobonen. 898.

14. De sanctissima Trinitate.

Ad Patrem.

Fons, Deus pater, omnium,
Tam finis quam principium,
Cuius omnipotentia
Cuncta creavit entia,
5. Istud scio verum esse
Dei non habens necesse
Nec ullius creaturae,
Cuiuscumque sit figurae,
Sed, quod omnes sunt creatae,
10. Est a tua bonitate.
Grates ergo nunc devotas
Ago per mis vires totas
Tibi creatori meo
Omniumque vero Deo.
15. Ut me dignatus plasmare,
Voluisti mihi dare
Animam et intellectum,
Sana membra, corpus rectum,
Incorruptos sensus quinos,
20. Victum et vestitum binos;
Bona rursum infinita
Mihi sunt a te largita,
Quarumcunque tu es dator
Pius sis et gubernator
25. Dans, pater, hic deservire
Et abhinc ad te redire.

Ad Filium.

Fili Dei et Mariae,
Purae virginis et piae,
Tibi grates, Iesu bone,
Reddo cum devotione,
5. Quod tu pro me sponte laesus,
Virgis et flagellis caesus,
Caput spinis coronatus,
Palmis, pugnis verberatus,
Fers, ad mortem lassus, pronus
10. Grave tuae crucis onus,
In qua tractus et extensus,
Cum latronibus suspensus
Manus, pedes laceraris,
Cor et latus perforaris,
15. Quo sic aquae fontes vivi
Effluunt, cruoris rivi,
Qui nos lavent a peccatis
Cunctis, precor, perpetratis.

Ad Spiritum Sanctum.

Spiritus sancte te laudo,
Benedicens tibi plaudo,
Infudisti mihi planam
Veram fidem Christianam,
5. Non gentilem indirectam
Nec Iudaeam imperfectam;
Sacramenta quoque Christi,
In medelam condidisti,
Quae quod sumam, dato, digne,
10. Ut sim malo liber igne
Et intrare queam thronum,
Ubi regnat summum bonum,
Pater, natus, sacrum flamen,
Unus semper Deus. Amen.

Orat. ms. Pollingense saec. 15. Clm. Monacen. 11917. — Ad Patrem, 9 omnes fehlt. — 12 meas vires. — 25 Dans me paterhoc. — Ad Filium, 13 Manus et pedes. — 15 aqua fontis. — Ad Spiritum, 1 te collaudo. — 13 nate.

15. „Oratio de sanctissima Trinitate et omnibus sanctis."

a. De sanctissima Trinitate.

1. O trinitas sempiterna
Unitasque sanctissima,
Deus omnium creator,
Rector atque conservator.

2. Visita et illumina
Ab omnique labe munda
Horrenda et tenebrosa
Cordis nostri latibula.

3. Laudibus tuis mancipa
Nos totaliter et nostra
Caritateque fecunda,
Mentes nostras in te firma.

4. Ut tibi soli, Domine,
Timeamus displicere
Et studeamus placere
Corde, ore et opere.

5. Quare nos tua opera,
In te solum sperantia,
Ab omni malo libera
Bonisque omnibus dita.

b. Oratio de beata Virgine.

1. O triclinium nobile
Trinitatis sanctissimae,
Hera caelestis patriae,
Nos exsules consolare.

2. Maria, mater gratiae,
Mater misericordiae,
Semper ab hoste protege
Et in morte nos suscipe.

3. Et sic nos tui servuli,
Quamvis simus multum rei,
Propter te fiamus salvi,
Propter quos es mater Dei,

4. Quia Deus omnipotens
Factus homo oboediens,
Pro nobis fuso sanguine
Plexus est crudeli morte.

5. Quare in omnibus suum
Agamus beneplacitum,
Ne frustretur eius mortis
Efficacia in nobis.

c. De sancto Benedicto.

1. O gloriose domine,
Sanctissime Benedicte,
Cor, verba et opus nostrum
Fac Deo beneplacitum.

2. Ipse te intercedente,
Qui vult omnes salvos esse,
Firmet iustos, sanet reos,
Ad se trahat extraneos.

3. Sint omnes rectores nostri
Sancti, gnari, pii, iusti,
Nos humiles et subiecti
Omnesque Deo dilecti.

4. Et nunc taliter vivamus,
Cum vitam hanc exeamus,
Sua misericordia
Nos in caeli ducat regna.

5. Quare nunc clamemus ad te,
Noli nos tunc relinquere,
Festina, ne tardaveris,
Succurre nobis miseris.

d. De Angelis.

1. O milites angelici,
Robusti custodes nostri,
A ruina praeservati
Et in dono confirmati,

2. Nobis semper assistite
Nunc in vita et in morte,
Ut abiciamus malum
Et perficiamus bonum.

3. Hostesque nostros crudeles,
Carnem, mundum et daemones
Vincamus semper fortiter,
Ne ruamus letaliter.

4. Corda nostra et corpora
Vestra servate tutela
In Deo semper tranquilla
Et proximis utilia.

5. Quare nulla nos prospera
Inflent nec frangant adversa,
Sed ad Deum et homines
Sancte simus conversantes.

e. De Omnibus Sanctis.

1. Omnes sancti, dirigite
Nunc cursum [hunc] vitae nostrae,
Sicut nostis velle Deum,
Ad salutem animarum.

2. Omnia interiora
Nostra et exteriora
Deum collaudent de cunctis,
Tam prosperis quam adversis.

3. Ut nunc omnibus mundanis
Nobisque ipsis relictis
Miti corde et humili
Sectemur filium Dei.

4. Observemusque mandata
Sua perfecta opera
Usque in finem non ficte
Fide, spe et caritate.

5. Quare nunc luantur culpae
Digna sanctificatione,
Ut contriti et confessi
Semper apti simus mori.

f. De sancta Trinitate.

1. O regum rex altissime,
Pacifica orbem terrae,
Ecclesiam coaduna,
Corda nostra inhabita.

2. Unum pater, flamen, nate,
In nobis sis et nos in te,
Ut tibi laudes debite
Reddamus omni tempore.

3. Te unum desideremus,
In quo solum gaudeamus
De nulloque doleamus
Nisi, quia peccavimus.

4. Nostrasque fac voluntates
Tuae omnino conformes,
Ut simus, quia vocati,
Etiam tui electi.

5. Quare exstirpa vitia,
Virtutibus nos adorna,
In hora mortis ultima
Miserrimos nos adiuva.

g. De Deo et Omnibus Sanctis eius.

1. Omnipotens, miserere,
Maria, semper assiste,
Ne deseras, Benedicte,
Angeli, nos custodite.

2. Omnes sancti, succurrite
Nunc semper atque ubique,
Ut nos crimen non inquinet,
Ne Deus aeterne damnet.

3. Sed in caritate sancta
Nunc nostra fiant omnia,
Ut victis culpa et hoste
Hanc vitam claudamus pie.

4. Quare tunc nobis dicere
Audiamus Christi voce:
Venite vos, benedicti,
Possidete regnum caeli.

5. Gloria aeterno Deo,
Mariae et Benedicto,
Angelis et sanctis cunctis,
Quies sit aeva defunctis.

Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a IV, 39. — Nr. 15b. 4, 1 O via Deus. — 4, 4 Plexus es. — Nr. 15e. 4, 4 In fide, spe. — Nr. 15g. 2, 2 et ubique. — Nr. 15a bis 15g sind natürlich von ein und demselben Verfasser und, da sie in der Quelle mit einer gemeinsamen Aufschrift als ein Ganzes auftreten, hier als solches belassen.

16. Oratio ad sanctum Spiritum Paraclitum.

1. Consolator miserorum,
 solamen maerentium,
 Lux piorum, spes reorum
 unctioque mentium,
 Creatoris hominumque
 amor atque vinculum,

2. Boni fons, doctrinae fomes,
 veritatis spiritus,
 Hostiles frangens conatus,
 dextrae Dei digitus
 Et dolore desperati
 animi paraclitus,

3. Tu patris promissum atque
 septiformis gratia,
 Verbo, linguis et sermone
 puro ditans guttura
 Et divino urens igne
 paenitentum crimina,

4. Quamvis subditum peccatis
 corpus suetus fugere,
 Veni tamen et obscoena
 peccatorum decoque;
 Veni, bone, veni, pie,
 veni, potentissime.

5. Tu purgare, quaeque voles,
 aspirando praevales,
 Tu bruta stultaque corda
 sic mutare assoles
 Ut indoctos eruditis
 protinus aequipares.

6. Ergo meam caecam mentem,
 doctor alme, visita
 Putridumque in peccati
 luto corpus suscita
 Et utrumque ad amorem
 Christi tui subleva.

Collectan. ms. S. Sergii Andegaven. saec. $^{10}/_{11}$. Cod. Andegaven. 283 (274).

17. Ad Deum Oratio.

O princeps pacis ac principium pietatis,
O verum lumen, retinens par cum patre numen,
Spiritus o sancte, quo constant cuncta volente,
His quoque personis unus semper specularis,
5. Ordine qui miro finis constas et origo
Leges aeternas ac solus iure gubernas,
Qui genus humanum miseratus mortificatum
Vivere fecisti pretioso sanguine Christi,
Cuius iudicio statuentur cuncta sub aequo,
10. Da sentire fidem, qua felix fert sibi finem,
Ut credam recte, nec sint aliae mihi sectae,
Atque sciam plane, quod iustum sit vel inane.
Spem concede mihi, qua possit vita videri;
Virtus in his prima restat dilectio bina,
15. Quam, Deus, infunde sub viscera cordis abunde.
Aures adverte, rogo, sint mihi semper apertae,
Ne reminiscaris delicta mei puerilis,
Sed pius ignosce factis veniamque repende.
Non mea mens, quaeso, laedatur more superbo,
20. Adveniat rite custos patientia vitae,

Mors et perditio discedat, caeca libido,
Nunquam deliciis confundar crimine ventris,
Ne polluta caro somno turbetur amaro.
Obsecro, me frenas, cum videro res alienas,
25. Sint procul invidia, iactantia, lis, sed et ira,
Nec rebus vanis me laus seducat inanis.
Fructificaque, mihi quaecunque talenta dedisti,
Sicque meos mores, Deus, immutato decores,
Ut mea sit cura, quod gestat vita futura,
30. Ac regis veri merear sodalis haberi,
Qui sancto tecum cum flamine regnat in aevum.

Collat. ms. Cassiani saec. 8/9. Clm. Monacen. 4549. add. saec. 11. — 24 frenas (st. frenes) schützt der Reim. — 23 sono turbetur. — 28 Deus fehlt; inmetate. — 30 merear sic tales.

18. De Spiritu Sancto.

1. Veni, persona tertia,
De sede trinitatis,
Gratifica nos gratia,
Largire dona gratis;
Nostra mala submoveas,
Nostrae defectum suppleas
Internae paupertatis.

2. Patris, nati concordia,
Fac nos tibi concordes
Et Deo reconcilia
Per peccata discordes;
Dator verae munditiae,
Manu misericordiae
Nostras emunda sordes.

3. Tu spiritus paraclitus,
Tu verus consolator,
Mentis lustrator subitus
Et dulcis inflammator;
Tu increata caritas,
Tu dapsilis benignitas,
Mundi sanctificator.

4. Tu donum donans omnia,
Tu amor, fons amorum,
Tu celebris laetitia,
Thesaurus gaudiorum,
Audacia, facundia,
Virtus et eloquentia,
Magister saeculorum.

5. Per te prophetae praesciunt
Et nuntiant ventura,
Apostoli subiciunt
Orbem et orbis iura;
Tu virgines sanctificas,
Tu martyres fortificas
In corporum pressura.

6. Tu pascis in pastoribus
Greges fideli cura
Et doces in doctoribus,
Quaecunque sunt obscura,
Tu solis te consocias,
Desertum in delicias
Vertis et mollis dura.

7. Per te nati renascimur,
Renati consummamur,
Perenni cibo pascimur,
Charactere signamur,
A vinculis absolvimur,
Aeterno sponso iungimur,
Verissime sanamur.

8. Tu das gustum dulcedinis,
Intellectum, splendorem,
Consultae fortitudinis
Tu tribuis vigorem,
Tu clausum librum aperis
Et pietatem suggeris
Et ingeris timorem.

9. Ergo, caelestis unctio,
Nos ungere dignare,
Da sacro septenario
Devotos abundare,
Jacentes in exsilio
Frequenti beneficio
Sis memor visitare.

10. O benigne paraclite
Lugentes consolare,
Te mereamur hospite
Post fletum exsultare,
Per te de carne, saeculo
Atque salutis aemulo
Possimus triumphare.

Collect. ms. Italicum saec. 14. Cod. Rossian. IX, 43. — 5,3 tibi fehlt. — 3, 3 illustrator. — 9, 2 Nos unge dignare, — 10, 6 Absque salutis.

19. De Spiritu Sancto.

1. Alme Dei digite,
Spiritus amoris,
Dulcis o paraclite,
Vera spes maeroris,
Consolator optime,
Imbrem tui roris
Funde, dans laudare te
Omnibus in horis.

2. Pax insuperabilis,
Caritas divina,
Mens invariabilis,
Hora matutina
Donum sapientiae
Miseris propina
Et aures clementiae
Super nos inclina.

3. Tu clemens illabere
Nobis *hora prima*
Ut possimus capere
Intellectus ima,
Recta doce sapere,
Vetus purga zima
Et peccati scoriam
Dulciter elima.

4. *Hora* quondam *tertia*
Qui discipulorum
Inflammasti pectora,
Doce vias morum,
Recta da consilia,
Opera iustorum,
Sancta desideria
Dona, lux polorum.

5. Estatis temperies,
Flatus aurae lenis,
Virtutum congeries,
Sis in *horis senis*
Dono fortitudinis
Roborans in poenis,
Tuae ros dulcedinis
Nostris natet venis.

6. Rivus omnis gratiae,
Nobis *hora nona*
Xenium scientiae
Dulciter condona,
Christi mens et passio
Sit in mente prona,
Ut fruamur inclita
Regnantis corona.

7. Tuis caris iugiter
Hora vesperorum
Subveni celeriter,
Pater orphanorum,
Pietatem colere
Da, merces laborum,
Ut ad alta scandere
Possimus caelorum.

8. Noctis in crepusculo
Hora iam *completa*,
Sacrum neuma, tempora
Per te sint quieta,
Fac nos ita petere
Lectuli secreta,
Timor tuus super nos
Sit ut sine meta.

9. Eia, sancte spiritus,
Qui Sebastianum
Inflammasti penitus
Nec non Fabianum,
Superaddens tertium
Sanctum Adrianum,
Quos fecisti spernere
Spiritum profanum.

10. Illos, inquam, spernere
Vana docuisti,
Quibus et Achatium
Iungi voluisti,
Dorotheam nobilem
Illis addidisti,
Quos tuis igniculis
Ad mortem ignisti.

11. Dignis horum precibus,
Sacrum o spiramen,
Nos a mortis faecibus
Munda dans solamen,
Ut, cum apparuerit
Ultimum examen,
Venite praedulciter
Audiamus. Amen.

Offic. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a VI, 52. A. — Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. ex. Cod. Petrin. a V, 50. B. — 1, 6 Imbre. — 8, 3 pneuma B. — 8, 3 sq. per te sint tempora B. — 9, 6 Inclitum Albanum B. — Akrostichon: Apt Hertneid. Welcher Hertnidus gemeint ist, vermag ich nicht zu sagen.

20. Paraphrasis Orationis Dominicae.

Sancte pater, summa caeli qui sedes in aula,
Sanctificetur honore tuum venerabile nomen,
Nobis adveniat regnum, tua magna potestas,
Quondam qui tenuit regnum, nunc hoste depulso
5. Filius ut regnet semper per tempora pacis.
In caelis velut colitur tua cara voluntas,
Sic dignos faciant fructus tibi corpora nostra,
Impleat et sanctus nostri praecordia flatus.
Pauperibus potum nobis panemque ministra,
10. Semper ut esuriem superes aestusque laborem
Atque tuos pascat panis victoribus aptus.
Te, genitor, petimus, dimittas crimina nostra,
Fratribus ut culpae veniam poscentibus ante
Viscere perfecto pacis indulsimus almae,
15. Nonque sinas servos vinci, pater, hoste maligno,
Olim qui primoplaustum detrusit ab Eden.
Eripe sed, genitor, agnos de faucibus hostis,
Ut possint Domino semper servire superno.
Quod petimus, fiat Christo fiatque volente.

Collect. ms. Cantuariense (?) saec. 11. Cod. Cantabrigien. Gg V, 35. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

21. Versus de Dominica Oratione.

Sancte, tuum nomen, pater, in me sanctificetur,
Filius ut tibi sim, sapientia pace iuvetur,
Regnum da clemens intellectumque profundum,
Quo mediante Deum cor possit cernere mundum.
5. Fiat velle tuum, sic consule, consiliator,
Ut mihi mercedem miseranti des, miserator.
Caelesti me pane ciba fragilem solidando,
Ut sit esuries mihi iustitiae salutando,
Ut mihi dimittas, dimitto; scientia luctum
10. Augeat, in lacrimis det consolatio fructum.
Ne tempter, rogo te pietatis opem mihi ferre,
Ut mihi mansueto detur possessio terrae.
Liber ut esse queam, qui liberet, adde timorem,
Quo mihi mens humilis regni mereatur honorem.

Collectan. ms. incert. origin. saec. 13. Cod. Mazarin. 742 (1115). — Nach 14 folgen noch zwei Hexameter, die nicht zu dem Gedichte zu gehören scheinen:

Ordine retrogrado fieri progressio debet,
Quam naturalis nobis inspectio praebet.

22. Paraphrasis Orationis Dominicae.

1. Pater rerum omnium
pius et fidelis,
Iustus et misericors,
habitans in caelis,
Serva nos a laqueis
hostium et telis
Caelestium spiritum
commendans tutelis.

2. Regnum tuum veniat,
Christus, tuus natus,
Qui ineffabiliter
est pro nobis natus,
Ipse nostra scelera
purget et reatus,
Hoc pro nobis postulet
caelicus conatus.

3. In nos tua gratia
semper innovetur,
Tuum, ut in caelis est,
sic sanctificetur
Sacrum nomen, super nos
virgo invocetur,
Sola sine macula
quae semper habetur.

4. Tuum velle vigeat
in altis et imis,
Hoc, concede, facere
semper ut possimus,
Nostram impotentiam,
pater, bene scimus,
Quia tibi sine te
placere nequimus.

5. Panem nostrum hodie
da cotidianum,
Panem hunc, qui saucium
totum fecit sanum,
Panem hunc, qui frivolum
respuit et vanum,
Panem, qui salvificat
genus et humanum.

6. Dimitte nobis debita
   nostra, supplicamus,
   Sicut debitoribus
   nostris condonamus,
   Exsules et flebiles
   te, pater, oramus,
   Dimitte, quod peccavimus,
   et dona, quod rogamus.

7. Tu, qui mundi veneras
   solvere peccata
   Atque legis veteris
   implere mandata,
   Nostra nobis hodie
   dimitte peccata,
   Ut in nos peccantibus
   dimittimus errata.

8. Circueuntem propter nos
   reprime leonem,
   Qui nos temptat ducere
   in perditionem,
   Paternam deposcimus
   hanc tuitionem,
   Ne nos circumveniat
   per temptationem.

9. Qui in caelis solus es,
   terris et in salo,
   Plebi Israeliticae
   positus in palo,
   Ad te fundo gemitus
   meos et propalo,
   Ut nos in perpetuum
   conserves a malo.

10. Nunc patris et filii
   deprecor spiramen,
   Mei caeci pectoris
   depellat velamen,
   Perpes in perpetuum
   meum sit solamen;
   Oret mecum hodie
   totus mundus. Amen.

Collect. ms. Lantoniense (?) saec. 13. Cod. Coll. Corp. Christi Oxonien. 59. — 2, 2 invocetur. — 3, 5 Opem nostram. — 4, 2 et in imis. — 7, 7 ut in nobis. — Von Str. 6 eine zweite Redaktion von anderer Hand:

Sicut nos dimittimus omni delinquenti,
Tibi preces supplices pectoreque flenti
Facimus, et scelera nobis inferenti,
In nos ut respicias oculo clementi.

Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

23. Super Pater Noster.

1. *Pater*, qui es ingenitus,
   Iesu, fili beate,
   Noster director, spiritus,
   Tu nos exaudi grate,
   Qui Deus exstas praeditus,
   Unus in trinitate.

2. *Es* vita et veritas
   Et esse aeternale,
   In te manet immensitas,
   Principium causale,
   Caelis, in quibus habitas,
   Das lumen radiale.

3. *Sanctificetur* nobile,
Salubre, gratiosum,
Nomen, quam admirabile,
Quam summe gloriosum,
Tuum, quod est laudabile,
Prae cunctis virtuosum.

4. *Adveniat* perpetuum
In nos possessione
Regnum caeli praecipuum
Cum tui visione
Tuum, quod est mellifluum
Manans fruitione.

5. *Fiat* mente gratuita
Et diligenti cura
Voluntas, per quam condita
Est omnis creatura,
Tua decens et licita,
Quae legum est mensura.

6. *Sicut* es per essentiam
Omnis fons bonitatis,
In caelo sanctis gloriam
Praebes felicitatis,
Et in terra da gratiam
Firmae stabilitatis.

7. *Panem* caelestem influe
Nobis sacramentalem
Nostrum, dona largiflue
Panem verbi mentalem,
Cotidianum tribue
Panem materialem.

8. *Da*, Deus, efficaciter,
Da carnis sanitatem,
Nobis praebe benigniter
Mentis tranquillitatem,
Hodie et perenniter
Da vitae sanctitatem.

9. *Et dimitte* fidelibus
Reatus et peccata,
Nobis transgressoribus
Dominica mandata
Debita paenitentibus
Remitte perpetrata.

10. *Nostra* dissolve scelera,
Morbos cunctos averte,
Sicut das cuncta munera,
Sic nos ad te converte
Et nos transfer ad sidera
Te visuros aperte.

11. *Dimittimus* errantibus
Offensam et gravamen
Debitoribus omnibus
Praestante te iuvamen,
Nostris ut dones mentibus
Salutis medicamen.

12. *Et ne nos* per contagium
Quodcumque vitiorum
Inducas in excidium,
Fer opem, rex caelorum,
Temptationem hostium
Repelle malignorum.

13. *Sed* tu, pater, per filium
Iesum tam benedictum
Libera dans auxilium
Et mitiga conflictum,
Nos salva premens noxium
Serpentem maledictum.

14. *A* poenis, Deus, penitus
Nos stude liberare,
Malo propulso funditus
Nos, Christe, consolare,
Amen ut semper caelitus
Possimus te laudare.

Collect. ms. Benedictoburanum saec. 15. ex. Clm. Monacen. 5005. — 1, 5 praedictus. — 5, 3 per quem enim condita. — 7, 2 Nobilem sacramentalem. — 12, 5 In temptationem. — Auf dies Lied folgen unmittelbar die beiden Glossenlieder Ave nostra domina de humilitate Anal. XXX, 222 sq. und Salve splendor praecipue ibid. 292 sq. Dies legt die Vermutung nahe, dafs dieselben nicht nur aus einer Quelle, sondern auch aus einer Feder stammen, um so mehr, als sie gleichen Bau und gleiche Behandlung aufweisen. Doch ist die Verbreitung des zweiten Liedes eine weitere als die des ersten und dritten.

24. Super Pater Noster.

1. *Pater*, qui de nihilo
   saecula creasti,
   Mittens mundo filium
   nos recuperasti,
   Mortuis ex crimine
   vitam praeparasti,
   Parce nobis miseris,
   quos gratis salvasti.

2. *Noster* in adversis [sis]
   mane defensator,
   Rerum benigne conditor,
   dulcis gubernator,
   Vero certe nomine
   diceris salvator,
   Fundens cruce sanguinem
   factus triumphator.

3. *Qui* concludis semitas
   cuncta gubernando,
   In te confidentibus
   veniam donando,
   Flecte corda supplicum,
   ut in te sperando
   Laudibus et meritis
   gaudeant amando.

4. *Es* in caelis conditus
   sine fine manens,
   Nostram carnem sumere,
   Deus alme, parens
   Dignatus ex virgine,
   qui livore carens
   Subisti patibulum
   ara crucis arens.

5. *Sanctificetur* uterus,
   qui te generavit,
   Venter sacratissimus
   matris, quae lactavit,
   Gloriosae virginis,
   quae te et portavit
   Deque mortis laqueo
   vitam reparavit.

6. *Nomen* Christi credimus
   atque confitemur,
   Id cum reverentia
   semper veneremur
   Et in tuis laudibus
   prompte delectemur,
   Ut a sorde criminis
   et morte liberemur.

7. *Tuum* da praesidium
   nobis, alme pater,
   Illud nobis impetret
   sanctissima mater,
   A nostris cesset mentibus
   inimicus ater,
   Qui nos vexat stimulis
   uno puncto quater.

8. *Adveniat* cordibus
   candor lucis inclitus,
   Mentes nostras impleat
   paraclitus spiritus,
   Eius ad obsequium
   nos conformet penitus,
   Qui gratiarum omnium
   est largitor optimus.

9. *Regnum* caeli, Domine,
   mentibus infunde,
   Paenitendi gratiam
   conferas abunde,
   A te solo provenit
   et non aliunde,
   Sed in gratitudine
   non sentimus unde.

10. *Tuum* beneficium
    semper est paratum,
    Redde cor fidelium
    tibi praeparatum,
    Da nobis per gratiam
    iter demonstratum,
    Nostrum sacrificium
    tibi fiat gratum.

11. *Fiat* nobis, Domine,
sicut tu dixisti,
Ut ambulemus tramite
recto, quem duxisti,
Et tui regni gloriam,
sicut promisisti,
Da tuis fidelibus,
quos tu redemisti.

12. *Voluntas* nostra maneat
tecum radicata,
Angelorum laudibus
semper sit parata,
Porta caeli, quaesumus,
nobis reserata
Maneat, in gloria
virtus comprobata.

13. *Tua* dulci gratia
defende peccatores
Et adflictos subleva,
mitiga dolores,
Ut te cognoscant Dominum,
vitia, labores
Vitent et virtutibus
fiant amatores.

14. *Sicut* tu vis, Domine,
nos indifferenter
Guberna, rege, protege
dando nobis semper
Muneris auxilium,
ut tibi reverenter
Serviamus, turpia
vitando potenter.

15. *In caelo* cuncta gaudia
nobis sunt parata,
Ubi delectatio
est adcumulata,
Angelorum deitas
manet informata
Et iustorum gloria
semper augmentata.

16. *Et in terra* prospera
nulla, sed adversa
Inveniuntur, miseris
omnia transversa,
Adflictionum plurium
copia diversa,
Vitemus ergo saeculum,
ut poena sit dispersa.

17. *Panem* tuum angelicum
praebe nobis, Domine,
Ut tui consortii
coniungamur agmine
Et cum tuo filio
et cum sancto flamine
Iungamur in gloria
canendo dulci carmine.

18. *Nostrum* cor, altissime,
flecte tolerando,
Ut vivamus sobrie
vitia vitando,
Te cum diligentia
semper imitando
Videamus facie,
quando erit quando.

19. *Cotidianum* gaudium
tecum invenitur,
Per fidem spes altissimi
cordibus unitur,
Qui relinquit vitia,
virtute redemitur,
Caelesti mensa, gaudii
poculo potitur.

20. *Da nobis*, Domine, ut
semper tecum vivamus,
Tua beneficia
saepe cogitemus,
Concede nobis gratiam,
ut te collaudemus
Et ad superna gaudia
viam dirigemus.

21. *Hodie*, savator,
conserva nos et semper,
Concede tuis famulis,
ut te reverenter
Cognoscant verum Dominum,
qui cuncta potenter
Disponis, et veniam
nobis da clementer.

22. *Et dimitte* criminum
noxium ligamen,
Qui certasti fortiter
nobile certamen,
Crucis in patibulo
solvisti ligamen,
Te esurientibus
vere das libamen.

23. *Nobis* dux et semita,
bone Iesu Christe,
Sis et peccatoribus,
petimus, assiste,
Ut a peccatis omnibus
caveant, resiste
Et semper nostris mentibus
dulciter insiste.

24. *Debita* remitte,
quibus obligati
Tibi sumus fortiter,
paterna peccati,
Quibus si fuerimus
a te liberati,
Erimus ad gratiam
cito praeparati.

25. *Nostra* sunt peccamina
tot et tam diversa,
Ex misericordia
nisi sint aspersa,
Nobis procul dubio
parata sunt adversa;
Succurre nobis, Domine,
peccata sint abstersa.

26. *Sicut* vis et expedit
et sicut tibi placet,
Fiat de nobis, Domine,
et, si lingua tacet,
Cor meum semper vigilet
operibusque vacet,
Surgat, qui criminibus
involutus iacet.

27. *Et nos*, qui sumus fragiles,
pravis declinantes,
Fac in tuis laudibus
fortes et constantes,
In bonis operibus
esse declinantes,
Relinquendo vitia
virtutes operantes.

28. *Dimittimus*, quo iugiter
debemus operari,
Studemus assidue
bruta imitari,
Semper cum miseria
nimisque avari,
Concede nobis, Domine,
tecum delectari.

29. *Debitoribus* debita
nunquam relaxamus,
Immo nostra credita
semper postulamus
Et non persolventibus
poenas praeparamus,
Signum est, quod proximos
certo non amamus.

30. *Nostris* adversariis
parcere debemus,
Mala inferentibus
dona redonemus,
Qui nos habent odio,
dulciter amemus
Et pro eis Dominum
iugiter oremus.

31. *Et ne nos* despicias,
pater, te precemur,
Impetremus veniam,
culpam qui meremur,
Libera nos debito,
pater, quo tenemur,
Ut in tuis laudibus
semper delectemur.

32. *Inducas* nostris oculis
fontem lacrimarum,
Ut plangamus crimina,
dator gratiarum,
Cor contritum praepara,
ut semper sit amarum
Ex delictis pectorum,
dator veniarum.

33. *In temptationem* duram
currimus frequenter,
Defende nos, benignus
pater, quaesumus, clementer,
Ut possimus temptatori
resistere potenter,
Et nostras infirmitates
cura diligenter.

34. *Sed libera nos*, Domine,
libera, clamamus,
Nos a peccatis omnibus,
libera, rogamus,
Libera, qui noxia
mala reportamus,
Libera, qui criminum
iugo semper stamus.

35. *A malo* mortis turbine,
Christe, nos defende,
Matris tuae meritis
te nobis ostende
Et, si mala gerimus,
veniam impende,
Supplicum defectibus
propitius intende.

36. Honor, laus et gloria
sit summae maiestati,
Portemus reverentiam
almae trinitati,
Toti caelesti curiae,
ut semper sint parati
Ad impetrandum veniam
de turbine peccati.

Collect. ms. Fürstenfeldenses saec. 15. Clm. Monacen. 7016. 5, 6 et fehlt. — 5, 7 que fehlt. — 20, 8 viam nostram. — 25, 4 sit. — 28, 4 brutis. — 28, 6 que fehlt. — 32, 7 peccatorum. — „Praecedens carmen orationis dominicae scripsi Bononiae in oratorio sancti Petronii sub anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo septimo kalendas Iulii, pontificatus Dni Eugenii, papae quarti, anno septimo, quiquidem pro tunc residebat Bononiae.“ Der Schreiber Hainricus Prugger de Holnpach.

25. Super Pater Noster.

1. *Pater* alme, vere Deus,
Ad te clamo tamquam reus,
Ut tu sis adiutor meus
Cum tuis virtutibus.
Noster optime salvator,
Deus omnium creator,
Tu es gratiarum dator
Hic et in caelestibus.

2. *Qui es* et in infinitum
Deus eris, cor contritum
Praesta, precor, praemunitum
Esse cum humilibus.
In caelis tu nos dignare,
Sancte Deus, collocare,
Ibi fac nos habitare
In supernis aedibus.

3. *Sanctificetur* in aeternis
Tua laus et in supernis,
Custodi nos a sempiternis
Poenis infernalibus,
Nomen sanctum est verendum
Dei, non contradicendum,
Super omnia colendum
Semper ab hominibus.

4. *Tuum* velle, sanctum totum,
Debet esse cunctis notum,
A peccatis me remotum
Fac cum sacerdotibus,
Adveniat tua virtus,
Lenitas dictae virtutis,
Ne cogat sanctus spiritus
Te cum habitantibus.

5. *Regnum* tuum est cunctorum,
Salus nostra redemptorum,
Praesta, Deus tuum chorum
Cum superioribus.
Tuum regnum est beatum,
Salus bonis deputatum,
Est et aptum et paratum
Tibi servientibus.

6. *Fiat* nobis verum caelum
Trina spes et totum verum,
Videamus omnem zelum
A proicientibus.
Voluntas vere divina
Sancta manet in doctrina,
Ut nos servet a ruina,
Ab inferioribus.

7. *Tua* vota sunt aeterna,
Ut ducamur ad superna,
Vivamus in sempiterna
Cum aeternis fratribus.
Sicut Adam tu plasmasti
Et post ipsum tu citasti,
Libertatemque donasti
Omnibus mortalibus.

8. *In caelo* tu nos largire
Summa gaudia sentire,
Te videre et audire
Cum te diligentibus.
Et in terra sic morari
Et honeste conversari,
Ut dotemur omnes pari
Vita cum viventibus.

9. *Panem* sanctum spiritalem,
Nostrae vitae specialem,
Praesta, Deus, vitam talem
Digne manducantibus.
Nostrum Deum timeamus,
Illi pie serviamus,
Ut ad ipsum fugiamus
Relictis criminibus.

10. *Cotidianum* et verum,
Vitam, carnem atque merum,
Praesta, Deus, nunquam serum
Ipsum manducantibus.
Da nobis et nostrae genti
Vitam, Deus, in praesenti,
Vitam vivere viventi
Cum dictis hominibus.

11. *Hodie* sit praesens vita
Virtuosa, redimita,
Tua gratia munita
Tuisque muneribus.
Et dimitte servientes
Tuos esse paenitentes,
In futurum sint gaudentes
Cum vere gaudentibus.

12. *Nobis* Deus det aeternus,
Qui nostrorum est supernus,
Quod a nobis sit infernus
Procul cum daemonibus.
Debita tolle culparum,
Sancta salus animarum,
Praesta velle non ignarum
Te desiderantibus.

13. *Nostra*, Deus alme, vota,
Quae tu habes vere nota,
Tribuantur tibi tota
Et tuis indicibus.
Sicut et nos viles sumus,
Nostrum corpus vilis humus,
Vita nostra velut fumus
Transit horis brevibus.

14. *Dimittimus* in hoc mundo
Cunctas opes transeundo,
Ad te clamo de profundo,
Deus, magnis vocibus.
Debitoribus peccata
Tu dimittis, qui beata
Servis tuis das mandata
Omnibus temporibus.

15. *Nostris* precibus intende,
Sancte pater, nos defende,
Nos consortes fac praebendae
Polorum heredibus.
Et ne nos desideremus,
Quod vitare nos debemus,
Ac vigiliter oremus
Cum devotis mentibus.

16. *Inducas* atque compelle
Nos in tuum sanctum velle,
Mala nostra cuncta pelle,
Da bona credentibus,
In temptationem ream
Non inducas mentem meam,
Liberare velis eam
A temptationibus.

17. *Sed libera* tuam gentem,
In tuo nomine credentem,
Et a terra refugientem
In necessitatibus.
Nos a malo liberatos,
Sancte pater, fac beatos,
In caelestibus locatos
Cum sanctis spiritibus.

18. *Amen* ultimo cantamus
Et in signum, quod optamus,
Quidquid recte postulamus
Cum orationibus.

Cod. Oxonien. Canon. Misc. 21. saec. 15. — 2, 2 contrictum. — 2, 5 nos fehlt. — 2, 6 aulibus. — 3, 2 et fehlt. — 3, 6 non est. — 4, 2 Debeat. — 4, 4 Fac esse cum presbyteris. — 4, 6 Lenitatis. — 5, 7 Est fehlt. — 6, 3 Ut videamus omne celum. — 6, 5 Voluntas vestra. — 7, 2 Ut ducant. — 7, 3 Ut vincamus in sempiternum. — 7, 7 quam donasti. — 8, 2 scentire. — 8, 3 et de audire. — 8, 7 docemur. — 9, 6 Ibi pie. — 10, 8 Lies: Cum sanctis? — 16, 6 mentem nostram. — 17, 3 refulgentem. — 17, 8 Cum tuis sanctis angelis. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

26. Rhythmi sive oratio supra Psalmum „De profundis“.

De profundis.

1. Huius mundi de profundis
Et secundi de secundis
Erue me, Iesu pie,
Daque viam dextrae viae,
Qui peccantes nunquam spernis,
Sed benigno vultu cernis,
Dum peccasse se cognoscunt
Veniamque cordis poscunt.
Illud satis ostendisti,
Cum Mariam suscepisti,
Peccatricem Magdalenam,
Sorde foedam, sorde plenam.

Fiant aures.

2. Aures flecte pietatis,
Qui peccantium peccatis

Sublevamen contulisti,
Quando carnem assumpsisti,
Meque deprecantem audi
Et auditum mox exandi.

Si iniquitates.

3. Iniquitates patravi
Me patrare nec expavi,
Quas si deles, sum salvatus,
Si non deles, sum damnatus.

Quia apud te propitiatio.

4. O quam clemens, quam benignus,
O quam magnus, o quam dignus,
Laude Deus, es creator,
Miserorum reparator
Nobisque propitiator.
Homo factus, morti datus
Nostra diluit delicta,
Cuius morte mors est victa.

Sustinuit anima mea.

5. Illud verbum, quod in primis
Cuncta fecit et in imis
Dominatur ac superna,
Gubernat, lux et lucerna
Illuminans tenebrosa,
Sicca regens et aquosa,
Illud ergo supplex oro,
Quod me collocet in choro
Spirituum beatorum
Post ruinam saeculorum.

A custodia matutina.

6. Christe, stella matutina,
Qui traxisti de sentina
Protoplasma gehennali
Morsu solvens morsum mali,
Praesta mihi peccatori
Cum confessione mori,
Ne mors forte repentina
Locum tollat, tu festina
Mihi, Iesu, subvenire
Neque sinas me perire.

Quia apud Dominum.

7. Sed quid plura dicam ego,
Qui per multa loca lego,
Quod misericors, quod pius
Es ille Dei filius,
Qui clamat omnibus horis:
Nolo mortem peccatoris,
Revertere, Sunanitis.
Tu es palmes, ego vitis,
Si vis ferre fructum bonum,
Recognosce me patronum;
In me sta, sicut in vite
Patmes facit, quia vitae
Utriusque sum donator
Legis atque legislator.

Et ipse redimet Israel.

8. Qui de manu Pharaonis
Et de iugo Babylonis
Israelem redemisti,
Quando dices: Vadant isti
Ad interitum aeternum,
Et illi regnum supernum
Habeant cum patre meo,
Tunc ignosce mihi reo,
Quidquid perpetravi mali,
De poenaque barathrali
Custodias me miserum,
Ut te laudem Deum verum
Per saecula infinita.
Amen, Amen fiat ita.

Gloria patri.

9. Deo patri sit gloria,
Qui potenti potentia
Colla calcat sublimia
Et exaltat humilia,
Cuius magnificentia
Creat et fovet omnia.
Laus perennis sit filio,
Qui de patris consilio
Victo mortis imperio
Nos duxit ab exsilio
Sanctorumque concilio
Iunxit et caeli gaudio.

Ab utroque spirans flamen,
Mihi, rogo, sis solamen,
Dum ad iudicis examen
Venero, ne damner. Amen.

Collect. ms. Voraviense saec. 14. Cod. Voravien. 374 (306).

27. De Vita Iesu Christi.

1. Iesu Christe, sempiterni
patris unigenite,
Patri consubstantialis,
coaequalis gloriae,
Tu de summis ibi manens
advenisti sedibus
Unam aggregare vagam
nonagenis ovibus.

2. Tu divino sine viro
conceptus spiramine,
Nuntiante Gabriele
natus es de virgine,
Ac si cedrus alta vallis
conformetur hysopo,
Sine quantitate magnus
unitus homunculo.

3. Sic procedens quasi gigas
geminae substantiae
Ad currendam exsultasti
viam mundi libere,
Universa nutu regens
et disponens proprio,
Locum non inveniebas
natus diversorio.

4. Vagiebas intra saepta
praesaepis absconditus,
Cui cives supernorum
adplaudebant caelitus;
Vita vivens, in te manens,
verbo pascens omnia,
Lactis opem esuristi
suspensus ad ubera.

5. Qui decorem es indutus
et amictus lumine,
Involutus iacuisti
pannorum sub tegmine,
Angelorum excitati
pastores praeconio,
Transierunt admirati
Deum in praesaepio.

6. Sic magi stellam videntes
orientis partibus
Venerati sunt lactentem
mysticis muneribus;
Innocens es circumcisus,
ut sub lege fieres,
Quatenus nos, qui sub lege
fuimus, redimeres.

7. Cum duobus columbarum
pullis aut turturibus
Templo datus es acceptus
Simeonis manibus;
Puniendus ab Herode
petisti suffugium,
Ut dilata cummularet
mors mundo suffragium.

8. Generali subrelinquens
stragi coaetaneos,
Innocentes praemisisti
cruoris vicarios;
Ex Aegypto revocatus
post Herodis obitum
Nutriendus elegisti
Nazareth latibulum.

9. Semper idem ipse, cuius
anni non deficiunt,
Aeviternas admisisti
vices, quae praetereunt;
Baptizatus cum fuisses
in Iordanis flumine,
Spiritus super te mansit
in columbae specie.

10. Et elapsa de suspernis
vox patris intonuit:
Iste est filius meus,
in quo mihi complacuit;
Post dierum quadraginta
temptatus ieiunium
Angelorum accepisti
triumphans obsequium.

11. Iuxta mare Gallilaeae
bis binos aspiciens
Piscantes vocasti fratres,
te sequi praecipiens;
Virtus patris, quae creasti
et gubernas omnia,
Homo factus nova quidem
fecisti miracula.

12. Signorum architriclino
tu ditasti nuptias,
Sex ex aqua vino facto
plenas reddens hydrias;
Item quino pane binos,
pisce quinque milia
Satiasti in secreta
reparans impendia.

13. Caecis visum, claudis gressum,
mutis eloquentiam,
Auditum dedisti surdis,
leprosis munditiam;
Ex obsessis effugasti
daemones corporibus,
Paralysi destitutos
innovasti viribus.

14. Diuturna exstinscisti
sanguinis profluvia,
Rediviva contulisti
defunctis vitalia;
Quieverunt tempestates
ad vocis imperium,
Mare calcabilitatis
praebuit obsequium.

15. Reparationis nostrae
futura commercia
Ostensursus Thabor montis
adisti fastigia.
Transfigurans temet ipsum
habuisti splendidam
Faciem ad instar solis,
vestem ut nix candidam.

16. Inque suas prociderunt
facies apostoli,
Petrus, Iacobus, Iohannes,
pavore perterriti;
At qui verus Deus vera
fecisti magnalia,
Caro factus vera carnis
tulisti dispendia.

17. Panis vivus esuristi,
vitae fons ad puteum
Sedens a Samaritana
poposcisti poculum;
Qui sedes super Cherubim
trinam regens machinam,
Ierosolymam intrasti
sedens super asinam.

18. Captus a Iudaeis, ut te
regem constituerent,
Declinasti, sponte te dans,
ut te crucifigerent;
Lacrimantis, extergentis,
ungentis obsequia
Peccatricis acceptasti,
cuncta laxans debita.

19. Corpus tuum in sumendum
dedisti cum sanguine
Fratribus in spem salutis
et ritum memoriae
Et post cenam caput illud
tremendum virtutibus
Lavandis discipulorum
inclinasti pedibus.

20. Factus erat sudor tuus
sicut guttae sanguinis,
Dum transferri postulares
ad te gustum calicis;
Sed hoc opus ordo nostrae
salutis poposcerat,
Ut inde vita rediret,
unde mors obvenerat.

21. Cum prolixius orares
in agone positus,
Angelus consolabatur
paventem humanitus;
Tertio iam ab orandi
reversus instantia,
Dormitantes invenisti
fratres prae tristitia.

22. Te quaerentem non fugisti
Iudaeorum populum,
Non negasti proditoris
Iudae pacis osculum;
Captus non renitebaris,
sed ut agnus innocens
Protrahentes es secutus
probra multa sustinens.

23. Zelum Petri frangens, Malchi
contingens auriculam,
Munerasti pietatis
medela malitiam;
Flagellatus et consputus
a servis pontificum
Ductus es usque ad summi
sacerdotis atrium.

24. Circumventus cum fuisses
a viris mendacibus,
Innocentem te clamavit
praeses coram omnibus;
Inde plebis et cohortis
arte delusoria
Spoliatus et nudatus
chlamyde coccinea

25. Processisti, manu tenens
virgam arendineam
Coronamque plexam gerens
de spinis impositis;
Morti tandem condemnatus
ad crucis patibulum
Accessisti nullum quaerens
fugae patrocinium.

26. Pro redemptione nostra
patri voluntariam
[Ut] pontifex obtulisti
tuae carnis hostiam,
Cum iniquis deputatus
clavis fossis pedibus
Pependisti perforatis
per transversum manibus.

27. Ad verum assumptae carnis,
lamentans indicium
Exclamasti voce magna
traditurus spiritum;
Tua sibi vestimenta
divisit plebs impia,
De contèxta, cuius foret,
sortientes tunica.

28. Universa congemiscens
creatura stupuit,
Velum templi rumpebatur
et terra contremuit;
Obscurato sole mundum
contexerunt tenebrae,
Petrae scindi cernebantur,
mortui resurgere.

29. Lancea demum inflicto
laterali vulnere
Mox exivit salutaris
unda mixta sanguine;
Ioseph ab Arimathia,
nobilis decurio,
Corpus tuum, sibi datum
a Pontio Pilato,

30. Ungens illud et involvens,
sicut moris fuerat,
Posuit in monumento
novo, quod exciderat.
Domum fortis invasisti
trudens illum vinculo
Et direptis vasis eius
redisti de barathro,

31. Inventam reportans ovem,
pastor bonus, umeris.
Post diem resurrexisti
tertiam a mortuis;
Apparitionis tuae
dedisti primitias
Mulieri, de qua septem
daemones eieceras.

32. Congregatis propter metum
in unum discipulis
Pacis pignus attulisti,
clausis intrans ianuis;
Quibusdam de visione
primum dubitantibus,
Carnem illis obiecisti
palpandam cum ossibus.

33. Item Thomae, non credenti
discipulis aliis,
Monstrasti clavorum loca,
cicatricem lateris;
Diebus post passionem
quadraginta testibus
Apparens praeordinatis
argumentis pluribus

34. Exspectandum imperasti
convescens paraclitum,
Quem promissum per os tuum
noscant sancti spiritum.
Hinc in caelum elevatis
manibus et oculis
Benedictionem tuam
dedisti discipulis,

35. Et ascendens supra caelum
illis intuentibus
Triumphalem praesentasti
carnem patris vultibus,
Rursum venturus cum servis
rationem ponere,
Singulis secundum lucra
talentorum reddere.

36. O rex regum, ne sis huius
immemor commercii,
Sed in tanti nos confirma
virtute mysterii,
Da nobis exemplo tui
terrena despicere,
Blasphemantes non timere
nec laudes appetere.

37. Veritate radicati
floreamus gratia,
Corde, verbo, actu tua
sequentes vestigia,
Venumdato sub peccatis
condolentes saeculo
Succurramus prece, voto,
lacrimis, ieiunio.

38. Carnem nostram tuae crucis
confige stigmatibus
Ad supplendum hic, quae tuis
desunt passionibus;
Talem tecum crucifixis
da perseverantiam,
Ut nos ipsos vespertinam
demus tibi victimam.

39. Da nobis pro tua morte
nostra tibi solvere,
Ut commorientes simul
possimus convivere,
Occurrentes in mensuram
tuae plenitudinis,
Decreti divinitatis
et beatitudinis.

40. Consortes nos suscitabis
et in patris dextera
Iugi tuae nos visionis
satiabis gloria;
Tuo semper hic, ubique
perfungamur exitu,
Qui cum patre regnas Deus
et cum sancto spiritu.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). — 34, 4 noscent.

28. Sequuntur triginta tres salutationes ad Christum secundum quod triginta tribus annis vixit in terra.

1. Ave, Iesu, te colimus,
Adorantes te petimus,
Ut, quae de te recolimus,
Acceptes, rex piissimus.

2. Ave, Iesu, rex omnium,
Scrutator alme cordium,
Infirma tu scis virium,
Nobis sis in auxilium.

3. Ave, Iesu piissime,
Ave, rex clementissime,
Audi preces miserrimae
Et peccatricis animae.

4. Ave, Iesu, fons luminis
Es et omnis dulcedinis,
Corpus intrasti virginis
Naturam sumens hominis.

5. Ave, Iesu, cui sidera
Deserviunt et aethera,
Te intra sua viscera
Clausit virgo puerpera.

6. Ave, Iesu, de virgine
Sine virili semine
Natus fuisti, Domine,
Sine omni gravamine.

7. Ave, Iesu, pastoribus
Ostensus ex caelestibus
Fuisti collaudantibus
Angelicis spiritibus.

8. Ave, Iesu, quem viderunt
Magi et adoraverunt,
Muneraque obtulerunt
Et gaudentes redierunt.

9. Ave, Iesu, quem lactavit
Virgo mater atque pavit,
In templo te praesentavit
Implens, quod lex imperavit.

10. Ave, Iesu, qui omnibus
Prope es invocantibus
Dulcisque te quaerentibus,
Sed plus invenientibus.

11. Ave, Iesu, qui doctorum
In medio doctor horum
Inventus es, nos tuorum
Duc per viam mandatorum.

12. Ave, Iesu, qui temptari
Sed nequaquam superari
Voluisti, modo pari
Da nobis te imitari.

13. Ave, Iesu, quem osculo
Tradidit Iudas populo,
Me pietatis oculo
Cerne parceque sedulo.

14. Ave, Iesu Christe pie,
Qui alapas in facie
Sputa, verba blasphemiae
Passus es, sol iustitiae.

15. Ave, Iesu, pro miseris
Tuis portasti umeris
Cum tormentis innumeris
Crucem, cum non merueris.

16. Ave, Iesu, qui gravia
Tormenta et supplicia
Pro tuorum miseria
Mira passus es gratia.

17. Ave, Iesu, qui pendentem
Et iuxta te morientem
Suscepisti, me praesentem
Salva, precor, te petentem.

18. Ave, Iesu, matrem tuam
Iohanni dixisti suam
Esse, curam praecipuam
Donans ei perpetuam.

19. Ave, Iesu, me commendo
His duobus, deprecando,
Ut deleas miserando,
Quae commisi in precando.

20. Ave, Iesu, sit passio
Tua nobis defensio,
Peccatorum remissio,
Virtutum exhibitio.

21. Ave, Iesu, descendisti
In infernum et fregisti,
Sanctos inde eduxisti,
Cum sepultus iacuisti.

22. Ave, Iesu, agne Dei,
Dator verae requiei,
Decor omnis speciei,
Miserere, precor, mei.

23. Ave, Iesu, qui dolore
Victo mortis et sopore
Surrexisti cum decore
Gloriaque et honore.

24. Ave, Iesu, rex gloriae,
Ave, Iesu, rex gratiae,
Ave, decus ecclesiae
Et rex plenus victoriae.

25. Ave, Iesu, corpus tuum,
Quod pro me fuit mortuum,
Sit mihi in perpetuum
Cibus et dux affectuum.

26. Ave, Iesu, lux mentium,
Ave, dulcedo cordium,
Nostrum fer desiderium
Ad te, potens rex omnium.

27. Ave, Iesu, tu sanitas
Nostra sis atque bonitas,
Esuries, satietas
Delectansque suavitas.

28. Ave, Iesu, qui caelorum
Ascendisti, rex eorum,
Super alta, dux sanctorum,
Saeptus choris angelorum.

29. Ave, Iesu, da veniam,
Ave, Iesu, da gratiam,
Tibi digne ut serviam
Atque ad te perveniam.

30. Ave, Iesu, dans spiritum
Sanctis tuis paraclitum,
Esto precor ad obitum
Meumque muni exitum.

31. Ave, Iesu, qui venturus
Omnes es iudicaturus,
Bonos glorificaturus,
Malos iuste damnaturus.

32. Ave, sancta humanitas,
Ave, beata deitas,
Ave, colenda trinitas
Et adoranda unitas.

33. Ave, pater ingenite,
Ave et, unigenite,
Ave, sacer paraclite,
Salva, me Deus inclite.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897(605) zweimal: fol. 15b. A; fol. 57a. B. — 1, 1 Iesu Christe B. — 1, 4 piissime B. — 2, 3 Qui scis infirma B. — 8, 2 Reges et B. — 9, 4 lex implevit B. — 13, 3 Pro redimendo saeculo B. — 13, 4 Salva me parcens famulo B. — 24, 1 rex gratiae B. — 24, 2 rex gloriae B. — 25, 3 Mihi sit B. — 26, 3 Fer nostrum B. — 27, 4 Et delectans B. — 28, 3 rex sanctorum A. — 28, 4 Et dominus angelorum B. — 29, 4 Et post ad te B. — 30, 4 Nostrumque B. — 31, 2 Eratque iudicaturus B. — 33, 4 me decor inclite B.

29. Ad Christum.

Cunctipotens Dominus, caeli terraeque creator,
Me propter sacra virgine natus homo est.
Flagris dorsa, alapis maxillas, ora salivis
Praebuit et figi se cruce non renuit.
5. Me gessit moriens, me victa morte resurgens
Et secum ad patrem me super astra tulit.
Quid ergo tanta aspera nunc tolerare recusem?
Aut quid erit, quod me separet a Domino?
Ignem adhibe, rimare manu mea viscera, tortor,
10. Effugient poenas membra soluta tuas.
Carcere si clauso claudar nectarque catenis,
Liber in excelso mentis adibo Deum.
Non metuo exsilium, mundi domus omnibus una,
Sperno famen, Domini fit mihi sermo cibus.
15. Si mucrone paret cervicem abscindere lictor,
Impavidum inveniet; mors cita, vita brevis.
Nec mirabor opes, nullos sectabor honores,
Pauperiem Christo divite non timeo.
Quam stetero adversis, hac utar mente secundus
20. . . . .
Nec tamen ista mihi de me fiducia surgit;
Tu das, Christe, loqui, tuque pati tribuas.
In nobis nihil audemus, sed fidimus in te,
Quos pugnare iubes, et superare facis.
25. Semper agam grates, Christo dabo semper honorem,
Laus Domini semper vivat in ore meo.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897(605). — 7 tanta nunc aspera. — 21 Nec tum mihi.

30. Ad Christum.

1. Ave, lumen angelorum,
Vivus oculus caecorum,
Insidias provideas,
Ne me seducat Satanas.

2. Ave, mortis triumphator,
Christe, gentium salvator,
Da fidem, da rem spei
Cum caritate, fili Dei.

3. Ave, vita beatorum,
Dulce praemium laborum,
Ad gaudia stabilia
Duc me post haec exsilia.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

31. Ad Christum.

1. Ave, rex, lumen cordium,
Ave, sanctorum gaudium,
Ave, dulce solacium
Et unicum refugium.

2. O quam pie cor satias,
Me totum tibi vendicas,
Amorem ferre nequeo,
Cor languet desiderio.

3. Quidquid cerno, fastidio,
Te fontem vitae sitio,
Vere dissolvi cupio,
Ut te fruar cum gaudio.

4. En, dulciter me visitas,
En, fortiter me ebrias,
En, vix me ipsum capio,
Prorumpit mens in iubilo.

5. Caeli cives, succurrite,
Pium Iesum vos flectite,
Ut mecum semper maneat
Et in se sic reficiat.

6. Quam dulcis mihi, Domine,
Cor penetras plenissime;
O quantus es in gloria,
Qui tantus es in gratia!

Orat. ms. Franciscan. German. saec. 14. in. (Privatbesitz). — 1, 4 unicum solacium. — 3, 4 fruor. — 6, 1 es mihi.

32. Ad Christum.

1. O Iesu, lumen mentium,
Tu Deus illustrator,
Sponsus te diligentium,
Amatus et amator,
Ditans mentes viventium,
Ad te Deum currentium,
Tu mundi gubernator.

2. Illustra mea intima,
Te dona degustari,
Iesu, dulcedo maxima,
Me cogis delectari,
Ut tua suavissima
Bona degustem et optima,
Quibus me fac ditari.

3. Hilariter me reficis,
Vitae cibus aeternae,
Sponse Iesu, nec deficis,
Fons patriae supernae,
Mentemque meam afficis,
Quam in virtute perficis
Caritatis internae.

4. Eternum meum gaudium
Quovis bono suffultum,
Sponse, Iesu, et praemium
Magnum nimis et multum,
Summum meum solacium
Summumque desiderium,
Te concupisco multum.

5. Summa mea suavitas,
Iesu, sponse benigne,
Tu veritas, tu caritas,
Mentis decus insigne,
Vera, cara aeternitas,
In qua stat omnis bonitas,
Te cuncta laudent digne.

6. Vere, Iesu, me vulneras
Cum telo caritatis,
Te quando mihi reseras
In verbis inspiratis,
Tu me saepe docueras,
Mentem meam refeceras,
Te nunquam colo gratis.

7. Cum de paterno gremio
Me, sponse, visitasti,
Ardenti desiderio
Me, Iesu, inflammasti;
Suavi tu eloquio
De appetendo gaudio
Pleno me informasti.

8. Rex es et Dei filius,
Iesu, sponse beate,
Me urens stringis acrius
Tua suavitate,
Mentem meam intimius
Tu penetras et altius,
Quae osculatur a te.

9. Iucunde me inebrias
Divina voluptate,
Me ipsum tibi socias
Ferventi caritate,
Ut sponsam tibi facias,
Me, Iesu, saepe satias
Tua divinitate.

10. Sponse Iesu, delicias
Mihi saepe donasti,
Ad tuas sacras nuptias
Ut sponsam me vocasti,
Attulisti divitias,
Virtutes et scientias,
Quibus me subarrhasti.

11. Thesauros sapientiae
Ex te, Iesu, refundis
Ac flumina scientiae
Das animabus mundis,
Sinum intellegentiae,
Voluntatis, memoriae
Suaviter perfundis.

12. Ex tua influentia
Mens mea recreatur,
Dum mea conscientia
In te, Iesu, laetatur,
Dulcis experientia
Fit ex tua praesentia,
Qua deitas gustatur.

13. Vita in fonte bibitur,
Dum mens te, Iesu, tangit,
Iucunditas infunditur,
Dum tuas laudes pangit,
In mente lumen oritur,
In qua lux verbum cernitur,
Dum tuba verbi clangit.

14. Est verbi vox dulcissima,
Quam mens audire gliscit,
Ex hac tuba novissima
Mens sponsa reviviscit;
Es, Iesu, res altissima,
Qua tua secretissima
Mens sponsa plura discit.

15. Regis magni convivium,
Iesu mensa paratur,
Aeternum sponsae praemium
Per Iesum ministratur;
Tu ipse verum gaudium,
Currentium tu bravium,
Per te mens coronatur.

16. Bonarum, Iesu, mentium
Dulcis hospes vocaris,
In te requiescentium,
Tu quies appellaris,
Fons vitae sitientium,
Cibus esurientium
Tu, Iesu, nominaris.

17. Vultus tuus amabilis
In intimis videtur,
Tu sponsus es affabilis,
Per te sponsa docetur;
O res multum mirabilis,
Res multum delectabilis,
Cum Iesus possidetur.

18. Manna, Iesu, absconditum
Electis reseraris,
Amicis Dei creditum,
Quibus merces donaris,
Quamvis multis es abditum,
Multis tamen es cognitum,
Quia, dum vis, gustaris.

19. Delectas mirabiliter,
Iesu, manna gustatum,
Sapisque multipliciter
Electis propinatum
Unisque tibi firmiter
Mentem, quam cibas dulciter,
Per verbum delicatum.

20. Est nimis fortis copula
Iesu mentem uniri,
Nam intima tunc oscula
Mens valet experiri,
Aeternae vitae pabula
Dulcissimaque pocula
Solet Iesus largiri.

21. Ingressus mentis intima,
Iesu, tuo vigore,
Tu spiritum ab anima
Divino secas more,
Ad bona rapis optima,
Ut bona linquat infima,
Ut sic stet in honore.

22. Tu, Iesu, fontem gratiae
De te facis manare,
Per quem ad flumen gloriae
Nos facis navigare,
Ubi castae sunt nuptiae,
Ubi verae deliciae,
Quas facis nos amare.

23. Virtute mentem erigis
Ad intima trahendo,
In veritate dirigis
Ipsam plene docendo,
Tuam sponsam non negligis,
Te diligentem diligis,
Iesu, cuncta regendo.

24. Mentem meam ingredere,
Sponse Iesu praeclare,
Frequenter hanc alloquere,
Fac eam te amare,
Mentem meam amplectere,
De tuo vivat munere,
Ut queat te laudare.

25. Es, Iesu, vehementia
Mentis te diligentis,
Amoris violentia
Introrsum te trahentis;
Ex tua influentia
Fiunt corda ferventia
Coetus te sitientis.

26. Meae mentis amictio
Per te, Iesu, formatur,
Nam tua benedictio
Nunc mihi suffragatur,
Nulla mentem afflictio
Vincit nec contradictio,
Si Iesu muniatur.

27. Electa tu aeternitas,
Electio aeterna,
Secura tu internitas,
Securitas interna,
Iucunda tu tranquillitas
Tranquillaque iucunditas,
Iesu, monstrans superna.

28. Nihil ut Iesus intime
Menti potest inesse,
Internus sponsus animae
Dans cunctis rebus esse;
O Iesu, regens optime,
Regnum parans aptissime
Menti a te possessae.

29. Tui Iesu cognitio
Clara atque serena,
Nec non tui dilectio
Totalis atque plena
Perfectaque fruitio
Sunt mentis gloriatio
Caelestis et amoena.

30. O Iesu, fons dulcissime
Cuiuslibet dulcoris,
Spes te quaerentis animae,
Vinum dulcis amoris,
O amnis amoenissime,
Reficiens plenissime
Spiritum amatoris.

31. Multis modis alloqueris
Tu, Iesu sponse, mentem
Internos sensus aperis,
Hos monstras te regentem;
Quando sponsam ingrederis,
Tunc verus sponsus crederis,
Amas te diligentem.

32. Electae desiderium
Menti, Iesu, infundis
Dulceque refrigerium
Das in te laetabundis;
Mirabile mysterium
Per Iesu magisterium
Sponsis monstratur mundis.

33. In Iesu sanctis omnibus
Verum datur solamen,
Electorum agminibus
Dat Iesus recreamen,
Hinc laudes cum honoribus,
Maiores cum minoribus,
Omnes dicamus. Amen.

Collect. ms. S. Albani Treviren. saec. 15. [et 16.]. Cod. Treviren. 228. — 22, 1 O Iesu fontem. — 32, 1 Caeleste desiderium. – Akrostichon: „O Iesu Christe, Verbum Dei, tu memento mei.“

33. Ad Christum.

O lumen verum, genitum de lumine vero,
Christe, Dei patris verbum, sapientia, virtus,
Cum genitore tuo non unus es et tamen unum,
Sicque coaeternus genitori nec minor ipso,
5. Una sub deitate parique vigens dominatu.
Invariabilis et impalpabilis, immaculatus,
Omnia complens, omnia condens, cuncta gubernans
Pneumate cum sancto, tuus est qui nexus amoris
Et patris, amborum dilectio, compar utrique,
10. Procedens ab utroque simul pariterque benignus,

Cum quibus est unum, non unus, sed Deus unus,
Cuncta creans, salvans, moderans, complensque tenensque.
Cum patre cum sancto quoque pneumate sit tibi perpes
Gloria, virtus, laus et honor, vis atque potestas.
15. Innumeras agimus tibi grates nos redeunti
De tenebris, de morte, perenni de cruciatu
Per carnem veram, de semper virgine sumptam.
Quae genetrix innupta manens et virgo dicata
Mater alumna potest tua dici, sponsa beata,
20. Pigmentaria cella, domus, thalamus deitatis.
O miranda nimis dilectio, fervor amoris!
Immensus modica nostra, sed laude perenni
Et celeberrimus et dignissimus, omnia nobis
Supposuisti, sponte creasti, nos reparasti,
25. Quos rationis luce beasti, condecorasti,
Fecisti similes tibi, caelis associandos.
Quos male deceptos et tartareis relegatos
Nexibus ex merito protoplasti nos generantis
Ad te traxisti, tibi gratis restituisti
30. Poenis corporeis variis, quas sponte subisti,
Mortem vicisti, quia vita mori voluisti.
Post surrexisti, sic caelos victor adisti
Et potiora patris bona sumpta carne petisti.
Nec discessisti tamen a patre per deitatem,
35. Quamvis in terris latitans sub carne fuisti.
Sumpsimus indigni modo te, nos protege, salva,
Vivifica, benedic, custodi, ne pereamus.
Non sis iudicium, sed plena remissio nobis,
Ut te laudantes tibi complaceamus in aevum.
40. Pastor ovem recrea propriis umerisque reporta
Ad tua tecta, tuis congaudens coetibus almis,
Amissam quoniam dragmam sapiens reperisti
Quamque cruore tuo mundans tibi restituisti.

Collect. ms. Ranshoviense saec. 12. Clm. Monacen. 12667. add. saec. 13. in.

34. Ad Christum.

1. O lux sempiterna,
O salus aeterna,
Christe, rex supernus,
Quem timet Avernus,
Vocatus Eleison,
Rex caelestis Sion,
Qui imperas astris
In supernis castris,
Cui est potestas
Sollersque maiestas,
Universa posse,
Sub numero nosse
Stellas nominatim
Imbresque guttatim,
Tu solidas mentes
Te in se habentes.

Orationale ms. Benedictinum (monialium) saec. 13. Cod. Selestadien. 75) (1168).

35. Ad Christum.

Salve, salvator mundi, rex atque creator,
Qui Deus es et homo, natus de virginis alvo.
Te, Deus, exoro supplex et pronus adoro,
Ut mihi condones et caeli gaudia dones,
Nec non defunctis, vivis fidis [quo]que cunctis.

O sanguis Christi, qui fusus amore fuisti
Humani generis, nobis, precor, auxilieris,
Dele peccata, da nobis regna beata.

Collect. ms. saec. 15. Clm. Monacen. 641.

36. Ad Christum.

Omnipotens solus, regnas qui trinus et unus,
Cum patre iam natus, procedens spiritus almus,
Qui caelos, terras, mare, flumina, sidera, stellas,
Qui volucres, pecudes, reptantia, nantia, pisces,
5. Angelicas sedes profugas simul atque fideles,
Qui miseras hominum gentes pariterque potentes
Atque creaturas proprio sub nomine cunctas
Disponis, servas, nunc et per saecla gubernas.
Domne meus, tu Christe Deus, rex maxime salve,
10. Omnis honos, virtus, tibi laus et gloria perpes.
Qui cum sis magnus Deus atque piissimus agnus,
Natus absque patre sancta de virgine matre,
Clausus utro matris, verbum de pectore patris,
Tempore sic cum matre manens, sine tempore patre
15. Mysterio tanto sumpto de flamine sancto,
Omnipotens, verus, faciens magnalia solus,
Omnia de nihilo disponens ordine miro,
Ante manens saeclum, quem constat et esse per aevum,
Quod fuit, est et erit, quod vivit quodque peribit,
20. Glorificet, laudet, metuat, veneretur, adoret.
Rex universorum, qui vivis in arce polorum,
Regnans ac moderans, accepte cuncta gubernans,
Nate Dei, miserere mei, rex maxime Christe,
Cumque salute mea mihi, Christe, benignus adesto
25. Atque tua genetrice interveniente Maria,
Angelicis turmis, patriarchis cumque prophetis,
Agmine apostolico pulsando, precando, rogando,
Martyribus cunctisque tuo pro nomine passis
Nec non et cunctis cum confessoribus almis
30. Virginibusque tuis cunctisque fidelibus ullis,

Qui placuere tibi vigiles ab origine mundi.
Iesu, Dei fili, rogo te, mea crimina dele,
Crimina dissimulans, miserans peccata remitte.
Tu minimas culpas universas, Christe, relaxa
35. Sordibus et lotum cunctis virtutibus imple
Omnimodisque bonis me dignis actibus orna,
Laetifica, salva, confirma, dirige, serva.
Sit mihi recta fides et falsis obvia sectis,
Sit mihi praecipue morum correctio praesens;
40. Sim carus, humilis, verax cum tempore prudens,
Secreti tacitus et linguae limine cautus.
Da fidum socium, da fixum semper amicum,
Da blandum sobriumque, pium castumque ministrum.
Non me pauperies cruciet nec languor abundet,
45. Sit comes alma salus et sufficientia victus,
Crimine nec laedam quemquam nec crimine laedar.
Sic bene velle queam, quo pravum quodque recedat,
Nil turpe cupiam, faciam vel proloquar unquam.
Sit mihi post mortem requies et vita perennis
50. Per te, qui solus tu regnas trinus et unus.

Collect. ms. Cantuariense (?) saec. 11. Cod. Cantabrigien. Gg V, 35. — Nach 33: Crimina cuncta tegens, etiam peccata remittens. Dies ist offenbar nur eine andere Fassung von 33, die durch Irrtum vom Rande in den Text gelangte. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

37. Ad Christum et Mariam.

1. Pie Iesu, recordare,
Quam crudeliter et quam amare
In signo crucis liberasti,
Perditum genus protoplasti
Pretiosissimo sanguine corporis tui,
Gratia tantum et non merito sui.

2. Et ne in me redemptio pereat talis,
Per te meis peto [liberari] malis
Et, ne perdas nunc offensus,
Pro quo in ligno crucis es suspensus,
Ne perdas nunc iratus,
Pro quo tantum es vulneratus.

3. Quid mihi profuit, auctor lucis,
Quod subisti poenam crucis,
Si sic maneam in delictis
Et damnabor cum maledictis?
Non sic perdas, Iesu bone,
Tua redemptum passione.

4. Sed moneant te vulnera pedum,
Lateris, manuum, fel, acetum,
Sputa, clavi, lancea, arundo,
Per quem est vita reddita mundo.

5. Te moneat nobile lignum,
Quod te portare fuit dignum,
Lignum crucis triumphale,
Cui nullum est aequale;
Nunquam [tale] protulit humus,
Per quod nos salvati sumus.

6. Ut quid miseratus es latronis
In ipsa hora passionis,
Iannam vitae aperiens ei?
Precor te, miserearis mei,
Si reatus non impedit meus,
Ut exaudiar a te, Deus.

7. Quo me vertam infelicem
Nisi ad tuam genetricem,
Ad Mariam, stellam maris,
Quam prae cunctis veneraris,
Qua orante parcere soles
His, quos gravat criminum moles?

8. O Maria, mater misericordiae.
Ora regem, iube nato,
Ut me mundet a peccato,
De peccato actuali,
Quem mundavit ab originali
Pretiosissimo cruore
Te astante cum dolore.

9. Recordare, virgo mitis,
Cur haec ambo passi sitis,
Hic in carne, tu in mente,
Cum pateretur te praesente.

10. Causa mei crucem ascendit,
Ut salvaret, in cruce pependit;
Causa mei tu doluisti,
Cum aspiceres mortem Christi.

11. Quod subiit causa mei
Poenam filius Dei,
Tunc ego fui causa mortis sui,
Fui et doloris tui.

12. Noli ergo, mater Dei,
Oblivisci hodie mei,
Sed pro me, domina, ora;
Filius audit te absque mora,
De cuius utero voluit nasci
Et a tuis uberibus pasci.

13. Sancta Maria, mater Christi,
Placa Deum, quem genuisti,
Placa iram mei iudicis,
Tu mater eius sancta sufficis.

14. Sic, domina, scio pro vero,
Si subveneris, salvus ero;
Succurre ergo, succurre citius,
Et erit mihi per te propitius.

Orat. ms. Lunaelacense anni 1451. Cod. Vindobonen. 3835. — 3, 3 in deliciis. — 6, 5 perpendit meus. — 12, 6 uberis.

38. Laudes Iesu Christi.

1. Te cupio salutare,
Sanctum Dei salutare,
Salutans te glorifico
Et pro posse magnifico.

2. Te quaeso, ne despicias,
Sed clementer suscipias
Salutes, quas nunc offero
Saluti, quam desidero.

3. Ave, Iesu, fili Dei,
Ave, finis meae spei,
Ave, Iesu nomen pium,
Ave, vitae principium.

4. Ave, Iesu, nomen bonum,
Summi patris summum donum,
Ave, Iesu, nomen carum,
In quo nihil est amarum.

5. Ave, Iesu, mel in ore,
Semper novus in amore,
Ave, Iesu, dulce melos,
Quod resonat supra caelos.

6. Ave, iubilus mentium
Te vere sitientium,
Non est mirum, si iubilat,
In quo tantus sol rutilat.

7. Ave, melle praedulcior
Et satis odoratior
Quam quaelibet aromata,
In te vera sunt sabbata.

8. Ave, Iesu, rex virginum,
Quae te Deum et Dominum
Sequuntur locis omnibus
Claris canentes vocibus.

9. Iesu, tibi sunt proximi,
Qui sunt carne mundissimi,
Si mens carni respondeat
Nec vana laude gaudeat.

10. Tibi placet virginitas,
Cui non deest humilitas,
Sed virgines non humiles
Tibi sunt contemptibiles.

11. Ave, Iesu, fons hortorum,
Cor humectans aridorum,
Tu flos campi convallium,
Confortans visus gentium.

12. Ave, Iesu, nomen dulce,
Meum triste cor demulce,
Ave, Iesu, nomen vivum,
Habens in te vitae rivum.

13. Iesu, nomen amabile,
Prae cunctis memorabile,
Nam fidenter memoratur
Et frequenter invocatur.

14. Iesus exstirpat vitia
Et expellit daemonia,
Dat, auget, fovet gratiam,
Confortat conscientiam.

15. Qui Iesum pie nominat,
Cibum salubrem ruminat;
Ave, Iesu, vera salus,
Quem pavescit omnis malus.

16. Ave, fili summi patris,
Ave, pater tuae matris,
Ave, quem pater genuit,
Sed genito non praefuit.

17. Ave, patri coaequalis,
Inter natos nullus talis;
Ave, patri coaeternus,
Cum sis ipse sempiternus.

18. Deus pater ingenitus,
Tu patri unigenitus,
Ex utroque paraclitus
Sanctus procedit spiritus.

19. Una tibi substantia,
Nec est in hac distantia;
Tres sunt unum, sed non tria,
Consimiles per omnia.
Tu solus, Iesu Domine,
Deus verus cum homine.

20. Ave, caelis excelsior
Et abysso profundior,
Ave, cuius scientia
Non minor quam potentia.

21. Virtus tua totum posse,
Sensus tuus totum nosse,
Nihil est, quod te lateat,
Nîl, quod tibi non pareat.

22. Ave, Iesus, bonus agnus,
Malis vero leo magnus,
Ave, Iesu, dux in via,
Introductor in propria,
Nam seductor hic seduxit,
Quem dux iste non conduxit.

23. Ave, sitis bonae dator,
Sitis malae sis sedator;
Ave, serpens fixus palo,
Qui resistis omni malo,
Sana nos a serpentibus,
Nos tam saepe mordentibus.

24. Ave, dilectae lectulus,
Ave, murrae fasciculus,
Ave, murra mortificans
Carnem et cor vivificans.

25. Murrae mortificatio
Est iugis recordatio
Tuae sanctae passionis,
Nostrae pravae actionis.

26. Ave, ros mentem temperans,
Carnis aestum refrigerans,
Mihi sis refrigeratio
A pravo desiderio.

27. Ave, Iesu, cui debeo
Omne bonum, quod habeo,
Nam nihil sunt mea bona
Nisi tua pura dona,
Tu totum mihi tribuis
Et nihil tibi minuis.

28. Ave, Iesu, rex caelorum,
Ave, panis angelorum,
Ave, creator omnium,
Regni caelestis ostium,
Ave, mundi gubernator,
Ave, potens dominator.

29. Ave, quem tremunt angeli,
Quem adorant archangeli,
Ave, cui throni serviunt,
Cui virtutes oboediunt.

30. In te Cherubim hauriunt
Et Seraphim, quod cupiunt,
Tu totum illis gaudium,
Neque paris fastidium,
Nam iugis tui copia
Accendit desideria.

31. Ave, qui cunctis imperas,
Qui daemones exsuperas,
Ave, patrem glorificas,
Ave, matrem sanctificas.

32. Ave, pater gratiarum,
Ave, custos animarum,
Ave, pastor pii gregis,
Ave, lator novae legis.

33. Ave, regnans per saecula,
Ave, mundus a macula,
Ave, vera medicina,
Tu malorum es ruina.

34. Ave, vitae verus liber,
Per quem mundus factus liber,
Quisquis in te digne legit,
Ille sese bene regit.

35. Ave, pius et innocens,
Ave, viam vitae docens,
Ave, qui nunquam deficis,
Ave, qui mundum reficis.

36. Ave, lassorum requies,
Ave, decora facies,
Ave, lapis pretiosus,
Ave, totus generosus.

37. O praecellens margarita,
De te solo tu me dita,
Te quaeram, te reperiam,
Praeter te nihil cupiam,
Tu thesaurus esto meus,
Ne plus quaerens fiam reus.

38. Ave, mitis et suavis,
Ave, caeli firma clavis,
Ave, maris huius portus,
Cuius mirus fuit ortus.

39. Ave, dulcedo cordium,
Ave, purgator sordium,
Ave, potens divinitas,
Ave, clemens humanitas.

40. Ave, mentis societas,
Ave, felix ebrietas,
Ave, Christe, vera vitis,
Qui salutem nostram sitis,
Fac tibi semper haeream
Tamquam palmes, ne peream.

41. Ave, vinum laetificans,
Ave, mundum pacificans,
Ave, tutum refugium,
Ave, iuge praesidium.

42. Ave, sanctorum gloria,
Ave, salutis hostia,
Ave, qui stellas numeras,
Ave, qui cuncta ponderas.

43. Ave, dignum vitae lignum,
Pro te colo crucis signum,
Ex hoc ligno progreditur
Omne, quod bonum creditur.

44. Ave, qui bonos dirigis,
Ave, qui malos corrigis,
Ave, legis terminator,
Verbi Dei seminator.

45. Ave, noster advocatus,
Per quem pater est placatus,
Ave, fons indeficiens,
Sitim nostram reficiens.

46. Ave, lapsorum baculus,
Ave, pigrorum stimulus,
Ave, sanctorum speculum,
Ave, qui salvas saeculum.

47. Ave, mundi speculator,
Periculi nuntiator,
Ave, pugnantum clippeus,
Aquae vivae tu puteus.

48. Ave, sanctum cataplasma,
Quo sanatur tuum plasma
A peccati languoribus
Et inferni doloribus.

49. Ave, dives et nobilis,
Totus desiderabilis,
Ave, fons sapientiae
Et amator munditiae.

50. Ave, vita viventium,
Ave, spes morientium,
Ave, virtus debilium,
Ave, comes humilium,

51. Ave, potens auxilium,
Ave, sanum consilium,
Ave, morbi remedium,
Ave, qui tollis taedium.

52. Ave, dulcis et patiens,
Ave, prae cunctis sapiens,
Ave, clemens et benigne,
Ave, iugi laude digne.

53. Ave, fructus benedictus,
Ave, pugil nunquam victus,
Ave, iudex iustissime,
Ave, testis verissime.

54. Ave, doctor veritatis,
Ave, radix caritatis,
Ave, torrens voluptatis,
Fons totius bonitatis.

55. Ave, norma iustitiae,
Exemplar patientiae,
Ave, splendor caelestium,
Ave, lumen fidelium.

56. Ave, fidelis medice,
Ave, frater et amice,
Ave, laboris praemium,
Redemptionis pretium.

57. O pretium sufficiens,
Pro nobis satisfaciens,
Tu ditator egentium,
Tu solamen languentium.

58. Ave, mundi redemptio,
Ave, iustorum portio,
Ave, mortis superator,
Ave, plebis liberator,
Ave, prudens mediator,
Ave, fortis proeliator.

59. Ave, sine cuius dono
Nullus gaudet ullo bono,
Ave, legis impletio,
Peccatorum deletio.

60. Ave, lapis angularis
Et magister singularis,
Ave, in quo sunt omnia,
Quae[cum]que sunt utilia.

61. Ave, qui primum hominem
Ad divinam imaginem
Creasti mirabiliter,
Sed is miserabiliter

62. A te factus immortalis
Morsu pomi noxialis
In mortem cito cecidit,
Dum Evae nimis credidit.

63. A te fuit elongatus,
Iugo carnis subiugatus,
Paradisum amiserat
Et infernum meruerat.

64. Eius quoque posteritas
Sequens parentum semitas,
Sed tu, Iesu, rex gloriae,
Huic condolens miseriae,

65. Ut miserum reduceres
Patrique satisfaceres,
Non [re]linquens caelestia
Descendis ad terrestria,
Virginis intrans uterum,
Conditor alme siderum.

66. Ave, natus de virgine
Sine virili semine,
Ave, verbum incarnatum,
Ave, numen humanatum.

67. Ave, matrem introiens,
Ave, de matre prodiens,
Ave, Deus absconditus
Forma servilis habitus.

68. Ut Leviathan capias,
Hamus carne te pallias;
Hamus latens divinitas,
Esca patens humanitas.

69. Sic Leviathan decipis,
Cum carnem nostram suscipis,
Qui dum carnis adgreditur
Escam, a hamo capitur.

70. Ave, iacens praesaepio,
Natus in diversorio,
Ave, pannis involutus,
Verbum tacens velut mutus,
Ave, carne circumcisus,
Ave, causa nostri risus.

71. Iesu, mirandum iudico,
Quod tu more Iudaico
Circumcidi te pateris,
Culpam cum non habueris.

72. Baptismatis ablutio
Carnisque circumcisio
In te sunt ad mysterium,
Aliis ad remedium.

73. Ave, quem matris gremio
Stellae conducti radio
Tres magi corde simplici
Honorant dono triplici.

74. Ave, quem laetus tenuit
Simeon, postquam senuit,
Fac, ut nos te complectamur
Et in pace dimittamur.

75. Ave, peccatum destruens,
Sed baptisma non respuens,
Ave, super quem caelitus
Sanctus descendit spiritus.

76. Ave, quem post ieiunium
Temptavit hostis omnium,
Sed temptando succubuit,
Nam in te nihil habuit.

77. Ave, cuius pia vita
Nostra fuit praemunita,
Ut mundum semper fugiat
Caelestiaque cupiat.

78. Ave, fervens praedicator,
Vitiorum resecator,
Doctrina tua continet,
Quidquid ad vitam pertinet.

79. Ave, sub panis specie
Te relinquens ecclesiae;
Hoc mirandum sacramentum
Tuum fuit testamentum.

80. Hinc fides et dilectio
Crescit atque devotio,
Nam dum de te nos satias,
Corde tibi nos socias.

81. Panis formam intuemur,
Sed sub forma confitemur
Carnem iunctam deitati,
Deitatem parvitati.

82. Panis transit substantia,
Sed manent accidentia;
O miranda potentia!
Sed non minor est gratia,
Quod ille, qui sic potuit,
Ita fieri voluit.

46. Ave, lapsorum baculus,
Ave, pigrorum stimulus,
Ave, sanctorum speculum,
Ave, qui salvas saeculum.

47. Ave, mundi speculator,
Periculi nuntiator,
Ave, pugnantum clippeus,
Aquae vivae tu puteus.

48. Ave, sanctum cataplasma,
Quo sanatur tuum plasma
A peccati languoribus
Et inferni doloribus.

49. Ave, dives et nobilis,
Totus desiderabilis,
Ave, fons sapientiae
Et amator munditiae.

50. Ave, vita viventium,
Ave, spes morientium,
Ave, virtus debilium,
Ave, comes humilium,

51. Ave, potens auxilium,
Ave, sanum consilium,
Ave, morbi remedium,
Ave, qui tollis taedium.

52. Ave, dulcis et patiens,
Ave, prae cunctis sapiens,
Ave, clemens et benigne,
Ave, iugi laude digne.

53. Ave, fructus benedictus,
Ave, pugil nunquam victus,
Ave, iudex iustissime,
Ave, testis verissime.

54. Ave, doctor veritatis,
Ave, radix caritatis,
Ave, torrens voluptatis,
Fons totius bonitatis.

55. Ave, norma iustitiae,
Exemplar patientiae,
Ave, splendor caelestium,
Ave, lumen fidelium.

56. Ave, fidelis medice,
Ave, frater et amice,
Ave, laboris praemium,
Redemptionis pretium.

57. O pretium sufficiens,
Pro nobis satisfaciens,
Tu ditator egentium,
Tu solamen languentium.

58. Ave, mundi redemptio,
Ave, iustorum portio,
Ave, mortis superator,
Ave, plebis liberator,
Ave, prudens mediator,
Ave, fortis proeliator.

59. Ave, sine cuius dono
Nullus gaudet ullo bono,
Ave, legis impletio,
Peccatorum deletio.

60. Ave, lapis angularis
Et magister singularis,
Ave, in quo sunt omnia,
Quae[cum]que sunt utilia.

61. Ave, qui primum hominem
Ad divinam imaginem
Creasti mirabiliter,
Sed is miserabiliter

62. A te factus immortalis
Morsu pomi noxialis
In mortem cito cecidit,
Dum Evae nimis credidit.

63. A te fuit elongatus,
Iugo carnis subiugatus,
Paradisum amiserat
Et infernum meruerat.

64. Eius quoque posteritas
Sequens parentum semitas,
Sed tu, Iesu, rex gloriae,
Huic condolens miseriae,

65. Ut miserum reduceres
Patrique satisfaceres,
Non [re]linquens caelestia
Descendis ad terrestria,
Virginis intrans uterum,
Conditor alme siderum.

66. Ave, natus de virgine
Sine virili semine,
Ave, verbum incarnatum,
Ave, numen humanatum.

67. Ave, matrem introiens,
Ave, de matre prodiens,
Ave, Deus absconditus
Forma servilis habitus.

68. Ut Leviathan capias,
Hamus carne te pallias;
Hamus latens divinitas,
Esca patens humanitas.

69. Sic Leviathan decipis,
Cum carnem nostram suscipis,
Qui dum carnis adgreditur
Escam, a hamo capitur.

70. Ave, iacens praesaepio,
Natus in diversorio,
Ave, pannis involutus,
Verbum tacens velut mutus,
Ave, carne circumcisus,
Ave, causa nostri risus.

71. Iesu, mirandum iudico,
Quod tu more Iudaico
Circumcidi te pateris,
Culpam cum non habueris.

72. Baptismatis ablutio
Carnisque circumcisio
In te sunt ad mysterium,
Aliis ad remedium.

73. Ave, quem matris gremio
Stellae conducti radio
Tres magi corde simplici
Honorant dono triplici.

74. Ave, quem laetus tenuit
Simeon, postquam senuit,
Fac, ut nos te complectamur
Et in pace dimittamur.

75. Ave, peccatum destruens,
Sed baptisma non respuens,
Ave, super quem caelitus
Sanctus descendit spiritus.

76. Ave, quem post ieiunium
Temptavit hostis omnium,
Sed temptando succubuit,
Nam in te nihil habuit.

77. Ave, cuius pia vita
Nostra fuit praemunita,
Ut mundum semper fugiat
Caelestiaque cupiat.

78. Ave, fervens praedicator,
Vitiorum resecator,
Doctrina tua continet,
Quidquid ad vitam pertinet.

79. Ave, sub panis specie
Te relinquens ecclesiae;
Hoc mirandum sacramentum
Tuum fuit testamentum.

80. Hinc fides et dilectio
Crescit atque devotio,
Nam dum de te nos satias,
Corde tibi nos socias.

81. Panis formam intuemur,
Sed sub forma confitemur
Carnem iunctam deitati,
Deitatem parvitati.

82. Panis transit substantia,
Sed manent accidentia;
O miranda potentia!
Sed non minor est gratia,
Quod ille, qui sic potuit,
Ita fieri voluit.

46. Ave, lapsorum baculus,
Ave, pigrorum stimulus,
Ave, sanctorum speculum,
Ave, qui salvas saeculum.

47. Ave, mundi speculator,
Periculi nuntiator,
Ave, pugnantum clippeus,
Aquae vivae tu puteus.

48. Ave, sanctum cataplasma,
Quo sanatur tuum plasma
A peccati languoribus
Et inferni doloribus.

49. Ave, dives et nobilis,
Totus desiderabilis,
Ave, fons sapientiae
Et amator munditiae.

50. Ave, vita viventium,
Ave, spes morientium,
Ave, virtus debilium,
Ave, comes humilium,

51. Ave, potens auxilium,
Ave, sanum consilium,
Ave, morbi remedium,
Ave, qui tollis taedium.

52. Ave, dulcis et patiens,
Ave, prae cunctis sapiens,
Ave, clemens et benigne,
Ave, iugi laude digne.

53. Ave, fructus benedictus,
Ave, pugil nunquam victus,
Ave, iudex iustissime,
Ave, testis verissime.

54. Ave, doctor veritatis,
Ave, radix caritatis,
Ave, torrens voluptatis,
Fons totius bonitatis.

55. Ave, norma iustitiae,
Exemplar patientiae,
Ave, splendor caelestium,
Ave, lumen fidelium.

56. Ave, fidelis medice,
Ave, frater et amice,
Ave, laboris praemium,
Redemptionis pretium.

57. O pretium sufficiens,
Pro nobis satisfaciens,
Tu ditator egentium,
Tu solamen languentium.

58. Ave, mundi redemptio,
Ave, iustorum portio,
Ave, mortis superator,
Ave, plebis liberator,
Ave, prudens mediator,
Ave, fortis proeliator.

59. Ave, sine cuius dono
Nullus gaudet ullo bono,
Ave, legis impletio,
Peccatorum deletio.

60. Ave, lapis angularis
Et magister singularis,
Ave, in quo sunt omnia,
Quae[cum]que sunt utilia.

61. Ave, qui primum hominem
Ad divinam imaginem
Creasti mirabiliter,
Sed is miserabiliter

62. A te factus immortalis
Morsu pomi noxialis
In mortem cito cecidit,
Dum Evae nimis credidit.

63. A te fuit elongatus,
Iugo carnis subiugatus,
Paradisum amiserat
Et infernum meruerat.

64. Eius quoque posteritas
Sequens parentum semitas,
Sed tu, Iesu, rex gloriae,
Huic condolens miseriae,

65. Ut miserum reduceres
Patrique satisfaceres,
Non [re]linquens caelestia
Descendis ad terrestria,
Virginis intrans uterum,
Conditor alme siderum.

66. Ave, natus de virgine
Sine virili semine,
Ave, verbum incarnatum,
Ave, numen humanatum.

67. Ave, matrem introiens,
Ave, de matre prodiens,
Ave, Deus absconditus
Forma servilis habitus.

68. Ut Leviathan capias,
Hamus carne te pallias;
Hamus latens divinitas,
Esca patens humanitas.

69. Sic Leviathan decipis,
Cum carnem nostram suscipis,
Qui dum carnis adgreditur
Escam, a hamo capitur.

70. Ave, iacens praesaepio,
Natus in diversorio,
Ave, pannis involutus,
Verbum tacens velut mutus,
Ave, carne circumcisus,
Ave, causa nostri risus.

71. Iesu, mirandum iudico,
Quod tu more Iudaico
Circumcidi te pateris,
Culpam cum non habueris.

72. Baptismatis ablutio
Carnisque circumcisio
In te sunt ad mysterium,
Aliis ad remedium.

73. Ave, quem matris gremio
Stellae conducti radio
Tres magi corde simplici
Honorant dono triplici.

74. Ave, quem laetus tenuit
Simeon, postquam senuit,
Fac, ut nos te complectamur
Et in pace dimittamur.

75. Ave, peccatum destruens,
Sed baptisma non respuens,
Ave, super quem caelitus
Sanctus descendit spiritus.

76. Ave, quem post ieiunium
Temptavit hostis omnium,
Sed temptando succubuit,
Nam in te nihil habuit.

77. Ave, cuius pia vita
Nostra fuit praemunita,
Ut mundum semper fugiat
Caelestiaque cupiat.

78. Ave, fervens praedicator,
Vitiorum resecator,
Doctrina tua continet,
Quidquid ad vitam pertinet.

79. Ave, sub panis specie
Te relinquens ecclesiae;
Hoc mirandum sacramentum
Tuum fuit testamentum.

80. Hinc fides et dilectio
Crescit atque devotio,
Nam dum de te nos satias,
Corde tibi nos socias.

81. Panis formam intuemur,
Sed sub forma confitemur
Carnem iunctam deitati,
Deitatem parvitati.

82. Panis transit substantia,
Sed manent accidentia;
O miranda potentia!
Sed non minor est gratia,
Quod ille, qui sic potuit,
Ita fieri voluit.

46. Ave, lapsorum baculus,
Ave, pigrorum stimulus,
Ave, sanctorum speculum,
Ave, qui salvas saeculum.

47. Ave, mundi speculator,
Periculi nuntiator,
Ave, pugnantum clippeus,
Aquae vivae tu puteus.

48. Ave, sanctum cataplasma,
Quo sanatur tuum plasma
A peccati languoribus
Et inferni doloribus.

49. Ave, dives et nobilis,
Totus desiderabilis,
Ave, fons sapientiae
Et amator munditiae.

50. Ave, vita viventium,
Ave, spes morientium,
Ave, virtus debilium,
Ave, comes humilium,

51. Ave, potens auxilium,
Ave, sanum consilium,
Ave, morbi remedium,
Ave, qui tollis taedium.

52. Ave, dulcis et patiens,
Ave, prae cunctis sapiens,
Ave, clemens et benigne,
Ave, iugi laude digne.

53. Ave, fructus benedictus,
Ave, pugil nunquam victus,
Ave, iudex iustissime,
Ave, testis verissime.

54. Ave, doctor veritatis,
Ave, radix caritatis,
Ave, torrens voluptatis,
Fons totius bonitatis.

55. Ave, norma iustitiae,
Exemplar patientiae,
Ave, splendor caelestium,
Ave, lumen fidelium.

56. Ave, fidelis medice,
Ave, frater et amice,
Ave, laboris praemium,
Redemptionis pretium.

57. O pretium sufficiens,
Pro nobis satisfaciens,
Tu ditator egentium,
Tu solamen languentium.

58. Ave, mundi redemptio,
Ave, iustorum portio,
Ave, mortis superator,
Ave, plebis liberator,
Ave, prudens mediator,
Ave, fortis proeliator.

59. Ave, sine cuius dono
Nullus gaudet ullo bono,
Ave, legis impletio,
Peccatorum deletio.

60. Ave, lapis angularis
Et magister singularis,
Ave, in quo sunt omnia,
Quae[cum]que sunt utilia.

61. Ave, qui primum hominem
Ad divinam imaginem
Creasti mirabiliter,
Sed is miserabiliter

62. A te factus immortalis
Morsu pomi noxialis
In mortem cito cecidit,
Dum Evae nimis credidit.

63. A te fuit elongatus,
Iugo carnis subiugatus,
Paradisum amiserat
Et infernum meruerat.

64. Eius quoque posteritas
Sequens parentum semitas,
Sed tu, Iesu, rex gloriae,
Huic condolens miseriae,

65. Ut miserum reduceres
Patrique satisfaceres,
Non [re]linquens caelestia
Descendis ad terrestria,
Virginis intrans uterum,
Conditor alme siderum.

66. Ave, natus de virgine
Sine virili semine,
Ave, verbum incarnatum,
Ave, numen humanatum.

67. Ave, matrem introiens,
Ave, de matre prodiens,
Ave, Deus absconditus
Forma servilis habitus.

68. Ut Leviathan capias,
Hamus carne te pallias;
Hamus latens divinitas,
Esca patens humanitas.

69. Sic Leviathan decipis,
Cum carnem nostram suscipis,
Qui dum carnis adgreditur
Escam, a hamo capitur.

70. Ave, iacens praesaepio,
Natus in diversorio,
Ave, pannis involutus,
Verbum tacens velut mutus,
Ave, carne circumcisus,
Ave, causa nostri risus.

71. Iesu, mirandum iudico,
Quod tu more Iudaico
Circumcidi te pateris,
Culpam cum non habueris.

72. Baptismatis ablutio
Carnisque circumcisio
In te sunt ad mysterium,
Aliis ad remedium.

73. Ave, quem matris gremio
Stellae conducti radio
Tres magi corde simplici
Honorant dono triplici.

74. Ave, quem laetus tenuit
Simeon, postquam senuit,
Fac, ut nos te complectamur
Et in pace dimittamur.

75. Ave, peccatum destruens,
Sed baptisma non respuens,
Ave, super quem caelitus
Sanctus descendit spiritus.

76. Ave, quem post ieiunium
Temptavit hostis omnium,
Sed temptando succubuit,
Nam in te nihil habuit.

77. Ave, cuius pia vita
Nostra fuit praemunita,
Ut mundum semper fugiat
Caelestiaque cupiat.

78. Ave, fervens praedicator,
Vitiorum resecator,
Doctrina tua continet,
Quidquid ad vitam pertinet.

79. Ave, sub panis specie
Te relinquens ecclesiae;
Hoc mirandum sacramentum
Tuum fuit testamentum.

80. Hinc fides et dilectio
Crescit atque devotio,
Nam dum de te nos satias,
Corde tibi nos socias.

81. Panis formam intuemur,
Sed sub forma confitemur
Carnem iunctam deitati,
Deitatem parvitati.

82. Panis transit substantia,
Sed manent accidentia;
O miranda potentia!
Sed non minor est gratia,
Quod ille, qui sic potuit,
Ita fieri voluit.

13. Prodeunt ecclesiae
Rosea vexilla,
Cultor idolatriae
Stupet videns illa,
Titulum victoriae
Fides fert pusilla,
Cui succedunt gratiae
Tempora tranquilla.

14. Sicca virga viruit
Novo feta flore,
Vellus rore maduit
Tinctum caeli rore,
Flamma rubum tenuit,
Sed non in ardore,
Virgo Deum genuit
Illaeso pudore.

15. Si rubi mysteria
Cupis indagare,
Prius te discalcia,
Quam adpropinquare
Velis ad incendia,
Quae vides flagrare
In ligni materia,
Sed non aestuare.

16. Sic rubum uredine
Flamma nihil laedit,
Sic de sicco germine
Virga fructum dedit;
Quid mirum de virgine
Si partus procedit?
Stultum est in homine,
Quod non ista credit.

17. Manifeste legitur
Hoc in Isaia:
De virga flos oritur,
Hoc est de Maria
Deus-homo nascitur,
Ex hac prophetia
Iudaeus arguitur
Errans in Messia.

18. Sic, Iudaea misera,
Quid frustra laboras?
Falleris in litera
Legis, quam honoras;
Mundus est in vespera,
Veni, rumpe moras
Et ad meam propera
Fidem, quam ignoras.

19. Gens absque consilio
Potes appellari,
Quae patrem cum filio
Non vis venerari;
Hos nostra religio
Cultu colit pari,
Et tua praesumptio
Solet detestari.

20. Linque neomenias
Et legalem cultum,
Sperne caeremonias,
Quae non prosunt multum;
Haec cuncta despicias
Et averte vultum,
Mirum est, si nescias
Moysen sepultum.

21. Legis observantia
Non reddit perfectum,
Nec legalis hostia
Quemquam facit rectum;
Subintravit gratia,
Quae dudum abiectum
Traxit a miseria
Hominem despectum.

22. Fit creator omnium
Nova creatura,
Stupet hoc commercium
Usus et natura,
Novum fit imperium,
Nova dantur iura,
Fides scandit solium,
Et lex petit rura.

23. Nam patris consilium
Palam est ostensum,
Dolens plasma proprium
Dolo deprehensum,
Dat pro servis filium,
Eius per ascensum
Crucis per martyrium
Corpus est extensum.

24. Solem in praesaepio
Nox stupet accensum,
Virgo fovet gremio
Parvulum immensum;
Ille, cuius brachio
Caelum est extensum,
Subditur imperio,
Caesari dat censum.

25. Inter haec crepundia
Deo decantatur
In excelsis gloria,
Pax in terris datur;
Currunt evangelia,
Fides seminatur,
Et ab idolatria
Mundus revocatur.

26. Non est opus hominis
Nec opus naturae
Partus nostrae virginis,
Quae de carnis iure
Nihil traxit ordinis
Nostrae geniturae,
Sed est vice seminis
Fides paritura.

27. Felix puerperium
Dei genetricis,
Nihil habens proprium
Carnis peccatricis;
Angelus officium
Gerit obstetricis
Et Ioseph obsequium
Baiulae nutricis.

28. Sed dum parit filium
Virgo gloriosa,
Sentit solis radium
Turris nebulosa,
Multitudo gentium
Credit numerosa,
Et Christi mysterium
Patet sine glosa.

Collect. ms. Glunicense saec. 13. Cod. Lincen. Cc. II 15. — 10, 4 Noster Deus luens. — 16, 8 Qui non. — 23, 7 sq. von späterer Hand.

44. De Incarnatione Domini.

1. Intacta viscera
Pudicae virginis
Fuderunt foedera
Dei et hominis,
Paterna dextera,
Virtute numinis
Exemit scelera
Primaevi criminis.

2. Pudoris lilium
Matris intemerae
Tonantis filium
Traxit ab aethere,
Mirum commercium,
Divino munere
Init consortium
Dives cum paupere.

3. Misericordiae
Obvia veritas,
Cedit laetitiae
Legis asperitas,
Stat locus veniae,
Cadit impietas,
Dum regem gloriae
Parit virginitas.

4. Moysi virgula
Draconem induit,
Mutata formula
Virgam abhorruit,
Carnis umbracula
Verae dum coluit,
Mundi piacula
Deus absorbuit.

5. Hic serpens dicitur
   Legis abiectio,
Dum prelo premitur,
   Iam cessat unctio
Et dux deprimitur,
   Patet consumptio,
Iudaea feritur,
   Et fürit ultio.

6. Hamus subtegitur
   In carnis tegmine,
Captivans capitur
   Satis certamine,
Qui morsum tribuit
   Letalem feminae,
Morte succubuit
   Vincente virgine.

7. In testa lutea
   Lumen absconditur,
Ablata decima
   Dragma requiritur,
Iam fraus viperea
   Arte refellitur,
Imis aetherea
   Pax dia redditur.

8. Cognosce Dominum,
   Iudaea misera,
Rectorem luminum
   Veste sub altera,
Legi dat terminum,
   Quem docet litera,
Ad novum gaudium
   Recedunt vetera

Collect. ms. Llantoniense(?) saec. 13. Cod. Collegii Corp. Christi Oxonien. 59. — 1, 6 oder Vim celans numinis. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

45. De Incarnatione Domini.

1. Patris unigenitus,
Ante solem genitus,
Nutu sancti spiritus
Alvo matris editus,
Vagit cunis positus,
Praesaepi reconditus;
   Sic accepit plebs inanis
Missum manna caelitus,
   Sic de caelo vivus panis
Venit mundo deditus.

2 a. Servi formam induit,
Servi qui nil habuit,
Sed, quae Deum genuit,
Virum non sustinuit,
Nec flos pudoris marcuit,
Messias quem aperuit;
   Sic in arca testamenti,
Sicca virga floruit,
   Sic in terra sitienti
Vellus rore maduit.

2 b. Obstupescat saeculum
Tantum hoc miraculum,
Virgo lactat parvulum,
Quae non novit masculum;
Videtur iam ad oculum
Vetus illud oraculum:
   De radice Iesse natum
Flos fecundat surculum,
   In quo sanctus habet gratum
Spiritus cubiculum.

3 a. Sublevator pauperum
Et creator siderum
Mundum mole scelerum
Miseratur miserum,
Matris subintrat uterum,
Virgo dat nobis puerum,
Qui secundum Isaiam
Iter planat asperum
Atque mundi monarchiam
Portat super umerum.

3 b. Utitur pro solio
Rex Mariae gremio,
Cuius sub imperio
Vivit omnis natio,
Iam Danielis visio
Non vacat a mysterio:
Lapis enim, qui descendit
De montis fastigio,
Crevit ita, quod transcendit
Terram suo spatio.

4 a. Ut in praeconium
Matris et virginis
Indocti labium
Solvatur hominis,
Praestet ingenium,
Det vim acuminis,
Qui tenet solium
Superni culminis.

4 b. Regii sanguinis
Germen egregium
Decus originis,
Splendor natalium,
Telis cupidinis
Cor tulit obvium,
Ut divi seminis
Esset hospitium.

5 a. Hospita
Fit ita
Deo et homini,

5 b. Inclita
Cognita
Femina nomini.

6 a. Recens hospitium
Cubile nobile,
Vitii nescium,
Virtuti habile,
Ipsius ostium
Fixum, non mobile,
In hoc nil tristium,
Totum risibile.

6 b. O susceptibile,
Prorsus mysterium!
Acceptat fictile
Vas fictor omnium,
Inibi stabile
Regens imperium,
Nullum difficile
Ferens negotium.

7 a. Quae mens, quae schedula
Capere valeat,
Hac de iuvencula
Quod dici deceat?
Cuncta si saecula
Scribere libeat,
Laus erit parvula
Nec fine careat.

7 b. Quae semper floreat,
Haec Iesse virgula,
Rubus, qui vigeat
In flamma sedula,
Quae soli pateat,
Haec portae clausula,
Quae lucem praebeat,
Haec nucis gerula.

8 a. Haec candens lilium,
Haec rosa rubea,
Haec mannae proprium
Vas, urna aurea.

8 b. Haec redeuntium
Ductrix idonea,
Pervenientium
Sollennis laurea.

9 a. Framea
Flammea
Hac refrigerium
Facit,

9 b. Arida
Area
Hac stillicidium
Capit.

10 a. Ovis erronea
Hac caulas parium
Implet,

10 b. Dragma argentea
Per hanc marsupium
Habet.

11. Laus sibi paxque suis.

Cod. Berolinen. Philipp. 1996. add. saec. 12. — 4 a, 1 Et in praeconium. — Der Form nach zu schliefsen, vielleicht auch Cantio.

46. Cursus de Nativitate Domini.

Die Sabbati.

Ad Matutinum.

1. Tactum pudoris nesciens
Sancto concepit flamine
Maria virgo, pariens
Iesum sine gravamine.

2. Attendite miraculum:
Mater more femineo,
Qui cuncta pascit, parvulum
Lacte fovet virgineo.

3. Hinc magnus in consiliis
In caeli sedet solio,
Matre ligatur fasciis
Aselli in praesaepio.

4. Pro Fescenninis gloria
Ab angelis concinitur
Et pax in terrae curia
Benevolis promittitur.

5. Iesu, Mariae filio,
Sit sempiterna gloria,
Qui dempto hoc exsilio
Coronet nos in patria.

Ad Laudes.

1. Splendor paternae gloriae,
Qui clares te videntibus,
Verusque sol iustitiae,
Nostris refulge mentibus.

2. Da, carnis ut mysterium,
Quod patuit pastoribus,
Ad verae vitae praemium
Sit profuturum omnibus.

3. Te Deum, Dei filium,
Ex David factum semine,
Regem regum eximium
Secundum carnem, Domine,

4. Mortalem et pontificem
Magorum fantur munera;
Caput, per mortis calicem
Membrorum sana vulnera.

5. Iesu, Mariae filio.

Ad Primam.

1. Iesu, decus angelicum,
Dans tuis lumen caelicum,
Lux lucis invisibilis,
De matre natus humilis,

2. Virtutes pueritiae
Tuae, cuius deliciae
Sunt esse cum hominibus,
Nos instruant virtutibus.

3. Tibi Mariae genito
Cum patre et paraclito
Sit honor et victoria
In sempiterna gloria.

Ad Tertiam.

1. Uti sponsus de regio
Processit matris gremio
Gigas naturae geminae
Ex sacra natus virgine,

2. Exsultans viam currere,
Errantem ovem quaerere,
Ut bonus pastor umeris
Hanc reportaret superis.

3. Tibi Mariae filio.

Ad Sextam.

1. Nunc Christum olim patribus
Promissum Deus gentibus
Notum fecit infantulum,
Ecce, in cunis parvulum.

2. Agamus grates iugiter
Cum angelis, qui dulciter
In summis laudes resonant
Nobisque pacem intonant.

3. Tibi Mariae filio.

Ad Nonam.

1. Qui descendisti, Domine,
In alvum sacrae feminae,
Ut ros in lanam velleris,
Iesu, laus nostri generis,

2. Emunda nos a sordibus,
Da nostris pacem cordibus,
Ut collaudantes pariter
Te hymnizemus iugiter.

3. Tibi Mariae filio.

Ad Vesperas.

1. Candor aeterni luminis
Et sine labe speculum,
Fulgor divini numinis,
Iubar illustrans saeculum,

2. Ex patre ante saecula
Qui genitus es, Domine,
Post temporum curricula
Ex matre natus virgine,

3. Quae traxit te dilectio,
Ut nostram carnem sumeres,
Quae vicit te compassio,
Ut morte nos redimeres?

4. Te cogat, ut perenniter,
Quem nuntiavit Gabriel,
Nos serves, ut nunc iugiter
Nobiscum sis, Emanuel.

5. Iesu Mariae filio.

Ad Completorium.

1. Christe, nostra redemptio,
Amor et exspectatio,
Deus, salvator populi,
Homo in fine saeculi,

2. Non ex virili semine,
Sed mystico spiramine,
Ut parvulos nos subleves,
Tam grandis parvus factus es.

3. Tibi Mariae filio.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Labacen. 45. — Ad Primam 3, 1 Mariae filio gegen den Reim. — Ad Nonam 2, 4 Te fehlt.

47. Oratio ad parvulum Iesum lactantem.

Qui gremio matris resides, sapientia patris,
Uberibus sacris lactate, Iesu pie, matris,
Hostia vera patris, rex caeli, vas deitatis,
Dux patriae et pacis, flos, fructus virginitatis,
5. Munus dulce satis, lux mundi, fons pietatis,
Me superae gentis, quaeso, coniunge beatis.

Collectan. ms. incert. origin. saec. 15. Cod. Oxonien. Canon. Misc. 523. — 6 superis gentis. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

48. Ad Iesum Infantem.

1. O praedulcis parvule,
puer sine pari,
Precor, ut permittas me
de te consolari,
Pedes tuos lambere,
manus osculari
Ac hilarato corde
tecum iucundari.

2. O creator omnium
fonsque pietatis,
Quis tibi consuluit
sic te dare gratis
Nobis, nisi vehemens
ardor caritatis
. . . .
. . . . .

3. Hoc ardoris calculo
velis me ignire,
Ut amoris stimulo
post te possim ire,
Ne peccatoris poculo
sim filius irae,
Sed caelesti ferculo
possim me nutrire.

4. O Iesu dulcissime,
cibus salutaris,
Qui sic nobis intime
tribui dignaris,
Mala nostra deprime
fletibus amaris
Et affectus imprime,
quibus declararis.

5. Tantis, pater luminum,
donis benedictus
Sis tu et dulcedinum
tu spiritus dictus,
Et, o virgo virginum,
ventris tui fructus,
Qui mundi voraginum
dissipavit luctus.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 1, 3 Precor, me permittas. — 1, 7 hylerato. — 5, 5 o fehlt. — Der Reim der ungeraden Zeilen fehlt in Str. 2 und ist stumpf in Str. 1.

49. Versus de Epiphania Domini.

Lux nova sublimis de caelo fulget in imis;
Luce Dei plena, quae gaudia monstrat amoena,
Noscitur haec stella Dominum pariente puella,
Nam nato Christo mundo radiavit in isto.
5. Reges post stellam quaerunt puerumque puellam,
Gentiles dicti subeunt cunabula Christi.
Aurum, tus dantes murramque, Deum venerantes,
Perque fidem puram tria signant sacra figuram.
Hunc Christum puerum studeamus credere verum,
10. Semper viventem, regnantem, sed morientem.
Est Gabriel dictus tali sermone potitus:
Pax sit vera bonis virtutum perpete donis,
Ex caelo natis sit gloria sancta beatis.
Ergo nitamur, quo vera pace fruamur.
15. Gloria sanctorum sit nobis summa polorum.

Comment. ms. (Beati in Apocal.) S. Severi in Vasconia saec. 11. Cod. Parisin. 8878. add. saec. 11.

50. Oratio de hoc praedulci nomine Iesu.

1. Ave, Iesu,
nomen mirabile,
Patris verbum
inenarrabile
Atque sapientia.
In omnibus
par es genitori,
Per te facti
sunt caelestes chori,
Homines et omnia.

2. Quem hominem
tantum dilexisti,
Quod protinus
sibi subiecisti
Omnia terrestria.
Qui vetitum
pomum cito edens,
Se suosque
morte fera laedens,
Amisit caelestia.

3. Ne perderes
hos, quos condidisti,
Post a patris
sinu descendisti
In uterum virginis,
Ubi summis
ima coniunxisti,
Cum benigne
tecum univisti
Substantiam hominis.

4. Ave, Iesu,
Deus incarnatus,
Deus homo,
de virgine natus,
Postque octava die
Pro salute
nostra circumcisus,
Inde captus,
derisus, occisus
Per plenos invidiae.

5. Per hanc mortem
mortem occidisti,
Quam ardenter
nosque dilexisti,
Demonstrans, Iesu pie.
Resurgendo
vitam reparasti,
Ascendendo
portam reserasti
Caelestisque patriae.

6. Nunc de sede
tuae maiestatis
Ad nos clamas:
vos, qui laboratis
In peccatis, currite,
Iugum leve
meae caritatis
Propter tanta
dona pietatis
In vobis suscipite.

7. Ave, Iesu,
auctor clementiae,
Peccatorum
tota spes veniae,
Dona mihi veniam;
Mentem meam
reple dulcedine
Caritatis
atque munimine,
Ut te solum sitiam.

8. Amor tuus
lumen est mentium,
Favus mellis,
dulcedo cordium
Pigmentumque caelicum;
Omne prorsus
excedit gaudium,
Omne simul-
que desiderium,
Vinum est angelicum.

9. Tua luce,
Iesu, clarifica
Meam mentem,
vino laetifica
Affectum mellificans,
Ut te solum
semper esuriam,
Te, dulcedo
vitaeque, sitiam
Laudes tuas replicans.

10. Ave, Iesu,
totus amabilis
Et prae cunctis
desiderabilis,
Omnem sensum superans,
Cuius amor
cor meum afficit,
In quem tota
mens mea deficit
Te solum desiderans.

11. Ex hac carne
dissolvi cupio,
Tecum esse
in illo gaudio
Angelicae curiae;
Tu me trahas
ex hoc exsilio
Et reponas
in tuo gremio,
Rex misericordiae.

12. O quam laetus,
cum te invenero,
Et quam felix,
cum te tenuero
In caelesti patria;
Tunc amplexus
casti, tunc oscula
Erunt mihi
de te per saecula
saeculorum dulcia.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 1, 2 admirabile. — 3, 2 hos fehlt. — 5, 2 nostram mortem. — 6, 2 tuae fehlt. — 7, 9 atque numine. — 9, 2 Iesu fehlt. — 12, 10 saeculorum fehlt.

51. De Nomine Iesu.

Introductio.

1. Ut de Iesu nomine
digne fari queam,
Nomen tetragrammaton
linguam limet meam,
Seraph arae calculo
tangat purgans ream,
Ne sic scandam ardua,
quod in praeceps eam.

2. Iesus, nomen fulgidum,
plus sole clarescit,
Iesus omni balsamo
plus menti fragrescit,
Iesus, dulcor melleus,
plus melle dulcescit,
Iesus, melos caelicum,
plus lira mulcescit.

3. Iesus iucundissimus
amplexu mentali,
Iesus cor exhilarat
iubilo vitali,
Iesus dux rectissimus
moli corporali,
Iesus lux praefulgida
menti spiritali.

4. Dux, lux, rex, lex machinae
praeest Iesus trinae,
Ab aeterno nascitur,
manet sine fine,
Cuius dulcis nominis
syllabae sunt binae,
Sed in binis syllabis
literae sunt quinae.

5. Nec pentas mysterio
vacat, sed nec trias
His, qui de mellifluo
mentes gerunt pias,
Quas ut tangam breviter
rectas tenens vias,
Cor, linguam et calamum
dirigat Messias.

6. Omne est dissyllabum
signans caritatem,
Cum signetur caritas
per dualitatem,
Cuius monas unica
stringit deitatem,
Altera deflectitur
ad humanitatem.

7. Hinc ad patrem caritas
   fervet infinita,
   Mens eat ad proximum
   flagranter ignita,
   Pro quo morte saucio
   mori valens vita,
   Quanti pendat miserum,
   comprobavit ita.

8. Seminecem saucium
   hic Samaritanus
   Morte curat propria,
   donec fiat sanus;
   Pastor vita moritur,
   nec curat germanus,
   Homo hoc per facinus
   fit hostis profanus.

9. Amor fertur maximus
   sic amans amicum,
   Sed est maior amico,
   qui sic inimicum
   Amat, quod amplectitur
   hostem tam iniquum,
   Sed amat, ut fertilem
   reddat capessitum.

10. Caritate maxima
   ferbuit maiori,
   Quam curat impendere
   nequam impostori,
   Dat cumulatissimo
   cumulum amori,
   Pro periuratissimo
   dignans hoste mori.

11. Dyade numismatum
   curat substantivum,
   Passivum corpusculum,
   dans cor compassivum;
   Stabulo, patibulo
   binum fudit rivum,
   Dativum remedii,
   mortis ablativum.

12. Vino, botri sanguine,
   cruor figuratur
   Lateris, per oleum
   latex designatur;
   Per illud redemptio
   mundo propinatur,
   Per istud originis
   amurca purgatur.

13. Pentade caracterum
   nomen calculatur,
   Mariae tot litteris
   nomen consignatur,
   Per quod circularitas
   miranda probatur,
   Qua matris perfectio
   prolisque dotatur.

14. Circularis numerus
   pentas perhibetur,
   In se ducta pentade
   si multiplicetur,
   Finis cum principio
   conformis videtur,
   Gignentique genita
   similis censetur.

15. Unde quinque quinquies
   sunt vigena quina,
   Numerorum portio
   dempta par est bina,
   Quibus istud indidit
   sophia divina,
   Sic pro posse similis
   est regi regina.

16. Hexas sola pentadi
   sic assimilatur,
   Quod liquet in eadem,
   hexas si ducatur
   In id, ex quo gignitur,
   summa terminatur,
   Circularis itaque
   utraque probatur.

17. Hinc est, quod cum hexade
pentas proximatur,
Quibus circularitas
una propriatur,
Nam utraque, quotiens
in sese ducatur,
A quo duci coeperat,
in id terminatur.

18. Numerus est apicum
Iesu circularis,
In Maria pariter
est orbicularis,
Duorum prosperitas
est haec singularis,
Cum gignente geniti
Iesu singularis.

19. Iesus coepit circulum
a patre progressus,
Consummans periodum
ad patrem regressus,
Consummatum stipite
dum clamat perpessus,
Orbi figit limitem
a mundo recessus.

20. Virgo coepit circulum
a Deo creata,
Terminavit ambitum
mundo conversata,
Peregit circuitum
cum Deo locata,
Punctum, a quo fluxerat,
in hunc regirata.

21. Oritur et occidit
sol spiritualis
Lustrans in circuitu,
quivis est vitalis,
Ad egressum repedans
dextrae paternalis,
Est in suos circulos
flexus motus talis.

22. Hexas iuncta pentadi,
mater iuncta proli,
Sola coniunctissima,
vicinata soli,
Eius locans circulis
rex reginam poli,
Immediatissime
post se vult hanc coli.

23. Coepit Iesu circulus
a corde paterno
Per canalem transiens
in alvo materno,
Ereptis post obitum
suis ab averno
Finis est cum capite
coniunctus aeterno.

I.

1. Primus Iesu nomine
caracter est Iota,
Apex simplicissimus
minimaque nota;
Iesu sic humillima
vita fuit tota,
Verbis, signis, actibus
a fastu semota.

2. Adae praecipitium
fastum esse scivit,
Reiectus ab edito,
dum culmen ambivit,
Hinc Iesus humillimus
semet inanivit,
Utque lapsus surgeret,
vitae fons obivit.

3. Lucifer vult rapere
Dei paritatem,
Usurpare satagit
homo deitatem,
Iesus talem exhibet
in se parvitatem,
Quod sequax non corruat
ob aequalitatem.

4. Iesus ens celsissimus
vult humiliari,
Ut, quisquis de cetero
gliscat hunc sectari,
Queat non ad infima
fastu supinari,
Sed ab imis erutus
summis inaltari.

5. Insuper i litera
vocalis probatur,
Quinarum vocalium
media locatur,
Sed haec, ut sit consonans
simplex, commutatur,
Interdumque consonans
iota duplicatur.

6. Verbum patris genitum
Iesus ab aeterno
Vocem carnis induit
in claustro materno,
Verbum ens mundissimum
in sinu superno
Fit tam vox quam consonans
in ventris interno.

7. Verbum iunctum plasmati
vox simplificata,
Verbum iunctum homini
vox est duplicata,
Tam carne quam anima
verbo coniugata
Vocalis fit consonans
duplo combinata.

8. Inter duas dyades
iota situatur,
Deo sic et homini
Iesus mediatur,
Binus sexus numini
reconciliatur,
Pater nec non spiritus
utrique placatur.

9. Consors consonantia
fit ex hoc vocali
Pacis foedus imperans
irae divinali,
Iudicem cum homine
placans noxiali,
Culpae, poenae diluens
naevum, dupli mali.

10. Iesus iota medium
crebro scriptitatur,
Trinitatis media
persona probatur,
Filius altissimi
prius generatur,
Ab utroque spiritus
procedens spiratur.

11. Ambulat in medio
Iesus angelorum,
Aureorum medius
stans candelabrorum,
Tenet terrae medium
sudum ventris thorum;
Hinc salutem operans
Iesus terrenorum.

12. In praesaepi medius
iacet iumentorum,
Duodennis medio
residet doctorum,
Pendet cruce medius
furum damnatorum,
Crebro Iesus medio
stat discipulorum.

13. Quid de Iesu medio
laudes lingua tacet?
Medius est ambulans
operans et iacet,
Pendens, stans et reserans
mediari placet,
Reor, quod mysteriis
nil ex septem vacet.

14. Ens a patre suscipit
proles entitatem,
Cum pater ingenitus
det nativitatem,
Hoc esse per mediam
Iesu largitatem
In manantem spiritus
transit bonitatem.

15. Ambulant ierarchicam
inter contionem,
Ierarcha cum angelis
dat purgationem,
Dat infulgens medius
illustrationem
Consummansque tertio
dat profectionem.

16. Salutem in medio
terrae faciebat,
Terrenos ab invio
vocans reducebat,
In limbo tartareo
clausos eruebat,
Summa muri caelici
scandens celsiebat.

17. Iacet inter populum
Israel bovinum
Gentilemque medius
coetum asininum,
Angulari lapide
ritum iungens binum,
His eiusdem fidei
iubar dat divinum.

18. Duodennis medio
considet doctorum,
Hos quaerens et audiens
de doctrina morum,
Docens imprudentiam
caecam terrenorum
In cunctis consulere
sensum peritorum.

19. Stat inter discipulos
pandens cicatrices,
Confiteri patule
docens infelices,
Ut mentes confessio
purget peccatrices;
Nec hoc semel factitat,
sed per plures vices.

20. Reddet iudex medius
discretor reorum,
Iusta lance ponderans
causas meritorum,
Obstinatos fulminans
poenis tartarorum,
Paenitentes praemians
regno beatorum.

21. Ubique conspicitur
iota medianum,
Summa placans infimis
iter fecit planum,
Per quod mundus graditur
ad supermundanum,
Dum verbum vox consonans,
corpus fit humanum.

II.

1. Apex *e* subsequitur
   sursum oculatus,
   Parumper in medio
   parens actuatus,
   Finis aliquantulum
   plus est recurvatus,
   Mucronali linea
   fixim transforatus.

2. Iesu sursum oculus
   vigil insopitus,
   Lyncis cuncta permeat
   visus investitus,
   Sic caelo, sic tartaro,
   sic mundo quis situs
   Nudus sub tis oculis
   nude patet scitus.

3. Quidquid abditissimis
   mens volvit latenter,
   Id luce lucidius
   videt lux patenter;
   Hinc peccans resileat
   pavens vehementer,
   Cuius scelus prospicit
   iudex luculenter.

4. Comprehensor pariter
   Iesus et viator,
   Deitatis exstitit
   fruens contemplator,
   Sed mirum, quod limpidus
   Dei speculator
   Ad poenas deflectitur
   mortis tolerator.

5. Inter ortum media
   noctemque totalis
   Vita Iesu lugubris,
   contorta, poenalis,
   Mentem Iesu curvitas
   flexit artualis,
   Sed carnis reflexio
   plus auget letalis.

6. Finis e characteris
   corpus tormentatum,
   Clavis quater, milies
   spinis terebratum,
   Inclinato capite
   clamans „Consummatum",
   Finem ad principium
   probat recurvatum.

7. Linea per medium
   transit transversalis,
   Latus Iesu perforat
   punctus mucronalis,
   Quo transfosso profluit
   duplex fons vitalis,
   Cruor, mundi pretium,
   aqua baptismalis.

8. Is caracter cernitur
   aspectu rotundus,
   Apexque vocalium
   est situ secundus;
   Per Iesum tripudiat
   tristis prius mundus,
   Dum post threnos tragicos
   cantat *Laetatundus.*

9. Adam secundario
   reparatur primus,
   Dum Iesus in virgine
   supremus fit imus,
   Primus fit ob facinus
   fumus, pulvis, fimus,
   Quem a tribus liberat
   Deo iunctus limus.

10. Imo primus, numini
    humus si iungatur,
    Sic ab Adam infimo
    fimus elimatur,
    Ad caput, quo fluxerat,
    terminus curvatur,
    Dum per Adam facinus
    Adae profligatur.

III.

1. Character ſ tertio
loco subrogatur,
Cuius tractus virgula
simpla figuratur,
Recta tamen linea
ducta prolongatur,
Vertex aliquantulum
cuius obuncatur.

2. Iesus, simplicissimus
fons simplicitatis,
Qui triplata respuit
piis duplicatis,
Fucum fraudis disicit
lux hic veritatis,
Nec ullam compatitur
umbram falsitatis.

3. Simplex quaerit simplices,
duplices fastidit,
Si quis duplex venerit,
Iesus hunc relidit,
Efficax thyriaca
toxicum occidit,
Super vulnus vulnere
damnando concidit.

4. Iesus cum simplicibus
stans sermocinatur,
Corde tamen simplici
Iesus quaeritatur,
Iob simplex terrigenis
cunctis plus laudatur,
Simplicesque parvulos
Iesus amplexatur.

5. Examen iustitiae
virgae rectitudo,
Quam flectit a tramite
nulla tortitudo,
Perpes est aeternitas
virgae longitudo,
Quam nec mors interpolat,
sed nec valetudo.

6. Mortis nec ens debitor
emori volebat,
Solvit pro terrigenis,
quod non rapiebat;
Dum fons vitae moritur,
mortem occidebat,
Nec plus mortis stimulus
Iesum perurgebat.

7. In cruce cum pugile
mors semel conflixit,
Cum carnem ut cerinum
Iesu crux confixit,
Consurgens post paululum
in aeternum vixit,
Mortem morti perpeti
devictam addixit.

8. Obuncatur vertice
Iesus occumbendo,
Inclinato capite
vitam emittendo,
Terrenorum osculis
os dulce flectendo,
Accurrentes brachiis
tensis amplectendo.

9. Oscula repudiet
ne quisquam oblata,
Alta cruce clamitat
monte situata,
Sic clamat, quod raucitas
faucis est curata,
Suda languent lumina
fletu madidata.

10. Manus, pes, laterculum
fixum terebratur,
Sed corpus ad terrae os
totum procurvatur,
Ob cordis dulcedinem
caput aduncatur,
Ut Iesus philanthropus
mirus ostendatur.

IV.

1. Sequitur u litera
miranda figura,
Geminis ex virgulis
cuius fit scriptura,
Quas punctalis deorsum
compingit clausura,
Secernit superius
patens apertura.

2. In naturis geminis
id humanitatis
Iesu potest conspici
luculenter satis,
In persona simplici
licet combinatis,
Tamen tam compositis
quam divaricatis.

3. Quoad Iesus viveret,
partes sunt compactae,
Cum Iesus occumberet,
sunt compages fractae,
Iesu terra humida
coniuncturam nactae,
In diversum pendulo
sursum sunt abactae.

4. Rumpitur difficile
funus triplicatus,
Est homo, quem traxerat,
sic culpis gravatus,
Quod Iesum similiter
fatiscit ruptatus,
Cum a carne spiritus
fuit separatus.

5. Utrique verumtamen
deitas unitur,
Ac indissolubilis
commissura scitur,
Quae cum semel utero
virginis unitur,
Inseparabiliter
manens stabilitur.

6. Baculus crux pugilis,
humanitas scutum,
Quod dira mors diffidit
vita destitutum,
Sed ad tempus modicum
erat comminutum,
Surgendo de perpeti
vita fulcit tutum.

7. Quoad Iesus viveret,
erat divisura,
Cum caro resurgeret
a mortis punctura,
Obsecundat numini
mentis creatura,
Gratanter amplectitur
tela mortis dura.

8. Mori quaerit spiritus,
caro fugit mortem,
Hoc acre divortium
pugnam causat fortem,
Tandem in compagine
coeunt cohortem,
Tum sibi confoederant
Deum in consortem.

9. Voluntas, ut viveret,
erat sensualis,
Quam excusat insitus
amor naturalis,
Tum voluntas cernitur
superdivinalis,
Carnalis propensio
mox fit spiritalis.

10. Sed licet in volitis
fuisset dissensus,
Sed in voluntatibus
concors est assensus,
Ut Iesus pro miseris
cruce sit appensus
Ac in nostris usibus
totus sit expensus.

11. Caro naturaliter
mortem perhorrebat,
Inviteque spiritus
carnem dimittebat,
Quos Deus id volitum
velle cum volebat,
Voluntas intrinsecus
conformis manebat.

V.

1. Sequitur *s* litera,
quae bis situatur,
Sed figura duplici
character formatur,
Prima recta linea,
sicut praenotatur,
Secunda, si placeat,
bis in se curvatur.

2. Apice qui nominis
calce limitatur,
Iesus, cum advenerit
iudex, designatur;
Artualis curvitas
reflexa monstratur,
Cum Iesus in aere
de caelis spectatur.

3. Suprema capacitas,
qua beat salvatos,
Curvitas inferior,
qua plectit damnatos;
Licet iustus pareat
quoad reprobatos,
Plaudet se piissimum
ad praedestinatos.

4. Curvitas superior
pietas vocatur,
Aequitas inferior
arcus nuncupatur;
Illa minor cernitur,
haec maior videtur,
Damnatorum numerus
cum maior probetur.

5. Non est haec maioritas
ex parte divina,
Sed est ex spontanea
reorum ruina,
Quos devictos subigit
Satanae rapina,
Gregem caulis abigens
claudit in sentina.

6. In his Iesu pietas
mitigat rigorem,
Temperat clementia
iudicis fervorem,
Quibus, quam meruerant,
dat se mitiorem,
Dum poenam de meritis
mensurat minorem.

7. Iesus sanctos praemiat,
sed super condignum,
Plectens citra meritum
quemcunque malignum;
Omnes Iesum sentient
mitem et benignum,
Cunctis dat clementiae
pius iudex signum.

8. Licet sit aequalitas
in aeternitate,
Librata disparitas
est in qualitate,
Dum minor poenalitas
est iniquitate
Ex superdulcissimi
Iesu pietate.

9. Quos unit aequalitas
in extensione,
Secernet disparitas
in intentione,
Minus, quam meruerant,
urentur personae
Ex benigni iudicis
mitigatione.

10. Domo patris vacuae
exstant mansiones
Propter diversimodas
praemiationes,
Qui plures in corpore
sevit sationes,
Plurimas in patria
metet messiones.

11. Isaac qui merita
carnis agro serit,
Centuplum inveniet,
cum messurus erit;
Si quis ob flagitia
quantacunque perit,
Laesum citra merita
pius iudex ferit.

12. Iesu per Davitici
vatis cantiones
Cuncta super opera
miserationes;
Id norunt terrigenae,
caeli contiones,
Usti purgatorio,
Stygis legiones.

13. Nullus est absconditus
a Iesu fervore
Nec quisquam subterfugit
a mellis dulcore,
Quod manat ex scatebra
vitae redemptore,
Omnes, sed dispariter,
rigat fontis rore.

14. Tam summis quam infimis
quam et medianis
Flectitur s litera,
Iesus vitae panis,
Iustus, pius pariter
iustis et profanis,
Caelicis, tartareis,
purgatis, mundanis.

15. Paradisus denique
gaudet de Messia,
Quod satis dilucide
liquet in Elia,
In monte cum fruitur
Iesu theoria,
Cum Iesu colloquia
commiscendo pia.

Conclusio.

1. Arcae Noe fuerant
quinque mansiones,
Quae tot mundi praerogant
habitationes,
Iesus cunctis influit
miserationes,
Eius nomen continet
tot protractiones.

2. Haec mellici nominis
est orthographia,
Christiani pectoris
haec philosophia,
Haec ecclesiastica
sit allegoria,
Haec in morum dogmate
sit tropologia.

3. Haec inter caelicolas
est anagogia,
Patre cum paraclito
perfrui Messia,
Haec est veritas, vita,
haec directa via,
Quam nobis in utero
constravit Maria.

4. Iesus ad nos venerat
per alvi canalem,
Docens hanc rectissimam
viam et aequalem,
Transire per mediam
manum virginalem
Ab imis ad superum
coetum triumphalem.

5. Deus per hunc tramitem
factus terrae limus,
Per eundem tramitem
ad Deum redimus,
Nec per iter aliud
repedare quimus,
Quam Iesum, ut pergeret,
elegisse scimus.

6. Hic est Ioseph providus,
qui mundi servator
Dicitur, yconomus,
fidus dispensator,
Septennis prudentia
famis propulsator,
Suos potans sanguine
carneque cibator.

7. Hic est Iesus strenuus,
Bennun vocitatus,
Moysi legifero
ductor subrogatus,
Legi subdens gratiam,
cruce proeliatus
Israelis hostium
confregit conatus.

8. Iesus sapientiam
Sirach renovavit,
Dum per sapientiam
mundum liberavit,
Quem rex fortis Satanas
obsessum vallavit,
Sed obsessos eruens
Iesus hostes stravit.

9. Iesus veste sordida,
summus sacerdotum,
Saccum carnis induit,
sed est lutum lotum,
Corpus dat in pabulum,
cruorem in potum,
Nobis cruce pendulum
impendit se totum.

10. Iesus noster liberat
solus a peccatis,
Non est Iesus alius
huius facultatis,
Id solius deicae
constat potestatis,
Cum hoc opus maximae
sit infinitatis.

11. O Iesu piissime,
media vocalis,
Tua meditatio
mihi sit vitalis,
Placando saevitiam
irae divinalis,
Praeservans ab aestibus
chaos gehennalis.

12. Iesu, vigil ocule,
nunquam consopite,
Vide *Petri* lacrimas
duc ad viam vitae,
Tibi licet foetidae
preces sint auditae,
Cor tuum mellifluum
mihi fiat mite.

13. Iesu, pendens stipite
caput inclinatus,
Mihi sis remissio
reconciliatus
Ac in signum foederis
statim amplexatus,
Pedum saltem oscula
praebere dignatus.

14. Iesu, cum substantiis
humanatus binis,
Me misellum respice,
qui sum vilis cinis,
Caritatis geminae
succensus caminis,
Internis fulgoribus
illustra divinis.

15. Iesu, verax arbiter,
iudex aequitatis,
Vitam meam trutines
lance pietatis;
Iesu, nomen exhibe
salvans a peccatis,
Salutem impertiens
salva cum beatis.

16. O Iesu mitissime,
mitiges examen,
O Iesu, clementiae
mihi des solamen,
O Iesu, quod displicet,
remitte peccamen,
O Iesu, ne corruam,
impende tutamen.

17. Iesu, ne deficiam,
vigora conamen,
Iesu, patris dextera,
tribue levamen,
Iesu, sancti spiritus
inspira spiramen,
Cumque patre tibi sit
laus et honor. Amen.

Collect. ms. Victorinum saec. 15. Cod. Parisin. 15163. — Introd. 15, 4 dumta per. — 23, 3 carnalem. — I. 2, 2 fastum. — 3, 6 in fehlt. — 3, 7 Quod sequatur non. – 13, 4 operans et latet. — 17, 2 Israel hominum. — II. 2, 3 permea. — 2, 4 invastitus. — III. 2, 3 Sine plata respuit. — 4, 7 que fehlt. — 8, 5 oculis. — 9, 1 Obscula. — 10, 4 procuratur. — IV. 3, 5 Iesum terra humido. — 4, 6 fastiscit. — 6, 2 homo scutum. — 9, 7 propassio. — 11, 7 int'nde. — V. 5, 1 haec fehlt. — Conclus. 4, 2 carnalem. — 5, 2 terrae fehlt. — 6, 7 potens. — 6, 8 cibatur. — 7, 8 cognatus. — 11, 7 Praeservens. — 17, 7 patri. — Ob 12, 3 nur eine Anspielung auf die Tränen des Apostels Petrus nach seiner Verleugnung (Luc. 22, 62) sein wollen, oder ob sie den Namen des Verfassers verraten sollen, dürfte schwer zu entscheiden sein.

52. Septem hymni continentes passionem Christi.

Ad Completorium.

1. Iesu, superni radius candoris,
Virtus et decor deici splendoris,
Vita et dulcor ardorque amoris
Es, Christe summe.

2. Tu visitare virginem venisti,
Mire fecundans de rore caelesti,
Iesu, adimplens olim, quae dixisti,
Desiderate.

3. Factum es caro, verbum summi patris,
Lacteque pastus, virtus, vitae panis,
Et reclinatus praesaepio, Iesu,
Ac crucifixus.

4. Rutilans stella te solem ostendit,
Iubilat iustus teque lumen dicit,
Patria tua exsulque fugaris,
Iesu, nunc natus.

5. Te [lux] lucernae, Iesu, subdidisti
Antrumque intrans vere ieiunasti,
Morbidos sanans mundum docuisti
Sana doctrina.

6. Pauperes, Iesu, o quam dilexisti,
Corpore tuo de ipsos cibasti,
Te pane vivo et virginis fructu,
Hostia sacra.

7. Iesu, tuorum pedibus extersis
Montem ascendens pie praedicasti,
Maestus et pavens ter patrem orasti,
Sanguine mades.

8. Traditum tradis fustibus et armis,
Te, Iesu, mitem atrociter vallant
Sanguinum viri, traditoris signo,
Osculo pares.

9. Dulce distillans, Iesu mansuete,
Zelum compescens tui defensoris,
Sanas contactu tuum adversantem,
Fons pietatis.

10. Manus atroces te Iesum contrectant,
Funes extendunt teque vincientes
Dire astringunt reversis post tergum
Manibus tuis.

11. Iesu percusso disperguntur oves
Viamque quaerunt devie pergentes
Ac ingemiscunt, trahere videntes
Dulcem magistrum.

12. Iesu ligato lictores laetantur,
Concite currunt Annae deducentes,
Senesque ruunt sese adgregantes
Ad exprobrandum.

13. Gloria tibi sputis deturpato,
Iubilus laudis verbis exprobrato,
Honor, potestas clavis perforato
Iesu pro nobis.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). — 7, 3 mundans. — 8, 4 parens.

Ad Matutinum.

1. Vox invalescit subsannationum,
Sonat insultus increpationum,
Senibus coram, Iesu, collocatus
Ad inquirendum.

2. Testis inculpat falsa proponendo,
Pontifex clamat Iesum adiurando,
Filium Dei audit se dicendo
Nube venturum.

3. Tunc rugit princeps rabie ferali,
Veste conscissa eiulans proclamat
Voce maligna, Iesum reum mortis
Contio crepat.

4. Irruit tunc gens impetu crudeli,
Manu maligna Iesum colaphizat,
Terrae curvatur pes percutientis,
Crebro conculcat.

5. Facies livet crebris maxillatis,
Resonat dorsum ictibus ferinis,
Crines evellunt tractibus obliquis
Iesu concusso.

6. Species clara turpius sordescit,
Sputis obtecta abiectius fluit
Barba illita maculosae faecis
Iesu consputo.

7. Claviger caeli a longe secutus
Ter Iesum negat, ter interrogatus,
Sed recordatur praeconii Christi
Gallo canente.

8. Dulci respectu Iesu vulnerasti
Petrum, collapsum pie sublevasti,
Cor frigefactum fervere fecisti
Igne amoris.

9. Ad eum dulce intuitus, Iesu,
Saucium sanans erigensque casum,
Aridum vertens in amaro fletu
Maesti maeroris.

10. Iam taediato ore exprobrantis,
Iam perlassato pugno quatientis
Carcere taetro stricte catenaris,
Iesu afflicte.

11. O flos candoris, sputis maculatus,
Fervor amoris, frigore constrictus,
Iubar solaris, tenebrosis trusus,
Es, Iesu clare.

12. Gloria tibi sputis deturpato,
Iubilus laudis verbis exprobrato,
Honor, potestas clavis perforato
Iesu pro nobis.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). — 1, 3 collocatis. — 3, 4 concrepat.

Ad Primam.

1. Mane concurrit coetus sacerdotum,
Senes et scribae concilium ferunt,
Iesum ut tradant turpissimae morti
Interimendum.

2. Iesum educunt viles vinclis plexum,
Statuunt ipsum medio eorum,
Aggredientes verbis perversutis
Interrogando.

3. Nequiter quaerunt modo de doctrina:
Si tu es Christus, nobis palam dicas.
Dei a dextris te, Iesu, sessurum
Fore affirmas.

4. Iesu insultans turba proclamosa:
Ore de huius audivimus, clamant,
Filium Dei dicens se sermone
Quali blasphemat.

5. Cito surgentes manibus ligatum
Iesum praesentant praesidi Pilato,
Agnum tradentes cani truculento
Deglutiendum.

6. Senes assistunt voce clamorosa,
Iesum incusant acuentes linguam,
Obicientes superstitiosa
Esse locutum.

7. Praeses ut quaerit denuo de noxa,
Plebem commovent, clamat gens maligna:
Docens subvertit prohibetque regi
Dare tributa.

8. Fore ut audit tunc a Gallilaea
Iesum, remittit Herodi tetrarchae,
Currit post ipsum plebs tumultuosa
Malignatorum.

9. Ferunt profani accusationem,
Quaerunt constanter interimi morte,
Crucifigendum regem aequitatis
Iesum iniuste.

10. Gaudet Herodes viso Iesu valde,
Ipsum propulsans vario sermone,
Sed obmutescit agnus vinculatus
Coram tondente.

11. Spernit tyrannus Iesum quiescentem,
Ei circumdans illusivam vestem,
Saevitque coetus dans derisiones
Regi abiecto.

12. Iesum educunt coetu satiato
Illusione mitissimi agni,
Rursum festine derisu vestitur
Habitu albo.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). — 7, 1 quaerit de non de noxa. — 12, 3 festino. — Doxologie wie im vorigen Hymnus.

Ad Tertiam.

1. Praecepit praeses Iesum spoliari,
Veste nudatum columnae astringi,
Duris flagellis durius mactari
Manu immanum.

2. Candida caro sanguine rubratur,
Nitidi artus plagis laniantur,
Ictus tortoris crebro iterantur,
Iesu, ingentes.

3. Rude flagellum Iesum circumcingit,
Funis nodosa livores apponit,
Manus versata acerbius angit
Dorsum et latus.

4. Lacera manus lacerando lassa,
Pallio rubro Iesu tunc amicto
Coetus accurrit acrius attritum
Cruciaturus.

5. Spinoso serto, Iesu, coronaris,
Fluunt, ut figunt, cruoris fluenta,
Madent capilli, oraque rubescunt
Sanguine lita.

6. Genua flectunt Iesum illudentes,
Quatiunt caput arundine sumpta,
Regem salutant prave conspuentes
Facie nuda.

7. Iesum illusum foras educentes,
Diadematum sceptrumque ferentem,
Turbis ostensum, dupla voce dicunt:
Crucifigatur.

8. Non reum mortis Iesum iudex fatur,
Crescit tumultus optioque datur,
Nequam dimisso iustus crucifigi
Sententiatur.

9. Suscipientes tunc Iesum ministri
Crucem imponunt umeris lassatis,
Foras educunt iniquis duobus
Associatis.

10. Dorsum oppressum onere curvatur,
Umeris cassus labore lassatur,
De verecundis Iesus subiugatur
Cruciamentis.

11. Anget vox vulgi Iesum protrahentis,
Alteque clamat os praeconizantis,
Clangitque tuba turbam convocantis
Ad intuendum.

12. Vox olim versa Hosanna dicentis,
Vox amicorum matrisque gementis,
Vox Iesu pia flere prohibentis
Maestum dant sonum.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). — Doxologie wie oben.

Ad Sextam.

1. Mortis ad montem te, Iesu, deducto
Tuo nudaris [dire] vestimento,
Tibi haerente ac conglutinato
Plagis cruentis.

2. Quasi leprosus tunc apparuisti
Oculis coram populi astantis
Tuis verendis velo matris tuae,
Iesu, velatis.

3. Atterit casus caterva pellente
Virginis artus durius caedentes,
Tenera caro ligno datur duro
Iesu everso.

4. Pellis in modum Iesum expandentes
Sauciant manus, pedes perforantes,
Clavis acutis [hunc] crucifigentes
Malleo malo.

5. Arida guttis roseis rigatur
Crux, pretiosis gemmis adornatur,
Sanguis defluit, Iesus vacuatur
Largis fluentis.

6. Titulo scripto literis diversis,
Iesu confixe, sursum elevaris
Vento expansis visceribus tuis
Dire distentis.

7. Iesu erecto brachia tenduntur,
Pondere sacro genua flectuntur,
Manus pedesque rupturis vexantur
Ferro confossi.

8. Duo adduntur ad confusionem,
Crucifiguntur hinc, inde latrones,
Medium Iesum poenae deputatum
Cum sceleratis.

9. Dividunt sorte milites et vestes,
Capita movent Iesum blasphemantes,
Dicunt, descendat nunc Christus de cruce,
Praetereuntes.

10. Te suspendentes tunc orans excusas,
Iesu, latroni paradisum donas,
Virginem matrem virgini commendans
Transgladiatam.

11. Anxia voce, Iesu, proclamasti:
Me, Deus meus, cur dereliquisti?
Potum consumis, potans acetosum
In tua siti.

12. Obtenebrescit luctu compassivo
Iesu suspenso claritas solaris,
Radios claros claritatis suae
Cruentis tegens.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). — 8, 3 deputantem. — 11, 1 Iesum. — 11, 3 consumaris. — Doxologie wie oben.

Ad Nonam.

1. Crucis in ara Iesu cruentato,
Iam lacerata illibata caro,
Torrida membra pendent in vexillo,
Plena pallore.

2. Vespere venis Iesus vacuatis
Sanguine suo reis sociatus
Caput inclinat velut donans matri
Vale doloris.

3. Caro carentis carie pallescit,
Fervens amoris clibanus frigescit,
Liberans limbum labore labescit
Iesu languente.

4. Oculi pii poena deprimuntur,
Lumina clara morte caligantur,
Ora marcida Iesu alterantur
Agonizante.

5. O quo dolore cor tuum liquescit!
Iesu, degustas motus maestae mortis,
Flens cum clamore spiritum commendas
Manibus patris.

6. Iesus despirans, terra contremiscit,
Petrae quassantur, velumque scindetur,
Solvitur captus, infernus patescit
Portis confractis.

7. Funes funesti funere franguntur,
Fauces fallentis ferculo falluntur,
Cornua mortis Iesu moriuntur
Morte crudeli.

8. Turba terretur, miles expavescit,
Tunditur pectus, clamor invalescit,
Testificatur: Vere iustus erat,
Filius Dei.

9. Praesidem rogat coetus Iudaeorum
Tollere statim corpora reorum,
Iesu infracto concrucifixorum
Crura franguntur.

10. Crurifractores cruci propinquantes,
Iesum defunctum iam reperientes,
Lanceae ictu mox percutientes
Latus transfigunt.

11. Iesu transfixo poculum dulcoris,
Sanguinis unda, vinculum amoris,
Aqua fecunda, lavacrum nitoris
Manat praedulce.

12. Planctus duplatur, maeror ingravescit,
Corque torquetur, singultus accrescit,
Dum lanceatur Iesus in conspectu
Matris orbatae.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). — 2, 1 Vemere venis. — 7, 1 Fune. — 8, 2 Tonditur. — 10, 2 iam fehlt. — Doxologie wie oben.

Ad Vesperas.

1. Luctu amaro noti lamentantes
Deficientem matrem comitantur,
Iesu astare fere non valentes,
Terrae sternuntur.

2. Iesus defunctus nunc annuntiatur,
Ioseph Pilatum supplex deprecatur,
Mortuum saltem cruce deponendum
Ut concedatur.

3. Praeses miratur Iesum iam obisse,
Certificatur a centurione,
Corpusque datur pro sollemnitate
Sepeliendum.

4. Iesum amici pie ut deponunt,
Recipit alma virgo inter ulnas,
Oraque ruunt clavorum fixuris
Ad osculandum.

5. Ungitur Iesus murratis unguentis,
Matris lavatur aquis gemebundae,
Dum reclinatur casibus obliquis
Super dilectum.

6. O quos singultus, virgo, protulisti
Vulnera tractans Iesu iugulati
Atque contemplans tantis aperturis
Esse confossum!

7. Matris amaris osculis acceptis
Linteis Iesus colligatur mundis
In monumento fletibus immensis
Ac collocatur.

8. Saxo sepulcrum Iesu obseratur,
Orphana mater o quam anxiatur,
Consono fletu coetu mulierum
Associata!

9. Finem donante die dolorosa
Ducitur domum Iesu destituta,
Gressu nutante umeris notorum
Superinnixa.

10. O quam amaras, mater sustinebas
Poenalitates! luctu languefiam
Iesu promendo caritatem intus,
Prole privata.

11. Virgo poenarum domum introgressa
Querule gemit: o Iesu, spes sola,
Soloque labens ploratu poenali
Est saturata.

12. Nunc desolatur turba provoluta,
Nunc anxiatur mater lacrimosa,
Nunc adgravatur Iesum personando
Vox gemebunda.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). — 4, 2 alma vmq in ulnas. — 10, 1 scaturibas. — 10, 3 Iesum. — 11, 4 Est fehlt. — Doxologie wie oben.

53. De Christo Patiente.

Quisquis ades, plange, crucis aspera mente revolve,
Quae tulit a nobis mortem dans dona salutis.
Dum tulit hinc mortem liberat nos datque salutem.
Eia, nunc flete, crucifixi morte manete,
Ne barathri rete rapiat vos vaste, videte.
Hic tuus est noster sanguis de virgine sumptus,
Nos igitur rege, nos salva, nostri miserere.

Collect. ms. incert. orig. saec. 15. Cod. Oxonien. Canon. Miscell. 523. — Vorher gehen die folgenden zwei Verse, die ein Ganzes für sich bilden und augenscheinlich die Inschrift auf einem Kruzifix bildeten:

Quisquis ades, plora, Christum quoque sic, precor, ora:
Qui dedit hunc gratis, salvator, iunge beatis.

54. Ad Christum Patientem.

1. Salve, Iesu Nazarene,
Caput tuum non serene
Demonstratur coronatum,
Nam videtur sauciatum.

2. Salve, caput spinis punctum,
Salve, cruore perunctum
Ac percussum arundine
Saeva amaritudine.

3. Salvete, o foramina,
Inflicta spinis et spina,
Salve, o magnum pretium
Sanguinis spinis obvium.

4. Salvete, carnes purpuratae,
Ex flagellis maculatae,
Manus et spinae fecerunt
Hirsutas et pupugerunt.

5. Salve, o frons generosa,
Spinis ac fletu rugosa,
Es obscurata nimium
Propter salutem omnium.

6. Salvete, clari oculi,
Flevistis more parvuli,
O Isaac, senuisti,
Visum morte perdidisti.

7. Salve, decora facies,
Non erat tibi species,
Cum terris stetisti maesta,
Caelo fulgens auges festa.

8. Salvete, nares et genae,
Multis incommodis plenae,
Vos, nares, foetor turbavit,
Vos, genae, dolor vexavit.

9. Salvete, o aures piae,
Vos pravorum blasphemiae
Intus et in cute satis
Nimis pupugerunt gratis.

10. Salve, mentum, salve, barba,
Te signavit illa barba,
In quam descendit unguentum
Ut sanguis in tuum mentum.

11. Salvete, dentes lactei,
De felle facti fellei,
Ad uvam acerbam nimis
Obstupuistis inprimis.

12. Salve, lingua verbi Dei,
Es punita causa mei
Per sitim et escam fellis,
Quae nihil habebat mellis.

13. Salve, guttur ex labore,
Ex siti ac ex clamore
Laborasti raucitate
Simulque ariditate.

14. Salve, collum caesum dure
Alapis gentis impurae,
In te apparuit pendens
Sanguis capite descendens.

15. Salve, dorsum tritum flagris
Uti frumentum de agris,
De te grana ceciderunt,
Quae salubria fuerunt.

16. Salvete, sacri umeri,
Exstitit vobis oneri
Contra iuris argumentum
Portare mortis tormentum.

17. Salvete, tensa brachia,
Traxistis ad vos omnia,
Quae erant in caelo sursum
Et quae in terra deorsum.

18. Salvete, manus tenerae,
Iunctae fuistis misere,
Dum libenter exsolvistis
Ea, quae non rapuistis.

19. Salve, dextra Iesu Christi,
Grave vulnus habuisti,
Salve, vulnus, effudisti
Pretium, quod tenuisti.

20. Salve, o manus sinistra,
Tu vitae nostrae ministra,
Tuus est cruor roseus,
Quem effudit homo Deus.

21. Salve, pectus contristatum
Propter hominis reatum,
Tu plorasti cum gemitu,
Quod peccavit pro libitu.

22. Salve, o venter carnee,
Caro carnis virgineae,
Tuam Cham nuditatem
Derisit ob pravitatem.

23. Salvete, femora detecta,
Ensis et arma sunt abiecta
In corporis passione
Pro nostra dilectione.

24. Salvete, sancta genua,
Prodiistis ad ardua
Et petistis humilia,
Curvata ad vestigia.

25. Salvete, crura Domini,
Salus ut esset homini,
Cucurristis in spinosa,
In aspera et caenosa.

26. Salvete, pedes gloriosi,
In esurie et in siti
Quaesistis ovem perditam,
Inter lupos absconditam.

27. Salve, vulnus dextri pedis,
Salve, o spes firmae aedis,
Salve, clavis, salve, sanguis,
Salve, o aenee anguis.

28. Salve, sancte pes sinister,
Salve, o bone magister,
Salve, foramen vulneris,
Tu laus humani generis.

29. Salve, latus salvatoris,
Salve, vulnus redemptoris,
Salve, sanguis veri floris,
Salve, aqua mundatoris.

30. Salve, o cor, aruisti
Ut foenum, quando subisti
Mortem volens, quam sitisti,
Dum in cruce perstitisti.

31. Salve, o dulcis anima
Iesu Christi peroptima,
Tu sensisti, quod tunica
Tua tulit Davitica.

32. Salvete nunc, o omnia
Membra Christi felicia;
Tota nostra familia
Stat victrix in victoria.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 4, 1 purpurati. — 4, 2 Et flagellatione immaculati. — 4, 3 Nos manus et. — 4, 4 Hirsutos non conpusuerunt. — 7, 4 Quae caelo fulgens. — 8, 3 o nares. — 8, 4 Et vos. — 9, 4 Nimis fehlt. — 17, 4 quae fehlt. — 20, 3 est fehlt. — 20, 4 effudisti. — 21, 3 cum fehlt. — 22, 3 nuditatem Cham; es fehlt eine Silbe. — 25, 3 Tu cucurristi in. — 29, 2 salvatoris. — 31, 1 dulcis fehlt.

55. De Passione Domini meditatio rigmica.

1. Adam nos per vetiti
pomi damnat esum,
Sed humanum sic genus
dolens pater laesum,
Misit suum filium
incarnari Iesum,
Per quem plagis plurimis,
tandem morte caesum
Sunt salvati homines
a poenis eorum.

2. O si unquam, anima,
devota fuisti,
Respice in faciem
modo tui Christi,
Contemplare speculo
in hoc corde tristi,
Quae et quantae, quot poenae
illatae sint isti;
Ventre matris latuit
more aliorum.

3. Est in diversorio
ex domibus natus,
Vagit in praesaepio
arto reclinatus,
Pannis est humilibus
ut pauper ligatus
Lacteque virgineo
matris adlactatus,
Positus in medio
duum iumentorum.

4. Primus sanguis funditur
in circumcisione,
Offertur Ierusalem
cum oblatione,
In Aegyptum ducitur
cum afflictione,
Subditur parentibus
in conversatione,
Quaesitus in medio
sedebat doctorum.

5. Ut peccator innocens
Iesus baptizatur,
In desertum spiritu
suo agebatur,
Ubi post ieiunium
fame cruciatur,
Tribus a diabolo
vicibus temptatur,
Persequentum lapides
fugit Iudaeorum.

6. Exercet officium
praedicationis,
Lassatur laboribus,
qui est quies bonis,
Famem, sitim patitur
abundans in donis,
Publicanis veniam
dat remissionis,
Tolerat insidias
hic pharisaeorum.

7. Regnum Dei nuntiat
per castra pergendo,
Orando pervigiles
noctes deducendo,
Ter nostrae miseriae
flet compatiendo,
Cum Iuda et aliis
cenam comedendo
Iudae pedes abluit
et discipulorum.

8. Orat patrem, transeat
calix hic doloris,
Guttaeque sanguineae
decurrunt sudoris,
Traditur consilio
Iudae proditoris,
A Iudaeis capitur
Christus, rex honoris,
Vinculis constringitur
instar nefandorum.

9. Tradunt in consilium
pontificum Iudaei
Et condemnant, filium
cum se dixit Dei,
Maxima opprobria
irrogabant ei,
Turpi sputo maculant
formam faciei,
Regem caedunt alapis
per manus servorum.

10. Ad Pilati faciem
tandem praesentato
Barrbabas dimittitur
Iesu condemnato,
Herodis iudicium
subit a Pilato,
Ibique ludibrio
plurimo illato
Redit et percutitur
flagellis eorum.

11. Ut rex cinctus tunica
chlamydeque bona
Et pro diademate
spinea corona,
Pro sceptro arundine
data, post haec dona
Flectit genu ironice
gens ad malum prona,
Colaphizat, conspuit
regem angelorum.

12. Crucem ad Calvariam
portans oneratur,
Qua tensus expanditur,
tractus laniatur,
Manibus et pedibus
clavis perforatur.
Sic adfixus stipiti
dire sauciatur,
Factaque divisio
est vestimentorum.

13. Ad augmentum scandali
et confusionis
Christo vilem deputant
locum passionis,
Horam in meridie
crucifixionis,
Et in festo maximo
est bonus cum non bonis
Deputatus in medio
latronum duorum.

14. Cum sic ad spectaculum
esset crux evecta,
Adest lingua hostium,
insultat infecta,
Nec damnatus tacuit
latro causa recta;
Sitit Iesus omnia
videns iam perfecta,
Aceto potatus est
et felle eorum.

15. Dum horarum spatio
trium pependisset
Et exspirans spiritum
suum commisisset,
Cumque miles lancea
latus transfixisset,
Et sanguis continuus
et aqua fluxisset,
Sepelitur a Ioseph
more Iudaeorum.

16. Hic redempte cogita
homo, quis et qualis
Fuit, qui dum moritur,
terrae motus talis
Et solis obscuritas
erat generalis
Scissuraque lapidum
velique totalis,
Multaque surrexerunt
corpora sanctorum.

17. Compassa sunt omnia
suo creatori;
Eris ergo durior
petra duriori,
Si non sis compatiens
eius, qui sic mori
Pro te sponte voluit,
iungaris amori
Expurgatis vitiis
prius peccatorum.

18. Nam dicit: Vocaveram
vos, et renuistis,
Manum meam extendi,
et non aspexistis,
Omnia consilia
mea despexistis,
Et, dum in cruce paveram,
vos non curavistis,
Unde in interitu
ridebo vestrorum.

19. Nunc vide propheticum
in me adimpletum,
A iuventute pauperem
labore consuetum,
A planta ad verticem
plagis me repletum,
Felle mixtum in cruce
potasse acetum,
Damnatum turpissima
morte pessimorum.

20. Non mea, sed tua sum
culpa passus, homo,
Quia tu de vetito
comedisti pomo;
Si mihi respondeas
compassionis dono,
Dabo tibi vivere
patris mei domo,
Ut mecum in saecula
regnes saeculorum.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2, 7 et quot. — 6, 6 in domo. — 8, 3 Guttique sanguiuei. — 8, 10 efandorum. — 11, 2 clademque. — 11, 7 Flecti. — 17, 8 iungeris. — 18, 9 interitum.

56. De Passione Domini.

1. Expurgator scelerum
Aeterni patris dextera
Descendit ad saucium
Ad sananda vulnera,
Adduxit in stabulum
Pietatis opera,
Vinum dans et oleum
Caritate supera.

2. Hic est noster proximus,
Genitus de virgine,
Pro nobis novissimus,
Rex in caeli culmine
Factus est humillimus,
Frixus in sartagine,
Nos raperet potentius
Hostium voragine.

3. Poenis se innexuit,
Ut nos a poenis solveret,
Saccum nostrum texuit,
Ut fallentem falleret,
Funera sustinuit,
Ut funus nostrum vinceret,
Carni se immiscuit,
Ut carne nos redimeret.

4. Pauper rex efficitur,
Ut pauper dives fieret,
Potens prelo premitur,
Ut impotens resurgeret,
Christus crucifigitur,
Ut homo caelum scanderet,
Sol eclipsim patitur,
Ut sidus lumen sumeret.

5. Sic sorti nostrae miserae
Contulit subsidia,
Duxit lapsos scelere
Ad caeli fastigia,
Mortis vivus asperae
Passus est fastidia,
Ut sanaret, viperae
Quos laeserat invidia.

6. O quam mira circa nos
Dei patris dilectio!
Ut salvaret servulos,
Non pepercit filio.
O summae potentiae
Quam miranda passio,
Condicionis miserae
Quam magna redemptio!

Collect. ms. Llantoniense (?) saec. 13. Cod. Coll. Corp. Christi Oxonien. 59. — 1, 4 Et duxerat in. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

57. De Passione Domini.

Virtus angelorum deluditur,
Caput honoris pungitur,
Vultus decoris spernitur,
Dextra vigoris foditur,
Laeva rigoris tunditur,
Gressus ductoris figitur,
Gustus saporis laeditur,
Latus pastoris scinditur,
Sponsus amoris moritur,
Fructus cruoris perditur.

Collect. ms. S. Iacobi in Insula Leodii saec. 13/14. Cod. Darmstadien. 2777. add. saec. 14. — Zwischen v. 5 und 6: Speculum sine macula deturpatur. Das Einschiebsel stört den Vers und den Gedanken.

58. Verba Crucifixi.

Dulcis amice, vides, pro te quos porto dolores,
Nil pro me patior, immerito crucior.
Hic pro te fixus, toto sum corpore tensus,
Crimina quippe tua sunt mea supplicia.
Quantumcunque potes, non cesses reddere grates,
Nam meus iste dolor est tuus altus honor.

Collect. ms. Gemmeticense saec. 10. in. Cod. Rotomagen. 26 (A 292.) add. saec. 12. — 2 und 3 umgestellt; nach 4 folgt noch ein überzähliger Pentameter:

Amodo non moreris, vivere si mihi vis.

59. Planctus Christi patientis.

Respice, peccator, an non sim verus amator.
En, pro te morior, non est dilectio maior.
Respice, qui transis, cum sis mihi causa doloris,
Vulnere sto plenus, pro te nimis undique laesus.
Sic, homo, sto pro te; cum peccas, desine pro me.
Spinae, crux, clavi, mors, poena, quam toleravi,
Ostendunt, qua vi miserorum crimina lavi.

Collect. ms. Monasterii B. M. Vallis Pisii (Ord. Carth.) saec. 15. Cod. Vatican. Reg. 349.

60. Laus crucis.

1. *Salve*, Christi crux praeclara,
   Arbor astris pulchrior,
   Facta reis ex amara
   Mellis stilla dulcior,
   Vitae nobis viam para,
   Dux effecta gratior.

2. In te nobis summi ducis
   Dulcescit memoria,
   Qui conformans se caducis
   Inter haec mortalia
   Mediante scala crucis
   Ad se traxit omnia.

3. *Salve*, scala, quam erexit
   Inclinata deitas,
   Cuius et nos non despexit
   Despecta sublimitas,
   Sed ad summa iam provexit
   Caelum tangens summitas.

4. Qui per crucem triumphasti,
   Crucis opem porrige,
   Quos per carnem liberasti,
   Carne pressos erige,
   Et in viam, quam parasti,
   Vitae cursum dirige.

5. *Salve*, signum et insignis
   Vexillum victoriae,
   Quod erectum a malignis
   Pro voto malitiae
   Piis praestat et benignis
   Verae fructum veniae.

6. Corda potens expiare,
   Purga cordis oculum
   Cor invitans ad praecarae
   Virtutis spectaculum,
   Ut et nobis salutare
   Sanctum sis signaculum.

7. *Salve*, cuius ad insigne
   Columnae miraculum
   Nunc in nube, nunc in igne
   Praecedebat populum,
   Sanctae crucis non indigne
   Praesignans patibulum.

8. Ne nos fallant blanda viae
   Neve frangant aspera,
   Ut in nocte sic in die
   Dirigens itinera,
   Nos utrique, Iesu pie,
   Tempori contempera.

9. *Salve*, vitae ferens fructum,
   Vitis salutifera,
   Cuius fructus non ad lu[c]tum,
   Sed per lucis opera
   Lapsum levat et seductum
   Reducit ad supera.

10. Prosint nobis data gratis
    Tua, Iesu, munera,
    Prosit opus pietatis,
    Prosit victrix dextera.
    Summae regna claritatis
    Dans post levae munera.

11. Salve, lignum, cuius Eva
    Non seduci specie,
    Sed laetatur a primaeva
    Salvari mollitie
    Temperata lege saeva
    Letalis sententiae.

12. Salve, signum singulare
    Salutis et gaudii,
    Lignum, inquam, salutare
    Singularis pretii,
    Thronus, *sceptrum* et *altare*
    Dei factum filii.

13. Salve, *thronus*, quem ascendit
    Rex passurus gloriae,
    Quibus pie condescendit,
    Suae servos gratiae
    Sub servili, quam praetendit,
    Redempturus specie.

14. Salve, *sceptrum*, immortale
    Disponens imperium,
    Perquod Christus, dum mortale
    Solvit domicilium,
    Suis dedit aeternale
    Regni participium.

15. Salve, clara crucis *ara*,
Rubens agni sanguine,
Quam sacravit, qui nos lavit
Ab antiquo crimine,
Qui per crucem nos ad lucem
Traxit a caligine.

16. Salve, crux, quam insignivit
Sui vultus lumine,
In qua semel obdormivit,
Qui natus de virgine
Semper regnat, semper vivit
Deus ens in homine.

17. Mons sublimis, mons provisus
A rerum primordio,
In quo nobis causa risus
Christi fuit passio,
Pro quo vervex est occisus,
Ut parcatur filio.

18. Salve, verae spes salutis,
Per quam fit redemptio,
Dum longaevae servitutis
Abiecto dominio
Suo servum rex virtutis
Sublimat imperio.

19. Per te nostra sint accepta
Christo sacrificia,
Morte cuius intercepta
Mortis sunt imperia,
Prosit, precor, et accepta
Salutaris hostia.

20. Cor expurgans a peccatis
Omnique spurcitia
Post eructae vanitatis
Lapsus et ludibria
Nos ad regnum claritatis
Crux reducat praevia.

Collectan. ms. Cirencestrense saec. 13. Cod. Parisin. 11867.

61. De Sancta Cruce.

Forma crucis sanctae tibi retro semper et ante;
Sit crux in corde, crux corpore, crux sit in ore;
Crux tibi sit redolens et dulci plena sapore;
Crux lumen vultus, tibi sit crux gloria virtus;
5. Crux oculis coram tibi sit nec desit ad horam;
Crux manibus detur, crux auribus associetur;
Intus et exterius tibi semper et undique sit crux;
Crux tibi sit saltem vicibus meditatio septem;
Sit tibi sermo crucis quasi fons et copia lucis;
10. In cruce sacrata tibi sit data vita beata.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605).

62. De Passione et Cruce Domini.

Talis es et tanta, crucifixi passio sancta,
Quod de te fari, nunc scribere, nunc meditari,
Qui tibi sunt cari, nunquam debent satiari.
Tu vitam donas cunctis, quos ipsa coronas,
5. Et regis et munis, pascis, quos dulciter unis.

Vulnera nos satiant, quibus et charismata manant,
Nos Christi sanguis mundat, quo vincitur anguis.
Morte datur vita super omnia dona capita,
Crux vitae clavis et odoris plena suavis,
10. Passio divina mortalibus est medicina.
Haec sunt vera bona, nimium dulcissima dona.
Vos precor, o fratres, in cordibus hoc teneatis,
Hoc pensate diu, vigilantes hoc studeatis;
Istud dulce nimis studium cor tollit ab imis.
15. Fratrum nostrorum studium decet esse Minorum
In cruce praecipue, crucifixi sanguine, morte,
In quibus est animae iucunda refectio sanctae
Et via virtutis, spes nostra certa salutis.
Crux salvatoris est Fratris vita Minoris,
20. Intus plena, foris nimium caelestis amoris
Ista suis loris hominis dux interioris,
Regula fit moris, operis, sermonis et oris.
Hic est ordo crucis, qui ducit ad atria lucis,
Qui regit et servat, Domino sine fine gubernat.
25. In cruce fundatus noster fuit ordo beatus,
In cruce fulgebit, perfecte dum remanebit.
Noster Franciscus, crucifixi dulcis amicus,
In cruce se fixit, studuit, dum corpore vixit;
In cruce pugnavit, inimicos dum superavit,
30. Corpus prostravit, cruce mundum suppeditavit,
Rite laboravit, quoniam super hoc vigilavit.
Frater, dum vivis, crucifixum semper honora,
In cruce vulneribus studeas, meditando labora,
Qualia sit passus, memor esto qualibet hora,
35. Qui mala sustinuit pro te nimium graviora,
Quam sint, quae pateris, et longe deteriora.
Tunc patienter agis, si Christi sanguine, plagis
Cor tibi munire studeas, accendere mire.
Sit tibi plagarum studium super omnia carum,
40. Et crucis et mortis tibi sit meditatio fortis.
Passio cor pungat, aspersio sanguinis ungat,
His delecteris et gaudens haec mediteris.
Nitere tu de morte Iesu portare dolorem,
In cruce gaude, fortiter aude ferre laborem,
45. Tu crucifixi sanguine Christi mundificatus
Ista sequaris, ne verearis flere reatus.
Eximium crucis hoc studium flos est studiorum,
Quod valide, sapide, cupide cor pascit eorum,
Qui cupiunt, sitiunt, veniunt ad regna polorum.
50. O mi, Francisce, pater inclite, dux crucifixe,
Te precor obnixe, mihi cordi stigmata misce,
In cruce fervere, fac me cor semper habere,

In cruce me stare facias, ardenter amare,
Me cruce laetari facias et te comitari,
55. Ut valeam vere Domino sine fine placere.
O mi Christe Iesu, mea spes et lux oculorum,
O mi dulcis amor, requies et vita bonorum,
O dulcedo mea, cunctorum plena saporum,
O, qui pro nobis amor es crucifixus amorum,
60. Tu me sanctorum numero coniunge tuorum,
In medio quorum resplendet vita Minorum.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605).

63. De Cruce Domini.

1. Triumphale lignum crucis,
Tu nos seductos reducis
Ad superna gaudia,
Portas pandis verae lucis,
Claudis fauces hostis trucis
Divina potentia.

2. Te adoro propter illum,
Qui per te gregem pusillum
Reduxit ad patriam,
Confringens per hoc vexillum
Mortis vectes et sigillum,
Signans infernalia.

Orat. ms. Pragense saec. 15. Cod. Pragen. XIII H 3a.

64. De Sancta Cruce.

1. O crux, ave, spes unica,
Arbor salve suavissima,
Quam Christus sua gratia
Morte dicavit propria.

2. Te sacra Christi passio
Et sanguinis effusio
Colendam omni populo
Consecravit in saeculo.

3. Ad cuius nunc memoriam
Et passionis gloriam
Te adoro, te veneror,
Per te salvari deprecor.

4. Sis mea tu protectio
Et in cunctis defensio,
Me intus et exterius
Conserves horis omnibus.

5. A maligno me protege,
Crux alma, omni tempore,
Cum insurgit temptatio,
Sis mea liberatio.

6. In adversis refugium,
Contra hostes subsidium,
Contra Satanae iaculum
Tu mihi sis obstaculum.

7. Tua potens tuitio
Me purget omni vitio
. . . .
. . . .

8. O crux, tuum signaculum
Sit mihi propugnaculum
Et motibus illicitis
Et actu turpitudinis.

9. Contra omne periculum
Crux mihi sit umbraculum,
Ab aestu libitudinis
Conservet arcem pectoris.

10. Ne turpis cogitatio
Aut carnis delectatio
Ad consensum me pertrahat,
Crux semper me custodiat.

Miss. et Brev. ms. Coronense saec. 14. Cod. Vatican. 4757. — 4, 2 Et fehlt. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

65. De Sancta Cruce.

1. O crux, ave, sanctissima,
Spes nostra nobilissima,
Salus mundi verissima,
Omni laude dignissima.

2. In te Iesus dulcissimus
Pependit suavissimus,
Rex noster invictissimus,
Per quem salvari credimus.

3. Qui te portare voluit
Et pendens in te doluit,
Cuius amor apparuit,
Pro nobis dum occubuit.

4. O crux plena dulcedinis
Et summae pulchritudinis,
Aspersione sanguinis
Inebria cor hominis.

5. Qui te laudare nititur
Et dulciter amplectitur,
Beatus, qui te sequitur,
Donec vivit et moritur.

6. O crux sole splendidior,
Omni melle suavior,
Tu es auro praeclarior
Et balsamo fragrantior.

7. O bona crux, amabilis,
In cunctis venerabilis,
Tu es thesaurus nobilis
Et portus delectabilis.

8. Tu es vexillum gloriae,
Per quam fiunt victoriae,
Tu clavus domus regiae,
Porta caelestis curiae.

9. Sub hoc vexillo maneant
Fideles, ut non pereant,
Crucis amici gaudeant,
Vitam aeternam habeant.

10. In umbra huius arboris
Salus mentis et corporis
Paxque donatur pectoris,
Fluctus pacantur aequoris.

11. In te latent deliciae
Et speculum munditiae,
Per te donantur gratiae
Cunctis, qui sunt in acie.

12. In te decor et gaudium,
Sapor et odor cordium,
Piae mentis solacium
Et dulce refrigerium.

13. Tuus amor eximius
Nos satiet interius,
Nihil sit nobis dulcius
Quam crucifixus filius.

14. Amor tuus nos capiat,
Introrsum qui nos rapiat
Et exsultare faciat,
Donec Iesus adveniat.

15. O crux, nostra salvatio,
Iustorum consolatio,
Esto nobis protectio,
Lux cordis et refectio.

16. O crux, vera laetitia,
Plena caelesti gratia,
Per te simus in patria,
Qui stamus in miseria.

17. In hora nostri obitus,
In qua exibit spiritus,
Adversus hostis impetus
Tuere nos divinitus.

18. Sit crucifixo gloria,
Quem benedicant omnia,
Sibi virtus, imperia,
Clara laudum praeconia.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897(605). — Eine kürzere Form des Liedes XXIII, 29.

66. De Sancta Cruce.

1. Maximum solacium
animi languentis,
Suspirantis, avidi,
Christum sitientis
Sitis in gemitibus
multis et lamentis,
Est in cruce Domini
mundum redimentis.

2. Crux est, in qua pascua
sunt deliciarum,
Virtus et amoenitas,
cibus animarum,
Innumerabilium
dona gratiarum,
Quae per cuncta redolent
climata terrarum.

3. Splendor indeficiens,
claritas divina,
Regula iustitiae,
vitae disciplina
Et nostrorum vulnerum
dulcis medicina,
Per quam omnes liberi
simus a ruina.

4. Crux est odorifera,
plena gaudiorum,
Scala perfectissima,
portus electorum,
Hic fons est caelestium
desideriorum,
Fervor et incendium
cordium iustorum.

5. Est in cruce Domini
gloria decoris,
Copia dulcedinis,
initium saporis,
Poculum inebrians,
stimulus amoris
Et evacuatio
planctus et macroris.

6. Mentium iucunditas,
requies secura.
Pax interminabilis,
pulchritudo pura,
Per crucem acquiritur
gloria secura,
Crucis amatoribus
nunquam peritura.

7. In cruce cibaria
sunt mansuetorum,
Tota spes fidelium,
clara lux caecorum
Et claudorum baculus,
census egenorum,
Firmitas debilium,
salus infirmorum.

8. Crux est pavor daemonum
et morsus inferni,
Per quam fluxit radius
luminis aeterni,
Regis invictissimi
gratia superni,
Utinam hoc videant
homines moderni.

9. Crucis beneficium
debet plus amari,
Recoli frequentius
et desiderari,
Nec deberent homines
unquam satiari
Crucifixo Domino
recte famulari.

10. Crucis beneficio
sumus liberati,
Qui eramus perditi
atque maculati,
Modo sumus roseo
sanguine mundati,
Patri clementissimo
reconciliati.

11. Doleo, quod homines
plures hoc ignorant,
Qui nec crucem diligunt
nec crucem honorant
Nec in cruce Domini
student nec laborant,
Ideo post obitum
in inferno plorant.

12. Crucis desiderio
corda sint ignita,
In qua nostra iacuit
et pependit vita,
Iesus, amor omnium,
salus infinita,
Per quem sunt et saecula
cuncta stabilita.

13. Christianus quilibet
sit in cruce totus,
Cum sit ibi sanguine
pretioso lotus.
Cruci semper cupiat
vivere devotus,
In caelesti curia
si vult esse notus.

14. Omnis homo studeat
crucem revereri
Crucifixi nobilis,
amatoris veri,
Si vult in caelestibus
maximus haberi
Et beatam faciem
eius intueri.

15. Vulnera remedium
sunt nostri languoris,
Haec pretiosissimi
vasa sunt liquoris,
Terminus exsilii,
requies laboris,
Ibi sapor hominis
est interioris.

16. Felix, qui vulneribus
istis vulneratur,
Pretioso sanguine
Domini potatur,
Pascitur, afficitur
et inebriatur,
Gaudet mirabiliter
atque iucundatur.

17. O suave vasculum,
redolens unguentum,
Sanguis, qui languentium
es medicamentum,
Da virtutum omnium
nobis incrementum,
Cordium solacium
et delectamentum.

18. O pretiosissime
sanguis salutaris,
Sanguis, qui virtutibus
cunctis dominaris,
Nos a cunctis hostibus
semper tuearis,
Angelorum coetibus
iunge nos praeclaris.

19. O crux admirabilis,
dulcis et amoena,
Celebris hominibus,
caritate plena,
Per te nostri criminis
fracta est catena,
Ut salvemur penitus
ab aeterna poena.

Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897(605). — 9, 5 Nec debent. — 14, 4 amatores. — 16, 5 efficitur. — 19, 6 fracta sunt.

67. In Resurrectione Domini.

1. Pascha novum celebrate
Novo genere carminum,
Zima vetus expurgate,
Rex, mediator hominum,
Homo regnare fatetur
Te lucis ante terminum.

2. Agnum Iudaea seducit,
Cum Ioseph vendunt invidi,
Suos Ioseph introducit,
Quo nunquam intrant perfidi,
Nam stricta via, quae ducit
Ad cenam agni providi.

3. Fulget novum testamentum,
Ioseph exit de carcere,
Implet Christus sacramentum,
Quem mulieres ungere
Veniunt ad monumentum
Iam lucis orto sidere.

4. Florem meriti deflorant
Iniquitatis scelera,
Iustum prodere laborant,
Et tu, Iudaea misera,
Illum cur tradis, adorant
Quem terra, pontus, sidera?

Collect. ms. Veronense saec. 14. Cod. Oxonien. Bodl. Can. Miscell. 95. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister. Vielleicht auch Cantio.

68. Salutatio Corporis Christi.

1. Ave, sub panis specie
Te relinquens ecclesiae,
Hoc mirandum sacramentum
Tuum fuit testamentum.

2. Panis formam intuemur,
Sed sub formis confitemur
Carnem iunctam deitati,
Deitatem parvitati.

3. Panis transit substantia,
Sed manent accidentia;
O miranda potentia!
Sed non minor est gratia.

4. Quod ille, qui sic potuit,
Ita fieri voluit,
Hinc fides et dilectio
Crescit atque devotio.

5. Nam dum de te nos satias,
Corde tibi nos socias,
Sanguis tuus vere potus,
Caro tua vere cibus.

6. Hoc fidelis ac devotus
Percipit, infidelibus
Calicis huius potio
Non salus, sed damnatio,

7. Bonis culpae purgatio,
Animarum refectio.
O creatoris dignitas!
Quanta, qualis humilitas!

8. Qui tuis sanctis manibus
Discipulis cenantibus
Prostratus pedes abluis,
Tu qui superbos respuis,

9. Formam praetendens humilem,
Ad te placandum utilem,
Te tradit Iudas osculo
Et pro vili munusculo.

Collect. ms. S. Mariae Vallis Pisii saec. 15. Cod. Vatican. Reg. 349.

69. Salutatio Corporis Christi.

1. Ave verbum incarnatum,
De supernis nobis datum,
In altari consecratum,
Pro salute mundi natum.

2. Incarnatum verbum Dei,
Miserere, precor, mei,
Tu me iunge semper ei,
Ne insurgant in me rei.

3. Tu de caelis descendisti,
Salus mundi advenisti
Et latroni pepercisti,
Parce mihi, corpus Christi.

4. Novi calix testamenti,
Magni factor elementi,
Cum virtute vescimenti
Esto fixus meae menti.

Collect. ms. Veronense saec. 14. Cod. Capit. Veronen. 823 (819). — 4, 3 vestimenti? — Nach 4, 4 Per tuam misericordiam. —

70. De Corpore Christi.

1. O quantae perfectionis
Est vis huius actionis,
Cum sub manibus humanis
Fit divina caro panis,
Et dignatur attrectari
Ipse Christus in altari
Factus eucharistia!

2. O mirandam novitatem,
Cum per verbi potestatem
Formae manent et figurae,
Sed vertuntur creaturae!
Nam nec panis neque vinum
Est hic post verbum divinum,
Sed Christi praesentia.

3. Audi formam novitatis,
Plenam tamen bonitatis,
Panis fit id, quod non erat,
Et non fit nisi, quod erat;
Hic conversio formalis
Non est, sed substantialis,
Nec crevit substantia.

4. [Non est hic] sensus sed fides,
Est, quod credis, non, quod vides,
Etsi corpus est, quod tangis,
Non est tamen hoc, quod frangis;
Nam si perfert tuum tactum,
Nequit tamen esse fractum
Nec pati mortalia.

5. Quis ergo digne miretur,
Cum hoc sacrum celebretur,
Posse quemquam operari,
Quod nec valet cogitari;
Vincit enim omnem sensum
Per mysterium immensum
Illa pacis hostia.

6. Res plena summae virtutis
Est mysterium salutis,
Ibi nuntius caelestis
Est adiutor atque testis
Et sacerdos ipse Deus,
Licet sit minister reus
Implens ministeria.

Orat. ms. Iohannis de Loprzticz saec. 15. Cod. Altovaden. 90.

71. De Corpore Christi.

1. Tu sacerdos altissime,
Pontifex quoque maxime,
Homo Deus verissimus,
Terrae caelique Dominus.

2. In caeli regnans culmine
Caput et princeps maxime,
Pater et frater generis
Nostri, dans vitam mortuis.

3. Tu viva placens hostia,
Immaculata, placita,
Perfecta sine macula,
Verissima, vivifica.

4. Pro vita nostri generis
Oblatus crucis brachiis
Aeterno patri luminum
Nos pascas in perpetuum.

5. Ad crucis tu patibulum
Patri fecisti debitum,
Et ideo cum gloria
Es exaltatus maxima.

6. Caritatis indicium
Ante crucis supplicium
Monstrabas, Iesu, miseris
Te dando cibum mortuis.

7. Dono carnis et sanguinis
Salus es factus miseris,
Conclusis benedictio,
Exsulibus reductio.

8. Hoc me cibo custodias
Et benedicas, protegas
Ab omnibus periculis
Et animae et corporis.

9. Per hunc, Iesu dulcissime,
Me fac consortem gratiae,
Per hunc in tuo lumine
Me fac consortem gloriae.

10. Tibi pro dono maximo
Sit gratiarum actio,
Laus, virtus, iubilatio,
Aeterna gloriatio.

Orat. ms. Pollingense anni 1505. Clm. Monacen. 11922. — 2, 2 et fehlt. — 3, 2 placida. — 4, 3 luminis. — 4, 4 pacas. — 7, 1 Dono corporis et.

72. De Corpore Christi.

1. Nunc amoris indicia
Christi pangamus inclita,
Quo sic se ipsum tradidit
In cibum pro famelicis.

2. Tua, Iesu, praeconia
Et inaudita munera
Affectu semper debito
Da promere cum iubilo.

3. Quae te vicit tunc caritas,
Te ipsum cum tradideras
In mortem et in pascua,
Quibus nulla sunt merita?

4. Tu patri sacrificium
Amoris per incendium
Oblatus saluberrime
Ara crucis acerrimae.

5. Hac hostia mundissima
Mundi cuncta peccamina
Tulisti per opprobria,
Per mortem, per supplicia.

6. Caritatis dulcedine
Tuo nos lavas sanguine,
Patri nos pacas dulciter,
Prorsus ineffabiliter.

7. Te per cruorem roseum,
Nostrae salutis pretium,
Precor, ut mente debita
Tua tractem mysteria.

8. Per tuam, Iesu, gratiam
Fac me per fidem debitam
Affectu ardentissimo
Huic me dare mysterio.

9. Da cogitare placita
Et facere gratissima,
Ut mundus corde, corpore
Te sumam, o dulcissime.

10. Tanti fructu mysterii
Virtuteque paracliti
Custodis et angelici
Dona munimen animae.

Orat. ms. Pollingense anni 1501. Clm. Monacen. 11 922. — 4, 4 Et ara crucis. — 9, 3 corde et corpore.

DE BEATA MARIA V.

73. De Nomine BMV.

1. Ave, gemma pudicitiae,
   Maria conregnatrix gloriae,
   Hoc nomen praestat ceteris
   Quinque formatum literis.

2. Te magnam prima litera,
   Almam praesignat altera,
   Tertiaque te regnantem,
   Quarta vero imperantem,
   Quinta te agnam nuntiat,
   Agnam, quae labem nesciat.

3. O virgo, mater Domini,
   Tuo beato nomini
   Nostra subscribe nomina
   In libri vitae pagina.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2, 3 que fehlt.

74. Ad singula membra B. Mariae V.

1. Benedicta, omnibus
   Per quam mulieribus
   Datur benedictio,
   Laudent te per omnia
   Omnium praeconia
   Laudum privilegio.

2. Benedicta maxime
   Virginalis animae
   Singularis puritas,
   Cuius in palatio
   Parat Dei filio
   Mansionem trinitas.

3. Benedicta castitas
   Carnis, ex qua deitas
   Nascitur in homine,
   Quem tu, virgo, generas
   Et, quod primo noveras,
   Non perit in virgine.

4. Benedicta, gaudium
   Comprehendens omnium,
   Fidelis auricula,
   Quod credendo concipis,
   Dum caelestis suscipis
   Nuntii oraculum.

5. Benedicta viscera,
Contra iuris foedera
Sancto feta spiritu,
Dei patris filium
Quae per trium mensium
Baiulant circuitu.

6. Benedicta pariens
Ventris nec aperiens
Virginale ostium,
Sicut sol non aperit
Vitrum, quando exserit
Ab introrsum radium.

7. Benedicta genua,
Quibus vitae ianua
Vagiens excipitur,
Et quae pondus sustinent,
Quod caeli non continent,
Quod mundo non capitur.

8. Benedicti oculi,
Quibus regem saeculi,
Mater pura, respicis,
Eius contemplatio
Omni plena gaudio
Vultibus angelicis.

9. Benedictae genulae,
Quae ad illam sedule
Se astringunt faciem,
Cuius visu omnium
Obtutus caelestium
Nullam capit satiem.

10. Benedicta labia
Super favum dulcia
Dei sapientiae,
Quorum gaudet osculis
Promissus a saeculis
Dilectus ecclesiae.

11. Benedictum caelitus
Collum, quod humanitus
Amplexantur brachia
Partes mundi superas
Pariter et inferas
In se continentia.

12. Benedicta ubera,
Lacte quorum tenera
Eius aetas alitur,
Qui digne sumentibus
Cibus est credentibus
Nec sumptus consumitur.

13. Benedictus gremii
Locus Dei filii
Digna facta sessio,
Qui simul caelestibus
Praesidet spiritibus
Et fovetur gremio.

14. Benedictum lectuli
Vice caput parvuli
Refovens pectusculum,
Cum vel somnus capitur,
Vel dum mamma sumitur
Sacri lactis poculum.

15. Benedicta brachia,
Quibus portans omnia
Portitari voluit;
Simeon hoc gaudio
Semel fretus taedio
Usum vitae habuit.

16. Benedicta manuum
Dignitas, qui actuum
Diversorum baiula
Coaptant panniculos,
Qui credentes populos
Purgant culpae macula.

17. Benedicta capitis
Species, in abditis
Semper gaudens occuli,
Non videri gestiens,
Sed videre fugiens
Omnem pompam saeculi.

18. Benedictus gressuum
Motus, se ad arduum
Semper iter dirigens
Atque in custodia
Lapsus omnis nescia
Viam suam corrigens.

19. Benedictus vestium
Decor virginalium
Minime superfluus
Atque alimoniae
Tenor, sanctimoniae
Virginali congruus.

20. Benedicta omnibus
Benedictionibus,
Virgo plena gratia,
Tua benedictio
Nostra sit protectio
Virtus et victoria.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

75. Ad Dominam nostram sanctam Mariam sedentem in throno.

1. Gaude, regina nobilis,
Virgo incomparabilis,
Quae in vestitu candido,
Omniformi et fulgido,
Sola fulges in solio
Sedens imperatorio.

Ad pedes.

2. Gaude, cuius pedibus
Affectuosis cordibus
Devoti prosternuntur,
Quos piis lustrant oculis
Et caris premunt osculis
Et corde complectuntur.

Ad calciamenta.

3. Quam pulchra es in calciis,
O nata summi principis,
Superbiae calcatrix;
Hic nostris desideriis
Tu faves nosque recipis,
Humilium amatrix.

4. Gaude, gaude, plus quam sancta,
Quae sub tua tenes planta
Draconis caput horridum,
Non permittas, ut respiret
Nec se quidem ut regiret,
Sed hostem preme rabidum.

Ad dexteram.

5. Gaude, ad cuius dexteram
Recurrunt salutiferam,
Qui lassi ad te veniunt,
Qui te amare cupiunt;
Qui ave per articulos
Depromunt tibi singulos,
Adponunt gemmas annulis,
Dum mulcent manum osculis.

Item.

6. Manus haec in manu mea,
Tota mea spes in ea,
O amplectenda dextera,
Defende me et libera.
Ave dicam hic frequenter,
Tu ausculta diligenter,
Attende, audi auribus,
Quod tuis addo laudibus;
Ut te salutem dulcius,
Morabor hic diutius.

Ad digitos.

7. Gaude, cuius digitos
Auro, gemmis inclitos,
Dinumero cum osculis,
Aponens ave singulis.

Ad brachium.

8. Gaude, cuius sub brachio
Reversis de naufragio
Iucundum est pausare,
Sub tam pio regimine
Pro tuo dulci nomine
Da nobis accubare.

Ad ornamenta.

9. Gaude, quam Deus annulis
Ornavit et muraenulis,
Armilla, dextrochirio,
Torque, monili regio.

Ad genua.

10. Gaude, in cuius genibus
In membris infantilibus
Deus homo sedit,
Huc ardenter properat,
Quisquis te desiderat,
Cito non recedit;
Devotos hic ad famulos
Maternos flectis oculos,
Dexteram praetendis,
Ut te totam habeant,
De cetero ne pereant,
Te totam impendis.

Ad sinum.

11. Gaude, mater orphanorum,
Vera nutrix parvulorum,
Quos lacte nutris gratiae,
Sinu foves clementiae.

Ad ventrem.

12. Gaude, quae Dei filium
Tuam per carnem proprium
Ventris portasti thalamo,
Lactis potasti balsamo.

Item.

13. Fac ad nostri solacium
Dilectum tui uteri
Nostrorum semper cordium
Totis medullis inseri.

Ad gremium.

14. Gaude, quae pio filio
In virginali gremio
Dulcem infigens oculum
Suave dedisti osculum.

15. Gaude, quae verum amicum,
Fontem amoris unicum,
Frequentasti amplexibus,
Amorem redolentibus.

16. Ergo gaude plus quam multum,
Et dilecti vide vultum
Singulari gratia,
Amplexantem amplexare,
Osculantem osculare
Perenni concordia.

Ad pectus.

17. Gaude, in cuius pectore
Quiescit omni tempore
Pax, pietas et bonitas,
Iucunditas, tranquillitas
Et suavitas et sanitas
Et caritas, sinceritas
Et veritas, securitas
Et puritas et bonitas;
Dum repausat in tam pio
Lassus reclinatorio,
Haurit gustum dulcedinis,
Levamen lassitudinis.

Item.

18. Gaude, cuius supra pectus
Tuus pausat praedilectus,
Quo nihil unquam suavius,
Nil dulcius, nil carius.

Ad ubera.

19. Gaude, cuius uberibus
Super vinum fraglantibus
Melliti manant rivuli,
Quibus potantur parvuli.

Ad Cor.

20. Gaude, clara et insignis,
Cuius flagrat cor ut ignis,
Quod coaptat se indignis
Nec recedit a benignis,
Docens amare fortiter.

Virgo lenis atque laeta,
Noster amor, spes et meta,
Nostra corda locupleta,
Ut amore tuo freta
Cor tuum tangant dulciter.

Item.

21. Gaude, lucis filia,
De tui cordis phiala
Propina nobis hodie
Saporem dulcis gratiae,
Qui nostra tangat intima,
Quo nostra fraglat anima.

22. Pincerna sancti spiritus,
Nos irriga medullitus,
Ut corde plus quam ebrio
Flagrantes desiderio
Clamemus: Modo sufficit,
Cor enim nostrum deficit.

23. Gaude, mater vere bona,
Parvulorum tu patrona,
Quos amoris dulci nexu
Cordis tui sub complexu
Tenes nimis tenere.
Vivas, vivas semper clamant
Ad cor tuum, qui te amant;
Ave, ave non quiescit,
Gaude, gaude modum nescit,
Te totam da pro munere.

24. Rosa cordis, aperire,
Cuius odor fraglat mire,
Te dignare dilatare,
Fac cor meum anhelare,
Infer tuum infra sinum,
Ubi tibi sit vicinum,
Ut vix se ipsum capiat.
Hic repauset, hic moretur,
Ecce, iam post te movetur,
Te ardenter vult sitire,
Vult patenter introire;
Noli, noli contraire,
Debes ei consentire,
Ut bene de te sentiat.

Ad collum.

25. Collum tuum nobile,
Nobis tam flexibile,
Candens innocentia
Lac superat et lilia.

Ad mentum.

26. Gaude, gaude, cuius mentum
Est amoris blandimentum,
In quo floret bonitas,
Cuius os est verecundum
Et ut rosa rubicundum,
In quo ridet caritas.

Ad labia.

27. Gaude, cuius sunt labia
Plus favo mellis suavia,
Cuius lingua est eucharis,
Vincens dulcorem nectaris.

Ad nares.

28. Gaude, gaude, cuius nares
Suavitates singulares
Spirant cum fragrantia,
Odor tuus odor suavis,
Nulli gravis nisi pravis,
Quo pia mens fit ebria.

Ad genas.

29. Gaude, cuius Christus genas,
Venustatis flore plenas,
Amoris pressit osculo;
Bene menti te quaerenti,
Quae te sentit in praesenti
In pectoris cubiculo.

Ad supercilia.

30. Gaude, quae supercilia
Semper habes stellantia,
Cuius resplendent palpebrae,
Quas nullae claudunt tenebrae.

Ad oculos.

31. Gaude, cuius sunt oculi
Lucentes ut carbunculi,
Pleni misericordia,
Quibus nos, o mater pia,
Affectuose respicis,
Saluti nostrae prospicis.

Ad faciem.

32. Fons et genae verecundae,
Instar rosae rubicundae,
Luce tuae faciei
Cedit lux meridiei.

Ad aures.

33. Gaude, in cuius auribus
Organicis carminibus
Vox concrepat angelica
Et omnis caeli musica,
Ad laudem et ad omnia
Tu dulcis es materia.

34. Gaude, suavis harmonia,
Nova caeli melodia
Organizans in camenis,
Praeis omnes cantilenis.

35. O sanctorum philomena,
Gaude, plaude, laude plena,
Quae tanto canis clarius,
Quanto laetaris amplius.

Ad caput.

36. Gaude, cuius caput cingit,
Et decoras comas stringit
Ornamentum virginale,
Quod est tuum speciale.

Ad coronam.

37. Gaude, in cuius capite
Distincta miro lapide
Corona lucet aurea,
Quam vestit lux aetherea;
Quam vere hi perficiunt,
Qui te ex corde sitiunt,
Qui te amantes sentiunt
Et curam carnis nesciunt.

Ad corpus et animam.

38. Gaude, virgo dulcissima,
Cuius corpus et anima
Singulare miraculum,
Miraculorum speculum.

39. O speculum munditiae,
Mundis infulgens cordibus,
Vas summae excellentiae,
Gemmis ornatum omnibus.

40. O angelorum gloria,
Laus, honor et laetitia,
O inclite flos virginum,
O mediatrix hominum.
Gaude, quae plenitudine
Decoris stolae geminae,
Tam corporis quam animae,
Ornata es pulcherrime.

Orat. ms. Franciscan. saec. 14. in. (Privatbesitz). — 3, 4 sq. Hic nostris faves desideriis nosque. Tu fehlt. — 4, 1 Gaude, plus quam sancta, gaude. — 17, 9 puritas, bonitas. — 3, 1 cuius oculi sunt. — 35, 2 laude fehlt. — Das Lied enthält eine ganze Reihe von Entlehnungen. So ist 1, 1—2 entlehnt aus Anal. XXX, S. 129, Str. 8; Str. 11 = XXX, 130, Str. 26; Str. 12 = XXX, 136, Str. 2; Str. 13 = XXIII, Nr. 54. 1. Vesp. R. 7—10; Str. 14 = XXX, 136 Str. 4; Str. 15 = XXX, 136, Str. 3; Str. 16 = XXX, 131, Str. 9; Str. 24 aus einem Liede, das zu Mone Nr. 126 gehört; Str. 38 = XXX, 129, Str. 9. Dies legt den Gedanken nahe, dafs das Ganze lediglich ein Cento sei.

76. De Annuntiatione B.M.V.

1. Fortis ut mors dilectio,
   Qua durum fit suave;
Ut sancta refert lectio,
   Nil est amanti grave.
   Amor nos traxit a vae,
Dum de caelesti solio
Fit Gabrielis missio
   In virgnis conclave.
   O felix, inquit, ave,
In te fiet conceptio,
Sed non pudoris laesio,
   Tu tantum Deo fave.

2. Auditis his obstupuit
   Puella Deo grata
Et, ut pudicam decuit,
   Silebat salutata;
   Ne fieret turbata,
Mox angelus retexuit,
Modum partus exposuit,
   Quod foret illibata.
   Qua serie prolata
Ara caelestis claruit,
Dum virgo verbo paruit
   Et mansit impraegnata.

3. Archangelus regreditur,
   Qui venit haec narrare,
Et gravida relinquitur
   Puella sine pare.
   O decus singulare!
Virgo mater efficitur,
Creator est, qui gignitur
   Et Dei salutare.
   O pectus puellare,
Thesaurus in te tegitur,
Virtute cuius regitur
   Caelum, tellus et mare.

4. Magna sunt haec miracula,
   Quae manant ex amore;
Amoris ardet facula
   Nec uritur ardore.
   De Gabrielis ore
Dum virgo sumit verbula,
Frondescit Aaron virgula
   Omni carens humore,
   Et vellus madet rore,
Nec terram tangit stillula,
Cum virgo sine macula
   Meretur mater fore.

5. Mira matris integritas
   In ventre Deum vexit,
Ut solio divinitas
   Portantem se protexit,
   Pro nobis se despexit
Vera Dei sublimitas,
Dum infirmatur sanitas,
   Quae mori non neglexit;
   Sed, quando resurrexit,
Vera patebat deitas,
Et sic probatur caritas,
   Qua Deus nos dilexit.

6. O domina dulcissima,
   Vultu nitens decoro,
O mater clementissima,
   Virili carens thoro,
   Te postulans exoro,
Ut, quae feci, nequissima
Pellantur et turpissima,
   Ne daemon trahat loro;
   Condonans, quod ignoro,
Ad gaudia clarissima
Nos transfer, beatissima,
   Ducensque caeli choro.

7. O mater humilitatis,
   In qua Deus incarnatur,
Pulchra et admirabilis,
   Cui nulla comparatur,
Gaude, nam tuis brachiis
   Divina virtus portatur

Foveturque obsequiis
Atque mamilla lactatur,
Tuis favet imperiis
Nec non precibus placatur;
.Impetra nobis miseris,
Ut mox ad te dirigatur
Spiritus et his gaudiis
In sempiternum fruatur,
Et populus incredulus
Ad Iesum per te convertatur.

Collect. ms. Carmeli Treviren. saec. 15. Cod. Treviren. 306. — 2, 8 Quo floret. — 5, 3 Ut solis. — 5, 4 te. — 6, 6 Ne quae. — Str. 7 scheint — Inhalt und Form legen dies gleichmäfsig nahe — kaum zu vorstehendem Liede zu gehören.

77. Salutatio Angeli ad Mariam.

1. Ave, plena gratia,
Virgo, vas honoris,
Audi verba nuntia
Iucundi rumoris,
Pro tua munditia
Me venisse noris
In mundum superis
assumptus missus ab oris;
Qui caelum terramque simul
formavit et aequor,
Ad te me misit;
iussa paterna sequor.

2. Ista salutatio,
Novo facta more,
Quae, unde sit nescio,
Me replet stupore,
Pectus meum sentio
Moveri timore,
Non ego sperabam
sic adeunda fore.
Ista salubria tu
quo defers verba paratu,
Obstupeo mentis
deficiente statu.

3. O speciosissima,
Depone timorem
Vanaque non aestima,
Quam denuntio, rem,
Tu es coniunctissima
Deo per amorem,
Te Deus elegit,
vas nobile, vas in honorem;
Convenit, ut terris
caelestia numina places,
Cunctis praeferris
sola Deoque places.

4. Miror totis sensibus
Te tanta virtute
Loqui de caelestibus
Mihi constitutae
In mundi laboribus
Atque servitute;
Non ego digna fui
tali tantaque salute,
Unam de minimis
me video, vertor in imis;
Vox tua sublimis
facta iocosa nimis.

5. Maria, sis istius
promissi secura,
Erit tibi filius
stupente natura,
Prius et posterius
virgo permansura,
Concipies puerum
miro partu paritura;
Naturae tu ius
violans gravis efficieris,
Illius, es cuius
filia, mater eris.

6. Quali modo, nescio,
Venter prolem fundat,
Quem carnalis actio
Viri non fecundat,
Sine exercitio
Terra non fructum dat,
Semen ubi non est,
fructus non inde redundat,
Deficit effectus
sibi causa deficiente,
Illeque defectus
fit rerum lege manente.

7. O Maria, dubium
Cor habere desine,
Concipies filium
Sine viri semine,
Tale puerperium
Dabit suo numine,
Cui tres personae,
tria nomina sunt sine fine;
Qui, quia te reperit
fragrantem plus cinnamomo,
In tua se clausit
viscera factus homo.

8. In his, quae tu asseris,
Toto corde gaudeo,
Venisse a superis
Nunc te vere video,
Scio, quidquid dixeris
De partu virgineo,
Credo nam facile
omnia posse Deo.
Si dubitasse vides
me, veniam mihi des;
Tarda solet magnis
rebus inesse fides.

9. Olim qui aridulam
Virgam fecundavit,
Elisabeth vetulam
Qui nunc impraegnavit,
Te pudoris cellulam
Sibi praeparavit,
Virgo decora nimis, David de semine regis.
Vas, virgo, veniae, missum tibi suscipe Deum,
Solem iustitiae, regem paritura supremum.

Collectan. ms. Incert. Originis saec. 15. Cod. Parisin. Nouv. acq. 1544. — 7, 3 puerum gegen den Reim.

78. De Partu Virginis.

1. De crystallo scintillula,
De rubo micat flammula
Et clausa botri clausula
Flos florum immarcescens,
Plus flore flos flagrescens,
De Iesse prodit virgula.

2. Cum sine paris copula
Patrem parit puellula,
Nec frangitur ampullula
Virginei pudoris,
Naturam nati floris
Admirantur miracula.

3. De sigillo puerperae
Mirantur matres ceterae;
Patet, cur sicco vellere
Sit area rorata,
Cum virgo fecundata
Sit sine carnis opere.

4. Virginitatis speculum
Spe penetrat ad oculum
Et salvum manet vasculum.
Quid, zabule, miraris?
Secreti puellaris
Signatum est signaculum.

5. Mater, virgo sunt paria,
Quae fuerant contraria,
Nec iam hac consequentia
Potest argumentari,
Nam in hoc singulari
Naturam vincit gratia.

6. Remoto velo literae
Moysi lac ab ubere
Sponsa suxit in vespere,
Dum virgo salutatur,
Et nobis distillatur
Ros caelestis ab aethere.

Collect. ms. Veronense saec. 14. Cod. Oxonien. Canon. Miscell. 95. — 5, 1 Pater, virgo. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

79. De Compassione BMV.

1. O Maria, recordare,
Dum in sinu collocare
Sumptum de cruce filium
Prae amore voluisti,
Quo dolore hunc planxisti,
Dic, castitatis lilium.

2. Quam ardenter amplexaris,
Amplexando oscularis,
Deosculando flumine
Lacrimarum hunc perfundis,
Quas gemendo tu effundis
Pro extincto lumine.

3. O aurora veri solis,
Patris parens, nata prolis,
Aeternae lucis oriens,
Vultus tui virginalis
Rubens decor lilialis
Pallescit velut moriens.

4. Cum prae cunctis tibi gratum
Patrem, sponsum ex te natum,
Dilectum quoque Dominum,
Totum cernas vulnerosum,
Quem tu forma speciosum
Pasti prae natis hominum.

5. Cernis, inquam, pretiatum
Male, peius osculatum,
Nam ore traditorio,
Ab amicis derelictum,
Captivatum, dure strictum
Cum fune ligatario,

6. Punctum pugnis atque trusum,
Proh, velatum et illusum
Cum sputis blasphemantium,
Flagellatum, virgis caesum
Atque spinis dire laesum
Per manus coronantium.

7. Hinc sub mole crucis fessum
Nudum crucique impressum
Per clavos poenalissime,
Sitientem felle potum,
Doluisse latus lotum
Perfossum crudelissime,

8. Exprobratum et derisum,
Blasphematum et occisum,
Heu, populis a talibus,
Quos in nullo molestavit,
Sed ad vitam informavit
Doctrinis paternalibus.

9. Sic contemptum et deletum,
Sic abiectum velut spretum,
Leprosum abhorribilem,
Nunc in sinu tuo cernis
Et nequaquam talem spernis,
Sed foves diligibilem.

10. Quem tu, virgo maternalis
Atque mater virginalis,
Cum gratiae divitiis
Paris, pulchra speciosum
Et suavis dulciosum
Prae omnibus deliciis.

11. Sed est dirus, qui dulcebat,
Et deformis, qui splendebat
Decoris privilegio,
Tuque tui nescis florem,
Nullum prorsus cum decorem
In vultu cernas regio.

12. Quis non tibi condoleret,
Cum tam maestam te videret
Tis unicum inspicere
Et amore liquefactum
Cor maternum et distractum
Gemitibus deficere?

13. Cum res quoque insensatae
Sicut sol obscuritate
Et terra cum tremoribus,
Durae petrae disruptura,
Velum templi cum scissura
Compassae sint maeroribus,

14. Dum in cruce tenebrosum
Mundi iubar luminosum
Vitalem perdit radium,
Et cor tuum maternale
Ob tormentum filiale
Doloris sentit gladium.

15. Si haec pavent vitam mori
Conformantes se dolori,
Quo nullus dolorosior,
Quis lugendo cor non tundat
Ac gemiscens fletus fundat,
Quin petris sit petrosior?

16. O dolorem amorosum
Et amorem dolorosum
De unico fortissimum,
Tibi dantem, florens rosa,
Rubicunda, speciosa,
Colorem tam maestissimum.

17. Quae ut sol in caeli stellis
Cunctis erat prae puellis
Decore venustissimo,
Iam nunc pallens tenebrescis
Tenebrescensque madescis,
Heu, fletu amarissimo.

18. Consolare, benedicta,
Nati morte sic afflicta,
Mors namque dans maestitiam
In honorem resurgentis
Et salutem mundi flentis
Vertetur et laetitiam.

19. Ut quid ergo sic exarsit
Dolor, quod in nullo parcit
Virgineis visceribus?
Curque plangis hunc tam dire,
Quem surgentem mox redire
His speras cum muneribus?

20. Pia, dulcis et benigna,
Nullo prorsus luctu digna,
Si fletum hinc eligeres,
Ut compassa redemptori
Captivato transgressori
Tu corredemptrix fieres.

21. Tunc non tantum condolere
Maestae matri sed debere
Me cerno grates solvere,
Tibi meae redemptrici,
Quae de manu inimici
Dignatur me evolvere.

22. Sed per vitam, heu, mis totam
Quis vel unam laudis notam,
Dic, tibi acceptabilem
Mihi dabit personare,
Nisi velis me formare
Ad te laudandum habilem?

23. Si dictaret meditando,
Si cantaret iubilando
Tis laudes, o piissima,
Simul omnis creatura,
Adhuc restant tibi plura,
Nam cunctis es dignissima.

24. Non me tamen spernas reum,
Nam te talem fecit meum
Peccatum, neque fieret
Tibi nomen miseratrix,
Nisi culpa mis damnatrix
Veniam exigeret.

25. Atque regem angelorum,
Salvatorem saeculorum
Tis ventris domicilium
Nunquam digne hospitasset,
Ni mis scelus invitasset
Hunc Deum in exsilium.

26. Sic ditata, nam egebam,
Sic plantata, nam marcebam,
Es paradisus gratiae;
Cur diescat gratiose
Favor favens favorose
De tua mihi facie.

27. Larga donis et abunda,
Da, quod fletu gemebunda
Mis anxia petitio
Per te fiat exaudita.
Si hoc potes? immo ita,
Ut munder omni vitio.

28. Ob amorem tui nati
Fac me gratum caritati,
Qua idem amantissime
Me indignum sic dilexit,
Quod ad mortem se despexit
Tam summe contemptissime.

29. O pudoris, heu, gravedo!
Cum sim vermis et putredo,
Condignus nulli homini,
Unde miser superbivi,
Quod mandatis contraivi
Tam gratiosi Domini?

30. Sequar ergo paenitendo,
Suam crucem deferendo
In umeris memoriae,
Spinis, clavis stimulatus
Et flagellis agitatus,
Da, properem cursorie.

31. Nec me sinas retardari,
Immo hasta militari
Per ictus affectabiles
Induratum cor peccatis
Tu transfigas, caritatis
Dans plagas insanabiles.

32. Ob quas mundo moriturus
Vivam grate fruiturus
Tis benedicto filio
Atque tibi, florum flori,
Quae es sola mis favori
Tutamen in exsilio.

33. Cum citatus comparebo
Tremebundusque videbo,
Heu, iudicem iustissimum,
Tam districte iudicantem,
Ut nec sinat vel quadrantem,
Quin ponderet, novissimum,

34. Ubi non est appellare,
Sed oportet adprobare
Sententiam finaliter,
Virgo mater, o Maria,
Tunc adiutrix assis pia,
Ne damner aeternaliter,

35. Sed me vocet laetabundum
Verbum bonum et iucundum,
Repletum omni gratia,
Verbum dulce verbum mite,
Praeoptatum *Huc venite*
Ad gloriae palatia.

Orat. ms S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a III 20. A. — Orat. ms. S. Petri saec. 14. [et 15.]. Cod. Petrin. a I 20 B. — 2, 4 profundis AB. — 5, 1 Certis A. — 13, 6 Compassae sicut A. — 18, 6 Vertetur secundus et A. — 24, 5 Nec culpa A. — 32, 2 suiturus A. — 33, 1 Tum A. — „Planctus oratorius cuiusdam pauperis ad beatam virginem, filium de cruce depositum quasi sinu tenentem.“ AB.

80. De V Doloribus BMV.

1. Maria christifera,
 Clara stella maris,
Salutis puerpera,
 Mente vulneraris,
Simeon dum gladio
 Mitem te et blandam
Christi de supplicio
 Prodit perforandam.

2. Alma mater, pectore
 Maerore confecto
Tu amisso pignore
 Doles de dilecto,
Qui laborem abstulit
 Mundi et reatus
Nec dolorem intulit
 Tibi de te natus.

3. Rosa spinae nescia,
 Spinis puncta doles,
Dum, qui tenet omnia,
 Cara tua proles
A captivis criminùm
 Nuntiatur tenta,
Lux secreta hominum
 Lustrans circumventa.

4. Illustrata iubare
 Sacro, o serena,
Passa sine compare,
 Doles Deo plena,
Quem portabant viscera
 Tua, videns tensum,
Nostra propter scelera
 In ligno suspensum.

5. Eia, de patibulo
 Dominum virtutum
Quam maerenti oculo
 Aspicis solutum,
Factum ut vas perditum
 Forma speciosum,
Darique depositum
 Terrae pretiosum!

6. Acerbis doloribus
 His compatientem
Divinis dulcoribus
 Pota sitientem,
Salvum fac ab inferis
 Tecum congaudere,
Regna parem superis
 Poli possidere.

Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a III 20. — Nach Ausweis des Akrostichons Maria müfste Str. 5 spätere Zutat sein.

81. De V Doloribus BMV.

1. En, ego, heu, vilissimus,
Prae cunctis despectissimus,
 Virgo, mater Dei pia,
Ob quintuplicem doloris
Poenam gravis et maeroris
 Deprecor, te, Maria,

2. Et collaudo veneranter
Teque moneo instanter,
 Ut mihi sis adiutrix
In necessitatibus
Et anxietatibus
 Sis firma mihi tutrix.

3. Ob primam poenam, quam infixit
Simeonis, quae praedixit,
Tibi prophetia,
Quod esset tuam transiturus
Doloris gladius praedurus
Animam, Maria.

4. Ob secundam, quod amiseras
Natum, quem quaesieras
Cum gladio timoris
Per tres dies, cum dolore,
Gravi corde et maerore,
Coacta vi amoris.

5. Ob tertiam, cum caritatis
Spiritus et veritatis
Tibi revelavit
Tuum filium detentum
Passionis et eventum,
Qui te solamine privavit.

6. Ob quartam poenam, cum videres,
Pro quo nimium doleres,
Ipsum stipiti affigi,
Per manus atque pedis duras
Clavorum, heu, impressuras
Sic animam affici.

7. Ob quintam, cum exspirare
Vidisti filium amare,
Quid tu pertulisti!
Et in ulnas tremorosa
Tuque maerens, virgo rosa,
Gemens assumpsisti.

8. Ob has poenas, mater Dei,
Semper tu sis memor mei,
Memento, quod vocaris
Mater tu clementiae,
Locum da paenitentiae,
A quibus invocaris.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 1, 3 Te virgo mater. — 1, 6 te fehlt. — 3, 5 Animam gladius. — 6, 2 nimis. — 6, 4 durus. — 6, 5 impressurus. — 6, 6 Sic animam Maria. — 7, 1 Ob quintam poenam, cum. — 7, 2 Vidisti nimium amare. — 7, 4 Et in animam tremerosa. — 8, 5 Et locum da. — 8, 6 Mihi et a quibus.

82. Planctus Virginis.

1. Heu, heu, Christe Deus,
Heu, heu, amor meus,
Te damnavit pharisaeus
Viventem sine crimine.
Iam pendens in patibulo,
Iuvare te non valeo,
Mori tecum desidero,
Iesu, Iesu dulcissime.

2. Orbata mater filio,
Apostolos non video,
Sola quo vadam, nescio,
Non possum ultra vivere.
O Iudaei, per errorem
Occidistis redemptorem,
Mundum salvabit per amorem
Sua sancta passione.

3. Dixit Christus matri: [Mea],
Non vos turbet poena mea,
Praecedam vos in Galilea,
Resurgam die tertia.
Iohannes tibi filius,
Custos tibi et famulus
Eritque tibi baculus
In hac mundi miseria.

Collect. ms. Veronense saec. 14. Cod. Capit. Veronen. 823(819) A. — Collect. ms. Veronense saec. 14. Cod. Capit. Veronen. 825(821) B. — 2, 1 Deorbata A, Deorbatata B. — 2, 7 Lies salvat? — 3, 3 Galilaeam AB. — 3, 6 et fehlt AB. — 3, 7 Eque tibi B.

83. Planctus B. Mariae V.

1. Contemplemur crucifixum,
Cruentatum et derisum
Cum Maria virgine.

2. Plorat virgo suum natum
Denudatum, flagellatum,
Cruci dirae condemnatum
In sui praesentia.

3. Heu, fili, quid fecisti,
Heu, dolens me vidisti,
Heu, mortem sustulisti
Cum maximo supplicio.

4. Heu, vidi te dolentem,
Heu, vidi lacrimantem
Et maerore deficientem
Pro Maria virgine.

5. Gens ingrata Iudaeorum
Perfidorum et malorum,
Compassione vacuorum,
Sic te morti tradidit.

6. Plangat mecum plebs fidelis,
Astra plangant et in caelis,
Me privavit mors crudelis
Dulci meo filio.

7. Vos, christiani, quos creavit,
Quos redemit, exaltavit
Filius meus et salvavit,
Deo dicatis gratias.

De Levis, Anecdota sacra, p. 115 u. f. mit der Notiz „ex nostro codice."

84. De Beata Maria V.

Tempore Paschali.

1. Mater Christi, noli flere,
Cessit dolor, quia vere
Iam surrexit, hoc dixere
Angeli, qui adfuere.

2. Gaude, plane cesset fletus,
Redit victor leti laetus
Et sanctorum secum coetus
Immortali dote fretus.

3. Fac ergo nos resurgere
Cum electis et sapere,
Deum frui et cernere,
Quod erit vere vivere.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

85. Ad Beatam Mariam V.

Tempore Paschali.

1. Ave, virgo verecunda,
Rubicunda, laetabunda,
Cuius vultum quisquis videt,
De te gaudet, ad te ridet.

2. Gaude, quae tripudio
Laetabaris nimio
Resurgente filio
Mortis ab imperio.

3. Fac a nostro scelere,
Pia, nos resurgere,
Sursum tolle variis
Cor oppressum vitiis.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 1, 3 quisque. — 3, 3 Et sursum.

86. De V Gaudiis BMV.

Gaude, virgo, concipiens,
Gaude, clausa parturiens,
Gaude nato resurgente,
Gaude illo ascendente.
Gaude, caelo collocata,
Pacem nobis da, beata,
Et sis nobis advocata
Apud Deum, virgo grata.

Collect. ms. Parisiense[?] saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639. — 8 virgo pia.

87. De V Gaudiis BMV.

Ave, virgo concipiens,
Ave, virgo parturiens,
Ave nato resurgente,
Ave ipso ascendente,
Ave, caelo collocata,
Pacem nobis da, beata
Virgo Maria.

Collect. ms. S. Iacobi in Insula Leodii saec. 13/14. Cod. Darmstadien. 2777. add. saec. 14. — Wahrscheinlich ist überall statt Ave Gaude zu lesen; vgl. Nr. 86.

88. De V Gaudiis BMV.

1. O Maria, mater Christi,
Quae de sancto concepisti
Spiritu mirifice,
Gabrieli credidisti,
Praemunita quo fuisti
Veritatis indice.

2. Verbo sacro mox repleta
Spe conceptus eras laeta;
Propter hanc laetitiam,
Cum qua salus est concreta,
Fac, Maria, mortis meta
Ut salutem sentiam.

3. Naturalem contra morem
Peperisti genitorem,
Virgo, mater, filia;
Tuae laudis ad honorem
Me praesenta debitorem
Patri cum familia.

4. Tu de partu laeta tali
Mihi luce sis finali
Salus et solacium,
Ne sim igne gehennali
Pro reatu criminali
Datus ad supplicium.

5. Mentem tuam conturbavit
Et dolorem provocavit
Sequens nati passio,
Te post mortem confortavit
Et post laetam restauravit
Eius resurrectio.

6. Virgo plena pietate,
Resurgente novitate
Laeta me laetifica,
Me oppressum gravitate
Ne repelli sinas a te,
Sed tu me salvifica.

7. Elevatus ascendebat,
Ascendentem subvehebat
Nubes supra sidera;
Astra tenens eligebat
Sedem dignam, qua sedebat
Patris Dei dextera.

8. Propter eius elevamen
Tibi erat consolamen
Tua post gravamina;
In extremis adiuvamen
Et ruinae relevamen
Esto mihi, domina.

9. Quinta vice laetabaris,
Dum in caelum levabaris,
Spes salutis hominum,
Quorum noxam recordaris,
Sed pro quibus deprecaris
Incessanter Dominum.

10. O medela noxae dirae,
Mihi velis subvenire
Mortis in itinere,
Et cum dies erit irae,
Quam quis nequit praeterire,
Noli me relinquere.

Collect. ms. S. Iacobi in Insula Leodisen. aec. 13/14. Cod. Darmstadien. 2777. add. saec. 13/14. — 10, 4 Ut cum dies.

89. De IX Gaudiis BMV.

1. Gaude, cuius uterum
decenter ornavit
Et ad opus proprium
sibi coaptavit
Caeli rex et dominus
et, qui te creavit,
Totus novem mensibus
in te repausavit.

2. Stella sole clarior,
gaude, stella maris,
Ex te clarus exiit
radius solaris;
Singularis gloriae
dono gloriaris,
Dum solem iustitiae,
virgo mater, paris.

3. Pastores accelerant
Bethlehem tendentes,
Verbum, quod audierant,
factum requirentes;
Quaerunt et inveniunt
et invenientes
Te gaudere faciunt,
tibi congaudentes.

4. Sic et magi de longe
veniunt dicentes:
Ubi est, qui natus est?
ad quem venientes
Adorant et offerunt
dona procidentes;
Laeta magos aspicis
ista facientes.

5. Gaude, cuius brachiis
puer deportatur
Ad templum, cum hostiis
patri praesentatur,
Offertur pro perditis,
sic pater placatur,
Et pax tuis meritis
reis redonatur.

6. Cum Christus ad nuptias
in vinum mutavit
Aquam, quibus hydrias
impleri mandavit,
Signorum primitias
hoc signo monstravit,
Quo primas delicias
mundo propinavit.

7. Ex te, vitae vinea,
botrus vitae natus
Crucis ligno figitur,
dirae morti datus,
Cuius sic te cruciat
crux et cruciatus,
Mire te laetificat
mire suscitatus.

8. Partus tui munere
perit mors consumpta,
Porta patet gloriae
spe vitae resumpta,
Cum de morte rediens
ex morte caro sumpta
Ad paternae dexterae
sedem est assumpta.

9. Quando caeli solium
laeta ascendisti,
Laeta caeli civium
turbis occurristi,
Occurrentem filium
plus laeta vidisti,
Ad cuius consortium
laeta tunc venisti.

10. Iam regina resides
in regno caelorum,
Ubi cunctis praesides
choris angelorum,
O pia pax pectoris,
salus peccatorum,
Esto tui memorum
memor miserorum.

R° Per hoc dulce gaudium,
virgo, mater Dei,
Apud tuum filium
esto memor mei.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 3, 2 ad Bethlehem. — 7, 4 mortis. — 9, 3 Laetata. — Der Rundreim wiederholt sich nach jeder Strophe und ist nur Kürze halber an den Schlufs des Ganzen gestellt.

90. De XII Gaudiis BMV.

1. Gaude, virgo mater Christi,
Quae per aurem concepisti
Gabriele nuntio;
Gaude, quia, dum cantasti
Magnificat, exsultasti
Miro cordis gaudio.

2. Gaude, quia Deo plena
Peperisti sine poena
Cum pudoris lilio;
Gaude, plaude, nam pastores
Genu flectunt adorantes,
Quem tenes in gremio.

3. Gaude, quia magi dona
Tuo nato ferunt bona
Cum magno mysterio;
Gaude, quia iuxta legem
Obtulisti mundi regem
In templi sacrario.

4. Gaude, quia, quem quaesisti,
Laeta nimis invenisti
In doctorum medio;
Gaude, nam ex aqua vinum
Te optante fecit bonum
Pro primo prodigio.

5. Gaude, quia tui nati,
Quem dolebas mortem pati,
Fulget resurrectio;
Gaude Christo ascendente,
Qui in caelos te vidente
Motu fertur proprio.

6. Gaude, virgo, quia misit
Paraclitum, quem promisit,
Sacrorum collegio;
Gaude, quae post ipsum scandis,
Et est honor tibi grandis
In caeli palatio,

7. Ubi fructus ventris tui
Per te nobis detur frui
In perenni gaudio.

Orat. ms. Parisiense[?] saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639. — 5, 5 caelis.

91. Septem gaudia caelestia gloriosae Virginis Mariae.

1. O Maria, lux divina,
Flos sanctorum et regina,
Plena Dei munere,
Peccatorum medicina,
Me conserves a ruina
Praesumentem dicere:

2. Gaude, per quam angelorum
Gaudet chorus et sanctorum
Perenni laetitia,
Quos praecellis, gratiosa,
Super omnes gloriosa,
Speciali gloria.

3. Gaude, gemma, templum Dei,
Per quam datur lux diei
Solis de praesentia;
Per te magis illustratur,
Illustrata iucundatur
Tota caeli curia.

4. Gaude, lampas saeculorum,
Cui parent supernorum
Omnes caeli curiae,
Vultum tuum deprecantes,
Tamquam matrem venerantes
Summi regis gloriae.

5. Gaude, cella fluens melle,
Cui totum Christi velle
Satiavit caritas;
Quidquid tuae pietati,
Summae placet trinitati,
O pura virginitas.

6. Gaude, virgo, quae decoras
Servos tuos et honoras
Hic et in caelestibus;
Nos cum ipsis ad amoena
Paradisi, laude plena,
Transfer tuis precibus.

7. Gaude, rosa, princeps florum,
Super choros angelorum
Gloriosis laudibus
Exaltata iucundaris,
Trinitati sociaris
Et sanctorum milibus.

8. Gaude, cuius non marcescit
Laus et honor, non decrescit
Gaudiorum gaudium;
Iam secura gloriaris,
Iuncta Christo coronaris
Super regni solium.

9. Omni laude mater digna,
Te laudanti sis benigna
In hac vita misera;
Imperatrix gloriosa,
Consolatrix viscerosa,
Nos a malis libera.

10. Quando dies venit irae,
Fac tormenta non sentire
Haec colentes gaudia;
Sed nos tecum gloriemur,
Sine fine collaetemur
In caelesti patria.

Orat. ms. Haarlemense saec. 15 (Privatbesitz). — 4, 6 Sui regis. — Nach jeder Str. Ave, Maria.

92. Super Ave Maria.

Semper *ave*, dia genetrix et virgo *Maria*,
Es fontis vena vivi, quoque *gratia plena*.
Dulcedo mecum tua sit, *Dominus* quia *tecum*.
Tu benedicta feres laudem *supra mulieres*,
Atque *tui* victus *fructus ventris benedictus*.
Per te solamen habeat meus exitus. Amen.

Collect. ms. Zwetlense saec. 12. Cod. Zwetlen. 36. add. saec. 14.

93. Super Ave Maria.

Ave, regina caelorum,
Pia virgo tenella,
Maria [virgo], flos florum
Christi[que] clausa cella,
5. *Gratia*, quae peccatorum,
Dira tulisti bella
Plena, odor unguentorum,
Stirpis David puella,
Dominus, rex angelorum,
10. Te gignit, lucens stella,
Tecum manens, ut nostrorum
Toleret saeva tela.
Benedicta mater morum,
Nostrae mortis medela,
15. *Tu* signatus fons hortorum,
Manna [das] dulcimella,
In . . . . . .
. . . .
Mulieribus tu chorum
20. Regis, potata fella,
Et vincula delictorum
Frangis nobis rebella.
Benedictus rex cunctorum,
Quo pino de te mella,
25. *Fructus*, quo [caelo] iustorum
Clare sonat cunella,
Ventris sibi parat thorum
Nec in te corruptela;
Tui zelo satis horum
30. Languescit animella.

Collect ms. incertae orig. saec. 14. Cod. Oxonien. Canon. Lat. 112. — 6 Dira abstulit bella. — 19 sq. stehen hinter 24. — 20 Regis ob nos potatus felle. — 23 Veneranda lux cunctorum. — 25 Et fructum quo. — 29 Tui celo fabris horum. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

94. Super Ave Maria.

1. *Ave*, virgo singularis,
Pulchrior quam lux solaris,
Sponsa Christi specialis,
Nos cunctis defende malis.

2. *Maria*, tu caeli porta,
Spina, per quam est exorta
Nobis rosa, qua retorta
Vis est hostis et absorpta.

3. *Gratia* sic illustrata,
Nos illustra, o beata,
Ut agamus, quae sunt grata
Tibi, mente praeparata.

4. *Plena* virtutum floribus,
Nos poli bonis moribus
Et in caeli honoribus
Nos serves ab erroribus.

5. *Dominus*, qui cuncta regit,
Te in matrem praeelegit
Et carnem de te collegit,
Per quam hostem mox subegit.

6. *Tecum*, mater pietatis,
Vis est tota deitatis;
Ergo nostris pro peccatis
Roga, stella claritatis.

7. *Benedicta* nos tuere,
Hora mortis cum urgere
Nos intendat, velis vere
Te praesentem exhibere.

8. *Tu* pulchre vernans lilium,
Tuum deposce filium,
Ut in sorte humilium
Nobis det domicilium.

9. *In* quo ipsum contemplemur
Nec ab ipso sequestremur,
Sed cum ipso gloriemur
Et in ipso collocemur.

10. *Mulieribus* praelata,
Es prae cunctis honorata
Es et privilegiata,
Quia es deificata.

11. *Et* sic digne adoraris,
O praeclara stella maris,
Collaudaris, honoraris,
Adamaris, sublimaris.

12. *Benedictus* tuus natus,
Qui pro nobis vulneratus
Exstitit et lanceatus
Nec non spinis coronatus.

13. *Fructus* tuus noster esus,
Ille Christus dulcis Iesus,
Per te ita fiat esus,
Ne exsistat inde laesus.

14. *Ventris* aulam virginalis
Proles intravit regalis,
Quae nos eruat a malis
Mortis sic exitialis.

15. Tui sumus, mater digna,
Multum dulcis et benigna,
Tuo nato nos consigna,
Ne nos laedat mors maligna.

Miss. ms. Alrispacense saec. 15. Clm. Monacen. 2873. — 1, 4 Nos a cunctis. — 10, 1 praeclara. — 11, 1 Et sicut digne — 14, 2 Prolis. — 14, 3 nos fehlt.

95. **Super Magnificat.**

1. Unius numinis
Sed trium nominum
Mea magnificat
anima Dominum,
Quia laetificat
filios hominum
Impetus fluminis
De fonte fluminum.

2 a. *Et* in patris unico,
Salutari meo,
Meo singulariter,
Ut qui fit de meo,
Exsultavit spiritus meus, quod in eo
Tam gentili salus est orta quam Iudaeo.

2 b. Eja, Sion filiae,
meae consodales,
Meae coancillulae,
meae consponsales,
Mecum sponso canite
cantus spiritales;
Praecino, succinite
modulos aequales.

3 a. Sub damno veteri
Plasmator hominem
Iam dudum deteri
Cernens per daemonem,
Misericorditer
et fortiter acturus
Surgit, pro homine
hostem debellaturus.

3 b. Salvandi miseri
Modus mirabilis!
Homo vult fieri
Vis immutabilis,
Ancillae Dominus
Videt humilitatem,
De me fortissimus
sumit infirmitatem.

4 a. Consulit homini
per hominem,
Subvenit virgini
per virginem,
Homo sibi nascitur,
Virgo sibi parit,
Nihil Deo quaeritur,
Quidquid actitarit.

4 b. Militat in milite,
pro milite,
Dimicat cum daemone
pro homine,
Vetus praeda tollitur,
Victus praedo cadit,
Captivator capitur,
Captivus evadit.

5 a. Per me salus mundi salo,
Per me malus caret malo,
Boni fit plantatio,

5 b. *Ex hoc, ecce, me beatam*
Dicent et sibi creatam
Cuncta generatio.

6 a. *Fecit*, quae voluit,
Magna qui potuit,
Sanctum, quod latuit,
Nomen innotuit
Cunctis in gentibus.

6 b. *Misericordiae*
Eius et gratiae
Sunt *a progenie*
Et *in progenie*
Eum timentibus.

7 a. *In* extenso *brachio*
fecit potentiam,

7 b. In potenti parvulo
fregit superbiam.

8 a. Iudaeos incredulos,
Pharisaeos pseudulos
Dispersit singulos
Per orbis angulos.

8 b. Sublimes imperio,
Celsos magisterio
Deponit solio,
Privat officio.

9 a. *Exaltavit humiles*
rex humilitatis
Et *esurientibus*
panem dedit satis,
Panem fortitudinis
et satietatis
Et *replevit* vacuos
bonis vitae gratis.

9 b. *Et dimisit divites*,
quorum mensae plenae,
Quorum lauta prandia,
delicatae cenae
Nunc *inanes* factae sunt,
viles et egenae,
Quia mendicantibus
non fecerunt bene.

10 a. *Recordatur* ut fidelis
Servi sui *Israelis*
Et ad vocem Gabrielis
Misso filio de caelis
Sumit hunc in gloria.

10 b. Implet, quod per ora vatum
Patribus est revelatum,
Abrahae semen beatum,
De quo datum fero natum,
Cui laus *in saecula.*

Collect. ms. Victorinum saec. 15. Cod. Parisin. 15163. A. — Cod. Mazarin. 1002 (948). B. — 3 a, 3 deseri B. — 3 b, 6 Vidit A. — 5 a, 3 Bonis. — 6 a, 5 Secum quod B. — 9 b, 5 Nec inanes B. — 10 a, 1 Recordatur infidelis. — Die Überschrift lautet in A: Canticum beatae virginis et matris Iesu Christi, studio Godefridi, subprioris Sancti Victoris extensum.

96. Super Salve regina.

1. *Salve*, mater miserorum,
Consolatrix peccatorum,
Quae caelos aperuisti,
Ad te nos animo tristi
Venimus collacrimantes,
Ut nos iuves.

2. *Regina* totius orbis,
Medicinam nostris morbis
Afferendo pietate
Nemo vera caritate
Te maior profecto fuit
Praeter Deum.

3. *Misericordiae* et salutis,
Demum cuiusque virtutis
Plena es, nobis ostendis;
Velis ergo, ut intendis,
Miseris nobis favere,
Pia virgo.

4. *Vita*, salus et iuvamen
Nobis es atque tutamen
In dies atque in horas;
Nolis ergo ullas moras
Facere, cum moriemur,
Ad iuvandum.

5. *Dulcedo*, sapor et gustus,
Albedo, color venustus,
In te sunt atque resplendent,
Sed, quot nobis mala pendent,
Nisi tu auxilieris,
Non te latet.

6. *Spes* firma es nostrae vitae,
Nunquam ergo nos omitte
In tui conspectu nati,
Eius tandem maiestati
Grata sint opera nostra
Te praesente.

7. *Nostra* cui sint dicenda
Errata, facta dolenda,
Pia virgo, nisi tibi,
Quisquis est conscius sibi,
Nullum adit tam audenter
Quam te matrem.

8. *Salve* ergo, mater nostra,
Nosque sic amare monstra,
Ut nos velis consolari,
Nam in terra nec in mari
Nihil est nobis iucundum
Te absente.

9. *Ad* quem vis, nostri clamores,
Planctus nostri et dolores
Dirigantur, si non audis?
Nisi tu, mater, exaudis,
Iam nos frustra laboramus
Ad salutem.

10. *Te* nos semper invocamus,
Ut discrimen evadamus,
Et non dees opitulari,
Non debes ergo mirari,
Si antiquum nobis morem
Observamus.

11. *Clamamus* voce ploranti,
Ut velis illo infanti
Contra hostem opem ferre,
Damna, quae potest inferre,
Nobis sunt intoleranda,
Si non iuvas.

12. *Exsules* ob primam matrem
Nos oportet sicut patrem
Laborare cum sudore;
Utinam tanto errore
Caruissent primi illi
Genitores.

13. *Filii* sumus dolentes
Casum nostrum nec habentes,
Qui nos velit relevare;
Ad te ergo supplicare
Properamus, ut adoptes
Nos in tuos.

14. *Evae* sumus coheredes,
Quae nostras tam pulchras sedes,
Quas in caelis habebamus.
Amisit, unde ploramus,
Et non est, qui consoletur,
Ni tu, virgo.

15. *Ad* quantas calamitates,
Damna, clades, paupertates
In hac valle sumus nati!
Nostrae est hereditati
Angi, pati et dolere
Die, noctu.

16. *Te* nos omnes aegrotantes
Per orbem atque palantes
Adimus atque precamur,
Ut, cum saepe moriamur,
Antiqua peste parentis
Tu nos sanes.

17. *Suspiramus* lacrimando
De peccato tam nefando,
Quod ingrati contra Deum
Nulla quasi apud eum
Movemur dilectione,
Ut praecepit.

18. *Gementes* luctu dolenti,
Labore, cura intenti
Ambulamus in deserto,
Mala nobis in aperto
Sunt futura, nisi iuves,
Alma mater.

19. *Et* quamquam semper vadamus,
Quo pergamus, ignoramus,
Tantae sunt nobis tenebrae,
Luctuosum et funebre
Est nobis tempus, quod adest
Hac in vita.

20. *Flentes* sumus cum maerore,
Quod seiuncti ab amore;
Caritas non est in nobis,
Proximis viis improbis
Nitimur semper nocere
Contra legem.

21. *In* vanum saepe iuramus,
Quae sunt Dei, non curamus
Inimico suadente,
Te ergo nos dirigente
Missum faciamus morem
Tam scelestum.

22. *Hac* vita brevi et vana
Omnia, quae sunt profana,
Deberemus evitare,
Sabbata sanctificare
Legem Dei observando,
Ut mandavit.

23. *Lacrimarum* imbre fusi,
Fatemur, sumus abusi
In parentes et cognatos,
Sed tu, mater, fac nos gratos,
Ut in eos impleamus,
Quod tenemur.

24. *Valle* hac plena doloris
Deberemus cunctis horis
Pietatem exercere,
Sed manu, verbis nocere
Nos studemus occidendo
Multis modis.

25. *Eia,* etiam, benigna,
Non ignoras, quam maligna
Sunt nobis carnis momenta,
Illa sunt nostra tormenta,
Et in illis delectamur.
Unde dolor.

26. *Ergo* te valde oramus,
Ut, cum male nos vivamus
Aliena possidentes,
Simus satisfacientes,
Antequam nos moriamur,
Et contriti.

27. *Advocata* misericors,
Tu scis, quam vicina [sit] mors,
Suis telis est agressa,
Attamen non est defessa
Lingua nostra, ut producat
Falsum testem.

28. *Nostra* salus atque vita,
Nolis, moriamur ita,
Ut ad miseros vadamus
Neque, velis, cupiamus
Proximi nostri uxorem
Nec ancillam.

29. *Illos* etiam affectus,
Qui nostros augent defectus,
Non ignoras, mater pura;
Nostras ergo mentes cura,
Ne tanta concupiscamus
Aliena.

30. *Tuos* cantus, tuas voces
Petimus, ut nos revoces
Ad legem Dei servandam,
Aliter valde plorandam
Dubitamus diem illam
Tribunalis.

31. *Misericordes* debemus
Proximos, quos nos habemus,
Tamquam fratres amplexari,
Hoc agendo imitari
Nos possemus vitae morem
Iesu Christi.

32. *Oculos* tuos benignos
Si ad nos, quamvis indignos,
Aliqua vertebas hora,
Certo essent meliora
Ea, quae nos operamur
Hac in vita.

33. *Ad* te matrem lacrimando
Properamus, postulando,
Ut a morbis nos curemur,
Nam tu scis, quantum veremur,
Ne leprosi nos vadamus
Ad examen.

34. *Nos* maesti atque plorantes
Deo sumus supplicantes,
Ut pro nobis intercedas;
Scimus enim, si discedas,
Nos tristes atque turbatos
Permanere.

35. *Converte* oculos tuos,
Ut Iesus etiam suos
Matris more ad nos vertat,
Dubitamus, ne avertat,
Tam nefanda sunt errata,
Quae patramus.

36. *Et* ne unquam pereamus,
Sed secure incedamus,
Da nobis, qui nos conducat,
Da nobis, qui nos perducat
Ad aeternum illum locum
Paradisi.

37. *Iesum* petimus ductorem,
Tuum fructum, tuum florem,
Quem tu, virgo, germinasti,
Tu lactasti, educasti,
Vera mater verum agnum
Dei vivi

38. *Benedictum* et laudatum,
Coruscans et dilatatum
Fuit lumen, quod portasti,
Tu nos illo relevasti,
Qui eramus titubantes
In tenebris.

39. *Fructum*, quem tu attulisti,
Quem tu, virgo genuisti,
Nolis nobis denegare;
Tuus est, tu potes dare,
Ut, qui sumus contristantes,
Collaetemur.

40. *Ventris* tui inviolati,
Incorrupti et sacrati,
Quantum fuit arca digna,
Patent nobis clara signa,
Cum sub illa clausus fuit
Verus Deus.

41. *Tui* ergo Iesu, mater,
Qui noster verus est pater,
Ostende vultum benignum
Nobis, hoc erit in signum,
Ut velit, ne condemnemur
In aeternum.

42. *Nobis* tu debes amorem.
Solamen, opem, dulcorem,
Cum sis vera mater nostra;
Nobis ergo hic demonstra,
Qui ploramus cum lamentis
Casum nostrum.

43. *Post* tantas miseras curas
Nonne, virgo, tu procuras.
Ut laeti tandem vivamus?
Vivemus, si sapiamus
Te semper nos edocente
Ad salutem.

44. *Hoc* tempus nobis est maestum,
Vanum, triste et molestum,
In convalle lacrimarum
Multo magis est amarum,
Quia scimus praeterisse
In peccatis.

45. *Exilium* et dolores,
Longas clades et labores
Passi sumus in hac vita,
Sed te iuvante finita
Erunt mala cuncta nostra
Moriendo.

46. *Ostende*, mater benigna,
Ubera tua tam digna,
Ostende, quem lactaverunt,
Hostes nostri iam fugerunt,
Scientes nos clippeatos,
Si videmus.

47. *O* quanta sumus perpessi,
Utque mortem iam defessi,
Virgo materque, sperantes
Quamdiu sumus exsulantes,
Nil magis habemus boni,
Quam spem illam.

48. *Clemens*, pia, dulcis, pura,
Non ignoras, quanta cura
Indigemus ad salutem,
A visceribus in cutem
Cuncta sunt nobis aegrota,
Si non sanas.

49. *O* quis potest memorare
Tuum nobis salutare,
Quantum erat opportunum?
Sine ipso importunum
Haberemus inimicum
Semper nostrum.

50. *Pia* fuit illa hora,
Qua tu Deo sine mora
Respondisti esse promptam,
Angelus invenit comptam,
Non studio neque cura
Sed natura.

51. *O* inquam, virgo laudanda,
Quis potest, quae praedicandae
Sunt de te, recte narrare?
Tibi dicimus: Laetare,
Quae portasti salvatorem
Vitae nostrae.

52. *Dulcis*, pura atque mitis,
Nonne tu es vera vitis
Vitae fructum afferendo?
Gabriel sic referendo
Te laudavit benedictam
Inter omnes.

53. *Virgo* vivens sine labe,
In te tamquam firma trabe
Mentes nostrae sustentantur,
Corda nostra te precantur,
Ut ne unquam patiaris
Nos desertos.

54. *Maria* iuste vocaris,
Nam tu, pulchra stella maris,
Totum orbem luminasti,
Genus nostrum decorasti
Afferendo nobis Deum
Incarnatum.

55. *Amen* dicat ille Deus:
Mater, hic populus meus
Ascendat in paradisum,
Iste, quem in te confisum
Libens audis te precantem
Et laudantem.

Orat. ms. Parisiense [?] saec. $^{15}|_{16}$. Cod. Parisin. 3639. — Nach Str. 5 scheint eine Strophe, mit *Et* beginnend, ausgefallen zu sein. — Bei dem Gedichte steht in der Hs. der Vermerk: „Petri Ludovisi".

97. Alia pulchra metra super Salve regina.

Salve, flos florum, lux, vita, salus miserorum,
Semita iustorum, mediatrix alma tuorum,
Felix mater, ave, qua mundus solvitur a vae,
Quae genetrix Evae vae fecit omnia breve.
O genetrix pia, me salva, virgo Maria,
Et mea peccata dele tu, rogo, virgo Maria.

Orat. ms. Lambacense saec. $^{15}/_{16}$. Cod. Lambacen. 756.

98. Psalmus L. Beatae Mariae V. laudibus accommodatus.

1. Miserere, mater Dei,
Miserere huius rei,
Rogo, miserere mei,
Fons misericordiae.
Miserationis multae
Mater, quidquid egi stulte,
Nequiter vel inconsulte,
Dele, datrix veniae.

2. Christi mater, virgo munda,
Peccatorem hunc emunda
Pietatis lavans unda
Peccati contagium.
Meum agnosco reatum,
Delictis attenuatum,
Pondus aufer, ne peccatum
Mihi sit contrarium.

3. Filio tuo peccavi,
Placa tu, quem irritavi,
Hostis ne sermone gravi
Vincar in iudicio.
Sola quae tu non dolorem
Passa tuum paris florem,
Solve natum peccatorem
A peccati vitio.

4. O dilectrix aequitatis,
Mihi summae veritatis
Manifesta lucem gratis,
Sole, luna pulchrior.
Hysopo compungitivae
Virtutis et purgativae
Asperge me, fac, ut nive
Niteam candidior.

5. Metum tolle mortis dirae,
Cum damnabit dies irae
Reprobos, et fac audire
Gaudium laetitiae.
A peccatis meis verte
Vultum tuum et diverte
Me ab ipsis, ut sic per te
Reddar innocentiae.

6. Cordis pravi purgans sordem
Fac, Maria, tibi cor dem,
Spiritum Deo concordem
Meis dans visceribus.
Roga fructum ventris tui,
Ne a luce vultus sui
Repellat, sed donet frui
Donis spiritalibus.

7. Tuum mihi salutare,
Iesum dona, quem precare,
Ut dignetur mihi dare
Principalem spiritum.
Doce me virtutum viam
Veramque philosophiam,
Qua profectum verum sciam,
Verbum ex te genitum.

8. Libera me, spes reorum,
A sanguine peccatorum,
Ut exsultem commissorum
Impetrata venia.
Mentis aegrae morbum cura,
Quo te laudem laude pura,
Aperi te laudatura
Cordis mei labia.

9. Iesu mater, nato cara,
Holocaustum in me para,
Cor ardens, in cordis ara
Sanctum desiderium;
Spiritum contribulatum
Atque cor humiliatum
Mihi praesta, quod est gratum
Deo sacrificium.

10. O benigna, fac benigne,
Da mirari posse digne
Salutis signum insigne
In caeli palatio.
Hoc accepta, mater Dei,
Holocaustum voti mei;
Tibi, precor, huius rei
Grata sit oblatio.

11. Salve, nostri salutaris
Parens, sed ignara paris,
Salve, rosa puellaris,
Salve, mundi lilium.
Ave, mater salvatoris,
Mater munda, miri moris,
Audi, licet peccatoris,
Laudes et praeconium.

12. Offer quoque tuo nato
Grato et propitiato
Holocaustum pro peccato
Carmen hoc Davidicum.
Ne permittas mihi claudi
Aurem tuam, sed exaudi
Immolantem tuae laudi
Suppliciter canticum.

13. Per saecla metae nescia
Sit tibi, virgo Maria,
Laus, honor, virtus, gloria,
Decus et imperium.

Orat. ms. Parisiense saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639. — 5, 2 Quam damnabit. — 11, 6 mundo miri. – 12, 1 nato tuo. — Zwischen 12, 4 und 5 eingeschoben folgende unechte Strophe:

Ergo mei curam habe,
Cura cor ab omni labe,
Corpus a corrupta clade,
Spiritumque meum trade
Ventris tui filio. Amen.

Ob Halbstrophe 13 echt oder Zutat, erscheint fraglich. — Aufschrift: Idem Psalmus (scl. L.) ad honorem et laudem beatissimae Mariae, virginis et matris Iesu Christi, Domini nostri, transmutatus.

99. Cursus de B. Maria V.

Ad Laudes.

1. Caeli porta, nobis orta,
Virgo sancta, cerne quanta
Labe dolet, peius olet
Totus mundus furibundus.
Dic, quid spectas? vias rectas
Da, perimus; cum tui simus,
Cur nos deseris in acie?

2. Placa natum tuum gratum,
Quod dignetur, cui debetur
Laus aeterna in superna,
Hos salvare, quos amare
Angit poena, forti vena
In hoc mari fluctuari,
Cum sit abundator gratiae.

3. Pangit, angit, voce clangit
Plebs fidelis verbis, melis
Ad te, stella, Dei cella;
Recordare, virgo, quare
Praeelecta sis effecta
Mater Christi; genti tristi
Da salutem tua facie.

Ad Primam.

1. O aurora rutila,
Dies, noctem mutila,
Sol, terram illumina,
Quae super cacumina
Caeli resides sublima.

2. O magnum mysterium!
Te laudat imperium
Terrenum et caeleste;
Nos liberes a peste,
Ne decidamus ad ima.

3. O vas, virgo, gratiae,
Fruens Dei facie,
Tibi laus et gloria;
Confer adiutoria,
Regnans post Christum prima.

Ad Tertiam.

1. Nata, natum adora,
Sancta, sanctum honora.
Munda, mundum decora
Per tua suffragia.

2. Praeclara, clarum placa,
Sic iusto, iusta, vaca
Et regem regno paca,
Tolle necis plagia.

3. O digna, dignam laude
Fecit factor te, gaude,
Stratos levas a fraude
Relaxans obstagia.

Ad Sextam.

1. Iesse florem produxit,
Flos fructum exstruxit,
Fructum sapientiae,
Plantam paenitentiae
Sacro beante flamine.

2. Is flos, virgo, fuisti,
Quae fructum peperisti,
Christum, fructum salutis,
Mirificae virtutis,
Mirabili velamine.

3. Virens arbor dulcoris,
Ramus magni decoris,
Fructum nobis largire,
Quo iamiam resilire
Possimus a peccamine.

Ad Nonam.

1. Cardo caeli,
Punctum meridiei,
Mater veli
Regnantis Galilaei,
Lux perfecta et erecta,
Lumen nobis infunde.

2. Aufer labem
Adgravantis criminis,
Redde trabem
Fortis adiuvaminis,
Ne obscena ferox poena
Nos puniat abunde.

3. Sed gratia
 Uberantis pneumatis
Nos satia
 Et dulcore neumatis,
Quo repleti simus laeti
 Perpetuo fecunde.

Ad Vesperas.

1. Ave, clarum miraculum,
Prophetarum oraculum,
Summi solis umbraculum,
Libri vitae signaculum,
 Ave, clavis deitatis.

2. Ave, qua lapsi curantur
Et curati confortantur,
Confortati confirmantur,
Confirmati collaetantur,
 Ave, smigma suavitatis.

3. Ave, templum Salomonis,
Perornatum miris donis,
Obiectum divi sermonis,
Cum imis summa componis,
 Ave, codex trinitatis.

Ad Completorium.

1. Te lucis sinceritas,
Precamur, proselitas
Gentes Christi protege
Hoc nocturno tempore.

2. Cedat somni gravitas,
Et quietis lenitas
Festinet accedere
Cum salutis opere.

3. Tibi laudis pietas
Et honoris bonitas,
Trinitatis nomine
Semper vale prospere.

Cursus ms. BMV. (Ruperti iunioris) saec. 15. Cod. Vatic. Palat. 541. — Ad Laud. 1, 4 Tuus mundus. — Ad Tert. 3, 3 sternis a fraude. — Ad Non. 2, 4 Fortis numinis. — 3, 5 Quod repleti. — Ad Vesp. 3, 3 divini. — 3, 4 imis tu summa.

100. Rosarium Beatae Mariae V.

1. Gaude, virgo, iure matris,
Quae splendorem Dei patris
 Concepisti caelitus,
Quae Iohannem illustrasti,
Ut cognatam visitasti,
 Donis sancti spiritus.

2. Quem gestans sine taedio,
Enixa es cum gaudio,
 O virgo singularis,
Verbum patris, carnem factum
Ex te, tuo lacte pastum,
 Ut Deum veneraris.

3. Quem mox pannis involvisti,
In praesaepe posuisti,
Nec dura reprobavit;
Quem caelorum exercitus
Glorificat, et angelus
Tunc natum nuntiavit.

4. Quem pastores quaesierunt,
Bethlehem hunc invenerunt
Flentem in praesaepio;
Qui carne circumciditur,
Ipsi nomen imponitur
Die Iesus octavo.

5. Quem tres magi adorarunt,
Verum Deum declararunt
Mysticis muneribus,
De quo Simeon laetatur,
Dum in templo praesentatur
Tuis sanctis manibus.

6. Cum quo maerens aufugisti
In Aegyptum et redisti
Monita ab angelo;
Quem non sponte perdidisti,
Post tres dies invenisti
Hierusalem in templo.

7. Quique matrem consolatur,
Quando pie querulatur
Exhibens se subditum;
Hic est tuus commensalis,
Quem terdenis annis alis
De labore manuum.

8. Quem Iohannes baptizavit
In Iordane, sed expavit
Stupens de miraculo;
Quem mox daemon ter tentavit
In deserto, Satan statuit
Monte et pinnaculo.

9. Nuptiis congratulatur,
Fons in vinum transmutatur
Praeter rerum ordinem,
Cum in mundo praedicavit,
Multos languidos curavit,
Pavit multitudinem.

10. Lazarum flens suscitavit,
Omnem mortem effugavit
Corporis et animae,
Cuius pedes Magdalena
Abluit ardore plena,
Munda fit a crimine.

11. In Thabor montis vertice
Splendet ut sol mirifice
Cum nimio candore,
Cui turbae Iudaeorum
Salvatori populorum
Occurrunt cum honore.

12. Corpus suum salutare
Et sanguinem dans gustare
Nobis se commendavit,
Ex horrore et pavore
Imminentis mortis horae
Tunc sanguinem sudavit.

13. Quem Iudaei et gens ausa
Ut latronem sine causa
Vinclis stringunt fortiter;
Annae, Caiphae delatus
Et ad mortem accusatus
Iudicatur turpiter.

14. Cuius vultum speciosum
Et aspectum gratiosum
Velabant conspuentes;
Quem malitiose laedunt
Colaphis et palmis caedunt
Ac pilos evellentes.

15. Purpura et alba veste
Stat illusus inhoneste,
Pellitur e limine;
Qui columnae alligatur,
Innocenter flagellatur,
Totus rubet sanguine.

16. Dire spinis coronatur,
Genu flexo salutatur,
Caesus est arundine;
Quem gens sua reprobavit,
Hunc Pilatus condemnavit
Absque legis ordine.

17. Cum scelestis deputatus
Crucem portat incurvatus,
Sternitur sub pondere;
Pius sexus lacrimatur:
Mei causa, contestatur,
Fletum noli fundere.

18. Quem nudatum crucifigunt,
Sacrum corpus sic affligunt
Tensum crudelissime;
Cuius artus et iuncturae
Disrumpuntur, vis naturae
Dolet amarissime.

19. Huic dolori addiderunt,
Vah Iudaei clamaverunt
Vexantes blasphemiis;
Pro his patrem rogat mere,
Qui eum crucifixere;
Parce, inquit, nesciis.

20. Ipse pendens cum latrone
Amen, dixit in agone,
Mecum eris citius;
Te Iohanni commendavit,
Illum sibi adoptavit,
Ut sit tuus filius.

21. Gemens spirat et post pauca
Heli clamat voce rauca,
Est vox ista flebilis;
Fel, acetum et murratum
Vinum gustat sibi datum
Sitiens et debilis.

22. Filius intactae matris
Tunc in manu Dei patris
Commendavit spiritum;
Consummatum exclamavit,
Lacrimando exspiravit,
Mortis solvit debitum.

23. Ecce, agnus immolatur,
Tamquam reus morti datur
Reos solvens crimine;
Cuius latus perforavit
Miles, hastam cum vibravit,
Fluxit unda, sanguine.

24. Terra tremit, sol expavit,
Heu, cor meum obduravit
Adamante durius;
Virgo, trita margarita,
Utinam me pungat ita
Tui cordis gladius.

25. Quem de cruce deponentes
Viri iusti, tecum flentes,
Tibi dant iustissime;
Quem in novo monumento
Pretioso cum pigmento
Condunt honestissime.

26. Limbum patrum penetravit,
Consolatur, quos amavit,
Vinctos inde liberat;
Post haec surgens in triduo
Immenso fulgens gaudio
Valde te laetificat.

27. Rapit nubes hunc repente,
Caelum scandit te vidente
In virtute propria;
Inde misit, quem promisit,
Pneuma sacrum, quo invisit
Pauperum praecordia.

28. Super aethera elevans
Et in dextra te collocans
Advocatam constituit;
Quae caeli scandis verticem,
Placatum nobis iudicem
Reddas ac propitium.

29. Laus, gratiarum actio
Mariae sit cum filio
Nunc et in perpetuum.

Orat. ms. Parisiense [?] saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639. — 8, 5 statuit ist Korrektur in der Hs.; vielleicht stand dort stavit; oder lies: In deserto et portavit.

101. De Beata Maria V.

I.

Rite diem festum colimus, mundo venerandum
In toto, sanctae Mariae, Domini genetricis,
Quae praeclara thronum caeli conscendit ad altum
Ingenti pompa sanctorum cum comitatu.
5. Ergo, Dei mater, miseris succurre pusillis,
Assis et desolatos refove, sacra virgo,
Ora pro populo, pariter pro supplice clero
Et pro femineo sexu devota rogato,
Optima cuius odor ceu balsama nectare multo
10. Funditur aut pulchri vernantia lilia campi.
Fasciculus murrae sponso tua membra superno
Consecrata, favos liquidi superantia mellis.
Semper ave, Christi genetrix et virgo fidelis,
Stella maris, tu porta poli, saecli reparatrix,
15. Cuius in eximiae, praeclarae virginitatis
Electi merito sacrantur caelitus omnes.
Hinc exaltaris hodie super astra polorum,
Angelicos super alma choros, per quam paradisi
Panduntur hodie nobis portae, reverenda,
20. Quas intras inter cunctas mulier benedicta.
Cantica sic dicunt de te: Vidi speciosam
Ceu volucrem, quae felle caret, rivos per aquarum
Currentem, cuius dulcedo decens inopina.
Vallabant flores et eam quasi vere sereno.
25. Tute redi, Sunamitis ovans, quo te videamus;
Sicut qui digne gaudent, habitatio nostra
In te cuncta, Dei mater, mundi induperatrix;
Pro servis deposce tuis natum tibi carum.
Gens, inquit, claram me tota loquetur et amplam,
30. Maxima nam mihimet fecit, qui pollet ubique.
Cuius virginei quoque dona favore pudoris
Exsequar, ignoro, portas quod cuncta regentem.
En, oculi, regina, tui divinitus orbis
Tamquam fons Esebon, piscinae nobilioris,
35. In porta quae fit genitae multiplicitatis,
Divini fructus in te tibi nunc animantur.
Virgo Maria, nites cunctum benedicta per aevum,
Viscera nempe tui meruerunt lucida Christum
Ferre, decora super natas felicius omnes
40. Israel, unguentis et aromate plena superno.

* * *

Tota dies laudis cumulum dicatur in altum
Haec et cum iubilo personet a populo.

Virginis hinc recitent pueri, iuvenes in honore
Atque senum coetus nobilium niveus.
45. Sumitur in caelum genetrix pulcherrima Christi,
Gaudet et angelicus civis et obsequitur.
Lucis ad aethereae thalamum vehitur bona virgo,
In quo rex miro considet in solio.

* * *

Plurimus occurrit sanctorum sede senatus
50. De caelis; te, Christe, canit, laudemus, amice,
Virgineumque decus praesertim voce triumphat,
Cordis ob hoc modulisque frequentibus organa dicit.

II.

Virgo, Dei mater, David clarissima proles,
Funde preces nato pro famulis proprio,
Praemia perpetuae quo iam potiora coronae
Possimus digne te duce percipere.
5. Tu cunctas haereses perimis virtute [tonantis]
Pulchraque d[as] asseclis gaudia perfacilis.
Angelicis credens dictis magni Gabrielis
Post partum pueri virgo nites celebris.
Fortunata tuo placuisti femina Christo
10. Exemplo, titulis dignior his nitidis.
Imperium regni retines post splendida natum,
De te caelorum nam generas Dominum.

III.

Laus veneranda bonis, Iesu clementia Christi,
Virgo Maria Dei, laus veneranda bonis.
Omnis ubique colit Iesum super astra benignum,
Sic matrem Domini omnis ubique colit.
5. Tollitur ad superos meritis iuvacibus Enoch,
Post partum virgo tollitur ad superos.
Caelicolae iubilant Christo scandente superna,
Propter heri Mariam caelicolae iubilant.
Obsequio celebri vir fertur ad alta fidelis,
10. Femina summa petit obsequio celebri.
Obvia turba fuit puerorum plurima Christo,
Ac eius matri obvia turba fuit.
Subvenias populo, petimus, fili inclite Dei,
Oramus, virgo, subvenias populo.
15. Virgineum specimen laetum citharizat honorem
Et dominae carmen virgineum specimen.
Munera perpetuae nobis da, Christe, salutis,
Sponsaque, da patriae munera perpetuae.
Cuncta venena fugat superi benedictio Christi,
20. Sic mulier sancta cuncta venena fugat.

Vocibus angelicis credens genuit cito Sara,
Dansque fidem peperit vocibus angelicis.
Quae generas Dominum, mundo venerabilis exstas,
Ad caelum migras, quae generas Dominum.

IV.

Ludimus heroico versu, matrona perennis,
Nunc tibi promeritos iterum sacramus honores,
Quae Gabriele salutaris praecone superno.
Pneumate mox uterum sancto gravidata beatum
5. Tempore decurso Iesum cum lumine magno
Virgo paris, populum salvat qui crimine fidum.
Nutritur nimia pulchrae cura genetricis,
Pascitur et modico lactis sumptu venerandi.
Huncque resurgentem devicto funere cernens
10. Altaque scandentem caelorum plaudis in aevum.
Uberius hodie magna cum luce triumphas,
Ad dextram nati residens solio rutilanti.

Collect. ms. Fossatense (?) saec. 9—13. Cod. Vatican. Reg. 566. add. saec. 11. I. 4 tum comitatu. — 27 cuncta clamant Dei. — 29 loquitur. — 43 recitent.
Diesen Versen geht in der Handschrift ein anderes, längeres Gedicht auf den hl. Benedikt voraus mit dem Anfange: Longobardorum gens impia cum reproborum und der Aufschrift: „Hoc opus edidit domnus Giraldus, Floriacensis monachus. Incipit translatio corporis beati Benedicti et Scholasticae sororis eius.“ Dann folgt das hier mitgeteilte Gedicht mit der Überschrift: Incipiunt versus eiusdem de Sancta Maria und der Schlufsbemerkung: „Explicit ludus Domini Giraldi monachi.“

102. De Beata Maria V.

1. Magnificare piaM decet omni laude MariaM.
Ardua reginA, quam summa verentur et imA,
Rite celebratuR, qua lapsus homo reparatuR,
Immo dolor morbI veteris detegitur orbI,
Alma precum votA cui solvat contio totA.

2. Me monet ipsoruM pia virtus mysterioruM
Ad laudis signA depromere carmine dignA.
Recte laudatuR, per quam Deus haec operatuR,
Ipsa rubum MoysI signat flammare nec urI,
Astruitur portA typico sub aenigmate clausA.

3. Mox Aaron virgaM cum manna signat et urnaM,
Arida nam virgA florens cum prole MariA,
Rursus et urna datuR, qua Christus manna probatuR.
In te, virgo DeI, redeunt convivia caelI,
Ad quae nos regnA perduc, regina benignA.

S. Gregorii Moralia (ol. Wessobrunen.) saec. 12. Clm. Monacen. 22010 A. — Orat. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Petrin. I a 14. B. — 2, 2 laudes AB. — 2, 5 Astringitur —. per ea B.

103. De Beata Maria V.

I.

1. Alma, serena, pia, praecelsa, beata Maria,
 Tu fons hortorum, tu certa salus miserorum,
 Lumen caecorum, requies optata laborum;
 Da mihi te care, carissima, semper amare,
 Te mihi da clare clara cum laude vocare.

2. Alma, serena, pia, praecelsa, beata Maria,
 Dulcior es melle, te laudant quaeque puellae,
 Mirantur stellae, fugiunt metuendo procellae;
 Sis mihi solamen, sis aeternale levamen,
 Sis et tutamen, sis et per cuncta iuvamen.

3. Alma, serena, pia, praecelsa, beata Maria,
 Tu delictorum veniam mihi posce meorum
 Et fac me morum vernare decore proborum;
 Sis mihi salvatrix, sis, obsecro, semper amatrix,
 Sis consolatrix, sis mater et auxiliatrix.

4. Alma, serena, pia, praecelsa, beata Maria,
 Tu perpulchra genis, oculis tu grata serenis,
 Tu dulcis, lenis, cunctis tu mater egenis,
 Me tam ferventer clamantem tamque frequenter,
 Respice clementer mihi subveniendo libenter.

II.

1. Diva parens, maerore carens, dilecta Maria,
 Sponsa Dei, memor esto mei, miserere dolenti;
 Sum fragilis, non sum stabilis, succurre cadenti.
 Quid faciam, quid deveniam, quid ero miserandus?
 Te rogitans, ad te fugitans venio recreandus.

2. Diva parens, maerore carens, dilecta Maria,
 Te precibus, te carminibus rogo, semper adesto,
 Iam venias, iam subvenias, pia, tu mihi praesto;
 Culpa premit, mens pressa gemit, tormento gravatur
 Da baculum, releva tremulum, te sustineatur.

3. Diva parens, maerore carens, dilecta Maria,
 Si pereunt, si praetereunt, quaecumque videmus,
 Nos, teneri vestri pueri, quonam fugiemus?
 Stella maris, quos ipsa paris, solita pietate,
 Ipsa tua nos dulciflua salva bonitate.

4. Diva parens, maerore carens, dilecta Maria,
Te lacrimis precor, oro nimis, flos optime florum,
Sis requies, sis laeta dies, sis cura tuorum;
Mire decor, te, virgo, precor, digneris adesse,
Nosque polo pereunte solo fac semper inesse.

III.

1. Clara pudicitia, pulcherrima prole Maria,
Tu vitae portus, tu delectabilis hortus,
Dulcior es manna, te felix edidit Anna;
Hortum virtutis, portum largire salutis
Et mannam vitae mihi da sine fine cupitae.

2. Clara pudicitia, pulcherrima prole Maria,
Caelorum porta, mundo feliciter orta,
Eruat a portis tua me clementia mortis,
Lacta me mamma, dulcissima mater et amma,
Lacta languentem, lacta, rogo te, sitientem.

3. Clara pudicitia, pulcherrima prole Maria,
Omnes tu flores, omnes tu vincis odores;
Flos honestatis, sit odor mihi virginitatis;
Pulchrior es luna, sublimior omnibus una,
Fac sim sublimis, mea vita levetur ab imis.

4. Clara pudicitia, pulcherrima prole Maria,
Tu vitae pomum, tu mellifluum cinamomum,
Purpureis violis radiisque simillima solis;
Da mihi, quod quaero, quod per te cernere spero,
Regnum caelorum veniam scelerumque meorum.

IV.

1. Pulchra Maria, serena Maria, benigna Maria,
Dulcis alumna, superna columna decusque perenne,
Tela maligna repelle, benigna, metumque gehennae;
Nostra mamilla Deique papilla, mei miserere,
Quem fugienda nimisque cavenda diu tenuere.

2. Pulchra Maria, serena Maria, benigna Maria,
Dira cupido, caeca libido regnat ubique,
Quisque malorum quemque bonorum truncat inique·
Casta virago, sancto propago, corrige vanos,
Aula pudoris, mater amoris, protege sanos.

3. Pulchra Maria, serena Maria, benigna Maria,
Lux orborum, dux claudorum, dirige iustos,
Os mutorum, spes cunctorum, sis mihi custos;
Sis dilectrix, sis protectrix, sis mihi mater;
Pulcher Iesus, dulcis Iesus, sis mihi frater.

4. Pulchra Maria, serena Maria, benigna Maria,
Dia puella, venusta puella, puella colenda,
Virgo iucunda Deoque secunda nimisque stupenda,
Tolle timorem, pelle dolorem perpetualem,
Fac me fortem vincere mortem spiritualem.

V.

1. Mater casta, pia, clarissima virgo Maria,
Fac mihi, quae posco, melius, quam poscere nosco,
Et, quae corde peto, tribuas mihi munere laeto;
Fac me mundari, mundatum iustificari.
Iustum firmari, firmatum salvificari.

2. Mater casta, pia, clarissima virgo Maria,
Sit mihi, oro, pater carus tibi caraque mater,
Fratrum nostrorum memor esto simulque sororum
Et fac gaudentes notosque meosque parentes,
Consolans cunctos in amore pio mihi iunctos.

3. Mater casta, pia, clarissima virgo Maria,
Fac nostros reges iustas componere leges,
Principibus praesta dominari mente modesta,
Divitibus praebe cum Christi vivere plebe,
Pauperibus dona vitae gaudere corona.

4. Mater casta, pia, clarissima virgo Maria,
Ecclesiae patres concordi, protege matres,
Dilige catholicos fidei reprimens inimicos
Et non credentes fac Christo credere gentes.
. . . .

VI.

1. Virgo puerpera, sis mihi prospera, sancta Maria,
O venerabilis, o memorabilis, o generosa,
Mater amabilis, inviolabilis, imperiosa,
Suscipe carmina, dilue crimina, suscipe vota,
Funde precamina, ferto iuvamina, spes mea tota.

2. Virgo puerpera, sis mihi prospera, sancta Maria,
Tu violaria tuque rosaria vincis odore,
Lactea lilia, pulchra monilia vincis amore;
Te modulamine, te iubilamine vocis honoro,
Te quoque pectore, te quoque corpore totus adoro.

3. Virgo puerpera, sis mihi prospera, sancta Maria,
Te, carissima, te clarissima gloria caeli,
Oro supplico, laudo, praedico mente fideli;
Tu pulcherrima, tu celeberrima, tu decus orbis,
Tu nostris pia ac ad omnia consule morbis.

4. Virgo puerpera, sis mihi prospera, sancta Maria,
Splendida moribus, altior omnibus, optima victrix,
Me, rogo, dirige, me, pia, dilige, sis mihi tutrix;
Iam mea cantica, spes precor unica, dulcius audi,
Iam mea tympana, iam, precor, organa praecipe claudi.

VII.

1. O flos egregia nascens de stirpe, Maria,
Sancta tua dextra benedic nos intus et extra,
Per te vivamus, per te Christo placeamus;
Fac nostras animas meritis, oramus, opimas,
Corpora purifica, virgo sacra. virgo pudica.

2. O flos egregia nascens de stirpe, Maria,
Assis oraclis, assis nostris habitaclis,
Assis et rebus cunctis, benedicta, diebus,
Non has flamma voret, non hos ardere laboret,
Non sit tempestas, non saeviat ulla potestas.

3. O flos egregia nascens de stirpe, Maria,
Terrae fecundae, plenae sint piscibus undae,
Conserva fructus, undarum comprime fluctus,
Ventos refrena, caelum pluviale serena,
Fulminis ardorem, tonitrus depelle fragorem.

4. O flos egregia nascens de stirpe, Maria,
Magnos algores, nimios moderare calores,
Pestis tollatur, bellum non inveniatur,
Crimina linquantur, cuncti veniam mereantur,
Christus adoretur, Christus, rex verus, ametur.

Collect. ms. Lirense saec. 12. Cod. Ebroicen 48. A. — Collect. ms. Insulae Reginae Caeli anni 1479. Cod. Darmstadien. 2653. B.

I. 1, 1 wiederholt sich nicht B. — Nach 1, 1 in B: Suscipe vota pia servorum cum melodia. — 1, 4 te clara A. — 2, 3 metuunt fugiendo B. — 4, 4 Te tam B; tamque libenter A. — 4, 5 fehlt A. —

II. 1, 1 wiederholt sich nicht B. — 1, 4 quo deveniam B. — 1, 5 venio revocandus B. — Str. 2 fehlt A. — 3, 2 Si pereunt, si non tereunt, quaecunque tenemus B.

III. 1, 1 wiederholt sich nicht B. — Str. 1 fehlt B. — 2, 5 me sitientem B. — Vor 3, 2: Mater casta pia etc. wie unten V.; Zeilenfolge in Str. 3: 4, 5, 2, 3 B.

IV. 1, 1 wiederholt sich nicht B. — Vor 1, 2 steht 4, 3 B. — 1, 3 De maligna de peste benigna metuque B. — 1, 4 Vestra mamilla B. — 1, 5 Qui B. — 2, 3 premit ubique B. — 2, 5 mater honoris B. — 3, 2 Dux orborum, dux B. — 3, 5 dulcisque B. — 4, 4 und 5 umgestellt B. — 4, 5 praefortem B.

V. 1, 1 nicht wiederholt B. — 4, 4 fehlt B. — VI und VII fehlen B. — IV steht bereits allein aus anderer Quelle Anal. XXXII, 168.

104. De Beata Maria Virgine.

1. Virgo Dei genetrix mundique potens reparatrix,
Regula virtutis, divini forma decoris,
Tu primos lapides vario splendore micantes
Excellis merito signasque decore venusto.

2. *Iaspidis* insignem fidei virtute virorem
Exprimis imprimis, hinc prolis honore bearis,
Qui vetus a populo solvit phantasma redempto.

3. Spes in caeruleo te vestit honore *sapphiro*,
Quae regis mater cum virginitate refulges,
Digna Dei solio caeloque serenior ipso.

4. Tamquam *chalcedon* caelestis canduit ardor
In te, stella maris, divini exemplar amoris,
Quae pulchra ut luna es, ceu sol electa refulges.

5. Herbida vernantis species et grata *smaragdis*
Nec mediocris honos te prospicit, inclita virgo,
Quae fons signatus vernas conclusus ut hortus.

6. Gratia *sardonii* te signat honore triformi,
Cuius mens humilis candentia lilia vincit,
Pulchrior ipsa rosis niveo splendore pudoris.

7. *Sardius* ex toto rubet ut cruor ordine sexto,
Quo rubuit Christus hora sexta crucifixus,
In quo purpuream meruisti passa coronam.

8. Aurea *chrysolithi* te forma notat speciosi,
Quod, Christi genetrix, regum regina probaris,
Cuius es a dextris induta cycladibus aureis.

9. Limpidus et purus ceu sol in aqua radiatus
Digne confertur tibi, virgo Maria, *berillus*,
Cuius ab intacta sol iustitiae micat aula.

10. Maximus in pretio primusque decore *topaton*
Aetheris ac fulvi speciem simul exhibet auri,
In quibus arridet tua virtus et meritum ingens,
Quo superos superas, melior mortalibus exstas.

11. Lumine purpureus, facie viridis *chrysoprassus*
Distinctusque auro tua fert insignia, virgo,
Quae solido fidei prudens patiensque fuisti.

12. Prasso guttatus viret ut maris unda *iacyntus*,
Et tu, nostra salus ac mundi praeclue sidus,
Virtutum titulis in nostra carne notaris.

13. Optime purpureus ac suave rubens *amethystus*
In te virtutis specimen speciale refundit,
Regia progenies christorumque inclita proles,
Qua fulsit mundo verus rex atque sacerdos.

Maius Chronicon ms. Fontanellense saec. [9.] 12. [15.]. Cod. Portus Gratiae 332.

105. De Beata Maria V.

Salve, virgo pia, caeli regina Maria,
Exemplis clara, miseris succurre, regina,
Dura velut saxa tu crimina nostra relaxa.
Ianua tu caeli, tu porta patens paradisi,
Posce tui fructum ventris qui nos benedictum
Collocet in caelis, tribuens pia gaudia cunctis.
Filius ille pater tibi, cui tu filia, mater,
Si petis, ipse dabit, quia matri nulla negabit.

Collect. ms. Zwetlense saec. 12. Cod. Zwetlen. 355. add. saec. 13/14.

106. De Beata Maria V.

Virgo restauratrix mundique salutis amatrix,
Lucis adornatrix, tenebrarum stella fugatrix,
Vitae larga datrix, dirae mortis superatrix,
Caelica regnatrix, mediatoris mediatrix,
Sis consolatrix, sis nobis auxiliatrix.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 12/13. Cod. Graecen. 258 add. 12/13. (mit Neumen). A. — Collect. ms. Gottwicense saec. 15. Cod. Gottwicen. 507. B. — 3 mortis imperatrix B.

107. De Beata Maria V.

Mater virgo Dei, decus orbis, ianua caeli,
Ad te clamantum suscipe vota precum.
Tu, regina poli, tu sidus praeclue mundi,
Ora pro nobis, confer opem miseris.
5. Tu suspirantes de caelo respice, mater,
Et ne labamur, tende, benigna, manus.
Quamvis in solio sedeas, regina, superno,
Nos tamen in terra compatienter iuva.
Placa censorem miseris, averte mucronem
10. Nobis atque pium concilia Dominum.
Inter fluctivagi rege nos discrimina mundi
Ac semper stella caelitus irradia,
Et, subito vita cum mors spoliaverit ossa,
Sis praesens animae, ne pereat misere.
15. Arce procul hostes, furvas dirasque phalanges,
Spiritus incedat per loca luciflua.
Non videat manes, Orci non sentiat ignes,
Pallentes umbras te duce profugiat.
Obviet angelicus sibi mox cum lumine coetus,
20. Qui ferat hunc aulam regis ad aetheream,
Rex ubi caelestis propriis partitur amicis,
Qui placuere sibi, praemia pro meritis.

Orat. ms. Benedictin. (Monial.) saec. $^{12}/_{13}$. Cod. Bibl. Capit. Schaffnaburgen. 181. — Zu v. 3 vgl. Nr. 104, Str. 12, 2.

108. De Beata Maria V.

Virgo, maris stella, Iesse de stirpe puella,
Quam de gente David virtus divina vocavit,
Ut verbo patris fieres substantia matris,
Ut pareres Christum, qui mundum solveret istum,
5. Sic etiam pareres, ne virginitate careres,
Foedere digna pari genetrix et virgo vocari,
Te voco, virgo pia, genetrixque, requiro, Maria,
Ut miserum sanes, curas qui tractat inanes,
Et miseri curas divinis ignibus uras.
10. Sum miser, obscenus nimiaque putredine plenus,
Complue peccatis caelestis aquas pietatis
Facque tuo lotum dulci medicamine totum,
Quidquid post sacrum commisit culpa lavacrum.
Qui per me labor, nunquam sine te revocabor,
15. Porrige, virgo, manum, subito me sentio sanum.

In partem laevam quem traxit culpa per Evam,
Ad dextram releva, tu, mater mitior Eva;
Porta patet, saevam fuerat quae clausa per Evam,
Placatrix irae, quibus illam vis aperire.
20. Cum sub extremo poterit succurrere nemo,
Quis faciet tutum turpissima quaeque secutum,
Ni mihi tutelam des iudicis ante querelam?
Cum mundus flebit, cum terra polusque timebit,
Sola potes terrae miseris suffragia ferre.
25. Sors ubi sanctorum desperat opem meritorum,
Flectitur irati per te sententia nati;
Quare ad examen misero concede iuvamen.
Sentio damnari, si differs auxiliari;
Nam datus ad mille tormenta Theophilus ille
30. Per te salvatur Christoque reconciliatur.
Hic ita peccavit, qui Christum teque negavit,
Nec caruit venia te, virgo, iuvante, Maria;
Ergo peccator, non corde vel ore negator,
Credo salvari per teque reconciliari,
35. Propter peccantem si vis orare tonantem.
Haec, sacra, dispone, quae transfers ex Babylone,
Fac, pia, Ierusalem conscendere spiritualem,
Pax ubi succedat, quam nulla calumnia laedat,
Rex ubi virtutis sit potus escaque salutis,
40. Lux ubi reginae sit apta mihi sine fine,
Ante redemptorem sortitae sedis honorem.
Vox peccatoris te clamitat, aula pudoris,
Ad caeli numen metuentis vertere lumen
Et nihil audentis de nomine cunctipotentis.
45. Audi clamantem, te, virgo beata, vocantem,
Si non turberis, quod ab illius ore voceris,
Qui vitiis foedus permansit ut mollis hoedus.
Paenitet errorum, iam foetet ineptia morum,
Labilis et vanus sum plus quam quatriduanus;
50. Suscipe conversum, noviter Babylone reversum,
Fac male deceptum, fac cum pietate receptum.
Sic veniam posco, sic flens mea crimina nosco;
Non ego damnari, non debeo iam reprobari,
Nam decet auctorem non exercere furorem,
55. Iam debet pietas odiis imponere metas.
In te sperantem non vidi, virgo, vacantem,
In te iactatum non vidi ludificatum.
Me tibi commendo, reus ad te, spes mea, tendo,
Eripe labentem, culpas absolve fatentem,
60. Offensum natum mihi redde reconciliatum,
Dimerso mundo tenebris mortisque profundo.
Sancta parens Christi, dare praesidium potuisti,

Si plures stellis animas a morte revellis,
Quam vetus illorum transgressio, culpa duorum;
65. Ergo mihi soli *Non possum* dicere noli.
Par tibi maiestas et adhuc manet ipsa potestas,
Post tantum munus levius salvabitur unus.
Nec dicas: „Natum vereor tam saepe rogatum."
Vult mediatricem Deus esse suam genetricem,
70. Qui se pulsari, pro peccatore rogari
Non indignatur, sed cum petitur, miseratur,
Qui super errantum gaudet revocamine tantum,
Et faciet secum caelos gaudere per aevum,
Qui prius ad vitam traxit populum Ninivitam,
75. Quo miserante bonis sors est coniuncta latronis,
Qui Lazarum flevit, triduana morte quievit,
Praeda superborum cum sit pro morte duorum.
Prolatae sortis Iesu de munere mortis,
Dans mundo pacem fac me, regina, capacem,
80. Simque redemptorum per te concivis eorum,
Pro quibus est Iesus mortali corpore laesus.

Collect. ms. incert. originis saec. 13. in. Cod. Tolosan. 871. — 13 culpae ratum. — 17 te leva tu. — 43 vertite lumen. — 64 transgredio. — Abschrift von Adr. Carrère S. J.

109. Versus in honore sanctae Mariae.

Naturam nostram Christus, non crimine nostro
Participare volens, crimine solvit eam.
Tempore dignatur nasci sine tempore natus,
Ut supra legem temporis esset homo.
5. Servus de domino, pauper de divite factus,
Nos a pauperie liberat atque iugo.
Ad patris imperium sacram de flamine sacro
Conceptam prolem femina sacra parit.
Concipiens, pariens non sentit damna pudoris
10. Casta parens, partu sanctificata suo,
Et quod nulla fuit in concipiendo voluptas,
Matri nullus adest in pariendo dolor.
Fert radix Iesse florem, profert Aaronis
Arida virga nucem, regia virgo Deum,
15. Regem caelorum paupercula, filia patrem,
Iustitiae solem stella Maria maris.
Nec perdit radix emisso flore virorem,
Nec nascente Deo virginis illa decus.
Flos Christus, fructum vitae generans et odorem,
20. Perpetua matrem virginitate beat.

Fracto naturae mirantur saecula iure,
  Quod sit facta Dei filia mater ei.
Virgo tenet puerum, puer omnia, nata parentem,
  Ubera dat, sugit, replet et illa Deus.
25. Hic vere rutilat gemmis ornata beatae
  Virginis effigies speculumque reverberat auri.

Collect. ms. S. Mariae de Prato saec. (12 ex. et) 13. Cod. Parisin. 16699. — Diesem Gedichte gehen in der Hs. noch folgende drei Verse voraus, die ersichtlich nicht dazu gehören, vielleicht ein Ganzes für sich bildeten, vielleicht ein anderwärts entlehntes Bruchstück sind:

Salve, digna parens Dominoque per omnia parens,
Solaris splendor, divina luce serena,
Me miserum serva, clemens, pia, dulcis, amoena.

Nach Vers 20 sind neun Hexameter eingeschaltet, die in der folgenden Nummer als ein Gedicht für sich mitgeteilt sind.

110. Versus in honore sanctae Mariae.

Virgo parit florem, flos fructum, fructus odorem,
Virgo redemptorem, veniae vitaeque datorem.
Insolito more cum virginitatis honore
Fit fecundata sine semine virgo beata.
Lumine solari nescit vitrum violari,
Nec vitrum sole nec virgo puerpera prole.
Cuncta creata regens fit et hic in corpore degens,
Lux et imago patris per sacrae viscera matris
Ad nos accessit, sed non a patre recessit.

Collect. ms. S. Mariae de Prato saec. [12. ex. et] 13. Cod. Parisin. 16699. Eingeschoben zwischen Vers 20 und 21 des vorhergehenden Stückes.

111. De Beata Maria V.

Te mihi pacifica, vitae fons, virgo Maria,
  Immaculate decor, mundifica bene cor.
Me tibi concilia lacrimae parcendo, Maria,
  Esto lapsis pes, propria tu mihi spes.
Me tere, me gere, me preme, virgo regia, deme
  Saevia, da socium me fore nobilium.

Collect. ms. Anglican. saec. 14. Cod. Coll. Corp. Christi Oxonien. 232. Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

112. De Beata Maria V.

Stella Maria maris, quae caelis praedominaris,
Et quae praeclaris hic laudibus intitularis,
Expers sola paris tu, quae per Ave gravidaris
Et fecunda daris, mater virgoque vocaris.
Luce tui iubaris me, deprecor, intuearis,
Subvenias hilaris et pro me, quaeso, loquaris.
Quodsi dignaris, frustra, Satan, insidiaris,
Si dedignaris vel quantumcunque moraris,
O mora, damna paris, et velle nocere probaris.

Collect. ms. Carth. Maguntin. saec. 14. [13. et 15]. Cod. Maguntin. 186.

113. De Beata Maria V.

Salve, Christi parens et nata Dei benedicta,
Omni labe carens, quae lumine solis amicta
Lunae sub plantis calcas iubar irradiantis,
Sertum de stellis prae virginibusque puellis,
5. Regia matrona, geris, alma puerpera Christi.
Hic, elegisti, quod tua veneretur icona,
Per tua condigna miracula, virgo benigna.
Me tibi consigna Satanae de fraude maligna.
Tu patrona bona, tu glorificata beata,
10. Tu speciosa rosa, tu mater honoris, amoris.
O fons dulcoris, caeli regina superna,
Me prece materna tuearis in omnibus horis.
Mater humillima, spes miserorum certa reorum
Atque facillima propitiatio semper eorum,
15. Mystica cella, benigna puella, suavis, amoena,
Lumine plena, decore serena, maris quoque stella,
Virgo sacrata, per astra levata, Deo sociata,
Sis miserata mei, pia, grata Davitica nata.
Diva propago, dulcis imago, floriger hortus,
20. In maris unda valde profunda ancora, portus,
Fons bonitatis semper inundans, vas pietatis
Prorsus abundans, cum deitatis prole iucundans,
Auxiliatrix, induperatrix, alleviatrix,
Sis medicamen, da relevamen, pelle gravamen.
25. Amen, implores, ores, ut gaudia caeli
Heli det, dia, diadema mihique, Maria.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. A. — Collect. ms. Insulae Reginae Caeli (prope Wesaliam) anni 1479. Cod. Darmstadien. 2653. B. — 4 pia virginibusque. — 13 spes miseratio certa B. — 20 undis valde profundis B. — 23 insuperatrix B. — 24 mediamen A. — Aufschrift:

„Sequitur oratio metrica magistri Iohannis de Beka poetae et habet fere omnem colorem metricum." A. — „Hoc dictamen metricum scripsit magister Iohannes de Beka, egregius poeta, quod dominus Iohannes de Arkel, episcopus Traiectensis, confirmavit, concedens omnibus devote dicentibus xl dierum indulgentias et unius carenae. Et habet fere omnem colorem metricum." B.

114. Oratio metrica de laude beatae virginis Mariae.

O mater matrum, materno more medere,
Parce reis et opem fer eis, miserere, tuere,
O benedicta David proles, tu manna saporis,
Tu generosa Iudith, Abigail, Hesther honoris.
5. Fixa polo stella, tu legis glosa novella,
Foederis arcella, Moysi duplata tabella,
Cum nato mella, quoque lac tua sancta labella
Stillent, debella vires Satanaeque flagella.
Dux morum, lux caecorum, regina polorum,
10. Spes veniae, fuga tristitiae, medicina dolorum.
Turbant saligia, pia respice virgo Maria,
Cum sis sola via patriae, duc, dirige, dia.
Surgens aurora, tu sancta theotocon, ora
Protinus, absque mora pro me pereunte labora.
15. Astripotens mater, mundi stupor et generosa,
Me perimens ater hostis petit arte perosa;
Os, cor, opus, vim, res muni, duc daque iuvamen,
Ut meritis sim pres, cum mors hinc separet. Amen.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod Darmstadien. 521. A. — Collect. ms. Domus Insulae Reginae Caeli anni 1479. Cod. Darmstadien. 2653. B. — 4 gloriosa Iudith B. — 6 Foederis cartella Moysi est dupla A. — 7 Tu nato A — 8 Stillant A. — 15 Astripotis B. — 17 sq. fehlen A. — Dies Gedicht folgt in B unmittelbar auf das vorhergehende (Salve Christi parens) mit neuer Initiale, doch ohne neue Aufschrift. Ob es ebenfalls Iohannes de Beka zum Verfasser hat, bleibt daher zweifelhaft. Die vorgedruckte Überschrift gibt A.

115. De Beata Maria V.

Virgo serena, mater amoena, virgo sacrata,
Iustitiae dux, laetitiae lux, sponsa beata.
Blanda precanti, dulcis amanti, vas deitatis,
Dura malignis, grata benignis, fons pietatis.
5. Sancta propago, lucis imago, virgo decoris,
Cellula mellis, nescia fellis, fructus honoris.
Virgo benigna, femina digna, virgo pudica,
Ianua solis, filia prolis, regis amica.

Lucida stella, pura puella, sacra sacrarum,
10. Fructificans mons, mellificans fons, spes animarum.
Praevia iuris, virgula turis, lux tenebrarum,
Flos sine spina, stella marina, pulchra rosarum.
Pax odiorum, meta dolorum, consilii ros,
Cedrus odora, gemma decora, munditiae flos.
15. Regula morum, forma bonorum, vera lucerna,
Pacis alumna, summa columna, porta superna.

Collect. ms. Domus Insulae Reginae Caeli anni 1479. Cod. Darmstadien. 2653. „Aliud pulchrum et laudifluum dictamen."

116. De Beata Maria V.

Ianua solis, filia prolis, lucida stella,
Arca decoris, mater honoris, munda puella.
Nescia fellis, stillula mellis, regis amica,
Blanda precanti, dulcis amanti, virgo pudica.
5. Virgo suavis, caelica clavis, summa columna,
Regula morum, forma bonorum, pacis alumna.
Lux tenebrarum, pulchra rosarum, gemma decoris,
Summa bonorum, pax odiorum, cedrus odoris.
Munditiae flos, consilii ros, porta superna
10. Et rosa florum, meta laborum, vera lucerna.
Praevia iuris, virgula turis, flos sine spina,
Mellificans flos, fructificans fons, stella marina.
Spes animarum, sacra sacrarum, femina digna,
Gemma decoris, fructus honoris, amanda, benigna.
15. Vas deitatis, fons pietatis, lima malignis,
Grata benignis, gloria dignis, prodita signis.
Iustitiae lux, laetitiae dux, sponsa beata,
Aula suavis, caelica clavis, inviolata.
Tu camera templi, lilium, tu puteus altus,
20. Tu portus verbi, de caelo clausaque saltus.
Tu lectus, thalamus caelestis et arca sophiae,
Tu victrix, tutrix, mercedis praevia diae.
Navis et ancora, nostra sis orbita, gemma probata,
Platanus, hortus, virgula, portus, palma vocata.
25. Urbs murata, benigna velata, corona sacrata,
Esuriam, sitiam, cupiam te, virgula nata.
Virtutum species, via caelica, mater amoena,
Post mortem videam te, caeli munere plena.

Collect. ms. Insulae Reginae Caeli anni 1479. Cod. Darmstadien. 2653. — 18 clavis unica lata. — 26 Esuriem. — Dies Gedicht hat viele Verse mit dem vorhergehenden gemeinsam.

117. De Beata Maria V.

Alma poli stella, lux mundi, pura puella,
Quae concepisti verbo, sine vae peperisti,
Servum ferventem tibi me fac et trahe mentem
Ad Christum sursum, qui vitae det mihi cursum
Sancte finire braviumque poli reperire.
Suscipe servorum pia vota precesque tuorum,
Ablue peccata tu, Theophili miserata.

Collect. ms. Domus Insulae Reginae Caeli anni 1479. Cod. Darmstadien. 2653. — In derselben Handschrift wie auch in Cod. Darmstadien. 521 findet sich auch noch ein anderes Gedicht in leoninischen Versen auf Maria, mit dem Anfang Mater formosa, tu nobilis et generosa; jene nennt es „Aliud laudifluum dictamen“, diese macht die Bemerkung: „Item sequuntur alia metra laudiflua de gloriosa virgine Maria.“ Das Gedicht ist aber nur ein Bruchstück eines längeren, wie das Akrostichon ausweist, welches nur die Worte Mulieribus et benedictus fructus ventris umfafst. Da die Worte „Mater formosa“ etc. also nicht den Anfang des Gedichtes bilden, habe ich dasselbe nicht aufgenommen.

118. De Beata Maria V.

Gaude, sola pia sine crimine virgo Maria,
Sancte concepta, specialius omen adepta,
Quo superas cunctos supera iam sede beatos,
Me vitiis natum caelo da purificatum.

Collect. ms. Domus Insulae Reginae Caeli anni 1479. Cod. Darmstadien. 2653. — Ob dies kurze Gedicht ein selbständiges Ganzes oder aber vielleicht Entlehnung aus einem gröfseren, vermag ich nicht zu sagen.

119. De Beata Maria V.

Stella maris, candoris ebur, speculum paradisi,
Fons veniae, vitae ianua, virgo, vale.
Caeli scala, boni schola, pacis fibula, turis
Virgula, pigmenti cellula, virgo, vale.
5. De te tot laudum rutilant insignia, nescit,
Quo plus ascendat, tantus honoris apex.
Omnes virtutum species et aromata totam
Te simul aspergunt turis odore sui.
Tu sine defectu radius, tu flos sine spina,
10. Tu sine nube dies, tu sine viro parens.
Quid loquor? hinc nullum crementum laus tua sumit;
Frustra luce facis tempto iuvare diem.
Quanta tuis pateat virtutibus area, nullis
Flosculis laudum claudere lingua potest.

15. O flos munditiae, nostri, petimus, miserere,
Sis medicina reis crimina nostra levans.
Sponsa redemptoris, salva nos omnibus horis
Piaculis Satanae carnis et illecebris.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

120. Versus ad laudem Virginis Beatae.

Laus tibi,	caelorum	dux,	morum	maxima	mater,
Caelorum	domina,	nitidum	vas,	patris	amoeni
Dux,	nitidum	sidus	miserorum,	gloria	regis,
Morum	vas,	miserorum	gloria,.	splendor,	honestas,
Maxima	patris	gloria,	splendor,	libera	virgo,
Mater	amoeni	regis,	honestas,	virgo,	Maria.

Collectan. ms. Gemmeticense saec. 15. Cod. Rotomagen. 587 (A 263).

121. Salutatio alphabetica et mystica de beata virgine Maria.

Ave, sancta Dei genetrix, o virgo Maria,
Botrus Cypri, fraglans balsamus, alma Maria,
Cupressusque Sion, Libani cedrus alta, Maria.
Dogma salutis, lux bonitatis, clara Maria,
5. Exemplar morum, virtutum norma, Maria.
Fons signatus, favus stillans, divina Maria,
Gloria mundi, gemma poli, regina Maria.
Hospita regis, principis aula, beata Maria.
Ignea flamma, rubus non ustus, mira Maria.
10. Kathedra doctrinae, via recta, colenda Maria,
Lucida nubes, fulgida luna, decora Maria.
Mitis ovis, formosa columba, benigna Maria,
Nardus odorans, fumus turis, aroma, Maria.
Ortus conclusus, flos campi, pulchra Maria,
15. Porta domus clausa, tu caeli scala, Maria.
Quercus Basan, turris David, firma Maria,
Regia proles, sponsa Dei, speciosa Maria.
Stella maris, solis aurora, serena Maria,
Templum pacis, mannatis arca repleta, Maria.
20. Virga virens, vellus Gedeonis, casta Maria,
Xristotocos digna, te dulcis, quaeso, Maria,
Ymnus sit gratus, tibi quem pro laude, Maria,
Zelo depromo; misero miserere, Maria.
Ave, salve, vale, spes mea, virgo Maria.

Collect. ms. Mellicense saec. 15. Cod. Mellicen. 77. A — Collect. ms. Mellicense saec. 15. Cod. Mellicen. 121. B. — Collect. ms. Lambacense

saec. 15. Cod. Lambacen. 328. C. — Orat. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Petrin. I a 14. D. — Collect. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. b VI 3. E. — 6 diva Maria ABCD. — 8 principalis aula C. — 10 Maria fehlt D. — 11 Lucida nubes fehlt D. — 12 Mitis avis E. — 13 Nardus odoris A. — 15 Porta conclusa (reclusa E) rubens rosa tu DE; Porta domus clausa, tu rubens rosa C. — Aufschrift aus A; statt dessen in C: De laude beatissimae virginis Mariae.

122. De Beata Maria V.

Mater ave Christi, sanctissima virgo, Maria,
Partu, post partum, sicut et ante manes.
Virgo, quae Christum peperisti, lacte educasti,
Mergere me serva, me tueare potes.
Me tibi commendo, me, virgo, relinquere noli,
Ne peream, Christo funde, Maria, preces.

Breviarium et Oration. ms. S. Servuli Venet. saec. 15. Cod. Cicogna 36 (2373). — 3 lacte ducasti. — 5 derelinquere.

123. De Beata Maria V.

Stelligeri splendor, salve, tu gloria poli,
Mater insignis, salve, formosa Maria.
Tu maris immensi praelucida stella vocaris,
Mundi labentis nam candida nubila pulsas.
5. Antidotum felix mortis, regina, salubris,
Monstres in tenero dulcem mihi corpore natum,
Sumpsit quem Simeon canus ad brachia laetus,
Spiritus angustas nusquam contempserat auras.
Te duce tartareos contingat linquere campos
10. Officiatque nihil furibunda felle Megaera;
Protinus, casta, precor, ostendas lumen Olympi.

Collect. ms. Eberspergense saec. 15/16. Clm. Monacen. 6007.

124. De Beata Maria V.

Splendida stella maris, pia virgo Maria, vocaris
Et veri solis deicaeque puerpera prolis.
Venter et intactus, in quo Deus est homo factus,
In medio cuius Deus est homo conditus huius.
Esto Dei media nostrique, benigna Maria,
Per tua lux merita datur orbi veraque vita.

Orat. ms. Parisiense(?). saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639.

125. De Beata Maria V.

Gaude, Deo plena, gaude, pariens sine poena,
Gaude, resurgenti congaude, superna petenti,
Cum Christo gaude, regnans dignissima laude;
Elegit qui te, det nobis gaudia vitae.

Orat. ms. Parisiense(?) saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639.

126. Carmina de Laudibus Virginis.

I.

Caeli reginam te iure, Maria, fatemur,
Ex cuius thalamo processit iustitiae sol.
Virgo, creatoris caelorum mater et orbis,
Innocuis manibus mundo quoque corde beata,
Rite Dei pinguem meruisti scandere montem.

II.

Gratia caelestis, reparatrix totius orbis,
Diffusa est labiis, virgo Maria, tuis;
Propterea regum te rex benedixit in aevum
Et facit a dextris casta sedere suis,
Aurea quam fulvo vestis circumdata limbo
Ambit et exornat riteque condecorat.

Missale Turonense imp. Rothomagi 1492, 1493 A. — Missale Turonense imp. Parisiis 1533. B. — In beiden Quellen nach dem Kalendarium.

127. Ad Beatam Mariam V.

1. Maria, summa
orta ex prosapia,
Angelus tibi:
Ave, plena gratia,
Dominus tecum;
sume nostra cantica,
Quae tibi canunt
electorum agmina.

2. Ecce, beata,
credidisti nuntio
Et patris verbum
concepisti utero,
Virginitatis
nulla est corruptio,
Ubi est sancti
spiritus infusio.

3. Lucem, Maria,
genuisti saeculo,
Involvens pannis
locasti praesaepio,
Mundum qui regit
potenti imperio
Et arvis lucet
lumine sidereo.

4. Ubere tuo
bibit guttas Dominus,
Qui mari undas,
fluere dat fontibus;
Hunc, virgo, roga,
laxet culpas omnibus,
Qui dat coronas
suis confessoribus.

5. Sacri ad templi
quem portasti limina,
Huic caelestis
deservit militia,
Qua comprehendit
tanta mirabilia,
Quae sunt concessa
tibi splendidissima.

6. Perrexit templum
iustus senex Domini,
Est videns Christum,
quam beati oculi!
Suscepit eum
a te matre nobili,
Gratias agens
uni Deo homini.

7. Regina caeli,
osculasti filium,
Ex patre magnum
et ex te parvissimum,
Hominem verum
et Deum fortissimum,
Quem genuisti
manens virgo virginum.

8. Ex te, Maria,
sublimis puerpera,
Carnem suscepit
Dei sapientia,
Quae caelum girat
et fundavit aequora,
Terrena regit
simul et caelestia.

9. Scala caelestis
et Dei hospitium,
Ex te est ortus
finis et principium,
A patre natus
est ante luciferum,
Hunc, virgo mater,
fac nobis propitium.

10. Beata valde
tua est humilitas,
Quam gloriosa
simul et virginitas,
Per quam divina
venit ad nos pietas,
Audi, cum rogat
te nostra fragilitas.

11. Ille, beata,
tibi erat subditus,
Qui cunctis mundi
imperat virtutibus,
Respicit terram,
et tremescit funditus,
Regnat in caelo
et tonat in nubibus.

12. Tuumque nomen
maris stella dicitur,
Gens namque per te
luce vera ducitur,
Dum trinitatis
lumine perfunditur,
A protoplasti
tenebris excluditur.

13. Ex ventre tuo
verbum sumpsit hostiam,
Quam immolavit
extra Ierosolymam,
Hanc manducamus
ob eius memoriam
Et hoc per fidem
tenemus orthodoxam.

14. Regina, regis
mater, regum filia,
Cum voluisti,
o gloriosissima,
Ut inchoaret
Christus mirabilia,
Tunc fecit vinum
ex aqua in hydria.

15. En, Christus pendens
crucis in patibulo,
Quo liberaret
mundum a supplicio,
Te matrem dedit
virgini discipulo,
Ut semper virgo
non careres filio.

16. Tunc Simeonis
iuxta vaticinium
Gladius tuum
pertransivit spiritum,
Quando occidi
tuum vides filium,
Licet credebas
surgere post triduum.

17. Mortuus Iesus
cruce est depositus,
Quem sepelivit
Ioseph et Nicodemus
Novo sepulcro,
in quo nullus positus,
Tristatur mater
et fidelis populus.

18. O alma virgo,
gaude cum apostolis,
Qui crucifixus
fuit Ierosolymis,
Die surrexit
tertia a mortuis,
Sacris vidisti
tuis illum oculis.

19. Nec non vidisti
cum plebe fidelium,
Quando ad regnum
ascendit aethereum,
Ibi erexit
matris desiderium,
Ubi cum patre
regnat ante saeculum.

20. Ascendit postquam
super caelos Dominus,
Tu, virgo, atque
coetus apostolicus
Permanebatis
in orationibus,
Hoc tibi erat
diebus ac noctibus.

21. Caelesti regno
assumpsit te filius,
Et exsultavit
Iesus benignissimus;
Tibi post Deum
omnis servit spiritus,
Regina, nobis
esto tu propitius.

22. Hoc certe credit
Christianus populus,
Quod tuus sponsus,
filius et dominus
Exaudit, virgo,
te prae sanctis omnibus,
Quodcunque petis,
donat tibi protinus.

23. Ut nos coniungas
cum sanctorum coetibus,
Pias inclina
aures nostris precibus,
Quibus rogamus
et obnixe petimus,
Procul absistat
fornicator spiritus.

24. Spiritum irae
tolle et tristitiae,
Castrimargiae
atque philargyriae
Invidiaeque
nec non et acediae,
Gloriae vanae
simul ac superbiae.

Cod. Oxonien. Canon. Pat. Lat. 175. saec. 11/12. — 6, 3 Et videns. — **Akrostichon**: Melus, presbiter et monachus. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

128. De Beata Maria Virgine.

1. O Maria, gloriosa
   angelorum domina,
   Maris stella, vincens cuncta
   claritate sidera,
   Virgo pulchra, virgo casta,
   me clementer adiuva.

2. Sumpsit enim ex te carnem
   Dei sapientia,
   Ut humano per te vita
   generi est reddita,
   Quod subegit neci culpa
   primae matris noxia.

3. Super astra manens mira
   potiris laetitia,
   Ibi servit omni die
   tibi phalanx caelica;
   Mihi, quaeso, fer iuvamen
   presso mole terrea.

4. Assit mihi tua manus
   semper invictissima,
   Nec me diri Leviathan
   extinguant certamina,
   Sed sim victor coronandus
   in aula stelligera.

5. Ubi sanctis animabus
   datur lux assidua,
   Angelorum turmae larga
   iunctis Dei gratia,
   Qua repleri memet tua
   faciant precamina.

6. Ut eadem sim mundatus
   a culparum macula
   Et decenter exornatus
   virtute multimoda,
   Summo regi voce dulci
   Canam laudum chrismata.

7. Hunc qui laudat operando,
   quae sunt illi placita,
   Obtinebit vere summi
   felix regni culmina
   Et manebit sine fine
   dives omni gloria.

8. Hac me dita, Iesu Christi
   mater integerrima,
   Et eidem me commenda
   tua prece sedula,
   Ut cum illo plene gaudens
   maneam per saecula. Amen.

Collectan. ms. S. Ebrulphi saec. 12. Cod. Alenconien. 1. add. saec. 12. — 6, 6 crysmata. — 8, 5 Et cum. — Aus dieser Quelle publiziert von Léop Delisle im Annuaire Bulletin de la Société de l'Histoire de France. Paris 1863; II. partie, p. 9 sqq. Dort unmittelbar verbunden mit dem Reimgebet „Micael cum Gabriele“, entsprechend der Quelle. Schon das „Amen“ zeigt aber deutlich, dafs es sich um zwei Gedichte handelt. Als Auctor vermutet Delisle — wohl mit Recht — Ordericus Vitalis.

129. De Beata Maria V.

1. O Maria, mater Dei,
   Miserere, precor, mei
   Atque pro me roga Deum,
   Ut absolvat istum reum.

2. Ecce, tibi me commendo
   Meque tibi servum trado,
   Ut domina me suscipe
   Et clementer me respice.

3. Respice huc, o Maria,
   Dei mater et filia,
   Et visita hunc miserum,
   Oppressum mole scelerum.

4. Serva tibi commendatum,
   Tibi servire paratum,
   Tuae donum pietatis
   Me absolvat a peccatis.

5. O Maria piissima,
Omni laude dignissima,
Fac me digne te laudare,
Venerari et amare.

6. O domina dominarum,
O regina reginarum,
Propter tuam pietatem
Tolle meam paupertatem.

7. Pauper enim et egenus,
A Deo sum alienus,
Adversum me irritavi
Deum, in quem tam peccavi.

8. Deum mihi pacifica,
Dei mater et amica,
Hoc te posse impetrare
Nullus debet dubitare.

9. O praeclara stella maris,
Quae cum Deo gloriaris,
Fac me ad portum venire,
Nunquam sinas me perire.

10. O Maria, flos virginum,
Ora pro me ad Dominum,
Ut ad caeli palatia
Perveniam te praevia.

11. In qua miser nequissimus
Possim esse vel ultimus,
Laudans Deum per omnia
Saeculorum saecula.

Collect. ms. Radingense saec. 12. Cod. Oxonien. Laud. Miscell. 79. add. saec. 12. — 9, 4 Nusquam. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

130. De Beata Maria V.

1. Mole gravati criminum
Ad te, regina virginum,
Confugientes poscimus,
Adesto nostris precibus.

2. Aeternae vitae ianua,
Aurem nobis accommoda,
Per quam spes vitae rediit,
Quam Eva peccans abstulit.

3. Virgo, tu mater iudicis,
Vitam deposce famulis
Et paenitendi spatia
Nobis, oramus, impetra.

4. Exora, virgo, filium,
Praesens confer auxilium,
Ut perpetrata nequiter
Purgentur efficaciter.

5. Vere, virgo, post genitum
Preces exaudi supplicum,
Et quid poscenti Dominus
Tibi negabit filius?

6. Si tantum velis, domina,
Nostra delentur crimina,
Quapropter te praecipue,
Servos, oramus, respice.

7. Te orante, sanctissima,
Sanctorum orant agmina,
Si te adversam praevidet,
Caelestis ordo conticet.

8. Per te, mater castissima,
Nobis donetur venia
Tuisque sanctis precibus
Concilietur Dominus.

9. Virgo Maria, respice
Precesque nostras suscipe,
Peccata iam praeterita
Remittat nobis, obsecra.

10. Exaudi, virgo virginum,
Pro nobis ora filium,
Futura mala prohibe
Miserisque compatere.

11. O virgo, mater Domini,
Attende voces populi,
Per te cleri criminibus
Ignoscens parcat Dominus.

12. Virgo gloriosissima,
Vota comple fidelia
Nosque post vitam fragilem
Ad veram perduc requiem.

Orat. ms. incertae orig. saec. 12. Cod. Oxonien. Canon. Miscel. 266. A. — Collect. ms. Benedictin. saec. 12. Cod. Vindobonen. 532. add. saec. 12. B. — Orat. ms. Lunaelacense anni 1451. Cod. Vindobonen. 3835. C. — 1, 2 reginam B. — 3, 2 deposce miseris B. — 3, 3 Et paenitentis A; Ac paenitenti B. — 4, 2 Patris confer B. 4, 3 Ut per peccata A. — 4, 4 purgemur A. — 5, 3 petenti C; Dominus fehlt A. — 5, 4 Denegabit tibi Dominus B; Tibi deneget filius C. — 6, 1 velit A. — 8, 4 Nobis reconcilietur Dominus BC. — Str. 9 12 fehlen B. — 12, 4 Perduc ad veram. C. — In B und C als Lectiones wie Anal. XXIV, 55, aus jüngeren Quellen; in A unmittelbar angeschlossen an Nr. 134. Unser Gedicht ist ein selbständiges Stück, aber von demselben Verfasser wie dieses; das beweist hier Str. 7, dort Str. 28.

131. De Beata Maria V.

1. Stella maris, o Maria,
Porta caeli, vitae via.
Maris portus naufragantum,
Naufragantes duc ad portum.

2. Nos submersos in peccatis
Salva, mater pietatis,
Da, quod per paenitentiam
Veniamus ad veniam.

3. Tu piscina probatica,
Miserorum spes unica,
Ablue nos exterius
Et munda nos interius.

4. Vitiorum de sentina
Nos erue, virgo pia,
Ignem extingue Veneris,
Ne crememur cum miseris.

Collectan. ms. S. Orientii Auxitani saec. 12. Cod. Parisin. Nouv. acq. 456. add. saec. 13.

132. De Beata Maria V.

1. Virgo, mater melliflua,
Te deprecantes adiuva,
Surge, virgo puerpera,
Hostis repelle machinas.
Ave, Maria.

2. Gregis caulas ne deseras,
Lupum mordacem conteras
Et hostiles versutias
Procul a nobis facias.
Ave Maria.

3. Surge, materna pietas,
Tua nos reple gratia,
Quae hostium insidias
Effuget et nos muniat
Per te, Maria.

4. Surge, virgo fructifera,
Genetrix integerrima,
Confer nobis iuvamina
Auferens cuncta noxia,
Pia Maria.

5. Quae baiulasti filium,
Vitae et mortis dominum,
Fuga catervas daemonum,
Donans nobis remedium,
Virgo Maria.

6. O consolatrix domina,
Quae omnibus es omnia,
Delicti solve vincula,
Quae me torquent tam gravia,
Mater Maria.

7. Heu, quam nefanda crimina
Et omni labe sordida,
Plenus sum immunditiis
Et foetore libidinis;
Parce, Maria.

8. Heu, dirae mortis sarcina,
Quae ut fur omnes enecas!
Quo mea ibit anima,
Quae tot complevit vitia?
Audi, Maria.

9. Heu, quam fuerunt dulcia
Plena foetore crimina!
Si comparantur omnia,
Quis est, qui me eripiat?
Parce, Maria.

10. Parce iam culpis, domina,
Parce, mater piissima,
Rumpe Satanae retia,
Nostras dirige semitas,
Virgo Maria.

11. Funde preces pro miseris,
Colentibus te subveni,
Ut puri a contagiis
Poli fruamur gaudiis
Per te, Maria.

12. Mater supremi iudicis,
Virgo, misellis subveni,
Ut per te cum caelicolis
Personemus hymnidicis
Aula, Maria.

13. Tu igitur ad sidera
Nos ad te sursum eleva,
Ut inter sacras epulas
Tecum simus in gloria,
Sancta Maria.

14. Hoc nobis trina unitas
Et simplex donet trinitas,
Ut non sit nobis sarcina
Mortis finis, sed gloria.
Ave, Maria.

Orat. ms. Benedictin. (Monial.) saec. 12/13. Cod. Capit. Schaffnaburgen. 181. — 2, 7 caulas ne differas. — 8, 3 Plena. — 12, 5 Lies Ave, Maria?

133. De Beata Maria V.

O regina angelorum,
mitis hera gentium,
Porta caeli, mater Dei,
flos et gemma virginum,
Funde preces apud tuum,
quo laetaris, filium,
Ut caeleste nobis regnum
tribuat post obitum.

Orat. ms. Benedictin. (Monial.) saec. 12/13. Cod. Capit. Schaffnaburgen. 181.

134. Oratio ad laudem beatae Mariae, matris Domini.

1. Salve, regina omnium,
Virgo mater, post filium,
Salve caelestis ianua,
Peccatoribus patula.

2. Salve, tu Dei genetrix,
Virgo florens et fertilis,
Tuo processit utero
Tamquam sponsus de thalamo,

3. Qui nos venit redimere,
Mundum dignatus visere,
Ne sit mihi damnatio,
Piissima redemptio.

4. Ecce, quantum horribilis
Castis assisto oculis,
Tuis primum, post omnium
Felicibus caelestium,

5. Quorum mea luxuria
Mordetur pudicitia;
Nec solum istud vitium
Mihi infert iudicium,

6. Sed quot dicuntur nomina,
Tot mihi insunt vitia,
Quorum miser dominio
Assiduus inservio.

7. Et quia moles criminum
Me malis facit miserum,
Ad te solam confugio,
Tuum solamen quaerito.

8. Pande mihi piissimum
Pietatis sacrarium,
Pateant aures beatae
Meae vocis angustiae.

9. Appella pro me filium
Dei tuique unicum,
Ut sit mihi remissio,
Quod te prae omnibus quaero.

10. Audi voces miseriae,
Quas non possum exsolvere,
Nisi tibi, sanctissima,
Virgo post partum unica.

11. Ne tibi sit offensio
Tot scelerum confessio,
Nam se calcari pedibus
Meis nollet diutius,

12. Si me terra cognosceret,
Se supter me dehisceret,
Sum enim bonis omnibus
Malis meis contrarius.

13. Quod diligis, non diligo,
Virginitatem fugio,
Perversus, mendax, invidus,
Illicitorum cupidus,

14. Ira frendens et odio
Et semper studens otio.
O quam lugere debeo,
Tot vitiis quod servio!

15. Nam non urbis excidium,
Sed animae periculum;
Imago Dei deperit,
Anima caelo decidit.

16. Quid dicam ante iudicem,
Caelis, terris terribilem,
Dum statuet iudicium
Et iudicabit saeculum?

17. Vix iustus tunc salvabitur
Et impius damnabitur,
Ibi parebunt omnia
A saeculis abscondita.

18. Unusquisque pro merito
Recipiet a Domino,
Boni bonorum gaudia,
Mali malorum praemia.

19. Locus mei similibus
Cum igne, gelu, vermibus,
Infelices, qui talia
Passuri sunt supplicia,

20. Ego tamen prae omnibus
His horum ero socius.
Heu, heu, mihi misero!
Cur processi ex utero,

21. Cur lactatus uberibus,
Cur nutritus remissius,
Ut infernales pascerem
Et caeli regna perderem?

22. Mors mea nimis misera;
Lugete mecum, omnia,
Dole, caelum, superius,
Terra, nec non inferius,

23. Immo Christum exposcite
Et pro me intercedite.
Quonam miser confugiam,
Quem advocatum repetam?

24. Sum peccator prae omnibus,
Idcirco nec sublimius;
Expedit me transcurrere
Et adiutorem quaerere.

25. Tu, sancta Dei genetrix,
Hac es in re possibilis,
Te spem meam constituo,
Tibi me servum offero.

26. Fide mea me suscipe,
Nato tuo restitue,
Mea infelix anima
Ne sit in fine perdita.

27. Praesta mihi subsidium,
Dum hoc suspiro saeculum;
Et cum recedet spiritus,
Adesto castis precibus.

28. Nam te orante, domina,
Sanctorum surgent milia,
Si tu sola silueris,
Vox nulla erit aliis.

29. Nam es regina caelitum,
Rectrix, redemptrix omnium,
Noli silere, domina,
Esto mihi propitia.

30. Non vult enim me perdere,
Qui me redemit sanguine,
Ille, regina, unicum
Quem genuisti filium.

31. Fac festum eius angelis,
Fac nunc vacare gaudiis,
Mea enim conversio
Fiet eis laetatio.

32. Et conversum a vitiis
Custodi, Dei genetrix,
Me cunctis locis protege,
In viam pacis dirige.

33. Stantem, sedentem corrige,
In cunctis factis dirige,
Manum sacratam porrige
Labentem nec non erige.

34. Marina stella, obsecro,
Serva me maris taedio,
Aufer a me periculum,
Ut vales et scis indigum.

35. Vales enim prae omnibus,
Quos praecellis virtutibus.
Tu angelorum domina
Et prophetarum gloria,

36. Apostolorum, martyrum,
Confessorum et virginum
Nec non sanctorum omnium,
Ut est ordo caelestium,

37. Quorum iuncta consortio
Ora pro me miserrimo,
Solve mei miseriam
Et impende clementiam.

38. Ab hoedis tristem eripe
Et ovibus intersere,
Fac me gaudere floridis
Paradisi deliciis,

39. Ut Christi vocem audiam,
Per quam regnum possideam,
Per te, regina omnium,
Virginitatis speculum.

40. Audi, Christe piissime,
Patris matrisque unice,
Illius absque termino,
Istius in hoc saeculo,

41. Audi matrem piissimam,
Quam sic fecisti inclitam.
Haec est, cuius visceribus
Dulcis prodisti dulcibus.

42. Dulcedinem inveniam,
Quam in te spero unicam.
Tu es enim suavitas
Et singularis pietas.

43. Adiuro te, rex, iterum
Per hoc nomen mirificum,
Cunctis rebus terribile,
Cunctis saeclis mirabile,

44. Ut sit mihi proficuum
Et avertat periculum,
Cumque micabit terminus
Omnium rerum caelitus,

45. Eius mihi confessio
Sit scelerum remissio,
Et adipiscar veniam
Evadendo sententiam.

46. Nec imputes stultitiae,
Rex Christe clementissime,
Quod nominare audeo,
Exponere quod nequeo.

47. Legem enim necessitas
Neque habet adversitas.
Vale, redemptor omnium,
Generale dominium,

48. Vale, beata trinitas
Et triplicata unitas,
Vale per omne saeculum
Et dele massam scelerum.

49. Salve, tu Dei genetrix,
Virgo inaestimabilis,
Salve, caelestis pietas
Et pietatis caritas,
Sis servi tui, deprecor,
Immeriti non immemor.

Orat. ms. Benedictin. (Monial.) saec. 12/13. Cod. Capit. Scaffnaburgen. 181. A. — Orat. ms. incertae orig. saec. 12. Cod. Oxonien. Canon. Miscell. 266. B. — 2, 1 Salveto Dei B; vgl. 49, 1. — 5, 2 Virgo B. — 4, 3 prae omnium B. — 5, 3 Nec solum unum vitium A; Nec istud modo vitium B. — 6, 3 misera A. — 6, 4 Assidua A. — 7, 2 malus B. — 8, 3 aures beatae Mariae A; aures sanctissimae B. — 9, 3 Et sit A. — 9, 4 quaero prae omnibus AB. — 11, 1 Ne sit mihi A. — 12, 2 Me subter se discerperet B. — 12, 4 contraria. — 13, 3 Perversa, mendax, invida B. — 13, 4 cupida B. — 14, 2 Studensque semper A. — 16, 3 Cum B. — 19, 1 meis B. — 20, 2 socia A; Si horum B. — 20, 3 miseram A. — 21, 1 lactata A. — 21, 2 nutrita A. — 21, 3 infernale A. — 23, 3 misera effugiam A. — 23, 4 expetam A. — 24, 1 Cum peccator B; Sum peccatrix A. — 25, 4 me ancillam offero A. — 29, 1 caelorum A. — 31, 4 Fiat A. — 34, 2 Servare maris B. — 34, 3 Aufer mihi B. — 34, 4 indigam A; indignum B. — 35, 2 Quas A. — 37, 2 miserrima A. — 40, 3 Illiusque B. — 43, 1 Adoro te B. — 43, 2 mirificum tetragrammaton A. — Str. 47 fehlt A. — 49, 5 Sis ancillae tuae obsecro A. — 49, 6 Iam meritis non A. — Ein Bruchstück dieses Liedes siehe Anal. XXXII, 193. In B schliefst sich an dies Lied unmittelbar Nr. 130 an. — Die Kollation von B nach Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

135. De Beata Maria V.

1. Maria, virgo regia,
Sponsa regis et filia,
Quam Dei sapientia
Elegit ante omnia.

2. O benedicta femina,
Universorum domina,
Summi regis arcaria
Et eius secretaria,

3. Dei reclinatorium
Et eius consistorium,
Armarium paracliti,
Sacrarium altissimi.

4. Domus regis eburnea,
Eius interna camera,
Quam dedicavit caelitus
Missus ab eo spiritus,

5. Maria, fons iustitiae
Et vena indulgentiae,
Casti pudoris cumulus
Ac pietatis titulus.

6. Caritatis signaculum,
Totius boni speculum,
Aurora veri luminis,
Arca divini seminis.

7. Columba placidissima,
Turtur, avis castissima,
Cui faber Deus aureas
Praeparavit murenulas,

8. O margarita candida,
O stella mundi splendida,
Vera eius pacifera,
Facta caeli clavigera,

9. Tu paradisi porta es,
Ad caelum scala facta es,
Per quam Deus ad homines,
Ad Deum scandunt homines.

10. In domo Dei supera
Oliva es fructifera,
Tu cella olearia,
Repleta Dei gratia,

11. Aromatum areola,
Ab hortulano consita,
Tu in horto arbuscula
Salubris, aromatica.

12. Aeterni sponsa principis,
Tu affluis deliciis,
Decora et spectabilis,
Tota desiderabilis.

13. In Salomonis ferculo
Tu es lignum de Libano,
Columna es marmorea
De base surgens aurea.

14. Turris David fortissima,
Quae habet propugnacula,
Contra Damascum respicis,
Cives regis ac protegis.

15. Tu frigus idolatriae
Et gelu ignorantiae,
Tu Aquilonem deicis,
Cum regem Austri concipis.

16. Sublimis es puerpera,
Virga Iesse florigera,
Flos ille tuus filius,
Ortus ex tuis ilibus.

17. Cui caeli servit solium,
Tu genuisti filium,
Creatura principium,
Deum, regem mancipium.

18. Mira regis humilitas,
Miranda tua sanctitas!
Qui tua suxit ubera,
Caelo locavit sidera.

19. Lucis solaris artifex
Sub sole homo factus est
Et, qui creavit omnia,
Creatur inter omnia.

20. Qui erat sine tempore,
Humanatur in tempore,
Et verbum invisibile
Per carnem fit visibile.

21. Ut sexus omnis gaudeat,
Ut Dei laudes ambiat,
Puer ille, qui nascitur,
Femina, unde nascitur.

22. Laetetur ergo femina,
Sua solvuntur crimina;
Quod in Eva peccatum est,
In Maria donatum est.

23. Virgo quae caret macula,
Tersit eius piacula,
Mater per suum filium
Evae tulit opprobrium.

24. Quam benedicta virgo es
Inter omnes mulieres,
Quae mediatrix facta es
Inter Deum et homines!

25. Quam capax tuus uterus,
Quam magnus urbis ambitus,
Quo Deus et ecclesia
Laeti celebrant nuptias!

26. Quam laeta haec coniugia
Et quanta plena gratia,
Ubi sponsus, qui filius,
Pater et ipse dominus!

27. Qui sibi matrem eligit,
Sponsam eandem perficit,
Ex eius ortus semine
Suo lustravit sanguine.

28. Tanti pompam mysterii
Laeti celebrant angeli,
Dum Deo canunt gloriam
Terrisque pacem nuntiant.

29. Et tu, mater sanctissima,
Virgo gloriosissima,
Dum sedes ad praesaepia,
Cantas epithalamia.

30. In iubilo psalterii
Assumpta tuba ductili
Dulci cantu et supplici
Vagitus tenes pueri.

31. Quam laeta tympanistria,
Quae sua canit gaudia,
Inter sua convivia
Sancta discurrit saltria!

32. Laeta stupet mysterio,
Quo mater nubit filio,
Ubi ancilla domino
Et humilis altissimo.

33. Quicunque fidei brachiis
Dei cultum amplecteris,
Tantam pensa potentiam
Et admirare gratiam.

34. Tu non eras, creavit te,
Tu lapsus es, erexit te,
Ut dives caelo fieres,
In terra pauper factus est.

35. Terra transit in hominem,
Homo in Dei subolem,
Ut homo Deus fieret,
Deus homo effectus est.

36. Assumens carnis pallium
Carnis extinxit vitium,
Secus decursus fluminum
Lignum fuit firmissimum.

37. Exsultat fortis ut gigas
Mundi percurrens semitas,
Suo exemplo currere
Et mundum docens vincere.

38. In summi patris vinea
Vitis fuit plenissima;
Iudas per avaritiam
Distraxit hanc vindemiam.

39. Iudaeus prelum posuit,
Sanguis et unda profluit;
Inde te, homo, abluit
Et paradiso reddidit.

40. Botrus ille dulcissimus
In vecte crucifigitur,
Incredulus confunditur,
Sed christianus pascitur.

41. Quot lacrimarum rivulos
Tuos lucentes oculos
Dicam fudisse, domina,
In cordeque suspiria,

42. Cum tuum, mater, unicum
Pati vides suspendium,
Dira transpunctum lancea,
Corona saeptum spinea,

43. Agnum de tuo semine
Rubro vernante flumine
Inter manus carnificum
Torqueri hominem-deum!

44. Quot edidisti gemitus,
Quando tibi vicarius
Pro magistro discipulus,
Pro rege datur famulus!

45. Doloris acutissimo
Transverberata gladio
In passione filii,
Mater, martyr efficeris.

46. Sciebas quidem, domina,
Afflata Dei gratia,
Quia de morte filii
Salus manaret homini,

47. Quod mortis abolitio,
Quod vitae reparatio
De hoc crucis mysterio
Exiret omni populo,

48. Quod agnus obit innocens,
Ut mortis vincat principem,
Ut mortem mors exterminet,
De morte vita pullulet.

49. Sciebas, quod in filio
Mundi esset redemptio,
Quod de hoste victoria,
De passione gloria.

50. Maternus tamen animus
Pios effundit gemitus,
Et insitiva caritas
Dulces extorquet lacrimas.

51. Redemptionem hominum
Plenum habebas gaudium,
Sed tua carne genitum
Prosequeris per gemitum.

52. Sed et salvantis gratiam
Ac pietatis unicam
Dum attendens circumspicis
Et admirans amplecteris,

53. De pietatis opere
Egrediuntur lacrimae,
Pro salvatrice gratia
Pia mentis angustia.

54. Hunc, mater, mihi filium
Praesta, quaeso, propitium,
Fac, mihi manum porrigat,
Me male lapsum erigat.

55. Ego peccator sordidus
Lepraque turpi tabidus,
Omni leproso turpior,
Omni nequam miserior,

56. Cururri per nefaria
Iniquitatis opera,
Non declinavi omnia
Pollutionis genera.

57. Quod culpae est, quod criminis,
Nunquam implere destiti,
Omni reatu sordui
Et omni sorde putui.

58. In torpore socordiae,
In foetore malitiae
Ut iumentum in stercore
Longo cubavi tempore.

59. Iam pro natura vitium,
Iam versum est in habitum,
Iam rationis oculus
Caligine confunditur.

60. Sed ora, precor, filium,
Ut per lucis collirium
Malam tollat albuginem
Et mentis hebetudinem.

61. Per spiritalem faculam
Solvat peccati nebulam,
Ad sequendam iustitiam
Lucem refundat perditam.

62. Det aspernari noxia
Et amplecti utilia,
In me confringat omnia
Lutulenta negotia.

63. Sic me transire faciat
Huius mundi tendiculas,
Ne me captum retineat
Saecularis illecebra.

64. Sit mihi ductor, sit via,
Qua revisatur patria,
In qua pater et filius
Regnant cum sancto spiritu.

Orat. ms. Benedictin. (Monial.) saec. $^{12}/_{13}$. Cod. Capit. Scaffnaburgen. 181. A. — Collect. ms. saec. 13. in. Cod. Tolosan. 871. B. — 4, 2 in terra B. — 5, 1 Maria splendor gratiae A. — 12, 3 es spectabilis AB. — 20, 4 Crescescens fit B. — 21, 2 Et Dei B. — 22, 3 sq. fehlen B. — 27, 4 Sine virili sanguine B. — 28, 3 Cum B. — 29, 3 Cum sedes B. — 31, 4 psalteria B. — 33, 4 factus es B. — 36, 3 Tuo B. — 38, 2 Unde B. — 40, 1 Quos A. — Nach 41, 4 in B nur noch 51, 3 und 4; 52, 1 und 2 und 53. — 43, 1 Quos edidisti geminus A. — 51, 3 Cum B. — 53, 4 De male B; lapsam A. — 54, 1 peccatrix sordida. A. — 54, 2 tabida A. — 62, 3 captam A.

136. De Beata Maria V.

1. Ave, virgo gloriosa,
Sponsa Dei speciosa,
Summi regis thalamus,
Templum sancti spiritus,
Creatoris omnium
Genetrix et filia,
Es solamen peccatorum
Et iustorum gloria.

2. O Maria, stella maris,
Medicina salutaris
Corporis et cordium,
In hac valle lacrimarum
Sis dux et propitia,
Ut in fine sine fine
Mereamur pervenire,
Ubi sancti voce pia
Cantant Ave Maria.

Collectan. ms. S. Mariae Rivipellensis saec. 13. in. Cod. Parisin. 5132.

137. De Beata Maria V.

1. Ave, virgo, mater pia,
Dei genetrix Maria;
Ave, diu praedicata
Et figuris demonstrata.

2. Ave, virgo patri cara,
Plus quam sol et stella clara,
Ave, Christi mater munda,
Sancto spiritu fecunda.

3. Ave, virgo gloriosa,
Dei mater speciosa,
Ave, caeli nitens porta,
Per quam terris lux est orta.

4. Ave, virgo Deo grata
Et ab ipso consecrata,
Ave, pulchra plus quam luna,
Quam fideles petunt una.

5. Ave, virgo praeelecta,
Dei genetrix effecta,
Ave, omni labe pura,
Desperatis spes futura.

6. Ave, virgo admiranda,
Iam a cunctis veneranda,
Ave, decens et decora,
Clarior lucis aurora.

7. Ave, virgo et intacta,
Salvatoris mater facta,
Ave, cunctorum regina
Et dolorum medicina.

8. Ave, virgo benedicta,
Incorrupta mater dicta,
Ave, clemens et serena,
Pietate semper plena.

9. Ave, virgo, maris stella,
Quae post partum es puella,
Ave, fulgens margarita;
Per quam nobis data vita.

Collect. ms. liturgicum incert. orig. saec. 13. in Cod. Tolosan. 871. — 1, 3 Que diu. — 2, 2 sol et caelo clara. — 3, 4 Per quam caelis lux. — Abschrift von André Carrère S. J.; vgl. Revue des langues Romanes 1895, p. 121. Verbunden ist mit dieser Dichtung der Rhythmus „Vale virgo regia", der offenbar ein Ganzes für sich bildet.

138. De Beata Maria V.

1. Vale, virgo regia,
Dei plena gratia;
Vale, Iesse virgula,
Florida per saecula.

2. Vale, stirps Davidica
Et mater deifica,
Vale, decus virginum,
Quae portasti Dominum.

3. Vale, mater Domini,
Grata sancto flamini;
Vale, caeli domina,
Nostra delens crimina.

4. Vale, quae per filium
Es salus fidelium,
Vale, expers criminis,
Mater veri luminis.

5. Vale, in quam caelitus
Venit sanctus spiritus,
Vale, quae caelestia
Regis et terrestria.

6. Vale, per quam Dominus
Delet nostrum facinus,
Vale, vita saeculi
Et spes vera populi.

7. Vale, sole clarior
Atque luna pulchrior,
Vale, plus quam lilium
Candida convallium.

8. Vale, semper floribus
Redolens prae omnibus,
Vale, virgo habilis,
Mater ineffabilis.

9. Vale, virgo inclita,
Iuxta Christum posita,
Vale, super aethera,
Pia gestans viscera.

10. Vale super omnia,
Omni digna gloria,
Vale, quae peccantium
Misereris omnium.

Collect. ms. incert. orig. saec. 13. in. Cod. Tolosan. 871. A. — Collect. ms. incert. orig. saec. 15. Cod. Parisin. Nouv. acq. 1544. B. — Str. 1—6 inkl. fehlen B. Nach Str. 10 fügt dieses bei:

Virgo perennis, ave, qua mundus solvitur a Vae,
Porta salutis, ave, per quam patet exitus a Vae;
Venit ab Eva Vae; Vae quae tollis, ave!

In A verbunden mit dem Rhythmus „Ave, virgo, mater pia". Abschrift daraus von André Carrère S. J.; vgl. Revue des langues Romanes 1895, p. 121 sq.

139. De Beata Maria V.

1. O regina sanctitatis
Et magistra pietatis,
Disciplina veritatis,
Instrumentum bonitatis,
Nutrimentum libertatis,
Documentum lenitatis.

2. Audi preces, quas fundimus,
Te placare contendimus,
Quam semper offendimus,
Nosmetipsos confundimus,
Non peccata defendimus,
Cicatrices ostendimus

3. Tibi, mater, quam laesimus;
Quidquid enim commisimus
In fide, quam promisimus,
In te, pia, peccavimus
Nec te pie vocavimus,
Cum a bono vacavimus.

4. Tu diadema regium,
Tu miseris refugium,
Contra hostes praesidium
Et suave remedium,
Confer nobis auxilium
Et utile consilium.

5. Placare cura filium,
Qui lumen est fidelium.
Audi, virgo virginum,
Quae lactasti Dominum,
Verum lumen luminum,
Redemptorem omnium,

6. Preces supplicantium,
Sese accusantium,
Te desiderantium,
Ad te suspirantium,
Per te dimicantium,
In te gratulantium,

7. De te praesumentium,
In te confidentium,
Lacrimas fundentium,
Misere gementium,
Amare dolentium,
Vere paenitentium.

8. Virgo beatissima,
Sanctarum sanctissima,
Piarum piissima,
Dulcisque dulcissima,
Magnarum permaxima,
Mater amantissima.

9. Singularis femina,
Dominarum domina,
Dele nostra crimina
Et tuorum nomina
[Per tua iuvamina]
[Scribe] vitae pagina.

10. Attende suspiria
Ad te suspirantia,
Comple desideria
Te desiderantia.
Innumerabilia,
Tuis odibilia

11. Vitiorum retia
Disrumpe propitia,
Ut caeli palatia
Ingressi te praevia,
Calcata superbia
Et eius familia,

12. Absorpta miseria
Et omni penuria,
Cum summa victoria
In caelesti curia
Regnemus in gloria
Per aeterna saecula.

Collect. ms. incert. orig. saec. 13. in. Cod. Tolosan. 871. — 9, 6 Suis in vitae pagina. — 11, 6 Ut eius. — Abschrift von André Carrère S. J.; vgl. auch Revue des langues Romanes 1895, p. 123.

140. De Beata Maria V.

(Figurae veteris Testamenti.)

1. Gaude, virgo laudabilis,
Gaude, mater mirabilis,
Nati per exordia,
Dei mater et filia,
Ipsi nos reconcilia
Impetrando gaudia.

2. Gaude, mater virginalis,
Gaude, virgo triumphalis,
Per Dei potentiam,
Inter matres nulla talis,
Nato consubstantialis
Per carnis materiam.

3. Post esum pomi vetiti,
A sponsa sponso traditi
Serpentis astutia,
Post collatam miseriam
Traheris in memoriam
Praemunis malitia.

4. Praedixit Deus veteri
Serpenti caput conteri
Muliebri capite;
Tu caput es femineum,
Concalcans vipereum
Paupertate divite.

5. Sponsis serpens mortem parat,
Frater fratris caput arat
Vulnere letifero;
Fratricida fit Iudaeus,
Cum mortem passus est Deus
Ligno salutifero.

6. De lumbis Adae prodiens,
Ab arcae claustris exiens
Successorum germine,
Collata benedictio
Tua multiplicatio
In sanctorum agmine.

7. Dumque patris nuda videt
Cham pudenda, male ridet
Sibi dans opprobrium,
Deridentes facta Dei
Crucifixi sic Iudaei
Sibi dant exitium.

8. In filio iucundare,
Promisso filio Thare
Procedente tempore,
Tres videns unum honorat,
Cibos ponit et adorat
In prostrato corpore.

9. Theos Abrahae sic dicam:
Benedicens benedicam
In data prògenie,
Nam filium Sarae dabo,
Ismael multiplicabo
Numero familiae.

10. Sacerdos magnus, rex Salem
Vini, panis immortalem
Placat sacrificio;
Sic verus sacerdos fratri
Misertus obtulit patri
Se crucis supplicio.

11. Tu es odor agri pleni,
Dé quo memoria seni
Caligatis oculis,
Postremum benedicenti
Placet Deo et parenti
Fitque notum saeculis.

12. Videns Deum Iacob luctat,
Benedictus sic eructat:
Vidi Deum facie;
Datur nomen, salus datur
Et nobiscum minoratur
In humana specie.

13. Redemptorem Christum credit
Iob temptatus nec recedit
A fidei solio,
Resurrecturum se clamat
Et visurum se, quem amat,
Ultimo iudicio.

14. A patre missus accedit
Ad fratres Ioseph, recedit
Venditus in pretium.
Noster a patre descendens
Verus Ioseph fit ascendens
Post crucis supplicium.

15. Primus Ioseph venumdatus
Honoratur et temptatus
Profecit scientia,
Noster pie humanatus,
Temptatus et cruci datus
Resurgit potentia.

16. Fraternitas non cognoscit
Fratrem, nec minus ignoscit
Humilis in prosperis;
Ab angelo minoratus
A proximis ignoratus
Miseretur miseris.

17. Dixit Iacob: Princeps erit
Iudas nec stirpi deerit
Sceptralis potentia,
A gentibus exspectatus
Donec veniet rex natus,
Dei sapientia.

18. Rubum videt inflammatum
Moyses nec minoratum
Pastor factus ovium;
Stat rubus in incendio,
Sic stat in puerperio
Virgo gignens filium.

19. A servitute lutea
Surgens abit gens Hebrea
Sequens Dei famulum;
Ab inferni potentia
Redemit sapientia
Deus Dei populum.

20. Dat Hebraeis salutare
Nubis, ignis luminare
Auferendo devium;
Sic geminat in renatis
Luminare caritatis
Pellens omne noxium.

21. Manna mandunt in deserto,
Carnes pluunt in aperto,
Tollitur inopia;
Manna replet vas aureum,
Sic uterum virgineum
Deus Dei copia.

22. Pontificis virga floret,
Fructificat, cum ignoret
Naturae suffragium;
Virgo, natura mirante
Illibata post et ante
Dei paris filium.

23. Per Balaam appellaris
Stella Iacob, lux solaris,
Luminis initium;
Ex Israel surgens domo
Praeparans Deus et homo
Ducibus exitium.

24. Turbis inquit legislator:
Post me surget profanator,
Tamquam me suscipite;
Prophetam qui recipiet
Venturum, nunquam periet
A sanctorum tramite.

25. Signa quaerit, dantur signa
Gedeoni duo digna,
Pluvia madentia;
Ibi Deus a simili
Divina confert humili
Rorans beneficia.

26. Samson ducit alienam,
Revocat Christus egenam
Gentium ecclesiam;
Samson urbis claustra tulit,
Inferni Christus abstulit
Captivam familiam.

27. Anna sterilis a pari,
Cum te vidit fecundari,
Grates agit Domino;
Praedicit Christum regnare
Et deinceps iudicare
Ignorato termino.

28. Regem dedit Israeli
Loquens Deus Samueli
Facie ad faciem;
Reprobat, cum non obedit,
Deus hunc, alterum dedit;
Cognitus per speciem.

29. Regnat David et post eum
Regnare promittit Deum
Deus suo semine;
Semen David assevero
Verbum in homine vero,
De te natum virgine.

30. Ego flos campi, lilium
Sum, Deus, et convallium
Spes, salus humilium.
Tibi, mater, virginitas,
Tibi, virgo, fecunditas,
Duplex beneficium.

31. Salomonis consecrata
Mulier quaerit a data
Frui sapientia;
Sterilis et viduata
Ad Christum est revocata,
Cedit idolatria.

32. Veniet rex, inquit illa
Austri regina Sibylla,
Sceptra praebens regibus,
Novus nova signa dabit
Et in fine iudicabit
Cum suis principibus.

33. Iuxta vaticinium
Isaiae filium
Profers maris nescia;
Rorat caelum, nubes pluunt
Salvatorem et effluunt
Eius beneficia.

34. Novum fecit Deus mirum,
Cum tu sine viro virum
Concepisti, femina;
Placantem genus hominum
Deo patri tu Dominum
Peperisti, domina.

35. Clausam vidit portam sera
Ezechiel et revera
Notatur sacrarium;
Clausa semper exstitisti
Parens, Deo tribuisti
Humile refugium.

36. Adventu sancti sanctorum
Cessabit circumcisorum
Regalis inunctio,
Fiat licet temporalis
Eius virtus, triumphalis
Sic sanctorum natio.

37. Signum datur sannianti
Regi lapis, ignoranti
Lapidis officium;
Lapis Christus struens reges,
Idolatris novas leges
Dans vitae commercium.

38. Tres illaesi sunt ab igne,
Quia Deus suos digne
Salvat salvans omnia;
Patri, nato, paraclito
Laudes referunt subito
Sopita calumnia.

39. Mira videns mira refert
Rex indignus, cui defert
Superna clementia;
Quantus, inquit, Dei natus
His apparens miseratus
Adest cum laetitia.

40. Sic eructat Virgilius:
De caelo natus filius
Et nova progenies
Procedet tam subtilius,
Quam ipse mirabilius
Novat novas facies.

41. De te, virgo singularis,
Prodit lapis angularis
Aptus aedificio,
In structura, cum surrexit,
Duas uno circumtexit
Gentes beneficio.

Serm. mss. incert. orig. saec. 13. in. Cod. Oxonien. Laud. miscell. 269. add. saec 13. ex. — 21, 1 Magna mandunt. — 21, 4 Magna replet. — 35, 2 Iezechiel. — 36, 6 sanctorum facio. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

141. De Beata Maria V.

1. Ad sermonem nostrae laudis,
Miseris quas nunquam claudis,
Aures tuae pietatis
Nunc inclina,
Orbis terrarum regina.

2. Dona nobis intellectum,
Ut loquamur, quod est rectum,
Ne iuxta pravorum morem
Incidamus in errorem.

3. Fac, vox nostra sit sonora,
Quo te laudet omni hora,
Et concelebret mens munda
Laudatione iucunda.

4. Mater Dei o benigna,
Angelorum laude digna,
Non ad plenum tua gesta
Cuiquam sunt manifesta,

5. Tua facta nec referre
Gens valet totius terrae,
Dum quisque pro posse suo
Psallit in honore tuo.

6. Si quis preces pro peccato
Adfert, has praesenta nato,
Offerre quae tibi cernis,
Mente devota non spernis.

7. Virgo sancta, mater Dei,
Ad quam confugiunt rei,
Ab his poenis, quas meremur,
Tua prece liberemur.

8. Splendor expers tenebrarum,
Quo processit lumen clarum,
Maria, virgo beata,
Sic fuit in mundo nata.

9. Orta genere regali
Gratia spirituali
Affluenter est imbuta,
Servans legis instituta.

10. Haec diligenter nutrita
Et honeste custodita,
Ioseph sancto desponsata,
Permansit inviolata.

11. Gabriel, Dei electus,
Ad quam est post haec directus,
A quo pulchre salutata
Erubuit perturbata.

12. Verbis consolatur blandis,
Documentis venerandis
Ab angelo edocetur,
Quod mater Dei vocetur.

13. Cui sic respondet illa:
Ecce, Domini ancilla,
Fiat mihi, ut dixisti,
Sim genetrix Iesu Christi.

14. O puerpera sublimis,
O sancta, laudanda nimis,
Cui mysterium caeleste
Creditur angelo teste.

15. Suscipiens illud Ave,
Dulce verbum et suave,
Quod cunctis nimis est mirum,
Concipis nesciens virum.

16. Est tuum corpus intactum
Templum Dei in te factum,
Quem revera genuisti
Et [tuo] lacte pavisti.

17. Caelum, terram gubernantem
Dum conspiceres reptantem,
Piam dextram porrigebas
Et sustinens erigebas.

18. Hic in cunis dum vagiret,
Blandimentis, ut dormiret,
Saepius obtinuisti
Et pannis operuisti.

19. Mater Dei atque nutrix,
Esto nobis nunc adiutrix,
Sicut nos cognoscis velle,
[Et] peccata procul pelle.

20. O nova res et miranda,
Per saecula memoranda,
Qui terram palmo concludit,
Cum virgine matre ludit!

21. Qui caeli continet thronum
Et a quo est omne bonum,
Quemadmodum illi placet,
In sinu puellae iacet.

22. Quae laetatur, sicut debet,
Et oscula ei praebet,
More feminei sexus
Nato suo dat amplexus.

23. A quibusdam dubitatur
Haec viro cur desponsatur;
Dicamus, ne quis ignoret,
Nimirum, ut custos foret.

24. Demonstrat sancta scriptura,
Istud factum propter plura,
Scilicet, ut hunc antiquus
Non cognoscat inimicus.

25. Nam si vere cognovisset,
Deum non crucifixisset,
Pretio sanguinis empti
Nec fuissemus redempti.

26. Dedit illi Deus tale
Solacium maritale,
Ne corupta crederetur
Et ob hoc lapidaretur.

27. Princeps virginum, Maria,
Per te reddita est via,
Quam clauserat nobis Eva
Pro suasione saeva.

28. Forma, decus puellarum
Et sanctior feminarum,
Regem, iustitiae solem,
Gaudens esse tuam prolem.

29. Ut sanctus evangelista
Fideliter dicit ista,
Deum verum incarnatum
Confitemur tuum natum.

30. Verba, quae dixit propheta,
Cognoscimus adimpleta,
Dat Deus benignitatem
Propter suam caritatem.

31. Terra nostra dedit fructum
De caelestibus adductum,
Quo cibati et refecti
Universi sunt electi.

32. Hanc, ut psalmista praedixit,
Terram Deus benedixit,
Avertens captivitatem
Et dans nobis libertatem.

33. Praefulgida maris stella,
Iesum Christum interpella,
Ut tua prece placatus
Nostros expurget reatus.

34. In mundo pro quo pressuram
Tu sustinuisti duram,
Martyrium passa forte
Illius conspecta morte.

35. Capta nimio maerore,
Sauciata es dolore,
Dum dator aeternae lucis
Toleraret poenam crucis.

36. Tu assumptionis hora
Consurgens velut aurora,
Sicut cunctis est compertum,
Mundum relinquis desertum.

37. Adest angelorum coetus,
Et Iesus occurrit laetus,
In caelesti throno secum
Te locans, ut fuit aequum.

38. Inter claras margaritas,
In caelesti sede sitas,
Das fulgorem claritatis,
Nil habens obscuritatis.

39. Sancta sic glorificata,
Dilue nostra peccata,
Rogans regem sempiternum,
Ne cadamus in infernum,

40. Regnum quo possideamus,
In quo semper gaudeamus
Cum agminibus sanctorum
Per saecula saeculorum.

Collect. ms. incert. orig. (Gallicum?) saec. [12. et] 13. Cod. Bernen. 702. — 6, 2 quas praesenta — 19, 1 et nutrix. — 25, 1 cognovissent. — 25, 2 Dominum non crucissent. — 27, 1 virginum regina. — 29, 2 dicit ita. — 36, 4 relinquisti. — 40, 1 Regnum ergo possideamus. — Die Handschrift überschreibt das Gedicht: S. Gregorius de beata Maria. Selbstverständlich ist dasselbe höchstens aus der zweiten Hälfte des elften, wahrscheinlicher erst aus dem 12. Jahrhundert. 15, 2 zitiert die Sequenz: Verbum bonum et suave.

142. De Beata Maria V.

1. Stillat in stellam radium
Caeleste stillicidium,
Mel stillans, quo nil melius,
Virginale praecordium
Praeter naturae studium
Dum replet Dei filius.

2. Gaudet virgo, quae filium
Patrem parit humilium,
Praeter quem non est alius;
In luctum vertit gaudium
Crucis sustinens taedium
Stella praesente radius.

3. Maternum cor fit anxium,
Dum videt, quod supplicium
Filius sentit anxius.
Nam propitiatorium,
Sacri cordis sacrarium,
Percussit ipse gladius.

4. O virginale lilium,
Rosa per hoc martyrium,
Donum nacta beatius,
Ora patrem, pia, pium,
Post huius vitae stadium
Ut sit nobis propitius.

Collect. ms. Gallicum saec. 13. Cod. Parisin. fr. 25408.

143. De Beata Maria V.

1. Salve, parens adornata
Virtutibus et signata
Signo pudicitiae,
Praeclectum vas honoris,
Sanctissimum vas odoris,
Vas omnis munditiae.

2. Vas decoris, vas sacratum,
Vas splendoris, deauratum
Auro sapientiae,
Vas prae cunctis sublimatum,
A Deo miseris datum
In necem miseriae.

3. Vas sine pari formatum,
Omni bono perornatum,
Plenum omnis gratiae,
Vas mundatum, nos emunda,
Saepe munda et remunda,
Vas misericordiae.

4. O theotocos, flos florum,
O redolens arca morum,
Tu candes ut lilium;
Parum dixi, nam candore
Nivem vincis et odore
Omne aromaticum.

5. O electa spreta Vasthi,
Gentem tuam liberasti
Aman morti tradito,
O fiscella Mosaica,
Vultum benignum indica
Gregi tibi subdito.
Virgo munda, nos emunda,
Saepe munda et remunda,
Gratis, non ex merito.

6. Salve, mater pietatis,
Adnullatrix vetustatis,
Novae vitae formula.
Salve, virgo, noster [risus],
Archa Noe, paradisus
Et Aaron virgula.
Virgo munda, nos emunda,
Saepe munda et remunda,
Iustitiae regula.

7. Mater dulcis, clemens, pia,
Mundi [salus], caeli via,
Tu Engaddi vinea,
Gemma caeli, mundi rosa,
Proles David gloriosa,
Tu es urna aurea.
Virgo munda, nos emunda,
Saepe munda et remunda
Eruens a framea.

8. Mater veri Salomonis
Atque vellus Gedeonis,
Nos in pace visita,
Quae per rubum designaris
Et regina nuncuparis
Prae omnibus inclita,
Virgo munda, nos emunda,
Saepe munda et remunda
Et nobiscum habita.

9. Felix Anna, iucundare,
Quae meruisti portare
Genetricem gloriae,
Quae puteum sine fundo
Arenti dedisti mundo,
Unde potus veniae.

10. Sancta Lucia, laetare,
Quae parenti sine pare
Servis vera nuntia,
Illi prae amore iuncta,
Servitio rite functa
Pietatis gratia.

11. Sancta Fides cum socia
Elisabeth, matre pia,
Nobis posce veniam,
Ad hoc rei suspiramus,
Te propter hoc exoramus
Et caelestem curiam.

12. Ad te, Maria, redimus,
Quia sine te perimus,
Porta caeli pervia,
Omnis intrans intrat per te,
Hoc scit et videt aperte,
Qui manet in patria.

13. Fac nos immunes a malo,
Quod attulit Eva malo,
Et post mortem in gloria
Nos recipe cum gaudio
Regnaturos cum filio.

Collect. ms. S. Mariae de Noa saec. 13. Cod. Parisin. 3388.

144. De Beata Maria V.

1. Ave, gloriosa,
Dulcis et formosa,
Mater gratiae,
Stirpe generosa,
Prole pretiosa,
Fons clementiae.

2. Gemma pietatis,
Nexus unitatis,
Lanx iustitiae,
Norma sanctitatis,
Dulcor caritatis,
Datrix veniae.

3. Tu laus angelorum,
Speculum tuorum,
Caeli gloria,
Tutrix pupillorum,
Ductrix captivorum
Ad praesidia.

4. Tu maestis solamen,
Aegris medicamen,
Piis praemia,
Lapsis dans levamen,
Salus post certamen
Caeli gaudia.

5. Ave, flos pudoris,
Parens salvatoris,
Plena gaudio,
Donis sacri roris,
Cordis, artus, oris
Carens vitio.

6. Tu virgo sacrata,
Flore comparata
Rosae, lilio,
Moribus ornata,
Vernas sicut prata
Flore vario.

7. Tu es fons salutis
Robore virtutis
Et clementia,
Caecis, surdis, mutis,
Ope destitutis
Das remedia.

8. Tu post Deum prima,
Summis ligas ima
Pacis fascia,
Nobis zeli lima
Culpae purgas zima,
Sis propitia.

9. Ave, margarita
Pura, non polita
Fulgens lumine,
Turris monte sita,
Fortis et munita
Sancto flamine.

10. Tu es benedicta,
Nesciens delicta,
Vatum carmine,
Virga, rubus dicta,
Constans et non ficta,
Sine dumine.

11. Tu sacro pudore,
Sacro fusa rore,
Paris lilium,
Nec te matris more
Cruciat dolore
Puerperium.

12. Tu, virgo beata,
Maria vocata,
Spes fidelium,
Pure salutata
Votis et parata
Te precantium.

13. Ave, vas virtutum,
Salutis imbutum
Aromatibus,
Cui nil hirsutum
Haeret nec pollutum
Culpae sordibus.

14. Tu desiderata
Diu, tandem data
Sanctis patribus,
Viam das post fata
Mente tibi grata
Famulantibus.

15. Tu nautarum stella,
Nautas in procella
Salvans, diceris,
Tu es Dei cella,
Favus stillans mella,
Arca foederis.

16. Tu pons et piscina,
Portus et carina,
Quae prae ceteris
Confers in ruina
Gratia divina
Opem miseris.

17. Ave, puellarum
Speculum sanctarum,
Splendor gloriae,
Praemium sanctarum,
Palma viduarum,
Flos munditiae.

18. Scala peccatorum
Ad regna polorum,
Dono gratiae
Nos per viam morum
Duc ad lucis chorum
Et laetitiae.

Cod. Coll. Corp. Christi Oxonien. 119. — 3, 2 suorum. — 5, 4 sacris. — 6, 2 phaona comparata. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

145. De Beata Maria V.

1. Res nova mirabilis,
Virgo semper amabilis,
Virgo venerabilis,
Omnibus comes utilis.

2. Virgo, decus virginum,
Caeleste lumen luminum,
Ave, salus gentium
Firmaque spes fidelium.

3. Virgo, caeli regia,
Referta plena gratia,
Deitatis pluvia
. . . .

4. Virgo super omnia,
Tu dele nostra vitia
Et percepta venia
Perducas nos ad gaudia.

Liber ms. Miraculorum BV. saec. 13. Cod. Parisin. (Arsen.) 3517. — Aus derselben Quelle Gautier, Oeuvres Poétiques d'Adam de St. Victor II, 356.

146. De Beata Maria V.

1 a. Area,
Rosea,
Vinea
Poderis,
Scirpea,
Vitrea,
Laurea,
Aetheris
Lux miseris
Assereris.

1 b. Aurea,
Turea,
Mellea
Nasceris,
Gemmea,
Lactea,
Myrthea
Superis
Et inferis
Extolleris.

1 c. Olea
Iudaea,
Iessea
Diceris,
Tu dea
Nivea,
Laus mea,
Aderis,
Quae flecteris,
Dum posceris.

2 a. Erravimus,
Peccavimus
Et Dominum offendimus,
Id luimus,
Quod lusimus,
Hoc bravio, dum currimus
In stadio, deficimus.

2 b. Sed gemimus
Et petimus,
Ut emundetur animus,
Nam serimus,
Quod fecimus,
Sed ad portum confugimus,
Dum virginem requirimus.

2 c. Rex optimus,
Altissimus
In hac regnat humillimus,
Quo surgimus,
Quo vivimus,
Quo veterem exuimus
Adam, novum induimus.

3 a. Plebi miserae,
Lapsae temere,
Sere
Propere
Nectar ab aethere.

3 b. Prolis liberae
Parens, nitere
Vere
Reddere
Vitam pro munere.

4 a. In te sidere
Detur surgere,
Mente cernere,
Munde vivere,
Iugo subdere
Lasciviae iumentum.

4 b. Caeco vulnere
Nos occumbere
Dat carnis blandimentum,
Sed da vivere,
Da conterere
Vipereum pigmentum.

5 a. Speciosa
Virgo rosa,
Salva peccatores,
Gratiosa,
Virtuosa,
Fac nos meliores.

5 b. Trans clivosa,
Trans saxosa
Rege in amores,
Per spinosa,
Per umbrosa
Dirige cursores.

6 a. Generosa,
Luminosa,
Tuos da fulgores,
Ne lutosa,
Bituosa
Trahant transgressores.

6 b. Animosa,
Gloriosa,
Submove tortores,
Hic annosa
Procellosa,
Stringe percussores.

7. Ave, virgo caelica,
Flos specialis
De stirpe Davidica,
Laus virginalis,
Sponsio prophetica,
Sanguis regalis.

8 a. Lux maritalis,
Spes vidualis,
Da gaudia,
Lux, via
Praevia,
Thalamus decoris,
Mater salvatoris.

8 b. Tu curialis
Pagina moralis,
Tu Maria,
Tu pia
Venia,
Salus peccatoris,
Genetrix pudoris.

8 c. Stella navalis,
Lux verticalis
In patria.
Gloria,
Filia,
Tui genitoris,
Summi conditoris.

9 a. Nostris hostibus
Subrepentibus
Tuis viribus
Subeas,
Niteas
Et nos adeas,
Cynthia fulgoris.

9 b. Tuis precibus
Tersis sordibus
Nostris mentibus
Deleas,
Paleas
Et exhibeas
Pascua viroris.

9 c. Nobis flentibus
Et labentibus
In his rupibus
Advehas,
Augeas,
Nostri foveas
Gratiam vigoris.

10 a. Singularis
Stella maris,
Decor et flos florum,
Sublimaris,
Adornaris,
Vernans aula morum.

10 b. Exemplaris,
Militaris
Vita beatorum,
Popularis,
Praesularis
Laus et spes reorum.

11 a. Virgo parens absque pari
Munda nos, emunda,
Pietate puellari
Nobis inunda,
Mellis . .
. . . . unda.

11 b. In gehenna carcerari
Plebe cum immunda
Nobis absit, sed ornari
Stola iucunda
Fac in Christi
corona rotunda.

12. Propera, libera,
Sanes ut vulnera
Animae mortifera,
Resera, lux, sidera.

13 a. Nostrum desiderium,
O desiderata,
Extingue cauterium,
Quo fervent peccata,
Caro dum incendium
Parit inflammata.

13 b. Sed tu, candens lilium,
Deo conformata,
Flentium refugium,
Absterge reata
. . . .
. . . .

14. Cantica
Lyrica,
Rhythmica finio,
Mystica
Caelica
Cantans in gaudio,
Quiete fruar praevio
Praesidio.

Collect. ms. Vedastinum saec. 13. Cod. Cadomen. 14 (IV° 18). — 1 a, 5 Cirpea. — 1 c, 6 Vinea. — 1 c, 7 Laus manens. — 5 b, 3 amore. — 5 b, 6 cruores. — 6 b, 4 amosa. — 8 c, 3 In fehlt. — 9 a, 6 nos adhesis. — 9 b, 4 Doleas. — 9 c, 4 Adveas. — 11 b, 3 adsit. — 11 b, 4 Stola nos. — 13 b, 4 Abstergens rata. — Der Form nach zu urteilen, möglicherweise auch Cantio. Von demselben Verfasser das Lied Veris flos, Herba, ros.

147. De Beata Maria V.

1. Mente gaudens praedicabo
Dei matrem et laudabo,
Tibi carmen decantabo.

2. Cordis mei nosce votum,
Malum a me pelle totum
Et amoris auge votum.

3. Mater, audi et exaudi,
Miserere miseri,
Me nunc cerne nec hunc sperne
Cantum tui servuli.

4. Ave, mater desponsata,
Dei mater praenotata,
Virgo semper illibata.

5. Ave, lumen Simeonis,
Vellus madens Gedeonis,
Sponsa prudens Salomonis.

6. Ave, solis florens hortus,
Stella maris, tutus portus
Et optatus semper potus.

7. Ave, moris disciplina,
Tu caelorum es regina
Et dolorum medicina.

8. Ave, virgo puellarum,
Lux sanctorum et sanctarum,
Per te crescunt nec marcescunt
Flores pudicitiae.

9. Ave, rosa speciosa,
Gemma splendens pretiosa,
Virga Iesse fructuosa.

10. Deum caeli peperisti,
Mundo lapso succurristi,
Nexum mortis denexisti.

11. (O) virgo Dei sanctissima,
Tu pax mundi tutissima
Et vitis fecundissima.

12. O mater virtutum,
Servis tuis scutum
Semper praebe tutum.

13. Ut hostis mali sortes
Ipsi vincant fortes
Nec malorum sint consortes.

14. O Maria, mater pia,
Mundi salus, vitae via,
A te, quidquid gessi,
Virgo, non recessi,
Te in corde gessi.

15. Opem a te quaero,
Mater, nec despero,
Sed iuvamen quaero.

16. Solve meorum
Vincla peccatorum,
Lumen angelorum.

17. O fons indeficiens,
Dulcis et reficiens,
Ad te curro sitiens.

18. Imple desiderium
Cordis et suspirium,
Dulce refrigerium.

19. Tu in me robur insere,
Ut hostem possim vincere
Et tecum semper vivere.

20. O quam beata,
Per quam reserata
Sunt Adae vitia!
O quam laudanda
Mater et amanda
Per quam tanta munia!

21. O quam serena
Virgo, fide plena,
Cuius mira iustitia
Nostra fuit laetitia.

22. Haec despexit haec terrena,
Caelis regnat haec suprema,
Ubi nulla tristitia.

23. Haec est vita mortuorum,
Dulce carmen angelorum,
Interventrix scelerum,
Per quam Christus, rex caelorum,
Vincla solvit peccatorum,
Preces audit contritorum.

24. Haec est illa, quae nescivit
Thorum viri, dum . . . .
Porta patens caelica,

25. Haec est virgo, quae portavit
Deum verum, quem amavit,
Quem laudat plebs angelica.

26. Haec in caelis veneratur
Et in terris adoratur
A plebe catholica.

27. Mater dulcis, nos dignare
Tua laude confirmare
Et virtute roborare.

28. Ne in mundo hoc cadamus,
Te iuvante evadamus,
Lapsi per te resurgamus.

29. Virgo, dulcis parens,
Tactu viri carens.
Modo miro peperisti,
Deum caeli genuisti,
A quo facta tu fuisti,
Post quem virgo permansisti.

30. Tu a Christo es electa
Et ab ipso es protecta,
Cuius mater es dilecta.

31. O res mira, virtus diva
Illibata permansisti,
Natum caelis praemisisti,
Ad cuius dextram resedisti,
Quando mundum reliquisti.

32. Ibi semper veneraris,
Virgo parens, et laudaris,
Quae cum Christo gloriaris.

33. O quam pium est laudare
Dei matrem et amare,
Toto corde suspirare,

34. Quae laudantem protegit
Nec plorantem despicit,
Sed quasi mater respicit.

35. Gaude, mater pietatis,
Gaude, norma caritatis,
Gaude, forma sanctitatis.

36. Gaude, virgo castitatis,
Gaude, templum trinitatis,
In manus tuae pietatis
Me commendo, lux claritatis,
Ut me mundes a peccatis.

37. O virgo
Dei piissima,
Ad me pia
converte viscera.

38. O quae via es filiis,
Tuis succurre servulis,
Cunctis fer opem miseris.

39. Mater dulcis, non me fraudo,
Quando Iesum teque laudo,
Preces audi, carmen claudo.

Lect. ms. Villariense saec. 13/14. Cod. Palat. Vindobonen. 1134. — 25, 2 dum sanivit oder fanivit. Hs.

148. De Beata Maria V.

1. Ave, mea specialis,
Pulchra, suavis, curialis,
Meus amor, spes in malis,
Non est tanta, non est talis,
Tu omnium pulcherrima.
Ave, mater, audi, cara,
Sancta parens, aurem para,
Salutanti, supplicanti,
Te amanti, te laudanti
Tu semper esto proxima.

2. Tu imago Dei viva,
Sanctitatis expressiva,
Vultum tuum rosulentum,
Adornatum, luculentum
Recogito, considero.
Vellem, vellem te sentire,
Quod sis praesens, fac me scire,
Intuentem intuere,
Sinum tuum fac patere,
Me totum tibi offero.

3. Ave, ave, dulcis rosa,
Delicata, pretiosa,
Diligenter inquisita,
Sitienter concupita,
Cur diligentem despicis?
Diu, diu me neglectum,
Praetermitis ut abiectum,
Pia mater appellaris,
Ne in finem irascaris,
Amantes te non decipis.

4. Ave, mea singularis,
Rosa, rosa tu vocaris;
Et quid dicam tuis caris,
Si sperantem aspernaris,
Si diligentem despicis?
Ad te vadam et te quaeram,
Cuius ero, sum et eram,
Quoadusque lacessita
Convertaris vel invita,
Quae diligis, quos eligis.

5. Ave, dico te salutans,
Non ingratum tibi putans,
Signum da, quod sis vicina,
Tuam aurem huc inclina,
Me qualemcunque audias.
Ave, cuius cor amavi,
Vivas, vivas exclamavi
Et cor meum coaptavi
. . . .
Quod nescio, si nescias.

6. Ave, ave tibi dico,
Me habeto pro amico,
Nec sit, cara, tibi grave,
Quod frequento tuum ave,
Nec, qualis sim, memineris.
Ave suave tibi fero,
Te complexus corde mero,
Esto praesens, dum te quaero,
Te praesentem non despero,
Amantem te ne oderis.

7. Ave, mea quam dilecta,
Cuius melle mens allecta
Currit, ardet, gaudet, amat,
Ave, salve, gaude clamat,
Quam dulcis es amantibus.
Ave, clemens advocata,
Sic a tuis es vocata,
Licet vilis sim persona,
Mea tamen tu patrona,
Praesidium in omnibus.

8. Ave, cuius amor mirus,
Qui te fugit, est delirus,
Propter te qui stulti fiunt,
Omne bonum per te sciunt
Agentes vitam liberam.
Tuus stultus esse volo,
Quam ex toto corde colo,
Causa tui si confundor,
Inde laetor et iucundor,
Libenter cuncta sufferam.

9. Ave, bonum magnum meum,
Salus mea tu post Deum,
O amata, o beata,
Semper sis mihi parata,
Nec tua desit gratia.
Ave, ave, quam amare
Est in Christo iam regnare,
Cuius cor ad te pertingit,
Totum se ad te compingit,
Cohaerens cum fiducia.

10. Ave, ave, quam sentire
Est amando te sitire,
Nam tu es in veritate
Maior omni suavitate;
Felices, qui te cupiunt.
Ave, ave, quam nescire
In torpore est perire,
Te qui ardent, ad te vadunt,
In amplexus tuos cadunt,
O quid est hoc, quod sapiunt?

11. Ave, dives et sublimis,
Mea merces magna nimis,
Post laborem, post maerorem
Transfer nos ad tuum florem,
In pratum verni nemoris.
Ave, pro qua non quiesco,
Quam amando iuvenesco;
Tuus amor totus suavis,
Lenis, levis et non gravis,
Impinguans flatum pectoris.

12. Ave, cuius pro amore
Mori vellem in dulcore;
O beata mortis hora,
Ubi ades, o decora!
Quam felix, cui tunc aderis!
Visitari, consolari
Per te sperant tui cari;
De excelsis, virgo, caelis
Mihi tunc adesse velis;
Saluto te, dum veneris.

13. Ave, ave exclamabo
Meque tibi commendabo,
Ave, dicam, ave, pia,
Esto mecum hac in via,
Maria, modo libera.
Cara mea, tunc appare,
O Maria, non morare
Veni . . . . . .
Et me tuo fer dilecto
Porrecta mihi dextera.

Orat. ms. Franciscan. saec. 14. in. (Privatbesitz). — 3, 6 neglectam. — 3, 7 abiectam; dafs die Form zu ändern ist, zeigt 6, 2. — 6, 7 complexa. — 8, 6 Tua stulta. — 12, 5 qui tunc. — Dies Lied ist verwandt mit dem Gedichte Anal. XXXII, Nr. 63, den Liedern bei Mone I, Nr. 123—126 und III, Nr. 1195, und zwar nicht blofs in bezug auf die metrische Form, sondern ebensosehr rücksichtlich der Diktion und der Behandlung des Stoffes.

149. De Beata Maria V.

1. Alma redemptoris
Mater, omnium,
Salus peccatoris,
Spes fidelium,
Quae porta caeli pervia
Manes filia.

2. Stella maris
Vocaris,
Subleva cadentes
Et flentes
In hac via, pulcherrima
Virgo Maria.

3. O quam laudanda,
Beanda
Mater Dei,
Nostrae spei
Domina
Tu propitia!

4. Rosa fragrans
misericordiae,
Pelle pia
Nostra vitia,
Quae genuisti
regem omnium.
Domina
Piissima,
Praesta auxilium,
Tuum, genetrix, filium
Fac propitium.

5. Assis nobis
modo celerius,
Te invocamus,
Laudamus,
Mater, filia,
Nos tuo nato reconcilia,
Virgo vere,
Nostri miserere.

Collect. ms. S. Floriani saec. 13. et 14. Cod. Florian. XI 587. add. saec. 14.

150. Ad Beatam Mariam V.

1. Ave, mater salutaris,
Christi sponsa singularis,
Audi, clara stella maris,
Audi, plena gratia.

2. Benedicta es in caelis,
Christi genetrix fidelis,
Advocata nostra velis
Esse plena gratia.

3. Cunctis semper es amoena,
Virgo dulcis, o serena,
Omni dono tu es plena,
Speciosa domina.

4. De supernis salutata,
Bona mater, cunctis grata,
Virgo manens impraegnata,
Salve, mater gratiae.

5. Eia, fratres, auscultate,
Talem matrem invocate
In vestra necessitate,
Quae est vena veniae.

6. Felix namque es tu dicta,
Christi mater benedicta,
Audi, virgo, mater dicta
Piissima clementiae.

7. Gaude, mundi lux divina,
Gaude, caeli et regina,
Clara stella matutina,
Fons misericordiae.

8. Haec est illa tam decora,
Quae ascendit ut aurora;
Ut conserves omni hora,
Te rogamus hodie.

9. Illa virgo figurata,
Multis dotibus ornata,
Super caelos exaltata
Mater fuit Domini.

10. Kyrie, qui nos fecisti,
Et Mariam elegisti,
Ex qua carnem assumpsisti,
Dans medelam homini.

11. Lux es alta, o Maria,
Peccatorum recta via,
Iesu Christi sponsa pia
Et regina saeculi.

12. Mater, nostra es beatrix,
Afflictorum consolatrix,
Peccatorum liberatrix
Totius periculi.

Brev. ms. S. Bartholomaei Trisulten. saec. 14. Cod. Vatican. 7683. add. saec. 14. — Der Abcdarius scheinbar unvollständig.

151. De Beata Maria V.

1. Qui te orant, o Maria,
Esto sui recta via,
Tuo nato dic, o pia:
Miserere peccatorum.

2. Tu es decus beatorum,
Via, portus viatorum
Advocataque cunctorum,
Florum flos virginitatis.

3. Tu es mater puritatis,
Vas beatae trinitatis,
Plena summae bonitatis,
Paupertatis remedium.

4. Egestorum (es) solacium,
Errantibus refugium,
Peccantibus subsidium,
Aegrotantibus medicina.

5. Clara stella matutina,
Flos et rosa sine spina,
Contemplatio divina,
Salva nos, virgo Maria.

Collect. ms. Veronense saec. 14. Cod. Capit. Veronen. 823 (819). — Die Schlufszeile jeder Strophe reimt mit den drei ersten Versen der folgenden Strophe; 5, 4 mit 1, 1 ff.

152. Ad Beatam Mariam V.

1. Mater patris et filia,
Supernorum laetitia,
Stella maris eximia,
Audi nostra suspiria.

2. Regina poli curiae,
Mater misericordiae,
In hac valle miseriae
Sis reis porta veniae.

3. Maria, propter filium
Confer nobis praesidium;
Bone fili, prece matris
Dona tuis regnum patris.

Cod. Oxonien. Laud. Miscell. 507. saec. 14.

153. De Beata Maria V.

1. Illustrator cordium
Fit nostrae propaginis,
Salutis exordium
Compictor imaginis.

2. O res nova, mirabilis!
Rosa fraglat lilium,
Ignara viri seminis
Virgo profert filium

3. Hanc domum, portam, tumulum,
O Maria, visita,
Carnis nostrae simillima,
Ad veram vitam excita.

4. Ave, mater gratiae,
Solamen miserorum,
Speculum munditiae,
Purgamen immundorum.

5. Nobile triclinium,
Tu forma virginalis,
Deitatis scrinium
Et flos imperialis.

6. Nunc rôre plena gratiae
Nubesque luminosa,
Canticum laetitiae,
Restaura ruinosa.

7. Et vinculum malitiae
Dissolve, dominatrix,
Caelesti militiae
Coniunge, mediatrix.

8. Sis nobis propitia,
Diva pietatis,
Solve nostra vitia,
O decus castitatis.

9. Karitatis vinculo
Nos semper constringe
Et caritatis viscera
Nos indue benigne.

10. Emulos nos facias
Verae castitatis,
Amatores facias
Christi paupertatis.

11. Casta virgo et regina,
Mater salvatoris,
Serva nos a tristi nece
Omnibus in horis.

12. Karbybdis malitiae
Nos nunquam involvat
Et orcus miseriae
Nos non deprehendat.

13. Eia, virgo regia,
Rivus fluens melle,
Tua per suffragia
Mala procul pelle.

14. Nunc virtutum regula,
Genetrix benigna,
Cuncta prece sedula
Comprime maligna.

15. Salve, regis gentium
Sponsa Sunamitis,
Sitim pelle mentium,
Radix verae vitis.

16. Tuum nobis iugiter
Assit consolamen,
Ac in morte firmiter
Prosit adiuvamen.

17. O Christi puerpera
Dulcis et patrona,
Nos peccantes repara
Auferendo vana.

18. Regina dulcis, filium
Pro nobis tunc exora,
Quando suum stimulum
Mors offert sine mora.

19. Fac, o pacis vinculum,
Virgo singularis,
Ut tergantur crimina,
Portus salutaris.

20. Fiat et per gratiam
Nostri salvatoris,
Ut sis piatrix criminum
Pultrixque maeroris.

21. En, tu sole pulchrior
Stella matutina,
Nos famulantes tibi
Serves a ruina.

22. Rogamus ergo supplices
Te, flos virginitatis,
Nam portus indulgentiae
Es, forma sanctitatis.

23. Da nobis tuam gratiam,
Gratiae pincerna,
Ad tuendum propera,
Mergamur ne inferna.

24. Es radix odorifera,
Veniae lucerna,
Purga nos, puerpera,
A labe veterna.

25. Suavitatis poculo
Venenum depellis,
Quod immittit astutia
Maligni versipellis.

26. Te fatemur dominam
Reginamque caelorum,
Secerne nos a loculis
Et poenis infernorum.

27. Regis habitaculum,
Domini Messiae,
Salva nos in stadio
Praesentis huius viae.

28. Ave, o ficulnea,
Dans signum aestatis,
Ad verna aetherea
Duc nos cum beatis.

29. Virgo admirabilis
In conditione,
Assis tuis famulis
Cum protectione,

30. Benigna tu defensio
Tuorum devotorum
Atque salus omnium
Et mater orphanorum.

31. In hoc ergo corpore
Et mundi procellis
Lites aufer cordium
Et finem pone bellis.

32. Nostra nunc precamina,
Virgo, fac iucunda
Christo tuo filio,
Fac corda nostra munda.

33. Gaude, nostrum gaudium
Atque consolamen,
Patronam nunc rogamus
Mentis per nictamen
Carnis post excidium,
Ne remoriamen
Facias, sed hostium
Vim repellas. Amen.

Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a IV 39. — 33, 3 Et patronam nunc. — 33, 4 Zu nictamen die erklärende Glosse vigilantiam. — Aufschrift: „Oratio de adiutrice nostra, Maria theotocos, continens hoc nomen Iohannes Keckenstorffer de Straubing in serie capitalium." — Iohannes de Straubing war Mönch von St. Peter in Salzburg, prof. 28. Juli 1456, ob. 25. Mai 1501.

154. De Beata Maria V.

1. Deus admirabilis,
Solus immortalis,
Filius spectabilis,
Patri coaequalis,
O inenarrabilis,
Spiritus aequalis,
Trium manens stabilis
Norma socialis.

2. Sempiterna trinitas,
Ens in unitate,
Trinitatis unitas
Pari maiestate,
Perseverans deitas
In aequalitate,
Conformis aequalitas
Una deitate.

3. Eius influentia
Vivimus et donis,
Angelis potentia
Praesidet et thronis,
Nulla differentia
Dominationis,
Unus in essentia
Trinus in personis.

4. Frustra modus quaeritur
Generationis,
Nam quaerens obruitur
Vigor rationis,
Sola fides fungitur
Vi probationis,
Haec et prima ponitur
Pars orationis.

5. O praedestinatio
Profluens abunde!
Deus in palatio
Virginis fecundae
Incarnatur, ratio
Nescitur et unde
Prolis sit donatio
Genetrici mundae.

6. Sola scit mysterium
Incarnationis,
Sola refrigerium
Consolationis,
Sola puerperium
Generationis,
Cuius est imperium
Dominationis.

7. Mater est et dicitur
Virgo prolis purae,
Creator transgreditur
Legem creaturae,
Vincitur, non laeditur
Prima lex naturae,
Auctori conceditur
Uti plus quam iure.

8. Quam felix fecunditas
Virginis praesentis,
Quam perpes integritas
Matris parientis,
Quam mera simplicitas
Angelo credentis,
Quam regit humilitas
Incorruptae mentis!

9. Cellula vinaria,
Rosa sine spina,
Evae tu contraria,
Per te lex divina,
Virtus multifaria,
Virginum regina,
Stella marinaria
Luxque matutina.

10. Praeclusisti devium,
Virgo singularis,
Concepisti praemium
Vitae spiritalis,
Ducem vitae praevium,
Aula virginalis,
Contra mortis taedium
Virgula vernalis.

11. Tu es oris osculum,
Plena caritate,
Mundo dans spectaculum
Cum humanitate,
Solis tabernaculum
Mira claritate,
Dei habitaculum
Salva castitate.

12. Te sanctorum populus
Canit in scripturis,
Nullus vacat loculus
Signis aut figuris,
Es exempli baculus
Novis et futuris,
Tuae laudis titulus
Multis forma iuris.

13. Deus ex te nascitur
Sub humana veste,
De virga flos oritur
Isaia teste,
Vetus homo moritur
Rigida de peste,
Novum genus solvitur
Criminis a reste.

14. Te figurat mystice
Vellus Gedeonis,
Te designat typice
Rubus visionis,
Tu terra verifice
Repromissionis,
Praelata mirifice
Angelis et thronis.

15. Te mirandam posteris
Textus praedicavit
Testamenti veteris,
Te significavit
Arca vetus foederis,
Urna, quae gestavit
Manna, te prae ceteris
Signis denotavit.

16. Nostrum es sacrarium,
Quos exemplo praeis,
Patens oratorium,
Liber novae legis,
Tu reclinatorium
Mundum summi regis,
Propitiatorium,
Medicina reis.

17. Literarum apices
Tibi famulantur,
Prophetarum ordines
Te vaticinantur,
Te superni iudices
Digne venerantur,
Reges ac pontifices
Per te sublimantur.

18. Verum sed absconditum
Manna tu portasti,
Carne dum reconditum
Deum generasti,
Patribus hoc abditum
Verbum revelasti,
Genus Adae perditum
Sic recuperasti.

19. In te mercimonia
Plena sunt dulcoris,
Perpes castimonia
Nivei decoris,
Patrum sanctimonia
Laudis et honoris
Praebent testimonia
Matri redemptoris.

20. Per te repromissio
Facta consummatur,
Et praevaricatio
Prima relevatur,
Legis excaecatio
Per te declaratur,
Sed et novae datio
Gratiae monstratur.

21. Solamen plangentium,
Spes desolatorum,
Cura delinquentium,
Venia reorum,
Norma te sequentium,
Pausa viatorum,
Vera salus gentium,
Portus naufragorum.

22. Nullus in periculis
Se sentit derelictum,
Sed nec in spectaculis
Mundi se relictum,
Precibus qui sedulis
Cornu gerit fictum,
Orans pro piaculis
Nomen benedictum.

23. Tolle vehementiam
Dirae passionis
Apponendo gratiam
Consolationis,
Moveat clementiam
Vis compassionis,
Mater, fer sententiam
Restitutionis.

24. O Maria, quaerulus
Asto hic peccator,
Tui sancti sedulus
Nominis amator;
O Iesu, puerulus,
Matris et creator,
Asto tibi credulus,
Meus sis salvator.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 3, 8 Trinis in. — 4, 4 Vigore. — 6, 1 Sola sit. — 10, 1 Praeclusti. — 12, 1 populis. — 13, 8 Omnibus in veste. — 16, 7 Tu propitiatorium. — 17, 3 ordines gegen den Reim; lies indices? — Nach 24, 8 noch: Praestante etc.

155. De Beata Maria V.

1. Ave, plena gratia,
Angelorum domina,
Virgo Maria;
Ave, mundi gloria,
Stella maris fulgida,
Virgo Maria.

2. Consolatrix omnium,
Tu maestorum cordium,
Virgo Maria;
Placa tuum filium,
Creatorem omnium,
Virgo Maria.

3. Salve, beatissima,
Rege cordis intima,
Virgo Maria;
Nostra dele peccamina
Tergens et cuncta crimina,
Virgo Maria.

4. Sana corda saucia,
Dona vitae gaudia,
Virgo Maria,
Post hanc vitam veniam
Ad salvandam animam,
Virgo Maria.

5. Nos commenda filio
Ducens ab exsilio,
Virgo Maria;
Pande caeli ostium
Dans aeternum gaudium,
Virgo Maria.

Orat. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Petrin. a I 14. A. — Ibidem 2°. B. — Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a IV 9. C. — 1, 4 mundi domina A. — 3, 1—3 fehlt A; — 4, 5 Da salvandam AB; Dei salvandam D.

156. De Beata Maria V.

I.

1. O Maria, mater Dei,
Ad te camant omnes rei,
Ut [tu] fundas preces ei,
Qui dat regna requiei.

2. Mater summae pietatis,
Mitte preces pro culpatis,
Roga fontem bonitatis,
Ut det regnum baptizatis.

3. Ad te clamo, qui sum reus,
Non te latet dolor meus,
Te precante Christus Deus
Ut sit suffragator meus.

4. Me agnosco vitiorum
Mole carnis otiosum,
Qui me scio criminosum
Et supernis odiosum.

5. Sed tu, virgo laudabilis,
Mater et venerabilis,
Sis mihi supplicabilis,
Te oro lacrimabilis.

6. Te oro flexis genibus
Et cum magnis gemitibus,
Ut me mundes criminibus
Mundis orationibus.

7. Virgo felix, gloriosa,
Apud Christum virtuosa,
Mea membra vitiosa
Purga prece curiosa.

8. Tu, virgo, patrocinium,
Tuum potens auxilium
Praesta mihi, consortium
In conventu fidelium.

9. O regina caelestium,
Exora tuum filium,
Ut det mihi consilium
Et salutis remedium.

10. Maria, lumen virginum,
Nostrorum sordes criminum
Et peccatorum omnium
Exstingue, pacis vinculum.

11. Ut [Christus], tuus filius,
[Me] eruat propitius,
Per preces [tuas citius]
[Mundet] culpis attentius.

12. Ergo precare filium,
Ut mihi sit refugium
Concedatque consortium
In choro caeli civium.

II.

1. Mundi salus, o Maria,
Per te patet caeli via,
A te poscunt suffragia,
Quos constringit angustia.

2. O caelorum imperatrix,
Virgo felix, o beatrix,
Ad te clamat gens humana,
Mediatrix, [purga vana].

3. Purga labem vitiorum,
Medicinaque laborum,
Miserere populorum
Dans veniam defunctorum.

4. Stella maris apellaris
Et regina salutaris,
Gentes, quibus dominaris,
Ab iniquis tuearis.

5. Tu ingens spes credentium,
Ipsis praebe praesidium.
. . . .
. . . .

6. O tu virgo valde pia,
Dei mater et filia,
Hostis nequam contraria
Tua vincens potentia.

7. Nostrae carnis, o Maria,
Est abundans miseria,
Sua virtus et gloria
Marcescunt sicut folia.

8. Ergo, virgo sanctissima,
Mater Christi carissima,
Tua prece piissima
Roga pro nobis, Maria,

9. Quem genuisti, filium,
Ut det mihi consortium
Inter turmas fidelium,
Perennis vitae gaudium.

10. Pronus flector ad altare,
Te delector adorare,
Ut me semper custodias,
Preces meas exaudias,

Virtutibus enutrias
Et post mortem suscipias.

Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a IV 38. — I 3, 3 Christe. — 3, 4 Sis mihi suffragium. — 4, 3 me scis. — 6, 4 Tuis mundis. — 8, 1 praecenium. — 8, 4 Interventu. — 10, 4 per pacis. — 11, 2 Erat propitius. — 12, 4 In horis celi celium. — II 1, 4 contingit. — 5, 1 Tu es ingens. — 7, 3 Sed tuae virtutes ex gloria. — 8, 4 o Maria. — 9, 3 Inter animas fidelium. — 9, 4 Et perennis. — 10, 2 A te lector adorare. — 10, 3 custodiat. — 10, 4 exaudiat. — 10, 5 Virtutibus me et enutriat. — 10, 6 mortem animam meam suscipiat; dann noch: Et ad vitam aeternam perducat.

157. De Beata Maria V.

1. Ave, Maria,
Tua mihi memoria
Dulcis sit super omnia.

2. Sermonem
De te libens habeo,
Sed culpas meas timeo.

3. Ergo tu, sanctissima,
Peccatorum spes unica,
Conforta tuum famulum,
Ut tibi dicat canticum.

4. O Maria,
Pia et benigna,
Tu mater es et filia,
Tu patris sapientia,
Tu filii laetitia
Et trinitatis gloria.

5. O Maria,
Tu caeli regina,
Tu spes, tu medicina
Tu stella matutina
Et rosa sine spina.

6. O Maria,
Tu sponsa, tu thalamum,
Tu solis habitaculum,
Tu forte propugnaculum,
Hostis non timens vinculum.

7. O Maria,
Tu datrix gratiae,
Tu fons misericordiae,
Tu custos innocentiae
Et speculum munditiae.

8. O Maria,
Tu sidus clarum,
Tu medela animarum,
Tu puteus aquarum
Et hortus deliciarum.

9. O Maria,
Tu thronus Salomonis,
Tu rubus visionis,
Tu vellus Gedeonis,
Tu plena caeli donis.

10. O Maria,
Tu virgula fructifera,
Tu planta salutifera,
Tu gemmula lucifera,
Tu nardus odorifera.

11. O Maria,
Tu dulcis et [mitis]
Fecundissima vitis,
Tu via regni caelestis,
Tu arca albae vestis.

12. O Maria,
Tu tota formosa,
Tu legis glosa,
Tu stirps generosa
Et felix puerpera.

13. O Maria,
Tu flos candens,
Tu gemma resplendens,
Tu stella clarificans
Et sidus irradians.

14. O Maria,
Tu tutum refugium,
Tu scutum debilium,
Tu sanctitatis lilium
Et vas virtutum omnium.

15. Quid dicam plus, Maria?
Tu sancta amica,
Tu vera concordia;
Scis, quod potes omnia.

16. Ergo, virgo virginum,
Placa tuum filium,
Ut post vitae terminum
Ducat ad caeli gaudium.

Orat. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Petrin a I 14. A. — Collect. ms. Lunaelacense saec. 16. Cod. Vindobonen. 4100. B. — 1, 2 memoria mihi. — 4, 3 Tu fehlt B. — 7, 5 Et fehlt B. — 13, 2 Tu fons candens AB. — 15, 2 sancta anima B.

158. Ad Beatem Mariam V.

O fons misericordiae,
Dulcis regina veniae,
Origo pudicitiae,
Pacis atque concordiae
5. Reparatrix, virgo, flos virginum,
O consolatrix cordium,
Miseratrix humilium,
Auxiliatrix fidelium,
Audi voces precantis agminis.
10. O clemens, dulcis, humilis,
Virga Iesse propaginis,
Dei mater et hominis,
Virgo inviolabilis,

Exaudi iam preces ecclesiae,
15. Ut quae versatur hodie
In errore tam impie.
Sedato schismate prece pia
Tui sit fides in ea,
Non a Christo pharisea,
20. Sibi grata et acceptabilis.
Bella, lites et proelia,
Orbi tam horribilia,
Pacifica, Maria nobilis.

Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 19824. — Fol. 175b von anderer Hand:

Wesselprunnenses fratres, ite, Christe, precantes,
Matris ob merita defunctis sis pia vita
Et nos viventes tibi devote famulantes
Protege, conserva, mors ne [nos] laedat acerba.

159. De Beata Maria V.

1. Salve, mater salvatoris,
Fons salutis, vas honoris,
Scala caeli, porta et via,
Salve semper, o Maria.

2. Salve, Dei sponsa electa,
Sine macula concepta,
Tota pulchra et formosa,
Salve, virgo gloriosa.

3. Salve, rosa sine spina,
Mater regis et regina,
Decus mundi, stella maris,
Inter omnes singularis.

4. Vera salus infirmorum,
Advocata peccatorum,
Afflictorum consolatrix,
Dulcis Iesu gene[ra]trix.

5. Tu columna nostra fortis,
Nos conforta in hora mortis,
Sancta parens, virgo pia,
Salve semper, o Maria.

6. Salve, virgo veneranda
Atque semper praedicanda,
Salve, virgo, fons honoris,
Mater Christi salvatoris.

7. Salve, virgo singularis,
Mundi decus, stella maris,
Per te patet caeli via;
Salve semper, o Maria.

De Levis, Anecdota sacra, p. 109 sq., ohne nähere Quellenangabe.

160. De Beata Maria V.

1. Salve, decus feminarum,
Expiatrix nequitiae,
Universis sidus clarum,
Regnum inaurans gloriae.

2. Regis regum mater cara,
Errantium consolatrix,
Gaude, felix stella clara,
Nostra o auxiliatrix.

3. Ave, palma fructu pleno
Virtutisque cellarium,
Lava sordes, o amoena,
Dulcis rosa, solsequium.

4. Evae mortis commutatrix,
Ductrix tuta mortalium,
Expia, potens oratrix,
Labem, culpam et vitium.

5. Ad te curro, spes unica,
Gaudium summis et imis,
Alma proles Davidica,
Reum me excuses nimis.

6. Duc me, precor, ad superna
Collegans caeli civibus
Cordisque purga interna
Malis et vitiis omnibus.

Brev. ms. Recollectorum Parisiensium saec. 15. Cod. Mazarin. 443 (1018). add. saec. 15. — 5, 4 Ream me.

161. De Beata Maria V.

1. Ave, clara lux solaris,
Salve, micans stella maris,
Ave, mater orphanorum,
Spes, solamen miserorum.

2. Ave, mitis et benigna,
Sempiterna laude digna,
Aula Dei virginalis,
Flos sanctorum specialis.

3. Te precamur, o Maria,
Per quam patet vitae via,
Audi voces servulorum,
Solve nexus delictorum.

4. Deus in te venit, pia,
Conformaris tunc sophia,
Per te mundum visitavit
Et a morte liberavit.

5. Flos candoris, vernans rosa,
Nulla res est tam formosa,
Praeter Deum nihil tale
Nec tam prorsus speciale.

6. Claritate vincens solem
Protulisti mundo prolem,
Hostes nostros qui destruxit
Et ad vitam nos reduxit.

Collect. ms. Carmeli Treviren. saec. 15. Cod. Treviren. 306. — Nach Str. 3 noch die überzähligen Zeilen:

Supplicantes pio corde
Nos ab omni purga sorde.

162. De Beata Maria V.

1. Ave, virgo gloriosa,
Mater Christi pretiosa,
Supra solem luminosa,
Ave, plena gratia.

2. Virgo, vellus Gedeonis,
Virgo, templum Salomonis,
Virgo, septem plena donis,
Audi nos propitia.

3. Exsulamus pro peccatis
In Aegypto vanitatis,
Sed tu, mater pietatis,
Reduc nos ad patriam.

Collect. ms. incert. orig. saec. 15. in. Cod. Parisin. 11343. — Akrostichon: Ave.

163. De Beata Maria V.

1. O regina paradisi,
   mater Christi, domina,
   Quae cum caelo gloriaris
   super caeli sidera,
   Conservare me dignare
   purum contra crimina,
   Ne antiqui inimici
   vincat me fallacia.

2. O serena stella maris,
   spes sanctorum hominum,
   Quae es lumen et lucerna
   peccatorum omnium,
   Mentem meam hic informa
   ad amandum Dominum,
   Ut implere semper possim
   eius beneplacitum.

Collectan. ms. incert. orig saec. 15. Cod. Oxonien. Canon. Patr. Lat. 225. — 1, 7 inimica. — 2, 2 omnium. — 2, 5 meam me informa. — „Oratio subscripta habet centum dies indulgentiae." — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

164. De Beata Maria V.

Ave, decus ecclesiae,
Mater misericordiae,
Virgo mitis et benigna,
Sola bona, sola digna
5. Omni laude et honore,
Omni loco et tempore,
Omni maior praeconio
Omnique desiderio.
Tuas virtutes canere,
10. Laudes auditas facere
Nec ipsa vox angelica
Nec tota possit musica.
Te amare, te laudare,
Te post Christum suspirare
15. Sit nostra sapientia,
Sit nobis super omnia
Tua dulcis praesentia.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien 521.

165. De Beata Maria V.

1. Virgo clemens, virgo pia,
   Virgo dulcis, o Maria,
   Creator in te formavit
   Clavem, unde reseravit
   Semitas promissionis,
   Aeternae salvationis.

2. Verus flos virginitatis,
   Puteus humilitatis,
   Rosa florens illuminans,
   Cunctas sordes exterminans,
   Lacte tuo nutrivisti
   Pretiosum corpus Christi.

3. Propterea rogo pie,
Ut me conserves hodie,
Ut non peccem mortaliter
Nec moriar atrociter,
Sed per tuam potentiam
Da mihi paenitentiam
Cum firma contritione
Et vera confessione.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 3, 1 te rogo pie.

166. De Beata Maria V.

1. Mater dulcis, nos dignare
Tua laude confirmare
Et virtute roborare;
Ne in mundo hoc cadamus,
Te iuvante evadamus,
Lapsi per te resurgamus.

2. Virgo dulcis parens,
Tactu viri carens,
Miro modo peperisti,
Deum caeli genuisti,
A quo facta tu fuisti,
Per quem virgo remansisti.

3. Tu in mundo es electa
Et ab ipso es protecta,
Cuius mater es dilecta.
O res mira, virtus Christi!
Illibata permansisti.

4. Natum tuum praemisisti,
Ad cuius dextram sedisti,
Quando mundum reliquisti.
Ibi semper veneraris,
Virgo prudens, et laudaris.

5. O quam pium est laudare
Dei matrem et amare,
Corde toto suspirare,
Quae laudantem protegit
Nec plorantem despicit,
Sed quasi mater respicit.

6. Virgo Dei piissima,
Ad me converte viscera
Et quasi mater filiis
Succurre cunctis servulis
Et fer iuvamen miseris.

Orat ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 3, 4 virtus dira. — 4, 2 resedisti.

167. De Beata Maria V.

1. Collaudo te matrem Dei,
Laudo fructum ventris tui,
Sint benedicta viscera
Et tua sancta ubera,
Quae lactaverunt Dominum,
Aeterni patris filium;
Qui non habet initium
In te sumpsit exordium.

2. Sit benedicta pietas
Et virtus et humilitas
Et tua pudicitia
In caelesti laetitia.
Ex toto corde et anima,
Mente et virtute mea,
Visceribus ventris mei
Collaudo matrem Domini.

3. O Christi mater Maria,
Iesum clementer invoca,
Ut ipsius conceptio
Sit vitae nostrae protectio.
Eius sancta virginitas
Et virtus et humilitas,
Baptisma atque passio,
Mors atque resurrectio

4. Sint et eius ascensio
Semper nostra defensio
De cunctis poenis inferi,
Anxietate saeculi.
Ex filii tui meritis
Et eius sanctis precibus
Sit in caelesti gloria
Mea perpetim anima.

5. In manus tuas, Domine,
Commendo omni tempore
Corpus meum et animam,
Quia redemptor meus es
Et mater tua mea spes.
De cunctis poenis inferi
Defendat me mater Dei.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien 521. — 2, 7 Et visceribus. — 3, 5 Et eius sancta. — 3, 8 et resurrectio. — 4, 1 Sint fehlt. — 4, 2 Sint semper. — 4, 4 Et de anxietatibus. — Nach 5, 7 folgt noch die bekannte Strophe: Maria, mater gratiae, Mater misericordiae etc.

168. De Beata Maria V.

1. Ave, Christi mater digna,
Pia, mitis et benigna,
Ave, Christi sponsa cara,
In virtutum vite clara.

2. Ave, Christi parens alma,
In supernis patens palma,
Ave, Christi mater, dicta
Super omnes benedicta.

3. Ave, Christi splendens stella,
Mundo fulgens nix novella,
Ave, Christi clara cella,
Pro me Christum interpella.

4. Ave, virgo, Dei templum
Castitatis et exemplum,
Ave, virgo scandens caelum,
Inde lumen dans serenum.

5. Ave, virgo iuvans mundum
Corruentem in profundum,
Ave, virgo, quae infernum
Vincis tenens ius supernum.

6. Ave, virgo, quae per natum
Mortem sternis et peccatum,
Ave, virgo. morti datum
Tuum ora pro me natum.

7. Ave, clemens imperatrix,
Terrae, caeli dominatrix,
Ave, clemens et amatrix
Et virtutum operatrix.

8. Ave, clemens vitae datrix,
Vitiorum enervatrix,
Ave, clemens miseratrix
Peccatorum, non peccatrix.

9. Ave, clemens expiatrix,
Culpae lapsis reparatrix,
Ave, clemens mediatrix,
Quaeso, mei sis salvatrix.

10. Ave, sponsa, florens vitis,
Cuius fructus botrus mitis,
Ave, sponsa grata cunctis,
Pia vivis et defunctis.

11. Ave, sponsa salutaris,
Dulcis rebus in amaris,
Ave, sponsa singularis,
Caecis splendens lux solaris.

12. Ave, sponsa potens satis,
Me tuere a peccatis,
Ave, tuis gemma lucens,
Maius solis lumen ducens.

13. Ave, tuis decor splendens,
Et in nocte non offendens,
Ave, tuis lux ostendens
Claritatem et portendens.

14. Ave, tuis sidus fulgens,
Ut aurora mane surgens,
Ave, tuis pacem ferens,
Inimici vires terens.

15. Ave, tuis zelo degens,
Vitam praebe nostra regens,
Ave, mater speciosa,
Albens manna, rubens rosa.

16. Ave, mater plus decora
Sole, luna et aurora,
Ave, mater absque mora,
Cuncta potens omni hora.

17. Ave, mater rubens signis
In figuram ardens ignis,
Ave, pia, meta mortis
Et caelestis dux cohortis.

18. Ave, via vitae portis,
Paradisi flos in hortis,
Ave, pia, hora mortis
Da ius mihi primae sortis.

Orat. ms. Parisense [?] saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639. — 13, 2 noctem. — 17, 1 rubet.

169. De Beata Maria V.

1. Maria, virgo virginum,
Ora pro nobis Dominum,
Fundamentum ecclesiae,
Fons, aula sapientiae.

2. O virgo plena gratia,
Mater Dei et filia,
Virgo peccati nescia,
Sancti spiritus gratia.

3. Summi regis hospitium,
Lumen, vita fidelium,
Mundi salus, protectio,
Nos tuo pasce gaudio.

4. Nobis tibi canentibus
Succurre tuis precibus,
Gratia tua faciat,
Ut Deus nos custodiat.

5. O tu es nobis omnia,
Nos tua pascat gratia.

Orat. ms. Parisiense [?] saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639.

170. De Beata Maria V.

1. Mater misericordiae,
Devotos tuos protege,
Nos peccatores adiuva
Prece, clemens, continua.

2. Ut quidquid mali fecimus,
Remittat tuus filius
Et purget nos ab omnibus
Vitiorum sordibus.

3. Maria, mater Domini,
Sacrarium paracliti,
Virgo, regina virginum,
Ora pro nobis Dominum.

4. Per tuum, virgo, genitum,
Per patrem, per paraclitum,
Praesens assis ad obitum
Meumque muni exitum.

Orat. ms. Franciscanum. saec. 15. Cod. Petrin. a I 14. — 2, 3 sq. fehlen; ergänzt nach Anal. XXXII, 174 (Str. 4 und 5 in not.). — 3, 4 ad Dominum. — 4, 1 filium. — 4, 3 Praesens sis.

171. De Beata Maria V.

1. Maria, per ingenitum
Patrem precor, ut exitum
Animae meae observes
Hostis depulsa rabie.

2. Maria, unigenitum
Deposco te per filium,
In mente me illumina
Vera fide et laetitia.

3. Maria, per paraclitum
Veni, dulcis, ad obitum,
Tuam pone dulcedinem
Contra mortis acredinem.

4. O Maria, triclinum
Trinitatis eximium,
Mihi post hoc exilium
Ostende tuum filium.

Orat. ms. Traunkirchense anni 1523. Cod. Vindobon. 4090. — 4, 1 O fehlt. — 4, 3 per hoc. — 4, 4 Ostende pulcherrimum tuum.

172. De Beata Maria V.

1. Maria, virgo virginum,
Quae genuisti Dominum
Sine virili semine,
Verum lumen de lumine.

2. Tu sola vitae ianua,
Tibi sit laus assidua,
Virtus, decus continuum,
Imperium perpetuum.

3. Largire nobis omnibus
Ad te confugientibus
Per tui nati gratiam
Aeternitatis gloriam.

4. Per tuum ergo genitum,
Per patrem, per paraclitum
Assis praesens ad obitum
Nostrumque muni exitum.

5. Mater Dei sanctissima
Atque virgo perpetua,
Offer nos tuo filio
In caelesti palatio.

6. In hora mortis, domina,
Tu sis nostra custodia
Et perduc nos ad atria,
Ubi est pax et gloria.

Orat. ms. Parisiense [?] saec. 15/16. Cod. Parisin. 3639. — 4, 1 filium gegen den Reim. — 5, 1 sq. und 6, 1 sq. läfst der unreine Reim eine Entstellung des ursprünglichen Textes vermuten. — Vgl. zu Str. 4 Nr. 170 Str. 4.

173. De Beata Maria V.

1. Imperatrix egregia,
Salus humanitatis,
Angelorum domina,
Secretum deitatis,

2. Tu nos dignare te laudare,
Dulcis ter o Maria,
Gabrielis ore loquelis
Affaris, virgo regia,
Tu salutaris, consecraris,
Mater Christi pia.

3. Tu plenitudo gratiae,
Tu celsitudo gloriae,
Munditiae exemplum,
Tu lux caelestis curiae,
Speculum innocentiae,
Tu trinitatis templum.

4. Imperialis calamus
Pietatisque thalamus,
Erogabilis balsamus.

5. Tu textuum congeries,
Tu legis expositio,
Tu testamenti series,
Tu prophetarum visio.

6. Tu cedrus in Libano,
Flos odoris et decoris,
Sine spina rosa,
Tu cupressus in Sion,
Tu oliva fructifera.
Fonde speciosa.

7. Tu gemma pudicitiae,
Mater misericordiae,
Tu cella vera Dei,
Tu pacis et concordiae,
Tu nutrimentum gratiae,
Tu claritatis stella.

8. Nardus odorifera,
Frutex aromatica,
Flos stipis Davidicae.

9. Tu es virtutum omnium
[Insigne] receptaculum,
Tu castitatis lilium,
Tu pacis habitaculum,
Tu vitae principium.
Tu finis mortis . . .
Tu mater Dei,
Tu mater spei
Et veritatis.

10. Tu via viris invia,
Tu parens paris nescia,
Tu thalamus sine mora,
Tu sol illustrans omnia,
Tu sola plena gratia,
Tu sola natum exora,

11. Ut nobis paenitendi
det spatium
Et paenitentibus det
solacium,
Ut post hanc vitam regnemus
in caelesti curia
Cum omnibus sanctis.

Collect. Lunaelacense saec. 16. Cod. Vindobonen. 4100. — 2, 3 ore verbis. — 4, 1 Imperialis aula summus. — 4, 2 Thalamusque pietatis. — 5, 1 Tu textum vera. — 5, 2 Tu fehlt. — 6, 1 Tu cedrus altitudinis in. — 6, 2 Tu flos. — 6, 5 Uncta oliva fructifera verna. — 8, 3 Flos fehlt. — 10, 6 filium exora. — 11, 1 paenitentibus. — 11, 3 Et paenitendi. — „Orationem sequentem canonizavit Gregorius papa primus anno pontificatus sui primo, qui dedit omnibus ipsam devote dicentibus centum dies indulgentiarum criminalium et venialium et a poena et a culpa."

174. De Beata Maria V.

1. O regina caelorum,
Maria, domina angelorum,
Cum sis mater miserorum
Medicina et reorum,

2. Dele in me, quod peccavi,
Et reduc me, nam erravi,
Viam rectam nec agnoscens,
Precor te, sis mihi poscens

3. Veniam ad tuum natum,
Iesum Christum vulneratum
Pro me vili et indigno,
Duro fixum crucis ligno,

4. Passum in humanitate
Et non in divinitate.
Imploro te, virgo beata,
Ut sis mihi semper grata.

5. Advocata tu vocaris,
Pro me bona tunc loquaris,
Cum iudex iudicabit
Et omnes revocabit.

6. Tunc me salvum et securum
Facias, ne verbum durum
Audiam a causa dicti:
Ite [a me], maledicti,

7. Sed potius quod dicetur
Iustis, quando dividetur
Optimum a pessimo
Ab aeterno Domino.

8. Hoc praesta mihi, virtus patris,
Ob amorem tuae matris,
Quae te Christum parturivit,
Postquam ab angelo audivit

Procul omni fallacia:
Ave, plena gatia.

Collect. ms. Lunaelacense saec. 16. Cod. Vindobonen. 4100. — 1, 1 Lies Ave, regina? — 1, 2 Lies O domina angelorum? — 2, 2 Ut reduc. — 2, 3 ne agnoscens. — 3, 4 Dura; fixum fehlt. — 4, 2 deitate. — 5, 3 Lies Quando iudex? — 7, 1 Sed fac potius.

175. De Beata Maria V.

R° Funde preces in caelis,
Maria, stella maris.

1. Remove cito peccata,
Unde vota sint grata
Omniumque prolata,
Maria, stella maris.

2. O Dei benedicta,
Ab angelo iam dicta
Et in caelis descripta,
Maria, stella maris.

3. Alta unda caelorum
Et decus angelorum,
Audi preces peccatorum,
Maria, stella maris.

4. Tu tota es formosa,
Tu tota speciosa,
Tu tota gratiosa,
Maria, stella maris.

5. Tu es norma iustorum,
Tutela peccatorum,
Laetitia sanctorum,
Maria, stella maris.

6. Eia, glorificata
Et cum Christo locata,
Sis nostra advocata,
Maria, stella maris.

7. Ut a morbo pestilentiae
Et ab omni pravo scelere
Nos defendat semper et hodie
Maria, stella maris.

S. Iohannis Damasceni opera imp. Venetiis 1514. — „Oratio devotissima ad virginem Mariam.“

DE SANCTIS.

176. De Omnibus Sanctis.

1. Miserere mei, Deus,
Miserere, factor meus,
Miserere, Iesu Christe,
Ne pereat reus iste.

2. Iesu Christe, miserere
Fac me digne paenitere,
Paenitenti mihi parce,
Hostes meos procul arce.

3. Propter tuam bonitatem
Habe de me pietatem,
De me pietatem habe,
Munda cor ab omni labe.

4. Mentem meam in te firma
Et gratiam mihi praesta,
Me non possum emendare,
Nisi velis adiuvare.

5. Precor ergo, Iesu bone,
Meas sordes tu depone,
Renova me veteratum,
Consolare me turbatum.

6. Eleva me corruentem,
Erige pigrum iacentem,
Ovem require errantem,
Dirige me deviantem.

7. Fac quietum me vagantem,
Sana, precor, aegrotantem,
Exaudi me te precantem
Et gratiam requirentem.

8. Pastor bone, rex benigne,
Ure me spiritus igne,
Ut ipsius per calorem
Noxium perdam torporem.

9. Virgo mater salvatoris,
Memor esto peccatoris,
Porta caeli, maris stella,
Pro me natum interpella.

10. Sancte chorus angelorum,
Omnes virtutes caelorum,
Apud Deum me iuvate
Et pro me semper orate.

11. Sancte chorus prophetarum,
Contio patriarcharum,
Exorate creatorem,
Ne me perdat peccatorem.

12. Sancte Iohannes baptista,
Audi vota clemens ista,
Agnum fac mihi placatum
In Iordane baptizatum.

13. Tu quoque, Petre beate,
Claves caeli cui sunt datae,
Pro me roga salvatorem,
Qui posuit te pastorem.

14. Paule, vas electionis,
Exemplum conversionis,
Ora tuum conversorem,
Ut meum tollat errorem.

15. Frater Simonis Andrea,
Ad te veniat vox mea,
Hanc ad aurem porta Christi,
Pro quo navem reliquisti.

16. Super ceteros dilecte
Et de nuptiis electe,
Custos Dei nimis care,
Pro me Christum deprecare.

17. Iacobe, Bartholomaee,
Philippe, Thoma, Matthaee,
Iacobe, Simon, Thaddaee,
Mementote precis meae.

18. Sancte chorus innocentum,
Mihi detis iuvamentum,
Qui fuistis moriendo
Testes Christi non loquendo.

19. Stephane Christi beate,
Propter Christum lapidate,
Quod orasti lapidanti,
Ora mihi supplicanti.

20. Martyr Domini Laurenti,
Certe plus ardens ardenti,
De thesauro pietatis
Opus auge caritatis.

21. Sancte Clemens, Sixte, Clete,
Precibus meis favete,
Sacerdos Martine Dei,
Supplicis memento mei.

22. Nicolae, praesul Christi,
Misero succurre isti,
Augustine et Gregori,
Subvenite peccatori.

23. O sancte Petre confessor,
Mihi fias intercessor,
Ita mihi subvenite,
Ut ad regnum ducar vitae.

24. Paule, Iohannes, Antoni,
Estote mihi patroni,
Sancte abbas Benedicte,
Custos mentis sis afflictae.

25. O vos omnes eremitae,
Votis meis assentite,
O Maria Magdalene,
Tu memoria me tene.

26. Agnes, Agatha, Lucia,
Scholastica, Caecilia,
Katherina, Margareta,
Me ducite ad roseta.

27. Vos, sancti et sanctae Dei,
Vestri mementote rei,
Me nautam in mundi salo
Servetis ab omni malo.

28. Sit laus patri creatori
Filioque salvatori,
Eandem habeat flamen
Per cuncta saecula. Amen.

Collect. ms. S. Mariae in Pontano saec. 13. Cod. Vatican. 4363. A. — Orat. ms. Caelestin. S. Mariae de Parisius saec. 15. Cod. Mazarin. 3897 (605). B. — A unvollständig, nur bis Str. 14 inkl. — 1, 4 Ne damnemur reus iste A. — Statt Str. 3 und 4 hat A:

3. A me tolle casus reos,
Procul arce hostes meos,
Propter tuam bonitatem
De me habe pietatem.

4. Pietatem de me habe,
Munda cor ab omni labe,
Qui per meam pravitatem
Tuam sprevi sanctitatem.

4, 2 gratiam tuam mihi B. — 5, 2 Mea crimina depone A. — 5, 3 Revoca me fugientem A. — 5, 4 Excita me dormientem. — Str. 6 und 7 in A zusammen in eine:

Dirige me deviantem
Et require me errantem,
Fac quietum me vagantem
Sana, precor, aegrotantem.

8, 4 teporem A. — 10, 1 Ave, Mater A. — 9, 4 Pro me mater interpella. A. — 10, 2 Et virtutes vos caelorum A. — 10, 3 Dominum A. — 10, 4 Pro me semper et A. — 11, 2 Et chorus A. — Str. 12 fehlt A. — 13, 1 Princeps Petre ceterorum A. — 13, 2 Qui es clavi[g]er caelorum A. — 13, 3 Ora pro me A. — 13, 4 te posuit A. — Nach 22, 3 noch: Ieronyme et Ambrosi gegen Strophenbau und Reim B. -- Nach 23, 2 noch: Mihi sitis adiutores B. — 29, 4 ducite ad gaudia B. — 27, 1 O vos B. — 27, 2 Vestri mementote mei B.

177. De Omnibus Sanctis.

1. Michael cum Gabriele,
caeli cives incliti,
Qui astatis coram Deo
laudibus assidui,
Proclamate: „Sancte Deus,
parce tuo supplici.“

2. In Iordane qui tinxisti
agnum sine macula,
Non ut sua, sed ut nostra
solverentur crimina,
Tu, Iohannes, tua prece
reduc me ad supera.

3. Petre, pastor, cui praecepit
Christus oves pascere,
Quem ad vocem ter negasti
unius ancillulae,
Parce mihi, ut per culpam
didicisti parcere.

4. Paule doctor, mentem meam
tu doctrinis instrue,
Quibus iram Dei mei
valeam evadere
Et de culpis ad virtutem
cito queam currere.

5. Iesu Christi coheredes,
ceteri apostoli,
Illum pro me supplicate
voce consolabili,
Quo pellatur a me mortis
formido periculi.

6. Innocentes, qui pro Christo
inter matrum ubera
Ab Herode necis dira
suscepistis vulnera,
Per haec in me abluatis
scelerum contagia.

7. Gloriose Dei serve,
protomartyr Stephane,
Qui primus haberis sacro
martyrum in ordine,
Me per preces tuas turmae
socia caeligenae.

8. O makari Dionysi,
mea dele scelera,
Qui Francorum Deo colla
subiugasti pinguia,
Dehinc rubro rore tinctus
penetrasti aethera.

9. Christi piscis, o Laurenti,
te nunc supplex adeo,
Quem assavit Daciana
fervens persecutio,
Ut ab omni vitiorum
me mundes contagio.

10. Fortis mecum sta, Vincenti,
contra trucem viperam,
Ut hac vita te iuvante
consequar victoriam
Et in caelis praeparatam
victoribus gloriam.

11. O Thebaea sublevata
super astra legio,
Quae draconem durum claro
superasti proelio,
Hunc eundem mihi subde,
te nunc pie flagito.

12. Bellatores gloriosi
invictique martyres,
Quos produxit ex se mater
velut vitis palmites,
Me vobiscum hinc transferte
supra caeli cardines.

13. Pastor alme, Nicolae,
poli civis inclite,
Caeli regem in decore
fac me tecum cernere,
Cuius mira claritate
fungeris assidue.

14. Meritorum luce fulgens
Martine sacerrime,
Quem diversae gentes laudant
per orbem magnifice,
Me nitentes iugulare
potenter persequere.

15. Monachorum, Benedicte,
doctor insignissime,
Venenata dirae lupae
flammas in me destrue
Et da mihi tuae sanctae
iugum ferre regulae.

16. Sancte pater, dux, Ebrulfe,
monachorum inclite,
In extremo meus esto
defensor examine
Et me prece fac solaris
civem Ierosolymae.

17. Sempiterni regis miles,
Aegidi clarissime,
Incursantes me demerge
Acherontis carcere,
Ut excelsum ad Olympum
laetus possim tendere.

18. Confessores, quos munivit
fidei confessio
Nec a Deo separavit
carnis titillatio,
Vestra prece mihi sitis
semper in auxilio.

19. Monachorum sacer chorus
et cultores eremi,
Quibus pastum praebuere
panes cinericii,
Illum pro me supplicate,
in quo gloriamini.

20. Iam, Maria Magdalena,
mihi sis piissima
Et arcentes me culparum
nexus prece disliga,
Qui te nitor sequi mea
lugendo flagitia.

21. Generosa Katherina,
Christi sponsa fulgida,
Ipsum pro me interpella
prece constantissima,
Ut ab ipso vehar post hanc
vitam super aethera.

22. Virgines electae Dei,
Fides, Spes et Charitas,
Quas nequivit superare
Adriana feritas,
Me servate, ne malorum
me laedat perversitas.

23. Iam a Deo coronatae
virgines et viduae,
Quae nocivos ignes docte
meruistis vincere,
Saevientis in me flammas
Veneris extinguite.

24. Omnes sancti, apud Deum
pro me intercedite,
Quatenus inferni poenas
valeam evadere
Et a culpis liberatus
caeli regna scandere.

25. Laus et virtus et potestas
patri sit ingenito,
In eodem permanenti
honor unigenito,
Ab utrisque procedenti
gloria paraclito.

Collectan. ms. S. Ebrulphi saec. 12. Cod. Alenconien. 1. add. saec. 12. — Daraus mitgeteilt von Léop. Delisle im Annuaire Bulletin de la Société de l'Histoire de France. Paris 1863; II. Partie, p. 10 sq.; dort wie auch in der Quelle unmittelbar verbunden mit dem Rhythmus: „O Maria, gloriosa angelorum domina." -- Als Verfasser vermutet Delisle — wohl mit Recht — Ordericus Vitalis.

178. Cursus de Omnibus Sanctis.

Feria tertia.

Ad Matutinum.

1. Rex, civium caelestium
In quo laetatur contio,
Psallens sanctorum omnium
Iam summo cum tripudio.

2. In quorum laudem munera,
Quae tibi nunc offerimus,
Sint nobis salutifera
Tibique grata, petimus.

3. Regi sanctorum omnium
In cunctis dominatio,
Sit honor, laus, imperium
Et gratiarum actio.

Ad Laudes.

1. Te Deum canit iugiter
Omnis chorus angelicus,
Patriarcharum pariter
Et cuneus propheticus.

2. Te turba apostolica
Hymnis, chorea virginum
In cithara harmonica
Psallendo laudat Dominum.

3. Sic martyrum organica
Te tympana suaviter
Et confessorum cantica
Mulcent in corde dulciter.

4. In cymbalis sonantibus
Tota caelestis curia
Et melicis concentibus
Coniubilat in gloria.

5. Regi sanctorum omnium.

Ad Primam.

1. Per sanctos tuos, Domine,
Quos iam caelesti lumine
Irradiatos novimus,
Suppliciter deposcimus,

2. Nos legem tuam pariter
Fac meditari iugiter,
Ut semper fructum operum
Reddamus salutiferum.

3. Deo patri per omnia
Sit virtus et victoria,
Qui nos cum sanctis omnibus
Coronet in caelcestibus.

Ad Tertiam.

1. Te ob sanctorum merita,
Deus, precamur inclita,
Qui in caelorum culmine
Tecum quiescunt, Domine.

2. Nos corde, ore, opere
Fac innocenter vivere,
Ut caeli tabernacula
Intremus sine macula.

3. Deo nostro per omnia.

Ad Sextam.

1. Per pretiosam omnium
Sanctorum mortem praemium
Caelorum, Deus, citius
Confer nobis propitius.

2. Reatus rumpe vincula
Et submove pericula,
Ut vota nostra dulciter
Tibi reddamus iugiter.

3. Deo nostro per omnia.

Ad Nonam.

1. Beati sunt, qui habitant
Caelos; ut hos, qui militant
In terris, iuvent precibus,
Praesta, Deus, supplicibus.

2. Nunc reple nos virtutibus,
Confer cum sanctis omnibus
Nobis post dona gratiae
Aeterna bona gloriae.

3. Deo nostro per omnia.

Ad Vesperas.

1. Promissa, Deus, praemia
Nobis in fine temporum
Cum sanctis da sublimia,
Perennes dotes corporum,

2. Hinc clara et subtilia
Glorificata corpora,
Cita, impassibilia
Et tui plena pectora.

3. Da animabus pariter
Aperte te cognoscere
Ac frui te suaviter
Perfecteque diligere.

4. Fac nos cum sanctis omnibus
In te gaudere Domino,
Dum omnia in omnibus
Es regnans sine termino.

5. Regi sanctorum omnium.

Ad Completorium.

1. O lux, sanctorum speculum,
Da nobis post hoc saeculum
Te sublevatis manibus
Laudare in caelestibus.

2. Te quoque benedicere,
Tuas virtutes canere,
Da, Deus exercituum,
Laudemus in perpetuum.

3. Deo nostro per omnia.

Orat. ms. Vallis Iocosae[?] saec. 15. Cod. Labacen. 45. — Ad Mat. 1, 3 Psallentes. — Ad Laud. 2, 2 Hymnus. — Ad Non. 1, 1 sunt fehlt. — 1, 3 iuvant. — Ad Vesp. 2, 4 tua. — 3, 3 te fehlt.

179. De Paradiso.

1. Paradisi
amoena regio,
Quam possedit
quondam primus homo
. . . .
. . . .

2. In te loca
pulchra sunt omnia,
Nullus turbo,
procul sunt nubila,
Clari dies,
secura tempora.

3. In te spirant
odore gramina,
Rubet rosa,
albescunt lilia,
Et arbusta
profundunt balsama.

4. Pulcher hortus,
mellita flumina,
Sonat aura
lenis per nemora,
Ibi flores
et mala punica.

5. Duodecim
exornant lapides
Portas urbis
suas per species,
Quos non radet
annorum series.

6. In sublime
muri divinitus,
Nil debentes
humanis artibus,
Sunt constructa
vivis lapidibus.

7. Fundamentum
primo fundamine
Est fundatum
praeclaro iaspide,
Saphyrus est
secundus ordine.

8. Subsequitur
hinc chalcedonius,
Quartus adest
smaragdus optimus,
Post sardonyx
atque sardonius.

9. Chrysolithus
in loco septimo
Irradiat
fulgore aureo,
Et beryllus
est cum topasio.

10. Chrysoprassus
exsistit decimus,
Et iacynthus
adest purpureus,
Amethystus
post duodecimus.

11. In istorum
colore lapidum
Est signata
vita fidelium,
Qui caeleste
currunt ad bravium.

12. Non est pronum
vel leve dicere,
Qua requie
quave dulcedine
Perfruuntur
fideles animae.

Collect. ms. S. Arnulphi Meten. saec. [12]/13. Cod. Berolinen. Phil. 1694 (180). — Nach jeder Str. wiederholen sich als Rundreim die Worte: „Quam pulchra es sanctis animabus et requies." — Aufschrift: „Rhythmus domni Gibuini, Lingonensis episcopi." Einen Bischof von Langres mit Namen Gibuinus hat es nicht gegeben, wohl aber einen Guibuinus, archidiaconus Lingonensis, der später (1077—1082) Erzbischof von Lyon wurde. Ihm wird gewöhnlich dieser Rhythmus zugeschrieben. Zeitgenossen waren übrigens ein Gibuinus II., ep. Catalaunensis († 1004), und ein Gibuinus, ep. Laudunensis, der unter Leo IX. auf dem Konzil zu Reims anwesend war. Cfr. Migne, PP. LL. 142, 1438. — Vgl. Wattenbach, Sitzungsberichte der Kgl. preuss. Akademie der Wissenschaften 1891, 97 ff.

180. De Caelesti Ierusalem.

1. O felix regnum patriae supernae,
In quo quiescunt agmina sanctorum,
Gloria multa decorata, cincta
Pace perenni.

2. Non est scribentis calami signare
Nec eloquentis hominis narrare,
Quanta paravit in te regnaturis
Deus aeternus.

3. Ad te suspirat generis humani
Perdita proles in parente primo,
Sed redemptoris caelitus directi
Morte redempta.

4. Bene suspirat tenebris addicta,
Quae paradisi gaudiis privata
Perdidit lumen, quo fruuntur semper
Cives superni.

5. Namque praesentis luminis splendore
Fallitur caeca iuvenum caterva,
Putans iucundum, quod adimplet mundum
Fletu perenni.

6. Quid enim potest homo moriturus
Nisi deflere miseras ruinas
Atque lugere incolatus sui
Tempore brevi?

7. Est namque miser et infelix valde,
Qui se, dum vivit, exsulem ignorat,
Qui non suspirat ad illius regni
Felicitatem.

8. O si quis posset in palato cordis
Illius regni epulas sentire,
Sperneret cuncta, quae iucunda praesens
Vita mentitur.

9. Nec mirum tamen, si notatur opus
Pro creaturae merito distinctum,
Bonis et malis mediisque trinum
Ante paratum.

10. Nam caelum, terra infernusque simul
Considerata singula demonstrant,
Dum in respectu singuli pensatur
Singulum quodque.

11. Infernus infra tenebrarum locus,
Desuper caelum luminis superni,
Media manens arida, communis
Inter utrumque.

12. Infernus nequam angelos includit,
Regnum supernum spiritus beatos,
Terra serpentis sauciatum ore
Genus humanum.

13. Iam si quaeratur singulorum status,
Tartarum simul atque paradisum
Crederet mundum, qui duo diversa
Contemplaretur.

14. Nam in respectu loci tenebrarum
Mundus hic fallax creditur amoenus,
Caeli respectu barathrum putatur
Et iure quidem.

15. Vallis haec namque dicta lacrimarum,
Lacrimas praestans parentibus primis,
Omnem suorum filiorum turbam
Flere coegit.

16. Cur enim non flet homo peregrinus,
Qui supra flumen sedens Babylonis
Memor est matris, dum privatur visu
Tempore multo?

17. O vere mater, civitas superna,
Ad te suspirant animae fideles,
Quae tibi roris pocula degustant
Caelo demissa.

18. Claritas tua claritas aeterna,
Honor et decus in turribus tuis,
Et per murorum moenia iucunda
Cantica laudum.

19. Lapides tui lapides electi,
Aurum obrizum pulchritudo tua,
Ex margaritis ianuarum decus
Omne consistit.

20. Pretiosorum lapidum structura
Singula tui fundamenta vernant,
Et per plateas ligni vitae fructus
Multiplex surgit.

21. O lignum felix, quod rigatur unda
Fontis aeterni, qui de throno manat,
Impetu cuius hilarescit semper
Civitas Dei.

22. Hae tuae laudes, civitas iucunda,
Et quas nec lingua resonare potest,
Immo nec cordis sufficit humani
Sensus rimari.

23. Verum, si licet, latius pensemus,
Quanta sit tibi gloria iustorum,
Qui laureati manent ante thronum
Regis aeterni.

24. Nunquam laborant, esuriunt nunquam
Semper exsultant, iubilant et psallunt,
Quippe cum nulla tempora festiva
Gaudia claudant.

25. Iam enim imber transiit et hiems,
Flores in terra undique vernabunt,
Et exsultantis turturis os nova
Cantica promet.

26. Voxque laetantis audietur sponsi:
Surge, quae dormis, propera, dilecta,
Accipe, felix, tibi praeparatam
Ante coronam.

27. Iam nuptiarum copula fecunda
Citat cantorum organa iucunda,
Concrepet simul cohors laetabunda
Citharoedorum.

28. Ad quorum vocem resonat et tellus,
Chori sanctorum pariter exsultant,
Et inaudita convivarum corda
Gaudia replent.

29. Verum haec parva exhibet aspectus
Illius sponsi regis et magistri,
Qui super omnes imperat et regnat
Unus et idem.

30. Cuius quam mira gloria, maiestas,
Claritas summa, bonitas immensa,
Cuius decoris species illustrat
Saecula cuncta.

31. Ergo fallacis gloria contempta
Mundi quaeramus gaudia superna,
Ubi sanctorum cunei laetantur
Sorte felici.

32. Gloria tibi, cunctipotens pater,
Gloria nato et, qui ab utroque
Semper procedit similis amborum,
Sit honor unus.

Petri Trecen. Hist. schol. saec. 13. Cod. Francofurten. Barth. 56. add. saec. 13. in. (nach Böhmer, Zeitschr. für deut. Altert. V (1845) p. 467 ff.) A. — Collect. ms. Constantini Caietani saec. 17. Cod. Alexandrin. 99 (III). B. — 1, 3 cuncta B. — 3, 4 redempti A. — 4, 3 quod fruuntur B. — 5, 1 Iamque B. — 5, 3 mundus B. — 6, 3 Ac flere lugens B. — 8, 2 fercula sentire B. — 10, 2 demonstrat A. — 11, 2 lumen A. — 12, 1 nequam spiritus B. — 12, 3 supernum spem beatorum A. — 13, 1 Nam si AB. — 14, 1 Namque respectu B. — 15, 1 Vallis hic A; haec quoniam dicta B. — 16, 1 Cur iam non flebit homo B. — 18, 3 Et perteurorum A. — 22, 1 Haec tuae laudis A; Has tuas laudes B. — 22, 2 Quasque nec B. — 22, 3 humanus A. — 24, 3 In his cum nulla gaudia festiva B. — 24, 4 Tempora claudant. — 25, 2 Flores in terra florida vernabunt B. — 26, 3 Et acceptura veni praeparatam B. — 26, 4 Tibi coronam B. — 27, 2 Sanctorum citat B. — 28, 1 voces B. — 30, 1 gloriae B. — Str. 32 fehlt A. — Aufschrift in B: Ioachimi, abbatis Florensis, hymnus de caelesti Hierusalem et gloria sanctorum. — B enthält noch ein anderes längeres Gedicht desselben Verfassers, das nicht in die hymnologische Literatur einschlägt. Der Anfang desselben lautet:

1. Visionem admirandae
ordior historiae
Et succincte scribam textum.
Felicis memoriae

2. Quidam vir religiosus,
fama non incognitus,
Scripsit rem, quam vidit quidam
in extasi positus.

3. Ductus animi excessu
ambulat per invia,
Nulli sibi patent campi,
nulla loca pervia.

4. Primo die moto gressu
in latrones incidit
Et ligatus strictis loris
paene vita deficit.

5. His solutum lux secunda
semivivum suscipit,
Non curandum, sed mactandum
scorpionum ictibus.

6. Tertia his liberatus
traditur exsilio,
Iter agit destitutus
hominum consilio.

7. Nihil minus quarto die
patitur discriminis,
Fame, siti et fervore
maceratur eremi.

8. Quinto asperis ferarum
laniatur unguibus
Et frequenter laceratur
bestiarum morsibus etc.

181. De Superna Hierusalem.

Eia, veracis Hierusalem visio pacis,
Ordinibus miris Sion fundata saphiris,
Obvia procedens, voces dulcedinis edens,
Voces laetitiae, voces dans hymnologiae
5. Cantica cantando, Dominum Sabaoth venerando,
Suscipe laetanter Christum regem iubilanter,
Qui te sacravit, propria sibi morte dicavit,
Qui cruce signavit, qui sanguine purificavit.
Auro sterneris, gemmis ornata nitebis,
10. Luce coruscabis, similis vitro rutilabis.
Tu radio magno patris illustraberis agno,
Tu solem radius septempliciter superabis,
Sistris virgineis puerilibus atque choreis
In te laudetur, sed et Alleluia canetur.
15. Parietibus vastis tua propugnacula Iaspis-
Que crystallus erit, portae sine fine patebunt,
Nunquam claudentur, quia firma pace fruentur.
Te Deus elegit, populos et regna subegit,
Cunctis praelatam terris dedit inmediatam
20. Christus, rex regum, cuius diadema serenum
Est, electorum lapidum structura novorum
In lapides bis sex, quos in diademate fert rex,
Discipuli bis sex, quibus est commissa Dei lex.
Ornatur gemmis vitae structura perennis,
25. Quorum splendores dant veros noscere mores,
Ut lapides vivi mereamur in aethere scribi.
Plaude, Sion, nobis intra stellata colonis.
Laus et hosanna Deo, qui iunxit terrea caelo.

Collect. ms. Carth. Montis S. Beati saec. 13. [14. 15.]. Cod. Vindobonen. 898.

182. Pro fidelibus defunctis.

Ante tuam faciem cum iustis atque beatis
Aeternam requiem dona, Deus, hic tumulatis
Et, quos morte crucis salvasti, ne moriantur,
Perpetuae lucis fac ut splendore fruantur.

Collect. ms. saec. 15. Clm. Monacen. 641. — Es folgt noch, von obigen Versen getrennt:

Christus, fidelissimus amicus noster,
non diu exspectavit,
Sed statim peracta passione
sanctos in carcere visitavit,
Et hoc nobis exemplum,
quod, si volumus animabus subvenire,
Si protrahimus suffragia,
non videntur eis expedire;
Gravissime enim cum taedio
exspectare comprobantur,
Qui tam inenarrabilibus
poenis cruciantur.

183. De sancta Agnete.

1. Mitis Agnes, quae nupsisti
Agno miti, quem quaesisti
Mentis in memoria,
Nec ab agno potuisti
Poenis flecti, permansisti
Constans fide media.

2. Denudata dum fuisti,
Nudam texit virtus Christi
Capillorum copia,
Quae in agno te dedisti
Et in agno placuisti,
Mihi sis custodia.

Orat. ms. Anglican. saec. 13. Cod. Londinen. Ar. 201.

184. De sanctis Angelis.

1. Salve, sancte Michael,
caeli proeliator
Et draconis perfidi
potens debellator,
Tui vilis servuli
Sis patrocinator
Et ad caeli gaudia
Eius adportator.

2. Salve, sancte Raphael,
patri qui Tobiam
Reduxisti sospitem
per tam longam viam,
Fac nos caelo cernere
caeli hierarchiam
Omnem et cum filio
virginem Mariam.

3. Salve, sancte Gabriel,
decus angelorum,
Ad Mariam virginem
nuntium decorum
Te misit omnipotens
cardine caelorum,
Per te nobis Dominus
regna det caelorum.

4. Salve, sancte Uriel,
iugi visione
Summi patris hilaris,
te precor, mi bone,
Tui patrocinii
trino nos agone
Munias a perfido
taetroque dracone.

5. Spiritus angelici
   omnes, vos avete,
Deo qui fruimini
   summa cum quiete,
Nos ad amicitiam
   Dei promovete
Et in caeli semita
   Stabiles tenete.

Officium novum beati Iohannis imp. Bononiae 1525.

185. De s. Angelo Custode.

Ad Matutinum.

1. Ave, custos dulcis meus,
   Angele piissime,
Cui me totum dedit Deus,
   Rege fidelissime,
Ne sim malis mortis reus,
   Vivere sanctissime
Fac me semper, rector meus,
   Et mori laetissime.

Ad Laudes.

2. Ave, Christi delegate
   Ad mei custodiam,
Dulcis angele beate,
   Per divinam gloriam,
De caelesti pietate
   Iugem da memoriam
Et cum omni sanctitate
   Vincere malitiam.

Ad Primam.

3. In me per te roboretur
   Fides, spes et caritas,
In me semper dominetur
   Tota sancta trinitas,
In me Christus epuletur
   Et eius suavitas,
In me tandem reveletur
   Et felix aeternitas.

Ad Tertiam.

4. Sana pectus suspirantis
   Gemitu gravissimo,
Educ viam supplicantis
   De torrente pessimo,
Ut sit grata manus dantis
   Iesu clementissimo,
Cuius visu me formantis
   Fruar beatissimo.

Ad Sextam.

5. Pastor bone, memor esto
   Ovem tuam pascere,
Illi semper sic adesto,
   Ut, dum lupus rapere
Temptat eam, tu sis praesto
   Mox illam eripere,
Quam praesentes illi festo,
   Quod nequit deficere.

Ad Nonam.

6. Ave, sacer spiritalis
   Amicorum intime,
Comes, dux et rex . . .
   Corporis et animae,
Esto mihi dux vitalis
   Et a culpis exime
Atque me de cunctis malis
   Hora mortis redime.

Ad Vesperas.

7. Des iugiter exstirpare
Semina zizaniae,
Verba vitae seminare,
Pacis et concordiae,
Proximum aedificare
Per opus iustitiae,
Cunctos hostes debellare
Cum palma victoriae.

Ad Completorium.

8. Pie pater, me digneris
Protegere tenere,
In adversis recorderis
Me nunquam deserere,
De errore memoreris
Ad te me reducere,
Ne depascar ab his feris,
Quae me volunt perdere.

Orat. ms. Beneventanum [?] saec. 14/15. Cod. Borgian. M VI 21. — 4, 4 pessimo fehlt. — 4, 8 Senum beatissimo. — 5, 6 Demdat. — 6, 8 In hora.

186. Cursus de Angelis.

Feria secunda.

Ad Matutinum.

1. Quem veneratur civium
Caelestium exercitus,
Regem adorant omnium
Angelicique spiritus,

2. Per hos rogamus intime,
Nostra sume precamina,
Custodi nos tutissime
Cuncta pellens discrimina.

3. Laus tibi, Deus, penitus,
Quem laudum voce sedula
Collaudat omnis spiritus
In saecularum saecula.

Ad Laudes.

1. Aeterne rerum conditor,
Qui mare, solum, aethera
Gubernas, iustus redditor
Cuiusque iuxta opera,

2. Superbum nempe spiritum
Cunctosque suos complices
Damnando in interitum
Veros firmasti supplices.

3. Qui laudum tibi carmina
Nunc concinunt alacriter,
Per quos nostra peccamina
Relaxa placabiliter.

4. Nos consoleris iugiter
Ser spiritus angelicos,
Cum his ut hymnos pariter
Tibi pangamus melicos.

5. Laus tibi, Deus, penitus.

Ad Primam.

1. Deus, qui ad imaginem
Tuam creando hominem
Hunc paulo minus minuis
Ab angelis innocuis,

2. Te ergo cum hymnidicis
Choris laudamus caelicis,
Qui nos in locum suscipis
Deiecti mundi principis.

3. Sit angelorum Domino
Laus, honor sine termino,
Qui suis in caelestibus
Nos societ spiritibus.

Ad Tertiam.

1. O principes angelici,
Creati regis caelici
Ad contemplandam speciem
Eiusque puram faciem.

2. Portas vestras attollite,
Pie nobis occurrite,
In montem ferte Domini
Eius psallentes nomini.

3. Sit angelorum Domino.

Ad Sextam.

1. O Deus exercituum
Caelestium spirituum,
In thronis caeli residens
Cunctisque mire praesidens,

2. Nos, quaesumus, custodiat
Ac incessanter muniat
Virtus tibi astantium
A telis malignantium.

3. Sit angelorum Domino.

Ad Nonam.

1. Caelestis regis principes,
Cuius ut nos participes
Simus cum caeli civibus,
Vestris iuvate precibus,

2. Tersoque mentis nubilo
Vobiscum dulcis iubilo
Nos Deo exercituum
Psallamus in perpetuum.

3. Sit angelorum Domino.

Ad Vesperas.

1. Summae Deus potentiae,
Qui ordines ierachicos
Virtute sapientiae
Mire distinguis caelicos,

2. Precamur te suppliciter,
Hos defensores dirige,
Nobis per quos fertiliter
Salutis dona porrige.

3. Nos consolando visitent,
Purgent, inflamment, doceant,
Ad bona semper incitent,
Vim daemonum coerceant

4. Devotisque congaudeant
Ac roborent virtutibus,
Ut hi ipsorum compleant
Cohortes in caelestibus.

5. Laus tibi, Deus, penitus.

Ad Completorium.

1. [O] angelorum gloria,
Fac horum nos custodia
Semper peccata fugere
Hostemque saevum vincere.

2. Nunc munda cordis aciem,
Ut facie ad faciem
Te contemplemur dulciter
Cum angelis perenniter.

3. Sit angelorum Domino.

Orat. ms. Vallis Iocosae [?] saec. 15. Cod. Labacen. 45.

187. De s. Angelo Custode.

Salve, splendor paradisi,
mi gloriose angele,
Salve, iubar claritatis
supernalis curiae.
Ave, flos immortalitatis,
Ave, gemma puritatis,
Ave, dulcor caritatis
Triumphantis patriae,
Tu norma sanctitatis
Divinalis oboedientiae,
Tu, qui mei curam (gratis) accepisti,
ab omni hoste protege,
Ut simul perfruamur [gloria]
coram immenso iudice.

Missale speciale Toletanum saec. 15. Cod. Vatican. 6264. — Am Ende der Messe auf den h. Schutzengel angehängt unter dem Titel „Laus“.

188. De sancta Anna.

1. Gaude, felix Anna,
mater matris Christi,
In urbe de Bethlehem
nata tu fuisti,
Regum ex progenie
sancta processisti,
Unde laudes debitas
digne promeruisti.

2. Gaude, felix Anna,
diu desponsata
Viro iusto Ioachim
proleque privata;
Tunc tibi ab angelo
verba sunt prolata,
Quod felici fieres
fructu fecundata.

3. Gaude, felix Anna,
quia tibi soli
Competit, ut mater sis
matris regis poli,
Funde preces filiae
filiaque proli,
Ut nobis non noceat
daemon, doctor doli.

4. Gaude, felix Anna,
de qua procreata
Est haec virgo virginum,
Maria vocata,
Nostra sis cum filia,
mater, advocata,
Ut nos salvet suboles
virginis beata.

5. Gaude, felix Anna,
pia mater, plaude,
Plena melle canna,
nos in tua laude
Famulos, o, sana
qualibet a fraude
Quasi mel et manna;
felix Anna, gaude.

Clm. Collect. ms. Libehardi prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990. — 1, 4 na fuisti. — 3, 2 sq. competit soli.

189. De sancta Anna.

1. Anna stellam matutinam,
Stellam maris et reginam
Peperit clementiae,

2. Cum qua vere iam laetatur,
Quia Deum contemplatur
Revelata facie.

3. O beata radix viva,
Mirae pietatis oliva,
Nutu Dei electa,

4. Ex qua processit cunctorum
Virgo origo bonorum,
Homini fructifera.

5. Tu nos, Anna, mater pia,
Cum tua prole Maria
Duc ad caeli gaudia.

Cursus de Domina sec. ecclesiam Hamburgensem imp. Rostochii 1522. — 4, 1 sq. Ex qua cunctorum processit origo bonorum. — 5, 1 mater fehlt.

190. De s. Antonio Eremita.

1. O Antoni, sancte pater,
Salutaris vitae crater,
Quae nos turbat multis malis,
Pestis epidimialis
Ut a nobis exstirpetur,
Tua virtus operetur.

2. Es signifer et lucifer,
Sis noster ergo scutifer,
Ne morbus hic nos feriat,
Precamur te, quod pereat
Radix eius atque fomes,
Malus est nam ipse comes.

3. Tamquam fur in nocte venit,
Tunica non, quam invenit,
Vel pallio nos spoliat,
Sed pelle nos excoriat,
Et non solum privat pelle,
Aufert vitam suo felle.

4. O Antoni, tanta caede
Ne caedamur, intercede
Mox ad Deum mente pura,
Sua ne nos creatura
Per ipsius morbi ramnum
Patiamur illud damnum.

5. Morbus hic contagiosus
. . . .
Ne nos tam repente necet,
Te, confessor alme, decet
Arte tua nos mederi,
Namque scimus illud vere,

6. Si vis, potes nos mundare
Et hunc morbum effugare.
Fuga ergo venenosum
Morbum hunc et dolorosum
Praeservando non habentes
Et sanando patientes.

7. Nos videmus veris signis,
Infernalis quod est ignis;
Morbo passim liberantur
Per te, pater, et sanantur;
Placa Deum tua prece,
Nos ut salvet ab hac nece.

8. O Antoni, te precamur
Confidenter et affamur,
Nil Deus tibi denegat,
Cuius manus nos protegat,
A peste momentanea
Et morte subitanea.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 1, 2 scater. — 1, 3 Qui. — 4, 5 rampnum. — 4, 6 dampnum.

191. De sancta Apollonia.

1. Virgo laudanda,
Impetra impetranda,
Me libera ream,
Ut te laudare queam,
O virgo pia, grata,
Mea terge peccata,
Tuo intercessu
Me purga ab excessu
In hoc dentium dolore,
Pulchrior es nam omni flore.

* * *

2. Apolloniam nobilem
Dominus exaltavit,
Ancillam suam humilem
Ad caeles elevavit,
Digne immarcassibili
Serto hanc exornando
Et supernorum agmini
Clemens associando.

Orat. ms. Bohemicum saec. 15. Cod. Ducumburgen. 89. — 1, 3 reum gegen den Reim. — 1, 5 O virgo pia Apollonia grata.

192. De sancto Augustino.

1. Augustinus, ex honestis
Genitus parentibus,
Iuventutem in modestis
Consummavit moribus,
Fide tamen atque gestis
Distans a fidelibus.

2. Umbras haeresis profanae
Obscuratur misere,
Multum errans per inane
Praeceps coepit ruere,
Quaerens verum et mundanae
Lucis more cernere.

3. Gratia divina dante
Tractus ab exitio,
Sectam, quam defendit ante,
Verbi necat gladio.
Et baptisma mediante
Percepit Ambrosio.

4. Ualidus haereticorum
Dicitur hinc malleus,
Factus et catholicorum
Monitor idoneus,
Lux doctorum, forma morum,
Scripturarum puteus.

5. Sprevit saeculi honores
Vitans causas scelerum,
Sequens mundi contemptores,
Amans vitam pauperum,
Regulavit vitae mores
Ad exemplar veterum.

6. Totus quidem caritatis
Ferbuit incendiis,
Ex supernae claritatis
Illustratus radiis,
In abyssum caritatis
Fertur desideriis.

7. In divinis scripturarum
Ipse voluminibus
Mundo luxit sidus clarum
Scriptis et sermonibus,
Umbras fugans tenebrarum
Ex humanis cordibus.

8. Nobilem de clericali
Statu scripsit regulam,
Vivens ipse lege tali
Ad sanctorum formulam,
Veste, victu generali
Utens strinxit crapulam.

9. Uitae dies in senectam
Explicat utiliter,
Bonis actibus perfectam
Sinit ipsam dulciter,
Caeli patriam dilectam
Intrat immortaliter.

10. Sancte pater Augustine,
Tuae fer familiae
Opem gratiae divinae
Et misericordiae,
Ut ditemur sine fine
Tecum bonis patriae.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2, 3 erras. — 3, 2 Tractus fehlt. — 3, 5 baptismo. — Akrostichon: Augustinus.

193. De sancta Avia.

1. Inclita martyr Avia,
Du cuer humblement te suplie,
Conducat me recta via
En ceste trouble et mortel vie;
Prie la doulce virge Marie,
Que fert reis remedia,
Quae en labenoi te compaignie
Puisse avoir caeli gaudia.

2. Humiliter te rogamus,
Tres doulce virge, sainte Avoye,
Ad gloriam, quam optamus,
Nos ames conduys et avoye.
Mayne nos par si droite voye,
Que hostem non timeamus,
Chantans en perdurable ioye
Omnes: te Deum laudamus.

Orat. ms. Montis S. Michaelis saec. 15. Cod. Abrincen. 45.

194. De sancta Barbara.

Barbara, virgo Dei, spes perpetuae requiei,
  Lux verae fidei, quaeso, memento mei.
Ut supernorum me turbis adnumerari
Et collaetari contingat in arce polorum.
A patre terrestri, sanctissima virgo, necaris,
Sed de caelesti, dignissima, vivificaris.
Hoc magnum munus mihi det, qui cuncta creavit
Teque coronavit, qui regnat trinus et unus.

Collect. ms. Insulae reginae caeli anni 1479. Cod. Darmstadien. 2653. — An dieses Gedicht schliessen sich in der Hs. noch die folgenden Verse:

Barbara, tu mentem Satanae compesce tumentem,
Barbara ne sua vis noceat, virgo, rogo, suavis.

195. De sancta Barbara.

1. *Ave*, Barbara beata,
Martyr quoque Deo grata,
Afflictorum advocata,
Tu adiutrix sis rogata,
Ut defectus et peccata
Nostra per te sint ablata.
Sponsa Christi es vocata,
Audi, quaeso, mea vota,
Propter tuam passionem
Tutum meum fac agonem.

2. *Salve*, candens margarita,
In cubili regis sita,
Quae in aula nuptiali
Et conventu virginali
Locum tenes praeparatum,
Sponsum nobis fac placatum.

3. *Ave*, gemma claritatis
  Ad instar carbunculi,
Ave, rosa paradisi,
  More fragrans balsami,
Barbara, virgo nobilis
Martyrque dives meritis,
Te orantes
  protege a periculis
Ac caelorum
  iunge gaudiis.

Oration. ms. S. Petri Salisburgensis saec. 15. Cod. Petrin. a VI 35. — 1, 1 Ave, virgo N beata. — Aufschrift: „Oratio bona de s. Barbara vel alia virgine.“ Aus 1, 9 sq. und 3, 5 geht indes hervor, dafs das Gedicht auf Barbara beabsichtigt war.

196. De sancta Barbara.

1. Ave, sancta Barbara,
   Christo desponsata,
   Et virginum aureola
   Ab ipso ornata.

2. O beata,
   Deo grata,
   Sponsa Christi Barbara,
   Esto pia
   Mihi, quia
   Sum in labe misera.

3. Mundi florem et nitorem
   Refutasti,
   Sed angelorum dominum
   Tu amasti.

4. Ergo digna, o benigna,
   Nunc implora et exora
   Pro me Dei filium,
   Ut peccata perpetrata
   Iam deflenti paenitenti
   Detur mihi venia;

5. Ut post vitam hic finitam
   Fine bono Dei dono
   Fruar caeli gloria.

Orat. ms. Bohemicum saec. 15. Cod. Ducumburgen. 89. — 1, 4 Ab ipso digne ornata. — Als „Oratio" bezeichnet.

197. De sancta Barbara.

1. Ave, gemma o praeclara,
   Martyr Dei Barbara,
   Salve, lucens margarita,
   Virtutum flore redimita,
   Ave, virgo gloriosa,
   Sponsa Christi praeformosa.

2. Salve, rosa vallium,
   Paradisi lilium,
   Pulchra nimis, Deo grata,
   Quae a patre es truncata,
   Nunc vero iugi gloria
   Regnas in caeli curia
   Cum Christo, o pulcherrima,
   Inter sanctorum agmina

3. Ora pro nobis iugiter,
   Ne morte damnabiliter
   Nos laedat culpa criminum
   Nec taetra turba daemonum,
   Sed sacro Christi corpore
   Et pretioso sanguine
   Refecti simus dulciter,
   Ut tecum aeternaliter
   Gustemus Christi munera
   Per infinita saecula.

Orat. ms. Stirpinense[?] saec. 15. Cod. Stirpinen. 43. — 3, 7 sumus. — 3, 10 saeculorum saecula. — „Quicunque sequentum orationem vel unum Pater noster et Ave Maria ob honorem sanctae Barbarae, virginis et martyris, cotidie dixerit, et diem passionis eius celebraverit cum ieiunio et divino officio, si potest, nunquam subitanea morte nec sine dominico sacramento nec etiam sine confessione et contritione morietur."

198. De sancto Bartholomaeo.

1. Excitare, o cor meum,
Laudando Bartholomaeum
Cum voce laetitiae,
Qui est petens apud Deum,
Ne me damnet suum reum
Rigore iustitiae.

2. O Bartholomaee care,
O mi princeps, o praeclare
Dux magnificentiae,
Tu es magnum luminare,
Toti mundo salutare,
Mirae resplendentiae.

3. Tu ditator egenorum,
Propugnator peccatorum
Hos Deo pacificans,
Liberator devotorum,
Ligator daemoniorum
Haec urens, mutificans.

4. Gaude, in apostolorum
Numero duodenorum
Vere stas dulciflue,
Quo tanguntur flores florum,
Penes artem musicorum
Sonando melliflue.

5. Nam octavus descendendo
Es et quintus ascendendo
Recte magistraliter,
Ex quo facto hoc perpendo,
Dulcem, pium te essendo
Valde specialiter.

6. Quia chorda tensa bene
Dulcem sonum reddit plene,
Sic tu passus gravius;
Stricte corpus tensa lene
Pelles, nervi sunt et venae,
Ergo sonas suavius.

7. Multis malis sum innisus,
Sed oro de te confisus,
Ut ab his excorier,
Circumquaque circumcisus,
Hoc sit mihi paradisus,
Ut sic novus glorier.

8. O mi pater pietatis,
Adiutor necessitatis
Omni in periculo,
Hostes pelle pravitatis
Et me loca cum beatis
In mortis articulo.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

199. De sancta Birgitta.

1. Beatarum mulierum
Birgitta sanctissima,
Nam novisti Deum verum
Fide ornatissima,

2. Ad bonum a iuventute
Te allexit gratia,
In Deo vixisti tute
Summa cum fiducia.

3. Inclita tu sponsa Dei,
Oliva tu gratiae,
Augmentatrix sanctae spei,
O lampas ecclesiae.

4. Christi scatens fons et rivus,
Canna fecundissima,
Unde fluxit cibus vivus,
Doctrina doctissima.

5. Rex te caeli praeelegit,
Viduarum speculum,
Sibi totam te compegit
Nunc usque in saeculum.

6. O quam multis te dotavit
Donis, signis, meritis,
Iam in caelis te locavit
Praemiis cum inclitis.

7. Gaude, mater generosa,
Arbor salutifera,
Ave, o Swecorum rosa,
Vitis tu fructifera.

8. Quanta tibi revelavit
Christus mundo lucida,
Multos per te illustravit,
Gemma Iesu nitida.

9. In adversis es probata,
Sanctitate florida,
Nobili de stirpe nata,
Peregrina placida.

10. Perlustrasti loca sancta
Iussu Christi Domini,
Doctrinarum clara planta,
Honor Dei nomini.

11. Tu virtutum pulcher hortus,
Vas morum purissimum,
Tu salutis laetus portus,
Sidus splendidissimum.

12. Sis nunc mater orphanorum,
Tutrix in periculis,
Et salvatrix sis cunctorum
Flentium in vinculis.

13. Te honorat et implorat
Tota christianitas,
Per quam membris Christi rorat
Caritatis suavitas.

14. Utriusque status, sexus
Capita sanctifica,
In his sit amoris nexus,
Iam reos vivifica.

15. Amatrix sis clericorum,
Reduc cunctos ordines
Ad perfectam viam morum,
Flecte caeli cardines.

16. Pacem regnis, Dei zelum
Cunctis datis precibus
Electorum posce caelum
Aeternis cum laudibus.

Brev. ms. Gnadenbergense saec. 15. Cod Holmien. s. n.

200. De sancta Birgitta.

1. O Birgitta, stella clara,
Genita in Suecia,
Ut sol fulgens luce clara
Ex divina gratia,

2. Mentes nostras et illustra
Luce sapientiae,
Quae praefulges tam venusta
Multiformis gratiae.

Klemming I, 34. — Mit der Angabe: „S. Birg. Openb. IX.“ Es folgt dann noch die Antiphon Rosa rorans veritatem (sonst bonitatem) aus dem Officium der Heiligen, Anal. XXV, 162.

201. De sancta Caecilia.

1. Salve, sancta Caecilia,
Vere Mariae filia,
Sprevisti carnis vilia,
Caeli amasti lilia.

2. Salve, quod Dei filium
Sic dilexisti unicum,
Quod eius evangelium
Semper gerebat cor tuum.

3. Salve, quia angelico
Aspectu et alloquio
Perfruebaris saepius
Diebus atque noctibus.

4. Salve, sponsa cum virgine
Quae pro tuo precamine
Esse vera meruisti
Gratia praestante Christi.

5. Salve, virgo, cilicio
Tua membra, ieiunio
Quae domabas exterius,
Ut templum esses spiritus.

6. Salve, quae Valerianum
Pium eius et germanum
Christi fidem docuisti
Et martyrem effecisti.

7. Salve, tuo cum coniuge
Quod sine lege coniugum
Vitam duxisti caelibem
Juxta Mariam virginem.

8. O felices vos personae,
Quibus datae sunt coronae
Factae rosis ac liliis
A manibus angelicis!

9. Salve, virgo, quae impium
Superasti Almachium
Ratione, vi verborum
Tibi caelitus datorum.

10. Salve, verna studiosa,
Ut apis argumentosa,
Christo pure serviendo,
Incredulos convertendo,

11. Per quod Christus praedicatur,
Exaltatur et laudatur,
Quod puellam virginalem
Famulam haberet talem.

12. Salve, quae te tradidisti
Ad mortem amore Christi,
Quem pro me, quaeso, implora
Mecum sisque mortis hora.

13. Salve, tuum corpusculum
Quod inter tumbas praesulum
Digne locari meruit
Signisque multis claruit.

14. Salve, [martyr] gloriosa,
Inter virgines famosa,
Quae a matre benedicta
Sancta virgo tu es dicta.

15. Rogo, sancta Caecilia,
Me Christo reconcilia
Atque tua per merita
Absterge mea crimina.

Collect. ms. Libehardi, prioris Reichenbacen., anni 1476. Clm. Monacen. 2990. — 11, 1 Per quos.

202. De sancta Caecilia.

1. Florens, virgo, caeli rore,
Obumbrata florum flore
Caelitus, Caecilia,
Sponsum tuum ab errore,
Fratrem eius pari more
Vocasti propitia.

2. His Urbanum in candore
Ut caelestem in splendore
Demonstrasti conscia;
Per te salus in languore,
Detur, quies in labore,
In delicto venia.

Orat. ms. Anglican. saec. 13. Cod. Londinen. Ar. 201.

203. De sancta Caecilia.

1. O praeclara Caecilia,
Quae puritatis lilia
Virtutumque insignia
Christo obtulisti;
Tu summi regis filia,
Pulchra gerens monilia
Virtutum, per exsilia
Hinc regnum introisti.

2. O beata Caecilia
Salva corda debilia,
Precor, et fac agilia
In divino servitio.
Fac, ut nostra exsilia
Facta fiant utilia,
Salubria consilia
[Tuo, virgo, auxilio].

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

204. De sancta Christina.

1. Ave, virgo tu Christina,
Ave, dulcis et divina,
Ave, sponsa Christi vera,
Ave, mitis et sincera.

2. Martyr Dei, Deo digna,
Tua prece me consigna,
Preces audi peccatoris
Et me mundes intus, foris.

3. Preces audi, praesta votum,
Cor in bono fac immotum,
Confer mihi cor contritum,
Rege visum et auditum.

4. Rege gustum et olfactum,
Virgo sancta, rege tactum,
Ut in cunctis te regente
Vivam Deo sancta mente.

5. O sancta martyr Christina,
Babylonis de sentina
Mihi tutum da ducatum,
Christum Iesum fac placatum.

6. Esto mihi consolatrix,
Pro me sis interpellatrix,
Pro me Christum interpella,
Solve mortis de procella.

7. Superare me fac mundum,
Ne demergar in profundum,
Me non sinas naufragari
In peccatis in hoc mari.

8. In conspectu potens Dei,
Memor esto, precor, mei,
O servitrix Christi fortis,
Esto praesens hora mortis.

9. Decumbentem fove, leva
Et de morte solve saeva,
Ut resurgam novus homo,
Civis in caelesti domo.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

205. De sancto Christophoro.

1. Gaude, martyr Christophore,
Qui curasti servus fore
Solo Christi nomine.

2. Gaude, quia sitivisti
Iesum, ter a quo fuisti
Baptizatus flumine.

3. Gaude, quia ferrum durum
Liquivit ut cera purum
Tuo deprecamine.

4. Gaude, quia confortasti
Dagnum luscum, quem sanasti
Cum lutoso sanguine.

5. Gaude, caelo exaltatus
Et in mundo denotatus
Consolator inopum.

Orat. ms. Ultraiectinum saec. 15. Cod. Nordkirchen. s. n.

206. De sancto Christophoro.

Ave, martyr Christophore,
Qui regem caeli et terrae
Tuis portas in umeris
Per aquas diri fluminis,
Duc nos per fluctus saeculi,
Ne demergamur naufragi,
Sed fac per mortem corporis
Sociemur in superis.

Horae BMV. ad usum Venetensem saec. 15. Cod. Vindobonen. 1919. — 7 Sed fac nos per.

207. De sancto Christophoro.

O sancte Christophore,
martyr Iesu Christi,
Qui pro eius nomine
poenas pertulisti,
Opem confer miseris
atque mundo tristi,
Qui caelestis gloriae
regna meruisti.

Horae ms. sec. usum Sarum saec. 14. Cod. Coll. Iesu Oxonien. 32. A. — Horae ms. sec. usum Sarum saec. 15. Cod. Oxonien. Canon. Miscel. 98. B. — Salicetus, Antidotarium animae imp. Argent. 1489. C. — Antidotarium animae imp. Argent. 1491. D. — 1. O fehlt, AC; Gaude sancte B. — 3 pro Christi nomine C. — Quae caelestis B. — An diese Zeilen schliefst sich in allen Quellen unmittelbar an: Christophori sancti speciem quicunque tuetur, Anal. XXXIII, Nr. 75.

208. De sancto Clemente.

1. Ave, martyr triumphalis,
Christi praesul specialis,
Nos a mundi sana malis,
Ne nos amor mundialis
Mergat in flagitia.

2. Palma nitens triumphali,
Aqua mersus marinali,
Vitam claudis morte tali,
Ut post mortem immortali
Fruereris infula.

3. Una voce, mente pari
Nos honore singulari
Te studemus venerari;
Dum versamur in hoc mari,
Exhibe suffragia,

4. Ut tua per magnalia
Crescant spiritualia,
Nec desint temporalia,
Post haec et aeternalia
Dentur Christi munera.

5. O Clemens, martyr Domini,
Tuo beato nomini
Nostra subscribe nomina
In libri vitae pagina
Christi dante gratia.

6. Ne permittas spe frustrari,
Quibus potes suffragari,
Fac nos Christo praesentari,
Ut hunc tecum contemplari
Possimus in gloria.

7. Ubi nec cras, nec hesternum,
Sed est idem hodiernum,
Ubi salus, ubi vita,
Ubi pax est infinita,
Ubi Deus omnia.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2, 4 immortalis. — Das Lied zeigt namentlich am Schlusse starke Entlehnungen.

209. De sancto Cuthberto.

O decus Anglorum, titulis pollens meritorum,
Mi Cuthberte pater, pronis pius, hostibus acer,
Te mihi suspiro. te spe, prece, mente requiro.
Novimus, alter erit, tua qui suffragia querit,
5. Tristis letatur, flens ridet, egensque beatur.
Nunc hilaris maesto, misero miserator adesto.
Sum maestus plane, quod vixi, fugit inane,
Fugit enim, dixi, vita nil utile fixi.
Quantum peccavi! flens crimina post iteravi.
10. Quae bona, quae liqui, nil detestatus iniqui?
O me peccantem! sprevi peccando tonantem,
Quem quotiens sprevi, me de caelis abolevi.
Exosus caelo, terrae, cur vivus anhelo?
Postponens Christum delegi mortis abyssum,
15. In barathri fundum mergit scelus omne profundum.
Horreo, peccantem me dico, tanta patrantem,
Non fero me talem, me conspiciens animalem.

Fonte Dei lotus renovabar et unguine fotus,
Splendidus exivi, sed post sordes repetivi.
20. Vae michi, peccavi, culpas culpis cumulavi!
Vae michi, quo vadam? novus in me decidit Adam,
Ingemino vae, vae, repeto vae filius Evae.
Non tolero memet, nec possum linquere memet.
Tu locus effugii, pater, es, patiaris adiri,
25. Huc magis ipse cito, miseri miserendo venito.
Respice languentem, peccavi, morte paventem,
Exora Iesum, velit me visere laesum.
Saucius ex telo culpae medicamen anhelo.
Fer, precor, antidotum, medicus, medicina dolorum.
30. Porrige, quaeso, manum, facias mox surgere sanum,
Porrige, quo mundum reddat, baptisma secundum.
Spes mea post Christum, prece pellas omne sinistrum,
Oro, iuvare velis, et mox tibi stabo fidelis.
Posce mihi flatum, quondam tibi mystica fatum,
35. Quae puer octennis perdiscis ab ore triennis.
Ut te de caelis Raphael, me trade medelis,
Dans nautis portum fac, tendam pacis ad ortum,
Orans intente, transcendens terrea mente,
Quo tu tendebas, sanctum transire videbas,
40. Fac, ut eo tendam, dum morti iura rependam.
Te, pater insignis, daemon expavit et ignis
Te, fugiant per te Satanas, Venus, hostis uterque.
Pastus ut in terris paradisi pane referris,
Fac, vivi panis nunquam mea mens sit inanis.
45. Orans, praedicens, praesens, absens benedicens,
Potu, pane, manu, cruce, chrismate, munere, tactu
Morbis marcentes subito das ire valentes.
Aegrum peccatis relevato, pater pietatis,
Me repares, queaso, fer opem, pater optime, laeso.
50. Respice prostratum, culparum mole gravatum,
Stabo sanatus, si vis audire rogatus.
Quod vis, fac velle, procul a me cetera pelle,
Velle, quod odisti, da vivam victima Christi,
Vivam non mundo, sed caelis sine secundo.
55. O cui te credis secretae gratia sedis,
Te bene, te novit, secretius abdita fovit,
Quae solvi carne te viderat inclita Farne.
Sancte Dei civis, melius post funera vivis,
Sanctus cum sanctis felicior ore tonantis,
60. Sanctus sanctorum tua pars, tua palma laborum.
Suscipe vota precum, peto, fac me vivere tecum.
Dic, rogo, dic amen, dic consummendo precamen.

Legend. ms. Dunelmense saec. 12. ex. Cod. Oxonien. Laud Misc. 491. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

210. De sancto Dominico.

1. O sancte Dominice,
Confessor magnifice,
Christi praedicator,
Fidei catholicae
Pugil et haereticae
Pestis exstirpator,
Legis evangelicae
Simul et propheticae
Fervens aemulator,
Pie hic nos respice
Coram summo iudice
Noster mediator.

2. Eia, pater, propera,
Clementer accelera,
Iuva te rogantes,
Inter huius aspera
Saeculique prospera
Rege fluctuantes:
Quae nos girant, onera
Tua dele dextera
Et te collaudantes
In hac valle misera
Ad te super aethera.
Subleva laetantes.

3. Pro benefactoribus
Ac familiaribus,
Pro recommendatis,
Pro itinerantibus
Et pro paenitentibus
Sive desperatis
Te profusis precibus,
Petimus, ut omnibus
Veniam peccatis
Impetres et sedibus
Coniungas caelestibus,
Pater pietatis.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 1, 2 Confessor Domini magnifice.

211. De sancta Dorothea.

Iesus, Mariae filius
Et Dorotheae dominus,
Qui virtute sancti spiritus
Ab hoste eam liberavit
5. Atque eam dulciter
Mox ad se vocavit
Ac rosas cum rosario
Mense Februario
Ad preces eius notario
10. Cum frondibus donavit,
Ipse dulcis Dominus,
Nos liberet hic protinus
A falsis criminalibus
Et a peccati nexibus,
15. Qui testis est fidelis,
Ac Dorotheae precibus
Et gloriosis meritis
Coronet nos in caelis.

Orat. ms. Campense anni 1462. Darmstadien. 521. —

212. De sancta Dorothea.

1. Gaude, virgo Christo grata,
Dorothea sic vocata
Disponente Domino.

2. Gaude, virgo gratiosa,
Dorothea speciosa,
Deitatis gratia.

3. Gaude, virgo, te quaerenti
Et sincere diligenti
Certa das tripudia.

4. Gaude, dulcis advocata,
Caeli serto coronata,
Ardens ut carbunculus.

5. Gaude, splendens pulchritudo,
Virginum tu claritudo
Ad instar carbunculi.

6. Gaude, virtutum area,
Urbe nata Caesarea,
Tu a me pelle vitia.

7. Gaude, maestis es solamen
Miserorum et velamen
In saeclo naufragantium.

8. Gaude, decus humilium,
Mihi confer auxilium,
Et pro me ora Dominum.

9. Gaude, quanta impetrasti,
Ictus ensis dum sperasti,
Sub praefecto Fabricio.

10. Gaude, cuncti ablutricem
Scelerum, te assistricem
Sciant mortis periculo.

11. Christi dona visionem,
Peccatorum tersionem,
Veram cordis compunctionem,

12. Dei matris praesentiam,
Tuamque apparentiam,
Duc nos ad Dei gloriam.

Orat. ms. Tirnsteinense saec. 15. Cod. Ducumburgen. 84. — 4, 3 Ardens carbuncule. — 5, 2 tu fehlt. — 7, 1 es fehlt. — 10, 1 adiutricem. — 10, 3 in periculo. — 12, 3 Duc nos post te ad.

213. De sancta Dorothea.

1. Ave, virgo Deo grata,
Dorothea sic vocata
Parentum elogio;
Ave, rosa sine spina,
Vulneratis medicina
Meriti fastigio.

2. Ave, virgo virtuosa,
Dorothea speciosa
Deitatis gratia;
Ave, omni te quaerenti
Et sincere diligenti
Magna dans solacia.

3. Ave, dulcis advocata,
Caeli serto coronata
Ardentis sardiunculi.
Ave, splendens claritudo,
Inexhausta pulchritudo
Ad instar carbunculi.

4. Ave, maesti consolamen,
Miserorum relevamen,
Triumphatrix zabuli;
Ave, digna tu videre
Salvatorem tunc sincere
Sub forma pueruli.

5. Tu virtutum es area
Vere, nata Caesarea,
O decus humilium;
Stirpe namque procreata,
Castitate phalerata,
Parentum sublimium.

6. O quam, virgo, ruda multa
Pertulisti sic suffulta
Sacro sub umbraculo,
Nunc a doctis et mirandis
Datur tibi honor grandis
Sponsi adminiculo.

7. O quot bona impetrasti,
Ictum ensis dum spectasti
Praesidis Fabricii;
Mulieri parienti
Nomen tuum invocanti
Datur spes remedii.

8. Ut postremum infamati,
Paupertate adgravati
In praesenti saeculo
Sciant sibi assistricem
Celeremque adiutricem
Quovis in periculo.

9. Et in fine suae vitae,
Omnes, rogo, hoc audite
Colentes memoriam,
Veram cordis punctionem,
Peccatorum tersionem
Post ad poli gloriam.

10. O suave tuum nomen
Nobis praestet per te, Amen,
Mala cuncta fugere,
Ut concedat fidem rectam
Caritatemque perfectam,
Spe nunquam deficere.

11. Eucharistiae ducamen
Contra hostis obluctamen
Larga det devotio.
Hoc condonet, qui est unus,
Vere quoque exstat trinus,
Aevi stans causatio.

12. Huius virtus infinita,
Qua paratur nobis vita
Et cunctis ab exordio,
Clementia non fabilis,
Ens incomprehensibilis
Teste sacro eloquio.

Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a IV 39. — 6, 2 Protulisti. — 11, 5 Ve quoque. —

214. De sancta Dorothea.

1. Ave, virgo Dorothea,
Cor mundum in me crea,
Vitam [meam] sic guberna,
Tuus ut sim dignus verna,
Ignem da sancti pneumatis,
Ut ex toto corde queam
Spem te singularem meam
In praesenti collaudare
Possimque tibi decantare
Melos sonori neumatis.

2. O virgo virginum praeclara,
Quae tormenta tam amara,
Ferventis olei vicisti
Et illaesa exivisti,
Me de peccatis erige.
O votiva spes lapsorum,
Quae per manus angelorum
Es in carcere nutrita,
Me fove nunc in hac vita,
Gressus meos dirige.

8. O Dorothea laude digna,
Idola per te maligna
A Fabricio erecta,
Ab angelo sunt abiecta,
A me fuga haec idola.
In eculeo suspensa,
Facibus dire succensa,
Me ure caritate Dei,
Ancora sis meae spei,
Ne fraude vincar subdola.

4. O Dorothea, sponsa Christi,
Memorare, quod misisti
Rosas cum malis. munus mirum,
Theophilo, cum frigus dirum,
Erat brumali tempore;
Mitte rosas cordi meo,
Me coniunge soli Deo,
Ut per talem convecturam
Mortem evadam praeduram
In anima et corpore.

5. O virgo, cum hinc transmigrasti,
Sub gladio tunc impetrasti,
Deum qui deprecaretur
Per te, mox ut exaudiretur
Cunctis in periculis.
O Dorothea, virens vitis,
Assertorem tuae litis
Hic astantem comtemplare,
Gemescentem tam amare
Singulibus nunc sedulis.

6. O vas multum opulentum
Super aurum et argentum,
In paupertate me amara
Solve, virgo, precor, clara,
Languentem prae inopia;
Non me tuum asperneris
Nec indignum indigneris,
Me commendo tibi totum
In amore tuo potum,
O pietatis copia.

7. O rosa rubens sine spina,
Flos illaesus a pruina,
Tortor, virgo, ne me laedat,
Nexus inferni ne me caedat,
Me audi, vernans lilium.
O Dorothea, martyr Dei,
Miserere, virgo, mei,
Te laudantem non ignora,
Sed pro me semper exora
Christum, Mariae filium.

8. O Dorothea, spes virtutum,
Me sordibus multum imbutum,
Servum tuum nunc exaudi,
Fine malo ne me claudi
Sinas in meis vitiis.
O virgo castitatis mirae,
Tibi decrevi nunc servire,
Sub tua cura tam suavi
Me habe, nam te amavi
Prae cunctis deliciis.

9. O virgo, cum hinc emigrare
Me contingit, tunc aptare,
In horrenda mortis hora,
Veni, virgo, sine mora
Tuere me et libera.
Sis securum mihi scutum,
In agone fac me tutum,
Da, ut hostem non pavescam,
Sed in Christo requiescam
Quiete salutifera.

Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a IV 39. — 1, 7 Spem firmam singularem. — 1, 10 sonoris. — 5, 4 mox et. — 5, 6 vivens. — 5, 10 Singultatibus. — 6, 6 aspernaris. — 6, 7 indignaris. — 6, 9 tue. — 8, 9 te virgo amavi. — Nach dem Amen folgt noch die A:

Dorothea Christo grata,
Afflictorum advocata
Adiutrix[que] sis rogata,
Ut defectus et peccata
Nostra per te sint ablata.

215. De sancta Dorothea.

1. Margarita pretiosa
Et virtutum vernans rosa
Senatorum genere,
Pater Dorcus, mater Thea,
Sic vocata Dorothea
Congregato nomine.

2. Tibi sponsum elegisti
Christum, per quem meruisti
Paganorum numerum,
Tui sanguinis sorores,
Non habentes Christi mores,
Perducis ad Dominum.

3. Condigne Cappadocia
Cum urbe Caesarea
Te sustinet martyrem,
Ubi tuum laceratur
Corpus atque maceratur
A rege Fabricio.

4. In mense Februario
Tu scribae Theophilo
Mittis mala bina,
Trinas quoque rosas
Vernantes, speciosas
Sub gratia divina.

5. Qui videns Deum timuit,
Martyrium sustinuit
Intrans caelorum gloriam;
Nunc animae et corporis
Tu nostri in periculis
Habeto memoriam.

Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a IV 38. — 3, 5 et maceratur. — 5, 1 et timuit. — 5, 2 Et martyrium.

216. De sancta Elisabetha.

O viridis palma, bonitatis Elisabeth alma,
Flos Alamannorum, consolatrix miserorum,
Hortus honestatis, fons totius bonitatis,
Ex Christo data, regali stirpe creata,
5. Tu schola virtutis, aegris spes certa salutis,
Non fuit in mundo patientior hoc furibundo.
Exstas insignis meritis, multis quoque signis,
Organa das lucis, defunctos ipsa reducis.
Herbida tu tellus, Gedeonis nobile vellus,
10. Hesther cum Iudith in te sua munera fudit.
Pro nobis ora, cum mortis venerit hora,
Pandens absque mora paradisi regna decora.

Collect. ms. Libehardi, prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990. — 5 virtutum. — 7 multis fehlt. — 12 mora fehlt.

217. De sancta Eulalia.

Terna iam dena moriens Eulalia plena
More, boni vena fuit orbi, luna serena.
Nuda flagellatur, oleo sua mamma crematur,
Plumbo temptatur, ignita calce probatur.
In fornace Iesum caelestem palpitat esum,
Quae nos prece pia perducat ad aethera summa.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

218. De sancta Fide.

R⁰. Praesidium vitae qui quaeritis, ecce, venite,

1. Quique laboratis, si vultis opem pietatis,
Tollite clamorem sub sanctae Fidis honorem
Eius laudando numen simulatque precando,
Haec ut vestrarum sit portus aegrimoniarum.

2. O mundanarum despectrix divitiarum,
Virtutum telis armata manendo fidelis,
Nomen de veris rebus duxissse videris,
Fides praeclari meriti bene digna vocari.

3. Lucifer ut stellis aliis praelata puellis,
Iudice sub tristi flammas quae tuta subisti,
Exaudi tantum tibi debita vota precantum,
Possint adiuti quo per te vivere tuti.

4. O pia bellatrix, virtutum semper amatrix,
Pro voto Christi gladio caput exposuisti
Hoc pacto fortis subeundo pericula mortis,
Unde tibi laetus congaudet in aetere coetus.

5. Peste nimis dira Daciani ferbuit ira,
Ut male puniret, quos Christo credere sciret;
Agmina sanctorum fugiunt ex urbe virorum,
Sed pugnax hosti tu sola resistere nosti.

6. Formoso toto succumbis corpore leto
Sanguineis rivis, Christo sed in aethere vivis,
Corpus et algescit, sed in astris vita calescit;
Hic tibi sedes est, quo iustis scandere spes est.

7. Gaudes sidereis, virgo, sociata choreis,
Caelitus aeterno regi copulata superno,
Corporis et vita frueris in morte potita,
Obstans hostili rabiei corde virili.

8. Laudibus aeternis caelo celebraris et arvis,
Cuius maiestas, nomen simulatque potestas
Cunctis clarebunt, dum terrea regna manebunt,
Et si transibunt, tamen haud tua facta peribunt.

9. Sponsa Dei magni, qui Christus dicitur, agni
Virginis atque piae, virgo, nurus atque Mariae,
Sis praesens genti non aequa sorte dolenti
Menteque devota, quae fundimus, accipe vota.

10. Desolatorum gratissima spes animorum
Atque laborantum requies te, laeta, vocantum,
Martyr et insignis, precibus moveare benignis,
Huius in adversis vitae dans prospera mersis.

11. Quos titubare vides, te poscimus, inclita Fides,
Conservare velis illaesos, virgo fidelis,
Nos validos per te fieri, quod scimus aperte,
Nec prece frustrata quemquam sinis ire vocata.

R° Nunc populo maesto praesens, pia martyr, adesto.

12. Te nisu toto petimus cum supplici voto,
Ut via virtutis sis nobis atque salutis,
Et, quod peccamus, solvat tua cura, rogamus,
Praebens tutelam miseris necnonque medelam.

13. Vincula nostrarum dissolvat tristitiarum,
Robur et augmentum tua fortitudo gementum,
Te si mens orat pia, non frustrata laborat,
Ut noxas pleret, sed dico, si sua maeret.

14. Fortunam maesto, depressis gaudia praesto,
Pacem turbatis, perversis vim pietatis,
Pellens languorem malesanis atque vigorem,
Exsulibus patriam stolidis rectamque sophiam.

15. Virtutis verae cultrix, pia virgo, medere
Cunctorum morbis per climata totius orbis
Perque tuum nomen rectum des omnibus omen,
Gratibus immensis celebreris ob ista repensis.

16. Adversis rebus praesentibus, alma, diebus,
Virgo, tuum munda templum dans cuncta secunda,
Expers maeroris ut floreat omnibus horis,
Iniciens maestas curas pellatur egestas.

17. Pro culpis demum Dominum, pia, flecte supremum,
Cum discussurus iudex erit ista futurus,
Tempus ad extremum cogens finire supremum,
Pacifica miram districti iudicis iram.

18. Illud ad examen tua plebs tunc laeta iuvamen
Sentiat, infernis non iuncta sed usa supernis,
Iudex iratus ne vindicet ille reatus,
Quam nos torqueri, potius velit et misereri.

19. Cum tamquam plebis princeps tunc, virgo, sedebis,
Pro stupefactorum desudes parte reorum,
Qui sibi non secum fidunt, fac vivere tecum,
Dans laqueos illis evadere perditionis.

20. Nostros placatus pater audiat ipse precatus,
Illius et natus concedat nos miseratus,
Roboret et flatus veniens ab utroque paratus;
Creditur iste Deus personis sub tribus unus.

R° Laudes mens illi referat gregis ergo pusilli.

Passionale ms. S. Fidis Conchensis saec. 11. ex. Cod. Selestadien. 95 (1187). — Nach Strophe 1—10 inkl. folgt jedesmal der Rundreim: „Praesidium vitae“, nach den übrigen Strophen: „Nunc populo maesto.“ — Vgl. Bouillet, Liber miraculorum sanctae Fidis Paris. Picard. 1897.

219. De sancto Francisco.

1. O Francisce, pater sancte,
Devotionis fuisti tantae,
Quod divinus amor se signavit
Teque sibi assimilavit
Et in amore confirmavit,
Nunc quem sibi associavit.

2. Supplico tibi, bone pater,
Tui ordinis velut frater,
Respice in numero fratrum Minorum
Me, quem gravat onus peccatorum,
Impetra mihi veram paenitentiam
Firmamque perseverantiam.

3. Devotionem mihi procura,
O pie pater, de te sit mibi cura,
Rogo te per Iesum Christum crucifixum,
In quem scio te confixum,
Nunc et in morte sis adiutor,
Ne me perturbet persecutor.

4. O Iesu, Francisci amator,
Te nunc rogo pauper peccator,
Propter preces patris mei
Miserere mihi, fili Dei.
O bone Iesu, propter tuam mortem
Hunc patrem mitte ad meum agonem,
Ne formidem hostem fortem,
Sed me ducat ad tuam cohortem.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2, 4 gravet. — 4, 8 tuum.

220. De sancto Francisco.

1. O Francisce,
Concupisce
Cordibus imprimere
Crucem Christi,
Quam tulisti
Stans in hoc itinere.

2. Fac ardere
Nos, languere
Cura crucem Domini,
Et sit totum
Cor devotum
Pretioso sanguini.

3. Cordi funde
Iam profunde
Crucifixi vulnera,
Quibus dentur
Et parentur
Nobis salutifera.

4. Det saporem
Crux, odorem
Nobis et dulcedinem,
Qua pascamur
Et ducamur
Ad beatitudinem.

5. Cor ad crucem
Quasi lucem
Speculando gaudeat,
In qua fixe
Stet, prolixe,
Firmiter inhaereat.

6. Insignitum
Fac, munitum
Me crucis signaculo,
Fac transfixum
Et infixum
Crucifixi iaculo.

7. Maculatum
Per peccatum
Me defende miserum,
Fac ferventem
Servientem
Mortis, crucis, vulnerum.

8. Hunc thesaurum
Super aurum
Me sitire facias
Et immensum,
Fac, accensum
Ad cor tuum rapias.

9. Suffragare,
Pater care,
Tuis ante Dominum,
Fac Minores
Esse flores
Ceterorum hominum.

10. Crucem ament,
Ad te clament
Cordis desiderio,
Sint ferventes
Te sequentes
Filii vestigio.

11. Pater sancte,
Te iuvante
Simus in caelestibus,
Haec nos vere
Fac habere
Tuis sanctis precibus.

12. Adiuvare
Nos dignare
Stantes in exsilio;
Te sequamur,
Ut fruamur
Paradisi gaudio.

Horar. ms. Franciscanum. saec. 15. Cod. Vatic. Regin. 165. — 2, 1 Fac nos ardere. — 4, 4 Quam. — 6, 3 Nostrae crucis. — 8, 4 immensium. — 8, 6 Et cor tuum. — 9, 3 ante Christum. — Trotz der Überschrift „Sequentia" in der Quelle ein Reimgebet.

221. De sancta Frideswitha.

Firma Frideswida, fidei flos, femina fida,
Rectos rite regens regem reprobando repellens,
Ignis iustitiae iubar irradiavit in illa.
Dogmata digna Dei dominabus dans duodenis,
5. Edibus ex eius enormes expulit estus.
Sacras sancta sibi studuit sociare sodales,
Virgo venusta vigens virtutis vendicat vsum,
Vt viris vetitum vitium vitare volebat.
Iudex iustitiae iubar ingens intulit illi,
10. Turris tuba trucem tortorem tundere temptans.
Hic habitans humilis hostiles horruit hamos,
Angelicas acies adamans ascendit ad astra.

Orat. ms. Anglicanum saec. 15. Cod. Oxonien. Rawl. C 550 (12403). — 2 reprobando repelle. — 12 ab astra. — Es folgen in der Handschrift einige andere erzählende Verse mit dem Anfang: Carne Frideswidam genuit rex Didanus iste, die indes mit obigem Gedichte nichts zu tun haben. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

222. De sancta Genovefa.

1. *Genovefa*, flos virginum
Post matrem lucis luminum,
Excuset apud Dominum
Nostrorum lapsus criminum.

2. *Genovefae* praeconium
Pangat laudis confessio,
Et virginis praesidium
Nos absolvat a vitio.

3. *Genovefae* subiaceat
Nostrae mentis intentio,
Ne vitiosa foeteat
Tumens cordis elatio.

4. *Genovefam* fidelium
Veneretur devotio,
Culpae poscat remedium
Fervens cordis compunctio.

5. *Genovefa*, generalis
Salus in te sperantium,
Spes tuorum spiritalis,
Praebe tuis solacium.

6. *Genovefa* supplicante
Nullis premar supplicis,
Christo mihi miserante
Non puniar cum impiis.

7. Virgo clara virtutibus,
Virtutum fulgens titulo,
Coniunge caeli civibus
Exsules in hoc saeculo.

8. Virgo, per manus praesulis
Sponso dicata virginum,
Esto pro tuis famulis
Mediatrix ad Dominum.

9. Virgo, quae matris oculos
Luci restauras pristinae,
Participes fac servulos
Aeternae vitae lumine.

10. Virgo, quae facis puteum
Profundum superfluere,
Fac cor meum lapideum
Lacrimas tibi fundere.

11. Virgo, Parisiensium
Salus a persequentibus,
Esto nobis refugium
Ab inimicis omnibus.

12. Virgo, cui panis hordei
Cum fabis est refectio,
Nobis sit cibus fidei
Lacrimarum profusio.

13. Virgo, potans artifices
Dato de sursum poculo,
Satia tuos supplices
Aeternae vitae pabulo.

14. Virgo, quae prae te cereum
Lumen facis recipere,
Me facias sidereum
Verum lumen attingere.

15. Virgo, pro furti crimine
Caecata reddens lumina
Culpam fatenti feminae,
Mentes nostras illumina.

16. Virgo, quae membra plurium
Liberas a paralysi,
. . . .
. . . .

17. Virgo, quae viros liberas
A morte morti deditos,
A via mortis transferas
Ad vitam tibi subditos.

18. Virgo, puellae debili
Pedum reddens officium,
Via indeclinabili
Me duc ad summum gaudium.

19. Virgo, suspendens aere
Correptos a daemoniis,
Dignare nos eripere
A daemonum insidiis.

20. Virgo, quam falsae virginis
Non fallit simulatio,
Fac nos expertes criminis,
Dignos iustorum praemio.

21. Virgo, quae mersum precibus
Matri restauras filium,
A nostris deme cordibus
Vitae praesentis taedium.

22. Virgo, quae manum aridam
Sanasti tuis meritis,
Fac mentem nostram turbidam
Christi parere monitis.

23. Virgo, pulsis daemonibus
Sequanam reddens pervium,
Fac, ne cum peccatoribus
Iter carpamus devium.

24. Virgo, per quam solidatur
Membrorum dissolutio,
Per te nobis concedatur
Peccatis absolutio.

25. Virgo, quae viros liberas
Vexatos a daemonio,
Fac mentes nostras liberas
A daemonum dominio.

26. Virgo, quae caecam virginem
Redditis sanas oculis,
Mentis nostrae caliginem
Precibus pelle sedulis.

27. Virgo, per quam procuratur
Frigus et ardor febrium,
Per te nobis concedatur
Inter utrumque medium.

28. Virgo, quae naves fluvio
Periclitantes liberas,
Nos a mundi naufragio
Ad vitae portum transferas.

29. Virgo, nactas mirifice
Quae das fruges famelicis,
Caelesti pane refice,
Quos temporali reficis.

30. Virgo, quae pro pauperibus
Furtum facis laudabile
Dans panes indigentibus,
Crimen arce damnabile.

31. Virgo, debilem pedibus
Surdumquesananshominem,
Da nobis aequis passibus
Imitari te virginem.

32. Virgo, per quam parentibus
Sana redditur filia
De vita desperantibus,
Duc nos ad vitae praemia.

33. Virgo, quae parcis homini
Nolenti servo parcere,
Caelesti tuos agmini
Stude servos coniungere.

34. Virgo, foedis vestigiis
Foedum fugans daemonium,
A foetentibus vitiis
Purga secreta cordium.

35. Virgo, cuius potentiam
Sentiunt energumini,
Da nobis sapientiam
Christi devotam nomini.

36. Virgo, fractum vas olei
Pulso reformans daemone,
Praeceptis sanctae fidei
Parere tuos admone.

37. Virgo, quae demis pluviam
Messibus et messoribus,
Riga cordis duritiam
Salutiferis imbribus.

38. Virgo, quae corpus liberas
Oppressum morbo calculi,
Cordibus nostris auferas
Amorem huius saeculi.

39. Virgo, quae mirabiliter
Incurvos sanas digitos,
Sana misericorditer
Actus nostros illicitos.

40. Virgo, cuius praesentia
Moventur immobilia,
Fac in Christo stabilia
Corda, quae sunt mobilia.

41. Virgo, quae tuis meritis
Sequanae sedas impetum,
Ab actibus illicitis
Restringe mentis impetum.

42. Virgo, quae circumstantibus
Ab aquis servas lectulum,
Intactum iustis fluctibus
Riga mentis cubiculum.

43. Virgo, quae sacri caelitus,
Sedas ignis incendium,
In me criminum penitus
Extingue flammas omnium.

44. Virgo, me tuum famulum
Caeli fac dignum solio,
Quae vivum servas servulum
Templi lapsum fastigio.

45. Virgo, quae signis celebris
Rivos distillas olei,
Eripe nos a tenebris
Fonte repletos fidei.

46. Virgo, dulce refugium,
Spes certa laborantium,
Medicina languentium,
Languorum salus omnium,

47. Cuius vita gloriosa,
Mors longe gloriosior,
Cuius vita pretiosa,
Mors multo pretiosior,

48. Cui subiacent daemonia
. . . .
Cuius insensibilia
Corpus adesse sentiunt.

49. Quam reddit venerabilem
Signorum iugis gratia,
Quam suis admirabilem
Christus aequat in gloria,

50. Qua supplicante venia
Confertur peccatoribus,
Qua mediante praemia
Vitae dantur fidelibus,

51. Inclina nostris precibus
Aures misericordiae,
Nostris infundens mentibus
Donum caelestis gratiae.

52. Tu profugis refugium,
Desolatis consilium,
Tu nobis sis auxilium
Mortis arcens exsilium.

Legend. ms. S. Genovefae saec. 13. Cod. Parisin. 5667. add. saec. 13. — 13, 2 Datum. — 17, 3 Virgo mortis. — 19, 2 Correctos. — 38, 2 carculi. — 44, 4 fastidio. Aus derselben Quelle bei Saintyves, Vie de Sainte Geneviève, Paris 1846, p. CXLII sqq., mit einigen Lesefehlern, die hier anzumerken überflüssig sein dürfte. 16, 2 ergänzt Saintyves: Servos emunda scelerum | A peste detestabili; diese Ergänzung verbietet der Reim. — 48, 2 füllt er aus: Quam et praesentem fugiunt; hier ist wenigstens der Reim gewahrt.

223. De sancto Hieronymo.

1. Ieronymus, scholastica
Imbutus disciplina,
Tam graeca quam hebraica
Cognovit et latina.

2. Hic presbyter eligitur
Romanus cardinalis,
Quem acriter persequitur
Tumultus clericalis.

3. Elatos, vagos, ebrios,
Gulosos increpavit,
Quo contra semet impios
Ut canes irritavit.

4. Recessit ergo longius
Relinquens civitatem,
Gaudenter adit serius
Deserti vastitatem.

5. Oblitus est praeterita
Extentus in futura.
Aggreditur insolita
Eremitarum iura.

6. Naturam domat variis
Laboribus virtutum,
Vigiliis, ieiuniis
Secundum patrum nutum.

7. In disciplinis talibus
Discipulus imbutus,
In imbuendis pluribus
Magister constitutus.

8. Munivit sacrae paginae
Scripturas veritate,
Quae veterum caligine
Fuerunt vitiatae.

9. Virtute manens stabilis
Devenit ad extrema,
Defunctus servus humilis
Defertur ad suprema.

10. [Sacer]dos beatissime
Pro nobis in[tercede],
[Ne nostrae] fiant animae
Daemoniorum prae[dae].

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

224. De sancto Hieronymo.

1. Hic sacerdos fuit ordine,
Peregrinans maris culmine,
Heremita solitudine,
Demum regulae professor,
Claustri sancti fabricator
Et monachorum pastor.

2. Hic per flagella vocatus,
Omnis linguae peritus,
Interpres omnis ritus,
Fuit veritatis doctor,
Scriptorum verus translator
Et summus compositor.

3. Hic scribendo certas metas
Omnem statum docuit,
Omnes David et prophetas
Ipse solus exposuit,
Super Salom et tres athletas
Eius doctrina floruit.

4. Hic fidei pugil et vexillum,
Malleus haereticorum,
Ipsorum iuge flagellum,
Hostis fuit vitiorum,
Virtuti fecit scabellum
Tradens doctrinam morum.

5. Hic spe certissimus,
Iudici non pavidus,
Operator sollicitus,
Nunquam otiosus,
Sperantium firmarius
Et confortator strenuus.

6. Hic caritate fervidus,
In Deo nunquam tepidus,
Proximo benignus.
In zelo semper sobrius,
Ad pacem compositus
Et ab odio sepositus.

7. Hic districtus in iustitia
Misericors cum illa,
Circumspectus prudentia,
Memorans praeterita,
Ponderans praesentia
Et providens futura.

8. Hic virtute fortissima
Derisit terribilia,
Attritus abstinentia
Postposuit carnalia,
Fulcitus temperantia
Quae contemnit nimia.

9. Hic humilitate deiectus,
Pietate mollitus,
Oratione devotus,
Lacrimarum effusor,
Comtemplatione sublatus
Et utilis actione.

10. Hic pauperum subventor,
Elemosynarum largitor,
Tristium consolator,
Laetantium temperator.
In adversitate securior,
In prosperitate devotior.

11. Hic virgo carne,
Purus in mente,
Iam senex aetate
Docuit in morte,
Quae sine forte
Sunt plena salute.

12. Hic leonem domuit,
Qui obsequia praebuit,
Dogmatizavit Paulam,
Quae praecessit in patria,
Infra vide, quot post mortem
Coruscarunt miracula.

Hieronymianus ms. Johannis Andreae, saec. 15. Cod. Rossian. VIII, 231. A — Collect. ms. incert. orig. saec. 14. Cod. Vindobonen. 4689. B. — 5, 1 Hic saepe certissimus B. — 5, 2 Iudicem A. — 5, 3 Sperator A. — 5, 5 fumarius. A. — 9, 5 inolitus A. — 12, 1 domuit leonem A. — 12, 2 obsequia praebuit A. — 12, 4 in fehlt B. — 12, 5 Supra vide quid B. — Vgl. Mone III, 341 (in not.); ferner: Hieronymianus imp. s. l. 1482 (Hain 1082). — Der Autor bemerkt zu seinem Produkte: „Deo teste nihil, quod falsum putem, immiscui in hoc stilo studiose difformi; nec hic rimas vel ritimos facere intendebam, in quibus requiritur uniformi[ta]s).“

225. De s. Hugone Gratianopolitano.

Gaude perpetuo, praedulcis, amabilis Hugo,
Tu meritis plenus, fidei pietate serenus,
Illustris donis divinae cognitionis,
Mundi calcator, Christi fervens imitator,
Iustitiae forma, morum rectissima norma.
O pater, exora pro nobis mortis in hora,
Ut simus digni postrema luce beari.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

226. De s. Hugone Lincolniensi.

1. Est Hugo de Burgundia
Excelsa Christi gratia
Sublimatus in Anglia
Pontificatus infula.

2. Humo plasmatus arida
Irroratur aerea
Humiditate, frigida
Ardet natura ignea.

3. Uitae sancti principiis
Mortis versis mellifluis
Hugonis sine dubio
Est simplex generatio.

4. Gloriam summis hic figens,
Ficta imis reperiens,
Carthusiensem ordinem
Subegit mox asperrimum.

5. Odas canunt altissimo
Assumpto ab exsilio
Hugone cives superi
Ad asylum Dei veri.

6. Aeterna Christi munera
Hugo figens memoria
Leprosis dedit oscula
Et sensit illa dulcia.

7. Superna ergo procura
Nobis prece continua,
Nunc apud qui te Dominum
Fecit pastorem gentium.

8. Tibi patri, Deo vero,
Laus, honor sit et filio
Cum spiritu paraclito
Finem iungens principio.

Collect. ms. Guilelmi Reed, Epi. Cicestren. saec. 14. Cod. Coll. Novi Oxonien. 264. — „A clerico quodam, anno 1316 scholae grammaticalis Lincolniensis didascalo, compositum." — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

227. De sanctis Innocentibus.

Insontes Domini, nobis succurrite sanctI,
Nos gravibus vitiis per Christi solvite nomeN.
Suscipe tu, dominans, sanctorum suspice voceS,
Omnibus et miserere tuis, quos sanguine fusO
5. Nempe redemisti; splendens in carcere lumeN,
Traxisti de morte tuos; mors mortua dormiT,
Ex quo morte tua reserasti gaudia vitE.
Sanguinis effusor saevusque inimicus HerodeS
Destruitur per te victus, fortissime DaviD.
10. Ocior hostis erat volitans omni quoque ventO,
Mordax ut frendens cupiens leo perdere ChristuM.
Innocuos pueros sternebat corpore necI.
Non tamen extinctos inclusit tartara daemoN,
In gremium caeli vexit sed gratia summI.
15. Nomina habent in fronte sua, patris quoque nomeN,
Omnes et clamant modulando carmine pulchrO.
Bombo qui luctus lacrimantur coniuge IacoB
In superis plorat pueri ceu mater ablatI,
Sed nimio non vult luctu cessare deplangenS,
20. Sunt quia, sed non est illis regressio tristiS,
Ut veniant iterum mundum qui planctus in usU
Cosmica cuncta manent detersa tristia, doneC
Cunctipotens veniens nos omnes colligit illuC.
Uivida vos, sancti, clamat mea palpebra fletU,
25. Rectorem mundi precibus, rogo, flectite sempeR:
Rex fortis, Iesu, dominans, miserere, precamuR,
Impie quod gessit *Froumundus* corpore factI.
Tollite peccatum, quod Christus sanguine tinxiT.
30. Eudochias os oplon stephanosas, Kyrie ChristE,
Sanctos innocuos, qui cantant carmina laudiS.
Ante thronum Domini cantant sibi cantica pulchrA:
Nostrum vindica ema, splendens de lumine lumeN,
Confratrum numerus, dictum est, requiescite, doneC
35. Tempus adhuc modicum, cum rex fortissimus astaT.
Insontes Domini, nobis succurrite sanctI.

Collectan. ms. Tegurinum saec. 10. Clm. Monacen. 19412. — 30. *Εὐδοξίας ὃς ὅπλον στεφανῶσας κύριε.* — 33 ema = *αἷμα.* — Doppelakrostich: Insontes Domini, nobis succurrite sancti; der Verfasser nennt sich Vers 27.

228. De sancto Iodoco.

Mulciber exsulta mons, crebra laude resulta,
Iudoco fulta venient tibi nunc bona multa.
Nec mala sunt ulla, mihi si datur ampla gugulla.
Laus tibi sit, Christe, cuius pietate vir iste,
5. Cultor apostolicus, Iudocus, pacis amicus,
Iuvaviam grata sua pignora, grata, beata
Mittere dignatus est sicque iuvare paratus
Se collaudantes illic et eum venerantes.
Ex hoc nunc gaude manibusque, Iuvavia, plaude
10. Iudoco praesto, solito iucundior esto.
Sed magis exsulta, mons Erntrudis, quia multa
Est tibi collata pax haec per pignora grata.
O furtum dignum sacrilegiumque benignum!
Iudoci pignus cur hoc venit? quia dignus,
15. Latius ut crescat, Iudocus, ubique virescat.
Sic pateat, quanti sit ubique potentia sancti
Huius mirifici, Christi regalis amici,
Morbos curantis et maestos exhilarantis.
O Iudoce pater, ne me capiat locus ater,
20. Christum dignare pro me, te quaeso, rogare.

Collect. ms. Zwettlense saec. 13. Cod. Zwettlen. 64. add. saec. 14. — 14 cur hoc vere quia. — Dies Gedicht berichtet von einem Reliquiendiebstahle für Nonnberg.

229. De sancto Iodoco.

Iuste Iudoce, precum nostrarum suscipe voces,
Tu, qui iuste doces, ad vitam nos trahe tecum.
Iudicium docuit fidei doctrina Iudocus,
  Unde sui potuit nominis esse locus.
5. Felix confessor, pastor venerande, Iudoce,
  Vitae confessor, nos faciendo doce.
Summo clamore tibi laus est danda, Iudoce,
Iucunda voce faventis cordis amore.
Corde laetabundo, pater alme, preces tibi fundo,
10. Qui procul a mundo fugiebas ut moribundo.
Sic me non mundo, scelerum qui sorde redundo.
Iunge Deo mundo me, qui meritum mihi non do,
Ne barathri fundo merear, Deus, esse profundo.

Collect. ms. Zwettlense saec. 13. Cod. Zwettlen. 64. add. saec. 14. — Dies Gedicht scheint aus mehreren kleineren zusammengesetzt und nach Vers 12 (mundo — non do) französischen Ursprunges zu sein.

230. De S. Iohanne Bridlingtoniensi.

1. Bridlingtonis prior pie,
Repraesenta nos Messiae,
Qui tot flores moribus,
Ut nos solvat in hac die
A cutis doloribus.

2. Sicut clamat vox in Rama,
Funde preces atque clama
Pro nobis ad Dominum,
Servos, prior [sancte], ama
Sordes tergens criminum.

Miss. ms. Sarisberiense saec. 15. Cod. Oxonien. Rawl. C 142. — 1, 1 Bridlingtonem. — Nach 1, 1 noch überzählig Imitator castae viae.

231. De s. Iohanne de Bridlington.

Salve, sancte prior, maestorum salvificator,
Cum grave quid patior, tibi confugior, medicator.
Ergo memento mei, cum sis plenus pietate,
Laus gentisque Dei, mihi praesta, quod precor a te.
5. Tu poteris Christi, scimus, prece ferre iuvamen
Omnibus in tristi spectantibus orbe levamen.
Virtus namque tuae multos relevat pietatis,
Noxia continue pellens a dire gravatis.
Inclite pastor, ave, per te simus procul a vae.

* * *

10. Tua nobis detur gratia petitione pia
Et simus semper in gloria cum Iesu et Maria.

Horae sec. usum Sarum saec. 15. in. Cod. Oxonien. Lat. lit. f 2. — Die zwei letzten Verse scheinen nicht mehr zum Vorhergehenden zu gehören. Es ergibt sich dann ein Akrostichon: Scelto uni, das ich nicht zu deuten weifs. Oder sollte dasselbe nur der Laune des Zufalls sein Dasein verdanken? — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

232. De s. Iohanne Baptista.

1. Cleri universitas,
Solve laudes debitas
Beato Iohanni,
Ut per eum siccitas
Cesset et humiditas
Assit bonis anni.

2. Gaude, cleri contio,
Laetare cum gaudio,
Iohannem implora,
Ut eius subsidio
Aestuum effusio
Cesset absque mora.

3. Iohannis nativitas
Per sortes exhibitas
Claruit praeclare,
Cui laudes debitas
Populi immensitas
Debet decantare.

4. Dum iuventa floruit,
Maculari respuit
Naviloquo felle;
Hic eremum coluit
Et pro pastu habuit
Locustas cum melle.

5. Vitam ducens asperam
Docuit ad litteram
Atque baptizavit,
Vestem gerens buceram
Nec vinum nec siceram
Nec mustum potavit.

6. Mundo nolens subici
Nominis angelici
Voce nominatur,
Carne spernens infici
Laurea centuplici
Caelo laureatur.

7. Lux, lucerna praevia,
Hos aestus abhinc via
Pulsa livione
Ac in caeli curia,
Ubi pax et gloria,
Nos tecum repone.

Collect. ms. Trecoriense saec. 14. Cod. Parisin. Nouv. acq. 426. — 5, 3 Hunc vane baptizavit. — 5, 4 bugeram.

233. De s. Iohanne Baptista.

1. Salve, Iohannes sancte,
Baptista reverende,
Inter sanctos ceteros
merito praeferende,
Post Christum et Mariam
praecipue colende,
Pro nobis preces Domino
iugiter impende.

2. Gaude, qui per angelum
coannuntiatus,
Priusquam conciperereris,
Iohannes nominatus,
In ventre tuae matris
conceptus et sacratus,
In nobis tuis precibus
sit Christus hospitatus.

3. Gaude, quia nomen per
ortum tibi datur
Iohannes, Dei gratia
quod interpretatur,
Pater pius et mutus
prophetando fatur,
Divina nobis gratia
per te concedatur.

4. Gaude, quia iuvenis
eremum petisti
Utriusque sexus
turmasque fugisti,
Peccato consentire
qui [non] voluisti,
Fac culpas nos odire,
sicut tu odisti.

5. Gaude, quia carnem
tuam domuisti,
Cum mel et locustas
sponte comedisti,
Nec sicerae nec vini
pocula bibisti,
Fac, ut simus sobrii,
qui sic abstinuisti.

6. Gaude, quia Domino
viam praeparasti,
„Paenitentiam agite“
quando praedicasti,
„Regnum Dei prope est,“
Iudaeis nuntiasti,
Fac nos paeniteri
vitando, quod vitasti.

7. Gaude, quia Iesum
   digito demonstrasti,
   „Ecce, agnus Dei“
   dicens proclamasti,
   In flumine Iordanis
   Christum baptizasti,
   Fac nobis hunc propitium,
   quem tunc honorasti.

8. Gaude, quia Herodem
   tu redarguisti,
   Quem fratris uxorem
   duxisse tu scivisti,
   Capitis sententiam
   propter hoc subisti,
   Nos vitam fac finire
   in caritate Christi.

9. Gaude, qui post mortem
   ad limbum descendisti
   Ac exsistentes ibi
   vere praemunisti,
   Quod essent exituri
   in adventu Christi,
   De barathro nos eripe
   eius[que] poena tristi.

10. Gaude, quia redemptor
    pius populorum
    Extraxit post ab inferis
    [patriarcharum chorum]
    Secumque reduxit
    ad gaudia caelorum,
    Fac nos gaudere secum
    precibus illorum.

Orat. ms. Eliense saec. 14. Cod. Coll. SS. Trinitatis Oxonien. 7. — 2, 3 Priusquam tu. — 5, 5 Ciseri nec vini. — 6, 6 Indeum. — 8, 7 fac finori. — 9, 4 veri. — 10, 1 redemptor filius. Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

234. De s. Iohanne Baptista.

Ad Matutinum.

1. Dulce melos tangat caelos
   In Iohannis praeconio,
   Cuius pater, sic et mater
   Nomen tangunt praesagio.

2. Gabrielis vox de caelis
   Dubitanti Zachariae
   Hunc futurum nasciturum
   Promit cum vitae serie.

3. Sidereo regi Deo
   Laus, honor, virtus, gloria,
   Qui nos ducat et perducat
   Ad caelorum palatia.

Ad Laudes.

1. Gaudet coetus noster laetus
   Christum mundi redemptorem,
   Agonistam qui baptistam
   Suum fecit praecursorem.

2. Dum non credit, vox recedit
   Zachariae, sancti patris,
   Sensit plausus adhuc clausus
   In utero suae matris.

3. Sidereo regi Deo.

Ad Primam.

Mundi sator et plasmator
Tui praeconis munere
Te laudare, te amare
Fac nos et tecum vivere.

Ad Tertiam.

Catechizans et baptizans
Iohannes paenitentiam
Diligebat et colebat
Prae cunctis innocentiam.

Ad Sextam.

Eremita, tua vita
Exemplum est munditiae
Ad pulsandum, detestandum
Crimen impudicitiae.

Ad Nonam.

Iuvans prece nos a nece
Dira, Iohannes, eripe,
Pugil fortis, hora mortis
Hanc plebem tuam suscipe.

Ad Vesperas.

1. Dignus laude martyr, gaude,
Virgo baptizans Dominum,
Doce formam, trade normam
Delendi sordes criminum.

2. Salus praesto nobis esto
Virtutis donans meritum,
Hic gratiam et gloriam
Nobis post noc exsilium.

3. Sidereo regi Deo.

Ad Completorium.

1. Tu signifer, tu lucifer
Praecurrens ante Dominum,
Ad quem ire fac secure
Nos per saeculi terminum.

2. Sidereo regi Deo
Laus, honor, virtus, gloria,
Qui nos ducat et perducat
Ad caelorum palatia.

Horae BMV. sec. usum Carnotensem saec. 14. Cod. Vatican. Regin. 180. — Ad Mat. 2, 2 Viventis Zachariae. — Ad Prim. 1, 2 Iohannis praeconio munere. — Ad Tert. 1, 3 Diligebat et servabat. — Ad Sext. 1, 1 vita tua. — 1, 3 sq. Ad populum sanctitatis crimine. — Ad Vesp. 2, 4 Lies: Nobis post vitae exitum? — Die Doxologie wiederholt sich nach jeder Tageszeit.

235. De s. Iohanne Evangelista.

1. Extollamus virum sanctum,
Quem Iesus dilexit tantum,
Pangat sibi novum cantum
Militans ecclesia.
Sanctus hic evangelista
Almus Dei fit symmista,
Laude praesens sit in ista,
Det nobis auxilia.

2. Hic Iohannes vir amoris,
Vir candoris et decoris,
Sacri roris et dulcoris
Plenus charismatibus,
Caritatis excellentis,
Castitatis redolentis,
Quo repletur ardor mentis
Flaminis affectibus.

3. Totus plenus sanctitate,
Luculenta veritate,
Custos virginis sacratae
Exstitit et filius.
Haec est arca thesaurorum,
In qua cibus angelorum
Atque manna beatorum
Et fructus eximius.

4. Hic Iohannes vir divinus,
Cuius visus angelinus,
Ad superna qui festinus
Contemplando claruit.
Hic prae ceteris dilectus
Et defensus et protectus,
Iesu Christi supra pectus
In cena recubuit.

5. Suxit ibi documenta
Evangelii fluenta,
Quae plus fragrant quam unguenta
Valde redolentia.
Hic melliflui sermonis
Vir, coruscans sacris donis,
Vere dignus est coronis
In caelesti patria.

6. Gravitatem dum servavit,
Ad sublimia volavit,
Mira Dei demonstravit
Divina clementia.
Contemplator supernorum,
Suscitator mortuorum
Et ostensor arcanorum,
Intuens mysteria.

7. Sic apostolus mirandus,
Valde semper honorandus,
Reverendus et amandus,
Vitans omne terreum.
Iesum amans Nazarenum
Sprevit mundum quasi caenum,
Vicit bibitum venenum
Atque fervens oleum.

8. Quis non amet hunc amore
Speciali cum dulcore,
Quodam intimo sapore
Inclitum discipulum?
Quem et Christus sic amavit,
Decoravit, exaltavit,
Matrem pendens commendavit
Perferens patibulum.

9. O dilecte Christi Dei,
Dulcis nate Zebedaei,
Memor esto semper mei,
Donec ad te veniam.
Semper geras de me curam,
Fac, ut ducam vitam puram,
Me perducas ad futuram
Sempiternam gloriam.

Horar. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Vatican. Reg. 165. — 1, 6 Dei fit mmista. — 2, 4 Plenus fehlt. — 2, 6 recolentis. — 3, 6 cibis. — 3, 7 Et manda beatorum. — 4, 2 Cuius visque. — 5, 1 Susit. — 5, 3 frangant. — 5, 6 Vim. — 6, 3 Misericordia Dei. — 6, 7 Et fehlt. — 8, 2 Speciali tamen. — 8, 3 Quondam. — 8, 6 exsultabit. — 9, 1 Christe. — 9, 5 geris. — Trotz der Bezeichnung als „Sequentia eius“ ein Reimgebet.

236. De sancto Iohanne Evangelista.

Ad Matutinum.

1. O Iohannes amabilis,
Apostole mirabilis,
Vir valde venerabilis,
Sis nobis favorabilis.

2. Iohannes virgo, ceteris
Dilectior apostolis,
Sacer, plenus dulcedinis,
Custos beatae virginis.

3. Ora pro nobis iugiter,
Instanter ac salubriter,
Ut tecum simus pariter
In caelis aeternaliter.

Ad Laudes.

1. Evangelista fulgidus
Iohannes et apostolus
Tollat a nobis noxia
Et ducat ad caelestia.

2. Maria, mater inclita,
Virginitate praedita,
Cum virgine discipulo
Nobis succurrat sedulo.

Ad Primam.

1. Iohannes apostole,
Evangelista fulgide,
Tuis devotis subveni
Cum sacra matre Domini.

2. Tibi, Iesu, rex omnium,
Laus, honor et imperium,
Per Iohannem apostolum
Duc nos ad caeli gaudium.

Ad Vesperum.

1. Iohannes amantissime,
Cum genetrice virgine
Fac nobis eius filium
Semper fore propitium.

2. Succurre nobis omnibus
Tuis sacratis precibus,
Per hanc tui memoriam
Duc nos ad caeli gloriam.

Horar. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Vatic. Regin. 165. — Ad Mat. 2, 2 Dilector. — Ad Prim. 1, 2 Evangelistaque. — 2, 1 Iesu fehlt. — Ad Vesp. 2, 3 tui fehlt. — 2, 4 gratiam. — Das Akrostichon: „O Io[hann]e[s] mitis“ zeigt, dafs das Ganze unvollständig ist.

237. De sancto Iohanne Evangelista.

1. En, Iohannes, humi pronus
Te adoro volens bonus
Esse tui servulus,
O quam felix in supernis
Regnas, ubi Iesum cernis,
Qui est tui iubilus.

2. Et Mariam contemplando,
Ipsam pie collaudando
Sentis dulce gaudium,
Toto corde iucundaris,
Dum unius contemplaris
Trinique mysterium.

3. In suprema hierarchia
Locum tenens melodia
Dulci Deo iubilas,
Virgo martyr et propheta,
Doctor fulgens ut planeta
Caelo valde rutilas.

4. Tu columna militantis
Et perpulchrum triumphantis
Decus es ecclesiae,
Multum timent te, Iohannes,
Nec audire possunt Manes
Laudes tuae gloriae.

5. Sanctus omnis et beatus
Te collaudet et firmatus
Angelus in gratia,
Ego servus tui data
Tibi terris mente lata
Texo privilegia.

6. Gaude, nate Zebedaei,
Quia virgo Mater Dei
Est tua matertera;
Gaude, quia meruisti
Consobrinus esse Christi
In hac vita misera.

7. Gaude, preces ad Mariae
Iesus ornat tuas pie
Vino sancto nuptias;
Gaude, sponsam reliquisti
Et sic semper tenuisti
Virginum munditias.

8. Gaude, Iesus te elegit
Et ab aevo praeelegit
Suum in apostolum.
Gaude, Iesus te amavit
Et prae cunctis demonstravit
Se tibi benevolum.

9. Gaude, Iesum speciosum
Conspexisti gloriosum
Tabor in cacumine;
Gaude, parans Iesu cenam
Monte Sion, omni plenam
Caelica dulcedine.

10. Gaude, Iesus proditorem
Tibi pandit gerens morem
Tui desiderio;
Gaude, tibi Iesu pectus
Fit in cena mollis lectus
Dulcisque pausatio.

11. Gaude, Iesus, quando sedes,
Lavat pronus tibi pedes
Angelis mirantibus;
Gaude Iesus, postquam sedit,
Se in cibum tibi dedit
Sacris suis manibus.

12. Gaude, Iesu care frater,
Cuius parens tua mater
Suo fit imperio;
Gaude, nam post mortem Christi
Suae matris habuisti
Curam pio studio.

13. Gaude, viros Iesum flentes
Ac de cruce deponentes
Adiuvasti propere;
Gaude, fuit tumulatum
A te corpus Iesu, datum
Morti nostro scelere.

14. Gaude, gaude cessans flere,
Nam surrexit Iesus vere,
Dulce manna superis;
Gaude, manus, pedes, latus
Redemptoris osculatus,
Cum redit ab inferis.

15. Gaude, Iesus de te vere
Dixit: eum sic manere
Volo, donec veniam.
Gaude, saepe Dei natus
Fecit tibi suscitatus
De se ipso copiam.

16. Gaude, Iesus scandit caelos
Te cernente, cui melos
Caeli cives faciunt;
Gaude, ignis dona dando
Venit in te, dies quando
Pentecostes finiunt.

17. Gaude, fili Zebedaei,
Sepelisti matrem Dei,
Portam ad caelestia;
Gaude, cernis, quod Maria
Caelos intrat harmonia
Angelorum praevia.

18. Gaude, sospes exivisti,
Zelo Iesu quod inisti,
De ferventi dolio;
Gaude, scribis altas omnes,
Quas vidisti, visiones
Manens in exsilio.

19. Gaude, quia, quam amasti,
Drusianam excitasti
Ephesum ingrediens;
Gaude, lustrans caeli pratum
Scribis: verbum caro factum
Est in mundum veniens.

20. Gaude, sine laesione
Potas virus in agone
Propter Iesum inito;
Gaude, tecti cum fuerunt
Tua veste, surrexunt
Mortui persubito.

21. Gaude, multos retraxisti
A peccatis, quibus Christi
Valde gaudet curia;
Gaude, quia sine poena
Transivisti ad amoena
Paradisi gaudia.
Gaude, cernens iam vestitum
Tuum corpus et amictum
Stolae suae gloria.

22. Te, Iohannes, ego peto,
Sume munus vultu leto,
Quod tibi nunc offero;
Per te Iesus castitatem
Mihi det et caritatem,
Quam valde desidero.

23. In me fides viva crescat
Cunctis horis, qua decrescat
Satanae nequitia;
Culpis meis non desperem,
Sed in Iesu morte sperem
Suique clementia.

24. Non sit murmur meo corde
Nec inquinet os cum sorde
Culpae detractoriae;
Fac me templum frequentare
Zelo Iesu nec me dare
Crimini desidiae.

25. In adversis patientem
Et in poenis me gaudentem
Crucis fac memoria,
Mortem Iesu fac me flere,
Suae matrisque dolere
Nimia tristitia.

26. O Iohannes, mi patrone,
Meae mortis in agone
Mihi sis praesidio,
Post cum Iesu fac videre
Me Mariam et gaudere
Tecum caeli solio.

Officium novum beati Iohannis imp. Bononiae 1525.

238. De sancto Ioseph.

1. Inclite Christi confessor,
Sancte Ioseph, te deprecor
Cum Maria, matre Christi,
Cuius sponsus tu fuisti,

2. Virginitatis merito
Eius iunctus consortio
Non gignendi proposito
Sed latenti mysterio.

3. Inter ceteros electus,
A Christo magis dilectus,
Cuius curam tu gessisti,
Quem in ulnis baiulasti.

4. Quia ex te in hac vita
Grata tulit obsequia,
Ob id per tua merita
Aegris confert remedia.

5. Unde dignus magna laude
Apud Christum intercede,
Ut per suas dignas preces
Nostros expellat languores.

6. Gloriosa tua prece
Nos ab omni lava faece,
Ut post istam miseriam
Perducamur ad gloriam.

Devotae Orationes (Fontrebaldenses) imp. Parisiis 1546. — 6, 3 ipsam.

239. De sancta Katharina.

1. Katherina, gemma clara,
Sponsa summi regis cara,
Secretorum Dei gnara,
Castitate florida.

2. A regali stirpe nata,
In virtute solidata,
Mente sagax, forma grata,
In sermone provida.

3. Tot virtutibus protecta,
Ad calcandum es electa,
Contra Dominum erecta
Colla regum turgida.

4. Hanc Maxentius tormentis,
Minis, probris, blandimentis
Nisus est a firmae mentis
Trahere constantia.

5. Exsufflavit blanditores,
Sprevit Caesaris tortores,
Fatuati sunt doctores
Virginis prudentia.

6. Roboratur Deo plena
Fides martyris in poena,
Fractis rotis cum catena
Triumphavit omnia.

7. Imminente die mortis
Decollatur virgo fortis,
Manu caelicae cohortis
Sepulturae traditur.

8. Nunc exuta corruptelis,
Dives meritis, in caelis
Pro terrestribus fidelis
Advocata creditur.

9. Alma virgo Katherina,
Tuis famulis propina
De caelesti medicina,
Quae de te dispergitur.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — Der Reim bindet je drei Strophen zu einer Einheit. — In derselben Handschrift findet sich ein anderes Reimgebet auf dieselbe Heilige mit dem Anfange: Gaude, virgo Katharina, Es conversa vi divina. Dasselbe ist indes infolge von Beschädigung der Handschrift so verstümmelt, dafs von einer Wiedergabe abgesehen werden mufste.

240. De sancta Katharina.

1. Christi virgo Katharina,
Lege constans in divina,
Vicisti Maxentium;
Miti voce columbina
Convertisti cum regina
Militem Porphyrium.

2. Te sub rotis peregrina
Fractis arte iuvit trina
Deitas per nuntium;
Esto mihi medicina
Contra morbum et me mina
Sub duce fidelium.

Orat. ms. Anglican. saec. 13. Cod. Londinen. Ar. 201.

241. De sancta Katharina.

1. Salve, martyr et regina,
Virgo sponsa Katherina
Regis regum omnium,
Salva, sciens trinitatem
Et indivisam unitatem
Vere non per somnium.

2. Salve, quae in paganismo
Vero usa es baptismo
Cuncta spernens idola;
Salve, quae contra naturam
Vitam castam ducens puram
Vera es amygdola.

3. Salve, pulchra supra modum,
Colens trinitatis nodum,
Patrem, pneuma, filium;
Salve, quae mundum vicisti,
Vera imitatrix Christi,
Ferens rosa lilium.

4. Salve, fortis in agone,
Proeliatrix cum dracone
Una cum Maxentio;
Salve, clamans: ego certo
Pro regno Dei in aperto
Et hoc sub silentio.
Salve, vincens quinquagenos
Oratores, sed amoenos
Verbis et ingenio.

5. Salve, caesa verbere,
Caeco clausa carcere
Caeli luce perfruens;
Salve, cum militibus
Reginam caelestibus
Disciplina imbuens.

6. Salve, freta Christo, laeta
Regis spernens titulos,
Salve rotam vincens totam
Versam in incredulos.

7. Salve, dum sic inclinata
Stares morti praeparata,
Orasti ad Dominum;
Salve, dicens: peto te
Iesu, sponse dulcissime,
Ut quicumque hominum

8. Christianae professionis
Meae mortis et passionis
Egerit memoriam,
In quacumque necessitate
Seu vitae extremitate
Me invocet, ob gloriam

9. Tuae propitiationis
Effectum suae petitionis
Consequatur plenissime.
Salve, postquam haec prolata,
Ad te vox de caelo grata
Affatur dulcissime:
Salve, veni, speciosa,
Dilecta flagrans ut rosa,
Tibi caelum apertum est.

10. Salve, quam Caesar proclamari
Iussit, post haec irrogari
Statim vitae dispendium.
Salve, gladium per amarum
Caput tuum libens carum
Deo dans stipendium.

11. Salve, cuius absque norma
Anima visa est in forma
Columbae candidissimae;
Salve, in visu paganorum
Caelestem ascendisti chorum
Suscepta splendidissime.

12. Salve, virgo, postquam caesa
Pro sanguine lac de laesa
Vena prosilierat;
Salve, quod chorus angelorum
Corpus tuum, virgo, decorum
In Sina sepelierat.

13. Salve, decumbens in Sina,
Salutaris medicina
Prece te quaerentium;
Salve, cuius ex tumba manat
Oleum, quod morbos sanat
Cunctorum languentium.

14. Salve, martyr, funde preces,
Cordis mei purga faeces
Sensus terge vitiis.
Salve, confer quaeque bona,
Castitatis cinge zona
Et virtutum initiis.

15. Salve, cuius preces Deus
Exaudivit, clamor meus
Sic aures tuas impleat;
Salve, hanc petitionem
Propter tuam passionem
Dominus adimpleat,

16. Quod peccantem et pollutum
Me a poenis reddat tutum
Es a claustris inferi.
Audi, Christe, rex divine,
Per precatum Katherinae
Me sanctis tuis inseri.

17. Qui perire nullum sinis,
Ut me bonus tangat finis
In hoc praesenti saeculo,
Ut possim tecum gloriari,
Me in aeternum contemplari
In deitatis speculo.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2, 6 Die Form amygdola schützt der Reim. — 9, 8 Mea dilecta flagrans rosa. — 12, 2 sp. lac de vena laesa fluendo prosilierat. — Str. 13 steht zwischen 16, 3 und 4. Es gehört aber inferi (16, 3) als Reim zu inseri (16, 6). — 14, 1 mater funde. — 15, 4 Salve ut hanc.

242. De sancta Katharina.

1. Gaude, virgo, sponsa Christi,
Quod videre meruisti
Vivens Dei filium;
Gaude, quia convertisti
Sapientes, quos traxisti
Tecum ad martyrium.

2. Gaude, virgo Deo plena,
Nam rotarum fracta poena
Non sentis supplicium;
Gaude, flos virginitatis,
Quae in signum castitatis
Lac fundis mellifluum.

3. Gaude, quia vox amoena
Caeli patet et serena
Ad tuum suffragium;
Gaude, nam suavitatis
Liquor manat, qui dat gratis
Salutis subsidium.

4. Gaude, virgo et athleta,
Post tormenta transis laeta
Ad caeli palatium;
Fac nos hic ita vivere,
Ut post mortem lucis verae
Sortiamur gaudium.

Collect. ms. Carthusiae Capellae S. Mariae apud Angiam saec. 15. Cod. Bruxellen. 4961. — 4, 2 Quae post tormenta. — Nach dem Liede folgt noch vor der Oratio eine Ant. mit V. und R.

A. O caelestis regni rosa,
Katherina generosa,
Quae probata velut aurum
Coram Christo defers laudem,

V. Esto nobis medicina,
Veneranda Katherina,
R. Ut tecum laudis iubilum
Simus canentes in caelum.

243. De sancta Katharina.

1. Plebs fidelis et devota,
Katherinam mente tota
Laudet istam, cum sit nota
Angelis, hominibus.
Istae laudes Katherinae
Quasi dulces medicinae
Nobis prosint sine fine
Ipsam diligentibus.

2. Quam felices, qui hoc audent,
Katherinam si collaudent
Nec ab eius se defraudent
Maximis auxiliis.
O quam fortis est inventa
Inter aspera tormenta,
Cuius membra sunt distenta
Gravibus suppliciis.

3. Crucifixi per amorem
Tulit poenam et dolorem,
[Fundit olei liquorem],
Quo sanantur languidi,
Per quam funditus mundati
A foetoribus peccati
Secum simus coronati
Claritate fulgidi.

4. Felix ista Katherina,
Plena gratia divina,
Tamquam stella matutina
Micat in caelestibus,
Cuius corpus honoratum,
Virginale, tam beatum,
Est in Sinai delatum
Angelorum manibus.

5. Katherina, mater pia,
Esto nobis dux et via,
In caelesti hierarchia
Nos gaudere facias.
Sapientes convertisti
Ad beatam fidem Christi,
Confortando quos duxisti
Ad caeli delicias.

6. Katherina, decus morum,
Tu dulcedo devotorum,
Tu dilecta angelorum,
Sis nobis propitia.
Eia ergo, quae mereris,
Quam in caelo palmam geris,
Nos perducere digneris
Ad aeterna gaudia.

Horar. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Vatic. Regin. 165. — 1, 2 montem tota. — 4, 6 Virginalem. — 6, 2 Tu ducendo. — 6, 3 dilectis. — 6, 5 quae meritis. — In der Handschrift fälschlich als Sequenz bezeichnet.

244. De sancta Katharina.

Ad parvas horas.

1. O sacra virgo nobilis
Et martyr venerabilis,
Katerina laudabilis,
Sis nobis favorabilis.

2. Tuum [per patrocinium]
Fac Christum, Dei filium,
Nobis fore propitium,
[Cum venerit iudicium].

3. Tibi, Christe, sit gloria,
Cui benedicant omnia,
Nos Katerinae gratia
Duc ad caeli palatia.

Horar. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Vatic. Regin. 165. — Die übrigen Hymnen und rhythmischen Antiphonen dieses Stundengebetes sind Entlehnungen.

245. De sancta Katharina.

Ave, virgo Katharina,
Martyr sancta et regina,
Patrona mea specialis,
Defende me a cunctis malis.
5. Memento, quod obtinuisti,
Quidquid pro nobis petivisti,
Ut divina vox spopondit,
Quae tibi taliter respondit:
Constans esto, mea formosa,
10. A me tibi potestas datur,
Quod, quicunque te veneratur,
In tribulatione securus
Ac in bonis permansurus.
Quapropter, virgo Katharina,
15. Martyr beata et regina,
Cum potestas sit tibi data,
Tuos devotos sic defendi,
Ut nunquam possint offendi,
Me sume sub tuum iuvamen;
20. Ut sis semper nobiscum [Amen].

Orat. ms. Lambacense saec. 15/16. Cod. Lambacen. 756. — 2 et felix regina. — 7 Et divina. — 12 In omni tribulatione erit securus. — 14 Quapropter o beata virgo. — 15 beata fehlt.

246. De sancta Katharina.

Aurea vale virgula,
Katherina, munuscula
Cape, quae corde, cartula
Solvo tibi, quem tremula
5. Detinent hic ergastula.
Haec es experta pravula
Delicata puellula,
Pasta Christi avicula.
Salve, Christi discipula,
10. Tua me stringe fibula
Et contra carnis stimula
Refrenet tua ferula.
Te deprecor, sis sedula
Mea diligens specula
15. Et scutum contra spicula
Inimici; tu vincula
Peccati solve singula,
Sis post vitae curricula
Fidelis dux ac regula
20. Ad caeli tabernacula,
Ubi parata pabula
Aeterna sine crapula
Sempiternaque pocula.
Virgo, vale per saecula.

Cod. Oxonien. Laud. Miscell. 75. saec. 14. — 19 vigila wahrscheinlich Schreib- oder Lesefehler. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

247. De sancta Katharina.

1. O beata Katherina,
Virgo clemens et benigna,
Per te possim ad divina
Pervenire gaudia.

2. Katherina, virgo pia,
Cuius fideli sophia
Doctorum philosophia
Vana fuit et confusa,
Deum mihi pacifica.

3. Katherina, virgo casta,
Virgo prudens et honesta,
Virgo mitis et modesta,
Roga Deum, ut lamenta
Mea vertat in gaudia.

4. Katherina, templum Dei,
Per te sumpserunt fidei
Veritatem philosophi,
Per te salvi sunt effecti
Et in caelis coronati.

5. Per te, virgo specialis,
Sim a cunctis liber malis,
A delictis liberatus
Et in caelis collocatus
Tuis patrociniis.

6. Katherina, lumen clarum
Et lucerna puellarum,
Virginale speculum,
Praecellens carbunculum,
Me salva, tuum famulum.

7. Katherina, Dei templum,
Castitatis es exemplum,
Da virtutis indumentum,
Sanctitatis incrementum
Verae lucis radium.

8. Katherina, virgo sancta,
Quae pro tuo servitio,
Caeli gaudes palatio,
Roga Deum corde toto,
Ut me sumat [suo] regno.

9. Katherina, vas decorum,
Servitutem idolorum
Quae sprevisti, domino[rum]
Regem Deum et deorum
Coluisti, sempiternum
Da mihi solacium.

10. O beata Katherina,
Quae mortis supplicia
Pro Christo non minima
Tolerasti, tolle mea
Deo iuvante crimina.

11. Katherina, virgo pia,
Quae caeli gaudes curia.
Roga Deum, ut in sua
Me captivum gloria
Coronet in laetitia.

12. Quod praestare tu digneris,
Invocantes quae tueris,
Quae laudari promereris,
Quae regentem intueris
Per saeculorum saecula.

Klemming III, 54. — 5, 3 liberata. — 5, 4 collocata. — 6, 5 tuam famulam, was aber nicht mit carbunculum reimt. — 12, 1 tu digneris praestare. — 12, 2 In sanctos quae tueris. — Es blieb nicht übrig, als dies Gedicht nach Klemming mitzuteilen, da es in der von ihm angeführten Quelle sich nicht gefunden.

248. De sancta Katharina.

Ad Matutinum.

1. Artes docta regis nata,
Regi regum nubere
Quaerens, eius desponsata
Annulo, dispergere
Paternas egenis opes
Non cessat, arguere
Maxentium de nefandis
Nec tremet; colligere
Curat coetus excaecatos,
Ut possit dividere
Virginem a norma recti,
sed nequit sufficere.

Ad Primam.

2. Quinquaginta sapientum
caterva colligitur,
Ut disputent contra solam
virginem, concluditur
Horum error ratione
vera, mox conspicitur
Turba Christum confiteri,
in medium mittitur
Grandis ignis, sed nec vestis
nec capillus uritur,
Et tandem inviolata
paradiso redditur.

Ad Tertiam.

3. Quam non potest ratione
   tyrannus convincere
   Nec promissis neque blando
   sermone seducere,
   Verberibus laceratam
   taetro clausit carcere,
   Caelesti cibo refectam
   venit sponsus iungere.
   Duodenis in diebus
   nocte curat spargere,
   Regis uxor cum ducentis
   baptisma recipere.

Ad Sextam.

4. Insanit rex, cum a cunctis
   incolumis cernitur,
   Quam aestimat fame tortam,
   nefanda conficitur
   In eam rotarum moles,
   quae fulmine solvitur,
   Paganorum quater mille
   numerus opprimitur.
   Regis uxor tortis mammis
   decollata redditur
   Christo, deos detestata,
   per quos rex decipitur.

Ad Nonam.

5. Exsecratum cor crudele
   dum milites comperit
   Cum Porphyrio baptisma
   recepisse praecipit
   Decollari et dimitti
   canibus; tunc perficit
   Eius iussa spiculator,
   necem turma despicit,
   Parvipendens peritura
   gressus illuc dirigit,
   Ubi mortem vita nescit
   ecclipsisque deficit.

Ad Vesperas.

6. Katherina condemnata
   rogat tunc praesidio
   Christum, precans imitatur,
   demulcet alloquio.
   Vox divina Fiat venit,
   caput offert gladio,
   Genu flectens, ne tardetur
   palmae retributio,
   Pro sanguinis unda lactis
   manavit effusio,
   Philosophi naturalis
   hebetat hic ratio.

Ad Completorium.

7. Ab angelis baiulatur
   completo certamine
   Infra lapidem humanda
   Sinai cacumine
   Longe triginta dietis,
   fluxitque de virgine
   Oleum languidos curans
   quocunque rubigine
   Morbi; precor, sic me lavet
   sordis a caligine,
   Merear ut secum frui
   summo rerum lumini.

Horae BMV. sec. usum Carnotensem saec. 14. Cod. Vatican. Reg. 180. — 2, 11 Et tamen. — 3, 10 spergere. — 4, 3 fame tutam. — 5, 5 Decollati. — 6, 3 Ipsam precans. — 6, 5 veni. — 6, 9 lacte.

249. De sancto Kentigerno.

Ad Matutinum.

1. Matutino tempore
virtute divina
Kentigernus suscitat
a mortis ruina
Virum atque volucrem,
gaudet tunc regina,
Annulus cum trahitur
de fauce piscina.

Ad Primam.

2. Hora prima coeperat
corpus castigare,
Quater in hebdomada
solet ieiunare,
Gelidos ramusculos
in ignem sufflare,
Sicco pede transiens
vult flumen calcare.

Ad Tertiam.

3. Hora nempe tertia
peregre laborat,
Romam visit septies,
papa quem honorat,
Ut serviret praesuli,
avi se decorat
Et campanam sustinet,
quae sonos dulcorat.

Ad Sextam.

4. Hora sexta pontifex
in Glasgu moratur,
Lupus cervo iungitur,
ut terra colatur,
Iubet, ut pro semine
arena spargatur,
De qua suo tempore
messis grata datur.

Ad Nonam.

5. Hora nona Domino
paret imperanti
Terra, praebens cathedram
sancto praedicanti,
Sacramenta praebuit
Merlino precanti,
Post mortemque spiritum
terra dat creanti.

Collect. ms. Scoticum saec. 16. in. Cod. Univ. Edinburgen. A.C. 2, 26; daraus in Registrum Episcopatus Glasguensis I (Edinburgi 1843, p. XCVII. sq.). — Es fehlen die Strophen für Vesper und Complet.

250. De sancto Landelino.

1. Salve, pater exsulantum
Landoline, qui non tantum
Peregrescens exstitisti,
Sed ad palmam pervenisti
Martyrum laudabilem.
De Scotorum stirpe natus
Adulescens tu beatus
Adis freta navigatus,
Flumen Rheni transfretatus,
In terram amabilem.

2. Hospitatus a relicta,
Altorf villa infit dicta,
Cuius nata tunc afflicta
Est et visu derelicta
Dei iudicamine.
Nemus intras et evellis,
Struis, plantas, sed duellis
Venatores pleni fellis
Teque duris artant bellis
Toto cum conamine.

3. Sed ut Samson cum leone
Tu pugnabas in agone,
Humi iactum cum mucrone
[Te necarunt], sic coronae
Es adiunctus martyrum.
Te tunc Deus honoravit,
Hunc nam locum irrigavit,
Terrae fontes ministravit,
Per eosdem et sanavit
Morbum multifarium.

4. Te cum nata tandem dicta
Quaerit felix haec relicta,
Sentit dona benedicta
Luminis per reditum.
O beate Landeline,
Roga Deum sine fine,
Perducamur in sublime
Regnum eius caelicum.

Collect. ms. Argentinense saec. 15. Cod. Vindobonen. Suppl. 4029. saec. 15. — 1, 8 Adis leto.

251. De sancto Laurentio.

1. Laurentius, in ordine
Diaconus, te, Domine,
Clarificat in gentibus,
Constanter coram regibus
Fatetur voce viva.

2. Amator hic iustitiae,
Contemptor avaritiae
Caeleste verbum seminat,
De cordibus exterminat
Fidelium nociva.

3. Uult mori cum antistite
Nec ipsum se superstite,
Vult vitae palmam capere,
Qui iussit ipsum tradere
Pecuniam egenis.

4. Recepto per episcopum
Mandato turbas inopum
Collegit, quibus tradidit
Thesauros, quos recondidit
De publicis crumenis.

5. Expleto iussu capitur,
Terroribus afficitur,
Squalori datur carceris
Vexatur et innumeris
Pressuris et tormentis.

6. Non desinit in carcere
Salutis verbum serere,
Lucratur quidem plurimas
Ad Christi fidem animas
Praeclaris documentis.

7. Triumphat hic incendium,
Eculei suspendium,
Lictorum saeva verbera
Et catenarum pondera
In Deo mens robusta.

8. In ferrea craticula
Accensa subtus flammula
Ad instar piscis volvitur,
Assatur nec deicitur
Infirmitas ambusta.

9. Uim acrem vicit caumatis
Ardore sancti pneumatis,
Ferventi desiderio
Flagrabat in martyrio
Ad patriam supernam.

10. Salutem nobis animae
Procura, martyr optime,
Nos absolutos vitiis,
Ereptos de supliciis
Ad vitam duc aeternam.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 1, 2 Diaconatus.

252. De sancto Leonhardo.

Ave, confessor
Leonarde Iesu Christi,
Qui gaudia aeterna
a Deo meruisti,
Hic in terris fuisti gratus
Et in caelo sublimatus.
Tu es enim afflictorum
et maestorum consolator,
Captivorum
et infirmorum liberator.
Nunc pius sis adiutor
Ab omnique periculo tutor
Atque tuum per oramen
Cunctis prosis ad solamen,
Qui te quaerunt mente pura,
In quacunque manent cura.
Precor tuam pietatem
Et immensam caritatem,
Ut in nostris paupertatibus
Et corporis necessitatibus
Nobis velis subvenire
Et non sinas nos subire
Ullam causam laesionis
Atque perversae suasionis.
Diei noctisque hora
Pro nobis Deum exora,
Ut hic omne malum vincamus
Et Christo Iesu adpropinquamus,
Ut a delictis mundi tuti
Contriti atque devoti
Et a morte
secunda non pavescamus
Neque in conspectu
iudicis erubescamus,
Sed post hoc exsilium
Possimus Dei filium
Gaudenter
contemplare cum beatis
In conspectu
divinae maiestatis,
Quod nobis praestare dignetur
Sancta trinitas, quae laudetur,
Pater et filius
Et sanctus Spiritus.

Orat. ms. Pataviense saec. 15. Cod. Gottwicen. 444. — 9 Et quod tuum. — Der Text des Liedes ist an einigen Stellen so rhythmisch richtig, dafs man ihn an andern für verderbt halten möchte.

253. De sancto Leopoldo.

O flos primatum, decus o Leopolde beatum,
Perpetuo gratum, modo quod teneas dominatum,
Quod tibi stellatum solium sit perpetuatum,
Est declaratum per signaque digna probatum.
Virginis ad natum, pie marchio, funde precatum,
Hunc fac placatum, nostrum prece terge reatum.
Ast intentatum Stygis avertas cruciatum,
Da cor placatum, sit ut in Christo solidatum,
Te duce ditatum, simul angelicum comitatum
Felicemque statum, sine fine bonis cumulatum,
Nos praestolatum facias reperire pacatum.

Collect. ms. S. Mariae ad Scotos saec. 15. Cod. Vindobonen. 4257. — Das Gedicht stammt nach Angabe der Hs. aus den Jahren 1323—25.

254. De sancta Lucia.

1. O viva Christi hostia,
Lucia fortissima,
Tua sit mihi passio
Peccatorum remissio,
Tua sit dilectio
Mis animae refectio,
Tua commemoratio
Sit mentis reparatio.

2. Salve, virgo, funde preces,
Cordis mei purga faeces,
Sensus terge vitiis;
Salve, confer quaeque bona
Castitatis cingar zona
Et virtutum initiis.

3. Audi, Christe Iesu pie,
Per preces sanctae Luciae
Me sanctis tuis insere,
Qui perire nullum sinis,
Ut me bonus tangat finis
In hoc praesenti saeculo,
Ut possim tecum gloriari
Et in aeternum contemplari
In deitatis speculo.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — Zu Str. 2 und 3 vgl. Nr. 541, Str. 14 und 17.

255. De sancta Lucia.

O nobilis virgo Lucia,
Gloriosa, mitis et pia,
Quae castitatis flore
Succensa et amore
5. Terrenum sponsum respuisti
Et caelestem elegisti,
Matri tuae supplicabas,
Ne alium, quam amabas,
Tibi sponsum nominaret
10. Neque fructum exspectaret
Carnis tuae moriturae.
Praesentis vitae et futurae
Deum verum es confessa
Et pro ipso es perpessa
15. Capitalem sententiam.
Quam exoro reverendam,
Ut in hac vita fragili,
Mortali atque labili,
Conferas auxilium
20. Et sanum consilium,
Quo contemnam peritura
Bona gliscam et futura
Atque tua prece fretus
Ex hac vita pergam laetus
25. Ad caeli palatia,
O gloriosa Lucia.

Collect. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. VI 3. — 26 O gloriosa virgo et martyr Lucia.

256. De sancta Lucia.

1. O Lucia gratiosa,
Vultu, forma speciosa,
Carnis elegantia,
Fide pulchra velut rosa,
Amans mente viscerosa
Christum ab infantia.

2. Clara stirpe virgo nata,
Prae coaevis cunctis grata
Excellenter nituit,
Adulescens hanc amavit
Et in sponsam postulavit,
Sed hunc ipsa renuit.

3. Gaude, virgo nunc Lucia,
Nam vicisti mente pia
Mundum et diabolum;
Sponsum carnis contempsisti,
Iesum Christum elegisti
Eiusque consortium.

4. Fides tua impetravit,
Matrem tuam quod sanavit
Christus a languoribus;
Paganismum detestatur
Mater atque baptizatur
Magnis cum honoribus.

5. Facultates expendisti
Paternas amore Christi
Egenis et pauperibus.
Ob hoc virgo accusatur
Et tyranno praesentatur
Suisque tortoribus.

6. Inimicus omnis boni
Quaerit, cui religioni
Se subdere censuerat.
Ad haec respondit Lucia
Constanter menteque pia,
Quod Christo se subdiderat.

7. Tunc tyrannus cum furore
Fremens dixit et horrore
Ad tenellam virginem:
Nisi diis des honorem,
Dabo cunctis te pavorem
Et tuam progeniem.

8. Principum si spernis iura,
Deorum perit cultura
In meam perniciem.
Sic cum virginem affatur,
Ipsa deos detestatur
Horumque effigiem.

9. Deorum qui blandimenta
Credunt, incurrent tormenta
Seipsosque damnificant,
Daemonum hi sunt figmenta
Et a malis adinventa,
Errant, qui his sacrificant.

10. Iudex plenus tunc furore
Stupet dicens: quonam more
Magna haec audes eloqui?
En, quae ego loquor ore,
Spiritus sancti fit rore,
Quem suis solet ingeri.

11. Tunc edictum promulgatur,
Ad lupanar ut ducatur
Virgo Christi turpiter;
Spiritus sanctus tunc fugatur,
Dum haec scortum patiatur;
Haec cogitavit nequiter.

12. Respondit sancta puella
Tyranno, qui dura bella
Inferre proposuit:
Si invitae violatur
Corpus, corona duplicatur,
Si consensus defuit.

13. Tunc orat Dei filium,
Ut suum det auxilium
Ab eoque servetur;
Sic virgo Christi nobilis
Stetit ut mons immobilis
Nec inde removetur.

14. Ista iudex dum percepit,
Spiculatori praecepit,
Ut decollaret virginem;
Cuius guttur perforavit,
Sacer cruor hinc manavit
Mox in terrae pulverem.

15. Dimisitque in vulnere
Ensem et coepit fugere
Magno cum timore.
Mira patent in virgine,
Quod haec de magno munere
Christi fert et amore.

16. Orat pro vitae spatio,
Ut corporis solacio
Christi muniretur;
Assunt ministri ocius,
Communicant devotius,
Antequam moreretur.

17. Hinc exorat Dominum
Pro salute hominum,
Qui hanc invocaret
In praesenti saeculo
Vel in vitae termino,
Ut eos beatet.

18. Da his, Christe, qui agonem
Meum colunt, quod praedonem
Salutis non videant,
Sed per tuum dulce nomen
Sanctam da communionem,
Ut hinc securi exeant.

19. Tunc commendabat animam
Christo, ut caeli ianuam
Intret regnatura,
Cui adhaesit fortiter
Et adamavit dulciter
Prae omni creatura.

20. Gaude, rosa transplantata
De hac valle ad beata
Paradisi gaudia;
Gaude, sponsa Christi grata,
Quae non ivit via lata,
Ad Dominum sed regia.

21. En, tu virtutis speculum
In relinquendo saeculum,
Virgo sancta, claruisti,
Virginitatis titulum,
Honoris adminiculum
Constanter tenuisti.

22. Ergo regnas cum Domino
In caelo sine termino,
Quod Iesum dilexisti,
Cum Christo sine nubilo
Gaudes cum omni iubilo,
Cum sancta matre Christi.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 12, 6 Si mentis consensus.

257. De sancta Lucia.

1. Lux illucens illustravit
Te, Lucia, quam paravit
Viae luminarium;
Morbum matris effugavit
Tua fides et donavit
Salutis auxilium.

2. Vis in bobus dormitavit,
Virtus in te vigilavit
Indurans Paschasium;
Christus, qui te conservavit
Et ad se qui te vocavit,
Me vocet ad gaudium.

Orat. ms. Anglican. saec. 13. Cod. Londinen. Ar. 201.

258. De s. Ludovico Alamando.

1. Agmine sidereo de cuius luminis haustu
Astra iubar rapiunt, liquidum secas aera pennis,
Sublimibus volans ab alis es Alamagnus,
Ludovicus lucens regia celsa manu.

2. Sancte, qui tanti mensuram nominis imples,
Qui gemmas gemmis, nobilitate genus,
Dulcis, pacifice, mitis, pie, grate, pudice,
Nunc videas populum altus ab arce tuum.

3. Corpore formoso, sed mente magis generoso
   Flores aetate, floride virgo, flores.
In superum requie pulsa caligine nitens,
   Effice me meritis tempus in omne meum.

4. Vas redolens morum, malo scie ponere lorum,
   Nomen ab aeterno posteritate ferens,
Ad tua me fluctus proiectum litora portent
   Occurramque oculis intumulatus tuis.

Collect. ms. Mellicense? saec. 15. Cod. Mellicen. 962. — 3, 2 **aetate virgo floridus flores.** — Aufserdem noch zwei Gedichte in Hexametern, die den Hymnen noch weniger beizuzählen, endlich eine Epistula, Gebet in Briefform, unterzeichnet: „Vincentius de Ruppe"; ist er auch Verfasser der Gedichte?

259. De s. Lupo Trecensi.

Ave, praesul honestatis,
Pater magnae sanctitatis,
Sancte Lupe, vir laudande,
Orbi toti praedicande,
Qui das lapsis relevamen,
Tu pro nobis intercede,
Ut caelesti nos mercede
Ditet Deus cum beatis
Regno suae claritatis.

Orat. ms. Trecense(?) saec. 15. Cod. Capit. Strigonien. Mss. III, 172.

260. De sancto Luthardo.

Sanctus Luthardus, regali stemmate natus,
Christo servivit, cuius praecepta subivit.
Pectore devoto prudenter cordeque toto
Hic dives mundo proiecit dulcia mundi.
5. Parva quidem terrena putat, caelestia captans,
Tanto feliciorem se probans ac nobiliorem,
Dans constanter opem languentibus atque salutem.
O venerande comes, conserva te venerantes.
Caelica, Christe, tuis qui praestas praemia sanctis,
10. Protege Luthardi venerantes festa beati.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

261. De sanctis Maccabaeis.

O vos sancti Maccabaei,
Martyres electi Dei,
Qui ob legis observamen
Inauditum cruciamen
5. Tolerastis patienter
Et obistis innocenter
Saeva morte atque vili
Sub Antiocho gentili.
Dei donis inspirati
10. Ac per matrem confortati
Vitam mundi contempsistis
Et ad caelos conscendistis,
Ubi vestro pro tropaeo
Confruentes estis Deo.
15. Quem pro nobis exoretis,
Aeternalis ut quietis
Gaudia participemus
Et vobiscum habitemus.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

262. De s. Maria Magdalena.

1. Omnis homo, qui premeris
Enormitate sceleris,
Sit in tua memoria
Sancta peccatrix Maria.

2. Si formam paenitentiae
Et locum quaeris veniae,
Reducas ad memoriam
Mariae paenitentiam.

3. Si iussa Dei spreveras
Et peccatis offenderas,
Prae oculis sit Maria,
Mundata Christi gratia.

4. Hanc imitandam censeo,
Quam paenitentem video,
Quae tam digne paenituit
Et veniam promeruit.

5. Haec abhorrendo crimina
Simonis intrat limina,
Ubi prandendi gratia
Erat Christi praesentia.

6. Tristis, maerens et anxia
Christi petit vestigia,
Non desperans de venia
Vota fundit humilia.

7. Et procumbens uberrimis
Abluit pedes lacrimis
Fusoque crine capitis
Tergit osculis additis.

8. Ingeminantur oscula,
Instatur prece sedula,
Peccatricis devotio
Hoc monstratur obsequio.

9. Fundit unguentum pedibus,
Linit devotis manibus,
Cuius odoribus bonis
Domus impletur Simonis.

10. Haec gemit inter epulas
Precesque fundit sedulas,
Ut mundet Christi gratia,
Quod timet conscientia.

11. Sed Simon hanc conspiciens
Et intra se despiciens
Dicit: si propheta foret
Hic, ream iam cognosceret.

12. Sciret quidem innumera
Iam peccatricis scelera,
Nec ad se hanc accedere
Pateretur aut tangere.

13. Sed Dei sapientiae,
Secretorum non insciae,
Patet haec cogitatio
Non emissa colloquio.

14. Tunc accersito Simone
Tali fruitur sermone:
Te cogitasse perperam
In hoc monstro, quod referam.

15. Debitores erant duo
Cuidam diti conspicuo,
Alter quinquaginta nummos,
Alter debens duplicatos.

16. His vero non habentibus
Nec reddere valentibus
Motus misericordia
Dives dimisit omnia.

17. Cuius ergo dilectio
Et amplior devotio
Exhiberi debet ei,
Dimissori tantae rei?

18. Simon inquit: iudicio
Meo postulat ratio,
Ut, cui plus dimiserat,
Plus ab hoc amandus erat.

19. Iesus autem dixit ita:
Recte reddis inquisita,
Est enim procul dubio
Huic credendum iudicio.

20. Et conversus ad Mariam:
Vides, inquit, constantiam
Huius et quae devotio
Sit in eius obsequio?

21. Ad mensam me vocaveras,
Pedes aqua non laveras,
Haec autem meos lacrimis
Pedes lavit uberrimis.

22. Non es largitus oscula,
Sed haec, in votis sedula,
Sedentis cum prandentibus
Dedit oscula pedibus.

23. Non oleo perfudisti
Caput meum vel unxisti,
Haec pretioso unguine
Non cessat pedes ungere.

24. Propterea dico tibi:
Plurimas remitto sibi
Enormitates scelerum.
Quia dilexit nimium.

25. Qui vero minus cernitur
Debere, cum remittitur,
Ut rationis exigit
Lima, et minus diligit.

26. Et loquitur ad Mariam
Quaerentem flendo veniam:
Datur tibi remissio,
Vade cum pacis gaudio.

27. O admiranda pietas,
O praedicanda bonitas,
Cuius superna gratia
Tanta fit indulgentia.

28. O quam sancta mutatio,
Quam excellens provectio,
Quae purgatur criminibus,
Iam ornatur virtutibus.

29. O Maria Magdalena,
Te quaesumus, ut obscaena
Mentis nostrae diluere
Festines precum munere,

30. Ut propulsis criminibus
Tuis sedulis precibus
Nos divina clementia
Perducat ad caelestia.

Collect. ms. S. Mariae de Camberone saec. 13. Cod. Bruxellen. II, 954 (Phil. 349). — 4, 4 Ut. — 11, 3 sq. hic foret. — 20, 2 sq. huius constantiam. — 25, 3 sq. lima exigit. — 25, 4 et fehlt.

263. Salus de Maria Magdalena.

1. Sceleribus homo plene,
In moribus Magdalenae
Conformari studeas,
Cuius vestigia tene,
Gehennalis ignis poenae
Ne subici valeas.

2. Quae daemonibus obsessa
Mortalium et oppressa
Mole septem criminum,
Ab infernis est regressa
Venia sibi concessa,
Quod dilexit Dominum.

3. Fletu lotos pedes Dei,
Crine tersos, pharisaei
Domo nardo pistico
Unxit, cuius causa rei
Septeni reatus ei
Remittuntur illico.

4. Christus ob cuius amorem
Fluxu sanavit sororem,
Fratri vitam tribuit;
Resurgentem redemptorem
Prima vidit meliorem
Partemque retinuit.

5. Par nomine Christi matri,
Sed honore minor, patri
Nos Christo concilia;
Caeli nobis per te clathri
Pateant, claudantur atri
Tartari palatia.

Cod. Bernen. 414. saec. 13 (add. saec. 13). — 1, 3 Conformare. — 5, 4 nobis preces clathri. — 5, 5 laudentur atri.

264. De s. Maria Magdalena.

1. O Maria, quae stetisti
Retro secus pedes Christi,
Quos rigasti fletibus,
Fulvis comis extersisti,
Osculatos exunxisti
Coram discumbentibus.

2. Paenitendo dum flevisti,
Christum pium invenisti
Remissis excessibus;
Quem placatum habuisti,
Pro peccatis mihi tristi
Placa tuis precibus.

Orat. ms. Anglican. saec. 13. Cod. Londinen. Ar. 201.

265. De s. Maria Magdalena.

Quae vitae es vena mihi dux et mater amoena,
Fac, Magdalena, tua donis munera plena,
Dilue terrena contagia, saeva refrena,
Perpete me poena liberet tua dextra serena,
Da, fruar hic cena Christi, post pace suprema.

Collect. ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Oxonien. Canon. Miscell. 523.

266. De s. Maria Magdalena.

Ave, *Maria* Magdalena,
Gratia redemptoris *plena*,
Dominus, dilector et dilectus tuus, *tecum*,
Quae fecit in te, faciat mecum.
Benedicta tu in peccatoribus,
Forma paenitentiae viris et *mulieribus*,
Et benedictus cum matre Dominus
Noster, Iesus Christus, dulcissimus
Fructus ventris virginei,
Remunerator amoris *tui*.

Collect. ms. Libehardi prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990.

267. De s. Maria Magdalena.

1. O Maria Magdalena,
   Prius vas spurcitiae,
Facta virtutum lagena,
   Norma paenitentiae,
Ad te clamat plebs egena
   Mortalis militiae.

2. Funde preces pro scelestis,
   Ut optata venia
Ditentur regis caelestis
   Salutari gratia,
Sitque angelorum testis
   Pura conscientia.

3. Caritatem fac amare,
   Tollere invidiam,
Unitatem conservare,
   Fugere discordiam,
Carnis, mundi superare
   Et hostis malitiam.

4. Bonam partem elegisti,
   Iesum Christum Dominum
Super cuncta dilexisti
   Veniamque criminum,
Hinc sanctarum meruisti
   Consors esse virginum.

5. Tu soror apostolorum,
   Tu decus ecclesiae,
Tu honor praedicatorum,
   Tu gemma Provinciae,
Tu purgatrix peccatorum,
   Tu lex paenitentiae.

6. Qui te traxit, gloriosus
   Pater nunquam genitus,
Qui suscepit, gratiosus
   Eius unigenitus,
Qui perduxit, virtuosus
   Virtutisque spiritus.

7. Maria, cuius lacrimae
   Sordes purgant scelerum,
Electrix partis optimae,
   Qua sine fine frueris,
Ad te suspirant animae
   Reae delicti veteris,
In hora mortis ultimae
   Pia succurre miseris.

Orat. ms. S. Petri Salisburgen. saec. 15. Cod. Petrin. a IV 38.

268. De sancta Margareta.

1. Ave, caeli redimita
 Margareta laurea,
Pretiosa margarita,
 Caelibatu nivea,
Tunsionibus polita,
 Vita, signis splendida,
In corona Iesu sita,
 Nos in Christo solida.

2. O victrix eximia,
 Virgo Margareta,
Tua desideria
 Bonis sunt impleta,
Duplex sertum gloriae
 Fers inter beatos,
Grata fonti gratiae,
 Fac nos ipsi gratos.

3. O rosa per saecula
 Vernans sempiterna,
Tibi sine nebula
 Lucet lux superna,
Summo bono frueris,
 Victrix coronata,
Margareta, superis
 Iunge nos, beata.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

269. De sancta Margarita.

1. Virgo prudens Margarita,
Contempsisti praemunita
 Desuper Olybrium;
Signo crucis insignita,
Quo fuisti deglutita,
 Crepuit daemonium.

2. Salvatoris non oblita
Allegasti vi petita
 Hostis primi socium;
Mihi prece da mellita
Vim virtutis in hac vita
 Contra fraudes hostium.

Orat. ms. Anglican. saec. 13. Cod. Londinen. Ar. 201.

270. De sancta Margareta.

1. Gaude, martyr Margareta,
Quae caelorum regem laeta
 Meruisti cernere;
Gaude, praefecti decreta
Nec non tormentorum freta
 Voluisti spernere.

2. Gaude, pia, quae certasti
Et draconem superasti
 In umbroso carcere;
Gaude, lumen recepisti
Et truffonem oppressisti
 Nolens ei parcere.

3. Gaude, puer nuntiavit:
Christus Iesus te ditavit
 Sua celsitudine;
Ad quam nos de mundi faece
Transfer, virgo, tua prece
 Et da tecum vivere.

Collect. ms. Venetum saec. 15. Cod. Cicogna 2408 (2389). — 1, 4 Gaude, quae. — 1, 6 Sponte voluisti. — 2, 4 Gaude quia lumen. — 3, 1 Gaude, quod tibi puer nuntiavit. — 3, 6 da semper tecum.

271. De sancta Margareta.

1. Gaude, dulcis Margareta,
Virgo rebus locupleta,
Fulgens sub Olimbrio,

2. Gaude, triumphans draconem,
Alium quoque daemonem
Christi adiuotorio.

3. Gaude, de caelo coronata
Et carcere visitata
Ab angeli nuntio.

4. Gaude, tres mille diei
Personas sanctae fidei
Convertens eius gratia.

5. Gaude, post preces decollata
Atque per angelos lata
Ad caeli palatia.

Vita ms. S. Margaretae saec. 15. Cod. Rotomagen. 1434 (U 146). — 1, 1 Marguareta. — 1, 2 Virgo vergis laprenta. — 4, 2 Personae. — 4, 3 Convertans. — 5, 2 Animaque per angelos.

272. De sancto Martino.

Pontificum Martine decus, Martine piorum
Gloria, Martine, fons pietatis, ave.
Praesul ave, iubar ecclesiae, flos ordinis, hortus
Virtutum, sacrae religionis honor.
5. Vir meritis insignis, ave, qui dote prophetis
Es par, cui Dominus scire futura dedit.
Qui patriarcharum comes es, qui dogmate sacro
Es pater et generas milia prolis, ave.
Quem nec apostolico primatu laude minorem
10. Praedicat ecclesia, signifer orbis, ave.
Martyribus conformis, ave, non sanguine fuso,
Sed tamen assidua sub cruce martyr eras.
Flos confessorum, meritis praedives et omnis
Ordinis electi lux specialis, ave.
15. Virginitatis, ave, speculum, quem vita pudica
Virginibus meritis aequiperare potest.
Praesul, ave, miserere mei, memor esto precantis
Te miseri, solita me pietate fove.
Auxilium deposco tuum, scio namque, potens es,
20. Ante Deum facile quaeque petita capis.
Pro me funde preces, ut te poscente salutem
Corporis et mentis det mihi Christus. Amen.

Collect. ms. Gemblacense saec. 13. Cod. Bruxellen. 5387—96. — Cfr. Catal. Codd. Hagiographicorum Bibl. reg. Bruxellen. I, 491 sq.

273. Salus de beato Matthaeo.

1. Parendi velocitas
Prandiique largitas
Commendant Matthaeum,
Et duplex humilitas
Scriptorumque dignitas
Magnificant eum.

2. Cito Christo paruit,
Ad cuius deseruit
Vocem theloneum,
Largitate nituit,
Dum convivas habuit
Cum sociis Deum.

3. Se praetendit humilem
Se dicens culpabilem
Ferensque malorum
Risum detestabilem,
Reddit hunc laudabilem
Dignitas ciborum.

4. Mole nullus hominum
Desperet peccaminum,
Quin, si convertatur
Paenitens ad Dominum,
Mox veniam criminum
Plenam mereatur.

5. Cuius testimonium
Paulus, doctor gentium,
Davidque psalmista
Probant, quibus socium
Addidit se tertium
Hic evangelista.

Cod. Bernen. 414. saec. 13. (add. saec. 13.). — 2, 3 theroneum; darüber als Glosse: (s)cambium. — 3, 3 Herens, korrigiert in: Ferens mit der Glosse: Sustinens. — 5, 6 Hus evangelista.

274. De sancto Matthaeo.

1. Pretiose virtutum flos,
Matthaee, nunc respice nos,
Qui mundana reliquisti;
Rex caelestis te vocavit
Et te sibi sociavit
Mox ei adhaesisti.

2. Orbis taxas reliquisti,
Quod a Christo didicisti
Beatum evangelium;
Cultu Aethiopes verae
Fidei atque sincerae
Trahis ornans ad Dominum.

3. O pie evangelista,
Quanta fulsisti in ista
Valle vitae sanctitate,
Pellens ritum profanorum,
Gentes ad regnum caelorum
Convertens in veritate!

4. Infirmorum tu solamen,
Pro fide Christi certamen
Adisti dum sanctissimum,
Victor effectus tyranni,
Ad cenam vocatus agni,
Regnum intrans altissimum.

5. Superno gaudens de throno,
Fine conservatos bono
Perduc nos ad caelestia.
Fac, ut tibi collaetemur
Pariterque iucundemur
Per saeculorum saecula.

Orat. ms. incertae orig. saec. 15. Cod. Pragen. XIII H 3 a. — 1, 1 Pretiosum flos. — 3, 3 vita. — 5, 5 coniucundemur.

275. De sancto Mauritio.

1. Ave, clarissima sanctorum
Turma Thebaeorum,
Quam morum
Honestas
Ac divina maiestas
Venustavit.
Normam vos militum servastis,
Rapinas vitastis,
Levastis
Egentes,
Quos pressura maerentes
Contristavit.
Ubi mos proelii poposcerat,
Fortes exstitistis,
Caesar vos milites accierat,
Statim paruistis,
. . . . . .
Vicistis
Malignum,
Mortis poena quem dignum
Cito stravit.

2. Iter fidelibus trivistis,
Quo caelum petistis,
Tempsistis
Obscaena
Carnis, Dei amoena
Iam cernitis.
Mortem [diram] praeelegistis
Ferre, quam in istis,
Deistis
Parere,
Caeli regnum hinc vere
Percepitis.
In coetu gregis iucundissimi
Palma coronati,
Assueri, regis praestantissimi,
Dextrae sociati,
Nobis deputati
Probati
Tutores
Contra canis timores
Tricipitis.

3. Vestris nos precibus iuvate,
Veniam rogate
Patratae
Donari
Pravitati, mundari
A vitiis.
Fac nos artissimae salutis
Vivere statutis
Acutis,
Decerni
Ne contingant Averni
Suppliciis.
Regibus caeli praeclarissimis
Nos fac copulari,
Gregibus cum praefulgidissimis
Semper recreari,
Deum contemplari,
Levari
Atque frui mansuris
Deliciis.

Miss. et Brev. Belisianum saec. 15. Cod. Bruxellen. 9786—90. — Aus derselben Quelle Anal. Bolland. VI, 368. — Die Cantio folgt der Melodie: Ave sanctissima regina, Anal. I, 52.

276. De sancto Nicolao.

Summe pater Nicolae,
Me ad summum bonum trahe;
Trahe me od summum bonum,
Quia feci te patronum.
5. Nunc te rogo, nunc adesto,
Nunc succurre mihi maesto,
Dele omnia peccata,
Quae a me sunt perpetrata.
Simul sunt coadunata,
10. Armis asperis armata,
Ob illecebras carnales
Plagas inferunt mortales,
Animaeque peccatrici,
Miserae et infelici,
15. Si recusas subvenire,
Nequit mortem praeterire.
Ne tardaveris adesse,
Quia multum est necesse.
Sicut naütis adfuisti,
20. Quibus ita subvenisti,
Ut ventorum vi sublata
Navis fieret salvata;
Sicut illas tres puellas,
Modis omnibus misellas,
25. Ab incestu revocasti
Auroque locupletasti,
Animae tu commendatae
Subvenito pietate
Et oppresis tuo telo
30. Vitiis me serva caelo
Et per undas huius maris
Esto ductor meae navis
Perque tuam largitatem
Pelle meam paupertatem,
35. Ut penuria deiecta
Vique turbinum defecta
Sim praecentor tuae laudis
Cum virginibus et nautis.

Collect. ms. Ravennatense saec. 12. [—15]. Cod. Classen. 246 [139. 3. D.] — 26 collocupletasti. — 29 oppressi.

277. De sancto Nicolao.

1. Copiosae caritatis
Nicolae pontifex,
Esto meae parvitatis
Copiosus opifex,
Ne me damnet pro peccatis
Mundi summus artifex,
Et tormentet cum damnatis
Gehennalis carnifex.

2. Qui in cunis ieiunasti
Quarta, sexta feria,
Da, ut ventris parce pasti
Firmer abstinentia;
Qui puellas liberasti
Carnis a spurcitia,
Da, ut fruar cordis casti
Carnisque munditia.

3. Suscitator clericorum,
Signis admirabilis,
Fac, a morte peccatorum
Surgam reus flebilis;
Copiosa meritorum
Vita praedicabilis,
Fac, operum sim bonorum
Actu commendabilis.

4. Quem vox designavit Dei
Dignum pontificio,
Dissolvatur per te mei
Reatus ligatio,
Plagas atque morbos rei
Tua sanet unctio,
Et ad portum requiei
Ducat benedictio.

Collect. ms. S. Lupi Trecen. saec. [10. et] 11. Cod. Trecen. 1170. add. saec. 12. — 1, 3 parvitati. — 3, 5 Copiose. — 4, 1 designavit Dei.

278. De sancto Oswino.

1. Gloriose rex Oswine,
Qui virtutis vi divinae
Fulges super sidera,
Opem ferens medicinae
Salutaris a ruinae
Casibus me libera.

2. Digne tibi deservire
Et me tuo fac finire
Vitam in servitio,
Ut de duce minas irae
Dei possim praeterire,
Tutes in iudicio.

Orat. ms. Anglicanum saec. 13. Cod. Londinen. Ar. 201.

279. De sancto Ottone.

1. O Ierusalem superna,
Pace fruens sempiterna,
Tu de lapidibus vivis
Deo vivo construeris.

2. Nec malleus nec securis
In tuis auditur muris,
Sed expoliti lapides
Sunt electi, quos contines.

3. Malleos percussionum
Perfert vita electorum,
Quamdiu sub carne gemit,
Dum virtutibus proficit.

4. Qui virtutum profectibus
Ascendunt quasi per gradus
Ad te, sancta Ierusalem,
Omnium credentium matrem.

5. Illic manu artificis
In suis ponuntur locis
Pusilli cum maioribus,
Senes cum iunioribus.

6. Civitas gaudiis plena,
Non eges sole nec luna,
Quam lumen illustrat verum
Per saecula saeculorum.

7. Corpore mortis exutas
Tute suscipis animas,
Quas sinu quietis foves,
Consolatione mulces.

8. In tua sede locata
Gaudeat felix anima
Pii praesulis Ottonis,
Omnibus ditata bonis.

9. O proceres angelici,
Ministri regis aeterni,
In vestro contubernio
Laetetur pontifex Otto.

10. O patriarchae praecelsi,
O prophetae Deo pleni,
Concivis et domesticus
Vester sit Otto beatus.

11. O cohors apostolorum,
Tenens orbis principatum,
Tecum tripudiet pius
Otto, vir apostolicus.

12. Martyrio candidati,
Athletae invictissimi,
In regno Christi vobiscum
Exsultet Otto per aevum.

13. O beati pontifices,
O confessores illustres,
Sit vobis associatus
Pius Otto episcopus.

14. Alma chorea virginum,
Candida sicut lilium,
Tecum floreat in aevum
Praesul Otto ante Deum.

15. O civitas Dei summi,
Sedes regni perpetui,
Cives tui universi
Pio faveant Ottoni.

16. Ex filiis tuis multos
Habet hic praesul patronos,
Sub quorum patrocinio
Struxit ecclesias Christo.

17. Dat primitias votorum
Tibi, Laurenti, suorum
Otto praesul ecclesia
In Vrangia constructa.

18. Et tibi, sancte Georgi,
Devote coepit obsequi
Otto condens ecclesiam
Prope urbem Ratisponam.

19. Te, Petre, princeps pastorum,
Otto habeat patronum,
Per quem tibi est constructum
In Uraha coenobium.

20. Ottonem Christo commenda,
Iohannes evangelista,
Cui est ab eo constructa
In Vicbiluelt ecclesia.

21. O Iacobe apostole,
Ottoni praesuli fave,
Qui apud Enstorf condidit
Cellam, quam tibi dicavit.

22. Ottoni faveto pia,
Dei genetrix Maria,
A quo tibi est constructum
In Lancheim monasterium.

23. Tibi, o regina caeli,
Devotione fideli
Otto dicavit optimum
Apud Biburc coenobium.

24. Is tibi Windebergensem
Donavit possessionem,
Qui adunavit ibidem
Cleri congregationem.

25. Otto per Dei gratiam
Ornavit sedem propriam,
Addens ei abbatiam
In Madelhardestorf sitam.

26. Otto, satagens augere
Decus ecclesiae suae,
Addit illi ad honorem
Cellam Monasteriensem.

27. Reginstorf Bambergensi
Otto acquisivit sedi,
Quem locum regularium
Constat esse clericorum.

28. Halesprunnen monachorum
Construxit habitaculum
Tibi, o virgo virginum,
Parans ille obsequium.

29. In honorem sancti Petri
Alterspach fecit construi,
Qui locus est delegatus
Clericis regularibus.

30. Aspach et Clůnich geminas
Suae sedi addit cellas,
Unam beati Matthaei,
Alteram Andreae sancti.

31. In Arnoldesteine structam
Sancto Georgio cellam
Praesul venerandus Otto
Suo dat episcopio.

32. In Vezera quasi stellam
Otto pius construxit cellam,
Quam dedicavit in honore
Dei genetricis Mariae.

33. In monte sancti Michaelis
Cellam construxit sanctae Fidis,
Exceptis habitaculis
Longe vel prope positis.

34. In his locis Otto pius,
Plenus bonis operibus,
Domino cottidianum
Praeparavit obsequium.

Collect. ms. Ratisbonense saec. 12[—14]. Clm. Monacen. 13087. — 6, 2 neque luna. — 27, 1 fehlt eine Silbe. — 30, 4 Alteram sancti Andreae apostoli. — 32, 1 quasi matutinam stellam. — 33, 2 beatae Fidis. — 33, 3 Exceptis fidelium habitaculis. — Aufschrift: „Rithmus pro commendatione pii Ottonis episcopi et de gestis eius.“

280. De sancto Paulo.

1. Paulus, aemulator legis,
Persecutor Christi gregis,
Lupus rapax mortem gerens
Circuit, necare quaerens
Cuneos fidelium.

2. A divina luce tactus,
Mente raptus, caecus factus,
Ductus est ad Ananiam,
Videns novae vitae viam,
Iesum Dei filium.

3. Uetustate spoliatus,
Fonte gratiae renatus
Coepit usque fines terrae
Salutare semen ferre
In fervore spiritus.

4. Laetus Christum est secutus,
Multa passus ipso intus,
Probris laesus, virgis caesus,
Mortis poenam et catenam
Pati non est veritus.

5. Uitam longam in virtute
Duxit mundi pro salute,
Martyr tandem cum corona
Sumptus ad aeterna bona
Laudat regem gloriae.

6. Sancte Paule, dux doctorum,
Martyr, flos apostolorum,
Nos emenda, Deum ora,
Ut illustret nos decora
Beatorum requie.

Collect. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — Dies Gedicht ist von demselben Verfasser wie oben Nr. 251 auf den hl. Laurentius.

281. De s. Paulo Eremita.

1. Bina legione David
Hostes Israel prostravit,
Mundum, carnem, daemonium,
Primum martyrum levitam,
Monachorum eremitam
Dans Paulum primicerium.

2. Ipse puer vix sedennis
Columbae. vestitur pennis
Petens antrum maceriae.
In desertum dat volatus
Orans, templans, incolatus
Praesentis flens miseriae.

3. Sentit tunc Valerianus
Socer dirius vesanus,
Huic moliens interitum;
Solitudinem petivit,
Qua salvaret, exquisivit
Puer, pusillum spiritum.

4. Cohors prior iam cessare,
Sequens debuit pugnare,
Quapropter Christus noluit,
Quod in illa militaret,
Nostrae sed ducatum daret,
Prout insignis voluit.

5. Mentem pascit spiritale
Manna, Iesu, pluis quale
In pauperi dulcedine;
Octo carnem palma lustris
Nutrit, corvus hinc industris
In semipanis fragmine.

6. Iesu dulcis, hunc duplasti,
Tandem sibi sociasti
Convivam dum Antonium;
Pium oritur certamen,
Quis confringat, pacis tamen,
Amoris dulce iurgium.

7. O quam laete convivantur,
Nam delibant, quae parantur
Iam regis in triclinio!
Si ministrat ibi Christus,
Certe frangit panem istis
Plus spiritus in scrinio.

8. Potat sanctum aqua rivus,
Plus sed aptat te fons vivus,
Hinc vena vitae scaturit;
Libet tamen contemplari
Vestem, magis qua ornari
Tantus miles meruit.

9. Quis ignoret innocentem
Cocco bissoque fulgentem,
Auro, iacintho, purpura;
Gloriam sed hanc decoris
Intus vide, quaeso, foris
Quae monachi cucullula.

10. Manibus victores gerunt
Palmas, huius artus ferunt
Contextam palmis tunicam;
Armis victor loricatur
Ferme centum, amplexatur
Sic undique victoriam.

11. Sile, caro, cede, munde,
Vade, Satanas, rotunde
Deridet vos emeritus;
Nil habetis, quod non sprevit,
Qui nec suasis acquievit
Nec mala vestra veritus.

12. Dic, Antoni, senex sancte,
Dic, dic adhuc vitae tantae
Quidquam pluris magnalium.
Vere magnus, quem revelat
Tibi Deus, grex nec celat
Monstrosus animalium.

13. Hunc quaesisti cum labore,
Repertum mirans stupore,
Occulta nempe panderat;
Affers pallium petitum,
Plangens rediens sopitum,
In Christo iam dormierat.

14. Cernis turmas angelorum
Iungere apostolorum
Prophetisque collegio;
Quam devote moriatur,
Flexus poples hoc testatur;
O stupenda religio!

15. Cambis pater vestem tuam,
Testamento capis suam,
Qua in festis progrederis,
Digne credens te ornari,
Tanti patris decorari
Amictu si merueris.

16. Dant leones sepulturae
Corpus sacrum et hoc iure,
Ut sanctis ferae pareant;
Sic spe caro requiescit,
Bonis gloriae fulgescit
Spiritus, quem exhilarant.

17. Iam, praeclara caeli stella,
Paule pater, seda bella,
Quibus desertum quatitur;
Urit ignis, mordet serpens,
Gravat labor atque torpens
Mens Amalech insequitur.

18. Duc nos montem visionis,
Terram ad promissionis,
Supernam Ierusalem,
Ubi sanctis pater paret,
Flamen ardet, verbum claret
Per te, rex o Iesu Salem.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstatien. 521. — 1, 4 Prime. — 13, 3 Occultas.

282. De sancto Pelino.

I.

1. Regis regum plebs devota
Voce clara, mente tota
Celebret sollemnia;
Festa redeunt iucunda,
Et nos mente sitibunda
Solvamus praeconia.

2. Solve vota digna laude,
Totis viribus congaude,
Valvensis ecclesia;
Sola digna tu fuisti,
Sola tu promeruisti
Pelini suffragia.

3. Sola possides primatum,
Sola tenes praesulatum
Et eius insignia,
Cuius corpus hic quiescit,
Per quem latius clarescit
Haec mater ecclesia.

4. Haec lux mirae claritatis,
Gratia latinitatis,
Oritur in Graecia,
Quam inde praedestinarunt
Et huc gratis asportarunt
Dei providentia.

R⁰ Eia, fratres, canite,
Trino regi psallite,
Grates dignas agite,
Vetera deponite,
Nova vos induite,
Diem festum colite,
Cantilenam facite,
Martyri complaudite.

II.

1. Hic nobili genere
Civitate Durachio
Matre quidem Saphira,
Patre natus Archadio,

2. Deo famulantibus,
Constitutis in senio,
Nullam spem tenentibus
Super habendo filio,

3. Nisi quam conceperant
Praecinente Basilio,
Cuius post commissus est
Praeclaro magisterio.

4. Et in templo Domini
Oblatus est cum gaudio,
Cuius hic continuo
Congaudemus martyrio.

R⁰ Eia, fratres, canite.

III.

1. Crevit sanctus de repente
Sancto spiritu replente
Desuper ingenium,
Et festinus aspiravit
Et ad sacrum convolavit
Doctrinae fastigium,

2. Non ascribens sibi tanti
Sed donis spiritus sancti
Muneris officium,
Tunc relictis universis
Ac legitime dispersis
Iuxta evangelium.

3. Contra sectas paganorum
Et cultores idolorum
Opponens se obvium,
Navem protinus intravit,
Statim sanctus invocavit
Dei patris filium.

4. Dono cuius est eggressus
Et celeriter ingressus
Nobile Brundisium.
Quem Aproculus inspexit,
Praesul terrae, nec despexit,
Excepit in filium

5. Et archidiaconatus,
Post coegit praesulatus
Conscendere solium.

R⁰ Eia, fratres, canite etc.

IV.

1. Romam vadit ordinandus,
Papae manibus tractandus
Et pie suscipitur,
Deo intus inspirante,
Papa foris operante
Caput et mens ungitur,

2. Et sibi pontificatus,
Animarum praesulatus
Per Iulium traditur;
Post acceptam missionem
Necnon benedictionem
In pace dimittitur.

3. Sed Aproculus cum eo
Rediens vocante Deo
Apud Ansam moritur;
Postquam sanctus emigravit,
Praesul sibi consecravit
Domum, sicut cernitur.

4. Post ad Apulos reversus,
Ubi populus inversus
Habitasse dicitur,
Evidenti ratione
Omnes et oratione
Convertisse legitur.

5. Omnis ritus paganorum,
Omne fanum idolorum
Per ipsum destruitur.

R⁰ Eia, fratres, canite etc.

V.

1. Iam sanctus converterat
Calabros et Apulos
Et, quoscunque poterat,
Edocebat populos
Elargiri propria
Nec servare loculos,
Ut Christus praeceperat
Per suos apostolos.

2. Plenus omni scelere
Caesar Iulianus
Audit, quod Simpronius
et Aurelianus
Sit uterque publice
factus christianus,
Frendens torquet oculos
tamquam vir insanus.

R⁰ Eia, fratres, canite etc.

VI.

1. Hos ipse miserat
Martyrem ducere
Et eius socios
Omnes adducere,
Quosdam promissis
Et largo munere,
Alios minis
Et diro vulnere.

2. Quos sanctus innocens
Sic exhortatur:
Eamus Romam,
Nunc praeparatur
Corona nobis,
Nam tunc probatur
Verus athleta,
Cum proeliatur.

R⁰ Eia, fratres, canite etc.

VII.

1. Ecce, Romam veniunt
voce laetabunda
Intraturi proelia,
quae non sunt iucunda,
Ea tamen sustinent
mente sitibunda
Exsecrantes penitus
idola immunda.

2. Praesul ait Caesari:
„dic tu, Iuliane,
Nunc factus apostata,
quondam christiane,
Reliquisti Dominum
et servis Dianae,
Ut tibi conquireres
solium inane?

3. Miser, quid te decipit,
quid tibi blanditur?
Ecce, quod tu possides,
repente finitur,
Furia, qua praefuris,
cito sepelitur,
Ubi fures fodiunt,
tinea molitur.“

4. Caesar apostasiae
Tactus improperio
Cogitat multiplici
Perdere martyrio
Pelinum sanctissimum
Cum suo collegio
Et Pelinum tradidit
Tunc Corniculario.

5. Hic huius provinciae
praeses et praefectus,
Forma novi sceleris,
omni dolo tectus
Et nefanda daemonum
mixtura confectus,
Cui mens est horrida,
funestus aspectus.

6. Rediens Corfinium
praeses hic inflatus,
Quod pravorum hominum
erat incolatus,
Daemonum congeries,
sedes et primatus,
Civitas praecipua
huius comitatus.

7. Praeses laetus incipit
populo narrare,
Quod Pelinum duxerat
huc sacrificare
Et ipsum suppliciis
duris macerare,
Nisi cito satagat
daemoni curvare.

8. Quod Pelinus audiens
dixit ad profanum:
„Ecce, mecum pergite,
ibimus ad fanum.“
Quod ut omnes audiunt,
properant in vanum,
Prosequentes omittunt
praesidem insanum.

9. Ubi sanctus Domino
genua curvavit,
Totum templum corruit,
idola constravit
Et Cornicularium,
qui hoc ordinavit,
In ruinam suffocans
totum conquassavit.

10. Postquam cernit populus
praesidem migrasse,
Animam daemonibus
cito commendasse,
Pelinum antistitem
dicunt incantasse
Et suis praestigiis
talia patrasse.

11. Nesciunt, quod daemonum
furia peremit
Praesidem, quae neminem
a poena redemit;
Adcurrunt pontifices,
populus contremit,
Et ad casum principis
tota plebs infremit.

12. Pessima pontificum
turba conclamavit,
Plagis et verberibus
sanctum cruciavit,
Donec martyr animam
Deo commendavit
Et caelorum ardua
terra commutavit.

13. Multa sustinuerat
pontifex martyria,
Poenas importabiles
et longa suspiria,
Antequam exsolveret
extrema supplicia,
Corpus cuius possidet
nunc nostra confinia.

R° Eia, fratres, canite etc.

VIII.

1. Miro modo plaudite
Voce, corde, manibus,
Sedem vobis facite
In virtutum gradibus.

2. Praeferentes spiritum
His lutosis carnibus,
Luteam materiem
Exornemus moribus.

3. Vocis modulatio
Et cor purum sordibus
Iungat se celeriter
Caritatis sedibus,

4. Et Pelini precibus
Nobis suffragantibus
Iungamur perenniter
Angelorum coetibus.

R° Eia, fratres, canite etc.

IX.

1. Infernali furia
   Caesar Iulianus
Rapitur ad inferos
   tamquam tunc profanus,
Post quem regnat, imperat
   Caesar Iovianus,
In quo gaudet pariter
   orbis christianus.

2. Hic legatos destinat
   carpere Corfinium,
Nicostratum praesidem
   et Pardum patricium;
Qui non possunt viribus
   Neque per ingenium,
Nisi, ex quo martyrem
   habuere praevium.

3. Hi redire coeperant
   tamquam desperati
Ad id, pro quo venerant
   valde fatigati,
Sed iacentes lectulo
   somno soporati,
Martyr his apparuit
   dicens: „O legati,

4. Quis honor, quae gloria,
   sic repatriare,
Leviter incipere,
   frustra laborare,
Infecto negotio
   nihil consummare?
Nam solet opificem
   opus declarare.

5. Ecce, retro cedite,
   nihil dubitetis,
Nam auctore Domino
   terram capietis,
Corpus meum utique,
   quod invenietis
Ante portam positum,
   sub luto tolletis."

6. Hi divino munere
   terram receperunt,
Iuxta dictum martyris
   corpus invenerunt
Et sibi basilicam
   ibi construxerunt,
Cui totam patriam
   devote dederunt.

7. Hanc novam basilicam
   vetus procreavit,
Cupressina capsea
   corpus conservavit,
Quod praesul Gualterius
   publice locavit
Et altare desuper
   maius ordinavit.

R° Eia, fratres, canite etc.

Pass. ms. Sulmonense saec. 11. Cod. Vatican. 1197. add. saec. 12. in. — 7, 5 Gualterius ep. Sulmonen. 1104—40.

283. De s. Petro Caelestino.

1. Petrus de petra mittitur
   Deserti montem visere
Sion, in papam tollitur
   Miti vestitus vellere;
Fratrum fastus reprimitur
   Novo recisus vomere,
Gratia clerus colitur
   Iam lucis orto sidere.

2. Caelesti rore praeditus,
Suo respondens nomini,
Caelestinus, vir inclitus,
Sacrosanctae regimini
Ecclesiae praepositus,
Velut in caelo gemini
Irradiat divinitus
Iste confessor Domini.

3. Petrus dat laudum carmina,
Petrus pro grege vigilat,
Petrus absolvit crimina,
Serpens antiquus sibilat,
Petrus confert iuvamina,
Quibus omnis plebs iubilat,
Post Petrum canunt agmina:
Aurora lucis rutilat.

Collect. ms. S. Iacobi Leodien. (olim Simonis de Leodio, Canonici Tungren.) saec. 13. Cod. Darmstadien. 2666. — 1, 3 monte. — 1, 8 et papam. — 1, 4 vestibus. — 1, 7 cleru. — 3, 7 canunt carmina. — „Anno Domini MCC nonagesimo quarto haec scripta sunt de papa Petro, qui et Caelestinus." — Aus derselben Hs. auch (nicht ohne einige Lesefehler) in Roman. Forsch. VI, 11. Das Lied ist ersichtlich unvollständig.

284. Ad sanctos tres Reges oratio.

1. Te, rex Iaspar, imploramus,
Confer nobis, quod optamus,
Christum Iesum propitium;
O rex Iaspar, serve Dei,
Te rogamus servi rei,
A peccati carcere
Educ nos potenti prece,
Nobis detur victa nece
Tecum semper vivere.

2. Te, rex Melchior, rogamus,
Nobis dona, quod optamus,
Nec sic spernas peccatores,
Ut non cernas precatores,
Reos sibi diffidentes
Tuo siste Domino.

3. Balthasar, rex pietatis
Et totius sanctitatis
Flumen indeficiens,
In te salva confidentes,
Salutari sitientes
Potu nos reficiens.

4. Ad de flentes suspiramus,
Te gementes invocamus
Evae proles misera,
Statum nostrae paupertatis
Vultu tuae bonitatis
Clementer considera.
Deo, sancte, nos commenda,
Ut exutos omni menda
Nos locet in gloria.

5. Iesu Christe, fili Dei,
Tota salus nostrae spei,
Trium regum interventu
Angelorum nos concentu
Fac gaudere iugiter.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 3, 1 O Balthasar. — 5, 3 Tuorum regum. — Starke Entlehnungen aus Adam von St. Viktor.

285. De s. Richardo Eboracensi.

1. Dives virtutibus
 Dura sustinuit,
Pollens candoribus
 Ut rosa rubuit,
Pro sponsae iuribus
 Vincens occubuit,
Quinque vulneribus
 Dum polum adiit.

2. Scrobem purificat
 A sorde criminum
Et scopam ordinat
 Sanguinem proprium,
Sic ruens recipit
 Rigoris gladium
Et procul propulit
 Quodque piaculum.

3. Post donum spiritus
 In luce Cynthiae
Willelmi praesulis
 Fulgente iubare
Est palam proditus,
 Sed nimis callide,
Ligatus nexibus
 Mortis dirissimae.

4. In domo propria
 Mitescens sistitur,
Ubi iustitia
 Dire comprimitur,
Iniusti iudicis
 sermo depromitur
Sine responso,
 Sic nece plectitur.

5. Virgo, sponsus
 et pastor populi,
Martyr vincens
 triumpho nobili,
Novus Abel
 succedens veteri,
Extra portam
 fit datus funeri.

6. Pelle piacula,
 Pastor piissime,
Iam sine macula
 Regnans aequissime,
Dissolve vincula
 Litis nequissimae,
Astringe foedera
 Pacis piissimae.

Horae B.M.V. sec. usum Sarum saec. 15. in. Cod Oxonien. Lat. lit. f. 2. — 3, 2 luce zinzie. — 4, 6 sena [!] depromitur. — 4, 7 fehlt eine Silbe. — 5, 7 Sic extra; in der ganzen 5. Str. abweichendes Metrum. — Nach dem Gedichte folgt noch Versic. et Resp.:

V. Pro nobis ora, quaesumus,
 Richarde, martyr Christi,
R. Qui petens quinque vulnera
 mortem pertulisti.

Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

286. Salus de beato Stephano.

1. Passionis Christi primus
Testis, pro tuis opimus
 Intercessor hostibus,
Stephane, votis accimus
Te, quem caelestibus scimus
 Laureatum sedibus.

2. Cuius lipsanis inventis
Sociorum adiumentis
 Terrae cessit siccitas;
Tuis laudibus intentis
Prosit diei praesentis
 Votiva sollemnitas.

3. Christo paupere ditaris,
Paulo nudo lapidaris,
Coronaris laurea;
Rabbi Pauli revelaris,
Servas loca, renitaris
In aula siderea.

Cod. Bernen. 414. saec. 13. add. saec. 13. — 1, 2 pro cuius.

287. De s. Thoma Lancastriensi.

Gaude, Thoma, ducum decus,
lucerna Lancastriae,
Qui per necem imitaris
Thomam Cantuariae,
Cuius caput conculcatur
pacem ob ecclesiae,
Atque tuum detruncatur
causa pacis Angliae,
Esto nobis pius tutor
in omni discrimine.

Cod. Londinen. Reg. 12 C XII. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

288. De ss. Thyrso, Palmatio et Sociis.

1. O athletae Thebaeorum,
O vos cives Trevirorum,
Corpora quiescunt quorum
In hoc sacrato solo,
Vos saluto, vos collaudo,
Mille miliesque plaudo,
Cor et mentem iam non claudo,
Audite me de polo.

2. Felix, Deus quem vocavit,
Sua fide illustravit
Robur mentis et donavit
Acerbae mortis hora!
Tyrse princeps, decollaris,
Bonifati, sociaris,
Pie Soter, applicaris
Constanti sine mora.

3. O Palmati, o Maxenti,
Nullus timor fuit menti,
Firmo corde, non paventi
Datis colla candida.
Alexander, progrederis,
Mitis Leander, sequeris,
Quos non, Iustine, deseris,
Mens cum non sit languida.

4. Ach, Papyri cum Hormisda,
Fortis, Faustus, agonista,
Sancta a palaestra ista
Haud metus te fugavit.
Sacer miles Ioviane,
Tu constantiae quam sanae,
Ducis bonum et suave,
Quod mors te triumphavit.

5. O vos innumerabiles,
Celsi fortesque martyres,
Cunctis digne amabiles,
Saluto hilariter,
Qui spreta mundi gloria
Sprevistis transitoria
Pro sanie et scoria
Ob Christum suaviter.

6. Exprobrati, spoliati,
Trusi, caesi ét truncati,
Saevo ense decollati,
Tellus madet cruore;
Urbis sacravit moenia,
Dum sex per miliaria
Mosellae rubent flumina,
Christi fusus amore.

7. Mundo ostro exornati,
Margaritis coronati,
Adamante decussati
In choris angelorum
Exsultantes congaudetis,
Carum Christum iam habetis,
Cuius bona possidetis
Cum milibus sanctorum.

8. Trinitati sociati,
Vera vita iam dotati,
Omni bono et beati,
Nostra sumite vota.
En, cum carne premit mundus,
Hostis quoque furibundus
Bella citat nutabundus,
Heu, vobis non ignota.

9. Pro vestra sed victoria
Triumphi assit gloria,
Ne mala transitoria
Conducant ad infernum,
Sed ovantes contemplemur
Deum verum et laetemur,
Vestrae sorti gratulemur
Ultra et in aeternum.

Schmitt Ph., Die Kirche des hl. Paulinus bei Trier, Trier 1853. S. 481 u. f., aus „Cod. Treviren. Gest. 33". Da die Hs. mit dieser veralteten Signatur kaum aufzufinden, mufs ich mich mit dem Abdrucke aus Schmitt begnügen.

289. De sancto Udalrico.

Sancte praesul bone, miserorum fide patrone,
Udalrice grate Christi pugilque beate
Nobilis et miles, actus omnino viriles
Qui perfecisti pugnans pro nomine Christi
5. Sub floridis armis, cum saevis nempe tyrannis,
Quos tu vicisti, licet aspera multa tulisti.
O praesul mitis, palmes verae quoque vitis,
Nomine pro Christi passus qui multa fuisti,
Ecce, triumphasti, cunctos hostes superasti
10. Nuncque iucundaris aliqua nec mole gravaris,
Conregnans laetus Christo sine fine quietus.
Eia, praedigne, pie, clemens, large, benigne,
Ob Christi nomen, per quod sortitus es omen
Tanti dulcoris et veri culmen honoris,

15. Me miserum, qui te nunc pulso, respice mite
Iugiter orando pro me semperque iuvando,
Ut mea sit vita virtutum luce polita
Deque malis tuta mundi curisque soluta.
Omnem languorem mentis carnisque dolorem
20. In me tu cura removeque tua prece pura.
Reprime nocturnos hostes pariterque diurnos,
Ne spolient, tundant, alia mihi vel mala fundant.
Ast obitus hora pietate tua mihi rora
Gratum solamen, mihi sis et dux ad unamen
25. Regni caelorum, gaudens ubi turma piorum
Concinit ante Dei vultum carmen iubilaei.
O flos caelestis, pia dans solamina maestis,
Ora pro cunctis vivis et corpore functis,
Ut vivis detur venia, pax et cumuletur,
30. Detur et aeterna lux functis aede superna.
O praesul invicte, si quisquam veneratur te
Te prece pulsando vel digne te venerando,
Hic si turbatus fuerit, languore gravatus
Aut paupertate quacunque vel anxietate,
35. Per te sanetur, ditetur vel laetificetur.
Praestet plasmator hominum pius et miserator,
Omnipotens Dominus, qui regnat trinus et unus.

Orat. ms. Lunaelacense saec. 15. Cod. Vindobonen. 3650. — 19 Omnemque. — 22 spoliant. — 25 Regna.

290. De sancta Ursula.

1. O Ursula, nobilis genere,
Nobilior morum sanctitate,
Quae regales nuptias spernendo
Regi regum adhaesisti Christo,

2. Aduxisti post te, dux inclita,
Tot sanctarum virginum milia,
Quae servantes vestro sponso fidem
Meruistis lauream duplicem.

3. Ad caelestes nuptias ingressae,
Casto agni amplexu beatae,
Quocumque it, cum eo pergitis
Et canticum laete concinitis.

4. Obsecro vos, ut vestris precibus
Caste, pie et iuste vivamus,
Ut translatae in vestrum numerum
Christo sponso canamus canticum.

Devotae orationes (Fontrebaldenses) imp. Parisiis 1546.

291. Misa de s. Willelmo Comite.

Introitus.

1. Omnes confitemini
Deo, quia bonus,
Cuius iugum suaviter
leve fertur onus,
Ad laudum praeconia
surgat quisque pronus,
Cui servit terra
caelicus atque thronus.

Officium.

2. Dona, Christe, comiti
requiem aeternam,
Consequatur gratia
lucem sempiternam,
Christus, pro quo spreverat
gloriam modernam,
Laudibus ac hymnis
ferat ad Sion ille supernam.

Oratio.

3. Inclina, misericors
Deus maiestatis,
Lacrimosis precibus
aures pietatis,
Rogamus clementiam
summae deitatis:
Gaudia Willelmo
da, Kyrie, fons bonitatis.

Epistula.

4. Libro sumpta lectio
de Maccabaeorum;
Iudas vir fortissimus,
collectam bonorum
Misit Ierosolymam
pro factis reorum,
Delicti veniam
sperans per manus eorum.

Gradale.

5. Requiem spiritibus
dona defunctorum
Et eos a nexibus
solve delictorum,
De profundis clamitant
voces peccatorum,
Quas audire velis,
Deus, unica spes miserorum.

Evangelium.

6. Sequens evangelium
hic per Lucam datur,
Panis Dei filius
vivus nuncupatur,
Vivent, qui comederint,
quibus mors negatur,
Sanguinis in potu
virus procul omne fugatur.

7. Praesumunt Iudaicae
gentes admirari,
Quaerunt, caro quomodo
possit manducari,
Modum quaerunt, sanguinis
in quo potum dari
Convenit his, quos vult
Deus in sublime locari.

8. Ipsa demum veritas
dicens attestatur:
Carnem non vescentibus
vita denegatur,
Qui non gustat sanguinis
potum, condemnatur
Et per contemptum
sibi mors iterata paratur.

Offertorium.

9. Gloriae rex, animas
salva defunctorum
Et depressas libera
mole peccatorum,
Signifer archangelus
Michael istorum
Ad lucem ducat,
qui spes est certa laborum.

Secreta.

10. Hostias offerimus
plebis pro peccatis,
Pro vivis te petimus
morti ferae datis

Et defunctis aperi
fontem pietatis,
Quos tu plasmasti,
Iesu, miserere renatis,

Praefatio.

11. Imperans per saecula
cuncta saeculorum.
Amen dicit populus
et plebs electorum,
Sursum corda, domino
subdant dominorum,
Cui Cherubim serviunt
ac agmina sancta polorum.

Sanctus.

12. Sanctus rec pacificus,
mortis triumphator,
Sanctus rex magnificus,
omnium creator,
Sanctus caeli patriae
gloriae donator,
Nomine sit Christi
veniens benedictus amator.

Benedictus.

13. Illi, per quem libera
tua fit Susanna,
Coetus in excelsis
sanctorum dicat Hosanna.

Canon.

14. Iuste iudex patiens
et salvator Deus,
Virgo mater, Simeon
et Bartholomaeus,
Adreasque Iacobus,
Paulus et Taddaeus,
Barnabas et Lucas,
Clemens, Petrus atque Matthaeus,

15. Orate pro comite
mundi redemptorem,
Qui redemit miseros
sanctum per cruorem,
Ut Willelmus tartari
poenas et horrorem
Transeat illaesus,
non sentiat inde dolorem.

Pater Noster.

16. Qui venturus saecula
cuncta iudicare,
Praeceptis salubribus
monet nos orare.
Dic pater, si moribus
te vis informare,
Digneris nomen
in nobis sanctificare.

17. Tuum regnum veniat,
tuum fiat velle,
In terris ut solio,
quo figuntur stellae,
Panem dona iugiter
dulciorem melle,
Debita dimitte,
temptamina cuncta repelle.

Sed libera.

18. Libera nos, Domine
rex, a cunctis malis,
Sub tuis continue
protegamur alis,
Dele, quod commiserat
homo bestialis,
Sit nobis scutum
maiestas imperialis.

Pax et Agnus Dei.

19. Pax tua continua
sit Willelmo, Christe,
Illa, quam non poterat
dare mundus iste.
Agnus suo sanguine
tollens omne triste,
Ad verum pacis
auctorem transeat iste.

Communio.

20. Pro cuius memoria
corpus est oblatum,
Sanguis sumptus redimens
miserum reatum,
Liberans a carcere
servum captivatum,
Christe, tuum pugilem
tecum fac esse locatum.

Postcommunio.

21. Sumpta sacrificia
tergant, quod peccavit,
Cuius virtus comiti
donet, quae optavit,
Summi dator praemii,
pro quo dimicavit,
Hoc sibi donet rex,
quod fida mente paravit.

22. Per patrem, per filium
et per sanctum flamen,
Deus, cuius omnia
tremunt ad examen,
Omnes sancti comitis
assint ad tutamen,
In pacis requie
Willelmus dormiat. Amen.

Cod. Coll. Corp. Christi Oxonien. 232. — 10, 4 mortis. — 6, 2 Das Evangelium steht aber Joh. 6. — 11, 6 divinorum. — 16, 3 salutaribus. — 21, 4 quam. — 21, 8 quam. — Diese Messe wird eingeleitet mit den Worten: „Incipit Missa pro Willelmo comite." Vorher geht noch in der Hs. eine Anzahl von Versen erzählenden Inhaltes, die um so mehr hier fortbleiben, als sie nur ein Bruchstück eines gröſseren Ganzen zu sein scheinen. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

292. De sancto Wolbodone.

1. Ave, pater egenorum,
Wolbodo sanctissime,
Relevamen afflictorum,
Praesul devotissime,
Ave, gemma confessorum,
Signorum clarissime,
Spes et salus languidorum,
Virtutum ditissime.

2. Dudum prudens, pius, castus,
Sobrius et humilis,
Hostis evitabas astus
Spretis eius iaculis,
Tuis ergo, quaeso, pastus
Exemplorum formulis,
In me frena mundi fastus
Pressis carnis stimulis.

3. Et qui quondam distributor
Facultatum fueras,
Pupillorum quoque tutor
His opem contuleras,
Mihi, rogo, sis adiutor,
Ut veras divitias,
Quibus iam egere putor,
Adquiram et caelicas.

4. Iuxta tumbam, qua locatae
Sacrae sunt exuviae,
Inauditae sunt patratae
Virtutes eximiae;
Illud ergo precor a te,
Me mente et corpore
Tua serves pietate
Et mundum a crimine.

5. Pie Iesu, pastor bone,
Precor cordialiter,
Sacro duce Wolbodone
Orante suaviter
Fac sanctorum me coronae
Iungi aeternaliter,
Tui vultus visione
Potiri finaliter.

Collect. ms. S. Laurentii Leodien. saec. [13. 14. 16.] 15. Cod. Bruxellen. 9598-606. — Nach 4, 4 eingeschoben:

Sanitates restauratae,
Propulsae molestiae.

MORALIA.

293. Ad Animam.

1. O cara anima,
   Deo pretiosa,
   Tu es redempta
   Sanguine Christi
     Sub illo.

2. Intus amore
   Illius arde,
   Uti sis salva,
   Undique tuta
     Sub illo.

3. Rector et auctor
   Orbis ubique
   Te cupit esse
   Namque benignam
     Sub illo.

4. Mitis adesto,
   Corpore casta,
   Integra fide,
   Clarior actu
     Sub illo.

5. Ista, quae cernis,
   Saecula cuncta
   Sunt vana menti
   Pura cernenti
     Sub illo.

6. Nunc manet fides,
   Spes caritasque,
   His tribus maior
   Est caritas tunc
     Sub illo.

7. Genua fige,
   Corpora stringe,
   Christum adora
   Pectore toto
     Sub illo.

8. Illo holocausto
   Deum placabis,
   Corde contrito
   Si bene plangis
     Sub illo.

9. Laus tua sola,
   Gloria cuncta
   Sit Deus almus
   Semper ubique
     Sub illo.

10. Est tua merces
    Pii laboris,
    Si modo clamas
    Nocte dieque
      Sub illo.

11. Regi et aeterno
    Iuncta maneto
    Ac memor esto
    Patris et matris
      Sub illo.

12. Esto devota,
    Omnibus pia,
    O cara anima,
    Atque beata
      Sub illo.

13. His carminulis
Laeta caneto,
Cantica David
Semper amato
Sub illo.

14. Te benedicat
Christus in aevo,
O cara anima,
Vale, iucunda
Sub illo.

Collect. ms. Frisingense saec. 9/10. Clm. Monacen. 6411. — 4, 2 casta fehlt. — 8, 2 placaris. — 8, 4 Si be plangis. — Überschrift: „Rhythmus, carmen“.

294. Hortulus Animae.

1. O fratres devotissimi,
Attendite prudenter
Hortulum dulcissimi
Iesu et decenter
Herbas atque plantulas
Colere studete,
Ne hostis per regulas
Descendat, praecavete.

2. O si bene colitis,
Nitorem et odorem
Dabunt, inde tollitis
Fructum, non dolorem
Et alios allicitis
Ad Dei amorem,
Fructum vitae facitis
Nulli ad pudorem.

3. Horti huius ostium
Timor sit divinus,
Ad quod nullus hostium
Venit, nocet minus,
Omnis vel adversitas
Sed neque intrabit
Ad furandas herbulas,
Sed foris semper stabit.

4. Delectabit plurimum
Inde transeuntes
Dulcedineque animum
Erunt perfundentes
Herbae late maxime
Optime olentes,
Pro utroque homine
Erunt haec valentes.

5. Fundamentum hortuli
Cum humilitate
Stercora ut anguli
Satis delicate
Maneant, suaviter
Intus incrementum
Iesus det, perenniter
Tandem complementum.

6. Et tu sollicitius
Planta duas herbas,
Invigila instantius
Eisdem, ne has perdas,
Si crescunt, simul habitant
Simul vel marcescunt,
Augmentantur, radicant
Sive aut decrescunt.

7. Si bene custodieris,
Totum hortum implent,
Si colere desieris,
Urticae tunc subintrent;
Quapropter semen omnium
Herbarum sunt revera
Seu virtutum omnium
Doctrina ex sincera.

8. Et haec sunt Dei caritas
Et proximi non ficta,
Quae si crescunt, deitas,
Trinitas invicta,
Spatiatur iugiter
Intus, delectatur
In hoc horto dulciter,
His herbis oblectatur.

9. Cum herbam patientiam
Portaveris in manu,
Hostes in caecutiam
Vertis tuos, sinu
Requiescit grandium
Cibus sapientum,
Est haec herba fortium
Perseveramentum.

10. Herba, quae iustitia
Dicitur, locanda
Non longe, sed spatia
Sunt interponenda,
Est misericordia
Discretioque mater
Virtutum, est optima
Et servanda semper.

11. Haec namque discretio
Valet plus quam aurum,
Si eius plantatio
Deest, nil aut parum
Cetera sunt omnia,
Nam temperamentum
Est herbarum, semina
Ducit in augmentum.

12. Cum hac liberalius
Optime stat semper
Mentis sive mititas,
Cole has diligenter
Cum benevolentia,
Quae viret omni hora,
Hanc cum diligentia
Planta sine mora.

13. Est rara herba plurimum,
Nobilis sed multum,
Stupor quasi hominum,
Si vis, crescit per cultum,
Huius horti raritas
Minime te gravet,
Et est exemplaritas,
Scandalum quae cavet.

14. Redolet peroptime,
Sed non omni horto
Crescit, o carissime,
Quaere hanc in ortu
Cuiuscumque operis
Intentione bona,
Si debite locaveris,
Accrescunt tibi dona.

15. Adhuc herba rarior,
Igni similata,
Pretiosa, carior,
Obtinens optata,
Fervens est oratio,
Caelum quae intrare
Solet fumigatio,
Ut aquila volare.

16. Sit humilis cum moribus
Optimis et bonis,
Actibus parilibus,
Respondeant ut donis
Dei, sed omittere
Non debes causa huius
Alia, quae facere
Teneris et, quod maius.

17. Cum cantico et cithara
Concordent vox et verba
Et alia praeterea
Virtus sive herba,
Quae in bonum vertere
Debet, quidquid currit,
Eventum, te conectere
Et sic se comburit.

18. Herbam quoque aliam
Audivi praecellentem,
Quae non laedit aliam
Nec dentem rodentem
Habet, sed nec alias
Admittit fraudulenter,
Se inspicit et alias
Curat evidenter.

19. Alias evellere
Cura malas herbas,
Stude sed inserere,
Ut tempus non perdas,
Bonas herbas iugiter,
Ut pacem acquiras,
Gaudium perenniter
Spiritale bibas.

20. Tunc Iesus bene aderit
Et hortum rigabit,
Odorque diffunditur,
Multum fructum dabit
Atque bonum animum,
Iucundum sine mora
Praemiumque maximum,
Cum transit mortis hora.

21. Ex quo viridescere
Istae herbae debent,
Florere sed et crescere,
Malae, ne has laedant,
Evellantur penitus
Radicitus a fundo,
Abiciantur longius
Cordis de profundo.

22. Maledicta nimium
Herba venenosa,
Insidiatrix hominum,
Tota maculosa,
Cuius semen mittitur
Inferni de profundo,
Mentis tumor dicitur,
Non peior est in mundo.

23. Hoc semen mittit Lucifer,
Dives inde, pauper
Sumit gratis, nequiter
Malum hinc inde semper,
Oritur saepissime
Messis atque pastus
Herbae amarissimae
Ac elatus fastus.

24. Scindunt vestes turpiter
Cum elata mente,
Donis Dei nequiter
Utuntur dura fronte,
Quod portant oves iugiter
Cum humilitate,
Hoc gestant hi inaniter
Pompose et elate.

25. Hinc venit praeda, rabies,
Furtum et usura,
Furor, dolus, sanies,
Pauperum pressura,
Occidunt, adulterium
Committunt multi inde;
O Deus, da remedium,
Ne pereamus inde.

26. Vindicta iusta graviter
Videtur imminere,
Apparuit atrociter,
In promptu est videre,
Quid proelia, quid rabies,
Quid fames, quid ruinae
Quidve mortis sanies,
Quid fecerint et minae.

27. Tempestates etiam
Aliaque signa
Hominum malitia
Feriunt ut digna;
Propterea, carissimi,
Non segniter nec lente,
Surgamus velocissimi
Et vigilemus mente.

28. Si studiosissime
Malas eradamus
Herbas, tunc saepissime,
Ut est et speramus,
Iesum horto capimus,
Hinc inde spatiatur,
Eique sumus thalamus,
Audimus, quid loquatur.

29. Maria cum sodalibus,
Cum angelis, cum sanctis
Veniet cum talibus,
Permaximis cum tantis,
Ad culturam singuli
Venient cum decore,
Iesus atque angeli
Pascuntur ex odore.

30. Qui studiosus fuerit
Horti in cultura
Hac atque studuerit
Servire mente pura
Deo, et hunc hortulum
Ipse praeparabit,
Non fructum aut parvulum,
Sed se ipsum dabit.

31. Ibi „Sanctus Dominus"
Clare omnes cantant,
Laudant mihilominus,
Non herbas ultra plantant,
Sed omnia in omnibus
Est eis Deus vivus,
Prae cunctis qui gratissimus,
Sufficiens et divus.

32. Qui suam det hic gratiam
Ad hortuli culturam,
Huius et propitiam
Mariam ponas puram,
Sanctorum adiutorium
Det et sanctum flamen
Et nunc et in perpetuum
Saeculorum. Amen.

Collect. ms. Seitzense saec. 15. Cod. Roman. 602. (Varia 4). — 3, 7 furendas. — 9, 7 haec fehlt. — 15, 4 Auro optinens. — 21, 4 laedent. — 27, 6 sed leute. — 30, 2 Hortus. — 30, 3 Hac et. — 32, 5 Sanctos.

295. Iubilus gaudentis sed corde maerentis.

1. Intima laetitia,
Cordis hilaritate,
Absque omni maestitia,
Mera iucunditate
Dei lauda iudicia,
Quae ni ex veritate
Emergunt, ac supplicia
Divina voluntate.

2. Homo videns exterius
Perversa machinatur,
Deus cor interius
Atque renes scrutatur,
Nil obest, si uberius
Hic quisquam praegravatur,
Si spiritus sincerius
A Deo consolatur.

3. Eia, o pauperrime,
Nequaquam verearis,
Tametsi nunc miserrime
Amare confundaris,
A Christo sic uberrime
Probaris, adamaris,
Purgatusque celerrime
Coronam assequaris.

4. Rex regum altissimus,
Hanc viam est ingressus,
Sicque innocentissimus
Tam dira est perpessus
Pro te, qui es turpissimus
Peccatisque oppressus,
Sic panditur laetissimus
Aeternorum accessus.

5. Optabilis tristitia,
Quae fert iucunditatem,
Ast gaudii initia
Praebens felicitatem,
Perfecta haec laetitia
Probabit caritatem,
Nam Dei sic iustitia
Nutrit humilitatem.

6. Nil reor sic utilius
Pro Deo tribulari
Patique virilius,
Perversus reputari,
Sic Christus, Dei filius,
Hic maluit temptari
Ac prae cunctis vilius
Quam latro conculcari.

7. Involutus vitiis
Hic non ab re probatur,
Variis maestitiis
Continue purgatur,
Mentis exercitiis
Exhinc illuminatur,
Caelestibus divitiis
Summe remuneratur.

8. Mihi hinc absit, Domine,
Nunc usque gloriari,
Nisi in tuo nomine
Et cruce onerari.
Ob id a quovis homine
Hanc vereor turbari,
Ut aevo sancto lumine
Merear inflammari.

9. Velle placidissimo
Me offero, resigno
Tibi Deo altissimo
In crucis tuae signo,
Ab hoste pellacissimo
Et homine maligno
Oppresso, turbatissimo
Succurre, heu, indigno.

10. Suscipe, piissime,
Hoc cordis iubilamen,
Iesu benignissime,
Confer opitulamen
Creaturae vilissimae,
Ausculta agravamen,
Ne pereat, dulcissime,
Mors tua in me. Amen.

Collect. ms. Seitzense saec. 15. Cod. Roman. 602 (Varia 4). — 2, 5 si liberius. — 6, 6 Hinc maluit. — 8, 6 Hanc vereor. — Als Autor bezeichnet das Akrostichon einen Iheronimus, die Hs. als Singweise für das Lied: Patris sapientia.

296. Alphabetum Morale.

R° Adiuva nos, Deus meus,
In te posui cor meum.

1. Amat puer castitatem,
Mundus erit de peccato.
Tertium diem surrexisti,
Sedens ad dexteram, Christe.

2. Bonum virum et prudentem,
Quem Maria portavit
In ventrem, adoremus,
Regem magnum filium.

3. Caecos tu inluminasti,
Paralyticos curasti,
Lazarum quatriduanum
De monumento suscitasti.

4. Deus, qui sedes sub septimum thronum,
Et iudicas, quod est bonum,
Libera animas nostras
De manibus inimicorum.

5. Ecce, flumen de Iordane
Quem traxit sanctus Iohannes,
Ipse fontes non siccavit,
Ubi Christum baptizavit.

6. Fecit caelum, fecit terram,
Fecit quatuor evangelia
Et in medio paradiso
Fecit Adam et fecit Eva.

7. Galilaea quando venit,
Mirabilia multa fecit,
De quinque panes et duos pisces
Satiavit multas gentes.

8. Hait Deus, ait: terra
Iam resurgunt omnes herbas;
Et de germen, de frumento
Satiavit multas gentes.

9. Israel permeat mare,
Moyses percussit virga,
Et ante ipsum factum est diluvium
Et post ipsum factum est bonum.

10. Lumen hominum fecisti,
Benedictus es tu, Christe,
Et dum in caelis habitasti,
Semper cum patre regnasti.

11. Mulier sanguinem fluxa
Ambulabat inter turbas,
Tetigit fimbriam vestimenti eius,
Salva facta est in hora.

12. Noe fuit homo iustus,
Qui nutrivit filios pulchros,
Et ante ipsum factum est diluvium,
Et post ipsum factum est bonum.

13. O infelices vos Iudaei,
Qui negastis nomen Dei!
Quando eritis ante eum,
Iudicare habet vos sicut reos.

14. Petrus super mare ambulabat,
Dominus ad litus stabat,
Exclamavit voce magna:
Ad me veni super aquas.

Martyrol. ms. Modoitiense[?] saec. 9 ex. Cod. Capit. Veronen. XC (85). — R°, 2 posuit; der Rundreim wiederholt sich nach allen Strophen. — 1, 4 Christi. — 2, 4; es folgt noch die überzählige Zeile: Deum omnipotentem. — 4, 1 septimo tronum. — 5, 2 Quem transivit sanctus. — 5, 3 Ipsam fontes. — 8, 4 Dittographie von 7, 4? — 9, 1 Israel per media mare. — 9, 3 sq. Dittographie von 12, 3 sq.? — 10, 4 cum patribus. — 14, 4 das Weitere fehlt, weil das folgende Blatt ausgeschnitten ist. — Dafs dies Gedicht in den Poetae aevi Carolini übergangen wurde, ist auffällig.

297. Adhortatio ad recte vivendum.

1. Veris flos,
Herba, ros,
Nemus, glos,
Folia
Plurimos
Inter nos
Movent lascivia,
Inanes per inania.

2a. Uxor, bos,
Mundi dos,
Mollit os
Varia,
Teneros
Animos
Fluidos
Pluvia
Facit mollitque mollia.

2b. Laudo vos,
Quorum os
Ad caelos
Patria,
Sed non hos,
Ducit quos
Pravus mos,
In via
Vincens per transitoria.

3 a. Mens corruit,
Dum diffluit,
Se vanam vanis inficit
Et deficit,
Quae respicit,
Ad ima mortem reperit
Et morsa morte deperit.

3 b. Se reficit
Et erigit,
Qui munda mundus eligit,
Qui prospicit,
Intellegit,
Immunda mundi despicit
Et vita vitam contigit.

3 c. Quid proficit,
Qui polluit
Se, vita vitam deserit
Et esurit
Nec saturit,
Qui mundi cuncta colligit,
Si non datorem diligit?

4 a. Ergo respice
Te nec infice
Pice,
Despice
Te teneri rustice.

4 b. Gratis inspice,
Quod mirifice
Spicae
Lyricae
Stirpis est Davidicae.

5 a. Patre numine,
Matre virgine
Deus homo [fit repente],
Sine semine
Fit pro homine
Noster et salus in gente.

5 b. Suo sanguine
Nos a crimine
Mundavit munda mente
Christus, sequere
Ipsum opere
Cum verbo confitente.

6 a. Ne sis vanum
Vas, in vanum,
Fatue, laborans,
Adde manum,
Opus sanum
Sedulo perorans.

6 b. O quam stultum
Nec inultum,
Si scis et non faris!
Mentis vultum
Das incultum,
Si non operaris.

7 a. Spinae crescunt
Nec decrescunt
Mentibus avaris,
Ni de micis
Des amicis,
Inimicis daris.

7 b. Da, da, ni des
Nonne vides,
Si iam moriaris,
Perdes ea,
Quibus rea
Sorte dominaris.

8. Quid tumes, vas fragile,
Quid tam impleris?
Quo te fers, perlabile,
Quid tanto quaeris?
Signum hoc non stabile,
Iam non hic eris.

9a. Qui colis mundum,
Scias immundum,
Extollitur,
Vergitur,
Mergitur,
Nescit, quod intendit
Vel quod apprehendit.

9b. Mel sed fellitum
Nec impunitum
Qui suxerit,
Deserit,
Deterit
Mentem et suspendit
Nec videt, quo tendit.

9c. Quid te suspendas?
Vide, quo tendas,
Ad horrida
Lurida
Tartara
Iam miser descendit,
Qui Deum offendit.

10a. O iam, misera,
Iam considera,
Quod ad infera
Properas,
Nisi vas
Tuum abluas
Potius te munda

10b. Surge, propera
Mente libera,
Matris ubera
Repetas
Et vivas,
Si paeniteas,
Omnia sunt munda.

10c. Iam fructifera
Florent opera,
Si cum opera
Seminas
Semina,
Purgat sordida
Spiritus et unda.

11a. Terra flores
Et odores
Profert dono roris;
Iustus plora,
Cor irrora
Fonte salvatoris,

11b. Ne seductum
Perdat fructum
Mens intenta foris;
Insta, certa,
Dum incerta
Mors insultat poris.

12a. Nec est hora,
Quae sit mora,
Quam tibi proponas?
Si non modo,
Cras quomodo
Melius disponas
Annonas?

12b. Sursum te fer,
Mentem praefer,
Ad hoc cor apponas,
Sic et ibi
Caelo tibi
Merito reponas
Coronas.

13. Mundus iste
Transit, Christe,
Manes, cuncta donas,
Miserere
Tu, qui vere
Iudicas personas
Pravas, bonas;
Tecum ponas

14. Nos in regno gloriae,
Qua regnas regie
In aeterna requie,
Ubi nil miseriae.

15. Omnis exspirat dolor
Et onus malorum,
Memorato, quis honor
Sit regnum caelorum.

16. O Maria, virginum
Virgo, flos et florum,
Placa nobis Dominum
Memor miserorum,
Ut vivamus omnium
Cum coetu sanctorum.

17. Hoc praesta,
Deus da,
Rex trinus et unus,
Ut nostra
Sic terra
Ferat, ut sit tuus
Noster fructus
Et congruus
Sit terminus.

Collect. ms. Vedastinum saec. 13. Cod. Cadomen. 14. (IV° 18). — 3b, 1 Si. — 4b, 1 Gratuite respice. — 5a, 3 Deus homo steht hinter 5a, 5. — 5b, 4 Christum. — 7b, 2 Non evides. — 10a, 5 Ni vas. — In Chevaliers Repertorium als Marienlied aufgeführt. Von demselben Verfasser weiter oben das Lied: Area rosea vinea. Vgl. das dort Bemerkte.

298. Oratio ad Cenam.

Mellifluus Iesus sit nobis potus et esus.
Escas praesentes benedic, Deus, et comedentes.
Potum servorum benedic, Deus alme, tuorum.
Per Iesum Christum cibum benedicimus istum,
Et reliquum munus benedicat trinus et unus.

Post cenam.

Gratias ex esu referamus Christo Iesu,
Sit semper Dominus cum matre sua benedictus.
Laus Deo, pax vivis requies aeterna defunctis.

Collect. ms. Romanum [?] saec. 15. Cod. Vatican. Ottobon. 254.

299. De Ecclesia.

Alleluia iterum modulis tollatur in altum,
Vociferando domum tangat concordia vocum,
Impleat et tectum mirabilis ordo tonorum,
Absida non taceat, nec porticus inde silescat,
5. Tinniat et culmen, resonet calcabile limen,
Introitum dantes recinant nova carmina postes
Perque iter ad patriam doceant repedare priorem.
Vox liniat tegulas, pavimentum succinat odas,
Tigna modos nectant, laquearia picta revolvant;
10. Fundamenta, columnae, arcus, pariesque politus
Tinnitu reboent, dum cleri carmina cantent.
Aedibus his patulae iungantur in arce fenestrae,
Quas decorat vitrum calamo cingente ligatum,
Lumen et immittat, ventorum flamina pellat.
15. Possit et incensus flammas dispendere lychnus,
Candelae et rutilent, quae curvis arcubus instant,
Gaudeat omnigenis domus haec ornata coronis.
Gratus honor templi renovetur ab ordine cleri.
Hanc intrando domum persolvat episcopus hymnum,
20. Luminibus claram procedat praesul ad aram,
Carminibus plenam festinet clerus in aulam,
Dulcisono mirum repleatur carmine templum,
Adpropiet populus cleri sermone docendus,
Agmina concurrant crepitantia laude sonora,
25. Desuper immissus sit in omnibus omnia Christus.

Collect. ms. Tegurinum saec. 10. Clm. Monacen. 18628.

300. De Sacerdotibus.

1. O quam sacerdotium
regale et perfectum,
O quam venerabile
genus est electum!
Stola legis gratiae
decus reis rectum,
Vivis e lapidibus
nobis est detectum.

2. Sacerdotes gloria
tanta venerantur,
Dignitatis gratia
angelis aequantur,
Excellentes angelos
Deo famulantur,
Angelizant saepius,
Caelo coronantur.

3. Corpus, sanguis Domini
per hos consecratur,
Regibus et ducibus
istud denegatur,
Sacra pistis ducibus
non haec condonatur,
Per signa, verba mystica
forma figuratur.

4. O gens sancta, mira quanta
Deus operatur,
Iam per signa, verba digna
Panis incarnatur,
Et ex aqua fonte lata
Sanguis procreatur.

5. Hic est Iesus, virgis caesus,
Dulcis esus; cum sit esus,
Non est laesus,
Manet tamen integramen
Pneuma flamen et spiramen.

6. Veri Dei, nostrae spei,
In aeternum, in supernum,
Qui infernum
Regit, fregit et subegit
Maiestate, potestate,
Adorate, regum natae.

7. Qui formavit
Et plasmavit.
Animavit,
Spiritum vitae
Dum inflavit
Et cibavit,
Pavit et beavit,
Quos sudore
Et cruore
Lavit, expiavit
Nostram vitam
Redimitam
Nostrum omen,
Vestrum nomen
Hinc laudetur,
Veneretur
Benedicetur,
Invocetur
Ut salvare,
Non damnare,
Vos beare
Condignetur.
Vobis detur
Sacrum flamen
Et iuvamen
In perenni gloria.

8. Ens, usia
Et sophia,
Voce tria
Una persistentia
Ecce fides,
Non relides
Neque strides;
Quia fides,
In usia
Ista tria
Unum permanentia.

9. Sacerdotes,
Mundi cotes,
Caeli dotes
Et nepotes
Estis vere
Et sincere;
Vos avete
Et florete,
Cum quiete
Regnum vitae possidete,
Hierarchiam obtinete,
Una mecum congaudete
Solium supernum
Et aeternum
Ovanter,
Laetanter,
Glorianter
Vobis cedat cum omnibus
Sanctis triumphanter.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 2, 1 Sacerdotes inquam gloria. — 3, 1 Quia corpus, sanguis Domini. — 3, 2 consecrantur. — 3, 4 ista denegantur. — 3, 6 hoc. — 3, 8 figurantur. —

Dann folgen vier Zeilen, die augenscheinlich nur eine andere Redaktion von Str. 3 sind:

Panis, vinum et aqua
in corpus transmutantur,
Sanguis, homo adicitur,
haec c'ca Dei dantur.

5, 5 pneuman. — 7, 6 Et fehlt. — 7, 8 Suo sudore. — 8, 1 Ens Isaia. — 8, 9 In unia. — 9, 7 Vos fehlt. — 9, 15 ff. Ovantur, laetantur, goriantur, triumphantur.

301. De Dignitate Sacerdotum.

Sacerdotes, nunc audite
Dignitatem vestrae vitae,
Qualis sit vel quanta,
Non est data tanta
5. Angelis in
caelis et in terris.
Sacerdotum sacrae palmae
Parant natum matris almae
Incarnare velut mater,
10. Quem ante tempus pater
Gignebat laudabiliter,
Licet ineffabiliter.
Hoc sancta sanctorum
Et decus angelorum
15. Facere non potuit,
Quia Deus voluit
Omne sacrum
esse sacerdotum.
Dicitur sacerdos
20. quasi sacer dans,
Dans sacrum sacris palmis.
Dignitatis est indicium
Sacerdotum,
si suum officium
25. Peregerit digne,
Tunc a poenarum igne
Ad minus ducit
unam animam,
Quae post hoc lucet
30. in honore
Cum suo creatore.
Dicitur ergo sacerdos
quasi sacer dux,
Ducens de poenis ad gaudium.
35. Quid plus operatur,
Missa dum celebratur?
Ad minus convertit
unum peccatorem
Ad amorem
40. Sui salvatoris
In his sacris horis.
Sacerdotes, cur scitote
Nihil maius sacerdote.
Vos sacravit sacra dote
45. Christus, illud mementote.
Sacra dote vos dotavit,
Petro ter dum clamavit:
Pasce oves meas
Animasque solve reas.
50. Quidquid solvis, est solutum,
Per te datur iter tutum.
Quidquid ligas est ligatum.
O quam felix hoc mandatum!
Hic est filius ancillae,
55. Sarae reges proles,
Surgunt ex hac prole
Multum nitidiores sole,
Pulchriores stellis,
Quorum lingua favus mellis,
60. Quorum verba sunt polita,
Sacris scripturis redimita.
Dicuntur ergo sacerdotes
Sacri dantes sacras dotes.
Digne ferunt hoc in mundo
65. Hi, qui vivunt corde mundo,
Regnant super omnes reges,
Supra iura, supra leges,
Et hoc fit de vero iure,
Quia soli debent pure
70. Virginis natum tractare;
Non quaeratur unde, quare.
Sic sacerdos honoretur,

Cui maior laus debetur,
Licet ipse sit indignus;
75. Tamen clemens et benignus
Deus ita ordinavit,
Qui nos sua carne pavit.

Collect. ms. S. Mariae Magdalenae in Maiori Frankental saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 362. — 63 Sacros dantes sacra dote.

302. Contra Insidias Diaboli.

1. Temptator pravus et dolosus
Mihi adfuit et clamosus,
In me irruit ut famosus,
Prout apparet tenebrosus.

2. Venit iste serpens fortis
Suis quoque cum amicis
Robur meum tollens dolis,
Ut me torqueat in tormentis.

3. Iste est draco ille magnus,
Serpens ruffus et antiquus,
Qui Satan et inimicus
Est vocatus et malignus.

4. Septem habet ergo capita,
Secum portans decem cornua,
Ut me perdat in versutia,
Minus potens quam favilla.

5. Nimis cautus ille leo,
Ortus iam in paradiso,
Mortem induxit illo pomo
Cooperante suo veneno.

6. Nihil aliud iste amat,
Nisi ut animam sibi tollat,
Se fecisse nihil putat,
Si quod corpus non occidat.

7. Tristatur et ipse, ut decipiat,
Gaudere se fingit, ut illudat,
Apparet agnus, ut me comprimat,
Lupum se facit, ut seducat.

8. Tu ergo, Iesu Christe,
Mihi quoque miserere,
Sicut fecisti Magdalenae
Te rigando valde pie.

9. Heu, heu mihi, Domine,
Vaeque animae meae,
Recessisti, consolator vitae meae,
Nec dixisti mihi vale.

10. Defeci ego et cor meum,
Deus, pars mea in aeternum,
Quaesivi ego vultum tuum,
Tu ergo mihi offer manum.

11. Auxilium meum a te requiram,
Ut a me Satan repellam,
Tui tu mihi da memoriam,
Qua proeliari bene valeam.

12. O virgo munda, venerabilis,
Maria, mater humani generis,
Te precor, o admirabilis,
Ne mei unquam obliviscaris.

13. Nam angustiis saepe premor
Multis malisque coartor,
Die ac noctu ego peccator
Tui filii sum offensor.

14. Dulcis mater, placa filium,
Cuius uteri subiit claustrum,
Ne me abhorreat suum servum,
Sed suscipiat in aeternum.

15. O benedicta semper virgo,
Roga genitum, ut a saeclo
Me recipiat sitque cito
In aeterno ponens caelo.

16. O clemens pastor, sancte Petre,
Caelorum regna claudens clave,
A daemone isto me defende,
Qui infert iacula menti meae.

17. Tu etiam, Paule, pro me ora
Deum, qui semper sine mora
Preces capit sine ira,
Quia te rogat sua creatura.

18. Etiam rogo te Iohannem,
Iesu Christi amatorem,
Ne me respuas peccatorem
Meis delictis semimortuum.

19. Iesum vere baptizasti,
Nondum natus prophetasti,
In virtute praecessisti
Eumque ore praedicasti.

20. Apostoli omnes salvatoris,
Iesu Christi, vestri amoris,
Dei iam preces peccatoris
Conspectui offerte plasmatoris.

21. Omnes quoque anici Dei,
Pro me rogare Deum dignamini,
Gratia illa, qua salvamini
In paradisoque locamini.

Serm. S. Bernhardi saec. 15. Cod. Rossian. X, 8 add. saec. 15.

303. De Septem Vitiis Capitalibus.

1. Multam labem peccatorum
Ex contactu mundanorum
Mundani contraximus,
Blandiendo quos seduxit
Et in culpam nos adduxit
Mundus, hostis pessimus.

2. Cuius in se flos defloret,
Sed in nobis adhuc floret,
Cuius flos ariditas.
Quae pax mundi nisi fluctus
Vel quis risus nisi luctus,
Cuius fructus vanitas?

3. Quid est mundi, quod sit tutum,
Vel quae gemma nisi lutum
Vel quid eius stabile?
Si quid dulce, durat parum,
Vel si durat, est amarum,
Quia totum labile.

4. Cuius honor est in casu,
Cuius bonum in occasu,
Voluntas in taedio,
Cuius amor est catena,
Vita labor, quies poena,
Ludus est illusio.

5. Hunc deludit, cum quo ludit,
Et quem ungit, illum pungit
Adulando verberans,
Novercatur, cum arridet,
Et blanditur, cum deridet,
Blandiendo vulnerans.

6. Multi tamen hunc adorant,
Quamvis istud, quod implorant,
Raro possunt assequi,
Nam labuntur cum labente
Et cadentes cum cadente
Nihil valent consequi.

7. Quorum quidam nummum colunt
Et eidem dare volunt
Cultum Deo proprium,
Venerantur vanitatem
Et divinam veritatem
Vertunt in mendacium.

8. Iam qui nummum venerantur,
Hunc adorant, hunc precantur,
Illi cultus solvitur;
Quorum Deus est in arca,
Non in Marco, sed in marca
Horum Deus legitur.

9. Non in libro per scripturam,
Sed in libra per usuram
Tormentari cupiunt,
Dum plus habent, plus affectant,
Dum plus tenent, plus expectant,
Dum potant, plus sitiunt.

10. Ventrem cogunt ieiunare
Et crumenam separare
Non valent pecunia,
Contra bursam conqueruntur,
Os et venter dum coguntur
Servare ieiunia.

11. Inter nostros quidam tales,
Quos nummorum speciales
Cultores cognovimus,
Quos, ut bursam satiarent
Et crumenae cibum darent,
Ieiunare vidimus.

12. Vinum servant, bibunt villum
Et manducant panem illum,
Qui damnatur furfure,
Qui potantes servos notant,
Nam si plus quam semel potant,
Non est sine murmure.

13. Hi non cenant, vel si, rarum,
Hi non bibunt, vel si, parum,
Dicunt esse physicum;
Hoc ignoro, utrum ventrem,
Sed hoc scio, quod non mentem
Curat istud modicum.

14. Vestes habent vetustate
Iam consumptas, non aetate
Iuniores Nestore,
Aevum quorum homo nescit
Nisi Noe, qui has gessit
Et in illo tempore.

15. Immo pilis iam privantur
Ut clamare videantur:
Nolite me tangere;
Quarum partes iam dissutae
Pilis carent, immo cute,
Carent omni foedere.

16. Quorum tamen usus rarus,
Nisi quando dies clarus
Vel festus institerit;
Istas vestes, si tu notes,
Diligenter scire potes,
Utrum festum fuerit.

17. Sunt qui nummum non attendunt
Sed cum Iuda Christum vendunt,
Emunt spiritalia,
Nummos quaerunt, nummos amant
Et in missa nummos clamant,
Non Christi magnalia.

18. Quorum missa quaestuosa,
Nummum venans monstruosa,
Trina gerens capita,
Missam quaerunt, ut venentur,
Non ut Christum venerentur
Vel ut solvant debita.

19. Profitentur quidem leges,
Legis tamen sunt exleges,
Dum vendunt scientiam,
Donum Dei spiritale,
Quod exponunt ut venale
Venando pecuniam.

20. Isti vendunt veritatem
Et defendunt falsitatem
Amore pecuniae,
Apud istos nil perorat
Nisi nummus, quem adorat
Servus avaritiae.

21. Quidam morbos arte curant,
Dum curare sese curant
A morbo penuriae,
Quos paupertas non excusat,
Amor nummi quos accusat
Et sitis pecuniae.

22. Saepe curant paupertatem,
Sed infirmo sanitatem
Raro valent reddere,
Ventrem movent, os ut vomat,
Et ut nummos bursa promat,
Bursam cogunt promere.

23. Medicinam dum componunt
Et aegrotis hanc proponunt,
Gravis propositio,
Sed cum morbus invalescit,
Quem curare curans nescit,
Gravior assumptio;
Si mors nummo subinfertur,
Vita cedit et infertur
Pessima conclusio.

24. Quae sit fides medicorum,
Immo quae fraus mendicorum,
Ipsa clamant marmora,
Quorum opus contemplari,
Quod non decet, et scutari
Urinas et stercora.

25. Quidam facto diffitentur
Verbum Dei, quod fatentur
Verbo, sed non opere;
Quid de Christo loqui volunt,
Sed praecepta ipsi nolunt
Actibus exponere.

26. Actu negant, quod loquuntur,
Non de facto prosequuntur,
Quia mercenarii;
His, quae dicunt, contradicunt,
Qui vocales non reales
Dicuntur theologi,
Nec sic tamen nuncupari
Recte possunt, sed vocari
Potius multiloqui.

27. Laudatores sunt virtutum,
Ab his tamen nihil tutum,
Quia temptant omnia;
Temptant tamen non temptanda
Et, quae dictu sunt nefanda,
Omnibus sunt omnia.

28. Sunt, qui student in figmentis
Poetarum, statum mentis
Exuentes perperam,
In poetis, non prophetis
Hi scelesti, non caelesti
Doctrinae dant operam.

29. Imis mentis vim inclinant,
Musa, Musae qui declinant
Et scamnum cottidie,
Magis credant Iuvenali
Quam doctrinae prophetali
Vel Christi scientiae.

30. Deum dicunt esse Bacchum,
Et pro Marco legunt Flaccum,
Pro Paulo Virgilium
Et Lucanum pro Matthaeo,
Et pro Iuda Maccabaeo
Commendant Ascanium.

31. Sunt, qui colunt nisi cantum
Et in cantu student tantum
Vocumque concordia,
Sic observant vocis sonum,
Quod nullarum dictionum
Servant accidentia.

32. Sunt concordes in concentu,
Sed discordes in accentu,
Barbarismum faciunt;
Curant voces, ut concordent,
Ipsi tamen, ut discordent,
Dictiones nesciunt.

33. Sunt, qui curam ventri dantes
Nimis petunt naufragantes
In potus diluvio,
Qui plus legunt in salmone
Quam in ipso Salomone,
Lege vel psalterio.

34. Tantum venter honoratur,
Quod frequenter conqueratur
De ciborum copia,
Multo magis esurire
Ipse vellem, quam sentire
Tot escarum proelia.

35. Intus tibi movent bella,
Quibus motis fit procella
Tonitrusque nascitur,
Dumque certant, quis exibit
Horum prior vel praeibit,
Spiritus egreditur.

36. Sunt qui iura castitati
Sua negant, voluptati
Subditi venereae,
Sub Dione toti fluunt
Et, quo caro ducit, ruunt,
Pereunt spontanea.

37. Passim ruunt more ferae
Nec in ullo statu fere
Distant a pecoribus,
Vivunt namque more suis
Vel iumenti, qui in suis
Putrescit stercoribus.

38. Toti fluunt sine mora,
Tutent, putent in foetore,
Toti sunt in macula,
Qui, dum bene grammatizant,
In natura barbarizant
Errantes a regula.

39. Vidi quosdam, immo multos
Nimis senes et sepultos,
Sepultos desidiae,
Qui deiecta mente iacent,
Quibus tantum somni placent
Torporis, acidiae.

40. Qui, dum vivunt, moriuntur,
Vix, ut vivant, patiuntur
Deiecti per otium;
Quos torporis funus capit,
Quorum vita noctem sapit,
Quorum esse taedium.

41. Sunt, in quibus ira fremit,
Mentem premit, vires demit
Rationis usibus;
Nam dum mentem premit ira,
Mens per iram fit delira
Suis carens visibus.

42. Haec est carens rationis
Et internae notionis
Pessima proscriptio.
Apud quosdam hospitatur
Livor edax, quibus datur
Prava retributio,
Nam in illos prima furit,
Illos damnat, illos urit
Livoris iudicio.

43. Qui laetanter plaudunt, rident,
Proximorum si quem vident
Sub fortuna gemere,
E converso tristes fiunt,
Gement, lugent . . .
. . . .

44. Sed quid dicam de superbis,
Qui sub gestu, facto, verbis
In arte desipiunt,
Nec se credunt, qui sunt, esse
Nec sunt secum nec penes se,
Sed supra se sapiunt;

45. Inter multos partiales,
In communi speciales,
Communes in specie,
Quorum verba sunt exceptae
Rationis vel ineptae
Actionis propriae.

46. His abundans, his iucundans
Nos immundus facit mundus
Et immundos vivere,
Cuius flores, immo foenum,
Cuius gemma, immo scaenum,
Laboramus metere.

47. Sed notati culpae nota,
Nos devote nostra vota
Praesentemus virgini,
Per quam mundo vita redit,
Regnat virtus, culpa cedit,
Salus datur homini,

48. Ut ab ista labe mundi,
Qua tenemur, simus mundi
Per eius suffragia,
Ut post huius vitae cursum
Nos ab imo ducat sursum
Ad caeli palatia.

Collect. ms. Dr. Hartmanni Schedel Nurenbergen. saec. 15. Clm. Monacen. 416. — 7, 6 madacium. — 8, 1 Iam quod. — 10, 3 Non fehlt. — 12, 3 damnat. — 15, 5 Pilis cogent. — 19, 6 Venandi. — 22, 4 monentos ut fomat. — 29, 1 vim clamant. — 30, 5 Et pro Iuda pro. — 31, 1 volunt. — 35, 4 Dum quem. — 36, 1 vera castitati. — 36, 3 venere. — 37, 1 Passum. — 37, 5 in fehlt. — 41, 4 Haecam dum. — 43, 1 plaudent. — 44, 3 despiciunt. — 48, 1 Verba ista labe.

304. Oratio devota ad sanctam trinitatem et beatam Mariam virginem pro peccatorum venia et gratia impetranda.

1. Pater [sancte], a quo mundus
lege firma regitur,
A quo certa ratione
benigne disponitur,
Parce plebi, quae a Christo
christiana dicitur.

2. Adonai, ab inferni
defende periculo,
Quos dilecti sacravisti
filii vocabulo,
Quos eiusdem redemisti
salubri patibulo.

3. Fili Dei, Iesu Christe,
dominator, Domine,
Qui pro mundi medicina
natus es ex virgine,
Placa patri nos, quos tuo
redemisti sanguine.

4. Athanatos mediator
Dei atque hominum,
Firma pactum pacis huius
inter nos et Dominum,
Ne privemur regno Dei
pro commisso criminum.

5. Qui procedis ab utroque,
paraclete spiritus,
Cuius ignis inflammavit
fideles divinitus,
Hoc eodem nostras sordes
igne crema penitus.

6. Hoc eodem nostrae mentis
oculos illumina,
Hoc eodem sensus nostros
scabrosos examina,
Hoc eodem universa
nostra dele crimina.

7. Trinus Deus in personis,
unus in substantia,
Culpas nostras et reatus
plena dele venia
Et sic mundos a peccatis
reduc ad caelestia.

8. Ave, virgo, Dei mater,
vera spes fidelium,
Porta caeli, stella maris,
recti cursus bravium,
Summa legis, forma pacis,
salutis exordium.

9. Ave, virgo, ave, feta,
ave, plena gratia,
Ave, sponsa, ave, mater,
ave, Dei filia!
Quam diversa facis unum,
[o] omnipotentia!

10. Fons signatus, sacramenti
summi receptaculum,
Scala Iacob, domus David,
Salomonis ferculum,
A leonis ore salva
christianum populum.

11. Theotocos, virga Iesse,
oliva fructifera,
Templum Dei, arca Noe,
columba pacifera,
Ab inferni nos charybdi
in aeternum libera.

12. Turris, a qua pendet omnis
armatura fortium,
Rosa florens, sacra vitis,
lilium convallium,
Medicina peccatorum,
virtutis donarium.

13. Uva dulcis, flos suavis,
nardus odorifera,
Virgo semper gloriosa,
sublimis puerpera,
Praebe nobis abortivis
pietatis viscera.

14. Orientis porta clausa,
quam vidit Ezechiel,
Mensa regis, ad quam dapes
tulit ipse Gabriel,
Quorum opem in leonum
lacu sensit [Daniel].

15. [Virgo, liber vitae, clausus
permanens in] saecula,
Cuius potest solus agnus
solvere signacula,
In hoc nostra precum stilo
conscribe vocabula.

16. Tuae, virgo, sanctitatis
luce nos irradia
Et sic tua pia prece
Deo reconcilia,
Ut post mortem gloriemur
in caelesti patria.

17. Ad hoc, omnes potestates
virtutum caelestium,
. . . .
. . . .
Ad hoc, omnes sancti, vestrum
petimus auxilium.

18. Miserere nostri, Deus,
in personis trinitas,
Miserere, miserere
nostri, simplex unitas,
Te spiritus omnis laudet,
sempiterna deitas.

Psalterium a seraphico sancto Bonaventura compositum in honorem virginis Mariae. Impressum Valentiae in aedibus Petri a Huete in platea Herbaria. Anno MDLXX, fol. lxxxi b. — 4, 2 Dei et. — 5, 4 fides. — 13, 1 suavium. — 13, 5 adoptionis.

305. Planctus Paenitentis.

1. Pange, lyra cordis mei,
carmen lamentabile,
Regum regem rogitando
valde admirabilem,
Ut me liberet a malis,
quibus gravor graviter.

2. Rerum omnium creator,
pater invisibilis,
Fili Dei, cosmi rector,
pulcher, ineffabilis,
Spiritus, qui astas cordi
hominis, almificus,

3. Deus trinus in personis,
unus in substantia,
Qui plasmasti cuncta verbo
orbis unus climata,
Me nunc, deprecor, exaudi
mea tollens crimina.

4. Meque miserum errantem
suscipe, piissime,
Et ad patriam caelestem
facito pertingere,
Quem errantem redemisti
tuum dando sanguinem.

5. Meo sensui infunde
 lumen almi spiritus,
Cuius lumine accensus
 propriis a nexibus
Merear absolvi cito,
 fusis, quaeso, precibus.

6. Meque doce, rex caelestis,
 agere quid debeam
Quidve loqui, quid tacere,
 facere quid valeam,
Ut ad arva paradisi
 te iubente transferar.

7. Fortitudinem da mihi
 praebe et prudentiam,
Temperantiam concede
 dando et iustitiam,
Mihi dona caritatem
 atque pudicitiam.

8. Tolle crimen voluptatis,
 tolle et luxuriam,
Pelle crimina nefanda
 auferendo noxia,
A me vana cuncta aufer
 inserendo optima.

9. Heu, me miserum, quid agam
 tabefactus scelere?
Glisco Christum possidere,
 glisco caelum scandere,
Sed non possum oneratus
 delictorum onere.

10. Vae, vae mihi, ad quem curram,
 qui mecum condoleat?
Me gravantur valde dira
 peccatorum onera,
Quibus licet circumsaeptus
 iuges fundo lacrimas

11. Rogitando te, salvator,
 qui salvasti saeculum,
Mihi quatenus concedas
 spiritum paraclitum,
Quo repletus te laudare
 queam perspicacius.

12. Spiritales sensus quaero
 castumque corpusculum,
Meque vas electionis
 facito purissimum,
Quo digneris semper esse
 veniens assiduus.

13. Portas poli paradisi
 facito me ingredi,
Ubi gaudeam translatus
 iugiter cum angelis,
Qui te laudant incessanter
 laudibus hymnidicis.

14. Sonant ibi melodiae
 laudes ineffabiles,
Quae cantantur a pollenti
 Angelorum agmine,
Quo me Christus, suum plasma,
 faciat pertingere.

15. Qui cum patre regnat semper
 et cum sancto spiritu
Venturusque est de caelo
 iudicare saeculum,
Ipsi honor et potestas,
 decus et imperium.

16. Salva, salva, rex caelestis,
 illum virum sedule,
Qui composuit hoc carmen,
 carmen amicabile,
Atque sibi dona illud,
 quod sonat in carmine.

17. Fiat, fiat, fiat sibi,
 sicut carmen postulat,
Atque sibi rex caelorum
 tribuat haec omnia,
In superna paradisum
 possidere faciat.

Collectan. ms. S. Orrientii Auxitani saec. 12. Cod. Parisin. Nouv. acq. 456. add. saec. $^{12}/_{13}$. — 2, 6 almificus gegen den Reim. — 3, 4 uus. — 9, 5 Sed fehlt. — 14, 4 Angelorum fehlt. — 16, 3 hunc carnem. — Aufschrift: „Incipit hymnus vel oratio conspicui patris Amandi.“ Cheval., Repert. hymnol. Nr. 14524, macht daraus einen Hymnus auf den hl. Amandus. Wer dieser conspicuus pater Amandus ist, bleibt ungewifs. Am ehesten könnte man an Amand du Chatel denken.

306. Planctus Paenitentis.

1. Memorans novissima,
 cogitans futura,
 Quam horrida, quam aspera
 sit mortis hora dura,
 Quod secundum merita
 post mortem redditura
 Sit iustis letitia
 et reprobis tortura.

2. Haec in corde recolens
 ponet mens impura
 In se nil reperiens,
 quo fiat secura,
 Dum peccata meminit,
 quae commisit plura,
 Et se fedam conspicit
 multiplici laesura.

3. Heu, miser quam misere
 miserum me feci,
 Dum praecepta Domini
 post tergum proieci!
 Prava pravis, scelera
 sceleribus adieci,
 Mersus in profundo sum
 et addictus neci.

4. O quanta perversitas
 meae caecae mentis,
 Laqueum suspendii
 sibi connectentis,
 Dum peccata sordidis
 auget incrementis
 In conspectu iudicis
 omnia cernentis!

5. O quanta dementia
 insaniaque videtur,
 Deus cuncta conspicit
 et non reveretur,
 Immo plus respiciens
 gartio timetur
 Quam creator omnium,
 cuncta qui intuetur.

6. Pro scurro, si respiceret,
 desinerem peccare,
 Pro Christo non desino,
 qui cuncta videt clare,
 Igitur quid faciam
 aut quid possim operare,
 Cum districte venerit
 cuncta iudicare?

7. Miser, plenus vitiis,
 indignus et reus,
 Quid faciam, cum venerit
 ad iudicandum Deus?
 Cum interrogaverit,
 quid illi respondebo,
 Quem offendi totiens,
 cum iudicem videbo?

8. Horrendum est incidere
 in manus viventis
 Dei, iusti iudicis,
 omnia cernentis,
 Qui non parcet cuiquam
 in die vindictae,
 Quin secundum merita
 iudicet districte.

9. Pudeat me miserum,
quod fui tam ingratus
Eius beneficiis,
a quo sum plasmatus,
Qui solem et lunam est
pro me fabricatus,
Ad meum adiutorium
omnia creatus.

10. Qui pro me descendere
de caelis est dignatus,
Paulo minus ab angelis
pro me minoratus,
Dum suscepit hominem
meum incarnatus
E virginali thalamo
procedendo natus.

11. Natus, circumcisus est,
in templo praesentatus,
Simeonis brachiis
senis amplexatus,
In Iordanis flumine
a servo baptizatus,
At post longum ieiunium
a Satana temptatus.

12. Multos pro me pertulit
in carne cruciatus,
Fame, siti, frigore,
itinere lassatus,
Cuncta, quae sunt hominis,
infirma toleratus
Praeter ignorantiam
contractumque reatus.

18. Iudae tandem osculo
Iudaeis propalatus
Traditur et trahitur,
illuditur velatus,
In facie conspuitur,
pro me colaphizatus
Et est a falsis testibus
innocens accusatus.

14. Pium fudit sanguinem
vinculis artatus,
Dirissimis verberibus
in cane flagellatus,
In derisum factus est
spinis coronatus
Et morte turpissima
tandem condemnatus.

15. Ductus est ad victimam,
ut agnus immolatus,
Affixus in patibulo
crucis elevatus,
Fossionem manuum
ac pedum toleratus
Et aceto sitiens
felleque potatus.

16. Hos et multos alios
passus cruciatus,
Poenis et opprobriis
immensis fatigatus,
Tandem reddens spiritum
est exanimatus,
Sed et defuncti lancea
aperitur latus.

17. Ecce, miser, perspice,
perversus et ingratus,
Quanta pro te pertulit
Deus incarnatus!
Nec pater pro filio
nec pro patre natus
Sustineret talia
nec tot cruciatus.

18. Sepelitur mortuus
sepulcro collocatus,
Inferni claustra penetrans
captivos liberatus,
Resurgens die tertia
mortem superatus,
In argumentis plurimis
discipulis monstratus.

19. Eisdem intuentibus
in caelum elevatus,
Polorum scandit culmina
nube baiulatus,
Ad patris sedet dexteram
cunctorum iudex datus,
Iudicaturus veniet,
qui fuit iudicatus.

20. Igitur cum venerit
rex iudicaturus
Et talenti crediti
lucra quaesiturus,
Quanta pro te pertulit,
patenter ostensurus,
Miser, plenus vitiis,
quid eris responsurus?

21. Si iustus apparueris,
iustitia salvabit,
Si impius exstiteris,
impietas damnabit,
Malum opus puniet,
bonum remunerabit,
Ubi te invenerit,
ibi te iudicabit.

22. Quid dormitas igitur?
exsurge a morte,
Qua patescit aditus
infernalis portae,
Excutere de pulvere,
solve iugum forte,
Et adnumerabit te
in sua Christus sorte.

23. Ecce, stat ad ostium,
ecce, pulsat foris;
Ad te, si ei aperis,
intrabit rex decoris,
Ad ignoscendum promptus est
cunctis clementer horis,
Non enim vult interitum
sed vitam peccatoris.

24. Hinc sunt exemplaria
plura tibi data,
Petrus, Paulus, Maria,
peccatrix appellata,
Mathaeus et adultera
ac latro, cui peccata
Cuncta paenitenti sunt
in cruce condonata.

25. Quod si adhuc trepidas,
modicus in fide,
In Christi tui faciem
crucifixi vide
Et, quam offert, gratiam
cunctis perpendens ride
Ac omnem diffidenciam
penitus abscide.

26. Caput habet pendulum
ad te deosculandum
Et extenta brachia
te ad amplexandum,
Manus perforatae sunt
se totum ad praestandum,
Et apertum latus est
te totum ad amandum.

27. Pedes clavis fixi sunt
ad tecum manendum,
Totum corpus passum est
ad te redimendum,
Haud dubium, quin pronus sit
ad te suscipiendum,
Qui se tibi disposuit
talem exhibendum.

28. Ecce, vitae ianua
patens et aperta!
En, seductos revocat
veritas miserta,
En, iure conqueritur,
quare sit deserta,
Cum sit mors in ianuis
et hora sit incerta.

29. Revertenti praemia
offert infinita,
Quae nec vidit oculus
rec aure sunt audita;
Nec intellectus hominis
capit in hac vita
Quae sint in caelis praemia
iustis acquisita.

30. Igitur convertere
ad tuum plasmatorem,
Ad amicum, dominum,
patrem, redemptorem,
Timorem et debitum
rependens amorem,
Qui a peccatis proprium
te lavit per cruorem.

31. Nil dubites, nil haesites,
nil velis trepidare,
Curre velox audaciter
ad tuum salutare;
Quacumque hora veneris,
promptus est salvare,
Nam gravat eum perdere,
quod emit tam amare.

32. O mira clementia
tua, rex caelorum,
O tua magna bonitas,
creator saeculorum,
O larga tua pietas,
indultor peccatorum,
O pia tua largitas,
dator regni caelorum!

33. O quam es amicabilis,
lapsorum reparator,
O quam es admirabilis,
reorum immutator!
Quis non amabit te,
o clemens miserator?
Quis non timebit te,
o vindex iudicator?

34. Ecce, miser clamito
ad te de profundis,
Sorditatus vitiis
oppressus et immundis.
Tu mihi manum porige,
qui gratiam infundis,
Sicut scis et quando vis,
mentibus iucundis.

35. Intende piis auribus
ad vocem meae precis,
Infunde lumen oculis
mentis meae caecis
Et educ me miserum,
aeternae reum necis,
De lacu miseriae,
foedae luto faecis.

36. Miserere mei, Deus,
miserere mei,
Miserere miseri,
miserere rei,
Summi dator praemii,
lucis ac requiei,
In te confidit anima
mea, succurre ei.

37. Miserere misero,
parce confitenti
Atque manum porrige
surgere volenti
Et amorem imprime
tuum meae menti,
Me mundans a vitiis
virtute potenti.

38. En, ad te confugio,
qui potens es salvare,
Tuum adiutorium
imploro salutare,
Mihi nihil oberit,
si me velis iuvare,
Quia tu solus, si vis,
me potens es mundare.

39. Ecce, redit prodigus
de longinquo natus,
Sua cum meretricibus
bona dissipatus,
Indignus est, ne amodo
sit filius vocatus,
Sit inter mercenarios
saltem numeratus.

40. Succurre, pater, filio,
occurre revertenti,
Restaura statum perdito,
da lumen caecae menti,
Vitam redde mortuo,
vivere cupienti,
Tuum est enim veniam
praestare confitenti.

41. Agnosco mea scelera,
confiteor peccatum,
Cognosco miseriam
meam et reatum,
Contritum ne despicias
cor et humiliatum,
Sed per te munus veniae
sit confitenti datum.

42. Vulnus meum detego
tibi, summe bone,
Tu medicamen adhibe
curata laesione,
Tuam namque faciem
cum contritione
Praevenire cupio
in confessione.

43. Confiteor humiliter
indignus et peccator
Tibi sanctisque omnibus,
sanctorum gubernator,
Quia peccavi nimium
carnis factus amator,
Transgressor legis Domini
et praevaricator.

44. Peccavi corde nimium
prava meditando,
Pravis desideriis
nimis immorando,
Irascendo leviter
et iram reservando
Et despectis ceteris
magnum me reputando.

45. Ore vana, turpia,
scurrilia loquendo,
Mendacia, periuria,
maledicta promendo,
Adulans, convitians,
deridens, detrahendo,
Probra, contumelias
ac minas inferendo.

46. Peccavi visu nimium
illicita videndo,
In carnis voluptatibus
oculum figendo,
Spectaculis ac lusibus
me vanis immiscendo,
Superbum, nequam, lividum
oculum habendo.

47. Per auditum aurium
peccavi delinquendo,
Vana, stulta, noxia
libenter audiendo,
Aurem detractoribus
ac frivolis praebendo,
Auscultans illicita,
utilia spernendo.

48. Per gustum assidue
illicitum offendo,
Superflua cibaria
ac pocula sumendo,
Delicatus, bibulus
ac vorax existendo,
Membrorum per superflua
effectum omittendo.

49. Per narium illicitum
peccavi odoratum,
Libidinose attrahens
et emittens flatum,
Immundum et illicitum
odorem habens gratum,
Hunc sensum mihi praestitum
convertens in peccatum.

50. Peccavi tactu sordido
manus polluendo,
Illicita, nefaria
immundaque tangendo,
Mala multiformia
manibus agendo,
Damna, violentiam,
vim fratri inferendo.

51. Pedibus illicite
peccavi incedendo,
Viam pacis deserens,
ad scelera currendo,
Ad lusus et spectacula
vana gradiendo,
Inconstans et instabilis
ac vagus exsistendo.

52. Capitis a vertice
plantam usque pedis
Plenus sum spurcitiis
illecebrisque foedis,
Totum corpus subdidi
malignonum praedis,
In foetore sordium
assimilatus hoedis.

53. Peccavi per superbiam
me ipsum extollendo
Et ad inanem gloriam
iactanter praeferendo,
Pertinax et contumax
in inoboediendo,
His et multis aliis
modis superbiendo.

54. Invidiosus exstiti
detrahens susurrando,
In adversis proximi
frequenter exsultando
Et in eiusdem prosperis
afflictum cor gestando,
His modis per invidiam
et aliis peccando.

55. Per iram et per odium
peccavi tumescendo,
Rixas, contumelias,
clamorem proferendo,
Indignans in animo
malitiam ferendo,
Sic et multipliciter
per iram delinquendo.

56. Victus avaritia
sum fraudem faciendo,
Fallaciis, periuriis
proximum fallendo,
Pietatis opere
affectuque carendo,
Sic per avaritiam
peccatum adaugendo.

57. Per vitium acidiae
foedatum me perpendo,
Torpens, pusillanimis,
remissus existendo,
Tristis boni taedium,
pigritiam habendo,
Multimodum acidiae
lapsum incurrendo.

58. Peccavi per ingluviem
ventri serviendo,
Delicata appetens,
superflua sumendo,
Vitam in desideriis
carnis peragendo,
Circumquaque vitiis
per gulam succumbendo.

59. Peccavi per luxuriam
carnem polluendo,
Carnis voluptatibus
pravis consentiendo,
Mente caecus, corpore
immundus exsistendo,
Sic vitiis mortalibus
me septem opprimendo.

60. Peccavi decalogum
legis transgrediendo,
Deum ficte diligens
ac fictius colendo,
Dilectionem debitam
fratri subtrahendo
Nomenque sanctum Domini
in vanum assumendo.

61. In pravos usus sabbati
requiem convertendo
Parentibusque debitum
honorem non solvendo,
Mentis, licet non manibus,
affectu occidendo,
Per carnis immunditiam
maechiam committendo.

62. Aliena rapiens
furtumque faciendo,
Falsum testimonium
proferens mentiendo,
Immobiles ac mobiles
proximi res appetendo,
Sic praecepta Domini
ac legis contemnendo.

68. His vitiis et aliis
innumeris sum foedatus,
Plenus immunditiis,
peccatis oneratus,
Intus mente, corpore
foris sordidatus,
Circumquaque vitiis
oppressus et artatus.

64. Haec tibi confiteor,
summe miserator,
Qui solus es misericors,
lapsorum sublevator,
Tu mihi, summe pontifex,
sis veniae collator
Ac commissorum scelerum
clemens condonator.

65. A te deposco veniam,
qui fons es pietatis,
Agens paenitentiam
de malis perpetratis:
Infunde mihi gratiam,
ut liber a peccatis
Ex hoc tibi deserviam
in factis tibi gratis.

66. Causam meam etenim
tibi revelavi,
Contrito corde recolens,
quae mala perpetravi,
Succurre mihi, Domine,
quoniam in te speravi,
Licet enim peccavero,
te tamen non negavi.

67. Peccavi quidem nimium
per fragilitatem,
Sed plus potes dimittere
per tuam bonitatem,
Ne, precor, contineas
tam veram pietatem,
Ubi iam notoriam
agnoscis pravitatem.

68. Si maior est iniquitas
quam oporteret reum,
Eritne minor pietas
tua quam decet Deum?
Absit; Deus pius est
refugiumque meum,
Qui etsi me occiderit,
sperabo in eum.

69. Tu meum es refugium,
Iesu, singulare,
Tu mihi adiutorium
praebe salutare,
Ut, quae commisi, scelera
possim expiare
Et a nefandis actibus
de cetero cessare.

70. Singularis mihi spes
est in te Deo vero,
Qui illustrator cordis es,
da veniam, quam quaero,
Licet enim peccaverim,
tamen non despero,
Quia, si me converteris,
peccator iam non ero.

71. Tua namque pietas
in brevi curat hora
Et, quos vult, tua gratia
immutat sine mora,
Tu tuae more gratiae
cor meum irrora,
Qui occulta cordium
nosti interiora.

72. Converte servum impium,
immuta delinquentem,
Fer reo remedium,
relaxa paenitentem,
Contritum pie suscipe
absolve confitentem,
Ut sic in regno gloriae
me facias gaudentem.

73. Tu enim ore proprio
benedicto dixisti,
Quod ad salvandos perditos
missus exstitisti,
Et quod reos ad veniam
revocare venisti;
Hoc dictis atque plurimis
exemplis astruxisti.

74. Non est enim valentibus
opus medicante,
Sed male se habentibus
medico sanante.
Haec pia vox insonuit
te pio predicante
Et ad paenitentiam
peccatores vocante.

75. Tu pie de theloneo
publicanum vocasti,
Tu in adulterio
deprehensam salvasti,
Tu negantis discipuli
lapsum reparasti
Et paradisi aditum
latroni reserasti.

76. Tu vere paenitentium
spes et reparator,
Tu ad te convertentium
susceptor et amator,
Tu es in te credentium
misericors salvator
Et tibi servientium
largus remunerator.

77. Te nullus fideliter
unquam invocavit,
Qui non misericorditer
levamen impetravit;
Nullus unquam confusus est,
qui in te speravit,
Nec est seductus aliquis,
qui corde te rogavit.

78. Qui igitur in tantis es
misericors probatus,
Ut fons misericordiae
sis merito vocatus,
Preces rei servuli
exaudi miseratus,
Dimittens ei debita
condonansque reatus.

79. Qui ad salvandum perditos
dignatus es venire
Et crucis supplicium
pro miseris subire,
Tu mihi miserrimo
veniam largire,
Et in mortis articulo
dignare subvenire.

80. Qui peccatorum veniam
solus potes dare,
Quod tuae pietatis est,
opus operare,
Miserrimique miserans
lapsum reparare
Ac commissorum veniam
tribuere dignare.

81. Succurre pie misero,
conforta desolatum,
Iuva pusillanimem
et erige prostratum,
Consolare flebilem,
emunda sordidatum,
Lapsum reconcilia,
perversum muta statum.

82. Moveat te anxia
contritio gementis,
Moveant suspiria
te cordis paenitantis,
Ut gemitum exaudias
te veniam petentis,
Quatriduani reparans
statum iam foetentis.

83. Foetens enim sordibus
velut quatriduanus
Deprimor sub lapide
peccati veteranus;
Sed si facturae dextera
tuae succurrat manus,
Mox redivivus integre
conresurgam sanus.

84. Ergo tolle lapidem
peccati deprimentem,
Oppressum exonera
subleva iacentem,
Ligati solve vincula,
purifica foetentem
Atque foras revoca
peccatis inhaerentem.

85. Sic poteris de mortuo
vivum reparare,
Sic de servo impio
filium reformare,
Sic commissa scelera
poteris expiare,
Sic amissa praemia
potes restaurare.

86. Sic delere poteris
maculam commissam,
Mentem sursum trahere
hactenus demissam,
Redonare gratiam
funditus amissam,
Producere ad gloriam
fidelibus promissam.

87. Quod ipse tribuere
dignare, rex caelorum,
Per preces et suffragia
sanctorum angelorum,
Per prophetarum merita
patrumque praeelectorum,
Qui tibi efficacia
placuerunt morum,

88. Per preces precipue
matris tuae piae,
Gloriosae virginis
reginaeque Mariae,
Quae levamen exhibet
tam nocte quam die
Oppressis miseriis
aerumnosae viae.

89. Per cunctorum quoque
preces apostolorum,
Evangelistarum, martyrum
atque confessorum,
Virginum ac omnium
sanctorum beatorum,
Qui vivis et regnas,
per saecla saeculorum.

90. Idipsum humiliter
deposco pro praelatis,
Pro amicis, fratribus,
parentibus, cognatis
Ac pro cunctis fidelibus,
ut rorem pietatis
Infundas eis iugiter
coniungasque beatis.

91. Pro animabus et
parentum, amicorum,
Benefactorum, omnium
fidelium defunctorum,
Tibi preces offero,
benigne rex caelorum,
Ut dones eis requiem
in saecla saeculorum.

Collect. ms. Anglicum saec. 13. Cod. Londinen. Arund. 248. — 12, 4 itinereque. — 47, 8 utiliaque. — 55, 6 malitiaque. — 57, 6 pigritiamque. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

307. Speculum Peccatorum.

1. O pos omnes, qui transitis
Figuram hanc inspicite,
Memores mei semper sitis
Et mundum hunc despicite.

2. Quondam eram gloriosus
Habens aurum et argentum,
Nunc a vermibus corrosus;
Quam horrendum testamentum!

3. Heu, quam male sum deceptus
Habens annos iuveniles,
Nec sum penitus adeptus,
Quod speraveram, seniles.

4. Heu, nunc me mors supplantavit,
Quando minime credebam,
Et mihi vitam amputavit,
Qui securus incedebam.

5. Quidquid boni intellexi
Vel ab aliis audivi,
Plane totum hoc neglexi,
Quia carni deservivi.

6. Curam carnis semper egi
Et vanam gloriam amavi,
Pro his in poenam hanc impegi,
Sero novi, quod erravi.

7. Luxuriose et gulose
Vixi temporaliter,
Pro his poenas copiose
Recepi aeternaliter.

8. Peccaverunt pedes, manus
Contra legem Domini,
Egi corde vagus, vanus,
Quae non licent homini.

9. Hoc considerate templum,
Quod me mersit in profundum,
Relictum vobis sum exemplum,
Deceptus per falsum mundum.

10. Qui non volunt paenitere,
Sicut ego sunt futuri,
Debent merito terreri,
Quod sic semper sunt arsuri.

11. Oportunum nunc habetis
Tempus, aptum paenitendi,
Vigilate, ne tardetis,
Ne occurrat tempus flendi.

12. Nemo unquam comprehendit,
Quanta patiar tormenta,
Nec in cor hominis ascendit,
Quae mala malis sunt retenta.

13. Mundus mihi repromisit
Multis annis vivere,
In his tormentis me collisit,
Sic solet retribuere.

14. Multos male sic fefellit
Variis conatibus
Et in mortem sic impellit
Multis cum reatibus.

15. Quidquid mihi dicebatur
De aeterna gloria,
Nihil mihi videbatur
Nisi temporalia.

16. Heu, sic miser sum delusus
Per meam neglentiam,
In infernum sum detrusus
Iustam per sententiam,

17. Quae damnandis est dicenda
Magna cum severitate,
Quae vox multum est timenda,
Vos ad illam praeparate.

18. Vitiorum fui cultor,
De bonis nulla fuit cura,
Reddidit mihi iustus ultor
Multo plus quam cum usura.

19. Nigriores quam carbones
Sunt isti pessimi tortores,
Animarum sunt praedones.
Qui nos ducunt in horrores.

20. Nonne vides, quam deformis
Sum per neglentiam?
Miser homo, cur sic dormis?
Age paenitentiam!

21. Voraci flammae sic sum datus,
Heu, quod unquam fui natus!
Propter varios reatus
Sine fine sum damnatus.

Collect. ms. Altovadense saec. 15. Cod. Altovaden. 97. A. — Collect. ms. Inderdorfense saec. 15. Clm. Monacen. 7660. B. — Collect. ms. S. Albani Treviren. saec 15. [et 16]. Cod. Treviren. 228. C. —

3, 3 Nunc sum AB. — 4, 1 Heu, me mors nunc. B; Heu, nunc mors me C. — 6, 2 gloriam semper amavi ABC. — 6, 4 Scio, novi, quod A. — 7, 2 Semper vixi AB. — 8, 3 vanus fehlt A; vagis A; fagus C; vanus vagus B. — 8, 4 licet AC. — 9, 2 Qui me AB. — 9, 4 Deceptum AB; per hunc falsum ABC. — 10, 3 Deberet B; terrere B; timeri C. — 10, 4 Quod et semper B. — 11, 1 Optimum nunc A. — 11, 4 Ut non occurrat AB. — 12, 2 patior AB. — 14, 2 Variis tenacibus A. — 14, 3 morte AB. — Nach Str. 16 schieben BC ein:

Talem poenam praevenite
  Cum paenitentia et laboribus (doloribus C),
Ne vobis dicatur Ite
  Novissimis temporibus.

17, 1 damnatis AB. -- 17, 3 Quae vobis multum AB. — 17, 4 Et ideo in vita bona perseverate B; Contra qnam vos praeparate C. — 19, 4 in errores AB. — 21, 1 sum sic datus C. — 21, 2 Heu, nunquam fui natus B; Heu, nunquam fuissem natus A.

308. Vado mori.

Vado mori, mori, naturae cedo, recedo,
  Ut pereunt, abeunt cetera, vado mori.
Vado mori tortus, ortus sub littore portus,
  Qui vix, si vixi; discite, vado mori,
5. Vado mori, pueri teneri sub sorte, teneri
  Me morbis orbis sentio, vado mori.
Vado mori crescens, adulescens corpore grato,
  Fato compellor cedere, vado mori.
Vado mori iuvenis et plenis sanguine venis,
10. Areo nunc, pereo, marceo, vado mori.
Vado mori miro me stante viro rutilante,
  Tempore nunc Christi corpore vado mori.
Vado mori vetulus querulus fractusque subactus,
  Deficio vario vulnere, vado mori.
15. Vado mori, metas mortis non effugit aetas,
  Cernens, discernens haec ego, vado mori.
Vado mori modicus, mendicus, egens, male degens;
  Quid mihi sic misere vivere? vado mori.
Vado mori plenus opibus, quibus, heu, male partis
20. Usus et effusus exsulo, vado mori.
Vado mori victus parci, mordentis amictus,
  Ne crucier, satier amodo, vado mori.
Vado mori crapula, quae sedula fercla retorquet,
  Torquet adeps misera viscera, vado mori.
25. Vado mori castus nullaque libidine pastus,
  Ut videam, teneam caelica, vado mori.
Vado mori Veneris celeris teda cum lue foeda,
  Ut poenae plenae sint mihi, vado mori.
Vado mori vilis, humilis non corde tumente,
30. Ut mihi sit varia gloria, vado mori.
Vado mori tumidus et acerbus, mente superbus,
  Ad limos imos transeo, vado mori.
Vado mori late circumfusus pietate,
  Dia mihi reserans ostia, vado mori.
35. Vado mori pavidus, miser, invidus, omnibus hostis,
  Postis avernus avet me sibi, vado mori.
Vado mori comitis, ducis auctus honore, Quiritis,
  Praedia praeliaque transfero, vado mori.

Vado mori regis clarus diademate, legis
40. Custos et iustos transeo, vado mori.
Vado mori; bacule, quid et annule, mitra, peristis?
Tristis adest hora, nec mora, vado mori.
Vado mori papa vel satrapa nomen et omen,
Hoc leve sive breve desero, vado mori.

Collect. ms. S. Iacobi Leodien. saec. 11.—14. Cod. Darmstadien. 1988. add. saec. 24. — 12 und 14 umgetauscht. — „Hos versus composuit frater Lambertus dictus Boreis, prior ordinis praedicatorum Leodiensium in extremis.“ Vgl. den Doppelgänger dieses Gedichtes Anal. XXXIII, Nr. 255.

309. De Morte.

Mors est ventura, cuius conclusio dura,
Mors est ventura tibi pro meritisque datura,
Mors est ventura tibi grande malum paritura,
Mors est ventura postesque tuos subitura,
5. Mors est ventura prece nec pretio fugitura,
Mors est ventura, ne plus vivas, vetitura,
Mors est ventura, quantum debes, monitura,
Mors est ventura, ut te trahat irreditura,
Mors est ventura, nisi te rapiat, moritura,
10. Mors est ventura tibi treugas non habitura.
Mors est ventura finem mox exhibitura,
Mors est ventura, per quam tua vox peritura,
Mors est ventura sine te prorsus non itura,
Mors est ventura, nec, credo, tui caritura.
15. Mors est ventura, fac, ut sint pectora pura,
Mors est ventura, quam non fugat ulla figura,
Mors est ventura, quae confringit tua crura,
Mors est ventura, nescis, quae vita futura.
Mors est ventura, quid aget procera statura?
20. Mors est ventura, quid erit de praepositura?
Mors est ventura, doctrina parum valitura,
Mors est ventura, quae nunc stans urbs ruitura.
Mors est ventura, tua faux non plus bibitura,
Mors est ventura, tua lingua procax tacitura.
25. Mors est ventura, non fac, quae scis nocitura,
Mors est ventura, fac quaeque Deo placitura.
Mors est ventura, nec me neque te veritura,
Mors est ventura, non fac, quae sunt nocitura.
Mors est ventura, quod emantur, fac, tibi tura.

Collect. ms. Ebersbacense saec. 15. Clm. Monacen. 6033. — 24 lingua fehlt. — 28 nocitura wohl verschrieben. — Zum Gedichte die Bemerkung: „Magister Henricus“, womit wohl Henricus de Hassia gemeint ist.

310. De Timore Iudicii.

1. Qui signati estis Christo,
Mementote repromisso,
Quod daturum se in caelo
Vobis dixit in futuro.
Abicite vana loqui.

2. Habetote in prospectu
Redditeros vos de actu
Rationem coram Deo,
Qui venturus est e caelo.
Abicite vana loqui.

3. Hoc de verbis otiosis
Idem clamat in scripturis,
Ideo, rogo, cavete
Leve carmen personare.
Abicite vana loqui.

4. Actus vestros immutate
Et corrigere studete
Et dignum Deo parate
Habitaculum in corde.
Abicite vana loqui.

5. Ora vestra, quae factorem
Confitentur, ad devotam
Semper sint parata laudem,
Sicut decet conditorem.
Abicite vana loqui.

6. Et quid prodest hic laetari,
Si contigerit tristari,
Ubi est perennis vita,
Gaudia quoque mansura?
Abicite vana loqui.

7. Ne, quaeso, deludat praesens
Gaudium meos sodales,
Sed contendite adipisci,
Ad quod estis invitati.
Abicite vana loqui.

8. Non est gaudium, quod finis
Angustat deceptionis,
Sed est laqueus, qui nectit
Ignaros atque subvertit.
Abicite vana loqui.

9. Nuptias Christus paravit,
Ad quas omnes invitavit;
Ergo vos tantae exsortes
Eritis felicitatis?
Abicite vana loqui.

10. Eritis utique, veste
Si caretis nuptiali,
Ligatique in tenebras
Proiecti exteriores.
Abicite vana loqui.

11. Ubi est fletus ac stridor
Dentium et vastus horror,
Timor et tremor aeternus
Et perennis cruciatus.
Abicite vana loqui.

12. Ibi sunt hydri mordaces
Et flammae nimis edaces,
Ibi horrida vorago
Et taeterrima caligo.
Abicite vana loqui.

13. Haec sunt dona inimici
Et non sunt alia vestri,
Haec suis semper largitur
Crudelis et muneratur.
Abicite vana loqui.

14. Auferat Deus a vobis
Et a vestris animabus,
Ut non his damnati poenis
In perpetuum ploretis.
Amen, sic faciat Deus.

15. Sine fine sed cum Christo
Liberati ab hoc malo
Mereamini laetari
Et cum sanctis gloriari.
Amen, sic faciat Deus.

16. Tibi laus, Christe redemptor,
Qui es omnium protector,
Nunc et semper et in aevum
Per saecula saeculorum.
Amen, sic faciat Deus.

Collect. ms. Laudunense[?] saec. 12. Cod. Bernen. 455 add. saec. 10. — 5, 2 ac devotam. — 5, 3 parate. — 7, 1 delutat. — 7, 3 Sed condite adipisci; liest man contendite, so wird Elision nötig, die sonst im Rhythmus nirgends angewandt ist. Will man diese vermeiden, mufs man sich notwendig weiter von der Überlieferung entfernen. — Vgl. auch Hagenus, Carmina medii aevi, p. 98 sqq.

311. De Vanitate Mundi.

Mundus abit; res nota quidem, res usque notanda;
Nota tibi mundi sit nota; Mundus abit.
Mundus abit; non mundus idem, haec machina mundi
Dico, sed mundi gloria, mundus abit.
5. Mundus abit; cito nomen abit, cum nomino mundum,
Sed citius mundi nomine mundus abit.
Mundus abit; tria sunt: Erit, est, fuit; haec tria mundum
Mota movent, clamant haec tria: Mundus abit.
Mundus abit fugiens, ut tempus, ut annus, ut aura,
10. Ut mundus; satis est dicere: Mundus abit.
Mundus abit; constans nihil est, quod constat abire;
In mundo constat nil nisi: Mundus abit.
Mundus abit, nihil in nihilum, tamen eius abire
Non abit; error abit, quo duce mundus abit.
15. Mundus abit; nil quod quaeras, satis unde queraris;
Mundus abit; quod abit, respue; mundus abit.
Mundus abit; fortis sum, non ero; sum speciosus,
Non ero; sum dives, non ero; mundus abit.
Mundus abit; sequitur mors vitam, stricta solutam,
20. Longa brevem, laetam nubila; mundus abit.
Mundus abit, mundus, qui verbo fallit in omni,
Nescit in hoc uno fallere: Mundus abit.
Mundus abit, non Christus abit; cole non abeuntem;
Dicens: Non abeo; me sine mundus abit.
25. Mundus abit; quotiens iterabo? Cesset abire
Mundus, cessabo dicere: Mundus abit.

Collect. ms. Remense[?] saec. 12. Cod. Berolinen. Phillipp. 1996. add. saec. 12. — Dies Gedicht befindet sich auch in Cod. Trecen. 215. saec. 13.

312. De Vanitate Saeculi.

Fistula dulce sonat, ut aves in retia ponat,
Prospera delectant, ut nos in scandala nectant.
Piscis inescatur capiens, a quo capiatur,
Mens delectatur cupiens, in quo moriatur.

5. Me mundus laesit, mihi mundus ut hamus inhaesit,
Mundum laesus amo, saliens quasi piscis in hamo.
Me capit indago, me mundi caeca vorago,
Me male iucundus rapit ad sua gaudia mundus.
Ridens flenda gero, gaudendo tristia quaero,
10. Quaero spernenda, spero, quae sunt metuenda.
Amans illud amo, quod amatum perdit amantem,
Illud habens habeo, quod habentem reddit egentem.
Hydropicus mire discit potando sitire,
Vir cupidus misere consuescit habendo carere.
15. Improba mens nimium cupiens sequitur fugitiva,
Sponte perit, sua damna gerit cupiendo nociva.
Cum satis utrumque perpendo, bonumque malumque,
Eligo peiora, licet aspiciam meliora.
Fomes peccati nos alligat impietati,
20. Attrahit, astringit, captivat, crimine cingit.
Quod quandoque volens, illud facio modo nolens,
Arbitror, ut nolim, sed adhuc volo, sicut et olim.
Versor in hoc mundo quasi vel navis vel arundo,
Quam rapit infestus hac illac ventus et aestus.
25. Turbo quatit varius hic cymbam corporis huius,
Per varios motus ego discordo mihi totus.
Spiritus atque caro motu vexantur amaro,
In me pugnatur, in me mihi pugna paratur.
Nos gravat, ut nostis, caro nostra, domesticus hostis,
30. Pugnat et instigat quaerens, ut spicula figat.
Si bene pugnatur, caro servit, mens dominatur,
Si male certatur, caro vincit, mens superatur.
Sed caro vel nunquam vel vix superabitur unquam,
Nunquam sedatur, nisi caelitus hoc tribuatur.
35. Murmurat ancilla contra dominam vetus illa,
Cauda caput frangit, caro mentem duriter angit.
Pax mihi nulla datur, nisi pax, quam mors comitatur,
Pax peccatorum, pax impugnanda malorum.
Nos et nostra sumus quasi flos agri, quasi fumus,
40. Nobiscum nostra pereunt quasi ventus et umbra.
Ecce, nivis more perit infans unius horae,
Vivit et absque mora moritur, qua nascitur, hora.
Nascitur et moritur, deponitur et sepelitur,
Non homo sed vermis, non vir sed truncus inermis.
45. Dives pauperque pinguisque macerque peribunt,
Quo fera mors, fera sors vocat hos, aequaliter ibunt.
Sunt humus et limus vir, femina, summus et imus,
Servus liberque, vetulus iuvenisque puerque.
Hoc sumus, hoc erimus et eramus et hoc bene scimus,
50. Nam quod erat primitus, erit omnis homo quasi limus.
Hoc sunt, illud erunt, illud quandoque fuerunt,

Qui modo sunt vel erunt vel qui nunc usque fuerunt.
Fluxa, caduca, levis carnis substantia quaevis,
Crescens decrescit, quoniam crescendo senescit.
55. Nascimur, ut simus, sumus, ut pereamus, et imus
Illuc, unde sumus, quia terram terra subimus.
Terra sumus, terram colimus terrena propago,
Instabiles, fragiles, mortales, mortis imago.
Nudi nos omnes de terra venimus, omnes
60. Nudi venimus huc, nudi transibimus illuc,
Huc nihil attulimus, nihil hinc abducere quimus.
Nil abducemus nisi, si bene quid faciemus,
Res et opes tales, tantae, tamen perpetuales,
Nunquam perdentur, quae nos in morte sequentur.
65. Sanctorum merita non aufert mors neque vita,
Non rapiunt fures, non possunt rodere mures.
Ergo vacate, boni, non carni sed rationi,
Ut bona paretis, quae, qualia, quanta valetis.
Talem thesaurum super argentum, super aurum
70. Quaerite quaerendum, quaerentibus inveniendum.
Me scio non facere, quod vos praesumo docere,
Me scio tardare, qui vos facio properare.
Tardus crescentes, decrescens proficientes,
Sanctos pollutus, magnos impello minutus.
75. Mundos immundus, pudibundos impudibundus,
Cultos incultus, prudentes instruo stultus.
Aeger sanatos, tenebrosus clarificatos,
Claudus vadentes, caecus produco videntes.
Lapsus constantes, dormitans evigilantes,
80. Durus compunctos, solus considero cunctos.
Factor opus, famulum Dominus salvet pereuntem,
Pastor ovem, genitor subolem revocet fugientem.
O Deus, o Domine, sine principio, sine fine,
Fac miserans hominem peccatis ponere finem.

Collect. ms. Voraviense saec. 12/13. Cod. Voravien. 33 (111). — 34 hic tribuatur. — Bei dem Gedichte der Name des Verfassers Růdigerus.

313. De Vanitate Mundi.

1. Quid in hac miseria,
   Miseri, moramini?
   A mundana gloria
   Quare delectamini
   Vos, qui moriemini
   Relinquentes omnia?
   Mors, qui parcit [nemini],
   Vestra tollet gaudia;
   Sic egrediemini.

2. Opum adfluentia
   Parum prodest homini;
   Mundi sapientia,
   Sicut bene memini,
   Iuxta verbum Domini
   Quaedam est stultitia.
   Illud intuemini,
   Relinquentes vitia
   Virtutes sequimini.

3. Vae vobis mortalibus,
Qui putatis vivere,
Cum mors sit in foribus,
Quae solet occidere
De cunctorum genere
Filios cum patribus.
Homo, reminiscere,
Cum abundas opibus,
Eas te dimittere.

4. Unum prosit omnibus
Dominum metuere,
Non ipsum timentibus
. . . .
Verum est acquirere
Deum diligentibus,
Quidquid volunt petere,
Iustis tamen precibus,
Sic debemus credere.

5. Quae te vincit rabies?
Nam tua res agitur,
Dum vicini paries
Proximus comburitur.
Hic vivit, hic moritur;
Dic, homo, quid facies?
Quidquid orbe clauditur,
Et genus et species
In momento perditur.

Collectan. ms. Incert. Origin. saec. 15. Cod. Parisin. Nouv. acq. 1544.

314. De Vanitate Mundi.

1. Vanitatum vanitas
Est omnis mundi huius
Res aut saecularitas,
Finis malus cuius;
Hinc pensa, quod futurum est,
Quo venturus tandem,
Nam iudicaturus est
Deus veram in lancem.

2. Mundum velle sapere,
Dolum aut honorem,
Eius fraudem carpere,
Blandientum morem,
Ventum talis retinet,
Sed non nimis diu,
Hic Deum non attinet
In tali ambitu.

3. Ab his et carnis onere
Diabolique fraude,
A peccati pondere
Et ab omni clade,
Deus pius liberet
Nos trinus et unus,
Qui gaudium tribuet,
Qui est summe bonus.

Collect. ms. Seitzense saec. 15. Cod. Roman. 602 (Varia 4). — 3, 4 omni claude. — „De vanitate mundi carmen ut „Patris sapientia".

315. De Vanitate Mundi.

1. O mortales, quid agitis
Mundi quaerentes gaudia?
O miseri, quid facitis,
Qui vestra desideria
Et maligni perficitis,
Quae vos ducunt ad vitia?
Certe, nisi videritis,
Trahet vos ad supplicia.

2. Cur ergo delectamini
In mundi vanitatibus?
Numquid hunc intuemini
Plenum esse doloribus?
Vos certe moriemini
Cum vestris pravitatibus,
Ad inferna trahemini
Cum multis peccatoribus.

3. Dic, homo, mihi responde,
Cur tanta mala pateris?
Quid thesaurizas? attende,
Cui ea dimiseris;
Quid de te fiet, perpende,
Cum vitam finieris,
In bono semper intende,
In hac vita dum vixeris.

4. Ubi sunt mundi divites,
Qui terrena possidebant,
Ubi sunt et sapientes,
Qui scientia pollebant,
Ubi fortes et potentes,
Qui vi regna subiugabant?
Certe ad finem tendentes
Nunquam mori se putabant.

5. Felix homo, qui fugerit
Mundi huius miseriam
Et qui perfecte vicerit
Diaboli malitiam;
Certe, qui ita vixerit,
Ut fugiat superbiam,
In fine bene poterit
Caeli videre gloriam.

6. Idcirco veri monachi
Mundi fugiunt prospera,
In bonis enim intenti
Semper tendunt ad supera,
Quamvis dicant maledicti:
Horum vita est aspera,
Omnes autem benedicti
Illorum amant opera.

7. Sed sibi bene caveant,
Ne talia sustinendo
Eorum facta pereant
Superbe se extollendo,
Vanam gloriam fugiant
Carnem suam macerando
Humiliterque impleant,
Quod voverunt, faciendo.

8. Ergo, creator omnium,
Christe, qui regis omnia,
Finis atque principium,
Qui facis mirabilia,
Da robur, fer auxilium,
Ut fugiamus vitia,
Ut in terra viventium
Vivamus cum laetitia.

Collect. ms. Seitzense saec. 15. Cod. Roman. 602 (Varia 4). — **Nach Str. 8 folgt eine Doxologie, die indes, wie der Reim zeigt, fremde Zutat ist:**

Donet pater cum filio,
Cum spiritu paraclito,
Cui sit summa gloria
Per infinita saecula.
Christi matri et angelis
Sit laus atque archangelis,
Electis quoque omnibus,
In quibus regnat Dominus.

316. De Vilipensione Mundanorum.

1. Mundi prosperitas
Et vitae brevitas
Multos decipiunt,
Dum volunt vivere,
Praeventi funere
Cito deficiunt.

2. Nulla potentia,
Nulla prudentia
Prodesse poterit,
Cum rerum omnium
Praetereuntium
Finis advenerit.

3. Quidquid est hodie
Laudis et gloriae,
Transit ut nebula,
Non est durabile
Quidquid mirabile
Ferunt haec saecula.

4. Mundi divitias
Atque delicias
Quisquis amplectitur,
Vel mortis gladio
Vel infortunio
Pauper efficitur.

5. Cur ergo quaeritur,
Quod cito perditur?
Non prodest quaerere,
Quidquid interitu
Vel quovis exitu
Potest deficere.

6. Quod transitoria,
Nihil sint omnia,
Defectus indicat,
Iacet in vitiis,
Qui transitoriis
Se nimis implicat.

7. Transeunt omnia
Saeculi gaudia
Miserabiliter,
Et, quidquid praeterit,
Diu non poterit
Esse feliciter.

8. Quid prodest species,
Quid pulchra facies,
Quid color roseus,
Et multiplicium
Quid prodest vestium
Ornatus aureus?

9. Invidens homini
Mors pulchritudini
Non novit parcere,
Mors nescit ordinem
Vel celsitudinem
Rerum agnoscere.

10. Ad finem omnia
Mors trahit impia,
Quae sunt in saeculo,
Facit deformia
Cuncta decentia,
Digna spectaculo.

11. Mortis saevitia
Plenos lascivia
Oculos operit,
Fit caro candida
Pallens et livida,
Quam vita deserit.

12. Venusta facies,
Blanda mollities,
Quae placent nimium,
Postquam subtrahitur
Vita, qua fungitur,
Fit cibus vermium.

13. Et quid amantibus
Fuerat omnibus
Vana laetitia?
Abhorrent oculi
Clausum sub tumuli
Brevis angustia.

14. Forma laudabilis
Iam marcessibilis
Sepulcro tegitur,
Pulvis in pulverem,
Cinis in cinerem
Cito revertitur.

15. Opes Tiberii,
Gloria Iulii,
Marci facunditas
Sunt audientibus
Atque videntibus
Veluti somnia.

16. Olim Virgilius,
Vates egregius,
Laudem promeruit,
Quamvis laus hominum
Post vitae terminum
Nil sibi profuit.

17. Nec Plato plurima
Scribens de anima
Mortem detinuit
Per sapentiam,
Cuius notitiam
Veram non habuit.

18. Sed nec grammatica
Nec dialectica
Nec flores Tullii,
Quos erudierant,
A morte liberant
Huius exsilii.

19. Oportet igitur,
Quamdiu vivitur,
Opus perficere,
Ut Deo placeat,
Et hic non valeat
Mundus inficere.

20. Et cum de omnibus
Saeculi actibus
Nihil supererit,
Nostra sint gaudia
In illa gloria,
Quae nunquam praeterit.

Collect. ms. Seitzense saec. 15. Cod. Roman. 602 (Varia 4). A. — Collect. ms. Incert. Orig. saec. 15. Cod. Vatic. 4257. B. — 2, 4 Sed rerum A. — 3, 5 mutabile A. — 4, 4 mortis taedio A. — 5, 1 Dum ergo A. — 9, 5 Aut celsitudinem B. — 10, 1 impia B. — 10, 2 omnia B. — 10, 6 speculatio B. — 12, 3 placet B. — 14, 6 redigitur B. — 15, 5 Et non videntibus. — Str. 16 ff. fehlen B. — Aufschrift: „Sequentia de contemptu mundi" A; Expliciunt vera verba de contemptu mundi. Bernardus." B.

317. De superna Ierusalem.

1. Sume plectrum, lingua, metri,
Tange chordas trochaei,
Aureum deprome carmen
Aurea de patria,
Est ubi beata vita
Et perennis gloria.

2. Fige stilum dicque primum:
Rumpe, Christe, vinculum
Cordis et fibras resolve,
Ut tuo de numine
Metrice vel pauca possim
Te iuvante dicere.

3. Tu potestas gloriosa,
Tu maiestas unica,
Tu tuorum fortitudo,
Virtus et potentia,
Tu decus creaturam
Salus es et omnium.

4. Lucis auctor et perennis
Es orirgo luminis,
Veritas de veritate,
Lumen es de lumine,
Quo beatis sempiterna
Manat ipsa caritas.

5. Manat inde vita, salus,
Manat immortalitas,
Vestis apta nuptialis
Manat ipsa caritas,
Qua beatus perfruendo
Vivit omnis spiritus.

6. Es et ipse fons aquarum
Cunctarum viventium,
Ultro te bibenti prodis,
Ultro tendis brachia.
Qui sitit, sitire desit,
Sat bibat, sat hauriat.

7. Quos pias tu fonte sacro,
Quos perungis chrismate
Imbuisque christiano
Sacrosancto dogmate,
Hos paterno more nutris,
Hos adoptas, hos beas.

8. Sint ut ipsi sponsa Christi,
Sint amici, sint dii,
Cum iucunditate cordis
Possint et pepetuum
Nuptiarum semper aptum
Possidere gaudium.

9. Gaudium, quod nemo plenum
Tollat a fidelibus,
Sed perenne cum beatis
Possidebunt angelis,
Ut sit ex utroque semper
Una Hierosolyma.

10. Illa scilicet superna
Hierusalem, omnium
Mater electorum, sacro
Plena prolis agmine
Et beatorum caterva
Saepta semper virginum.

11. Cuius in platea semper
Dulciter melodians
Hymnum dicit angelorum
Pacifer concordia,
Hymnum semper et beata
Turba fratrum personat.

12. Coetus omnis angelorum
Et thronorum milia
Magno [cum] triumpho patri
Alleluia concinit,
Dicit Alleluia nato,
Dicit et paraclito.

13. Omnibus diebus, horis
Et momentis singulis,
Mensibus cunctis et annis
Omnibusque saeculis
Turba fratrum dicit hymnum
Mysticis in vocibus.

Collect. ms. Laudunense? saec. 10. Cod. Bernen. 455. — Mit der Überschrift: Versus Zmaracdi. — Vgl. Hagenus, Carmina medii aevi p. 93 sqq.

318. De Malitia Temporum.

1. Totus mundus est subversus
Et in mari gravi mersus
In profundo vitii;
Nunc virtutes relaxantur,
Super omnes honorantur
Deceptores impii.

2. Pertrahuntur ut raptores
Veritatis amatores,
Qui a malis abstinent;
Adulaces et loquaces,
Detractores et mendaces
Principatum obtinent.

3. Adorantur maculati,
Adhaerentes falsitati,
Et praesunt in curiis,
Maior locus illis datur,
Et sic mundus desolatur
Eorum consiliis.

Collectan. ms. Incert. Originis saec. 15. Cod. Oxonien. Canon. misc. 523. — Wohl nur ein Bruchstück eines längeren Gedichtes. Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

319. Metra contra haereticos et schismaticos.

1. Mirentur mundi climata
Haereticorum schismata,
Zizania dotata,
Evulsa iacent lilia,
Rosa simulque viola,
Lolia radicata.

2. Insurgit matri filia,
Pereunt dotalitia
Summae caritatis,
Propalatur horridorum
Forma nunc haereticorum
Saeculo toto satis.

3. Est eorundem bonitas
Vultus, sed mentis acritas,
Hypocritarum nota;
Eloquia blandifera
Venena sunt viperea,
Nubila puritatis.

4. Statuta sanctis tradita
Emendatione addita
Rumpunt viri fallaces,
Fantur inventa frivole,
Ach, infausti agricolae
Profani, mendaces!

5. Eia, sanctorum agmina,
Tangentia caeli culmina,
Comprimite peccatores,
Fertur iam inaudibile
Omnibusque odibile,
Sancti non venerantur.

6. Horae iam nunc denegantur,
Orationes depravantur,
Undique lacerantur,
Signum crucis iam rumpitur
Imagoque deicitur,
Omnia frustrantur.

7. Omnino benedictio
Spernitur et aspersio
Semoto rubore,
Infantes iam apportantur,
Fluminibus coaptantur
Spreto fontis more.

8. Infirmus non perungitur,
Oleumque despicitur
Sacrum et vilescit,
Defunctus iam deducitur
Et tumulo recluditur
Campana non pulsanti.

9. Diffidunt purgatorio,
Ob quod non datur promotio
Animae migranti,
Descendunt antra barathri,
Ianuam atri Cerberi,
Sunt comites Plutonis.

10. Pauperes non sunt spiritu,
Comprobatur bono ritu,
Nam gliscunt aes habere;
Refutant enim obolum
Poni in offertorium,
Sunt deceptores vere.

11. Obulo nec pellinum,
Cinturae nec capucium,
Non aptantur phalera;
Delicati sunt martyres,
Cibos non nisi nobiles
Volunt deglutire.

12. Assunt et potabilia
Nisi bene nobilia,
Quod possint mensam polire;
Domentur ergo baculo,
Molares iungantur et collo,
Profundo madentur.

13. Non nisi nunc garrulizant,
Ubique infatuizant
Oves alienas,
Oboedientiam non sequuntur,
Omnes simul inducuntur
Ad aeternales poenas.

14. Infelices latrunculi,
Omnis virtutis aemuli,
Ubique divagantur,
Caritas periclitatur,
Dum per eos praedicatur,
Ut omnes expellantur.

15. Pastores ecclesiarum,
Quod non admiretur parum,
Et ipsi involvuntur
In ipsorum divitias,
Sectantes contumelias
Laicorum comitatu.

16. Latinitas paenuriam
Patitur et iniuriam,
Omnia vulgantur,
Brunus possidet cathedram
Ad scripturam reserandam,
Rustici magistrantur.

17. O quanta ignominia,
Dum iam cruenta bestia
Supplet vicem praelati!
Laicorum nunc collegium
Inurget clero taedium
Clamore bestiali.

18. Argumentum latratorum
Pugno, gladio, framea
Solvitur hostili,
Consonum benedicatur,
Ut laicus aratro iungatur
Spreto argumento.

19. Ideo iam non retaxet,
Condita cervix non laxet,
Fibria non somnizet,
O stupendorum genera
Illicitorumque foedera,
Aer ne agonizet.

Collect. ms. Ioh. de Praga, Cisterc. Aulae Regiae anni 1501. Cod. S. Crucis 334. — 1, 2 Horridorum amata(?). — 2, 6 satis fehlt; caeculo. — 3, 1 Et eorum decbuitas. — 4, 2 non addita. — 7, 1 Omnium benedictio. — 8, 6 pulsanti gefordert durch 9, 3, mit dem es reimt. — 9, 5 Cerberi atri. — 11, 1 Obulo wahrscheinlich verschrieben. — 11, 3 aptantur falerna. — 15, 3 Ut ipsi involvantur. — 15, 4 divitiis. — Das Lied handelt augenscheinlich von den Husiten. Latinität und Verskunst (cfr. 16, 1) stimmen völlig zu dieser „Heroenzeit" der tschechischen Nation.

320. De malis Sacerdotibus.

1. Sapiens hoc carmen audit
Libens, stultus aures claudit,
. . . .
Omnis stultus vitiosus,
Sapiens sed virtuosus,
Ut patet ex physica.

2. Ut habetur in ethicis
Per verba Aristotelis
Virtus unaquaeque
Medium exsistit intra,
Icarus sed venit extra,
Ergo peremit sese.

3. Iussa quod paterna sprevit,
Sol in eius alas sevit
Caumata, et cecidit;
Heu, sic multi sunt praelati
Saeculares, cucullati,
Clerici, quos edidit

4. Simonia, qui paterna
Iussa deserentes lerna
Inquinati corruunt.
Sacramenta et praebendas
Vendunt, emunt et emendas
Inde raro peragunt,

5. Illud iussum recusantes:
Gratis accepistis, dantes
Sitis gratis omnibus.
O quam multi clericorum
More negotiatorum
Viles sectantur quaestus!

6. Cauponizant et mercantur,
Mutuant, ut nanciscantur
Opes malas, deinde
Iussi parum recordantes,
Mutuum ut simus dantes
Sperantes nihil inde.

7. Ecce, quale sunt exemplum
Laicorum, quale templum
Christi eucharistiae!
Reor, quod a noxa horum
Rivet origo malorum,
Quae fiunt cotidie.

8. Quidam etiam praelati,
Postquam fiunt confirmati,
Plura, quam spoponderant,
Omnibus infringunt, quasi
Fidei de libro rasi
Se laute refocillant.

9. Subditos multum inanes
Quapropter tendunt ad manes,
Ponunt impotrabile
Dorsis aliorum, vere
Digito nolunt movere,
Non est hoc amabile.

10. Quidam clerici elati,
Vestibus non arte grati,
Literatos respuunt,
Plus amant ioculatores
Fistularum et clangores,
Hi virtutem deserunt.

11. Iussaque paterna pati
Medium tenent beati,
Cui virtus inerit,
Qui autem virtute caret,
Ut Boetio apparet,
Esse homo deserit.

Collect. ms. Aspacense saec. 13. et. 14. Clm. Monacen. 3215. add. saec. 13/14. — 9, 3 imperabile.

321. Incipiunt Decreta Simonis.

1. Sua Simon dat decreta,
Quod si bursa sit repleta,
Fiet praesul vel propheta
Davus, Birria vel Geta.

2. Non attendit probitatem
Neque mores nec aetatem,
Simon facit hunc primatem,
Hunc priorem, hunc abbatem.

3. Ad hoc pauper non accedit,
Accepturum nil se credit,
Nil habebat, nihil dedit,
Nec in sacra sede sedit.

4. Simon facit hos maiores,
Hos abbates, hos priores,
Nummos quaerit et non mores
Et nummatis dat honores.

5. Venter nimis incrassatus
Qualiscunque sed nummatus,
Apud omnes infamatus,
Quem plus inquinat reatus,
Si offerre sit paratus,
Fiet praesul et praelatus.

6. Et in sede collocatur,
Miser, a quo magis datur,
Tunc superbit, tunc inflatur,
Nil de Deo meditatur.

7. Sunt praelati, sed quid erunt?
Poenam tantum meruerunt,
Qui non crucem Christi ferunt
Nec salutem suam quaerunt.

8. Qui non portant crucem Christi,
Punientur poena tristi;
Si vis scire, qui sunt isti:
Praecursores Antichristi.

9. Non sunt Christi, sed dicuntur,
Quia Christum non sequuntur,
Qui mundanis abutuntur
Et in caudam relabuntur.

10. Inter hoedos numerati,
Sunt a Christo condemnati,
Non electi, sed vocati,
Sunt gehennae cibus dati.

11. Nihil eis est virtuti,
Carne caro quaerit uti,
Praesul procurandae cuti
Plus intendit quam saluti.

12. Non fit sermo de virtute,
Non est cura de salute,
Sed in procuranda cute
Student omnes praeacute.

13. Et dum venter satiatur,
Vis ardoris excitatur,
Ut a Paulo praedicatur,
Nubit praeses, ne uratur.

14. Hi mendaces, hi periuri,
Grex porcorum Epicuri,
Sancto domate securi
Volunt nubere, non uri.

15. Sunt tenaces, sunt avari,
Dare nolunt, immo dari,
Nummos quaerunt contemplari,
De favore populari
Volunt omnes gloriari.

16. Iudae perfidi sequaces,
Quos Veneris urunt faces,
Immo lupi sunt rapaces
Et hypocritae fallaces.

17. Omnes ad inferna tendunt,
Qui pro posse Christum vendunt,
Solis opibus intendunt
Et nos male reprehendunt.

18. Omnes tamen in occulto
Perpetrant maiora multo
Deo semper inconsulto,
Sed reatu non indulto.

19. Ventres male macilenti
Nihil exhibent egenti
Nec responsum dant quaerenti,
Nam in tantum sunt intenti
Fruttis auri vel argenti.

20. Quid de sexu non est cura
Et, si quaeris nosse plura,
Per hos sustinet natura
Turpi tantum in mistura
Violari sua iura.

21. Tales mores sunt eorum,
Talis vita praelatorum,
Et fiunt beati, quorum
Moles latent peccatorum
Per saecula saeculorum.

Collect. ms. S. Albini (et S. Maglorii) saec. 10—13. Cod. Vatic. Regin. 711. add. saec. $^{12}/_{13}$.

322. De Avaritia Praesulum.

1. Satis verba varia
   possem invenire
   Et ea coloribus
   variis vestire,
   Sed quia prolixitas
   solet fastidire,
   Brevis esse cupio,
   nolo lascivire.

2. Nolunt nostri praesules
   liberos nos fore,
   Immo volunt vivere,
   nos servili more,
   Qui non laudat omnia,
   quae fatentur ore,
   Si quem forte possidet,
   pellitur honore.

3. In subiectos saeviunt
   tyrannorum more
   Et eos afficiunt
   nimio dolore,
   Quisquis dare poterit,
   erit in amore,
   Qui nil dare poterit,
   erit in maerore.

4. Non formidant Domini
   templa subhastare,
   Care volunt vendere,
   nihil gratis dare,
   Nunquam vultus hilares
   solent demonstrare,
   Nisi prius loculus
   incipit sonare.

5. Caritatem nominant
   hoc, quod eis datur,
   Simonia nomine
   novo baptizatur,
   Ad quid plura referam,
   nemo sublimatur,
   Nisi prius praesulis
   bursa repleatur.

6. Quod sunt vera talia,
   omnibus est notum,
   Morbus iste volitat
   per hunc orbem totum,
   Quare vix invenies
   unum sacerdotum,
   A tam gravi crimine
   penitus remotum.

Collect. ms. S. Albini (et S. Maglorii) saec. 10—13. Cod. Vatic. Regin. 711. add. saec. 12/13.

323. De Simonia.

1. Est pretium in pretio,
   Et vitiata praemio
   Virtus est victa vitio,
   Damnum plango commune,
   Communi trahunt fune
   Nos lucrum et ambitio.

2. Qui habet aures audiat:
   Helisaeus gieziat,
   Et Moyses adpropiat
   Ad rubum calceatus,
   Et pauper fit ingratus,
   Cum gratis se discalciat.

3. Te videns infra speculum
   Vultus Dei signaculum
   Et ad lucri spectaculum
   Sic currere spectaris,
   Sacri dum oscularis
   Secretum oris osculum.

4. Cruci servis nec in cruce,
   Cum fers crucem lucro duce,
   Inde casu crucis truce
   Cruciamur merito
   Ligni sacri subito
   Eclipsata luce.

5. Poena patens est peccati:
Premunt nos praeputiati,
Vultum vituli conflati
Levat circumcisio,
Et regalis unctio
Servit falsitati.

6. Si vis regno, rex, regnare,
Spreto lucro te lucrare,
Pretio plus pretiare
Temet Christi pretium,
Qui dat suis praemium
Summum salutare.

Collect. ms. Veronense saec. 14. Cod. Oxonien. Canon. miscell. 95. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

324. De Iniustitia.

1. Vaeh vobis, hypocritae,
filii maeroris,
Qualis quisque lateat,
iam apparet foris,
Qui lux esse debuit
vitae melioris,
Per exemplum factus est
laqueus tortoris.

2. Vaeh, qui super cathedram
Moysi sedetis,
Lex a vobis legitur,
quam non confitetis,
Eius in ecclesia
speciem tenetis,
Cuius procul dubio
vitam non habetis.

3. Vaeh, qui mundum iudicas
sub humano die,
Sub te pugna graviter
David et Goliae,
Post vitae periculum,
post labores viae
Nosti dare miseris
litteras Uriae.

4. Vaeh, qui bonis hominum
faves et personis
Et ad voces pauperum
aurem non adponis,
Hic ecclipsim patitur
lumen rationis,
Ubi causa geritur
precibus et donis.

5. Vaeh, qui pro muneribus
mutas statum mentis,
Super causas positus
universae gentis,
Cum ad dona curritur
manibus extentis,
Causa quidem premitur
rei vel agentis.

6. Vaeh, qui pro sceleribus
impium non feris
Et cum pereuntibus
per consensum peris,
Cum offensam principum
tangere vereris,
Turpis lucri gratiam
pro mercede quaeris.

7. Vaeh, qui male spolias
Graecum et Latinum,
Ut in auro studeas
coronare vinum,
Non sic Christus habuit
Pondus netasinum
Panem cum discipulis
mittens in catinum.

8. Veniamus igitur
ad agones Christi,
Qui pro nobis voluit
ab tribunal sisti,
Quodsi bene novimus
opus Antichristi,
Non ad Christum pertinent
seductores isti.

9. Christus semel obtulit
hostiam pro mundo
Et, qui cedrus fuerat,
factus est arundo,
Sub Herode passus est
mundus ab immundo,
Ut suos educeret
lacu de profundo.

10. Christus morti datus est
ex patris decreto,
Eius Ionas meminit
positus in ceto;
Christus fellis poculum
bibens cum aceto
Dixit: Consummatum est
ordine completo.

11. Christus mori voluit
nova ratione,
Praeda factus eripit
praedam a praedone,
Sub Pilato mutus est
potens in sermone
Et qui salomonior
erat Salomone.

12. Christus pro Bersabee
caelos inclinavit,
Quam de patris solio
solam adamavit,
Liber inter mortuos
mortem non expavit,
Propter quod et Dominus
illum exaltavit.

13. Christus patientiae
praebuit doctrinam,
Nostrae carnis induit
vestem cilicinam,
Hoc illis in tempore
factus in ruinam,
Qui tenere renuunt
eius disciplinam.

14. Christus inter scandala
melius profecit,
Peccatori similis
peccatum non fecit,
Cum humanam corporis
speciem obiecit,
Non in fortitudine
fortem interfecit.

15. Christus dedit animam
mundi pro salute
Et pro mundo moritur
mundus absolute,
Sed iam pro vocalibus
accesserunt mutae,
Omnes quidem novimus
intus et in cute.

16. Ecce, dicet aliquis,
factus in ruina,
Qui relictis propriis
tractus peregrina,
Iam cortinas arguunt
saxa cilicina,
Voce dignioribus
detrahit sentina.

17. Super greges igitur
vigilent pastores
Et paulatim transeant
ad honestos mores,
Ut honestis moribus
congruant honores
Nec maiorum meritis
pereant minores.

18. Petrus petram convenit
versibus et metro,
Ut per metrum Petrus sit
generosus Petro,
Sicut quondam Moyses
acquievit Iethro,
Si quid iustum petimus,
non refellas retro.

19. Fraus est in notariis,
sed non fraus immota,
Hac in parte curiae
fides est remota,
Carta carens pretio
non carebit nota,
Sed scriptum reperies
apicem pro iota.

Collect. ms. Veronense? saec. 14. Cod. Oxonien. Canon. Miscell. 95. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

325. In Curiam Romanam.

1. Tuum, Sion, exsilium
Mirantur sol et sidera,
Ob cuius exterminium
Roma ruit adultera,
Huius obumbrat vitium
Legis ruentis litera,
Producitur in medium,
Cedat et Babel altera,
Regnante Romae vitio
Regnat omnis abusio.

2. Petrus iacet in vinculis,
Vetus iacet clementia,
Exaltatur in singulis
Simon et avaritia,
Neronizat in oculis
Suae prolis ecclesia,
Et, qui lux est in populis,
Recessit a iustitia.
Regnante Romae vitio
Regnat omnis abusio.

3. Vicem suam ius alterat,
Ordo naturae vertitur,
Mater suos eviscerat
Natos, quibus abutitur,
Aequum scelus exsuperat,
Fas in nefas convertitur,
Nummus per orbem imperat,
Qui pauper est, despicitur.
Regnante Romae vitio
Regnat omnis abusio.

4. Albinus servat ianuam,
Rufinus causas recipit,
Qui pupillum et viduam
Nihil ferentes despicit;
Uterque manum vacuam
Minando procul abicit
Dicens: nil dantes eruam,
Sic adulando decipit.
Regnante Romae vitio
Regnat omnis abusio.

5. Praebenti patet aditus
Eique fit petitio,
Nil dantibus introitus
Refutatur pro vitio;
In Romanis interitus
Crescit atque perditio,
Nam Roma rodens funditus
Non servit vili pretio.
Regnante Romae vitio
Regnat omnis abusio.

Collect. ms. S. Iacobi Leodien. saec. 13. Cod Darmstadien. 2777. — Nach dem Rundreime zu schliefsen, vielleicht auch Cantio.

326. Incipit planctus ecclesiae secundum statum modernorum filiorum et non praevignorum a quodam sacerdote editus.

I.

1. Rogo corde pertractari
Hoc breve compendium,
Quale mihi comitetur
Maxime dispendium.

2. Qui solebant gregem meum
Olim digne regere,
Modo non verentur Deum,
Nituntur me detegere,

3. Denudare, spoliare
Pannis istis vilibus,
Quae solebam quondam stare
Induta subtilibus.

4. Sic sum modo denigrata
Istis in squaloribus,
Quae quondam eram subornata
Aureis coloribus.

5. Olim qui me defendebant
Et morti se tradiderant,
Qui nec sua tunc quaerebant,
Sed propria perdiderant,

6. Nunc, quae sua sunt, quaerentes,
Non quae Iesu Christi,
Sic ad ima descendentes
Omnes hi et isti.

II.

1. Praesul cum canonicis
Sed et clerus totus,
Praelatus cum monachis
Super me est motus.

2. Abatissa non deest
Cum suis velatis,
Multitudo superest
Sexus et aetatis,

3. Quorum actus omnium
Non possum notare,
His videtur somnium,
Non volunt curare.

4. Imperator, duces, reges
Viam Dei respuunt,
Quondam qui solebant leges
Condere, nunc respuunt.

5. Miles, civis et mercator,
Omnes per ambaginem,
Vini cultor et arator,
Ruunt in voraginem

6. Omnes cum fallaciis
Et supplantatione,
Litibus, mendaciis
Et detractatione.

7. Quilibet subtiliter
Suum lucrum quaerit,
Nequiter, hostiliter,
Sic totus mundus perit.

III.

1. Haec a vobis clericis,
Qui estis Dei templum,
Fit ruina laicis
Vestrum per exemplum.

2. Vos legem offenditis
Et evangelistas,
Sanctos vos ostenditis,
Sic impletis cistas.

3. Monachorum quilibet
Non quaerit nisi suum,
Serit, regnat ubilibet
Meum atque tuum;

4. Duo haec pronomina
Scindunt unitatem.
Per tria tua nomina
Tolle vanitatem

5. Hanc, Deus piissime,
Per tuam maiestatem
Parce, clementissime,
Et redde caritatem.

6. Nam status claustralium
Nimium declinat,
Tuorum animalium
Nemo gregem minat.

7. Currunt nunc in biviis
Ut oves errantes,
Deviis et triviis,
Neminem curantes.

8. Terrae villas visitant
Nec non civitates,
Parum Deo militant
Propter vanitates,

9. Mores saecularium,
Quibus implicantur,
Rerum temporalium,
Quas illi imitantur.

10. Quem credebam monachum,
Deum ventrem habet
Et plus curat stomachum
Quam spiritum, quo tabet.

IV.

1. O si cum licentia
Possem enarrare,
Salva reverentia
Vellem revelare.

2. Quaedam currunt feminae,
Personae claustrales,
Venenosae semine
Seminant se tales.

3. Quondam erant sponsae Christi,
Nunc daemonis uxores,
In abditis deberent sisti,
Sed vanos gerunt mores.

4. Revelata facie
Vela deponentes,
In turbarum acie
Ementes et vendentes,

5. Serpunt veneficio
Habitum mutantes
Et saepe suo vitio
Frena sunt laxantes.

6. Non sunt istae monachae
Neque moniales,
Sed nec sunt canonicae,
Sed sunt curiales.

7. Virgines yconicae
Sic dicuntur tales,
Sed sunt daemoniacae
Vel daemoniales.

8. Comprimunt pectuscula
. . . .
. . . .
Lascivis et tenellis,

9. Quos trahunt subtiliter
Suum in amorem,
Quibus captis nequiter
Infligunt dolorem.

10. Suis amatoribus
Venenum dant pro melle,
Rhethoricis coloribus
Acetum dant cum felle.

11. Discurrunt prae foribus,
Sic implent suum velle,
Falsis cum odoribus
Teguntur agni pelle.

12. Hae student Ovidium,
Plane platearum
Felle stilicidium
Et faex feminarum.

13. Parant homicidium
Multarum animarum,
Utinam dimidium
Reservarent harum.

V.

1. Omnis iam religio
Iacet in ecclipsi,
A cuius vestigio
Non recedunt ipsi.

2. Qui per saecularia
Summis cedunt bonis,
Calcant spiritalia
Pro caducis donis.

3. Quae sit differentia
Militis et cleri,
Dei sapientia
Potest intueri.

4. Multi modo laici
Honestos gerunt mores,
Sic e converso clerici
Fiunt deteriores.

5. Nunc utuntur cingulis,
Gladiolis et peris,
Puto, quod in singulis
Non sit multum aeris.

6. Ubi est religio,
Ubi est tonsura?
Manet in fastidio
Animarum cura.

7. Quis potest has eripere
A morsibus luporum,
Iam incipit desipere
Sollertia pastorum.

8. Nam student has decipere
Quilibet raptorum,
Serpentes sunt et viperae
Desidia rectorum.

9. Plus a mercenariis
Laeduntur quam a lupis
Et falsis vicariis,
Si audire cupis.

10. Quondam erat gravitas
Et honestas morum,
Vanitatum vanitas
Modo tenet horum.

11. Consuetudo flebilis
His in detrimentum,
Quae nimis est fallibilis
Et ducet in tormentum.

12. Pro corona gloriae
Nunc nutritur coma,
O flebilis memoriae,
Cur pateris haec, Roma?

13. Pompam huius saeculi
Student ampliare,
Nec timent periculi
Poenam evitare.

14. Non pugnant cum militibus
Rem publicam tenendo,
Sed manent cum divitibus
Thesaurum componendo.

15. Ebriosis litibus
Immergunt se bibendo
Nec cum sacerdotibus
Precantur in psallendo.

16. Asser, tesser, alea
Praesentantur ibi,
O Iesu Christe, qualia
Vota reddunt tibi!

17. Raro breviarius
Illic adportatur,
Sed timeo, quod rarius
Boni quid agatur.

18. Ubi vinum carius
Sit, interrogatur,
Ibi tabernarius
Quam Christus plus lucratur.

19. Adest cellerarius,
Et vinum ministratur,
Locus et notarius
Quivis sollicitatur.

20. Nunc venit camerarius,
Et mensa praeparatur,
Post adest stabularius
Et equus exornatur.

21. Aperit portarius,
Ad campum equitatur;
Cursitat avarius,
Ut aer capiatur.

22. Mos iste necessarius,
Sic tempus breviatur,
Occurrit pauper varius,
Sed illi nihil datur.

23. Vigilant in lusibus
Ad horam matutinam,
Pro divinis usibus
Ordinant coquinam.

24. Verba volant Veneris,
Pudoris inimica,
Huius mundi sceleris
Nimis impudica.

25. Vivunt in deliciis
Et sequuntur castra
In mundi divitiis,
Nec itur sic ad astra.

VI.

1. Schisma, sacrilegium
Modo venerantur,
Quorum privilegium
Multi imitantur.

2. Simonis officium
Multi prosequuntur,
Cuius maleficium
Amplecti nituntur.

3. Quod quondam erat dedecus,
Nunc honor reputatur,
Iustitiae famelicus
A multis detestatur.

4. Nefas nunc qui prohibet,
Ab omnibus oditur,
Sed qui se vanum exhibet,
Libentius auditur.

5. Omnis iam devotio
Dormit, tepet, nutat,
Sed veri subtractio
Viam Dei mutat

6. In concupiscentiam
Et in vanos mores;
Non curant continentiam,
Sed gulam et honores.

7. Quaeritur nunc otium
Omnium bonorum,
Lucrum et negotium
Mundanorum horum.

8. Quaeritur nunc corporis
Amor, honor, favor
Huius nostri temporis,
Regnat livor, pavor.

9. Crevit turba Simonis,
Proficiunt Giezitae,
Voce clamant daemonis:
Ite et venite.

10. Aurum si ostenditur,
Metalla, numisma,
Donum Dei venditur,
Nec timetur chrisma.

11. Legem, evangelium
Multi perverterunt,
Numismatum auxilium
Pro divino quaerunt.

12. Crescunt temporalia,
Spiritus decrescit,
Ad haec et ad aequalia
Quivis inardescit.

13. O pastores animarum,
Oviculas defendite,
Auscultate ergo parum
Et verbum attendite.

14. Quorum curam recepistis,
Honorem cum onere,
Pro quibus certe debuistis
Vitam vestram ponere,

15. Ut a lupis eruantur
Et pseudoprophetis,
Per quos multum infestantur,
Et tantum siletis.

16. Vos reddetis rationem
In die iudicii,
Recepturi talionem
Regni vel supplicii.

17. O quot lupi nunc a grege
Vorant lac et lanam,
Et qui vivunt sine lege,
Sectantes viam vanam.

18. Equitantes, cursitantes
Per omnes mundi plagas,
Vanitatem imitantes,
Linquentes oves vagas.

19. Quarum Deus curam gerat
Et protegat illas,
Cum salute sua ferat
Ad sedes tranquillas.

VII.

1. Vae vobis, hypocritae,
Sic dicetur clero,
Rationem reddite
Coram Deo vero.

2. Qui peccata hominum
Iugiter sumpsistis,
Pro quibus caelo Dominum
Orare debuistis.

3. Pro vestris sceleribus
Non paenituistis,
Sed nova veteribus
Semper addidistis.

4. Tumet, iubet et inflatur
Doctor decretorum,
Scriba legis exaltatur
Librorum sacrorum.

5. Si sic Deus honoratur,
Turba felix horum,
Sed, heu, plus dehonestatur
Perversorum morum.

6. Pauper hic despicitur
Nummo cum albino,
Sed dives respicitur,
Praefertur cum rufino.

7. Non ingreditur ad eos
Causa vidualis,
Sine nummo facit reos
Quorundam decretalis.

8. Pro tam vili pretio
Iura vendunt tales,
Aequalis discretio,
Quantum habes, vales.

9. Post hos assunt advocati,
Et tabelliones,
Qui cum multis sunt vocati,
Reddunt rationes.

10. Si cum paucis sint electi,
Quam felices illi,
Ubi multi et perfecti,
Semper sunt tranquilli.

11. Inter istos sunt devoti
Viri non errantes,
Summo Deo bene noti
Iustitiam sectantes.

VIII.

1. Prosequor compendiose
   Voce lacrimosa,
Conquerendo dolorose
   Tota ruinosa.

2. Sal terrae dicimini,
   Subditi praelati,
Lux mundi scribimini,
   Omnes literati.

3. Si sal infatuabitur,
   In quo salietur?
Reprobum probabitur,
   Ut pedibus calcetur.

4. Nova semper cuditis,
   Vetera mutatis,
Pauperes retunditis,
   Falsa fabricatis.

5. In vobis et in subditis
   Graviter peccatis,
Latetis in abditis,
   Minime latratis.

6. Deo quod absconditis,
   Quod carum boni datis,
Gratis nihil facitis,
   Hoc est mirandum satis.

7. Qui favorem venditis
   In his terrae pratis,
Mortem non attenditis;
   Vae vobis praelatis!

8. Cervicem extenditis,
   Frena relaxatis,
Iustos vilipenditis,
   Iniustos exaltatis.

9. Multos reprehenditis,
   Vos semper excusatis,
Errores defenditis,
   Sic barathrum intratis.

10. Quondam me persequebantur
   Iudaei et pagani,
Quorum actus imitantur
   Falsi christiani.

11. Meis quoque uberibus
   Dulci lacte pavi,
Affligunt me sceleribus,
   Pro quibus preces stravi

12. Sponso meo iugiter,
   Qui fuderat cruorem
Pro eis mirabiliter
   Victus per amorem,

13. Sacratis vulneribus
   A morte quos exemit,
Ditissimis muneribus
   Ab inferis redemit.

14. O caecorum caeci duces,
   Qui vos excusabunt,
Cum accusatores truces
   Constanter accusabunt?

15. Vos estis peremptorie
   Breviter citandi,
Quid erit tunc memoriae
   Negatis mora fandi.

16. Ninivitae, Sodomitae
   Levius habebunt,
Cum vobis dicetur *Ite*,
   Tunc corda pavebunt.

17. Stabitis attoniti
   Sine ratione,
Prius tamen moniti
   Cum dilatione.

18. Nil datur ianuario
   Vel prolocutori,
Nil protonotario
   Nec defensatori,

19. Neque cellerario
   Nec adulatori,
Neque camerario
   Nec procuratori.

20. Sedebit pro tribunali
   Leo de tribu Iuda,
Cuncta boni sive mali
   Tunc patebunt nuda.

21. Omnia in veritate
Iuste iudicabit,
Iustis vitam indilate,
Iniustis mortem dabit.

22. Quondam eram paupercula
Ex corde patris nata,
Simplex muliercula,
Humilis et grata.

23. Nunc sum in regalibus
Nimis exaltata
Et in tribunalibus
Gloria ornata.

24. Castris et palatiis,
Pulchris ornamentis,
Pluribus solaciis,
Stipor fulcimentis.

25. In gazophylaciis,
Auri blandimentis,
Sophisticis fallaciis
Et in argumentis,

26. Variis coloribus
Pulchris et ornatis,
Ornor a victoribus
Plus quam a praelatis.

27. Ducor nunc in curribus
Elatis et falcatis
Et in altis turribus,
Muratis et quadratis.

28. Specioso conqueror
Summi regis nato,
Quod sic modo desolor
In hoc terrae prato.

29. Quondam enim habui
Amatores plures,
Omnes tabent, tabui
Quia, quasi fures.

30. Carnis quaerunt gloriam
Vanam et honores,
Sic aurum fit in scoriam,
Et pervertuntur mores.

IX.

1. Viri venerabiles,
Sacerdotes Dei,
In fide sitis stabiles
Et serviatis ei.

2. Vos, qui eius filium,
Manibus tractatis,
Angeli consilium
Cum hoc habeatis.

3. Consecratis, ministratis
Christi sacramentum,
Manducatis, adprobatis
Novum testamentum.

4. Caritatem, fidem, spem
Invicem sectantes,
Caelestem in Ierusalem
Intrabitis laetantes,

5. Si tamen spreveritis
Mundi vanitatem
Et sobrie vixeritis
Amantes castitatem.

6. Non frangant vos contraria,
Si mala sustinetis,
Nam per haec angaria
Vitam invenietis.

7. Servus Christi in timore
Debet semper vigilare,
In labore et fervore
Temptamentis repugnare.

8. Contra diabolicas
Artes resistendo,
Tandem apostolicas
Virtutes obtinendo.

9. Finito certamine
Erimus uniti,
Finali in examine
Optime muniti.

10. Tunc pro nobis Dominus
Christus, sponsus meus,
Stabit nihilominus
Verus Homo-Deus.

11. Nos amplectens dulciter
Ardenti caritate,
O quam mirabiliter
Cum summa largitate!

12. Ducet nos intrinsecus
Mirae suavitatis,
Quondam qui forinsecus,
Eramus, cum beatis.

13. Nobiscum aeternaliter
Gaudebunt sine fine
Sic toti totaliter
Gloriae divinae.

14. Illi unanimiter
Erimus haerentes,
Sed et aequanimiter
Semper congaudentes.

15. Nunc oremus Dominum,
Qui nobis est fidelis,
Qui pro salute hominum
Ad nos misit de caelis

16. Dilectum suum filium
Pro nobis exsulare,
Ut nobis det auxilium,
Pugnando triumphare,

17. Ut post hoc exsilium
Mereamur conregnare,
Iniquum ne consilium
Nos possit arrestare.

Collect. ms. S. Albani Treviren. saec. 15. [et 16.]. Cod. Treviren. 228. — III. 5, 3 piissime. — 8, 1 Fere villas. — IV. 1, 2 narrare. — 2, 1 Quidam. 5, 4 sunt fehlt. — VI. 15, 3 Per quod. — VII. 8, 4 habes, tantum vale[illegible]. — VIII. 11, 1 verberibus. — 20, 3 Cuncta bona sive mala. — 26, 3 Lies: a rhethoribus? — 28, 1 Sponso specioso. — IX. 10, 1 Dominus fehlt.

327. De Peccato Adami.

1. Adam, Adam, primus homo,
Cur damnatus es pro pomo,
Quod sumpsisti contra Deum?
Hoc te fecit esse reum.

2. Adam, Adam, quid fecisti,
Quare stolam amisisti,
Qua indutus immortalis,
Angelis eras aequalis?

3. Serpens nequam me decepit,
Meum genus sic reiecit;
Miserere mei, Deus,
Ad te clamat Adam reus.

Collect. ms. Benedictoburan. saec. 12/13. Clm. Monacen. 4612. add. saec. 13.

328. Conflictus Iustitiae et Misericordiae.

1. Post peccatum hominis
iam facta ruina,
Dum vitam deceperat
mors adulterina,
Peccati cotidie
crescente sentina,
Audita est clementia
sic loqui divina:

2. O creator optime,
bonitas nativa,
Boni naturaliter
virtus effectiva,
Homo tibi similis
et imago diva
Iam prostratus pariter
fraude temptativa.

3. Vera veri bonitas,
sine quo nil bonum,
A quo [manat unice
omnis] vitae donum,
Paradisi feceras
hominem colonum,
Nunc tuum in tenebris
plasma iacet pronum.

4. Tu illi construxeras
ornamentum poli,
Quid mirum, quod adeo
valuere doli;
Serpens atque femina
nocuere soli,
Non intres iudicium,
condemnare noli.

5. Respondens iustitia
dixit pietati:
Nescis reverentiam
ferre maiestati,
Retractas iudicium
hominis damnati,
Fixum est chirographum
iuris consummati.

6. De throno iudicia
prodeunt immota,
Omnis mutabilitas
prodit hinc remota,
Veri iuris ratio
non est tibi nota,
Quid retractas iurgia,
quae probavit rota?

7. Nec respondit pietas
nec vult disputare,
Sed profusis lacrimis
non cessat orare,
Deo carmen intimat,
sibi rogat dare,
Quod rogandum praevenit
et facit rogare.

8. Iudex, inquit, optime,
ne reus damnetur,
Nec eius infirmitas
culpae deputetur,
Serpentis astutia,
si bene notetur,
Peccantis simplicitas
veniam meretur.

9. Super eum viscera
mea sunt commota,
Hominis infirmitas
tibi bene nota,
Et quia post culpam mens
est tibi devota,
Causa rei simplicis
non est rea tota.

10. Tu, qui cuncta diligis
affectu paterno,
Hoc non ordinaveras,
pater, ab aeterno,
Homo quod de patria
et regno superno
Esset periturus sic
peccato veterno.

11. Ecce, malum hominis
sic iacet inflictum,
Ut nolenti misero
subrepat delictum,
Peccatum cum homine
sic habet conflictum,
Quod infirmum vulnerat
et non sentit ictum.

12. Peccatores miseros
sic nectit catena,
Ut peccati causa sit
et peccati poena,
Ex usuris criminum
succrescit catena,
Et, cum ex origine
sit corrupta vena,

13\. Peccatum inhabitat
putre carnis folle,
Quod in vase nascitur
mors istius ollae,
Caro cogit hominem
illud velle, nolle;
Ergo parce gladio
et vindictam tolle.

14\. Ecce, sub tot hostibus
et sub tot ruinis,
Quem creasti, Domine,
tuus iacet cinis,
Tuum plasma, Domine,
cur perire sinis?
Nunc festina, tempus est,
et memento finis.

15\. Vix bene finiverat
pietas sermonem,
Et secretam consulens
Deus rationem,
Ut captivum liberet
et vincat praedonem,
Hanc profudit gratiae
fons orationem:

16\. Pie mones, filia,
ceteris plus grata,
Quod te movet hominis
forma deformata,
Sed sola iustitia
tenet immutata
Mala, quae per hominis
culpam sunt librata.

17\. Restat ut consilium
pandatur secretum,
Et suum iustitia
temperet decretum,
Et, cum profundissime
fuerit impletum,
Hominis redemptio
finem ferat laetum.

18\. Serpens conculcabitur
iusta talione,
Ut sit meus unicus
victor in agone,
Et pax et iustitia
praedato praedone
Osculo se copulant
pia iunctione.

19\. De serpente capia
prudenter tropaeum,
Placet, quod humilitas
carne tegat Deum,
Ut temptator hominum
invadendo meum
Innocenter opprimens,
iure perdat eum.

20\. Fiant ergo nuptiae
nato Deo Dei,
Ut destructa penitus
parte Iebusaei
Vetus mortis spolium
restauretur ei,
Dividantur spolia
domus speciei.

21\. His assistant nuptiis
caeli hierarchiae,
Sonent hymni, cantica,
sonent symphoniae,
Verbum patris unicum,
eiusdem usiae,
Ut in vellus pluvia,
sic descendat pie.

22\. In Aegypto virginem
despondi servire,
Quam antiquus Pharao
vetabat exire,
Sub luto, sub latere
cogit oboedire,
Ut tandem ad patriam
vix speret redire.

23. Inter colli vincula
 suspirat in malis,
Maior formae decor est
 quam squalor poenalis,
Fuscam sol exusserat,
 sed vultus regalis,
Inter Sion filias
 nulla fuit talis.

24. Igitur rex nobilis
 et veri decoris
Sponsam quaerit nobilem,
 tantis dignam thoris,
Et quae tanti gaudii
 digna sit, honoris
Ut intret palatium,
 divini amoris.

25. Ille patris unicus
 in hanc aestuabat,
Paranymphum virgini
 statimque legabat,
Patris formam virgini
 plurimum laudabat,
Quis, qualis et unde sit,
 quid velit, mandabat.

26. David cum psalterio
 sponsam salutavit
Et epithalamicum
 carmen exsultavit,
Isaias gloriam
 sponsi proclamavit,
Prophetarum quilibet
 idem nuntiavit.

27. Virgo decus audiens
 regis et decorem,
Regnum et divitias,
 thesauri nitorem,
Ut Aegypti exeat
 squalidum foetorem,
Servus regis sequitur
 promittens amorem.

28. Procedant de thalamis
 chori puellarum,
Laeta replent spatia
 coetus reginarum,
Fides, spes, humilitas
 et mater earum
Ordinavit caritas
 cibos nuptiarum.

39. Stant adulescentulae
 vultu decoratae,
Astant regum filiae
 sponsae praeparatae,
Indumentis variis
 decenter ornatae,
Ut regina splendeat
 in varietate.

30. Sponsa petit osculum
 copulantum more,
Sponsus sponsae virginis
 gaudet in amore,
Zelat regis purpuram
 et novo splendore
Sumit vestem de Bosra
 tinctam in rubore.

31. Supernorum acies
 et chori psallentum
Quaerunt, unde rubeat
 regis indumentum;
Latet hic mysterium
 et hoc tegumentum,
Quia sumptum ex Edom
 fuit et inventum.

32. Inde sponsi thalamo
 praeparatur lectus,
In quo sibi copulat
 dilectam dilectus,
Et ut sponsus pectori
 sponsae iungat pectus,
Sic in sponsam defluit
 caelestis affectus.

33. Lectus ille floridus
ex lignis olivarum
Cetimque mox sternitur
et lignis palmarum,
Paradisi species
mitis resinarum,
De quibus conditum est
opus illud clarum.

34. Cherubim et Seraphim
assistunt cum thronis
Et epithalamicum
suis cantant donis,
Stant viginti quattuor
senes cum coronis,
Et servant fortissimi
lectum Salomonis.

35. Advocantur virgines
et circumdant thorum,
Ut cantent suavissime
carmen angelorum,
Inter quas et decima
fuit, haereticorum
Falsis scriptis intonat,
vult turbare chorum.

Arrianus.

36. Quas laudatis nuptias,
quaenam sunt et quare?
Contra naturalia
vultis delirare,
Praesumentes virginis
partum praedicare
Vel in tribus unicum
Deum adorare.

Nestor.

37. Protopanton, thogaton,
summus illocalis
Semper fuit et erit,
semper est aequalis,
A se nunquam discrepans,
nunquam inaequalis;
Fecit hoc anomalum,
ut esset mortalis?

Plato.

38. Ista non est logica
nec theologia,
Sed adultis mentibus
quaedam phantasia,
Cum super tot spatia
fert allegoria,
Non est ista veritas,
sed falsigraphia.

Sabellius.

39. Nunquam talis potuit
fieri descensus,
Quod mortalis fieret
creator immensus,
Intellectus deficit
et delirat sensus,
Ut mortem susciperet
in cruce suspensus.

Nicolaus.

40. Ista monstro similis
videtur doctrina,
De gigantum fabula,
non de re divina,
Quod res trina una sit
et res una trina,
Fingunt hoc haeretici
vel, qui potant vina.

Manichaeus.

41. Qui creare potuit
cuncta nec creari,
Suo, quo vult, ordine
iubet ordinari,
A naturae tramite
nil prorsus maechari,
Numquid ipse potuit
homo transformari?

42. Sic opponens ratio
magis insistebat,
Ad diversas haereses
species movebat,
Nestoris et Arrii
partes inducebat,
Sed fides haec dogmata
ultra non ferebat.

43. Fides ergo retulit
paulisper commota:
Dogmata, quae praedicas,
non sunt tibi nota;
Procul a sacrario
nostro sis remota,
Non nosti caelestia,
non rotam in rota.

44. Singularis trinitas
totum unum esse,
Pater et paraclitus,
flos de virga Iesse,
Per trinas hypostases
creduntur expresse,
Ut sit una deitas
et totum unum esse.

45. Isdem tribus esse est
consubstantiale,
Nihil ibi dispar est,
nihil inaequale,
Sicut una deitas,
sic unum aequale,
Tres sunt, sed tribus abest
omne numerale.

46. Deo Dei filius
nescius abesse,
Sic assumit hominem,
quod non mutat esse,
Nostrum voluntarie
Suscepit necesse,
Sponte carnis legibus
dignatur subesse.

47. Et dum fit assumptio
carnis unione,
Non mutat substantiam,
habitum personae,
Nulla fit transsumptio
de coniunctione;
Cessent nunc arguere
de hac assumptione.

48. Hoc non potest ratio
disputando scire,
Nec intrare poteris,
cum velis exire,
Si desistes quaerere,
potes invenire
Et cognosces optime,
si velis nescire.

49. Fides haec catholica,
per hanc salvus eris,
Via non est alia,
qua iustificeris,
Firmiter, fideliter
credere iuberis,
Et, si non credideris,
in aeternum peris.

50. Veritas interea
non vult argumenta,
Sed languenti Iericho
praeparat unguenta,
Duos dat denarios,
duo testamenta,
Vinum stabularius
praeparat, fomenta.

51. Parte levat altera
filium mendicum,
Omnes opes abstulit
amor meretricum,
Stolam fert et annulum
post opus iniquum,
Fratrem licet habeat
aemulum antiquum.

52. Ad regales nuptias
multi confluxerunt,
Reges Tharsis et insulae
munera tulerunt,
Tyri et Aethiopes
ibidem fuerunt,
Ex Aegypto pariter
legati venerunt.

53. Tunc ponuntur fercula
mirando nitore,
Nardus, crocus, cassia
concertant odore,
Panis vitae ponitur
ferculo priore,
Sapit omnifaria
manna suo more.

54. Tunc caelestis curia
tota movet cantus,
Summique caelestium
chori cantant sanctus,
Cherubim et Seraphim
cantant sanctus sanctus,
Omnes sancti clamitant:
sanctus, sanctus, sanctus.

55. Sine fine clamitant
milia centena,
Sine fine talis est
nuptialis cena,
Eius ad sollemnia
nos ducat de poena,
Cuius mensa gaudia
semper habet plena.

Collect. ms. Voraviense saec. 14. Cod. Voravien. 374 (306). — 4, 5 et femina. — 9, 4 est tibi bene. — 9, 5 per culpam. — 9, 8 est tibi rea tota. — 14, 2 tot fehlt. — 17, 8 feret. — 22, 8 sperat. — 23, 3 forma. — 28, 3 spatio. — 33, 2 et lignis. — 42, 3 diversos. — 45, 1 est fehlt. — 54, 3 que fehlt. — 54, 4 chorus.

329. De Divite et Lazaro.

O tu, qui miseros spernis nec nutris egenos,
Cum legis haec, pensa pia Christi brachia tensa.
Maxima qui gratis recipis, cur parva negabis?
Marmora rite colis, non Christum, sat modo perdis.
5. Divitis, en, recole flagrantia, mente revolve,
Qui renuit Lazari mendici vel misereri.
Affluit hic dapibus, Larzarus ieiunat egenus,
Hic epulis gaudet, nec micas obtinet ille.
Mors subit et propere vita privatur uterque,
10. Iure datur barathro locuples, pauper paradiso,
Extremo Lazari digiti petit inde liquari.
Divitis hinc epulae pensantur deliciaeque,
Atque fames inopis pensantur et ulcera tristis,
Uritur ille malis. congaudet iste beatis.
15. Haec, miser, haec cogita, subeas ne tartara, vita.
Da tua; quae tua sunt, post mortem nil tibi prosunt.
Tunc bene servatur substantia, si tribuatur.
Quid tibi, si mundum totum complecteris istum,
Post hac perpetua crucient te saeva flagella?
20. Hunc imitare, rogo, qui se et sua donat egeno,
Sic poteris vere Christum sine fine tenere,
Non aliter, crede, poteris super astra sedere.

Collect. ms. incert. orig. saec. 15. Cod. Oxonien. Canon. Miscell. 523. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

330. De Bello Sacro.

1. Tolle sarcinulas,
Qui crucem baiulas,
Ad crucis proelium
Pes currat fortium;
Nunc sponsi filii
Palmam martyrii
Tollunt per gladium.

2. Transit pericula
Petri navicula
Nec tota mergitur,
Sed ventis quatitur,
Ut mundum deserat
Et fructum referat,
Quisquis compatitur.

3. Haecne consideras,
Quisquis desideras
Honorum onera,
Lucra vel munera?
Exi iam propere,
Exuto vetere
Prima fac opera.

Collect. ms. Veronense? saec. 14. Cod. Oxonien. Canon. Miscel. 95. — Abschrift von Rev. H. M. Bannister.

331. De Vino et Venere vitandis.

1. Qui poetarum dogmata
Vult sequi, spernat vitia,
Discat honeste vivere,
Nullum se prorsus laedere,
Adiungat se maioribus,
Subiectus sit virtutibus.

2. Sed Bachum qui cum Venere
Vult indiscrete colere,
Virtutum est apostata,
Unde sonant proverbia,
Quod vini sint commercia
Honorum mors et femina.

3. Qui colit haec intrepide,
Deum perdit praecipue,
Parentes, sensus, dominos
Mores, mentem et socios,
Tempus . . . . . .
. . . .

Collect. ms. S. Floriani saec. 13. et 14. Cod. Florian. XI 587. add. saec. 14. — 3, 5 fini sint.

332. Versus de accipitre et pavone.

1. Avis haec magna
Ad astra tendit
Alta, sublimes
Aspergens voces
Agnum conlaudat,
Auctorem cunctis.

2. Bonus plasmator
Bene laudetur,
Bona per orbem
Bene formavit,
Bona percomplens
Benigne tegit.

3. Contectis plumis
Concussit pennas,
Cauda coruscat
Colore fulgens,
Cantum emittit,
Cunctis praecellit.

4. Dilatat pavo
Dignis triumphis
Diversis modis
Duo in rotis
De parvis membris
Decior cunctis.

5. Extrema die
Extinctus sole,
Excelsa subens
Evadat mala,
Extendens plumis
Evolat summis.

6. Fortis acceptor,
Firmior pavo,
Ferocem sive
Fidus despexit,
Felix, invictus,
Firmus permansit.

7. Gloria ipsi
Gaudens vicisse,
Girans in circo,
Gestans in plumis,
Gavisus canit
Gloria pompis.

8. Huic volatu
Hangeli vultus
Honesto modo,
Hilari vultu,
Hoc est mirandus
Huius aspectu.

9. In tempus veri,
Ignis et floris
Iungunt pennata,
Invitant pascha,
Invicem sonant
Ipse et pavo.

10. Largum [hi] plaudent
Linguis vibrantes,
Liquescunt melle,
Longe sonantur,
Laudantque patrem,
Laeti canemus.

11. Mirum probatur
Mortua, carnis
Multum post tempus
Marcida linquens,
Malaeque muscae
Minime tangunt.

12. Nullusque tempus
Nunquam excedit,
Nullusquo vermis
Nunquam voratur,
Nec ullus quidem
Non invenitur.

13. Ovum exitus,
Oblitus nidum,
Ornetur plumis
Oportet cauda,
Obvia cunctis
Offerens bella.

14. Pulchra est iuncta
Pavone pugna,
Pergunt simul[que]
Pedes vibrantes,
Plagis cruentis
Pectus attendunt.

15. Quam pulcher totus
Quasi platanus,
Qui hoc viatur
Quem quod gemmatus,
Quod videns pectus
Quasi zmaragdus.

16. Regali ritu
Rutulet pavo,
Recte cum digno
Rege locabo,
Regali . .
Reguli esto.

17. Satisque pinguis,
Satiat nimis
Sapor vel gustus,
Satiat pectus,
Solusque bonus,
Similis nullus.

18. Trinitas summa,
Tibi sit gloria,
Tu factor bone,
Tu cunctis vita,
Tanta quae magna
Tegit sub astra.

19. Unumque trinum,
Unus triumphis,
Uerus occisus,
Uerus aeternus,
Uolans ad caelum,
Uivens aeternus.

20. Xristus est natus,
Xristus est passus,
Xristus in cruce,
Xristus se iussit,
Xristus (in) sepulcro,
Xristus (re)surrexit.

Collect. ms. Laudunense saec. 10. Cod. Bernen. 455. — 2, 6 Benigna. — 4, 6 Decior wohl so viel als Decentior. — 5, 3 Excelsas. — 5, 4 male. — 6, 1 acceptor für accipiter. — 7, 1 Gloriam. — 8, 1 Hic in. — 8, 2 vultu. — 9, 1 viri. — 9, 2 cum floris. — 10, 2 vibrantis. — 10, 3 Liquescet. — 11, 5 Malique. — 11, 6 tangit. — 13, 2 oblitum nidu. — 13, 3 Ornatur. — 15, 1 pulcher. — 15, 4 unverständlich. — 16, 6 esso. — 18, 1 sumat.

333. Dialogus Avari.

1. Quicunque vult salvus esse,
Ut contemnat est necesse
Crimen avaritiae,
Nulla gratis dat avarus,
Largitatis est ignarus,
Virtutis et gratiae.

2. Responsio haec avari:
Nos oportet gloriari
In cruce nummi Domini,
Paupertas non habet leges,
Dum tu tantis rebus eges,
Quae sunt tibi laus homini.

3. Dona gratis, ut sis gratus,
Felix eris et beatus
Et te Deus diliget,
Nam hilarem donatorem,
Largientem more morem,
Deus sibi eliget.

4. Sperne factum huius modi,
Dixit Cato, rem custodi,
Dilige denarium;
Nam qui sua sic consumit,
Aliena quando sumit,
Vertitur in odium.

5. Vilis opum est acervus,
Quas tu servas quasi servus;
Largitate fungere!
Ut mihi sit laus et honor,
Non meis me rebus conor
Quasi servus subdere.

6. O quam felix, quam amoena
Opulenta fit crumena
Et nummorum copia!
Ubi nummi, ibi census,
Ubi amor, ibi sensus,
Ibi pax et gloria.

7. Cum sis plenus aeris tanti
Tibi prava abundanti
Quid prosunt divitiae?
Ego satur, tu ieiunus,
Fames una, dolor unus
Angit te cottidie.

8. Opes donant quodvis donum,
Nummus solus summum bonum
Et perfecta caritas,
Nam quantitas quantitatum
Et potestas potestatum
Sola nummi quantitas.

9. Quid in nummo nisi forma,
Per quem perit legis norma,
Sepelitur ratio?
Augmentum est falsitatis
Et sepulcrum veritatis,
Mentis est confusio.

10. Opes omne bonum docent,
Et quid mihi verba nocent,
Sit salva pecunia?
Non res meae moriuntur,
Stultitiam patiuntur
Fecunda marsubia.

11. Opes tuae te derident,
Quia dicunt, qui te vident,
Quod opes te capiunt;
Congregando te enervas,
Possidebunt res, quas servas,
Qui te mori cupiunt.

12. Ergo vere, cum mundana
Tam lubrica sint et vana
Sine boni pondere,
Amnis more si defluant,
Divitiae si affluant,
Nolite cor apponere.

Collect. ms. Henrici Schedel Nurenbergen. saec. 15. Clm. Monacen. 416. — 3, 6 eligit. — 4, 2 Dixit cather. — 5, 5 me fehlt.

334. De Hospitalitate.

1. Cum Deus in principio
Cuncta creaverat,
De caeli tandem solio
Verbum et miserat
Naturae praeiudicium
Fit natus de virgine
nascendo.

De causis saluberrimis
Deus incarnatur,
Omissis sed plurimis
Sola nunc dicatur,
Ut expiaret vitium
Factus est virtutes
docendo.

Quas sua sapientia
Singulariter
Factis decoravit,
Sed unam per insignia,
Dum Thetidem in Lyaeum
Nuptiis commutavit,

Et quando quinque milia
Monte praedicando
Cibavit quinque panibus
Plenam his copiam
ministrando.

2. Haec virtus hospitalitas
Dici promeretur,
Nil valet, si non caritas
Illi maritetur,
Ne fiat cum tristitia,
Ipsam vultus hilaritas
decoret.

Creator enim hilarem
Amat largitorem,
Servemus morem comparem
Hunc sequendo doctorem,
Donantes cum laetitia
Nec fraus vel subsannatio
laboret.

Hospitem decet hospites
Curialibus
Verbis pertractare,
Quolibet actu permites
Eosdem familiam
Condecet honorare;

Nam probi augent famuli
Decus hospitii,
Sed servi nequam denigrant,
Pleni sint iugiter hi
supplicii.

3. Nonnulli sunt in propriis
Per te manducantes,
Extraneis hospitiis
Laute convivantes,
Illorum hospes fieri
Non delectatur *Henricus*
Moralis.

Talium vita sepulcrum
Iuste iudicetur,
Quod foris est nimis pulchrum,
Sed intus videtur
Vermibus variis repleri,
Foetore multimodis-
que malis.

Sophistice forinsecus
Pavonina sunt
Cauda decorati,
Atque domus intrinsecus
Ardealibus anis
Sopitur depravati,

Quorum crebro familia
Nolens ieiunaret,
Si clavis eos saepius
Seris adulterina
non cibaret.

4. Medii Christus loculum
Semper diligebat,
Per illud nos signaculum
Omnes instruebat,
Virtutum vectus circulis
In medio quod staret
vitiorum.

Hospes, in te discretio
Decet motitari,
Ne dicta virtus vitio
[Possit] depravari,
Servetur dandi modulus;
Eligendo medium
extremorum.

Largitorum tene stateram,
Prodigalitas
A te propulsetur,
Avari nec ama peram,
Qui nunquam ut hydropicus
Vel barathrum repletur.
Sic nostras res hospitibus
Rite largiamur,
Post mortem nos caelestibus
Ut epulis cum Christo
perfruamur.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 1, 24 Plena. — 2, 18 permitti. — 3, 16 sq. cauda sunt. — 4, 24 Ut fehlt. — Inhaltlich Lehrgedicht, der Form nach den Cantiones und den deutschen Meistersängen verwandt. Den Verfasser nennt 3, 6 sq. Henricus Moralis.

335. De VII Artibus Liberalibus.

1. Praevia grammatica
sedet in senatu,
Ipsa nutrix artium,
quodam principatu
Praeminens sororibus
atque maior natu,
Fido tamen obsequens
illis famulatu.

2. Artis haec textoriae
gerit instrumenta,
Texere sororibus
solet indumenta,
Nam librorum series,
quos haec est commenta,
Artibus dat vestium
quasi velamenta.

3. Post hanc dialectica
Vultu celsiore,
Gressu statim rapitur
expeditiore,
Vernat eius facies
vivido colore,
Perspicaci radiat
oculus vigore.

4. Quodam privilegio
vultus praesignita,
Nunc sorores instruit
omnium perita
Haecque pro sororibus
pugnat expedita,
Armis sibi commodis
commode munita.

5. Tertio rhetorica
residens sedili,
Sexu licet femina,
robore virili,
Apparatu vestium
radians non vili,
Quas colorum texuit
serie subtili.

6. Fulgurat prae ceteris
cultu laborata,
Variis coloribus
florum purpurata,
Quasi pugnans pectore
tota loricata,
Cuius caput laurea
surgit galeata.

7. Quattuor ex ordine
subeunt sorores,
Honoris frequentiae
non dedigniores,
Prior arithmetica
certo numero res
Claudens ad matheseos
introducit fores.

8. Haec quibusdam clausulis
ludere perita,
Calculando digitos
volvit expedita,
Novitate vestium
fulget inaudita,
Circumvolitantibus
numeris vestita.

9. Ordine subsequitur
ars geometrarum,
Colligit haec legibus
certis mensurarum,
Longos trahens aeris
circulos stellarum,
Maris altitudinem,
spatia terrarum.

10. Multa privilegia
profert sui iuris,
Vestem multiplicibus
pinxerat figuris,
Cuncta certis spatia
colligens mensuris,
Circulis, triangulis
sive quadraturis.

11. Post has vultum musica
profert luculentum,
Cantus quidem praevius
nuntiat adventum,
Nam cantandi multiplex
gerit instrumentum,
Dat, quas plectro temperat,
fidibus concentum.

12. Hilarat concilium
dulci sono lyrae,
Docta chordas habili
pollice ferire,
Cogit altas gravibus
voces convenire,
Quod ex multis una vox
creditur exire.

13. Ultima scientia
sequitur astrorum,
Illa liberalium
maxima sororum,
Caelum docta permeat
atque superorum
Motum notans colligit
causas futurorum.

Collect. ms. Campoliliense saec. 14. in.

14. Haec a lini nomine
pallio vestitur,
Tota quoqne siderum
signis insignitur,
Suum diademate
caput operitur,
Sic ornatu fulgido
fulgens redimitur.

Cod. Campolilien. 137.

Nachträge und Berichtigungen.

S. 162, Zeile 17 v. o. lies Virga statt Virgo.
S. 113, „ 4 v. o. „ Quocum statt Quae cum.
S. 241, „ 4 v. u. „ Iuventutem statt Inventutem.
S. 271, „ 10 v. n. „ Laudet coetus statt Gaudet.
S. 284, „ 9 v. u. „ Landeline statt Landoline.
S. 298, Nr. 275 ist durch Irrtum in diesen, statt in Band XLVb geraten.

Inhaltsverzeichnis.

	Seite
Adam Adam primus homo	377
Adam nos per vetiti	98
Adest tempus matutinum	12
Adiuva nos Deus meus	324
Ad sermonem nostrae laudis	188
Aeterne rerum conditor	237
Agmine sidereo	289
Alleluia iterum modulis	329
Alma poli stella	166
Alma redemptoris	200
Alma serena pia	153
Alme Dei digite	28
Amat puer castitatem	324
Amor verus omnia	64
Angelorum gloria	238
Anna stellam matutinam	240
Ante tuam faciem	235
A patre prodit genitus	19
Arce siderea Phoebe refulserat	62
Area rosea vinea	194
Artes docta regis nata	282
Audi laudes horae primae	13
Augustinus ex honestis	241
Aurea vale virgula	281
Ave Barbara beata	243
Ave caeli redimita	295
Ave Christi mater digna	215
Ave clara lux solaris	212
Ave clarissima sanctorum	298
Ave clarum miraculum	147
Ave confessor Leonarde	286
Ave custos dulcis meus	236
Ave decus ecclesiae	213
Ave gemma o praeclara	244
Ave gemma pudicitiae	117
Ave gloriosa Dulcis et	192
Ave Iesu nomen mirabile	73
Ave Iesu te colimus	44
Ave lumen angelorum	47
Ave Maria Magdalena	294
Ave Maria tua mihi memoria	209
Ave martyr Christophore	249
Ave martyr triumphalis	250
Ave mater salutaris	201
Ave mea specialis	199
Ave pater egenorum	316
Ave plena gratia Angelorum	207
Ave plena gratia Virgo vas	124
Ave praesul honestatis	290
Ave regina caelorum	136
Ave rex lumen cordium	47
Ave sancta Barbara	244
Ave sancta Dei genetrix	167
Ave sub panis specie	111
Ave virgo concipiens	132
Ave virgo Deo grata	253
Ave virgo Dorothea	254
Ave virgo gloriosa Mater	212
Ave virgo gloriosa Sponsa	182
Ave virgo Katherina	281
Ave virgo mater pia	182
Ave virgo singularis	136
Ave virgo tu Christina	248
Ave virgo verecunda	131
Avis haec magna	384
Barbara virgo Dei spes	243
Beatarum mulierum	245
Beati sunt qui habitant	228
Benedicta omnibus	117
Bina legione David	302
Bridlingtonis prior pie	269

	Seite
Caelestis regis principes . .	238
Caelestium rex agminum . .	18
Caeli porta nobis orta . . .	145
Caeli reginam te iure . . .	169
Candor aeterni luminis . . .	71
Cardo caeli Punctum meridiei .	146
Catechizans et baptizans . . .	271
Christe nostra redemptio . .	72
Christi virgo Katharina . . .	277
Clara pudicitia pulcherrima .	154
Cleri universitas	269
Collaudo te matrem Dei . .	214
Consolator miserorum . . .	26
Contemplemur crucifixum . .	131
Copiosae caritatis Nicolae . .	299
Crucis in ara Iesu cruentato .	93
Cum Deus in principio . . .	387
Cunctipotens Dominus . . .	46
Cursum mundi sol vergentis .	9
De crystallo scintillula . . .	125
De patre prodit genitus . . .	19
Deus admirabilis	204
Deus de nullo veniens . . .	19
Deus qui ad imaginem . . .	237
Dignus laude martyr gaude .	272
Diva parens maerore carens .	153
Dives virtutibus Dira . . .	310
Dulce melos tangat caelos . .	271
Dulcis amice vides	102
Dum sub mundi vespere . . .	64
Eia veracis Hierusalem . . .	234
En ego heu vilissimus . . .	129
En Iohannes humi promus . .	274
Eremita tua vita	272
Est Hugo de Burgundia . . .	267
Est pretium in pretio . . .	366
Evangelista fulgidus	274
Excitare o cor meum	245
Expurgator scelerum	101
Extollamus virum sanctum . .	272
Firma Frideswitha	261
Fistula dulce sonat ut . . .	354
Florens virgo caeli rore . . .	247

	Seite
Fluxit ille labor magnus . .	10
Fons Deus pater omnium . .	22
Forma crucis sanctae tibi . .	104
Fortis ut mors dilectio . . .	123
Funde preces in caelis . . .	219
Galli cantu mediante	11
Gaude cuius uterum	133
Gaude Deo plena gaude . . .	169
Gaude dulcis Margareta . . .	296
Gaude felix Anna mater . . .	239
Gaude martyr Christophore . .	248
Gaude martyr Margareta . .	295
Gaude perpetuo praedulcis . .	266
Gaude regina nobilis	119
Gaude sola pia sine crimine .	166
Gaudet coetus noster laetus .	271
Gaude Thoma ducum decus .	311
Gaude virgo Christo grata . .	253
Gaude virgo concipiens . . .	132
Gaude virgo iure matris . . .	147
Gaude virgo laudabilis . . .	185
Gaude virgo mater Christi . .	134
Gaude virgo sponsa Christi . .	279
Genitor ineffabilis	18
Genovefa flos virginum . . .	261
Gloriose rex Oswine	300
Gratia caelestis reparatrix . .	169
Gratias ex esu referamus . .	329
Heu heu Christe Deus . . .	130
Hic sacerdos fuit ordine . . .	265
Hieronymus scholastica . . .	264
Hora nona qui potenter . . .	16
Hora sexta crucifixus	15
Hora tertia qui missus . . .	15
Huius mundi de profundi . .	38
Ianua solis filia prolis . . .	165
Ieronymus scholastica . . .	264
Iesse florem produxit	146
Iesu Christe sempiterni . . .	40
Iesu decus angelicum	71
Iesu Mariae filius	252
Iesu superni radius candoris .	86
Illustrator cordium	202

	Seite
Imperatrix egregia	218
Incipe lingua senum	16
Inclita martyr Avia	242
Inclite Christi confessor	276
In matutinis Domine	20
In psalmis hymnis canticis	21
Insontes Domini nobis	267
Intacta viscera Pudicae	67
Intima laetitia	323
Iohannes amantissime	274
Iohannes apostole	274
Iuste Iudoce precum	268
Iuvans prece nos a nece	272
Katherina gemma clara	277
Laudet coetus noster laetus	271
Laurentius in ordine	285
Laus tibi caelorum dux	167
Luctu amaro noti lamentantes	95
Ludimus heroico versu	152
Lux illucens illustravit	289
Lux nova sublimis de	73
Lux veneranda bonis	151
Magnificare piam decet	152
Mane concurrit coetus	89
Margarita pretiosa	256
Maria Christifera	129
Maria per ingenitum	217
Maria summa orta	169
Maria virgo regia	179
Maria virgo virginum Ora	216
Maria virgo virginum Quae	217
Mater ave Christi sanctissima	168
Mater casta pia clarissima	155
Mater Christi noli flere	131
Mater dulcis nos dignere	214
Mater misericordiae	217
Mater patris et filia	202
Mater virgo Dei decus	159
Matutino tempore	284
Maximum solacium	108
Mellifluus Iesus sit nobis	328
Memorans novissima	340
Mente gaudens praedicabo	197

	Seite
Michael cum Gabriele	225
Mirentur mundi climata	362
Miserere mater Dei	144
Miserere mei Deus	223
Mitis Agnes quae nupsisti	235
Mole gravati criminum	173
Mors est ventura cuius	352
Mortis ad montem te Iesu	92
Mulciber exsulta mons	268
Multam labem peccatorum	333
Mundi prosperitas Et vitae	359
Mundi salus o Maria	208
Mundi sator et plasmator	271
Mundus abit res nota quidem	354
Nata natum adora	146
Naturam nostram Christus	161
Nondum rerum serie	61
Nunc amoris indicia	112
Nunc Christum olim patribus	71
Nunc omnes gentes populi	21
O Adonai Domine	21
O angelorum gloria	238
O Antoni sancte pater	240
O athletae Thebaeorum	311
O aurora rutila	146
O beata Katherina	281
O Birgitta stella clara	246
O caelestis regni rosa	279
O cara anima Deo	319
O crux ave sanctissima	107
O crux ave spes unica	106
O decus Anglorum titulis	250
O Deus exercituum	238
O felix regnum patriae	230
O filii ecclesiae Deum	21
O flos egregia nascens	156
O flos primatum decus	286
O fons misericordiae	210
O Francisce Concupisce	260
O Francisce pater sancte	259
O fratres devotissimi	320
O gloriose domine	24
O Ierusalem superna	300
O Iesu lumen mentium	47

	Seite
O Iohannes amabilis	273
O Lucia gratiosa	287
O lumen verum genitum	50
O lux sanctorum speculum	229
O lux sempiterna	51
O Maria gloriosa angelorum	172
O Maria lux divina	135
O Maria Magdalena	294
O Maria mater Christi	132
O Maria mater Dei	208
O Maria mater Dei Miserere	172
O Maria quae stetisti	293
O Maria recordare	126
O mater matrum materno	164
O milites angelici	24
Omnes confitemini Deo quia	314
Omnes sancti dirigite	24
Omnipotens miserere	25
Omnipotens solus qui regnas	52
Omnipotens vis trina Deus	61
Omnis homo qui premeris	291
O mortales quid agit	358
O nobilis virgo Lucia	287
O pater nate spiritus	22
O praeclara Caecilia	248
O praedulcis parvule	72
O principes angelici	238
O princeps pacis	26
O qualem quantum	22
O quam sacerdotium	329
O quantae perfectionis	111
O regina angelorum	175
O regina caelorum	219
O regina paradisi	213
O regina sanctitatis	184
O regum rex altissime	25
O sacra virgo nobilis	280
O sancta Deus trinitas	18
O sancte Christophore	249
O sancte Dominice	252
O triclinium nobile	23
O trinitas sempiterna	23
O tu qui miseros spernis	383
O Ursula nobilis	313
O viridis palma	256
O viva Christi hostia	287

	Seite
O vos omnes qui transitis	349
O vos sancti Maccabaei	291
Pange lira cordis mei	338
Paradisi amoena regio	229
Parce pater piissime	17
Parendi velocitas	297
Pascha novum celebrate	110
Passionis Christi primus	310
Pater alme vere Deus	36
Pater creator omnium	18
Pater fili paraclite	17
Pater qui de nihilo	33
Pater qui es ingenitus	31
Pater rerum omnium	30
Pater sancte a quo mundus	337
Patris unigenitus	68
Paulus aemulator legis	302
Per pretiosam omnium	228
Per sanctos tuos Domine	227
Petrus de petra mittitur	308
Pie Iesu recordare	53
Plebs fidelis et devota	280
Pontificum Martine decus	296
Post peccatum hominis	377
Praecepit praeses Iesum	91
Praesidium vitae	257
Praevia grammatica	388
Precamur sancta trinitas	20
Pretiose virtutum flos	297
Promissa Deus praemia	228
Pulchra Maria serena Maria	154
Quae vitae es vena mihi	293
Quem veneratur civium	237
Quicunque vult salvus esse	386
Qui descendisti Domine	71
Quid in hac miseria	356
Qui gremio matris resides	72
Qui poetarum dogmata	384
Quique laboratis si vultis	257
Qui signati estis Christo	253
Quisquis ades plange crucis	96
Qui te orant o Maria	202
Regis regum plebs devota	304
Remove cito peccata	219

Seite

Res nova mirabilis 193
Rex civium caelestium . . . 227
Rite diem festum colimus . . 150
Rogo corde pertractari . . . 370

Sacerdotes nunc audite . . . 331
Salve Christi crux praeclara . 103
Salve Christi parens et nata . 163
Salve decus feminarum . . . 211
Salve flos florum lux vita . . 143
Salve Iesu Nazarene 96
Salve Iohannes sancte . . . 270
Salve martyr et regina . . . 278
Salve mater miserorum . . . 139
Salve mater salvatoris . . . 211
Salve parens adornata . . . 191
Salve pater exsulantum . . . 284
Salve regina omnium 176
Salve salvator mundi 52
Salve sancta Caecilia 246
Salve sancte Michael 235
Salve sancte prior 269
Salve splendor paradisi . . . 239
Salve virgo pia caeli 158
Sancte pater summa caeli . . 29
Sancte praesul bone 312
Sancte tuum nomen 30
Sanctus Luthardus regali . . 290
Sapiens hoc carmen audit . . 363
Satis verba varia 366
Sceleribus homo plene . . . 293
Semper ave dia genetrix . . 136
Splendida stella maris . . . 168
Splendor paternae gloriae . . 70
Stella Maria maris quae . . . 163
Stella maris candoris ebur . . 166
Stella maris o Maria 174
Stelligeri splendor salve . . . 168
Stillat in stellam radius . . . 190
Sua Simon dat decreta . . . 364
Sume plectrum lingua metri . 360
Summae Deus potentiae . . . 238
Summe pater Nicolae . . . 299

Seite

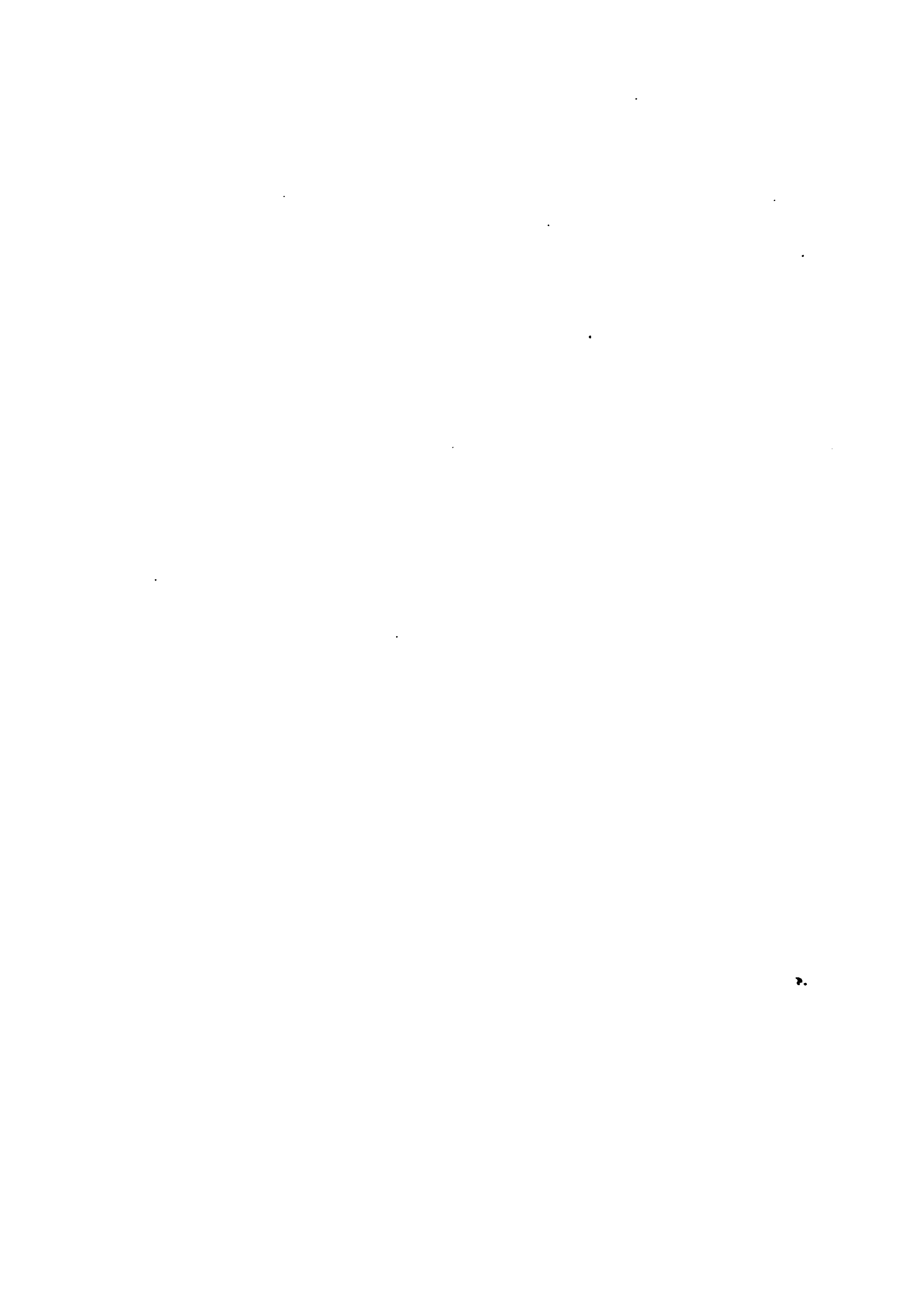
Tactum pudoris nesciens . . 70
Talis es et tanta crucifixi . . 104
Te cupio salutare 55
Te Deum canit iugiter . . . 227
Te lucis sinceritas. 147
Te mihi pacifica vitae . . . 162
Temptator pravus et 332
Te ob sanctorum merita . . . 228
Te rex Iaspar imploramus . . 309
Terna iam dena moriens . . . 257
Te vere summa trinitas . . 21
Tolle sarcinulus Qui crucem . 384
Totus mundus est subversus . 361
Trinitas lumen luminum . . . 19
Triumphale lignum crucis . . 106
Tu sacerdos altissime 112
Tu signifer tu lucifer 272
Tuum Sion exsilium 369

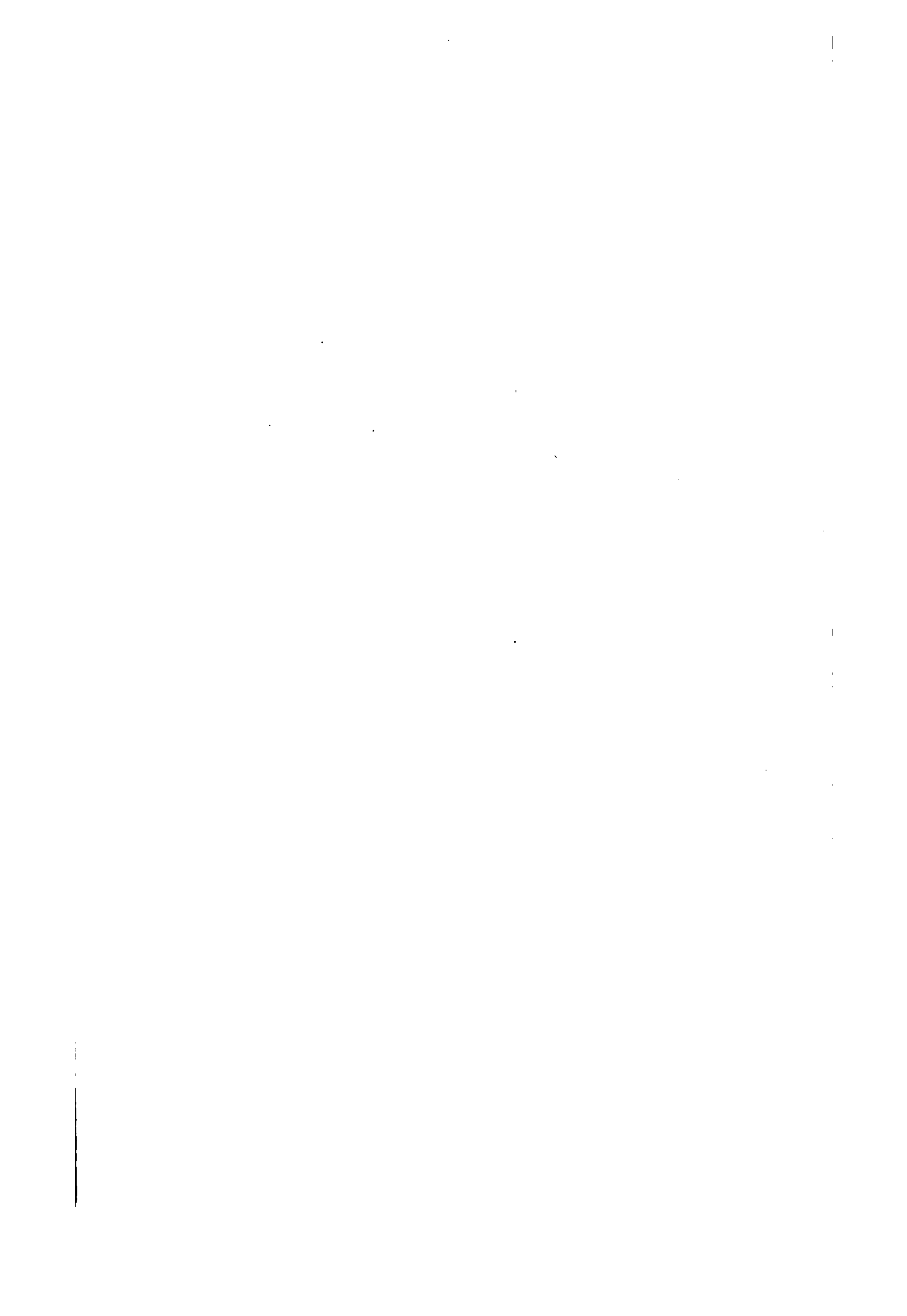
Unius numinis sed trium . . 137
Ut de Iesu nomine 75
Uti sponsus de regio 71

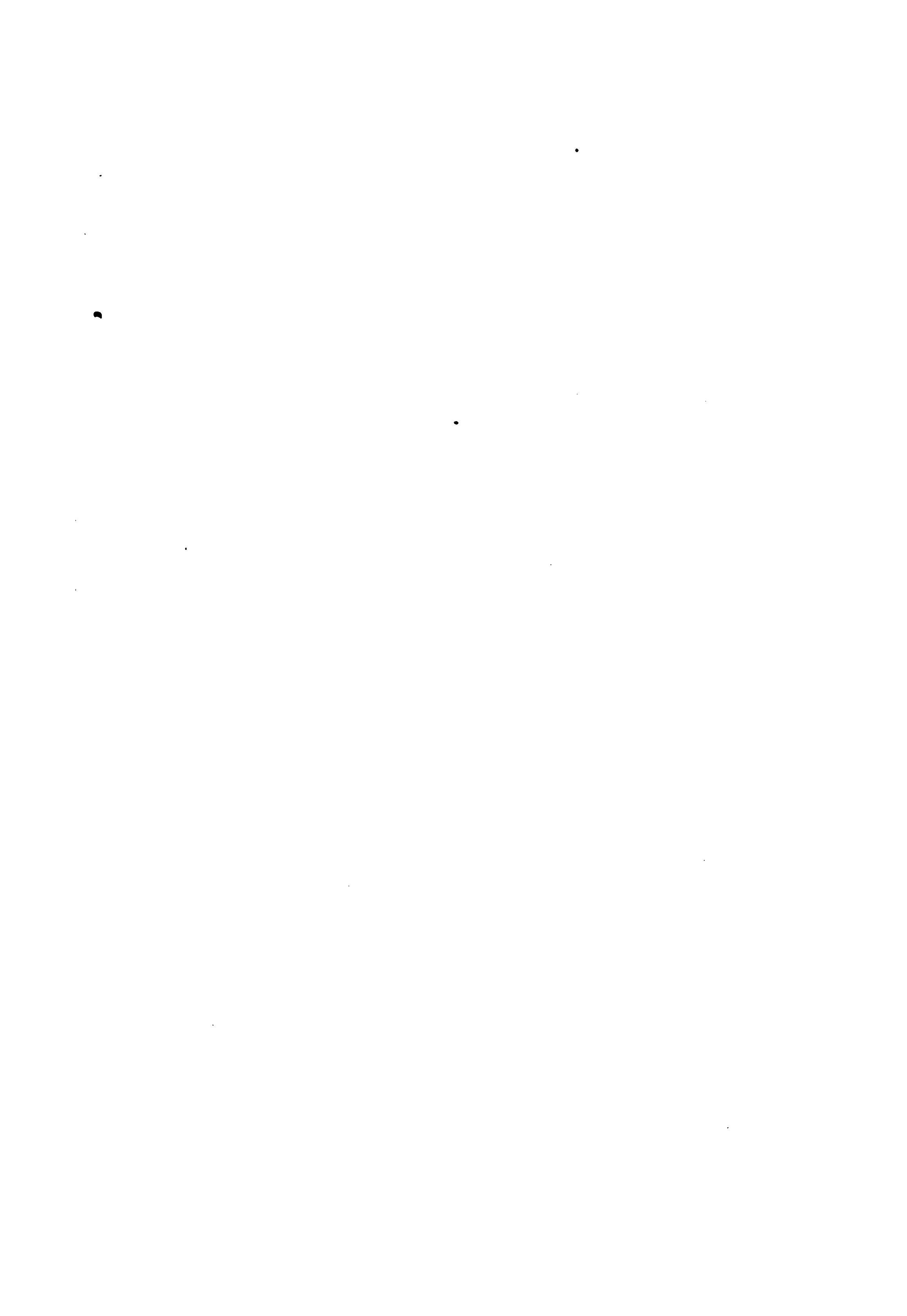
Vado mori mori naturae . . 351
Vaeh vobis hypocritae . . . 367
Vale virgo regia 183
Vanitatum vanitas 357
Veneranda trinitas 18
Veni persona tertia 27
Veris flos Herba ros 325
Virga parit florem 162
Virgo clemens virgo pia . . . 213
Virgo Dei genetrix 157
Virgo Dei mater clarissima . 151
Virgo laudanda Impetra . . . 241
Virgo maris stella Iesse . . . 159
Virgo mater melliflua . . . 174
Virgo prudens margarita . . 295
Virgo puerpera sis mihi . . . 155
Virgo serena mater amoena . 164
Virgo restauratrix mundi . . 158
Virtus angelorum deluditur . . 102
Vox invalescit subsannationum 88

Wesselprunnenses fratres . . 211

Piererache Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

3 2044 073 505 59